JOANNIS LAURENTII
LYDI
PHILADELPHENI
DE MAGISTRATIBUS
REIPUBLICÆ ROMANÆ
LIBRI TRES,

NUNC PRIMUM IN LUCEM EDITI, ET VERSIONE, NOTIS INDICIBUSQUE AUCTI

A JOANNE DOMINICO FUSS.

PRAEFATUS EST

CAROLUS BENEDICTUS HASE,

CODD. GRÆC. ET LAT. IN BIBLIOTHECA IMPERIALI PARISIENSI
SUB CONSERVATORE CUSTOS.

LUGDUNI BATAVORUM,
APUD S. ET J. LUCHTMANS,
ACADEMIAE TYPOGRAPHOS,

MDCCCXII.

JOANNIS LAURENTII

LYDI

PHILADELPHENI

DE MAGISTRATIBUS

REIPUBLICÆ ROMANÆ

LIBRI TRES.

COMMENTARII

CONSPECTUS ET SUMMA.

SECTIO IV. Qui editionem horum Fragmentorum adhuc aggressi sint.

SECTIO V. De codice Caseolino, atque de hac editione operis de Magistratibus.

PROLOGUS

PROLOGUS
IN LIBRUM JOANNIS LYDI
DE MAGISTRATIBUS ROMANIS,

SIVE

COMMENTARIUS
DE JOANNE LAURENTIO PHILADELPHENO
LYDO,
EJUSQUE SCRIPTIS.

AUCTORE

C. B. HASE.

PROLOGUS
IN LIBRUM JOANNIS LYDI
DE MAGISTRATIBUS ROMANIS,

SIVE

COMMENTARIUS
DE JOANNE LAURENTIO PHILADELPHENO
LYDO,
EJUSQUE SCRIPTIS.

I. Institutum Commentarii, et Partitio.

I. Quod jamdudum percrebruit, non modo in Gallia, sed in Germania quoque, et in tota pæne Europa litterata, fore ut Joannis Lydi inedita adhuc opera ex vetusto Codice Constantinopoli deportato in lucem prodirent: quodque et probatum maxime a viris doctis compluribus est, et optatum: id nunc præstatur. Cumque vir ille nobilissimus, cui ea opera inventionis jure propria sunt facta, quique illa nunc vulganda curat, rogavisset adolescentem litterarum græcarum studiosissimum, Dominicum Fuss, ut

textum hujus operis quam diligentissime corrigeret, Latinaque interpretatione illustraret: pergratum mihi accidit, ut ex mea quoque facultate aliquid in hoc opus conferre, nomenque meum tam laudabili incepto ascribere possem. Electus enim a Codicis domino eas partes suscepi, ut præfarer, quæ lectores scire maxime referret. Quare quæ in mentem veniebant cum librum perlegissem, ea scriptura persequi, et in quinque partes dispertire cœpi. Harum primam tribui historiæ auctoris: secundam fatis scriptorum Lydi, medio ævo: tertiam, elencho fragmentorum ejus, passim in bibliothecis extantium. In quarta dixi qui quippiam ejus ediderint, vel instituerint edere: in quinta, quo insperato casu opera ejus in Græcia nuper reperta sint, inque Gallia nunc vulgari cœpta. A Lydi vita igitur, ut præpositum est, ordiar: si prius tamen lectores oravero, ut patiantur non solum magistratuum dignitatumque nova nomina, sed vocabula etiam cadentis jacentisve latinitatis (quibus nunc ideo utimur, quod iis nullum fere apud probatos auctores prorsus respondeat) a me quoque, ne cui videar in verbis esse curiosior, hic duntaxat, ubi nihil periculi est, tanquam propria et usitata usurpari.

II. Joannis Laurentii Lydi ortus, et quo pacto remp. capessiverit.

II. Tametsi de vita quidem auctoris brevior esse potero : quod quæ ad se pertinerent, ea in libro de Magistratibus fuse ipse persecutus est. Ideo, relegatis studiosis Lydi ad librum illum, adque *Indicem rerum et verborum*, pag. 306 editionis nostræ, hic summas rerum tantummodo capitulatim attingam, maxime, quantum fieri potest in re spinosa, temporum ratione constituta, ex Huberti Giphanii Commentar. de Justiniano Imp. Noribergæ, 1640, 12. p. 178 sqq. Ægidii Perrini Vita Justiniani Paris. 1576, 8. Harduini Numismatibus sæculi Justinianei in Opp. Var. Amstelod. 1733, fol. pag. 461 — 547 : inprimis vero ex Joann. Petr. de Ludewig Vita Justiniani Magni, Halæ Salicæ 1731, 4. Franciscique Balduini Justiniano, sive de Jure novo Commentariorum libris IV. Halæ 1728, 8. et ex Nicolai Alemanni Excursu de Præfectorum Prætorio sub Justiniano temporibus, in notis ad edit. Historiæ arcanæ Procopii Lugdun. 1623, fol. pag. 95 — 98 : qui recusus est in edit. Reg. Procopii Tom. II, Parte poster. pag. 159 — 161. JOANNES igitur *Laurentius*, a patria *Lydus* dictus, quod cognomen apud scriptores fortuito magis quam ratione invaluit, natus est Philadelphiæ in Asia proconsulari, Fl. Longino, Fl. Fausto

Juniore VV. CC. Coss., anno a Christo nato quadringentesimo nonagesimo : parentibus, quantum conjici potest, inter municipes suos locupletibus et generosis. Primo et vigesimo ætatis anno, Christi 511, Felice Gallo, Fl. Secundiano (ut fortasse scribendum est pro Secundino in P. Relandi Fastis, Traject. Batav. 1715, 8. pag. 679. itemque apud reliquos eum consequentes : Lydus certe de Magistrat. III. 26, pag. 192. habet Σεκουνδιανοῦ) Coss. Constantinopolin demigravit, inque sacro palatio inter Memoriales esse cœpit : et (quod tum otio abundabat), philosophiæ præceptore uti Agapio Atheniensi, Procli discipulo : de quo Suidas, edit. Kuster. tom. 1, pag. 22. Neque diu tamen mansit in hoc statu. Etenim per idem tempus Anastasius Imp. Præfectum Prætorio jussit Zoticum Philadelphenum : cujus persuasu et inductu aliam in rep. viam secutus est : initiis quidem tam prosperis, ut in cohortem sive Officium patroni receptus circa annum 512 (ut videtur), celeriter non ad notarios modo præfecturæ perveniret, sed ad pecunias etiam permagnas, solidosque aureos conficeret e munere suo unius anni spatio ad mille : idque juste ac legitime, quemadmodum ipse asseverat III. 27, pag. 194. Nec minus commode ei cecidit, quod

in eodem officio tum agebat patruelis ejus Ammianus, cujus consiliis atque officiis et alias sæpe usus est, et maxime in ducenda uxore: tum copiosa (dotis videlicet C. librarum auri): tum etiam probata, qua III. 28, pag. 198. negat quicquam fuisse castius. Ascendit interim ad primi Chartularii locum, magno honore, neque unquam, ut III. 27, p. 196. scribit, ulli habito: quod Adjutores Actuarii, ad hunc gradum promoventes, eum ultro elegerunt, stipendiumque annuum constituerunt solidorum XXIV: adlectis duobus aliis, iisque senibus, qui pecunia oblata idem munus obtinuerant. Idque, sive Zotici P. P., sive alius cujuspiam Lydi patroni gratia tributum ei est, quod suspicor: seu vere, quod ipse vult intelligi, ob linguæ latinæ perfectam scientiam, de qua præcipue gloriatur: et omnino ob multiplicem ejus doctrinam: non solum honorabile ei fuit, sed etiam quæstuosum. Nam præter Personalia, Quotidiana, Suggestiones, quas conscribebat nomine Adjutorum, operas et Notariis, et in secreto Præfecturæ Exceptoribus magnas dedit: vid. ibid. III, 27, pag. 196: sicque si minus publicæ, familiari certe rei compendioque suo maxime serviit.

III. Lydi senectus calamitosa.

III. Ac hactenus quidem omnia ei ex sententia : verum videtur conditionis ejus commutatio esse facta post a. 518, quo Anastasius Augustus mortem obiit : vel propter patronorum mortem recessumve a rep. : vel quod apud potentes homines suboffendit : vel quod sub Justiniano universa Præfectura concursu calamitatum malaque quorundam administratione labefactata est, atque convulsa. Ita cursum quidem officiorum recte tenuit, sub Præfectis Præt. his, Marino Syro a. 519, Appione Ægyptio a. 520, Demosthene a. 521 (quem laudat III. 42. pag. 226), Theodoro et Archelao a. 524, Mena a. 528, Atarbio a. 529, Juliano et Joanne Cappadoce a. 530, Phoca et Basso a. 533, Joanne Cappadoce iterum a. 534, Theodoto a. 541, Petro Barsame, Fl. Cyro, Areobindo, Gabriele, Diomede, Hephæsto, aliisque permultis : quod Justinianus (ut fere fit) exhausto ærario remedium, quod in moderatione erat, ac parsimonia, in crebra quærebat Præfectorum commutatione : ad Augustalitatem quoque, atque adeo progrediente ætate ad Corniculum pervenit, qui erat militantium in scriniis gradus cum amplissimus, tum etiam, florente Prætorio, maxime fructuosus. Tribuebatur enim per annuum spatium, pro mi-

norum officiorum honeste decursorum præmio, hominibus bene meritis, ac veteranis. Sed Lydus, cum circa a. Christi 551 eo emersisset, præter spem amisit totum illud, quod erat spe devoratum, cornicularium lucrum. Incidit enim in miserabilem eversionem officiorum, maximamque perturbationem disciplinæ veteris, ac diminutionem vectigalium : eo usque, ut cum antea Cornicularius suo anno ex sola actorum subscriptione caperet non minus M. solidos, Lydus confirmet III. 25. pag. 192. se nihil post diuturnos labores quam vanum nomen consecutum : neque a Principe, neque ex completionibus (quæ erant pars stipendii Corniculariis constituti) accepisse numum ullum : denique omnem fere vitæ superioris fructum perdidisse. Ita librum de Magistratibus conscripsit summo cum stomacho, atque iracundia incredibili, querelisque totum refersit : vid. III. 12. pag. 168. 14, pag. 172 et 174. Nec ita multum videtur luctus levatus esse ejus illo solatio, quod, si minus stipendio, gloria certe ac laude auctus est : cum a collegis officiorum III. 27. pag. 196 ima. 30. pag. 200. tum a Præfectis, ipsisque Imperatoribus : idque maxime duobus decretis : altero pragmatico Justiniani. III. 29. pag. 198. quo extollitur Lydi do-

ctrina eximia, poëtica suavitudo, eruditio latina: conferuntur beneficia quædam, plura promittuntur: addito hortatu, ut pluribus civibus porrigeret lucem ingenii: qua laude incensus per aliquod tempus est publice nescio quid professus, linguam latinam, opinor, vel græcam. Altero honestæ missionis. III. 30. p. 202. anno 552., sedente in suggestu Hephæsto P. P., cum post annorum XL mensium IV militiam, transacto Corniculo cinguloque deposito, sexagesimo secundo ætatis anno in palatium transiret, juribus annonisque emeritorum fruiturus. Quo in otio ad scribendum totum se contulit, fere tempore eodem, quo Procopius Cæsariensis: imperante etiamtum Justiniano. Cui an superstes fuerit, Justinumque juniorem (qui successit a. 565) attigerit, haud scio: fuisset tum annorum LXXV: quæ quidem sub ejus nomine servata sunt, ea certe omnia sub Justiniano scripsit.

IV. Lydi scripta supposita, vel deperdita.

IV. Profecto enim in hujus principis ætatem accommodare aliquis possit illud, poëtæ inediti et admodum elegantis:

Ὡς δὲ θαλασσαίοισιν ἐν οἴδμασι νῆσος ἀνίσχει,
Δαιδαλέη ςαχύεσσι καὶ ἀμπελόεντι κορύμβῳ,
Καὶ θαλερῷ λειμῶνι, καὶ εὐδένδροισιν ἐρίπναις·
Τὴν δὲ παραπλώοντες ἐπολβίζουσιν ὁδῖται,
Ἄλγεα βουκολέοντες ἀλικμήτοιο μερίμνης.

Cujus

Cujus imaginis sæpe mihi venit in mentem, tam in hoc tempus intuenti, quod tanquam insula fortunata in mari infesto eniteat, quam in historiæ Byzantinæ studiosos, ex luce Justinianei sæculi in Heracliani caliginem subito incidentes. Etenim, ut sit quamvis vituperabilis Justiniani ætas aliis rebus, oculos tamen perstringit objecto splendore quodam non modo rei militaris, sed etiam literarum : habuit poëtas tolerabiles, philosophos non omnino delirantes, rerum scriptores etiam luculentos. Quorum omnium in numero Lydum fortasse reponi oportet : quanquam quæ carmine scripserit non superant : scripsisse tamen constat ex edicto Imperatoris, edit. pag. 200, laudante suavitatem ejus in poëticis. Verum quæ feliciter interciderunt, aut latent, ea sinamus quiescere. Philosophiam Lydus certe attigit : vid. edit. pag. 194. An scriptis editis illustrarit, ambigi potest. Nam quod illi ascribitur *Commentarius in Theophrastum de sensu et phantasia*, sive potius in locum ex libro quinto Physicorum Theophrasti (vid. Harles. Bibl. Græc. Vol. III. pag. 444. et Catalog. Biblioth. Reg. Paris. 1739 fol. Part. II pag. 424), id aperte falsum est. Commentarius enim ille, qui extat in Cod. notsro Regio 1954, (estque primo cusus a

Victore Trincavello Venet. 1536. fol. una cum Alexandri Aphrodisiensis Quæstionibus), referri debet, non ad Lydum nostrum, sed ad Priscianum Lydum : qui simul cum Isidoro, Damascio, Simplicio, aliisque antiquæ religionis philosophis, Athenis et imperio Justiniani excessit, estque demum a. 533 a Chosroë Persarum rege in orbem Romanum reductus : vid. *Gibbon History of the decline and fall* etc. Vol. IV *London* 1788. 4. pag. 118. sq. Isque Priscianus Lydus, quanto facilius cum Lydo nostro confundi possit, quippe æquali suo, et populari, hoc accuratius est ab eo distinguendus. Venio ad historica scripta Lydi nostri, quorum duo sunt genera. Altera, quæ senex edidit, adhuc ex parte extantia. Altera ab adolescente composita, quæ penitus evanuerunt: nec fortasse sunt unquam in vulgus prolata. Et adolescens quidem scripsit 1.) *Laudationem Zotici*, P. P. circa a. 512., patrono tam probatam, ut pro singulis versibus singulos solidos aureos de mensa Præfecturæ Lydo numeraret. vid. III. 27. pag. 194. renovata Caracallæ in Oppianum, Octaviæque (ut ferunt) in P. Virgilium liberalitate. Deinde 2.) *Orationem in laudem Justiniani Aug.* habitam coram legatis amplissimi ordinis ex Urbe ad Comitatum missis. III. 28. pag. 198. Ab

Imperatore etiam scribere jussus est 3.) *Historiam prioris belli Persici :* quod susceptum, vel potius instauratum sub Justino post insignem Perozæ ad Daram oppidum cladem (vid. Procop. Persic. Lib. I. cap. 13. sq. Edit. Reg. Paris. 1662. Tom. I. pag. 35-42) pace *aperanto* illa (eo enim Græco nomine a Latinis quoque auctoribus nominatur) a. 533 terminatum est. Quanquam non exploratum habeo, executum eum esse principis mandata, illiusque belli historiam revera perscripsisse. Nec, cum in aliis scriptis suis commemorandis quamvis multus sit, hujus certe usquam meminit. Nec hercules tantopere eam desideramus (si modo mediocre potest esse ullius antiquæ historiæ desiderium) : quod nobilis nobis scriptor præsto est Procopius, qui libro Persicorum primo prolixe satis eodem de bello nos edoceat. Atque hæc quidem Lydus ætate ineunte, ac media : provecta vero, et extrema, scripsit, vel certe confecit illa :

V. Lydi scripta genuina quæ extant. 1. Liber de Mensibus.

V. De Mensibus librum : ut ipse loquitur, τὴν περὶ μηνῶν συγγραφήν infra pag. 116 lin. 22 : sive τὴν περὶ μηνῶν πραγματείαν p. 2 lin. 7. pag. 98 lin. 13 : τὰ περὶ μηνῶν p. 126 lin. 22. p. 260 lin. penult. : τὰ περὶ μήνῶν γραφέντα p. 24. lin. 2, pag. 114. lin. 14 :

τὰ περὶ μηνῶν τεθέντα pag. 24 lin. 21. τὸ περὶ μηνῶν pag. 128 lin. 2. Hunc distinxit (quantum ex epitomis judicamus, quæ solæ supersunt) quatuor tomis, id est, segmentis: inscripsit, ut Suidas auctor est edit. Kuster. Tom. II, pag. 131, Gabrieli P. P. vide supra pag. vj. Hoc in libro, decurso totius anni spatio, festos pop. Romani dies, quo quisque modo quamve ob causam agitatus esset, ab initio rerum Romanarum usque ad Justinianum Augustum diligenter persecutus est, idque ex idoneis auctoribus, cum Græcis permultis, tum Latinis: Gavio Basso, Fontejo, Aquilino, Cincio, M. Varrone, Maximo, Visellio, Apulejo, M. Messala, Corn. Labeone, Seneca, Valente, Mummio, aliisque nunc vel omnino vel magna ex parte perditis. Quem si superstitem esse fortuna voluisset, non minus probaremus opinor in eo copiam, et literas, et scientiam rerum veterum, quam in Fastis P. Ovidii, qui argumentum sibi simile sumsit, varietatem, et acumen, et suavitatem ingenii. Sed ille quidem liber totus interiit, extra duo in Codice Cascolino servata folia, epitomasque præterea item duas in Bibliothecis passim extantes, Lipsiæque a. 1794. 8. ex apographo Nicolai Schow, amplissimi viri, atque

doctissimi, typis descriptas. De quibus omnibus planius posthac dicam: itemque de secundo Lydi opere, DE MAGISTRATIBUS REIPUBL. ROMANÆ, Περὶ ἀρχῶν τῆς Ῥωμαίων πολιτείας· libris tribus post Commentarios de Mensibus vulgato. Id opus, antequam hac editione typis mandatum est, per annos fere DCC delituit in uno solo (opinor) eoque male affecto Codice, nec quicquam propius est factum quam ut prorsus occideret. Tertium autem opus est post illa duo scriptum, DE OSTENTIS, Περὶ διοσημειῶν, æque ineditum, præter pauca quædam: quo quicquid de aruspicina fulguralique pop. Romani disciplina, et universe de scientia auguratus doctrinaque Tusca tempore Justiniani disci scirique poterat, quantumcunque erat, illud totum Lydus contulit. Qui liber, quo est magis abstrusarum novarumque rerum plenus, adque priscas pop. Romani cærimonias religionumque sanctitates intimas noscendas utilis, eo majorem desiderat in legentibus dubitationem, et acumen, quo novæ post D. Augustum per gentes fusæ superstitiones ab antiquissimis reip. institutis Etruscorumque præceptis recte distinguantur. Nec dissimulo, omnino me dolere, quod tam sero Lydus ad scribendos hos libros se applicaverit,

2. Liber de Magistratibus Romanis.

3. Liber de Ostentis.

annos natus amplius LX, labefactata jam ac vacillante memoriola. Cujus imminutio cum in omni scriptore est incommoda, tum maxime in eo, qui reconditas inque vulgus ignotas res unus tractet. Adde illud, veteres, si quando in scribendo aliorum verba afferrent, memoriter plerumque, nec ullo evoluto volumine, ea loca esse in sua transferre scripta solitos, sententiæ multo magis quam vocabulorum habita ratione. Quæ consuetudo, tametsi sæpe trepidationem doctis perturbationemque attulit, tamen ut universe summa codicum inopia et caritate, totaque studiorum et vitæ ratione excusari, ita in iis præsertim auctoribus absque magno metu ferri potest, qui mente acri et vigente libros ediderunt suos. Lydum autem, obliviosum ac desperatum senem, fateor passim ea admisisse, quæ relecto Virgilio, Lucano, Persio accuratius poni aptiusque potuissent.

VI. Liber de Ostentis a Theophylacto Simocatta laudatus, a Beda Venerabili partim latine versus.

VI. Agnovit tamen et ipsius sæculum id quod est in illo, magnum studium rerum veterum, multam industriam, orationem litteratæ senectutis plenam: et Theophylactus Simocatta, qui post a. 628 de rebus Mauricii Cæsaris scripsit, auctoritatem jam quandam videtur libro de Ostentis adjungere. Verba ejus hæc sunt, Hist. edit.

Reg. pag. 186. B. Περὶ δὲ τῶν ἀνθρωπομόρφων καὶ Νειλῴων ζώων καὶ τοῖς πάλαι ἱςόρηται. τίνος δὲ σημαντικὸν ἡ τούτων ἐνδημία καθέςηκεν, εἰπεῖν ἐθάῤῥησεν ὁ Λυδὸς, τῶν ἄλλων λίαν νεώτερος καθεςὼς, ὃς κατὰ τοὺς χρόνους ἐγνωρίζετο Ἰουςινιανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος. Ad quem locum in Cod. græc. Vatican. 977. nuper Parisios translato, in quo Theophylacti historia continetur cum scholiis ineditis, hæc leguntur: Σημείωσον, ὅτι ὁ Λυδὸς, ὁ περὶ κομητῶν, καὶ ἴριδος, καὶ λοιπῶν περὶ τὸν ἀέρα παθῶν ἑρμηνεύσας, ἐν τοῖς χρόνοις ἦν Ἰουςινιανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος. Ac sub finem ejusdem sæculi vel trans oceanum usque penetrasse Lydi volumina, Beda Venerabilis in Britannia argumento est, qui partem libri de Ostentis contractam latineque versam ante a. 735 sub titulo edidit: *Libellus de tonitruis, ad Herenfridum*, Opp. omn. edit. Colon. Agripp. Tom. I. 1612, fol. column. 387 — 390 : quem Herenfridum in præfatione rogat, *ut ancora sancti sermonis vestri, fideliumque vestrorum, hoc opusculum ex sermone a fideli vestro in latinum translatum, omnimodis ab invidorum inimicorumve detractionibus stabilitum atque illæsum permanere faciatis*. Quo in loco pro verbis, *ex sermone*, scribe, *ex græco*, sive, *ex græco sermone*. Deprompta autem ea esse ex libro de Ostentis, quod jam J. A. Fabricius conjecerat Biblioth. Latin.

med. et inf. ætatis, edit. Mansi Tom. I. Patav. 1754. 4. pag. 186. ipsemet cognovi, instituta collatione: item animadverti, opuscula proxime sequentia, *Pronostica temporum*, et, *De præcognitione copiæ aut paupertatis futuræ*, Opp. Bedæ Tom. I col. 390 — 391. indidem manare: præter pauca, quæ vel male intellexit, vel aliunde cursim arripuit Beda. Sed hæc alias pluribus: nunc, quæ Lydo medio ævo fortuna obtigerit, porro videamus.

VII. Quare sæculo VII et VIII plerique interciderint Lydi codices.

VII. Successerunt enim Heraclio Augusto extincto turbulenta illa ac deplorata sæcula, cum subito coorti Arabes Syriam, Ægyptum, Africam, Siciliam armis obtinerent, reliquasque pop. Romani provincias incursibus factis exinanirent. Quem gravissimum literisque nostris prope fatalem casum summi homines judicioque eruditissimi, J. J. Reiske, J. Th. Buhle, aliique, Califarum Sultanorumque liberalitate ac beneficentia quodammodo levatum esse opinati sunt, idque scriptis editis exposuerunt: *De principibus Muhamedanis, qui aut ab eruditione, aut amore literarum et literatorum claruerunt*, *Lipsiæ* 1747. *4. De studii græcarum literarum apud Arabes initiis et rationibus*. Comment.

ment. Societ. Scient. reg. Gottingens. Vol. II. pag. 216. Verum ut jam maxima fuerit in quibusdam Mohamedanorum regibus benignitas, maxima rerum suarum scientia, sicut fuit: tamen studia et artes, quæ erant Græcis monumentis disciplinisque tota Asia jam ab Alexandri M. temporibus tradita ac conservata, necessario novis religionibus, studiis, moribus inductis graviter sunt affecta: quibus semel sublatis, et Arabica lingua indies latius fundi, et Græca primum ex optimatum, post etiam omnino ex usu consuetudineque hominum evanescere, inque pauca Palæstinæ, Phœnices, Syriæ interamnis monasteria compingi cœpit. Fit enim hoc in victis nationibus, ut ad vincentium sermonem libentius se applicent, nec magis in lingua quam in libertate patria tuenda acres videantur. Qua in conversione magnam librorum Græcorum factam jacturam accurate explicaverunt A. H. Heeren, *Geschichte des Studiums der classischen Litteratur* Vol. I. Gottingæ 1797. 8. pag. 98: et J. G. Eichhorn, *Geschichte der Litteratur*, Vol. I. Gottingæ 1805. 8. pag. 562: idemque uno Joannis Epiphaniensis exemplo potest demonstrari. Is Joannes, qui fuit Agathiæ Scholiastæ Evagriique Epiphanien-

sis æqualis, ab isto laudatur in extremo libro quinto Histor. Ecclesiast. edit. Vales. pag. 442. D. quo ex loco patet, sub a. 593, cum hæc scriberet Evagrius, Agathiam ac Joannem nondum vulgasse suos libros. Edidit tamen postea historiam Joannes, qua fugam Chosroïs II., illius quem Cosru Pervis barbare appellant, ejusque reductionem in regnum a. 591 a Mauricio Cæsare factam, subtiliter erat persecutus: eamque historiam Theophylactum Simocattam suspicor secutum esse libro IV et V, in digressione de Chosroïs fuga ac reditu. Atenim evenit Joanni id quod Lydo, aliisque multis: ut Arabibus in eos ipsos tractus effervescentibus, ubi pleraque ejus exemplaria extitisse credibile est, illa fere omnia interirent: accedit, quod copiosa excerpta, in Theophylacti historiam ex Joannea tralata, homines ad hanc describendam segniores reddere debuerunt. Ita ejus codices paulatim evanuerunt, præter duos: horum alterum sæc. XII Constantinopoli inter Annæ Comnenæ manus fuisse video, quæ interdum totos locos Joannis, ut est sententiosus scriptor, usurpavit, eosque totidem verbis in narrationem furtim transtulit suam; alterum ipse deprehendi inter Vaticanos codd. græcos Parisios transvectos, charta

cariosa sæc. XIII scriptum. Quo in cod. quem solum atque unum superesse arbitror, ægre fero, nihil quam primum operis τόμον superare, nec illum quidem integrum. Ipsum auctorem alii cum Joanne Antiocheno Scholastico Patriarcha Constantinopolitano confuderunt, alii cum Joanne Malela, alii aliter : nec reperire potui qui distinctius de illo ageret quam Henr. Vales. edit. Evagrii Annotat. pag. 122 : quippe Fabricius ipse Biblioth. Græc. Vol. VI pag. 686, eum Joannem Antiochenum nominat : quasi vero Evagrius (qui in loco ibi a Fabricio allato Joannem appellat civem suum) Antiochia fuerit, non Epiphania.

VIII. Photii Patriarchæ testimonium de Lydo.

VIII. Verum hæc de Joanne breviter perstrinxi, ut, quemadmodum Orientalium provinciarum sæc. VII amissione libri complurimi simul evanuerint, uno exemplo explicarem. Nec minus Lydi multa exemplaria eodem incendio conflagrare necesse fuit : præsertim si reputamus, Syriam et Ægyptum, tum semper, tum maxime sexto septimoque sæculo, receptacula fuisse magicæ fatidicæque disciplinæ, philosophisque et astrologis refertas, certatim conquirentibus mathematicos ac fulgurales libros. Ita rari-

tatis codicum Lydi Arabicus tumultus videtur una esse causa: altera fortasse, quod auctor suspectus esset de religione : capita enim ejus ex aruspicina scientiaque augurali petita offendisse hominum animos , infra patebit pag. xxij et xxiv e Photii Leonisque Cæsaris locis : quæ quidem invidia quosdam, qui in monasteriis codices describebant, promtiores fortasse reddidit ad extinguendam ejus memoriam, quam ad propagandam. Tertia causa raritatis codicum Lydi est excerpendi studium, quod invaserat Græcos : ut, quo quis esset magis varius et quæstionum plenus liber, eo majorem breviantium turbam allectaret : qui quanta literis nostris detrimenta importarint, cum factis deflorationibus (ut illorum verbo utar) ipsa opera negligerentur, post Justum Lipsium Var. Lect. Lib. III cap. 27. Opp. edit. Antverp. Fol. Tom. I pag. 63. multi sunt conquesti. Sed priusquam recognoscam, quot epitomæ ex tribus Lydi libris sæc. IX et deinceps confectæ nostris in bibliothecis passim extent : ut magis appareat, quo pacto una cum ætatibus hominum Lydi scripta sensim evanuerint : auctores græcos, qui etiam post tumultum Arabicum Lydi mentionem fecerunt, conservatis temporibus uno in conspectu hic omnes po-

nam. Sunt autem opinor hi sex : Photius, Leo et Constantinus Cæsares, Suidas, Scholiasta Venetus in Homerum, et fortasse Codinus. Horum Photius, cum a Michaële Cæsare ejus nominis tertio ante a. 858 Bagdadum ad Arabes missus Bibliothecam ibi scriberet suam, in ea, Cod. CLXXX edit. Hoeschel. Genevæ Paul. Stephan. 1611. col. 405. trium librorum Lydi meminit: loco nobili, jam a Fabricio Biblioth. Latin. Tom. III edit. Ernest. Lipsiæ 1774. 8. pag. 105 laudato. Verba Photii hæc sunt : Ἀνεγνώσθησαν (Cod. Reg. 1226 Sæc. XIV, nondum collatus, item Codex Biblioth. S. Marci No. 451, nunc ad nos translatus, habent Ἀνεγνώσθη· Reg. autem 1266, omnium quos habemus optimæ notæ, est hac parte mancus) Ἰωάννου Λαυρεντίου Φιλαδελφέως, τοῦ Λυδοῦ, πραγματεῖαι τρεῖς· περὶ Διοσημείων (sic), περὶ Μηνῶν, περὶ Ἀρχῶν πολιτικῶν. Ἀλλ' ἡ μὲν περὶ Διοσημείων, ὅσα γε κατ' ἐμὴν κρίσιν καὶ πεῖραν, οὐδὲν ἢ ἐπ' ὀλίγον διενήνοχε μύθων· ἡ δὲ περὶ Μηνῶν, εἰ καὶ πολὺ τὸ ἄχρηστον ἔχει, ἀλλ' οὖν πρὸς τὴν τῆς ἀρχαιότητος μάθησιν ἐπίχαρί τε (f. τι) καὶ λίαν χρειῶδες. Ἡ δὲ περὶ πολιτικῶν Ἀρχῶν τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα μάλιστα φιλοτιμουμένοις οὐκ ἄκομψον παρέχεται τὴν ἱστορίαν.

IX. Idem Photius, postquam de Lydi dicendi genere judicium subjunxit suum, pergit in hunc IX. Quare asperius de Lydo Photius.

modum, col. 408 : Ἐϛρατεύσατο δ' οὗτος ὁ ἀνὴρ ὑπὸ τοῖς ὑπάρχοις, ἄγων ἡλικίας κ̅α̅· ἔτη δὲ μ̅ δικολόγος ὢν, εἶτα καὶ ματρικουλάριος (f. κορνικουλάριος)· μεθ' ὃν χρόνον καὶ τὰς εἰρημένας λέγει συγγράψαι πραγματείας, καὶ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς ψήφῳ βασιλέως ἀξιωθῆναι. Χρόνος δὲ, καθ' ὃν οὗτος ἐβίω, Ἀναϛασίου ἥπτετο τῆς βασιλείας, καὶ τὴν Ἰουϛίνου ἐπεραίου, μετρῶν καὶ τοῦ μετ' ἐκεῖνον Ἰουϛινιανοῦ. Τὴν δὲ θρησκείαν ὁ ἀνὴρ ἔοικε δεισιδαίμων εἶναι· σέβεται μὲν τὰ Ἑλλήνων, καὶ θειάζει· θειάζει δὲ καὶ τὰ ἡμέτερα, μὴ διδοὺς τοῖς ἀναγινώσκουσιν ἐκ τοῦ ῥᾴϛου συμβαλεῖν, πότερον οὕτω νομίζων θειάζει, ἢ ὡς ἐπὶ σκηνῆς. Quod universum judicium si cui durius videatur, reputet is secum, Photium, ut erat natura asper atque invidus, ne patribus quidem pepercisse : multum esse in S. Joannis Chrysostomi criminibus percensendis : S. Irenæo falsas argumentationes, Gregorio Nysseno distributionem parum aptam, aliis alia objecisse, eoque nomine jam a theologis sæculi superioris minus esse probatum. Potuisse denique eum, qui grandes ac perfectos scriptores integros legeret, Ctesiam, Theopompum, Agatharchidem, Memnonem, Polybium, Diodorum Siculum, Dionysium Halicarnassensem, Appianum, Arrianum, in tanta optimorum copia eos, qui sunt secundo loco, despicere. Nos autem, qui antiquis illis aut omnino aut magna ex parte caremus, utinam

quomodo nunc Lydi, sic mox Nonnosi, Julii Africani, Praxagoræ, Cephalæonis, Eunapii, Malchi, Candidi Isauri, Olympiodori, Dexippi, Phlegontis Tralliani, Pamphilæ, Cononis, Helladii eruditas uberrimasque historias insperato casu in lucem proferri videremus: profecto et magna esset nostra in illis legendis voluptas, nec desideraretur moderatio in judicandis.

X. Leonis Sapientis testimonium de Lydo.

X. Leonis autem de Lydo locus extat in Tacticis illius, ter impressis. Primo latine tantum, ex versione Checi, Basileæ, 1554, 12. Ibi in extremo epilogo operis, pagina non notata (quod paginis editionis suæ nullos adjecit numeros Checus), videtur libri de Ostentis mentio fieri. Post eadem Tactica græce edidit Joannes Meursius, Lugduni Batav. 1612, 4. adjuncta Checi latina versione: ibi tamen nomen mentioque Lydi plane e græco excidit. Postremo eadem vulgavit Joannes Lami sexto Opp. Meursianorum volumine, Florentiæ, 1745, fol. ex Laurentiano Bibliothecæ Mediceæ cod.; multis quidem locis emendata, minus tamen in nostro: is ibi, col. 917, sic se habet: Τὴν δὲ ἀστρονομίαν οἱ περὶ τὰ μετέωρα σχολάζονται (f. σχολάζοντες), σοφίᾳ τε καὶ ἐπιστήμῃ τῆς τῶν ἀστέρων ψηφοφορίας διαφέρονται (f. διαφέροντες), περί τε τὸν Πτολεμαίου κανόνα, καὶ περὶ

τὴν αὐτοῦ λεγομένην Τετράβιβλον, καὶ περὶ ἕτερά τινα τῶν Χαλδαϊκῶν παρασημειώσεων, προσέτι δὲ καὶ τὴν τοῦ Ἀράτου περὶ τῶν Φαινομένων διαγόρευσιν... Ἰωάννου τοῦ Λυδοῦ καθημερινήν τε καὶ μηνιαίαν παρατήρησιν. Τὰ δὲ τῆς γενεθλιαλογίας ὅσου ἐν τοῖς εἰρημένοις παρέσπαρται, ὡς ἀπόβλητα τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἡ ἡμετέρα ἀποτρέπεται βασιλεία. Cui textui adjecit Lami antiquam illam jam a Nicolao Rigaltio Antonioque Possevino (Harles. Bibl. Gr. Vol. VII, pag. 702) vituperatam Checi versionem, ejusmodi : *In astrorum ratione*) supple, *consuli debent*, aut tale aliquid) *qui cœlestia corpora scrutati sunt, quique in astrorum ortu atque obitu, conversionibus planetarum operam suam collocant, qui Ptolemæum diligenter cognoscunt, et Chaldaïcas quasdam observationes, Arati* Φαινόμενα, *Joannis Lydi diurnam menstruamque observationem tenent. Genethlialogias autem, quæ iis in libris sparsæ sunt, et ab Ecclesia Dei rejiciuntur, nos nostro quoque regno expellimus.*

XI. Latina-versio Cheči emendata. Constantini Porphyrogenetæ testimonium de Lydo.

XI. Quæ sunt, ut levissime dicam, mire versa : debuissent sic : *In astrorum ratione, qui cœlestibus rebus operam dant, doctrinaque et scientia siderei computi præstant, et in Expedito Ptolemæi Canone, in Quadripartito quod vocant ejus, in certis aliis Chaldæorum notationibus, ad*

ad hæc, in Arati Apparentium descriptione (hic aliquid deest, ut Lami indicat): *Joannis Lydi quotidiana menstruaque observatione. Quæcunque vero ex genethliologia* (sic enim hanc vocem Vitruvius, lib. IX, cap. 4, edit. Rod. Berolini, 1800. 4. pag. 219) *sunt in his quos diximus libris aspersa, ea, ut rejecta ab Ecclesia Dei, aversatur Majestas nostra.* Etenim recte observavit Joannes Suicerus in Thesauro Ecclesiastico, Tom. I, Amstelæd. 1682. Fol. column. 669, vocem βασιλεία jam inde a Constantinianis temporibus usque ad perditam Græciam propriam fuisse Impp. Orientalium appellationem: ita ut ipsi de se, ἡ ἡμετέρα βασιλεία, sive ἡ βασιλεία μοῦ· alii ad illos, ἡ βασιλεία σοῦ. Sic (ut omittam exempla a Suicero citata) S. Cyrillus Hierosolymitanus ad Constantium Cæs. Cateches. edit. Prevot. Paris. 1608. 4., pag. 549: et S. Chrysostomus de statuis Opp. edit. Savil. Tom. VI. Etonæ. 1612. Fol. pag. 602, lin. 13, πρὸς τὴν σὴν βασιλείαν· item Georgius Alexandrinus in vita Chrysost. Opp. Chrysost. edit. citat. T. VIII, pag. 231, lin. 5: τῷ προστάγματι τῆς σῆς βασιλείας. Alia exempla habet Ducangius Glossar. Græc. Tom. I. Lugd. 1688, Fol. col. 179. Quam significationem verbi βασιλεία miror multis non in mentem venisse interpretibus: velut Checo, hoc loco: item

Conrado Rittershusio in versione S. Isidori Pelusiotæ Lib. IV, epist. 143, edit. Paris. 1638. Fol. pag. 493. B. ubi verba, καὶ τὴν ἐν κυρίῳ ὑγείαν καὶ σωτηρίαν τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν βασιλείας, hoc est, *integram in Domino valetudinem salutemque piæ Majestatis vestræ*, reddidit : *necnon sanitatem et salutem pii vestri imperii.* Item Richardo Montacutio in celebrata epistola, quam Divi Juliani volunt esse, Opp. S. Basil. Tom. II. Paris. 1618, Fol. pag. 993. A. ἅπερ τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ἁρμόζει· sive, ut in Benedictin. edit. legitur Opp. S. Basil. Tom. III. Paris. 1750. Fol. pag. 123. B. ἅπερ τῇ ἐμῇ πρέπει βασιλείᾳ. Sed ut revertar ad Leonis locum, videor mihi inde perspicere primum, Lydi librum de Ostentis Constantinopoli apud mathematicos neque improbatum fuisse illis temporibus, nec fortasse tantopere infrequentem : nam nominatur communiter cum Quadripartito Ptolemæi, Phænomenisque Arati, frequentissimis sane in bibliothecis, tum cum hæc scriberet Leo : qui imperator factus est anno 886. Neque sequenti sæculo librum de Magistratibus ex usu manibusque hominum prorsus evanuisse, auctor est Leonis filius, Constantinus Porphyrogenneta, qui imperavit ab anno 912 ad annum 959. Namque ejus meminit in libro de Thematibus, novissime edito

in Anselmi Banduri Imper. Orientali, Tom. I. Paris. 1711. Fol. pag. 5. B. lib. I. cap. 2 : Οἱ δὲ λεγόμενοι Τουρμάρχαι εἰς ὑπουργίαν τῶν στρατηγῶν ἐτάχθησαν· σημαίνει δὲ τὸ τοιοῦτον ἀξίωμα τὸν ἔχοντα ὑφ᾽ ἑαυτὸν στρατιώτας τοξοφόρους πεντακοσίους, καὶ πελταστὰς τριακοσίους, καὶ δεξιολάβους ἑκατόν· οὕτως γὰρ κεῖται ἐν τῇ βίβλῳ Ἰωάννου Φιλαδελφέως τοῦ καλουμένου Λυδοῦ. Ad quem locum vide Banduri notas Imper. Orient. Tom. II. pag. 6. Locum autem ex libro de Magistratibus deprom-ptum esse nihil dubito : quanquam hodie ibi non supersit : verum suspicor fuisse in duobus foliis illis, quæ in Cod. inter fol. 43-44, post descriptionem legionis, edit. p. 84, resecta sunt.

XII. Venio ad Suidæ testimonium de Lydo, edit. Kuster. Cantabrigiæ 1705. Fol. pag. 131 : quod cum Scholiastæ Veneti Codinique loco huc rejeci, quoniam Photio, Leoni, Constantino definitum tempus est, quo quisque scripserit, sæculum IX et X : Suidæ, Scholiastæ Veneto ac Codino non item. Nam Suidas ut extiterit X, vel XI, vel XII, vel quolibet sæculo, illud certum est, cum ipsius, tum reliqua magna lexica, quæ sunt generis ejusdem, a tot possessoribus progressu temporum aucta, suppleta, confusa esse, ut jam in illis quem constet a primo lexici auctore proficisci locum,

XII. Suidæ testimonium de Lydo.

vix inveniamus. Quando igitur relata est in Suidam hæc de Lydo glossa? utique ante sæc. XIII: nam habemus in Bibliotheca Codicem Suidæ id ætatis, ubi hic locus legitur: qui Codex est præstantissimus ille a Kustero nobilitatus, olim No. 1852. nunc inter mss. Græcos 2625. Locus autem est in edit. Kuster. ad hunc modum: Ἰωάννης Φιλαδελφεὺς Λυδός. οὗτος ἔγραψε περὶ μηνῶν βιβλίον α᾽ καὶ περὶ Διοσημειῶν ἕτερον. καὶ ἄλλων τινῶν ὑποθέσεων μαθηματικῶν. προσομιλεῖ δὲ ταῦτα Γαβριήλῳ τινὶ ὑπάρχῳ. Vertit Kusterus: *Joannes Philadelphensis Lydus. Hic scripsit* de Mensibus *librum unum; et* de Tempestatibus, ventis etc. *alterum; itemque mathematica varia. Ea autem dedicavit Gabrieli cuidam Præfecto.* Quo ex loco duo intelligi licet. Primo, librum de Magistratibus jam tum cœpisse evanescere. Nam auctor hujus glossæ, quisquis est, eum ignorat. Deinde, ut nunc certe legitur, Lydo, præter librum de Ostentis, tribui alia quædam Mathematica, de quibus auctores cæteri omnes silent. Atenim suspicor primo scriptum fuisse, καὶ περὶ Διοσημειῶν ἕτερον, nec quicquam amplius: postea, ut sunt glossæ istæ multis e centunculis consutis natæ, respicientem aliquem ad argumentum multiplex libri de Ostentis, supra verba περὶ Διοσημειῶν, ascripsisse, καὶ ἄλλων τινῶν ὑποθέσεων μαθη-

ματικῶν· ea posthac annexa glossulæ esse : locum autem esse sic vertendum ; *Scripsit de Mensibus librum unum : deque Ostentis, et de aliis rebus mathematicis alterum.* Verum hæc conjectura : illud manifestum est, Kusteri in nota esse erratum ibid. pag. 131 : *In Cod. Ms. 2432* [nunc 2381] *Bibliothecæ Regiæ Parisiensis varia Joannis hujus Philadelphensis opuscula inedita continentur; veluti de Sortibus ; de Terræ motibus ; Diarium, seu Ephemeris, indicans per totum annum ortus et occasus signorum, ex libris Claudii Tusci ad verbum græce versa ;* περὶ Διοσημειῶν, *et alia.* Nam quæ leguntur in Cod. nostro 2381. fol. 70 *recto* - 79 *verso*, de sortibus, de terræ motibus, cæteraque alia, ea nec varia opuscula sunt, nec e pluribus, sed e solo de Ostentis, hoc est, περὶ Διοσημειῶν, Lydi libro hausta. Quanquam, quia sunt mirabiliter confusa, Kustero, qui diversa opuscula credidit, venia facile dari potest.

XIII. Homerum edidit vir immortalis memoriæ Joannes B. C. d'Ansse de Villoison, Venetiis 1788. Fol. cum scholiis ex duobus Venetis unoque Hamburgensi codice. Ibi pag. 531 ad Iliad. Ω. 617. hoc Scholium legitur, descriptum ex cod. Venet. CCCCLIII a Villoisone litera B. signato, qui

XIII. Testimonium Scholiastæ Veneti.

codex nunc una cum altero CCCCLIV Parisios translatus est : Ἔνθα, λίθος περ ἐοῦσα, θεῶν ἐκ κήδεα πέσσει] Ἀκύρως. πῶς γὰρ ἡ λίθος πέσσει; Φιλήμων δὲ ὁ Κωμικὸς φησίν [sequuntur senarioli apud Villoisonem sic confusi]· Ἐγὼ λίθον μὲν τὴν Νιόβην, μὰ τοὺς Θεούς, οὐδέποτε ἐπείσθην, οὐδὲ νῦν πείθομαι, ὡς τοῦτ' ἐγένετο [hic perperam iterantur verba, καὶ κήδεα πέσσει] ἀλλ' ὑπὸ τῶν κακῶν τῶν συμπεσόντων, καὶ τοῦ συμβάντος πάθους, οὐδὲ λαλῆσαι δυναμένη πρὸς οὐδένα, προσηγορεύθη, διὰ τὸ μὴ φωνεῖν, λίθος. Ὁ δὲ Λυδός φησιν, ὅτι Ἀσωνίδης, ἐρασθεὶς αὐτῆς, μὴ πεισθείς, [leg. πεισθείσης] τὸν οἶκον ἐνέπρησεν. ἡ δὲ φεύγουσα εὔξατο λιθωθῆναι, καὶ ἐλιθώθη. Istum Lydum Villoiso Prolegomen. ad Iliad. pag. XLVI not. (1), nostrum putat : probabiliter sane. Is enim Lydi locus, etsi hodie non superat, tamen in libro de Mensibus potuit esse, cum aliquodpiam Niobes Constantinopoli collocatum simulacrum describeretur. In Scholia autem Villoisoniana fac recentissime illatum esse illum locum : certe est ante sæc. XI, quo est is Codex. CCCCLIII peraratus.

XIV. Testimonium Codini.

XIV. Verum quo tempore in Codini Antiquitates insertum sit Lydi nomen, id quidem multo minus potest firmari. Habemus nimirum duos a variis varie interpolatos libros, qui huic Codino,

incertæ ætatis homini, tribuuntur : alterum de Officiis palatii, alterum de Originibus antiquitatibusque Constantinopolis. His in Originibus, edit. Lambec. Paris. e typographia Reg. 1655. Fol. pag. 19. A.N. 36. mentionem Lydi fieri multi putant. In narratione enim de statua, quæ ruens Himerium Chartularium oppresserit, afferri Joannis alicujus philosophi auctoritatem, quod is scriptum invenisset, clarum quendam hominem sub hoc signo (vel, per hoc signum) vita functurum : idcirco postea Philippicum Cæsarem (is imperavit a. 712 et sq.) signum id èodem loco in terram defodisse. Græce sic est : Ἰωάννης δέ τις φιλόσοφός φησιν, ὅτι εὗρεν, ὑπὸ τούτου τοῦ ζωδίου ἔνδοξον ἄνδρα τεθνηξόμενον. ὑφ᾽οὗ Φιλιππικὸς ὁ βασιλεὺς πληροφορηθεὶς ἐκέλευσε τὸ αὐτὸ ζώδιον ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ καταχωσθῆναι. Nec mehercule, si sic locum interpretamur, sicut fortasse possumus, nempe Codinum hic pro testimonio aliquem laudare Lydi locum: non, inquam, illud me movet, quod in superstitibus hodie Lydi scriptis ea prædictio nusquam legitur. Erat forsitan in illis partibus libri de Ostentis, quæ interciderunt : erat in libro de Mensibus : nec quicquam profecto magis convenit in Lydum, religiosum, et historicum, et in statuis describendis copiosum hominem, quam ejus-

modi vaticinatio. Sed ecce auctor recentior ille, et barbarus, cujus fragmentum in Collectaneis ad calcem Codini extat, edit. citat. pag. 90 No. 182 et 183. quique istam ipsam historiam suo modo retractavit, longe aliter rem intellexit: Joannem aliquem philosophum præsentem fuisse: cumque exclamasset, apud Demosthenem se reperire vaticinium de clari cujusdam hominis sub hoc signo interitu, e vestigio ipsi esse a Philippico Cæsare imperatum, ut id signum eodem loco defoderet: itaque esse factum, signum alia ratione non potuisse deleri. Ἰωάννης δέ τις φιλόσοφός φησιν, ὅτι μὰ τὴν θείαν πρόνοιαν οὕτως εὑρίσκω ἐν τοῖς Δημοσθένους συγγράμμασιν, ὑπὸ τούτου τοῦ ζωδίου ἀποκτανθῆναι ἔνδοξον ἄνδρα. ὃς καὶ παρευθὺ τῷ βασιλεῖ Φιλιππικῷ πληροφορήσας κελεύεται καταχῶσαι τῷ αὐτῷ ζωδίῳ [Lambec. Animadvers. pag. 213 emendat, τὸ αὐτὸ ζώδιον] ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. ὃ καὶ γέγονε, διὰ τὸ μὴ δέχεσθαι καταλύσεως. Id omne quam recte sic intellexerit iste auctor, aliorum sit judicium: nec res est tanti. Hoc solum dico: si in loco hoc nostri non fit Lydi mentio, fit multo minus in reliquis, quoties aliquem Joannem Codinus laudat: nec ea, quæ leguntur Collectan. pag. 102. No. 205 de Joanne Διακρινομένῳ· καθὼς Ἰωάννης ὁ Διακρινόμενος λέγει· qui alibi pag. 97, No. 196. et pag. 99 No. 199. omisso Joannis nomine

ὁ

ὁ Διακρινόμενος duntaxat vocatur (de quo scriptore extat docta Lequienii Dissertatio in Bandur. Imper. Orient. Tom. II. pag. 794.) in nostrum Lydum apte quadrant.

XV. Restat postremo locus Joannis Scylitzæ, in quo Lydi mentionem fieri suspicati sunt nonnulli. Is Scylitza historiam reliquit, editione duplici: priorem vulgatam post a. 1057, cum præfectus esset sacræ vesti: alteram circa a. 1081, cum ageret palatii curam. Ac priorem illam ferme integram retulit in compendium suum historicum: vid. Harles Bibl. gr. Vol. VII. pag. 724: alterius nihil est adhuc cusum, præter eam partem, quæ prioris editionis continuationem continet, impress. Paris. 1647. Fol. ad calcem Cedreni. Præterea Montefalconius Biblioth. Coislin. Paris. 1715. Fol. pag. 207. ex Cod. Coisliniano præfationem vulgavit, a Scylitza huic alteri editioni præfixam. Ibi primum improbantur ab auctore Joannes Siculus, Michaël Psellus, aliique scriptores ætatis illius, ut exiles, et infantes, et qui res majoris momenti in historiis suis prætermiserint. Postea pergit Scylitza hunc in modum, Bibl. Coislin. pag. 208: Ὁ γὰρ Δαφνοπάτης Θεόδωρος, Νικήτας ὁ Παφλαγὼν, Ἰωσὴφ ὁ Γενέσιος καὶ

XV. An Joannes Scylitza egerit de Lydo nostro.

Μανουὴλ οἱ Βυζάντιοι, Νικηφόρος ὁ διάκονος [Cod. Νικηφ. διάκ. sine articulo] ὁ Φρὺξ, ὁ Ἀσινὸς [l. Ἀσιανὸς] Λέων, Θεόδωρος ὁ τῆς Σίδης γενόμενος πρόεδρος, καὶ ὁ τούτου ἀνεψιὸς καὶ ὁμώνυμος ὁ τῆς ἐν Σεβαστείᾳ καθηγησάμενος ἐκκλησίας, καὶ ἐπὶ τούτῳ Δημήτριος ὁ τῆς Κυζίκου, καὶ ὁ μοναχὸς Ἰωάννης ὁ Λυδὸς οἰκείαν ἕκαστος ὑπόθεσιν προσθησάμενος [l. προστησάμενος]· ὁ μὲν ἔπαινον βασιλέως, ὁ δὲ ψόγον πατριάρχου, ἕτερος δὲ φίλου ἐγκώμιον, καὶ ἐν ἱστορίας σχήματι τὸν ἑαυτοῦ ἕκαστος ἀποπληροῦντες σκοπόν· πόῤῥω τῆς τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν πεπτώκασι διανοίας. Vertit Montefalconius: *Nam Theodorus Daphnopates, Nicetas Paphlago, Joseph Genesius et Manuel Byzantii, Nicephorus Diaconus Phryx, Leo Asinus* [l. *Asianus*], *Theodorus qui fuit Sidæ præses, ejusque consobrinus et cognominis qui Sebastenæ præfuit ecclesiæ, insuperque Demetrius Cyzicenus ac Joannes Lydus monachus, suum singuli sibi proponentes argumentum : alius Imperatoris laudem, alius Patriarchæ vituperium, alius amici encomium* etc. Quo in loco viri docti in Joanne Lydo monacho nostrum sibi Joannem visi sunt agnoscere. Verum haud scio quam recte. Mitto de monachi nomine, cum Lydus noster quidvis potius fuerit quam monachus : sit hoc error Scylitzæ. Cæteri vero omnes, quos una memorat, de quorum quidem ætate constat, quo

tempore floruerunt? nempe omnes post imperium domus Isauricæ : Theodorus Daphnopata sæculo IX aut posterius : nam scripsit etiam vitam Theodori Studitæ a. 826 mortui : Nicetas Paphlago paulo post a. 880 : Genesius circa a. 940 : Leo Asianus post 949 : ut non sit probabile, inter hos tamque recentes poni scriptorem temporis Justinianei. Dein, quæ ait Scylitza, nonne ea in ejusmodi scriptores potius cadere videntur, qui principis alicujus viri vitam, in qua elaborarent, sibi seposuerint, ut Constantinus Cæsar Basilii Macedonis avi, ut Anna Comnena Alexii patris: quam in Lydum, qui antiquitates Romanas multo est magis quam res Justiniani ex proposito persecutus? Quare vel locum vitiatum esse, vel agi suspicor de quodam sæculi x scriptore Joanne, et Lydo illo, et monacho : hunc autem esse aut omnino perditum, aut certe adhuc et ineditum, et ignoratum.

XVI. Epitome major libri de Mensibus.

XVI. Post Constantinopolim a. 1204 a nostris hominibus captam, cum multis repentinis regnis undique exortis Græcia diuturnis dimicationibus flagraret, quemadmodum complurium aliorum, ita Lydi quoque reliquos in Oriente codd. absumtos esse credibile est : præter pauca ejus et

jejuna excerpta : quibus, postquam urgentibus Turcis literata Græcia in Occidentem transfudit sese, Bibliothecæ nostræ postremum perfugium præbuerunt. His de excerptis singulatim nunc dicam. Suspiciosum sane, et multis multorum erroribus perturbatum negotium : sed neque alienum a re, et cui jam nunc quotidianis sum studiis assuefactus. Horum igitur Excerptorum, quæ quidem passim ab eruditis commemorantur (nam siqua forte adhuc delitescunt, de his agere non possumus), quemadmodum ex tribus Lydi scriptis manaverunt, sic tria omnino in codd. passim genera supersunt : ex libris de Mensibus, de Ostentis, de Magistratibus. Libri de Mensibus Epitomæ, seu Chrestomathiæ (ut vocat V. S. Harles. Bibl. gr. Vol. XI. pag. 440) duæ sunt, una longior, ab ignoto aliquo, altera brevior a Maximo Planude confecta. Illa longior tributa est in partes IV : prima docet de tempore, generaliter : altera de die : tertia de luna et mensibus, generaliter : quarta menses suo ordine persequitur. Hæc Epitome incipit a verbis, Ὀρθῶς ἄρα οἱ μυθικὰ [sic] τὸν Κρόνον· desinit, ὁ δημιουργικὸς ἀριθμὸς ὀνομάζεται. Extat, vel certe extitit sæc. XVII et XVIII, in apographis quinque his: 1.) in Cod. CLXXVII Bibliothecæ Barberinæ (Bar-

Quot in codd. extet.

berinianam vocat bibliopola in præfat. edit. Schowianæ pag. VI) sæculo XV scripto : ex hoc exemplari reliqua omnia videntur manasse. 2.) in Cod. manu Leonis Allatii ante a. 1669 perarato : nam statuerat Allatius istam Epitomen in Symmictis edere suis : sed ante quam consilium exequi potuit, ex hac vita migravit, estque instrumento ejus literario Collegium Græcorum Romæ potitum : ex illo autem Allatiano exemplari descriptum est Marinianum, de quo post. 3.) In codice nostro Parisiensi No. 3084, olim Regio, Emerici Bigoti manu perarato : vid. Catalogum Manuscript. Bibliothec. Reg. edit. Paris. e typographia Reg. 1739. Fol. Part. II. pag. 606. Ab hoc Emerico Bigoto, Rotomagensi, vita functo a. 1689, viro varia laude cumulato, qui exquisita sacrarum græcarumque rerum scientia floruit, tota pæne est Italia in literato labore peragrata : ita ut plurimos tum parum notos auctores e codicibus Ambrosianæ, Mediceæ, Romanarumque Bibliothecarum describeret quæ exemplaria ejus manu perarata apud nos etiam nunc extant. Quare, quanquam in Cod. 3084 nota originis nulla sit, nihilo eum minus Romæ descriptum esse suspicor, ex Barberino illo, quem No. 1. dixi : ne-

que major multo videtur inter eum et Allatianum, quem fere Schowius in editione expressit, discrepantia, quam quæ esse solet inter duo exemplaria, a duobus eruditis viris ex eodem sed mendoso codice descripta.

XVII. Continuatio. XVII. 4.) In exemplari aliquo a Petro Lambecio facto, cum circa a. 1650 in Italia moraretur, item, ut opinor, ex Codice Barberino. Nam certe assiduis Lydi laudationibus locisque ex illo transscriptis Lambecius animadversiones in Codinum suas refersit Paris. e typographia Reg. 1655. Fol. pag. 152 No. 26 et 27. pag. 153 No. 28 et 29. pag. 154 No. 31. pag. 155 No. 32. pag. 172 No. 63. pag. 208 No. 154: unde patet, eum in manibus habuisse Lydum. Et cum in Epistola ad Franciscum Barberinum Cardinalem, eidem edit. præfixa, Bibliothecam ipsam Barberinam celebret pag. III, *qua post Vaticanam nihil Roma perfectius habeat, aut magnificentius*, seseque ipsum pag. v Romæ *per integrum biennium in aula Cardinalis commorantem plus in luce illa et strepitu aulico, quam in ullo academiæ recessu et umbra, profecisse* testetur, nonne admodum credibile fit, ibidem eum in Barberina Bibliotheca illum Lydi

codicem offendisse? præsertim cum haud sciam, an usquam alibi hujus Epitomæ Lydianæ exemplar, unde suum sumeret, invenisset. Etenim quod tradit vir summus Nicolaus Schow in specimine operis Περὶ μηνῶν, *Bibliothek der alten Litteratur und Kunst, herausgegeben von T. C. Tychsen und A. H. L. Heeren,* Fascic. VII. Gottingæ 1790. 8. inter *Inedita* pag. 22. et ex illo Harlesius Biblioth. græc. Vol. IV. pag. 157 lin. 7: ex Ms. Regio Parisiensi inseruisse Lambecium in Animadversiones ad Codinum loca illa: qui potuit a. 1653? quod eo tempore nullus omnino erat Regius Codex, qui contineret hæc fragmenta: nam Bigotinus No. 3084 quem dixi, illatus in Bibliothecam Regiam a. 1706 est, una cum aliis codd. amplius CDL ejusdem originis: vid. *Mémoire historique sur la Bibliothèque du Roi*, in *Catalogue des livres imprimés de la Bibliothèque du Roi. Première partie. A Paris, de l'imprimerie Royale.* Fol. pag. xlv. multis annis post editum Codinum. 5.) in exemplari quod ex literario instrumento Allatii descripserat cl. abbas Marinius, interque schedas suas a. 1789 servabat. *Advertit primum ad hunc Lydum,* ait vir cl. Nicolaus Schow loco cit. *Bibliothek der alten Litteratur* etc. pag. 23. *animum meum exemplar ex*

relictis Allatii chartis descriptum, quod Clarissimus et eruditissimus abbas Marinius, archivi Vaticani præfectus, mihi perlegendum dedit. Idque exemplar, cum insignem ejus valorem ac utilitatem perspiceret, cum Codice CLXXVII Bibliothecæ Barberinæ (quem pag. xxxvj. No. 1 posui) contulisse sese Schowius ibidem ait. Ita majorem hanc epitomen, de qua jam dudum loquimur, quinque in exemplaribus extare, vel extitisse, intelligi potest.

XVIII. Epitome minor.

XVIII. Venio ad minusculam: quam in solis duobus superesse puto. Uno Cod. Palatino Biblioth. Vaticanæ No. CXLI, a Schowio loco citat. *Bibliothek der alten* etc. pag. 23 memorato: altero nostro Regio No. 1409. (olim MCLXXXV. 1299. 3367.) fol. 77 *recto* - 84. *recto* Ex hoc Regio Codice Salmasius locum de tribus Eryli animis hausit, Ὅτι Ἔρυλον τὸν περὶ Ἰταλίαν - οἷον τῆς ὕλης, ἐστίν· vid. Not. et animadvers. in Epictet. et Simplic. Lugduni Batav. 1640. 4. pag. 255: ex eodem Boivinus Chaldaïca oracula, inserta in notas ad Nicephorum Gregoram edit. Reg. Paris. 1702. Fol. Est autem hæc Epitome in Cod. Regio anonyma, in Palatino ascribitur Maximo Planudi. Incipit, Ὅτι Ἔρυλον τὸν περὶ Ἰταλίαν· desinit in capite de fulgurum

fulgurum vi et causa, Τῶν μέντοι κεραυνοβλήτων τὰ σώματα ἄταφα κατελίμπανον οἱ παλαι, ἀδιάφθορα μένοντα· τῆς γὰρ ἐν αὐτοῖς ὑγρότητος ἀναρπαζομένης ὑπὸ τοῦ πυρὸς, ὥσπερ ἀποπτηθέντα διαμένειν πέφυκεν. Quam quidem Epitomen haud scio an recte Schowius ibid. pag. 23 scripserit cum prooemio operis finiri, hoc est, ex priore sola libelli parte hausisse Planudem, reliquam omnino non attigisse. Etenim, ut hoc utar, quis non videt, minoris Epitomes caput illud de fulgurum vi, Ὅτι τοὺς κεραυνούς φασι γίνεσθαι, ὅταν ῥῆξις νεφῶν γένηται· τῆς γὰρ παρακειμένης αὐτοῖς γεώδους οὐσίας ἐξαφθείσης κ. τ. λ. quod in pag. 53 editionis Schowius suæ retulit, excerptum esse non ex prima, sed e postrema libelli parte, ubi breviator prior anonymus habet edit. Schow. Part. IV mens. Decembr. cap. 2, pag. 127 : Τοὺς κεραυνοὺς οἱ φιλόσοφοί φασι γενέσθαι, ὅταν ῥῆξις νεφῶν γένηται· τῆς γὰρ παρακειμένης αὐτοῖς κ. τ. λ. Ex quo apparet, non continuisse sese in excerpendo principio libelli Planudem, sed ad media quoque, vel ad extrema potius, processisse : sic tamen, ut excerpta sua tum breviora sint quam altera, tum multo etiam magis perturbata. Ex ambabus autem Epitomis editionem libelli de Mensibus, de qua mox, Schowius confecit.

XIX. Fragmenta quatuor libri de Ostentis. Horum duo edita.

XIX. Fragmenta ex libro de Ostentis, quæ quidem doctorum mentionibus enituerint, quatuor invenio: de tonitribus in dies singulos, de terræ motibus, de ortu siderum, de tonitribus generatim. Horum priora duo edita sunt.

Primum.

Primum *de tonitribus in dies singulos*, primo commemoratum ab Joanne Meursio in notis ad Leonis Tactica edit. Lugdun. Batav. 1612. 4. est pars de fulgurali P. Nigidii Figuli libro, quam Lydus græce versam in medium libellum de Ostentis transtulerat: inscribitur in ipso Lydo: Ἐφήμερος βροντοσκοπία τοπικὴ πρὸς τὴν σελήνην, κατὰ τὸν Ῥωμαῖον Φίγουλον, ἐκ τῶν Τάγητος, καθ' ἑρμηνείαν πρὸς λέξιν. Inc. Εἰ ἐπὶ πάσαις τῆς διοσημείας παραδόσεσι τὴν σελήνην φαίνονται· des. Ταύτην τὴν ἐφήμερον βροντοσκοπίαν ὁ Νιγίδιος οὐ καθολικὴν, ἀλλὰ μόνης εἶναι τῆς Ῥώμης ἔκρινεν. De hoc fragmento vide virum cl. de Burigny, De vita et scriptis P. Nigidii Figuli, *Histoire de l'Académie des Inscriptions*, Tom. XXIX. Paris 1764. 4. pag. 197. Extat, quantum comperi, in codd. duobus: altero Palatino, unde descripsit Meursius, ante annum 1612 Heidelbergæ moratus: utque video ex catalogo Mss. Græcorum in Bibliotheca Palatina Electorali, a Friderico Sylburgio confecto, in Miegii Monument. pietat. et litterar. Francofurti ad Mœnum, 1701. 4. pag. 92

sqq. codex iste tum erat trecentesimus duodecimus inter Palatinos : eum arbitror adhuc alicubi latitare inter Palatinos bibliothecæ Vaticanæ. 2.) Altero Veneto CCCXXIV, fol. 284 *verso* - 287 *verso :* vid. Græc. D. Marci Bibliothec. Codd. mss. per titulos digest. præsid. Laurent. Theupol. Venetiis 1740. Fol. pag. 149 : is nunc Parisios translatus codex est. Hoc autem P. Nigidii Figuli, quicquid est, Rutgersius edidit, ut mox dicetur : secundum fragmentum libri de Ostentis, *de Terræ motibus*, Schowius vulgavit, ad calcem libri de Mensibus, pag. 130 : incipit : *Ταῦτα μὲν ἄν τις πρὸς τὰς φυσικὰς ἐννοίας ἐνορῶν·* des. ibid. pag. 134, *ἀναλόγως τοῖς κακοῖς εὐφροσύνη*. Id fragmentum ex postrema parte libri de Ostentis sumtum extat in codd. item duobus : 1.) uno Bibliothecæ Angelicæ in cœnobio S. Augustini *alla Sapienza* Romæ : vid. Jugler Biblioth. litterar. Tom. I. Jenæ, 1754. 8. cap. 3, §. XIX, p. 289. Montefalcon. Diar. Italic. Paris. 1702. 4. pag. 249. quo ex codice hoc fragmentum edidisse sese Schowius ait edit. libri de Mensibus, pag. 130. 2.) altero Veneto CCCXXIV quem supra dixi : ibi legitur fol. 287 *verso* — 288 *verso*.

Secundum fragmentum libri de Ostentis, editum.

XX. Altera duo græce inedita.

XX. Tertium fragmentum libri de Ostentis, idque græce ineditum, *Kalendarium* est, de recessu reversionibusque siderum, illi non dissimile, quod Ovidii Fastis præfigi solet. Id Kalendarium subjecerat Lydus extremo suo libro: utque fulgurum notationem ex Nigidio Figulo, ita stellarum ex Claudio Tusco illo sumsit, qui a Servio ad Æneid. XII, 647, edit. Burmann. Tom. IV. Amstelædam. 1746. 4. pag. 75, Clodius Tuscus nominatur. Kalendarium inscribitur sic: Ἐφήμερος τοῦ παντὸς ἐνιαυτοῦ σημείωσις ἐπιτολῶν τε καὶ δυσμῶν τῶν ἐν οὐρανῷ φαινομένων, ἐκ τῶν Κλαυδίου τοῦ Θούσκου, καθ' ἑρμηνείαν πρὸς λέξιν. Incipit: Ἰανουάριος. Ά. Ὁ ἥλιος ὑψοῦται· des. in ultimo anni die, κρυφία ταραχὴ καὶ ἀνεμώδης· ἄρχεται ἀνίσχειν ὅδε (f. ὅ, τε) δελφὶν καὶ ὁ ἥλιος, εἰς ὕψος. Idque Kalendarium græce quidem ineditum est, ut dixi: latine, a Leonico Thomæo translatum, sæpe vulgatum est. Primum ex officina Hervagii ad calcem Julii Firmici atque Quadripartiti Ptolemæi latine versi, Basileæ, 1533. Fol. pag. 79—84, sub titulo *Cl. Ptolemæi* (sic) *inerrantium stellarum significationes*. Posterius in Uranologio Dion. Petavii, Lutet. Paris. 1630. Fol. pag. 92 — 101. Postremum in nova editione Doctrinæ temporum Petavianæ, Tom. III. Antverp. 1703. Fol. pag.

54 — 59. Extat autem id Kalendarium in Codd. bene multis 1.) in Cod. Parisiensi No. 2381, olim Regio 2432, fol. 75 *recto* — 76 *verso*. vid. Catalog. impress. Part. II pag. 492. Kuster. ad Suidam Tom. II. pag. 131. item supra pag. XXIX: is Codex est sæculi XIV, videturque antiquior quam subsequentes omnes. 2.) in Codice CLXXVII. Biblioth. Barberinæ, de quo supra pag. xxxvj. Harles. Bibl. Græc. Vol. IV, pag. 157, lin. 30. 3.) in Codice Regio 1991 fol. 17. *verso* - 24 *verso*, laudato sub No. 2137. a Ducangio Glossar. Græcitat. Tom. II. Lugdun. 1688. Fol. in indice auctor. columnn. 27. 31. 35 etc. Is Codex cum hoc Kalendarium continet, tum alia multa astronomica: neque tamen opus Lydi *de terræ motibus, eorumque signis*, quod Villoiso Prolegomen. ad Iliad. pag. XLVI, nota (1) in hoc codice esse scribit, in errorem inductus opinor a Catalogo impresso nostro codd. Græcorum, pag. 429, ubi Lydo nostro perperam tribuitur anonymi alicujus fragmentum de terræ motibus, incipiens, Καθόλου τοίνυν περὶ τῶν ἐν τῇ γῇ γινομένων σεισμῶν. Quod autem supra, pag. xliij, dixi fragmentum Lydi de Terræ motibus, ταῦτα μὲν ἄν τις πρὸς τὰς φυσικὰς ἐννοίας, id illo ex codice omnino abest: Cl. vero Tusci Kalendarium inest, inque Catalogo

impresso ibid. pag. 429 ima, No. 4., his verbis commemoratur : *Anonymi Kalendarium, sive ephemerides, in quibus astrorum ortus et occasus* etc. 4.) In Codice Parisiensi No. 3084, olim Regio, a Bigoto Italiam lustrante (vide supra pag. xxxvij.) ita perarato, ut epitomen majorem illam libri de Mensibus Kalendario hoc nostro subjecto terminaret. 5.) In exemplari Mariniano superius memorato pag. xxxix. Harles. loco citat. Vol. IV, p. 157. lin. 22. Quibus ex quinque codicibus quamvis duos Schowius Romæ in manibus habuit, Barberinum videlicet, et Marinianum, tamen ad suam editionem Kalendarium Tusci non adjunxit : credo quod videret, ad librum de Mensibus nihil pertinere. Quartum fragmentum libri de Ostentis, *de tonitribus generatim*, æque ineditum illud quidem, in codd. inscriptum esse solet : Ἰωάννου Λαυρεντίου Λυδοῦ, Φιλαδελφέως, ἐπὶ τῆς βασιλείας ὄντος Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, καὶ Ἀναστασίου, περὶ βροντῶν· inc. Πολλῶν καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν ὄντων ὅσα τοῖς φυσικοῖς περὶ βροντῶν ἐδόκει· des. ἀνὴρ δυνατὸς καὶ βαρὺς τοῖς πράγμασιν. Invenitur in codd. duobus 1.) in nostro Regio 2381, fol. 70 *verso*—71 *recto*. 2.) in Veneto CCCXXIV, fol. 282 *verso*—284 *verso* : verum ibi titulo ita evanido, ut confectores Catalogi Codd. Græc. Biblioth. D. Marci

loco supra citat. pag. 149 lin. 31, ultra priora septem verba nihil potuerint extricare: isque titulus sic mutilus, Ἰωάννου Λαυρεντίου Φιλαδελφέως Λυδοῦ, ἐπὶ τῆς βασιλείας...., ab Harlesio etiam Biblioth. Græc. Vol. IV pag. 158 lin. 29 repetitus, quo dixi modo ex Cod. Regio 2381 supplendus est.

XXI. In libro denique de Magistratibus præclare animadverti potest, plus temeritatem et casum, quam ullam aliam causam, ad scripta veterum conservanda valuisse. Nam libri de Mensibus, ut modo exposuimus, Epitomæ duæ extant, libri de Ostentis fragmenta quatuor. Operis vero de Magistratibus adeo nihil per fragmenta epitomasque ad nos pervenit, ut nisi qua singularis fortuna Caseolinum Codicem ex intima Græcia eruisset, tertio isto ex Lydi scriptis fere toto careremus. Neque enim audiendus Ducangius Glossar. med. et inf. Græcitat. sub v. Σιλεντιάριος column. 1371. ubi fragmentum affert ex libro περὶ ἀρχῶν πολιτικῶν. Istum enim locum (opinor) ex Lambecii animadversionibus ad Codinum edit. Reg. pag. 208 No. 154. sumsit: ubi hæc leguntur: *Ratio autem nominis Silentiariorum in Excerptis ex Joannis Lydi libro* περὶ ἀρχῶν πολιτικῶν *hæc habetur:* Ἐδόκει μὲν μηκέτι ἐπὶ ἀγορᾶς, ἀλλ' ἐν τῷ παλατίῳ,

XXI. Fragmentum unum libri de Magistratibus, idque dubium.

τὴν βουλὴν συνάγεσθαι· τὴν δὲ τοιαύτην σύνοδον κομβέντον ἔθος Ῥωμαίοις καλεῖν, ἀντὶ τοῦ, συνέλευσιν. Σιγῆς δὲ τοῖς πολλοῖς βουλευομένοις δεῖ. Διὰ τοῦτο ἐκ τῆς περὶ τὴν σιγὴν σπουδῆς (σιλέντιον δ' αὐτὴν πατρίως καλοῦσι) Σιλεντιαρίους ἔκριναν ὀνομάζειν αὐτούς. At vero ille locus non libri de Magistratibus, sed libri de Mensibus est, edit. Schow. pag. 11. cap. IX: unde suspicor, insperato eo repentinoque libri de Magistratibus titulo præter veritatem se jactasse Lambecium: neque magis illi quam reliquis mortalibus hujus libri potestatem tunc esse factam. Glossæ autem quædam, a Ducangio in Lexicon Græcitatis receptæ, aque V. cl. Fussio in notis. pag. 22 et 214. commemoratæ, vere quidem ex libro de Magistratibus manant: verum eas qui scire potuit, inde, vel omnino Lydi esse? quoniam nullum auctoris nomen additum iis est. Nec præterea in nostris Græcis codicibus (sunt autem omnino ad quatuor millia), neque in ullis aliarum Bibliothecarum quamvis studiose tractatis Catalogis, Lydo inveni tribui quicquam, quod quidem ad librum de Magistratibus pertineret: præter paucos versiculos in Cod. Reg. 1630 (olim. 2216 et 3502), fol. 100 *verso*, inscriptos: Ἐκ τῆς ἱςορίας Ἰωάννου τοῦ Φιλαδελφέως· qui sunt hujusmodi: Φασὶ γὰρ τὴν Νέμεσιν τὰ γλαφυρὰ τῶν πραγμάτων εἰς τὸ ἔμπαλιν τρέπειν, ταῖς ὑπερβολαῖς τῆς τύχης,

ὥς

ὢς φησι Νουμήνιος, τῷ ἑαυτῆς τροχῷ τὴν ἰσότητα ἐπάγουσαν. Ὅθεν ὁ Μεσόδμης οὕτω πως πρὸς αὐτήν· Ὑπὸ σὸν τροχὸν, ἄστατον, ἀστιβῆ, Χαροπὰ μερόπων στρέφεται τύχα. Quorum locorum priorem Numenii Pythagorici arbitror, de quo Harles. Bibl. gr. Vol. I, pag. 854 et Vol. III, pag. 179. a Lydo etiam de Mensib. Part. III, cap. xi, pag. 49. commemorati. Postremi versus ex Mesomedis, sive Mesodemi, sive Mesimedis, sive Mesodmæ (tot enim modis scribitur, Harles. Bibl. gr. Vol. II. pag. 130) carmine nobilissimo in Nemesin sunt, in Cod. Reg. 2532. olim 3221. cum modorum musicorum signis extante. Totum autem hoc fragmentum a Boivino sibi communicatum Burettus Actis Paris. Acad. Inscript. Tom. V. Paris. 1729. 4. pag. 189. e Cod. 1630 quale ante retulimus tale vulgavit: nisi quod pro οὕτω πως legit, vel correxit, οὕτω που. Idque fragmentum, si modo fuit, in parte perdita libri de Magistratibus fuisse necesse est: certe in his, quæ hodie extant, non invenitur.

XXII. Qui editionem horum fragmentorum adhuc aggressi sint.

XXII. Ad hæc igitur septem tam disjuncta tamque lacera fragmenta renatis literis quinque potissimum eruditi viri, eo consilio ut ederent (non loquor de uno, qui vertere voluit), accesserunt. Nullus tamen ad omnia conjuncta, sed

Joannes Meursius. fere ad singula singuli. Primus Joannes Meursius, ut erat reconditarum literarum amator, ante a. 1612 Heidelbergæ ex Cod. Palatino CCCXII. descripsit Nigidii Figuli ephemeridem, de qua superius dixi. Verum cum aliis rebus abstraheretur, consilium ejus edendæ abjecit, inque notis ad Leonis Tactica Lugd.-Batav. 1612. 4. pag. 447. ita ait: *Checi Codex hic citat etiam Joannis Lydi* Diurnam menstruamque observationem. *Intelligit vero eo nomine Nigidii Figuli, de tonitruum per singulos menses et dies significatione librum, quem Lydus hic e latina lingua in Græcam transtulit. Extat ipsum opus in Bibliotheca Palatina, ubi nos ante quinquennium, cum illic ageremus inter peregrinandum, descripsimus, et edendum dedimus* Jano Rutgersio, *præstantissimi ingenii, et multarum literarum juveni.*

Janus Rutgersius. Neque diu post Rutgersius, etsi erat publicis negotiis distentissimus, traditas a Meursio sibi partes egit. Namque in libros sex Variarum lectionem, Lugdun. Batav. 1618. 4. editos, Gustavoque alteri Suecorum regi (hoc est Gustavo Adolpho illi, qui a. 1632 in Germania prœlians oppressus est, cui erat a consiliis Rutgersius) inscriptos, totam Nigidii ephemeridem. pag. 247 - 260 retulit, e Meursiano apographo expressam. Quanquam

neque in ipso opere, neque in libro de vita sua, Lugdun. Batav. 1646. 4. unde ephemeridem eam sumserit indicavit. Meursianum autem apographum nihil minus videtur fuisse, quam emendatum. Nam Rutgersii certe textus innumeris repletus est erroribus : statim ab initio pag. 247 lin. 1. pro ἐπὶ πάσης scribendum est, ἐπὶ πάσαις. Lin. 3 legitur, τὴν σελήνην οἶκον ἐπιλέξατο· emenda, τὸν σελήνης οἶκον ἐπιλέξαιτο. Lin. 4 et 5, ὥϛε ἀπὸ τοῦ ♋ καὶ ἐνταῦθα τὴν ἐφήμερον ἀπὸ τῆς σεληνιακῆς νουμηνίας κατὰ τοὺς σεληνιακοὺς μῆνας λειψόμεθα τῶν βροντῶν ἐπίσκεψιν· emenda, ὥϛε ἀπὸ τοῦ καρκίνου καὶ ἐνταῦθα τὴν ἐφήμερον ἀπὸ τῆς σεληνιακῆς νουμηνίας διακοσμήσαντες, κατὰ τοὺς σεληνιακοὺς μῆνας ληψόμεθα τῶν βροντῶν τὴν ἐπίσκεψιν. Nec saniora sunt quæ sequuntur : ut Ephemeris illa, quemadmodum est apud Rutgersium, non tam vera Lydi nec germana, quam vitiata prorsus et adulterina esse merito sit putanda.

XXIII. Tertius autem ad vulgandum Lydi aliquid se applicavit acerrimus ineditorum librorum investigator, Leo Allatius Chius, cum Alexandri VII pontificatu Bibliothecam Vaticanam custodiret. Is et majorem Epitomen libri de Mensibus in Cod. Barberino CLXXVII (vid. supr. pag. xxxvj) in manibus videtur habuisse: et, post- XXIII. Leo Allatius.

quam Bibliothecam Palatinam Heidelberga in urbem ipse transtulerat, minorem a Planude factam in Cod. Palatino CXLI : nec minus primum et tertium fragmentum libri de Ostentis : nimirum Ephemeridem Nigidii Figuli in Palatino CCCXII, Kalendarium Cl. Tusci in Barberino CLXXVII. Quæ an omnia edere voluerit, non constat : majorem Epitomen libri de Mensibus voluisse indicat Indiculus Συμμίκτων ejus, ab Andrea Peschiullio Romæ 1668. 4. foras datus, a Fabricioque recusus Bibl. gr. Vol. XIV. pag. 1-21 : ubi inter ea, quibus librum quartum Symmictorum terminare statuerat Allatius, reperiuntur pag. 6, No. 46 « *ex Joanne Philadelphiensi excerpta, inc.* Ὀρθῶς ἄρα οἱ τὰ μυθικὰ τὸν Κρόνον τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας· » quod esse initium majoris illius Epitomæ p. xxxvj demonstravimus. Sed Allatio a. 1669 post laboriosissime actam vitam extincto, rursus crassa quædam Vaticanæ Bibliothecæ offusa caligo est : quod qui ei proxime successerunt, si minus a doctrina, certe ab industria ejus multum aberant: nec illa in octo posteriores Symmictorum libros referenda ad CLXXV tam græca quam latina opuscula, quorum pleraque ne hodie quidem lucem viderunt, nec unquam videbunt, tum sunt e scriniorum tenebris ab eo eruta. Item instru-

mento literario ejus, inchoatisque commentariis, qui erant magno numero, infesta posthæc fortuna fuit, nisi si quos literati viri ab interitu vindicaverunt: velut apographum Epitomæ Lydianæ ab eo factum : quod et vidit Romæ vir eruditus Nicolaus Schow, et ad editionem libri de Mensibus recte adhibuit.

XXIV. Josephus de Juliis.

XXIV. Fuit etiam qui animum ad Lydum intenderet Josephus de Juliis, in Bibliotheca Vaticana et in Collegio urbano de Christianorum persuasione propaganda Græcarum literarum interpres : homo doctus, cujus extat brevis manuductio ad linguam græcam, Romæ 1681. 8. De hoc ita Raphaël Fabretti in Syntagmate de Columna Trajana Romæ 1683. Fol. cap. VI pag. 153 : « *Rationem vero hujus ritus* [circumducendi aratri in urbibus auspicato condendis] *primum vidi apud Joannem Laurentium Lydum Philadelphiensem, nuper Latio donatum ab eruditissimo amico Josepho de Juliis, et jamjam e manuscripto apud ipsum, mutilo quamvis, publicam lucem inspecturum : ratio, inquam, hæc est :* μετὰ δὲ τὴν ἐπὶ τῇ ἀναγορεύσει τῆς πόλεως τελετὴν, ζεύξας ταῦρον μετὰ δαμάλεως περιῆλθε τὸ τεῖχος, τὸν μὲν ἄῤῥενα ἐπὶ τὴν τοῦ πεδίου πλευρὰν ζεύξας, τὴν δὲ θήλειαν ἐπὶ τὸ τῆς πόλεως

μέρος· ὥςε τοὺς μὲν ἄῤῥενας τοῖς ἔξω γίνεσθαι φοϐεροὺς, τὰς δὲ θηλείας τοῖς ἔνδον γονίμους. » Quo ex loco constat, quod habuerit Josephus de Juliis, id æque fuisse majorem illam Lydianam Epitomen : nam illa ipsa verba habet edit. Schow. Part. IV mense April. cap. VI pag. 98 : nisi quod ibi perverse γονίμοις, pro γονίμους. Sed aliquis fatalis fuit casus, qui rursus eam Epitomen, lucem ne aspiceret, impedivit. Ut enim Allatium vidimus, item Josephus de Juliis, prius quam affectam editionem perficeret, obiit : fuitque adeo hoc Allatio infelicior, quod quæ ipse commentatus in Lydum est, ea sive omnino ad nihilum venerunt, sive certe adhuc latent : quæ Allatius, cum in eruditorum hominum manus incidissent, si minus tota, attamen aliqua ex parte nobis se aperuerunt.

XXV. Joannes de Burigny. Nicolaus Schow.

XXV. Etenim paulo justiore fortuna octavo decimo sæculo Lydus uti coepit. Minus quidem in Gallia, Ludovici XV principatu, cum Joannes L. de Burigny, vir historicis scriptis notus, fragmentum libri de Ostentis, De tonitribus in dies singulos, gallice vertere voluit, *Histoire de l'Académie des Inscriptions* Tom. XXIX pag. 197 : quoniam ea versio concepta magis est

quam coepta, totumque consilium ad exitum non pervenit. Magis in Italia, Pio sexto Pont. Max., cum nobili per has regiones peregrinatione Romam venit Nicolaus Schow Danus, clari nominis philologus: cujus singularem nostris in literis eruditionem jam tum testatæ erant Heraclidis Allegoriæ Homericæ, Gottingæ 1782. 8. ab illo editæ: tum per ipsum Italicum iter vulgatæ De charta papyracea Musei Borgiani docta Commentatio, Romæ 1788. 4. et de numo Ulpiæ Pautaliæ ad Stephanum Borgiam Cardinalem Epistola, Romæ 1789. 4. Huic igitur cum esset Romæ, clarissimus abbas Marini, tabulario Vaticano præfectus, monstravit majorem illam anonymamque libri de Mensibus Epitomen, *ex relictis*, ut Schowii verbis utar præfat. edit. pag. vi. *Leonis Allatii chartis descriptam.* Qua perlecta Schowius, qui ineditam animadvertisset, ejus editionem illico meditari, eamque cum Cod. Barberino CLXXVII. vid. supra pag. xl. conferre, alteramque ejusdem libri Epitomen, quæ a Maximo Planude facta dicitur, ex Cod. Palatino CXLV. item describere sibi cœpit: ut exponit ipse in Epistola, Roma Nonis Majis 1789. ad Harlesium data: quam Epistolam Harlesius in Bibl. gr. Vol. IV pag. 157. inseruit.

Quod si postea Schowius cum illo tanto acumine, quale in papyro Borgiana illustrata, inque Hesychio Lipsiæ 1792. 8. emendato declaravit, curam cogitationemque aliquam in utraque Epitome perpurganda posuisset, omninoque studiorum nostrorum perrexisset tenere viam, profecto Epitomarum illarum editionem conficere potuit et emendatam maxime, et cum cuivis Græcarum literarum studioso, tum inprimis nobis in hac opera nostra mirabiliter (opinor) profuturam. Sed ea omnia (dicam ut res est) paulo aliter ciciderunt.

XXVI. Ambæ Epitomæ libri de Mensibus et secundum fragmentum libri de Ostentis edita ex apographo Schowiano.

XXVI. Etenim Schowius ut Havniam se retulit, cum eximias ejus virtutes populares sui perspexissent, magno loco in regno esse, plurimisque et honestissimis muneribus in se collatis, scripta sua continere, quæque in animo habebat de antiquitate illustranda, ea in aliud tempus differre cœpit. At interim Lipsiæ ex apographo ejus in libraria Weidmanni cusus jam erat textus utriusque Epitomæ, adjuncto in fine capite de Terræ motibus, Ταῦτα μὲν ἄν τις κ. τ. λ. quod secundum ex quatuor fragmentis libri de Ostentis esse pag. xliij demonstravi: præfatio, emendationes, notæ ex Dania summittendæ summe expectabantur

bantur. Quas cum diutius morari intelligerent librariæ procuratores, ad extremum, desperantes de Schowio, statuerunt, ut textus græcus cum brevibus capitum argumentis latine scriptis qualis jam esset impressus talis ederetur, sine notis ullis, præter paucas de lectionum varietate: additur insuper index: item præfatio: editio prodit sub titulo ejusmodi: *Joannis Laurentii Philadelphiensis Lydi Opusculum de Mensibus* [quanquam potius scribendum fuisset, Excerpta ex Joann. Laurent. Philad. Lydi Opere de Mensibus] *ex codd. manuscriptis Biblioth. Barberin. et Vatic. et fragmentum de Terræ motibus ex Cod. Bibl. Angelicæ Rom. græce edidit, varietatem lectionis et argumenta adjecit Nicolaus Schow* etc. *Lipsiæ in libraria Weidmannia* 1794. 8. Hujus editionis censuræ complures extant *Erlanger Litteraturzeitung* 1794. pag. 542-47. *Göttinger Gelehrte Anzeigen* 1794. Part. II pag. 1273-1276. *Jenaer Literaturzeitung.* 1794. Part. IV pag. 515-517. conf. *Allgemeines Repertorium der Literatur, für die Jahre* 1791 *bis* 1795. *Erster Band. Erste Hälfte, Weimar* 1799. No. 700. Sed huic editioni, etsi id secundissimum accidit, ut ex auctoritate viri omnibus doctrinis ornatissimi Ch. Dan. Beckii vulgaretur, isque, quatenus per procurato-

res librariæ licebat, suas quidem partes præclare ageret, tamen (sicut ostendimus) commentarius et notæ, necessariæ illæ quidem propter rationem Epitomarum, omnino desunt. Quæ enim Lydus ex tot diversis voluminibus eruit, ea cum a librariis tum a breviatoribus multis mendis adeo sunt fœdata, ut textum ea conditione, qua nunc est, perlegere, singulaque in eo intelligere, nemo sane facile possit.

XXVII. Suspiciones ad loca quædam hujus editionis.

XXVII. Velut (ut uno folio temere arrepto demonstretur quod dicimus) edit. Schow. Part. IV mens. Octobr. cap. I pag. 124 lin. 8 sqq. leguntur hæc: Ἐν τῷ ΒΟΥΣΤΊΩ (οἷον ἐν τῷ ὀψοπωλίῳ) εἰς τιμὴν Τιβερίου οἱ σεβαςοφόροι ἐχόρευον· τὸν δὲ τοιοῦτον τόπον οἱ ἰδιῶται Αὐγούςιον (l. Αὐγουςεῖον) καλοῦσιν. Sed in notis ad Codin. edit. Reg. pag. 155. jam extabat is locus a Lambecio prolatus: ibique recte legitur, Ἐν τῷ ΓΟΥΣΤΕΊΩ· quod confirmat cum ipse Codinus Lydum exscribens pag. 16. c: Τῇ πέμπτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐχόρευον οἱ ῥεγεονάρχαι [l. ῥεγεωνάρχ.] ἐν τῷ Γουςείῳ, ἤγουν τῷ ὀψοπωλίῳ, εἰς τιμὴν τοῦ βασιλεύοντος κατὰ τὸν καιρόν· tum Suidas edit. Kuster. Tom. I pag. 377. sub v. Αὔγουςος. *Gustium* autem sive Forum cibarium quid fuerit Ducangius docet Constantinopoli Christiana. Statim post, lin. 18: Περὶ τοῦ δουρίου ἵππου ὁ Εὐφο-

ρίων φησὶ, πλοῖον γενέσθαι τοῖς Ἕλλησιν ἵππον λεγόμενον· ἕτεροι φασὶ, ΠΌΛΙΝ γενέσθαι οὕτω προσαγορευομένην ἐν τῇ Τροίᾳ, δι' ἧς εἰσῆλθον οἱ Ἕλληνες. Et Schowius ima pagina in lemmate hujus capitis: *Equum ligneum, per quem Troja expugnata est, Euphorion navem, alii urbem fuisse credunt.* At quis non videt legendum, ἕτεροι φασὶ, ΠΎΛΗΝ γενέσθαι· quod castam esse lectionem tam sententiæ concinnitate quam fabularum Troicarum explicationibus confirmatur. Et paulo post pag. 125 lin. 1: Ἀσκληπιοὶ τρεῖς λέγονται γενέσθαι· πρῶτος Ἀπόλλωνος τοῦ Ἡφαίστου, ὃς ἐξεῦρε μήλην· δεύτερος (Ἰσχύος τοῦ Ἐλάτου καὶ Κορωνίδος) ὁρίοις ἐτάφη· τρίτος Ἀρσίππου καὶ Ἀρσινόης τῆς Λευκίππου· οὗτος εὗρε τομὴν καὶ ὀδοντάγραν, καὶ τάφος αὐτῷ ἐν Ἀρκαδίᾳ. Is locus partim depromptus est ex Clementis Alexandrini Cohortatione ad gentes Lib. I edit. Potter. Tom. I Oxonii 1715. Fol. pag. 25. partim vel e Cicerone, vel ex græco scriptore illo, quem Cicero exscripsit de Natur. Deor. III. 22: *Æsculapiorum primus, Apollinis, quem Arcades colunt; qui specillum invenisse, primusque vulnus dicitur obligavisse: secundus, secundi Mercurii frater; is fulmine percussus, dicitur humatus esse Cynosuris: tertius, Arsippi et Arsinoœ; qui primus purgationem alvi* (in Lydo tamen τομήν) *dentisque evulsionem, ut fe-*

runt, invenit: cujus in Arcadia non longe a Lusio flumine sepulcrum, et lucus ostenditur. Verba autem, δεύτερος ὁρίοις ἐτάφη, comple sic: ἘΝ ΤΟΪ͂Σ ΚΥΝΟΣΟΥ͂ΡΙΔΟΣ ὁρίοις ἐτάφη. Fl. Clemens loco cit. pag. 26 lin. 8:

> Ζεὺς γὰρ, κατακτὰς παῖδα τὸν ἐμὸν, αἴτιος,
> Ἀσκληπιὸν, ςέρνοισιν ἐμβαλὼν φλόγα.

Οὗτος μὲν οὖν κεῖται κεραυνωθεὶς ἐν τοῖς Κυνοσούριδος ὁρίοις. Sustineo me hoc loco, mendaque deinceps sequentia, quotquot sunt, non exequar; quod satis demonstratum esse arbitror, ad perpurgandum, prope dicam, ad legendum libellum de Mensibus opus esse aliorum auctorum collatione: cum antiquiorum, quos exscripsit Lydus: tum recentiorum, qui eo ex libro hauserunt, Suidæ, Eudociæ Augustæ, Codini, Scholiastarum aliquot, glossarum denique Lexici Cangiani, quatenus huc pertinent, ex integro opere de Mensibus vel ex epitomis delibatæ. Quorum omnium investigationem si vel Schowius suscepisset, vel Beckius, haud erat sane, quod quisquam meliores interpretes requireret: sed horum alterum officia regia impediverunt, alterum studia diversa, eaque clariora: quæ adeo ornat, ut plane non fuisset probandus, si ingenium, quo auctores illustrat

liberæ illius atque fortunatæ Græciæ, in scriptore inclinatæ consumsisset. Nec memet ipsum hic consistere patitur præfationis institutum : quare siqua sunt præterea, quibus editio Schowiana emendari possit, sicut sunt, ea commodius in notis ad librum de Ostentis exponentur.

XXVIII. Sed illuxit tandem aliquando lætior Lydo dies a. 1784. cum Constantinopoli ageret Christianissimi regis ad portam Othomanam splendidus legatus, Gabriel Augustus de Choiseul-Gouffier, publicarum rerum scientia non minus quam gloria majorum clarus, et in utramque Academiam illo jam tempore cooptatus : cum in eam quæ Inscriptionum vocabatur, eruditissimis acutissimisque hominibus maxime tunc florentem : tum in alteram, cujus glorioso labore et Francorum literæ immortaliter illustratæ sunt, et incorrupta est sermonis nostri integritas constanter conservata. Is nobilissimus vir, liberalium artium omnisque humanitatis laude commendatus, cum in primo juventutis flore et maximarum rerum cursu esset, jam tunc præ doctrinæ studio delicias aspernatus Græciam lustrare statuerat, et antiquorum hominum manes ac species interrogare, per tot urbium, Athenarumque ipsarum,

XXVIII. Quo insperato casu Codex Caseolinus in Græcia apud Constantinopolim sit repertus.

cæca vestigia passim errantes. Qua in peregrinatione quam curiosum sese exhibuerit politissimæ vetustatis indagatorem, litteratus homo in Europa nemo est qui nesciat. Quamobrem mihi quidem dignus profecto videtur fuisse, qui non Lydum nostrum, sed principem aliquem ex Græcis scriptoribus, maxime autem e poëtis, qui perierunt, ab inferis excitaret : Menandrum videlicet, et Sophronem : vel Sophoclem aut Pindarum ex his, quorum scripta non parum plura amissa quam retenta sunt. Ad quem enim potius ejusmodi inventionem pertinere dicamus, quam ad eum, qui non minori dicendi artificio quam cognoscendi peritia quæcunque sibi Græciam peragranti occurrerant, tam vividis coloribus expressit, ut omnes intelligerent, nihil esse non oratoria tantum ejus, sed poëtica etiam facultate præstantius. Verum fortuna hic etiam, ut sæpe, parum æqua fuit. Nam cum, ut dictum est, Constantinopolim missus esset, dilectamque suam Græciam velut redintegrato amore complecteretur (eo melius, quo publici muneris auctoritas opportunior erat) : haberetque secum eruditissimum hominem Joannem B. C. d'Ansse de Villoison : is, ut erat acerrimus antiquorum codicum investigator, Græcorum monasteria percupide quidem, sed frustra, concursavit.

Cum autem ad Bosporum in suburbano Græci cujusdam litterati ex Constantini Morusi principis affinitate libros quosdam veteres pertractaret, invenit cum alios pretiosos, tum in primis unum, Lydi opera de Ostentis deque Magistratibus continentem. Hunc statim illustrissimo legato de Choiseul indicat : qui cum significasset, se in desiderio esse ejus codicis, eum paulo post a Constantino Morusi principe dono accepit. Erat enim is Constantinus Bei Morusi tum ipse acuto et subacto ingenio, tum adversus litteratos studio singulari ; cumque paulo ante Valachiam summo cum imperio administrasset, tunc in hortis ad Bosporum amœnissimis, inque mirifica librorum suorum bibliotheca, felicitate magis stabili quam unquam antea fruebatur. Ita hos amplissimos viros, quos jam sociaverat studiorum similitudo, tum magis etiam conjunxit Lydi liber, dono missus et acceptus : quemadmodum antiquis temporibus, ad quæ sæpe animum illi referebant suum, claros homines legimus xeniis ultro citroque datis amicitiam confirmasse.

XXIX. Quanquam ne sic quidem Lydus statim lucem aspexit : quod in consecuta regni Gallici eversione subitoque casu, quo Europa omnis

XXIX. Quare non statim sit publici juris factus.

contremuit, nullus Lydo locus supererat. Nam primum ipse Codicis possessor, coactus patriæ fines fidelitati suæ interdictos longe respectare, aque legatione in exilium voluntaria vice traductus, a Serenissima Augusta, quæ tunc latissimum imperium aquilonari plaga gloriose gubernabat, ut ad eam se conferret honorificentissime invitatus est. Quo cum secessisset, et ipsa quanti eum faceret, quantum crederet, documenta maxima dedit : et filius item ejus meliore fortuna dignus Paulus Imp. cum esset liberali ac magno animo præditus, justisque, atque rectis voluntatibus, amplissimum virum beneficiis plurimis ornavit: afflictum erexit : extorri penates, dignitatemque reddidit: mandavit demum supremam curam cum omnium bibliothecarum Imperialium, tum Academiæ Cæsareæ, qua nihil usquam magnificentius, nihil splendidius ab ullo superiorum sæculorum rege in liberalium artium commodum institutum est. Ita cum esset in maximo imperio summus artium et omnis humanitatis arbiter, et quasi procurator excitandis ac propagandis studiis electus, in nobilissimi muneris occupatione nihil temporis reliquum habuit, quod Lydo impenderet : omnemque potius mentem, cogitationem, operam adhibere voluit, ut gratum animum, qua-

lem

lem postea in luculentis scriptis apud posteritatem professus est, talem jam tunc in ipsa muneris gestione præsentes possent homines intueri.

XXX. Verum tandem, cum esset patriæ et Gallico solo restitutus, Lydi diutius neglecti serior cura animum subire cœpit. Etenim exoratus ab eo homo doctissimus Villoiso in se susceperat, ut ad codicem feliciter inventum felicius edendum nomen et auspicia præberet. Sed priusquam eum foras daret, descriptionem Villoiso sui per Græciam itineris perficiendam sibi duxit, quam publici juris facturum sese cum sæpe alibi spoponderat, tum maxime Prolegomen. ad Iliad. pag. LIV : adque eam rem omnia consilia atque studia referre sua cœpit. Statuerat autem, tunc denique ea prodere, quæ in recenti Græcia usquequaque observasset, cum iter confecisset in veterem, hoc est (verba ipsa sunt Villoisonis, Prolegomen. loc. citat.), cum auctores Latinos Græcosque singulos a capite ad calcem perlegisset, quæque de omnibus rebus ad Græciam Ægeique maris insulas quomodocunque pertinentibus quisque scripsit, ea excerpsisset, referreque, ac discernere, et cum iis, quæ ipse vidisset, conferre posset. Magnum sane, et singulare, dignum-

XXX. Mors Villoisonis, cui delata erat Lydi editio.

que tali viro consilium, et, si perfici potuisset, in primis utile doctrinis nostris. Sed quis nescit, a. 1789 publicam rem Franciæ in homines incidisse non tam commutandarum rerum quam evertendarum cupidos? suntque continuo tempora acerba atque gladiatoria illa consecuta, quibus cum omnes literæ conticuerunt, tum maxime Villoisonianæ, græcæ scilicet, ac philologicæ. Itaque hujus magni itineris non modo nihil edere, sed neque lectionem illam, qua ad scriptionem præparare se volebat, absolvere, nedum de Lydo cogitare, variis casibus percussus, potuit. Neque magis, cum recuperata rep. respirasse homines visi sunt, illi quidem licuit, placato rerum statu diu frui. Etenim a. 1805 a. d. VI. Kal. Maj. paucos post menses quam erat græcæ cathedræ in Collegio Franciæ præfectus, virente etiamtum ætate repentino oppressus morbo est. Cujus optimi sanctissimique viri immaturo obitu quantam civitas nostra in literis jacturam fecerit, tametsi homines historicos omnes, ubiubi sint, intelligere arbitror, tamen ego, quod ipsum novi, quod domum ejus frequentavi, quod per aliquot annos continuos sermonum auditor, commentationum testis, studiorum mirator extiti, acrius potui fortasse quam plerique perspi-

cere. Mitto hominem lingua græca, ut nullus unquam, lectione instructum: mitto librorum cognitionem: mitto inscriptionum: quis literis Italicis eruditior? quis in consuetudine dulcior? in docendo copiosior? Memoria vero tanta erat, et verborum, et rerum, ut omnia, quæ unquam legerat, meminisset. Atque hic talis vir discessit a nobis, animo etiamtunc vegetissimo, annos vix natus LV: nec quicquam ex magnis operibus quæ summo cum labore et diligentia inchoaverat, quæque vitam illi dubio procul reparatura erant, spatiis exclusus iniquis relinquere potuit absolutum: desiderio autem incredibili affecit cum necessarios suos, homines summos, tum meipsum, cui loco patris semper fuit. Atque de illo, quoniam pro incomparabili ejus erga me pietate paria persolvere nequeo, quod unum potui, hæc cum lacrimis scripsi.

XXXI. Liber de Magistratibus impendio et munificentia viri illustris de Choiseul editus.

XXXI. Vir autem illustris de Choiseul, ad quem redierat Lydi Codex, editionem operum ejus mihi tunc volebat committere. Neque hercule erat ea provincia aliena a rationibus meis: neque, si vel maxime fuisset, recusassem, nempe ne diutius scriptore erudito nostræ literæ carerent. Sed accidit eo ipso tempore, ut a præfectis Bibliothecæ

Imperialis custodia Græcorum Latinorumque codicum mihi mandaretur. Quod officium utprimum tenui, omnes curas, cogitationes, studia ad unam revocare rem oportuit, codicumque Græcorum omnium, proximis superioribus annis ex variis Italiæ oppidis eque urbe ipsa in Bibliothecam congestorum, notationes conficere, non quæ nomina auctorum titulosque operum nudos haberent, sed quæ ætatem, virtutem, argumenta codicum accurate indicarent: ut quicquid cujusque auctoris inediti editive in singulis foliis manuscriptorum esset, uno aspectu cognosceretur. Ita involavi in hanc operam, non modo jussu Præfectorum Bibliothecæ, sed impetu etiam acri quodam animi, ac voluntatis: tædium autem, quo facile intelligitur ejusmodi laborem non carere, levabat, atque adeo amovebat spes (quæ non omnino me fefellit), me reperturum, in his codicibus, abstrusa aliqua, ac luce non indigna. Sed interim deponenda erat omnis de Lydo cogitatio. Quare, quoniam ipse munere fungi meo non poteram, auctor fui, ut liber de Magistratibus separatim ederetur, curaque describendi vertendique ejus crederetur adolescenti ornatissimo Dominico Fuss Marcodurano: qui relicta Germania, ubi felicis-

simum ingenium philologia excoluerat, Lutetiæ degens jam tum mihi erat officiis, usu, consuetudine jucundissimus. Ille, ut est ardens et erectus ad ornandas doctrinas nostras, sine mora negotium suscepit: opus de Magistratibus descripsit, emendavit, vertit: librum de Ostentis mihi reservavit. Continetur enim is liber in prioribus paginis Codicis Caseolini (sic appellati ex possessore, cujus majores Comitum DE CASEOLO nomine usque a decimo sæculo annalibus nostris celebrantur). De Caseolini igitur Codicis origine, ætate, conditione, nunc dicam.

XXXII. Inventus est circa a. 1785. propter Constantinopolim, ut supra demonstravi, Curucismæ (is suburbanus est ad fretum pagus) in villa Constantini Slutzaris, Patricii viri, ubi libros Villoiso pertractabat aliquammultos, partim cusos, partim manuscriptos, ex magna Nicolai Maurocordati Bibliotheca superstites. Erat enim is Joannes Nicolaus Alexandri F. Maurocordatus, e Scarlatorum gente, tum excellenti ingenio præditus, quod scriptis compluribus declaravit: tum librorum rariorum et veterum admodum studiosus. Quare cum circa a. 1722 Sultani nomine in Valachia regnaret, e Græcorum monasteriis, quæ in

XXXII. Origo Codicis Caseolini.

omni Oriente multa porro supersunt, in Thessalia præsertim et in monte Atho, vetustissimos quosque libros cupide conquisivit. Id erat ei tum perfacile factu, propterea quod et apud purpuratos permultum gratia, in Græcos autem longe plurimum potentia valebat. Ita brevi tempore magnæ librorum copiæ est compos factus, cum impressorum, tum maxime manu exaratorum: quorum partim tunc intercedente Christianissimi Regis legato Marchione de Villeneufve descripti, apographaque in Galliam ad Bibliothecam Regiam missa sunt, ubi adhuc servantur: ejusmodi sunt Codd. Gr. No. 2618. 2641. 2642. 2668. 2649. conf. *Mémoire historique sur la Bibliothèque du Roi* in Catalog. libror. impress. Biblioth. Reg. Part. I. pag. lxvj. Ex eadem Maurocordatina Codicum copia J. A. Fabricius Prooemium ac priora capita Demonstrationis Evangelicæ Eusebianæ literatorum usibus præter spem restituit, ut ipse auctor est præfatus Delectui scriptorr. pro verit. Relig. Christ. Hamburg. 1725. 4. Eandem Bibliothecam et multi alii literis ac monumentis celebraverunt, et novissime editores Actorum literariorum græce scriptorum (Ἑρμῆς ὁ λόγιος ἢ φιλολογικαὶ ἀγγελίαι) Vindobonæ, mens. Januar. 1811. 8. pag. 19. Sed Nicolao Maurocordato a. 1730 extincto, totaque familia

ejus perversa paulo post et spoliata (conf. *Sulzers Geschichte des Transalpinischen Daciens.* Vol. III. Vindob. 1782. 8. pag. 37), omnis illa magno studio multisque imperiis Bucarestum congesta codicum copia non levi literarum græcarum detrimento celeriter evanuit, præter eos libros, qui tum apud Slutzarin Curucismæ asservabantur.

XXXIII. Descriptio Codicis Caseolini.

XXXIII. Inter illos igitur inventus est Codex Caseolinus, principio et fine mutilus, scriptus in membrana, folio minori (ut vulgo dicimus), nono sæculo, vel decimo ineunte, lineis XXXI in singulis paginis: litera grandi, nitida, ad sinistram reclinata, non absimili illius, quam Palæograph. Græc. Paris 1708. Fol. pag. 274. No. I. ex Cod. Reg. 1962 (nunc 654.) in æs incidit Montefalconius. Eadem litera scripti sunt Codd. Bibliothecæ nostræ complures, maximeque nobiles, Plato optimæ notæ No. 1807. Eusebius No. 1430. Aristoteles No. 1853. Demosthenes No. 2934. item Cod. No. 1470. sanctorum vitas continens: quem ideo commemoro, quod unus ex his libris tempus, quo peraratus sit, adjectum habet, *μηνὶ Ἀπριλλίῳ ἰνδικτιόνος* (sic) *η̄ ἔτους ϛτζή·* id exit in annum Christi 890, Leonisque philosophi principatum. Tametsi in Catalogo quidem

impresso Part. II pag. 330 undecimo sæculo assignatur : sed perperam. Leonis autem philosophi principatu velut hic multique alii , sic fortasse etiam Caseolinus scriptus codex est. In quo duo potissimum singularia. Alterum , cum plerique hujus ætatis codd. binis columnis scripti sint , in nostro uno tenore lineas legi. Alterum, pro tempore illo Leonis philosophi, scholastico sane codicumque conficientissimo, insignes esse in illo cum Itacismos , tum aliusmodi errores. Atque non ignoro, Græcos Syllano tempore ε et αι, item ι et ει, in sermone pressu oris et sono ægre distinxisse, Justinianeo ne ι quidem et η· id credo obscurum non esse ex auctorum testimoniis, ex nummis, ex inscriptionibus, e membranis pervetustis innumerabilibus.Ego certe nullum vidi græcum codicem, cum multos tractarim, eosque veterrimos sæc. VI et VII, quin ibi offenderem quosdam Itacismos. Tot autem , quot in Codice Caseolino, in nullo memini, hujus certe ætatis. Nam confunduntur non modo ι et ει, ι et η, η et ει· item ϐ et υ, ε et αι, ο et ω, υ et οι· quæ sunt menda vulgaria : sed interdum etiam, quod rarius vidi in Codd. ante tempora Comneniana, υ atque οι, cum ι, ει atque η· imo, quod rarissimum est in Codd. cujuslibet ætatis, σ et ϑ· item ου et ω.

XXXIV.

XXXIV. Alterum genus errorum non tam est ex pronunciatione et incogitantia, quam ex inscitia scribæ natum: quæ quanta fuerit inde potest cognosci, quod genitivos plurimos cum accusativis confudit, accusativos cum nominativis, quodque omnino in clausulis casibusque vocum prorsus jacet. Nec minus in reduplicationibus perfectorum, in nominibus propriis, in vocabulis reliquis, in apicibus, in spiritibus: quod voces omisit lineasque integras: vid. varias lectiones textui edit. subjectas: ut perspicuum sit, neque regulas grammaticæ probe tenuisse eum, neque quid exararet, semper intellexisse. Tametsi codicem, unde suum duxerit, magnæ vetustatis suspicor fuisse, sæculi fortasse VII, literisque ideo majusculis. Nam primo, ν ἐφελκυστικὸν multis vocibus adhibetur, etiam sequenti consonante. Non me præterit, inveniri id in Codd. omnis ætatis bene multis. Calligraphi tamen sæculi decimi in hac quidem re grammatices hodiernæ leges jam studiosius sunt secuti: noster antiquam prorsus tenuit scribendi viam, qua illud ν verbis etiam non hiantibus interponitur ex certis oratoriisque præceptis, ad amplificandum complendumque vocis sonum. Id opinor eum non temere, sed ad exemplum sui codicis fecisse.

XXXIV. De eodem, et ex quali Codice ducta sit.

Deinde, voces latinas, si quæ occurrunt, literis majusculis scripsit. Unde conjicio, in antiquiore illo græca quoque fuisse majusculis. Sed pro græcis majusculis Calligraphus scripturam ligatam sui sæculi subtituit : pro latinis non item, quod nesciebat scripturam ligatam latinam : quare literas latinas qua forma erant in antiquo codice, eadem expressit in suo. Postremo, multa sunt ejus menda, quæ facilius admittuntur, si habes ante oculos codicem majusculæ scripturæ, quam si ligatæ. Fol. 31 *verso,* edit. pag. 26 lin. 21, scripsit προβατορεύεται· quia in ΠΡΟΣΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ facile confunduntur Σ et Β, Γ et Τ. Fol. 39 *verso* pag. 64 lin. penult. λύλος pro ΑΥΛΟC, ratione simili. Fol. 56 *recto* pag. 142 lin. antepenult. ῥονεῖσι· quippe in ΙΩΝΙCΙ primum Ι habuit pro Ρ. Ejusdemmodi innumera sunt. Quibus rebus omnibus inducor ut credam, sæc. circiter VII, ut præscripsi, fortasseque satis bonæ notæ fuisse illum codicem, unde noster manavit. Nostri autem menda Græcus aliquis sæculi XVI vel XVII (ut ex scriptura colligo) corrigere est conatus : probabiliter nonnunquam, sed plerumque infelicissime : ea manus illa est, quæ in notis editionis pag. 8. 18. 23. 97. 114. 134. 136. 194. 202. 246. 254. 258. recentior nominatur. Eadem in toto libro de Magistratibus (nam

librum de Ostentis non æque retractavit) accentus et spiritus, in Cod. pro more sæc. IX et X negligentius notatos, superscripsit : quanquam in his quoque sæpe erravit.

XXXV. Conditio hodierna Codicis Cascolini.

XXXV. Hunc autem talem codicem tria olim Lydi opera continuisse non est dubium, hoc est, librum de Mensibus, de Ostentis, de Magistratibus. Sed liber de Mensibus quidem nunc totus perditus est, præter duo folia a corpore Codicis abjuncta, adeoque affecta, ut legi non possint. Vixque sum ex literarum vestigiis illud expiscatus, agi ibi de festis reip. Romanæ diebus a Kal. Novembr. ubi Jovi pulvinar, lectisternium, ludi Circenses : usque ad III Non. ejusdem mensis, ubi est hiemis initium, et maria clauduntur : vid. Kalendarium Roman. auctum, in W. Stukeley *Medallic history of Carausius Book* II. London. 1759. 4. pag. 63. ii dies incidunt, opinor, in pag. 125. Excerptorum edit. Schowianæ. Ex libro de Ostentis folia XXXVII supersunt : nempe, XI æque a codice nunc separata, et XXVI adhuc consuta. Subsunt libri de Magistratibus folia LIX consuta, IV separata : summa LXIII. Igitur, præter ea quæ plane abierunt, extant hodie in fronte codicis folia abjuncta XIII, in calce folia abjuncta IV,

in medio folia LXXXV consuta, quæ sola numeris notata sunt : in his liber de Magistratibus incipit fol. 27 *recto*. Summa omnium foliorum est CII : quibus Lydi opera nunc sic continentur, ut liber de Mensibus totus desideretur, præter duo illa folia, librique de Ostentis desit circiter quarta pars, libri de Magistratibus circiter decima. Quippe ejus non solum ultima interierunt, sed ex consuta etiam colligataque parte post fol. 44 folia exsecta duo sunt. Omnia autem CII folia illa madore ac vetustate valde sunt depravata, usque eo, ut jam Villoiso scripserit Prolegomen. ad Iliad. pag. XLVI, Codicem mero magna ex parte ita corruptum esse, ut literarum ductus vix agnosci queant, inque cella vinaria potius eum quam in Bibliotheca asservatum videri. Quanquam ipsum corpus Codicis paulo minus affectum est. Multo magis vero abjuncta folia, lacera illa quidem, et cariosa, et partim penitus desperata : ut in legendis illis non minor hercle labor esse videatur quam in evolvendis interpretandisque Herculanensibus voluminibus, quorum aliquot Neapoli Parisios translata interdum inspexi, et tractavi. Quamobrem, sicubi error editori objectus est in tam longo labore, est ei, non dico venia danda : nec enim fieri potest,

ut in ejusmodi quantumvis expurgato opere non aliqua supersit macula : sed, quod rem difficillimam suscepit, quodque sic perfecit, laus perpetua tribuenda.

XXXVI. Editio libri de Ostentis ex eodem Codice promissa.

XXXVI. Quid, quod ipse editor, sicut textum corrigens non semel mecum amicissime communicavit, ita impresso nunc opere, ut de nonnullis suspectis mihi locis quæ viderentur dissererem, me rogavit. Cujus amicitiæ gessissem sane morem, suspicionesque hic meas aliquot adjunxissem : sed ea hic persequi non minus me vetuit hujus commentationis institutum, quam religio, ne libri de Magistratibus editio per me longius trahatur. Quare quæcunque supersunt ejusmodi, quæque annotaram de ingenio Lydi, de fontibus, de græcitate, de eruditione Latina : ea notis in librum de Ostentis reservanda duco. Statui enim, ad istius libri editionem animum conferre : quandoquidem Græcorum ex Italia nobis allatorum codicum, quibus impertivi integra horum annorum studia, pæne ad finem adducti catalogi sunt : sumque solutior, ea opera profligata, factus. Accedit, ut qua singulari liberalitate vir illustris de Choiseul opus de Magistratibus suo impendio e tenebris in lucem evocavit,

eadem librum de Ostentis velit, æque varium, unde Julius Obsequens, quique præterea rem auguralem tractaverunt, vel qui attigerunt, passim illustrantur. Cura autem adhibebitur, ut hæc editio, quantum poterimus, locupletetur: cum commemoratione auctorum, quos Lydus consecutus est: tum additione fragmentorum quorundam ineditorum ejusdem ferme argumenti, Vettii Valentis inprimis, cujus Anthologia apud nos delitescit. Non quod verear, ne nudus Lydi textus doctis hominibus non jucundus sit futurus: vel quod putem, juveniles meos conatus esse tanti: sed ut omnes intelligant, elaboratum esse in ista qualicunque opera, ut liberalitati illustrissimi fautoris, siminus cæteris rebus, diligentia certe responderetur. Neque vero, siqua sunt in libro de Ostentis minus perfecta, sicut sunt, idcirco ab illo edendo deterrebor. Nam, ut universe Lydus minime sit cum summis aureæ ætatis auctoribus comparandus, iis certe adnumerandus est, qui totius eruditionis antiquæ, cujus nos perexiguam, maximam habebant facultatem. Quibus in auctoribus nihil fere tam leve, tamque exile aut tenue reperiri puto, quod non alicujus aliquando momenti esse, quodve recte cum aliis collatum,

non aliquam vetustatis partem nova luce collustrare possit. Quid, quod mihi, in studia hæc nostra intuenti, ejusmodi librorum editio, siqui adhuc latent, ad eos potissimum, ubiubi sint, videtur pertinere, quibus custodia Codicum manuscriptorum mandata est. Sic enim existimo, magnum esse in literis Græcis, atque adeo maximum, veteres emendare ingenio, explicare doctrina, naturam sermonis perscrutari. Acuta tamen ingenia usquequaque hæc possunt. Illa vero, fragmenta inedita eruere, glossatores, scholiastas, auctores secundarios delitescentes quamplurimos in lucem vindicare, doctisque hominibus sic nova adjumenta comportare ad universæ vetustatis intelligentiam, ea sine codicum copia nemo potest. Hæ præcipue sunt opinor partes nostræ: parum jucundæ fortasse, sed utiles: quibus recte actis, et satis officio nostro factum esse puto, et abunde præstitum existimationi vitæque nostræ.

INDEX AUCTORUM ET OPERUM,

QUORUM LOCA IN HOC COMMENTARIO SUPPLENTUR VEL IN SUSPICIONEM VOCANTUR.

DOMINICUS FUSS

LECTORI.

PRIMÆ editioni Joannis Lydi operis de Magistratibus Reipublicæ Romanæ, quam mihi mandavit vir illustrissimus, cujus e codice cujusque munificentia nunc in lucem prodit, pauca hæc de labore meo præfari non inutile judicavi.

Codex, quo uno usus sum, tam male adfectus est, ut compluribus locis legenti prorsus sit desperandum; ejusque, ut alia multa, sic ex opere de Magistratibus non pauca interierunt. Quæ vero ex hoc ipso

opere casus superesse voluit, ea, quamvis paulo, quam ceteræ reliquiæ, lætiorem sortem experta, multis tamen locis obscura tantum literarum vestigia, multis quoque ne hæc quidem exhibent.

Quare prima mihi cura fuit, textum, quoad fieri posset, integrum tradere. Huic ingratissimo muneri pro viribus satisfacere cupiens, investigandis literarum reliquiis, comparando et conjectando plurimum temporis insumsi: quo quidem id assecutus sum, ut nonnisi paucissima omiserim aut manca reliquerim, neque tamen, quod maxime cavendum putabam, temere quidquam in textum receperim. Nec minorem curam textus emendationi impendi, multo difficiliori, tum quod uno tantum codice utebar, tum quod orationis distinctionem aut nullam aut perversam plerumque reperiebam.

Vitia autem multiplicis generis passim tot occurrebant, ut, sicubi sive mendam non deprehendero, sive minus recte emendavero, vel propter corrigendorum ingentem copiam ab æquis lectoribus veniam sperare ausim. Atque hoc loco nequeo quin Car. Bened. Hasio et Gregorio Georgiadi Zalyco, Thessalonicensi, doctissimis viris, publice gratias agam : quippe uterque emendatum textum legerunt, ab iisque admonitus, non semel aut vitium aliquod non animadversum intellexi, aut probabilius corrigere conatus sum. Quæ vero, opere jam pridem typis excuso, emendanda superesse vidi, ea una cum mendis typographicis ad extremum opusculi indicavi.

In vitiis autem corrigendis hanc fere rationem servavi : emendationes, de quibus dubitari non posset, in textum

recepi, ceteris in notis tantum propositis. In iisdem emendatas a me codicis lectiones notavi, exceptis, quas nonnisi scripturæ vitio laborare constabat. Hujus generis mendæ in Codice innumeræ occurrebant, nullo passim inter ejusdem soni vocales diphthongosque discrimine servato. Eandem sive ignorantiam sive negligentiam in accentu animadvertere licet, in quo sæpissime peccatum; imo multis locis, ubi nunc desideratur, omnino defuisse videtur. Ad ν ἐφελκυστικὸν vero quod attinet, tametsi credere non ausim, hanc literam non nisi eorum, qui opus descripsere, culpa ante consonantes non minus sæpe atque ante vocales in codice reperiri, malui tamen, aliorum consilio, in re levioris momenti consuetum editorum morem sequi. Ceterum textum in libros et capita divisum, paragraphis insuper distinxi.

Notis ad textum emendandum interpretandumque spectantibus alias, quibus res illustrarentur, addere constitueram; sed mox animadverti magis a me quam pro otio meo opus susceptum: itaque, mutato proposito, paucissimas hujus generis notas inspersi. Auctorum tamen loca a Lydo laudata quæsivi, repertaque aut notis inserui aut certe indicavi. Præter laudata autem loca, alia quoque, non addito auctoris nomine, occurrunt: veluti verba οὐδ' ἐν λόγῳ οὐδ' ἐν ἀριθμῷ (pag. 180, lin. 31) quæ sunt pars oraculi, quod adfert scholiastes ad Theocriti Id. 24, v. 48; et verba ἔδει δὲ χρημάτων etc. (pag. 246) quæ patet e Demosthenis Olynth. 1. petita esse, ubi legitur δεῖ δὴ χρημάτων etc. Quæ duo sero animadversa hic adnotare juvat, ceteris, quæ reperire potui, suo loco indicatis. Est omnino Lydus multus in veterum scriptorum locis, quæ, olim lecta, memoriæ ejus confusa

obversabantur, usurpandis. Indicem quoque auctorum peculiarem adjeci; quippe et indicem rerum eumque copiosum confeci.

Ad versionem autem quod attinet, fateor me, quamvis nihil non fecerim, necubi me auctoris sententia fugeret, vereri tamen, ne aliquoties a vero aberraverim. Etenim non pauca occurrebant, quæ quomodo potissimum verterem, dubitavi. Obscuritatis autem culpa partim ipsis rebus, partim auctori tribuenda, cujus oratio perspicuitate minime commendatur. Nam et verba quandoque parum usitata, aut insolentiori, ut mihi quidem videbatur, significatione usurpavit: ut nonnunquam in vertendo potius rem ipsam, quam solitam verborum vim respiciendam putaverim. Horum verborum pleraque in indice rerum notavi, adjectis aliis nonnullis, quæ vel in lexicis non inveneram, vel

aliam ob causam notanda arbitrabar. Ceterum versio eo magis addenda videbatur, quod quæ lectu digna opusculum contineret, ad eos potissimum pertinere apertum erat, queis rarius curæ est græcarum literarum studium. Eadem ut fida, magis quam ut elegans esset, operam dedi, et in legendis verbis, cum utrumque præstare non possem, perspicuitati malui quam dictionis castitati consulere.

Exposui breviter, quæ laboris meæ ratio fuerit, quibusque de Lydo bene mereri studuerim. Equidem diligentiam mihi non defuisse scio : qua an operæ pretium fecerim, aliorum fuit judicare, quibus laborem meum publici juris fieri placuit.

Scribebam Lutetiæ, Nonis Julii, anno MDCCCXI.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΩΝ

ΤΗΣ

ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ.

DE MAGISTRATIBUS

REIPUBLICÆ ROMANÆ.

PROŒMIUM [1].

ΙΕΡΕ'ΑΣ γενέσθαι τὸ πρὶν τοὺς ὕστερον ἄρχοντας τοῦ Ῥωμαίων πολιτεύματος, οὐδενὶ τῶν πάντων ἠγνόηται, Τυῤῥηνοῦ [2], ἐπὶ τὴν Ἑσπέραν ἐκ τῆς Λυδίας μεταναστάντος, τοὺς τότε καλουμένους Ἐτρύσκους (ἔθνος δὲ ἦν Σικανὸν) τὰς Λυδῶν τελετὰς διδάξαντος, οὓς ἐκ τῆς θυοσκοπίας Θούσκους συμβέβηκε μετονομασθῆναι. Καὶ [3] τούτων εἰς πλάτος ἐν τῇ πρώτῃ τῆς περὶ μηνῶν γραφείσης ἡμῖν πραγματείας ἴσμεν μνημονεύσαντες. Τὰ γὰρ ἐπίσημα τῶν ἀρχόντων ἀπὸ Θούσκων λαβὼν ὁ βασιλεὺς Νουμᾶς τῇ πολιτείᾳ εἰσήγαγεν, ὥσπερ καὶ τῶν ὅπλων τὸ δύσμαχον ἀπὸ Γαλατῶν. Καὶ μάρτυρες μὲν τούτων ὅ τε Καπίτων καὶ Φωντήϊος, ἐξ ὧν καὶ ὁ διδασκαλικώτατος Οὐάῤῥων, Ῥωμαῖοι πάντες· μεθ' οὓς Σαλούστιος οὗτος ὁ ἱστορικὸς ἐπὶ τῆς πρώτης ἱστορίας [4] σαφῶς ἀναδιδάσκει. Ὥστε ὑπόλοιπον περὶ τῶν πολιτικῶν ἀφηγήσασθαι ἐξουσιῶν, καὶ [5] ὅτι ἀπὸ ἱερατικῆς τάξεως ἐπὶ τὸ πολιτικὸν μετεφύησαν σχῆμα. Μὴ οὖν ἡμᾶς ἀλλοίους πρὸς τὰ πάλαι δοθέντα κρίνοι τις, πλὴν εἰ μὴ τυχὸν, ἀπηχὲς λογικῆς ἀσφαλείας, ὑφιστάμενος φθόνῳ, τὸν ἔπαινον μεταβάλοι. Ὅτι δὲ καὶ Γρακχιανός τις πάλαι περὶ τούτων ἔγραφεν, ἴσμεν τοὺς νομογράφους ἀναφέροντας· οὐδαμοῦ δὲ τὰ γραφέντα φέρεται ἴσως αὐτὰ, πάντως δὲ καὶ αὐτὰ τοῦ χρόνου τεκόντος ἅμα καὶ κρύψαντος.

1) Huic prooemio in Codice præpositum : τοῦ αὐτοῦ περὶ ἐξουσιῶν.

2) Cod. τυῤῥήνους.

3) καὶ-μνημονεύσαντες. Libri de mensibus novies in hoc opere mentionem facit Lydus; ex iis vero, quæ a se in eo commemorata refert, in excerptis ipsius libri, a Schowio

PROŒMIUM.

Sacerdotes initio fuisse, qui postea magistratus reipublicæ Romanæ, vulgo nemo ignorat: Tyrrhenus quippe, cum e Lydia in Occidentem migrasset, quos Etruscos tum vocabant (erat autem gens Sicana), Lydorum mysteria edocuit; quos mutato nomine ab haruspicina Thuscos adpellari contigit. Ac de his prolixe scimus nos commemorasse in libro primo tractatus, quem conscripsimus de mensibus. Nam insignia magistratuum rex Numa a Thuscis mutuata in rempublicam introduxit, sicuti et armorum robur a Gallis. Testantur hæc Capito et Fonteius, e quibus et doctissimus Varro, omnes Romani; post quos Sallustius ille historicus in libro primo historiarum rem perspicue docet. Restat igitur, ut de potestatibus civilibus exponamus, quod a sacerdotali ordine civilem ad formam translatæ sunt. Nemo itaque nos discrepare ab iis, quæ veteres tradidere, existimet, nisi qui forte absonus certæ rationi, invidiæ cedens, laudem commutaverit. Gracchanum quemdam de his etiam olim scripsisse, scimus a jurisconsultis referri; scripta autem ipsa fortasse nusquam exstant, omninoque et illa tempus peperisse simul et abscondisse videtur.

editis, duo tantùm reperi: quorum alterum spectat ad vocem *veredus* (v. III, 61); alterum notis (v. II, 4) inserui.

4) Lego *ἱςοριῶν.*

5) *καὶ* ob sequentia ferri non potest.

ΠΕΡΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Πόσος ἀνύεται χρόνος ἀπὸ τῆς Αἰνείου ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν παρόδου ἕως κτίσεως Ῥώμης, καὶ πόσος ἀπ' αὐτῆς γέγονεν ὁ τῶν ῥηγῶν, καὶ πόσος ὁ τῶν ὑπάτων ἕως Καίσαρος, καὶ ἐξ αὐτοῦ πόσος ἄχρι Κωνςαντίνου, ἐξ οὗ πόσος ἄχρι τῆς Ἀναςασίου βασιλέως τελευτῆς.

β'. Τίς ἡ διαφορὰ τοῦ ῥηγὸς καὶ τοῦ τυράννου καὶ τοῦ βασιλέως, καὶ Καίσαρος καὶ αὐτοκράτορος ἀξίωμα. Τί σημαίνει τὸ κύριον 6) ὄνομα.

γ'. Ὅτι Ῥωμύλος καὶ οἱ κατ' αὐτὸν τῇ Αἰολίδι ἐφθέγγοντο φωνῇ. Ὅτι *) οὐ δεῖ τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας δεσπότας ἀποκαλεῖν. Περὶ τῶν ἐπισήμων τοῦ ῥηγός. Τί ἐςι τόγα καὶ τραβαία. Διὰ τί Ῥωμαῖοι τὴν βασιλέως καθέδραν σόλιον προσαγορεύουσι.

*) C. f. 27, p. v.

δ'. Διὰ τί τὰς λοφίας τινὲς τούφας καλοῦσι.

ε'. Διὰ τί τὰς ἀσπίδας σκοῦτα καὶ κλίπεα καὶ παρμὰς οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι, καὶ τίς ἡ διαφορὰ τούτων. Ὅτι ἀπὸ Αἰνείου παρέλαβεν ὁ Ῥωμαϊκὸς ςρατὸς οὕτω ςέλλεσθαι, ὡς ἔτι καὶ νῦν οἱ καλούμενοι ἐκσκουβίτωρες. Διὰ τί τὴν βασιλικὴν ὑποζύγιον βαςαγὴν ἀττηκσίωνα καλοῦσι.

ς'. Πρώτη προαγωγὴ, ὁ ἵππαρχος, καὶ ὅτι εἰς τόπον αὐτοῦ ὁ τῶν πραιτωρίων ὕπαρχος προεβλήθη.

ζ'. Δευτέρα προαγωγὴ, οἱ πατρίκιοι, καὶ τίνος χάριν πάτρης κονσκρίπτους αὐτοὺς ἡ ἀρχαιότης ἐκάλεσε. Ποῖον εἶδος χιτῶνος ὁ λεγό-

6) Lego Κυρίνου; hoc enim nomen explicatur, non κύριον.

DE MAGISTRATIBUS CIVILIBUS.

LIBRI PRIMI CAPITA.

Quantum temporis effluxerit ab Æneæ in Italiam adventu ad Romam conditam, quantumque ab eo sub regibus, et quantum sub consulibus usque ad Cæsarem, quantumque ab eo usque ad Constantinum, a quo quantum ad Anastasii imperatoris obitum.

2. Quid inter regem, tyrannum et principem intersit, nec non Cæsaris et imperatoris dignitas. Quid significet nomen Quirinus.

3. Romulum et æquales ejus Æolia lingua locutos esse. Dominos non esse adpellandos principes Romanorum. De insignibus regis. Quid sit toga et trabea. Cur sedem regis solium adpellent Romani.

4. Cur jubas nonnulli tufas dicant.

5. Scutum, clipeum et parmam unde adpellent Romani, et quod horum discrimen. Exercitum Romanum ad Æneæ exemplum ita armatum ornatumque esse, uti etiamnum ii, quos excubitores vocant. Cur imperatoris jumentariam bastagam attentionem adpellent.

6. Prima electio, magister equitum. In ejus locum creatum esse præfectum prætorio.

7. Secunda electio, patricii. Quare patres conscripti antiquitus adpellati. Quale genus tunicæ

μενος παραγαύδης· ἐν ᾧ καὶ περὶ τῶν λεγομένων καμπαγίων. Τί σημαίνουσιν οἱ λεγόμενοι τίτλοι, καὶ ὅτι φιλότιμοι ἐτύγχανον οἱ πάλαι συγκλητικοί. Πόθεν διώνυμοι καὶ τριώνυμοι οἱ ἀρχαῖοι ἐχρημάτιζον.

ή. Τρίτη προαγωγὴ, οἱ κυαίστωρες, καὶ ὅτι ἕτερον μὲν κυαίστωρ, ἕτερον δὲ κυαισίτωρ. Περὶ τῆς ὑπατείας καὶ τῶν αὐτῆς ἐπισήμων.

θ΄. Τετάρτη 7) προαγωγὴ, ἡ κληθεῖσα δεκανδρικὴ ἐξουσία.

ί. Πέμπτη προαγωγὴ, ἡ καλουμένη δικτατοῦρα, καὶ τί σημαίνει τὸ ὄνομα, πόσοι τε γεγόνασιν οἱ πάντες δικτάτωρες, καὶ ἕως τίνος.

ιά. Ἕκτη προαγωγὴ, ἡ καλουμένη κηνσοῦρα· ἐν ᾧ καὶ περὶ κωμῳδίας καὶ τραγῳδίας, καὶ πότε Ῥωμαίοις ἐγνώσθησαν. Διὰ τί Ῥωμαῖοι τοὺς ἀσώτους ἅμα καὶ τοὺς ἐγγόνους 8) ὁμωνύμως καλοῦσι πατρίως νεπώτας.

ιϐ΄. Ἑϐδόμη προαγωγὴ, ἡ δημαρχία. Πότε ἐδόθη τοῖς στρατιώταις τὰ λεγόμενα καπιτὰ, καὶ διὰ τί καπιτὰ λέγεται.

*) C. f. 28. Περὶ *) τῶν ἐν ὅπλοις ταγμάτων τε καὶ ὀνομάτων καὶ βαθμῶν, καὶ τῶν λεγομένων τιρώνων.

ιγ΄. Ὀγδόη προαγωγὴ, οἱ πραίτωρες, καὶ ὅτι ὁ τῆς πόλεως καθ᾽ ἡμᾶς ὕπαρχος εἷς ἐτύγχανε τῶν πάλαι πραιτωρίων, φύλαξ πόλεως χρηματίζων.

ιδ΄. Ἐνάτη προαγωγὴ, ὁ τῶν νυκτῶν ὕπαρχος.

ΛΟΓΟΣ Β΄.

ά. Περὶ Καίσαρος καὶ τῶν Καίσαρος ἐπισήμων.

ϐ΄. Περὶ Αὐγούστου, καὶ ὅτι πρῶτος αὐτὸς, ἐκϐαλὼν τὴν ὕπαρχον ἐξουσίαν, τὴν πραιτωριανὴν ἐπαρχότητα προεϐάλετο.

γ΄. Περὶ τῶν βασιλικῶν στολῶν.

7) Corrigendum πέμπτη; est enim quinta electio. In sequentibus idem error.

LIBER SECUNDUS.

8) Cod. ἐγγύνους.

*) C. f. 28, p. v.

9) Lego ἐπενοήθησαν, quod corrigit recentior manus.

10) Verti ut res postulare videbatur. Conf. III, 40, καθ' ἑκάςην, et III, 51, 52, 53.

ιγ'. Περὶ τῆς εὐτυχεςάτης βασιλείας Ἰουςινιανοῦ, τοῦ ἀηττήτου βασιλέως, καὶ ὅσοις ἀγαθοῖς τὰ Ῥωμαίων ἐκόσμησε, καὶ ὅπως ἐν βραχεῖ Λιβύην ὅλην Ῥωμαίοις ἀπέσωσεν.

ιδ'. Περὶ τῶν, παρὰ τὴν βασιλέως εὐμένειαν, οὐ καλῶς τοῖς πράγμασιν ἀποχρησαμένων, ῥαςώνῃ δὲ συζησάντων· ἐν ᾧ καὶ περὶ ἀσωτίας. Περὶ ἀσωτίας, καὶ τοῦ λεγομένου ἀκκηπησίου 11). Ποῖον εἶδος ἐσθήματος ὁ λεγόμενος σάνδυξ 12), καὶ πόθεν οὕτως ὠνομάσθη.

ιε. Περὶ τῆς κακοδαιμονίας τοῦ δήμου, καὶ ὅπως ἐνέπρησε τὴν πόλιν· ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ λεγομένου Ζευξίππου, καὶ τίνος χάριν οὕτως ὠνομάσθη. Ὅπως ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ θεοῦ καὶ τὸ πρῶτον ἱερὸν, καὶ πᾶσαν ὁμοῦ τὴν πόλιν ἀνέςησεν. Περὶ τῶν εὐσεβῶς καὶ δικαίως τὰς ἀρχὰς διανυσάντων. Περὶ τῆς εὐσεβοῦς βασιλίδος Θεοδώρας, καὶ ὅπως τὰ κοινὰ ὠφέλησεν.

ις'. Περὶ τοῦ ἀπευκταιοτάτου λοιμοῦ, καὶ ὅπως ἀπεπάυσατο.

11) ἀκκηπήσιος factum ab acipensis, ut κομιτατήσιος, κομμενταρίσιος, et similia multa. η et ι in codice sine ullo fere discrimine usurpata reperi.

12) Cod. ἄνδυξ, sed III, 64, σάνδυξ.

ΛΥΔΟΥ [1]

ΠΕΡΙ ΑΡΧΩΝ

ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Ά.

Ἐγχειροῦντί μοι περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ῥωμαίων πολιτείας διαλαμβάνειν, ἀξιόλογον εἶναι παρέστη προοίμιον δοῦναι τῷ λόγῳ ἀπὸ τοῦ πρεσβυτάτου καὶ τιμιωτάτου πάντων. Αἰνείας δὲ ἦν οὗτος, ὁ διὰ κάλλος καὶ ῥώμην ψυχῆς τε καὶ σώματος, κρείττονος, ἢ κατὰ ἀνθρώπους, εἶναι νομισθεὶς υἱός.

2. Ἀνύονται τοιγαροῦν ἐκ τῆς Αἰνείου ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν παρόδου ἕως τοῦ πολισμοῦ τῆς Ῥώμης ἐνιαυτοὶ ἐννέα καὶ τριάκοντα καὶ τετρακόσιοι κατὰ Κάτωνα τὸν πρῶτον καὶ Βάῤῥωνα, τοὺς Ῥωμαίους· κατὰ δὲ Ἀφρικανὸν καὶ Κάστορα τὸν [2] Παμφίλου ἔτη ζ̄ καὶ ῑ καὶ ῡ. Ἀπὸ δὲ τοῦ πολισμοῦ μέχρι τῆς ἐκβολῆς τῶν ῥηγῶν διέδραμεν ἔτη τρία καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακόσια. *) C. f. 29. Οἱ δὲ *) τῶν ὑπάτων ἄχρι Καίσαρος τοῦ πρώτου ἐνιαυτοὶ [3] ε̄ (ἢ κατ' ἐνίους ἓξ) καὶ ξ̄ καὶ ῡ. Ἀπὸ δὲ Καίσαρος ἕως Κωνσταντίνου διαγέγονεν ἔτη τριακόσια ἑβδομήκοντα καὶ πέντε· ἐξ αὐτοῦ δὲ ἄχρι τῆς Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως τελευτῆς ἔτη σκδ̄ πρὸς μησὶν ἑπτά· ἐξ ὧν ἄν τις ἐννέα ἐξέλοι ἐνιαυτοὺς, οὓς ἐπὶ τῆς ἱερᾶς Ῥώμης ἔτυχε βασιλεύσας Κωνσταντῖνος, συνάγεται δὴ ἀπὸ τοῦ πολισμοῦ τῆσδε τῆς εὐδαίμονος πόλεως

1) In codice libri inscriptio est : περὶ ἀρχῶν τῆς Ῥωμαίων πολιτείας.

2) Lego καὶ τὸν; est enim, ni fallor, Eusebius.

3) Cod. ἐνιαυτοῦ.

LYDI

DE MAGISTRATIBUS REIPUBLICÆ ROMANÆ

LIBER I.

Scripturus de magistratibus reipublicæ Romanæ, a vetustissimo omnium et honoratissimo initium operi dare, dignum proposito existimavi. Fuit vero hic Æneas, quem, ob pulchritudinem animique et corporis fortitudinem, majoris quam hominis filium esse crediderunt.

2. Sunt igitur ab Æneæ in Italiam adventu ad Romam conditam anni quadringenti triginta novem secundum Catonem majorem et Varronem, Romanos; secundum vero Africanum et Castorem et Eusebium Pamphilum, quadringenti et septendecim. A condita autem urbe ad reges ejectos anni effluxerunt ducenti quadraginta tres. Consulum autem usque ad Cæsarem primum anni sunt quadringenti sexaginta quinque, vel, secundum nonnullos, sex. A Cæsare vero ad Constantinum anni præterierunt trecenti septuaginta quinque; a quo ad Anastasii imperatoris obitum ducenti viginti quatuor cum sex mensibus: de quibus deductis novem annis, quos in sacra urbe Roma Constantinus imperavit, a condita hacce beata

πέντε καὶ δέκα καὶ διακόσια ἔτη πρὸς μησὶν ἑπτά. Συνελοι οὖν ἄν τις ἀπὸ Αἰνείου ἕως τῆς Ἀναςασίου τοῦ χρηςοῦ τελευτῆς τοὺς πάντας ἐνιαυτοὺς ἓξ καὶ τεσσαράκοντα πρὸς ἑπτακοσίοις καὶ χιλίοις πρὸς μησὶν ἑπτά, ὡς Ἕλληνες οἴονται κατὰ πάντας τοὺς ἑκατέρας φωνῆς συγγραφέας. Τούτων οὕτως ἡμῖν σὺν ἀληθείᾳ τεθέντων, καιρός ἐςι περὶ τῶν ἀρχῶν, ὡς εἴρηται, τοῦ καθ' ἡμᾶς διαλαβεῖν πολιτεύματος.

3. Ῥωμύλος τοίνυν ὀκτὼ πρὸς τοῖς δέκα ἔτεσι γεγονὼς σὺν τῷ ἀδελφῷ Ῥέμῳ τὴν μητέρα τῆς βασιλείας, Ῥώμην ἐδείματο. Ὄνομα δὲ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν, ὃ Ἰταλοὶ λέγουσι ῥήγιον, οἷον τυραννικόν· οὐδὲ γὰρ βασιλείας Ῥωμαϊκῆς ἐννόμου ἐςὶ σημαντικὸν, ὥς τινες ὑπολαμβάνουσι, τὸ ῥήγιον ὄνομα· ὅθεν οὐκέτι μετὰ τὴν ἐκβολὴν τῶν ῥηγῶν παρὰ Ῥωμαίοις, καίτοι βασιλευομένοις, ἐχρημάτισεν. Ἕτερον γὰρ τὸ τῆς ἐννόμου βασιλείας, καὶ ἕτερον τὸ τυραννίδος, καὶ ἄλλο τὸ τῆς αὐτοκρατορίας ἀξίωμα· καὶ ὅπως διὰ βραχέων ἐρῶ. Βασιλεύς ἐςιν ὁ τῶν ἑαυτοῦ ὑπηκόων πρῶτος ψήφῳ ἐπιλελεγμένος ἐπὶ βάθραν τινὰ ὥσπερ καὶ κρηπῖδα, τύχης κρείττονος ὑπὲρ τοὺς ἄλλους λαχών· ὡς Σοφοκλῆς περὶ Αἴαντος εἶπεν, ἔχειν αὐτὸν βάθραν τῆς ἀγχιάλου Σαλαμῖνος. Ἴδιον δὲ βασιλέως ἐςὶ τὸ μηδένα καθάπαξ τῶν [1] τοῦ πολιτεύματος νόμων σαλεύειν, ἀλλ' ἐγκρατῶς τὴν ὄψιν τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας βασιλείᾳ διατηρεῖν· καὶ μηδὲν μὲν κατ' αὐθεντίαν ἔξω τῶν νόμων πράττειν, τὸ δὲ τοῖς ἀρίςοις τοῦ πολιτεύματος συναρέσκον ψήφοις οἰκείαις [2] ἐπι-
*) C. f. 29, p. v. σφραγίζειν, πατρὸς ἅμα καὶ ἡγεμόνος ςοργὴν περὶ *) τοὺς ὑπηκόους ἐνδεικνύμενον· ὁποῖον ἡμῖν Θεὸς καὶ καιροῦ δεξιότης ἐχαρίσατο. Ἀλλ' οὐχ οὕτως ὁ τύραννος τοὺς ὑπ' αὐτῷ πεσόν-

1) τῶν-νόμων. Cod. τὸν-νόμον.
2) Cod. οἰκείοις.

civitate inveniuntur anni ducenti quindecim cum septem mensibus. Colligeres itaque ab Ænea ad optimi Anastasii obitum summam annorum mille septingentorum quadraginta sex cum septem mensibus : quæ est Græcorum opinio secundum omnes utriusque linguæ scriptores. His ita vere positis, tempus est de magistratibus, uti diximus, nostræ reipublicæ explicare.

3, Romulus igitur duodevigenti annos natus cum fratre Remo Romam, imperii matrem, condidit. Nomen autem imperii illorum, quod Itali dicunt regium, id est, tyrannicum : neque enim legitimum imperium Romanum, ut quidam existimant, nomen regium significat. Unde post ejectos reges apud Romanos, quamvis principis imperio parentes, haud amplius usurpatum est. Quippe alia est legitimi principatus, alia tyrannidis, alia etiam imperatoris dignitas; atque ut paucis dicam. Princeps est qui civium suorum suffragio primus ad gradum quasi et fastigium evectus, eminentem super alios fortunam sortitus est; veluti Sophocles de Ajace dixit, tenere eum sedem mari adjacentis Salaminis. Est autem proprium principis, nullam omnino civitatis legum concutere, sed statum ipsius reipublicæ imperio constanter tueri, neque quidquam suo arbitratu neglectis legibus facere, sed quæ visa optimatibus civitatis, suo suffragio comprobare, patris simul et ducis amorem in subjectos ostendentem; qualem nobis deus et temporum felicitas donaverunt. At

τας διαθήσεται, πράξει δὲ κατ' ἐξουσίαν ἀλόγως, εἴτι καὶ βούλεται, μηδὲ νόμους τιμᾷν ἀξιῶν, μηδὲ γράφειν μετὰ βουλῆς ἀνεχόμενος, ταῖς δὲ οἰκείαις ὁρμαῖς ἐξαγόμενος. Ἔςι γὰρ βασιλέως μὲν τρόπος ὁ νόμος, τυράννου δὲ νόμος ὁ τρόπος.

4. Τὸ γὰρ τῶν Καισάρων [1], ἤγουν αὐτοκρατόρων, ἐπώνυμον οὐδὲ βασιλείας, ἀλλ' οὐδὲ τυραννίδος ἐςὶ σημαντικὸν, αὐταρχίας δὲ μᾶλλον, καὶ αὐθεντίας τοῦ διοικεῖν τοὺς ἐξανιςαμένους κατὰ τῶν κοινῶν θορύβους ἐπὶ τὸ κάλλιον, ἐπιτάττειν τε τῷ ςρατεύματι, πῶς ἂν δέοι μάχεσθαι τοῖς ἐναντίοις. Imperare γὰρ τὸ ἐπιτάττειν πὰρ Ἰταλοῖς λέγεται, ἔνθεν ἰνπεράτωρ. Ὅτι δὲ βασιλείας οὐκ ἔςι σημαντικὸν τὸ αὐτοκράτορος ἢ Καίσαρος [2] ὄνομα, δῆλον αὐτικρὺς τῷ καὶ τοὺς ὑπάτους καὶ μετ' ἐκείνους τοὺς Καίσαρας τὸ τῶν λεγομένων ἰνπερατόρων ἀξίωμα τῆς ἐπωνυμίας λαβεῖν. Οὐδὲ γὰρ ἐπισήμοις τυραννικοῖς φαίνεται χρησαμένη ἡ τῶν Καισάρων ἀρχὴ, ἀλουργίδι δὲ μόνῃ τὴν Ῥωμαίων βουλὴν ἀναβαίνουσα [3], καὶ τὰς ἐν ὅπλοις δυνάμεις (αὐτοκρατῶς, ὡς ἔφην) ἰθύνουσα. Ταύτῃ καὶ πρίγκιπας αὐτοὺς ἐκάλεσαν Ῥωμαῖοι, οἱονεὶ πρώτην κεφαλὴν τῆς πάσης πολιτείας. Τὸ γὰρ Καίσαρος ὄνομα γένους ἐςὶ δεικτικὸν ἀπὸ τοῦ πρώτου Καίσαρος, ὥσπερ Φαβίων καὶ Κορνηλίων καὶ Φλαβίων καὶ Ἀνικίων, τούτου πρότερον παρὰ βαρβάροις ηὑρημένου. Αἰγύπτιοι μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ πρώτου Φαραῶνος τοὺς σφῶν βασιλέας ἐπεφήμιζον Φαραῶνας, καὶ Πτολεμαίους ἀπὸ τοῦ πρώτου. Ἐφυλάχθη οὖν παρὰ Ῥωμαίοις ἡ τοιαύτη τῶν Καισάρων εὐταξία ἄχρι Διοκλητιανοῦ, ὃς πρῶτος ςέφανον ἐκ λίθου τιμίας συγκείμενον τῇ κεφαλῇ περιθεὶς, ἐσθῆτά τε καὶ τοὺς πόδας ψηφώσας, ἐπὶ τὸ βασιλικὸν, ἢ τἀληθὲς εἰπεῖν, ἐπὶ

1) Lego ἰμπερατώρων, quod sequentia postulant.
2) Lego ἰμπεράτωρος.
3) ἀναβαίνουσα - ἰθύνουσα. Cod. ἀναβαίνουσαν - ἰθύνουσαν.

non ita tyrannus sibi subjectos tractabit; sed pro potentia temere, quidquid voluerit, aget, leges et vereri recusans, et cum senatu ferre, suæ tantum parens libidini. Est enim principis mos lex, et tyranni lex mos.

4. Nam imperatorum, id est, αὐτοκρατόρων, cognomen neque principatus, neque vero tyrannidis habet significationem, sed imperii potius, auctoritatisque coortas contra rempublicam turbas salubriter componendi, copiisque, quomodo cum adversariis pugnandum, imperandi. Imperare enim, unde imperator, τὸ ἐπιτάττειν Itali dicunt. Principatus vero significationem non habere imperatoris nomen, inde omnino patet, quod et consules, et post eos Cæsares imperatorum titulum cognomen sumserunt. Etenim nec tyrannorum insignibus principes Cæsares usos esse constat, sed purpurea tantum cum veste in senatum Romanorum venisse, et copiis (cum summo imperio, ut diximus) præfuisse. Hinc quoque principes eos Romani adpellarunt, videlicet primum totius reipublicæ caput. (Nam Cæsaris nomen genus a primo Cæsare indicat, sicut Fabiorum, Corneliorum, Flaviorum et Aniciorum : quo more prius barbari usi sunt. Ægyptii enim a primo Pharaone reges suos Pharaones, itemque Ptolemæos a primo dixere.) Quæ quidem Cæsarum modestia ad Diocletianum usque apud Romanos servata est, qui primus gemmeo diademate caput cingens, vestemque et pedes gemmis ornans, ad regum, vel, ut verum

τὸ τυραννικὸν ἔτρεψεν, ἀνεμετρήσατό τε τὴν ἤπειρον, καὶ τοῖς φόροις ἐβάρυνεν.

5. Ὥςε τύραννος ἦν ὁ Ῥωμύλος, πρῶτον μὲν τὸν ἀδελφὸν ἀνελὼν, καὶ τὸν μείζονα*), καὶ πράττων ἀλόγως τὰ προσπίπτοντα. Ταύτῃ καὶ Κυρῖνος προσηγορεύθη, οἱονεὶ κύριος, κἂν εἰ Διογενιανῷ, τῷ λεξογράφῳ [1]), ἄλλως δοκῇ· οὐδὲ γὰρ ἀγνοήσας ὁ Ῥωμύλος, ἢ οἱ κατ' αὐτὸν, δείκνυται κατ' ἐκείνου [2]) καιροῦ τὴν Ἑλλάδα φωνὴν, τὴν Αἰολίδα, λέγω, ὥς φασιν ὅ τε Κάτων, ἐν τῷ περὶ Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιότητος, Βάῤῥων τε ὁ πολυμαθέςατος, ἐν προοιμίοις τῶν πρὸς Πομπήϊον αὐτῷ γεγραμμένων, Εὐάνδρου καὶ τῶν ἄλλων Ἀρκάδων [3]) εἰς Ἰταλίαν ἐλθόντων ποτὲ, καὶ τὴν Αἰολίδα τοῖς βαρβάροις ἐνσπειράντων φωνήν. Ἡ γὰρ γραμματικοῖς παρὰ ταύτην εἰσαγομένη ἐτυμολογία, μετὰ συγγνώμης, βεβίαςαι. Ἀπὸ Κύρεως γὰρ, πολίχνης Σαβίνων, οὕτως αὐτὸν παρονομασθῆναι βούλονται, καίπερ οὐχ ὁρμώμενον ἐκεῖθεν, ἐπὶ δὲ τοῦ Παλατίνου βουνοῦ τεχθέντα τε παρὰ ταῖς ὄχθαις τοῦ Τιβέριδος, καὶ τραφέντα ἐκεῖ. Κυρίους γὰρ ἑαυτοὺς καὶ δεσπότας, ἀλλ' οὐ βασιλέας, τύραννοι φιλοῦσι καλεῖσθαι.

6. Κρεῖττον δὲ βασιλείας τὸ Καίσαρος ἀξίωμα· ὅτι καὶ δοῦναι βασιλέας πάλαι τοῖς ἔθνεσιν ἐπεξουσίας εἶχε. Μισητὸν γὰρ καὶ Ῥωμαϊκῆς ἐλευθερίας ἀλλότριον, δεσπότας, ἀλλὰ μὴ, βασιλέας τοὺς κρατοῦντας ὀνομάζειν· καθότι δεσπότης ὄνομα κοινόν ἐςιν αὐτοῖς καὶ τοῖς ἕνα δραπέτην κεκτημένοις, τὸ δὲ βασιλέων αὐτῶν καὶ μόνον [4]). Καὶ δῆλον ἀντικρὺς, ὅτι Ῥωμαίοις ἔθος dominos τοὺς τυραννήσαντας ἀποκαλεῖν, ὡς δὴ

*) C. f. 30.

1) Eundem sic adpellat Lydus 1, 17. Vocabulum in lexicis frustra quæsivi.

2) Legendum, ni fallor, ἐκεῖνο, quod emendat recentior manus. 3) Cod. ἀλκάδων.

4) Lego μόνων. Cod. passim ο pro ω, et vicissim.

dicamus, tyrannorum morem transiit, demensamque terram tributis oneravit.

5. Quare tyrannus erat Romulus : qui quidem cum fratrem primo, eumque natu majorem interfecit, tum temere quidquid egit. Hinc quoque Quirinus dictus est, id est κύριος (dominus); quamvis Diogeniano, vocabulorum scriptori, aliter placeat. Nam constat etiam, Romulum et æquales ejus linguam Græcam, Æoliam dico, non ignorasse, ut aiunt Cato, in librode antiquitate Romana, et doctissimus Varro, in proœmio illorum; quæ ad Pompeium scripsit : quippe Evander ceterique Arcades, in Italiam olim transgressi, Æoliam linguam inter barbaros sparsere. Nam quod præterea a grammaticis adfertur etymon, pace eorum vi attractum dixerim. A Cyre enim, Sabinorum oppido, eum ita nominatum volunt, quamvis non inde oriundum, sed in colle Palatino, ad Tiberis ripam, natum, ibidemque educatum. Dominos scilicet se tyranni, non principes adpellari amant.

6. Major vero, quam regis, est Cæsaris dignitas; qui vel reges gentibus dandi olim potestatem habuerit. Quippe odiosum est atque a Romana alienum libertate, dominos, at non, principes adpellare imperantes; quatenus domini nomen commune ipsis et unum servum possidentibus, principis autem nullius nisi ipsorum est. Ac manifestum prorsus est, Romanos solere dominos adpellare eos, qui tyranni fuere, sicuti

Σύλλαν καὶ Μάριον, καὶ δομινατίωνα τὴν τυραννίδα. Ὡς καταῤῥίπτουσι τὴν βασιλέων μεγαλειότητα οἱ πονηροὶ κόλακες, ἐξ ἀμαθείας δούλων αὐτοὶ πρωτεύειν εἰσάγοντες. Ὅτι δὲ ἀληθὲς, ἔξεστι καὶ ἐκ τούτων λαβεῖν. Αὔγουστός [1] ποτε, ἢ τάχα Τιβέριος, ὁ μετ' αὐτὸν, πρὸς ἑνὸς τῶν κολάκων δεσπότης ὀνομασθεὶς, ἐξαναστὰς, ἀφῆκε τον σύλλογον, ἀπαξιώσας, ὡς ἔφη, δούλοις διαλέγεσθαι. Ἀλλ' ἤδη πρότερον, ὥσπερ ἐν τιμῇ, τῆς ὕβρεως εἰσαχθείσης, ἀνέχεται ἡ τοῦ ἡμερωτάτου βασιλέως ἡμῶν ἐπιείκεια [2], καίπερ ὑπὲρ πάντας τοὺς πώποτε βεβασιλευκότας μετριάζοντος, καὶ δεσπότης, οἷον πατὴρ ἀγαθὸς, ὀνομάζεσθαι· οὐχ ὅτι χαίρει, ἀλλ' ἐρυθριᾷ μᾶλλον, τοὺς τιμᾶν οἰομένους δοκεῖν μὴ προσίεσθαι.

*) C. f. 30, p. v.

ΠΕΡῚ *) ΤΩ͂Ν ἘΠΙΣΉΜΩΝ ΤΟΥ͂ ῬΗΓΌΣ.

7. Καὶ πρὸ Ῥωμύλου ἐπίσημα τῆς Λατίνων βασιλείας ἦν θρόνος δρύφακτος, καὶ στολὴ ἡ λεγομένη παρ' αὐτοῖς τραβαία (ποδαπὴ δέ τις ἦν, μικρὸν ὕστερον ἐρῶ). Ὅθεν [3] ὁ Ῥωμαίων ποιητὴς, ἐν βιβλίῳ ἑβδόμῳ τῆς Αἰνηΐδος, τὴν Λατίνου διαγράφων βασιλείαν [4], θρόνου καὶ τραβαίας διαμέμνηται. Τῷ γε μὴν Ῥωμύλῳ καὶ στέφανος ἦν, καὶ σκῆπτρον ἀετὸν ἔχον ἐπ' ἄκρου, καὶ φαινόλης λευκὸς, ποδήρης, ἀπὸ τῶν ὤμων ἔμπροσθεν μέχρι ποδῶν πορφυροῖς ὑφάσμασιν ἐῤῥαβδωμένος [5] (ὀνο-

1) Αὔγουστός-διαλέγεσθαι. In opera de mensibus Lydus idem fere de Augusto commemorat. Vide excerpta hujus operis, pag. 50.

2) Cod. ἐπιεικια, ut passim ι pro ει, et vicissim.

3) Ὅθεν-διαμεμνηται. Vid. Æn. VII, v. 169 et 188.

4) βασιλεία hoc loco est regia, sive palatium. Conf. II, 9, ἐκ τῆς βασιλείας, et τῆς βασιλείας ἐκλείπων.

Syllam videlicet Mariumque, et dominationem tyrannidem. Deprimunt igitur principum majestatem pravi adulatores, ignorentia morem, quo ipsi primi servorum sint, inducentes. Quod verum esse, ex his etiam colligere licet. Augustus aliquando, vel fortasse Tiberius, qui illi successit, ab adulatorum uno dominus adpellatus, surrexit, dimisitque concionem, indignum se, ut aiebat, reputans, cum servis colloqui. Verum cum jam antea ut honos ignominia introducta sit, mansuetissimi principis nostri modestia, quamvis moderatione omnes omnium temporum principes antecedat, et domini nomen, veluti boni parentis, patitur, non gaudens eo, sed verens potius, ne qui venerari se arbitrentur, rejicere videatur.

DE INSIGNIBUS REGIS.

7. Jam ante Romulum insignia Latinorum regni erant thronus cancellatus, et vestis, quam ipsi trabeam dicunt: quæ qualis fuerit, paulo post dicetur. Unde vates Romanus, in libro septimo Æneidos, latini regiam describens throni et trabeæ meminit. At Romulo corona insuper erat, sceptrumque in summo aquilam gerens, et penula alba, talaris, ab humeris, in anteriori parte, ad pedes pannis purpureis virgata (nomen autem penulæ toga, id est tegumentum, idque per antistichum a tegere; sic enim latine τὸ σκέπειν dicitur), et calcea-

5) Cod. ῥεραβδωμένος.

μα [1]) δὲ τῷ φαινόλῃ [2]) τόγα, οἱονεὶ σκέπασμα, ἀπὸ τοῦ τέγερε, κατ' ἀντίςοιχον· οὕτω γὰρ τὸ σκέπειν Ῥωμαῖοι καλοῦσι), καὶ ὑπόδημα φοινικοῦν (κόθορνος ὄνομα αὐτῷ), κατὰ τὸν Κοκκηον [3]). Καὶ κοινὸν ἦν τουτὶ τὸ σχῆμα τῆς λεγομένης τόγας αὐτῷ τε τῷ λεγομένῳ ῥηγὶ τοῖς τε ὑπηκόοις ἐπ' εἰρήνης· ἡ μέντοι τραβαία μόνου τοῦ ῥηγὸς ἐτύγχανε παρατοῦρα, οἱονεὶ ςολὴ ἐπίσημος. Χιτὼν δὲ ἦν καὶ περιβόλαιον ἡμικύκλιον, ὃ πρῶτον Ἀγαθοκλέα τὸν Σικελίας τύραννον ἐξευρεῖν λόγος. Τὸν δὲ θρόνον σόλιον ἐπιχωρίως ὠνόμαζον ἀντὶ τοῦ σελλίον, κατ' ἀντίςοιχον, ὥς φησιν ὁ Ῥωμαῖος Ἄσπρος· ἢ καὶ ἄλλως σόλιον ἀντὶ τοῦ σόλιδον ἐκάλουν, οἱονεὶ ὁλόκληρον. Στέλεχος γὰρ ἁδρὸν εἰς κυτίδα καὶ καθέδρας τύπον ἐξορύττοντες, ἀπετέλουν βήματι [4]) βασιλέα, ἵνα ὥσπερ ἔν τινι θήκῃ κατησφαλίςαι τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως, ἔκ τε νώτου ἔκ τε πλευρᾶς ἑκατέρας μηδεμίας ἁρμογῆς ἢ προσθετοῦ ξύλου σφίγγοντος τὴν καθέδραν, ἅπαξ ὁλοτελῆ καὶ ὁλόκληρον τυγχάνουσαν. Ταύτῃ σόλιον τὸν βασιλέως θρόνον ἐκάλουν.

8. Πρὸς τούτοις ἡγοῦντο [5]) Ῥωμύλου πελέκεις δυοκαίδεκα, πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν γυπῶν, ὧν εἶδεν ἀρχόμενος θεμελιοῦν τὴν πόλιν. Πρίσκου δὲ Ταρκυνίου τοῦ ῥηγὸς ὕςερον Θούσκους καὶ Σαβίνους πολέμῳ νικήσαντος, προσετέθησαν τοῖς τῆς βασιλείας γνωρίσμασι δόρατα ἐπιμήκη, ὡσαύτως τὸν ἀριθμὸν δυοκαίδεκα, ἀκροξιφίδας μὲν οὐκ ἔχοντα, ἠωρημένας δὲ λοφίας (καλοῦσι δὲ αὐτὰς οἱ μὲν Ῥωμαῖοι ἰούβας, οἱ δὲ βάρβαροι τού-
*) C. f. 31. φας, βραχύ τι παραφθαρείσης τῆς λέξεως). Βηξίλλα *) πρὸς τούτοις, οἱονεὶ δόρατα μακρὰ, ἐξηρτημένων ὑφασμάτων· φλαμ-

1) ὄνομα - τόγα. Lydus φαινόλην adpellat, quam alii τήβενναν. In Cangii Gloss. Med. Græc. (v. φαινόλης) hanc glossam reperi: τόγα, οἱονεὶ σκέπασμα, ἦν δὲ φαινόλης λευκὸς, ποδήρης, ἀπὸ τῶν ὤμων ἔμπροσθεν μέχρι τῶν ποδῶν πορφυροῖς ὑφάσμασι καλυπτόμενος.

mentum puniceum (cui nomen cothurnus), secundum Cocceianum. Eratque hæc toga pacis tempore commune et regi ipsi et civibus indumentum; trabea vero solius regis paratura, id est vestis insignis. Erat autem chlamys, sive pallium semicirculare, quod primum Agathoclem, Siciliæ tyrannum, invenisse ferunt. Thronum autem solium patrio sermone pro sellium per antistichum vocabant, ut ait Asper, Romanus; sive etiam secus solium pro solidum (id est, integrum) dixere. Crassum quippe truncum in cistæ et sellæ formam excavantes suggestum quendam regi faciebant, in quo, veluti in arca, tutum corpus regis, nulla aut a tergo aut a binis lateribus compage additove ligno sedem vinciente integram prorsus atque ex uno constantem. Hinc solium regis thronum adpellarunt.

8. Ad hæc Romulo præferebantur secures duodecim, pro numero vulturum, quos viderat urbis fundamenta locare incipiens. Thuscis vero et Sabinis a Prisco Tarquinio rege postea bello devictis, additæ sunt regiæ potestatis insignibus lanceæ longiores, numero pariter duodecim, spiculis carentes, et promissis jubis ornatæ, quas Romani jubas, barbari autem, nonnihil corrupta voce, tufas vocant. Vexilla præterea, id est, lanceæ longæ, dependentibus pannis: flammula

2) Cod. φαινόλης. 3) Recentior manus emendavit κοκκιον. In lexico Suidæ reperi: Δίων Κάσιος, ὁ ἐπίκλην Κοκήϊος. Conf. quæ Dio Cass. de calceis Cæsaris refert.

4) βήματι βασιλέα. Lego βῆμα τῇ βασιλείᾳ.

5) Cod. ἡγουτο.

μουλα αὐτὰ ἀπὸ τοῦ φλογίνου χρώματος καλοῦσι· περὶ [1]) ὧν ἐν τοῖς περὶ μηνῶν γραφεῖσιν ἡμῖν ἀποχρώντως ἀνήνεκται. Τοιαῦτα μὲν τὰ ἐπίσημα τῆς τότε βασιλείας.

9. Περὶ δὲ τῆς ἐν ὅπλοις ϛρατιᾶς Πάτερνος ὁ Ῥωμαῖος ἐν πρώτῃ τακτικῶν αὐτοῖς ῥήμασι καθ' ἑρμηνείαν ταῦτα φησίν· « ὁ Ῥωμύλος δὲ κουρίωνας τῶν ἱερῶν φροντιϛὰς προεϛήσατο, τοὺς αὐτοὺς καὶ κεντυρίωνας τῶν πεζικῶν ταγμάτων ὀνομάσας. Τρισχιλίων γὰρ ὄντων πεζῶν ἀσπιδιωτῶν, ἑκάϛης ἑκατοντάδος ἡγεμόνα προὔθηκεν (ὃν Ἕλληνες μὲν ἑκατόνταρχον, Ῥωμαῖοι δὲ κεντυρίωνα καλοῦσιν)· ὡς εἶναι τοὺς πάντας ἑκατοντάρχους λ̄. καὶ τοσούτους δὲ μανιπλοῦς, οἱονεὶ σημειοφόρους. Ἐκ δὲ τῆς ϛρατιᾶς τριακοσίους σκουτάτους (ὡς Ῥωμαῖοί φασιν, ἀντὶ τοῦ, ἀσπιδιώτας) πρὸς φυλακὴν ἰδίαν ἀφώρισε (καὶ μικρὸν ὕϛερον εἰρήσεται, τί μέν ἐϛι κλιπέατος, τί δὲ σκουτάτος ϛρατιώτης). Προσέθεικε δὲ καὶ τριακοσίους ἱππότας ταῖς δυνάμεσι, κελερίῳ τινὶ οὕτω καλουμένῳ τὴν φροντίδα τούτων παραδούς. Ταύτῃ συνεκδοχικῶς ἅπας ὁ ϛρατὸς κελέριοι τότε προσηγορεύθησαν. Ἐν τρισὶ δὲ ἑκατοντάσι συναγομένης τῆς ἱππικῆς δυνάμεως, τρισὶν ἐπωνύμοις αὐτὰς διέϛειλε, Ῥαμνίτας καὶ Τιτίους ἴϛων καὶ Λούκερας ». Τὰς [2]) δὲ αἰτίας τουτωνὶ τῶν ὀνομάτων ἐν τοῖς περὶ μηνῶν, ὡς εἴρηται, τεθεῖσιν ἡμῖν ἀποδεδώκαμεν.

10. Εἰπεῖν δὲ καιρὸς, τί διαφέρει σκοῦτον κλιπέου. Σκοῦτον τοίνυν οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι τὸ ἰσχυρὸν ἅμα καὶ ἰσχνὸν, ὅπερ Ἕλληνες ϛιπτὸν ὀνομάζουσιν, ἀντὶ τοῦ, ϛιβαρὸν, ὡς Ἀριϛοφάνης ἐν Ἀχαρνεῦσι· ϛιπτοὶ γέροντες, Μαραθωνομάχοι [3]), πρίνινοι. Ταύτῃ καὶ σκουτλάτα τὰ ἰσχνά τε καὶ ϛυγνὰ καὶ

1) περὶ-ἀνήνεκται. Vide in procemio notam 3.

2) τάς-ἀποδεδώκαμεν. Vide in procemio notam 3.

3) Aristoph. Μαραθωνομάχαι.

illos a flammeo colore dicunt : de quibus in opere nostro de mensibus sat multa exposita sunt. Hæc illius temporis regum insignia.

9. De armata autem militia Paternus, Romanus, in libro primo tacticorum, ipsis verbis secundum versionem, hæc ait : « Romulus autem curiones, qui sacris præessent, constituit, eosdemque centuriones pedestrium ordinum nominavit. Cum enim tria millia essent peditum scutatorum, cuivis centuriæ ducem præfecit (quem Græci ἑκατόνταρχον, Romani centurionem vocant) : ut centuriones omnes essent triginta, totidemque manipuli, id est, signiferi. Ab exercitu autem trecentos scutatos (sic Romani ἀσπιδιώτας vocant) ad propriam custodiam secrevit. (Quid clipeatus, quid scutatus miles, paulo post dicetur.) Adjecit vero copiis trecentos quoque equites, queis Celerem quendam nomine præfecit : unde synecdochice universus exercitus tum Celerum nomen traxit. Tribus vero Centuriis constantem equestrem manum tribus nominibus distinxit, Ramnium, Titiorum et Lucerum. » Quorum nominum causas in iis, quæ, uti diximus, de mensibus a nobis scripta sunt, exposuimus.

10. Nunc inter scutum et clipeum quid intersit, dicendum. Scutum igitur Romani dicunt, quod firmum simul et tenue, quod idem Græci ϛιπτὸν, id est, ϛιβαρὸν, dicunt, veluti Aristophanes in Acharnensibus : densati senes, Marathonii prœliatores iliguei. Hinc et vestimenta tenuia densaque et

κοῦφα τῶν ἐσθημάτων καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι. Τοιαύτη δὲ ἡ τῆς ἀσπίδος κατασκευή· ἀβαρὴς μὲν γάρ ἐςιν, ὡς ἰσχνὴ, καρτερωτάτη δὲ, καὶ ταῖς πληγαῖς οὐκ εὐχερῶς ἐνδιδοῦσα.
*) C. f. 31, p. v. Κλίπεον 1) δὲ Ῥωμαῖοι τὸν *) θυρεὸν καλοῦσιν, ἀπὸ τοῦ κλέπτειν καὶ καλύπτειν τὸν ἐπιφερόμενον αὐτόν. Ἑλλήνων γὰρ ἴδιον καὶ μόνων ἀσπίσι τροχωτάταις ἐν πολέμῳ χρῆσθαι, βαρβάρων δὲ θυρεοῖς· πρὸς γὰρ τὸ κατεπεῖγον τῆς μάχης τὰς θύρας ἀνασπῶντες, ὡς σκεπάσμασιν αὐταῖς εἰώθασι χρῆσθαι.

11. Ἔςι δὲ καὶ ἕτερον εἶδος ἀσπίδος βραχυτέρας, ἃς πεζομαχεῖν οἱ ὑπὲρ Ἴςρον οὐκ ἰσχύοντες, ἐπὶ τῶν ἵππων κομίζουσι (παρμὰν αὐτὴν Ἰταλοὶ καλοῦσιν), ὡσεὶ πέλτας οἱ Σκύθαι. Ἀγκίλιον πρὸς τούτοις τοῖς ἀρχαίοις γέγονεν (οὐδὲ γὰρ νῦν), εἶδος ἀσπιδισκαρίου, ἐξ οὗ καὶ ἀγκίλας τὰς δορικτήτους γυναῖκας ὠνόμασαν. Τὴν γὰρ ἀρέσκουσαν αὐτῷ τυχὸν γυναῖκα ὁ ςρατιώτης ἔσκεπε τῷ ἀγκιλίῳ ἐπὶ τῆς ἐφόδου, ὡς μὴ βλάπτοιτο πρός τινος, οἷα φυλαττομένη τῷ σώσαντι ταύτην. Καὶ σέρβους τοὺς δούλους ἀπὸ τοῦ φυλαχθῆναι ἐκ τοῦ πολέμου Ἰταλοὶ λέγουσι· τοὺς δὲ μὴ δορικτήτους, ἀλλ' ἐλευθέρους μὲν τὴν τύχην, δι' ἔνδειαν δὲ δουλεύοντας, φαμούλους, ὅτι φάμις ὁ λιμὸς προσαγορεύεται 2). Ἀγκίλια δὲ ἐξ Ἑλληνικῆς, Αἰολικῆς σημασίας εἴρηται ὡσανεὶ ἀμφὶ 3) λεῖα· τὰ γὰρ πελτάρια τῶν Ἀμαζόνων τοιαῦτα.

12. Στολὴ δὲ τότε παντὶ τῷ Ῥωμαϊκῷ ςραμεύματι μία· περικεφαλαία χαλκῆ, καὶ θώραξ κρικωτὸς, καὶ ξίφος πλατὺ, κολοβὸν, ἠωρημένον ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου μηροῦ, καὶ ἀκόντια ἐπὶ

1) Κλίπεων-καλοῦσιν. Nempe Lydo clipeus est scutum, et vicissim.

2) Cod. προβατορεύεται.

levia Romani scutulata vocant. Talis autem fabricatur clipeus : levis enim est, ut pote tenuis; at firmissimus, nec plagis facile cedit. Clipeum autem Romani τὸν θυρεὸν vocant, a κλέπτειν; quia eripit (κλέπτει) tegitque ferentem. Græcis enim proprium, iisque solis, Clipeis rotundissimis in bello uti, barbaris vero, scutis oblongis : quippe urgente certamine elatis scutis veluti tegminibus uti consueverunt.

11. Est autem et aliud scuti brevioris genus, (parmam Itali vocant), quod, pedites pugnare nescientes, qui ultra Istrum incolunt, in equis gerunt, quemadmodum peltas Scythæ. Ancile ad hæc antiquis fuit (neque enim nunc eo utuntur), scutuli genus, a quo etiam ancillas bello captas mulieres dixere. Quippe placentem sibi forte mulierem miles ancili in prœlii concursu tegebat, ne ab aliquo læderetur, futura ut pote illius, qui eam servasset. Et servos mancipia quasi e bello servatos Itali adpellant : qui autem non bello capti, sed liberi quoad fortunam, propter egestatem serviunt, eos famulos dicunt ; quoniam famis ὁ λιμὸς vocatur. Ancilia autem a Græca, eaque Æolica voce dicta sunt quasi ἀμφὶ λεῖα (utrinque lævia); tales enim sunt parvæ Amazonum peltæ.

12. Ornatus autem tum totius Romani exercitus idem : galea ærea, et lorica annulis conserta, et gladius latus, curtus, in sinistro femore pen-

3) ἀμφὶ λεῖα. Cod. ἀμφίλια. Forte scribendum ἀμφίλεια. Cod. et I, 34, λίαν pro λείαν, et III, 62, λίω pro λείῳ.

τῆς δεξιᾶς δύο, γλωχῖνας [1]) πλατεῖς ἔχοντα, περικνημῖδες τε ὑφανταὶ, μέλαιναι, καὶ ὑποδήματα τοῖς ποσὶν, ἅπερ Ἕλληνες μὲν ἀρβύλας, Ῥωμαῖοι δὲ γάρβουλα [2]) καὶ κρηπῖδας ὀνομάζουσιν· οὐχ ἁπλῶς πως, οὐδὲ ἀλόγως· ἐν γὰρ ταῖς Εἰκόσι Τερέντιος, ὁ ἐπίκλην Βάῤῥων (τὸ δὲ Βάῤῥωνος ἐπώνυμον τὸν ἀνδρεῖον κατὰ τὴν Κελτῶν φωνὴν, κατὰ δὲ Φοίνικας, τὸν Ἰουδαῖον σημαίνει, ὡς Ἑρέννιός φησιν), Αἰνείαν οὕτως ἐςαλμένον *)
*) C. f. 32.
εἰς Ἰταλίαν ἐλθεῖν ποτὲ, ἀνεγράψατο, ἰδὼν αὐτοῦ τὴν εἰκόνα, ὡς εἶπεν, ἐκ λίθου λευκοῦ ἐξεσμένην [3]), ἐπὶ κρήνης, ἐν τῇ Ἄλβῃ. Καὶ πανάληθες μᾶλλόν ἐςι· καὶ [4]) γὰρ ὁ Ῥωμαίων ποιητὴς, ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Αἰνηΐδος, οὕτως ἐςαλμένον αὐτὸν, καὶ πλανώμενον σὺν Ἀχάτῃ ἐν τῇ Λιβύῃ εἰσήγαγε. Σάρακας [5]) δὲ ἐπ' εἰρήνης θυριοὺς ἐξ ὤμων ἄνωθεν ἕως κνημῶν ἐξηρτημένας, περιετίθεντο, κοσμοῦντες αὐτῶν τοὺς λεγομένους πεδεῶνας, καὶ γλόβας αὐτοὺς ὀνομάζοντες, οἱονεὶ δοῤῥὰς, ὅτι γλοβάρε τὸ ἐκδεῖραι Ῥωμαίοις ἔθος καλεῖν. Καὶ οὐ τοῖς ςρατιώταις [6]) οὕτως ἐςάλθαι [7]) μόνοις ὁπλοφοροῦσι νόμος, ἀλλὰ καὶ αὐτοκράτορσι. Τῶν δὲ νῦν ςρατιωτῶν βαρβάρους ζηλωσάντων, ἐκείνων δὲ αὐτοὺς, παρὰ μόνοις τοῖς τοῦ παλατίου φύλαξι (λέγονται δὲ παρὰ Ῥωμαίοις ἐκσκουβίτωρες, οἱονεὶ φύλακες ἄγρυπνοι, οὓς πρῶτος μετὰ Ῥωμύλον Τιβέριος Καῖσαρ ἐξεῦρε) τὸ τοιοῦτο παραπέμεινε σχῆμα, ἀπὸ Ῥωμύλου, ὡς ἔφην, ἐξ Αἰνείου τὴν ἀρχὴν ἔχον. Οὐδὲ γὰρ ἐξῆν Ῥωμαίοις

1) γλωχῖνας πλατεῖς. Cod. γλοχίναι πλατυς.

2) γάρβουλα frustra quæsivi. 3) Cod. ἐξεσμένης ἐπὶ κρίνης.

4) καὶ-εἰσήγαγε. Virgilius (Æn. 1, v. 316.) hoc tantum : — *ipse uno graditur comitatus Achate, Bina manu lato crispans hastilia ferro.* Sic Lydus passim auctoribus, quæ minime dixere, tribuit.

5) Σάρακας-πεδεῶνας. Pro σάρακας lego σαῤῥάκας. Pro θυριοὺς.

dens, et jacula in dextra duo, lata cuspide, et tibiarum tegumenta texta, nigra, et calceamenta, quæ Græci ἀρβύλας, Romani garbula et crepidas vocant; neque hæc casu temereve: etenim in imaginibus Terentius, cognomine Varro (Varronis vero cognomen Celtica lingua strenuum, et Phœnicia Judæum sonat, ut testatur Herennius), Æneam ita ornatum in Italiam olim venisse retulit, visa, ut ait, Albæ, ad fontem, imagine ejus e lapide candido scalpta. Quo quidem nihil verius est: nam et Romanorum vates, in libro primo Æneidos, eumdem ita ornatum, cumque Achate in Libya errantem induxit. Sarracas vero pacis tempore... ab humeris superne ad tibias pertinentes, gerebant, peronas suas, quas vocant, ornantes, globasque eas, id est, pelles, adpellantes; quia globare Romani τὸ ἐκδεῖραι (glubere) dicunt. Neque milites tantum armigeros ita ornari moris fuit, sed imperatores quoque. Hodierni autem milites cum barbaros, hique illos æmulentur, solis palatii custodibus (excubitores a Romanis vocantur, id est, custodes vigiles, quos primus post Romulum Tiberius Cæsar instituit) ille ornatus mansit, a Romulo, ut dixi, ab Ænea

recentior manus emendavit θυρεούς; sed hoc cum ceteris minime congruit, tum ad ἐξηρτημένας, id quod necesse foret, referri nequit. Pro πεδεῶνας suspicor legendum ποδεῶνας (scilicet calceamenti genus). γλόβα reperire non potui.

6) Cod. ςρατιώτες, ut sæpissime ε pro αι.

7) Cod. ςάλθαι.

βαρβαρικὴν ϛολὴν περιθέσθαι· καὶ τοῦτο Τράγκυλος ἐν τοῖς περὶ Αὐγούϛου διαμέμνηται. Ἰδόντα [1] γάρ φησι τὸν Αὔγουϛον ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ τινὰς τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τὸ βαρβαρικὸν ἐϛαλμένους, ἀγανακτῆσαι [2]· ὡς ἐν ἀκαρεῖ τοὺς καταγνωσθέντας ἀποβαλόντας τὸ βάρβαρον, μόγις ἐπιγνωσθῆναι τῷ Καίσαρι. Τοιαύτη μὲν οὖν ἡ Ῥωμύλου ϛρατιά.

13. Καὶ τὰς λεγομένας δὲ ἀττηνσίωνας πρὸς θεραπείαν τῶν ῥηγῶν ἐπινοηθῆναι ϛοχάζομαι, πρὸς βαϛαγὴν καὶ φορὰν τῶν ἀναγκαίων, ὥσπερ νουκτούρνους πρὸς ἔπιπλα καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα πρὸς κοῖτόν ἐϛι χρήσιμα. Κικέρων γὰρ ὁ πολὺς ἐν τοῖς κατὰ Βέῤῥου μέμνηται τουτουΐ [3] τοῦ ὀνόματος. Ἀττήνσους τοὺς οἰκιακοὺς ὑπηρέτας τῶν ῥηγῶν ὠνόμαζον ἀπὸ τοῦ προσανέχειν καὶ πειθαρχεῖν· ἀττένδερε γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὸ φιλονεικεῖν λέγουσιν.

ΠΡΩΤΗ ΠΡΩΑΓΩΓΗ, Ο ΙΠΠΑΡΧΟΣ.

14. Ὡς οὖν εἴρηταί μοι, τὴν μὲν πεζομάχον δύναμιν τοῖς ἑκατοντάρχοις, τὴν δὲ ἱππικὴν Κελερίῳ [4], τῷ πρὶν τῆς ὅλης ἡγησαμένῳ ϛρατιᾶς, παραδέδωκε, πάσης αὐτὸν [5] δυνάμεως καὶ τύχης καὶ διοικήσεως κρατεῖν ἐγκελευσάμενος, ὡς ἕτερον οὐθὲν, ἢ μόνον τὸν ϛέφανον, τὴν βασιλείαν παρὰ τῶν ὑπάρχων κατασχεῖν ἐξουσίαν *) [6] ἀδέσποτον ἑαυτῇ. Ταύτην τὴν ἀρχὴν οἵ τε ῥῆγες, οἵ τε δικτάτωρες ἔσχον ἅπαντες, καὶ τὸ λοιπὸν οἱ Καίσαρες, ἔπαρχον τὸν ἵππαρχον μετονομάσαντες· καὶ [7] μάρτυς

*) C. f. 32, p. v.

1) Ἰδόντα-καίσαρι. V. Suet. in Aug. §. 40; ubi tamen non legitur, quod Lydus refert verbis ὡς-καίσαρι.

2) Cod. ἀγανακτησε.

3) Cod. τουτὶ.

4) Cod. κελέριος. 5) Cod. αὐτῶν. 6) Lego ἐξουσίας.

initium habens. Neque enim licebat Romanis barbarica veste uti : de quo meminit Tranquillus in Augusto. Ait enim Augustum, cum in hippodromo Romanos quosdam barbarorum more vestitos vidisset, succensuisse : itaque animadversos confestim barbarum cultum abjecisse, vixque cognitos esse a Cæsare. Talis igitur fuit Romuli exercitus.

13. Et attentiones vero, quas vocant, regum ministerio inventas suspicor, ad advehenda ferendaque necessaria ; veluti nocturnos ad supellectilem et quæcunque ad lectum pertinent, curanda. Meminit hujus nominis celeberrimus Cicero in oratione contra Verrem. Attentos fidos regum ministros vocabant ab attendendo atque obtemperando; attendere enim τὸ φιλονεικεῖν Romani dicunt.

PRIMA ELECTIO, MAGISTER EQUITUM.

14. Igitur, ut diximus, pedestres copias centurionibus, equestres autem Celeri, qui ante toti exercitui præfuerat, tradidit; eumque omnis potestatis et fortunæ et administrationis principem esse voluit, ut nihil aliud nisi solam coronam magistrorum equitum potestati exemptum, sibi rex relinqueret. Hoc magistratu et reges et dictatores omnes usi sunt, ac deinde Cæsares, qui magistrum equitum præfectum prætorio cogno-

7) καὶ-εἰπών. Locus Aurelii, qualis nunc in Digestis (1, Tit. XI.) exstat, nonnulla habet a Lydo non expressa : ut non plane eadem verba vertisse hic videatur.

Αὐρήλλιος ὁ νομικὸς, ῥήμασιν αὐτοῖς πρὸς ἑρμηνείαν τούτοις εἰπών· « διὰ βραχέων εἰπεῖν χρειῶδές ἐςι, πόθεν τὴν ἀρχὴν τῶν πραιτωρίων ὕπαρχος ἔσχεν. Ἀπὸ [1] τοῦ ἱππάρχου ἢ μᾶλλον· εἰς τόπον γὰρ ἐκείνου τὸν ἔπαρχον προχειρισθῆναι πασιν. Τοῖς ἀρχαίοις ἔςιν οἷς ἡ πᾶσα πρὸς καιρὸν ἐξουσία τῶν πραγμάτων ἐπιςεύετο. Ἐπελέγοντο γὰρ ἑαυτοῖς ἡγεμόνα τῶν ἱππέων ἕκαςον [2], κοινωνὸν ὥσπερ τῆς ἀρχῆς καὶ διοικήσεως τῶν πραγμάτων. Τοῦ δὲ κράτους ὕςερον ἐπὶ τοὺς αὐτοκράτορας μετενεχθέντος, πρὸς ὁμοίωσιν τοῦ ἱππάρχου, τῶν πραιτωρίων προῆλθεν ἔπαρχος. Καὶ δέδοται αὐτῷ μείζων ἢ κατ' ἐκεῖνον ἰσχὺς τῆς δὲ [3] διοικήσεως τῶν πραγμάτων, τῆς τε καταςάσεως καὶ ἀσκήσεως τῶν ςρατευμάτων, καὶ ἐπανορθώσεως ἁπάσης, καὶ εἰς τοσοῦτον ὑπεροχῆς προελθεῖν, ὡς μηδενὶ ἐξεῖναι πρὸς ἄφεσιν [4] ὁρμᾷν, ἢ ὅλως ἐκκαλεῖσθαι τὴν αὐτοῦ κρίσιν ». Καὶ τότε [5] μὲν ὁ νομογράφος.

15. Ὅτι δὲ, κἂν εἰ τυχὸν πρεσβυτέρα [6] καὶ μείζω τῶν ἀρχῶν ἁπασῶν ἐπαρχότης τῶν πραιτωρίων εἶναι δέδοται, καὶ χρειῶδες ἦν ἅμα καὶ ἁρμόδιον δι' ὅλης αὐτῆς τῆς τάξεως καὶ δυνάμεως ἐξαγαγεῖν τὸν λόγον· ἀλλ' οὖν ἐπειδὴ μὴ ἀπ' ἀρχῆς, ἀπὸ δὲ τοῦ Αὐγούςου ἀντὶ τοῦ ἱππάρχου, ὡς ἔφην, προεχειρίσθη· ἀρκέσει τέως περὶ τῆς ἀρχαιότητος εἰπεῖν, καὶ ὅθεν ἡ ἐπαρχότης ἔχει τὰ σπάργανα· εἶτα μετὰ τὴν ἀφήγησιν τῶν παλαιοτέρων ἀρχῶν, ἐν προοιμίοις τῆς Αὐγούςου βασιλείας, ἐξ ἧς, ὡς ἔφην, καὶ τὰ προοίμια ἔσχεν ἡ ἀρχὴ, ἐφεξῆς ἅπαντα, ὅσον τε κατὰ σμικρὸν ἀφῃρέθη. Εἶτα δὲ καὶ περὶ τῆς ὑπ' αὐτὴν

1) Ἀπὸ-πασιν. Non uno vitio hæc laborare videntur. ἢ, ni fallor, delendum. Conf. 1, 33, et II, 12, μᾶλλον. Pro πασιν haud dubie legendum φασιν. Conf. verba Aurelii, loco citato.

2) Lego ἕκαςος. 3) Lego τε.

4) ἄφεσιν-ἐκκαλεῖσθαι. Lego ἔφ.-ἐγκ. 5) Lego τόδε.

6) πρεσβυτέρα-ἐπαρχότης. Lego πρεσβυτέραν-ἐπαρχότητα.

minarunt. Testis est Aurelius jurisconsultus, cujus ipsa verba, secundum versionem, hæc sunt : « Breviter commemorare necesse est, unde initium præfectus prætorio habuerit. A magistro equitum, profecto ; in illius enim locum præfectum prætorio creatum esse aiunt. Apud veteres quibusdam omnis rerum administratio ad tempus credebatur. Nam eligebant sibi quisque magistrum equitum socium quasi imperii et reipublicæ administrandæ. Postea vero summa rerum ad imperatores translata, ad similitudinem magistri equitum præfectus prætorio prodiit; dataque est ei major, quam fuerat illius, potestas, cum in rebus administrandis, tum in exercitibus et instituendis et exercendis, tum in omni disciplina emendanda : quæ quidem eo progressa est, ut nemini adpellare, aut omnino incusare ejus sententiam liceret. » Hæc jurisconsultus.

15. Quoniam vero, quamvis forte vetustior omnibus magistratibus ampliorque sit præfectura prætorii, ac necesse simul congruumque, totum ejus officium potestatemque enarrando persequi; verum tamen, quoniam non initio, sed ab Augusto pro magistro equitum, ut dixi, creatus est; satis erit huc usque de antiquitate et incunabulis præfecturæ dixisse, ac deinde, enarratis vetustioribus magistratibus, in procemio Augusti imperii, ex quo, ut dixi, initium magistratus quoque habuit, omnia deinceps, quantumque paulatim imminutus sit, explicare. Deinde autem et de

τελούσης, μεγίστης ὡς ἀληθῶς τάξεως, ἐν ᾗ κἀμὲ τελέσαι συμβέβηκε, λεπτομερῶς ἀφηγήσομαι (καὶ γὰρ ἐπίσταμαι οὐ καλὸν [1]), ἀλλ' αὐτοῖς ἔργοις ὑπουργήσας τοῖς πράγμασιν) εὐχαριστήριον ὥσπερ ἀνάθημα προσφιλὲς τοῖς ἐφόροις τῆς ἀρχῆς
*) C. f. 33. ἀναφέρων, διατρέψασιν *) ἅμα κοσμίως ἡμᾶς, καὶ μετὰ Θεὸν, τὸν πάντων κύριον, γέρα τε τῶν πόνων, καὶ πέρας ἐσθλὸν, καὶ τύχην κρείττονα παρεσχηκόσιν.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΡΟΑΓΩΓΗ, ΟΙ ΠΑΤΡΙΚΙΟΙ.

16. Δῆλον [2]) ἀντικρὺς, ἑκατὸν τὸν ἀριθμὸν γέροντας ἐκ πασῶν τῶν κουριῶν (ἀντὶ τοῦ, φυλῶν [3])) ἐπιλέξασθαι τὸν Ῥωμύλον πρὸς διάσκεψιν τῶν κοινῶν, οὓς αὐτὸς μὲν πατέρας, Ἰταλοὶ δὲ πατρικίους ἐκάλεσαν (ἀντὶ τοῦ, εὐπατρίδας). Μετὰ δὲ τὴν ἁρπαγὴν τῶν Σαβίνων conscriptos αὐτοὺς ἐπωνόμασαν [4]), οἱονεὶ συγγεγραμμένους· ὅθεν patres conscripti οἱ Ῥωμαίων ἄρχοντες ἔτι καὶ νῦν χρηματίζουσι. Καὶ ἑτέρας δὲ τριάκοντα κουρίας, καὶ τοσούτους ἑκατοντάρχους, καὶ τριακοσίους ἑτέρους ἱππότας ἐκ τοῦ Σαβίνων ἔθνους τῷ Ῥωμαικῷ συνηρίθμησε στρατῷ· ὡς εἶναι πάντας ἑξακισχιλίους μὲν πεζομάχους, ἑξακοσίους δὲ ἱππότας. Καὶ τοῦτον τὸν ἀριθμὸν ὁ Μάριος ὕστερον διεφύλαξε, τὰς λεγομένας λεγεῶνας (οἱονεὶ λογάδας) διατυπῶν· καὶ ὁ Λέων δὲ ὁ βασιλεὺς πρῶτος, τοὺς λεγομένους ἐξκουβίτωρας τῶν παρεξόδων τοῦ παλατίου φύλακας προστησάμενος τριακοσίους μόνους, ἐστράτευσε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

17. Ἐπίσημα δὲ τοῖς πατράσιν, ἤτοι πατρικίοις, ἦν· δίπλακες μὲν, ἤτοι χλαμύδες, ἄχρι κνημῶν ἐξ ὤμων διήκουσαι, περό-

1) Legendum, ni fallor, κακῶς.
2) Codex ἦλον, omissa prima capitis litera.
3) Cod. φίλον.
4) Cod. ἐπονομασας.

eidem adparente officio, sane maximo, ad quod me quoque pertinere contigit, subtiliter exponam (etenim non male scio; quippe qui vere operam rebus dederim), in gratiarum actionem quasi consecratum adceptumque donum præsidibus imperii offerens, qui et liberaliter nos sustentant, et post deum, omnium dominum, præmia laborum nobis et optatum finem et fortunam potiorem præbuerunt.

SECUNDA ELECTIO, PATRICII.

16. Constat omnino, centum numero senes ex omnibus curiis (id est, tribubus) elegisse Romulum, qui de re publica consultarent; quos ipse patres, Itali autem patricios (id est, nobili genere ortos) dixerunt. Post raptas Sabinas vero conscriptos eos cognominarunt, id est, συγγεγραμμένους; unde patres conscripti Romanorum magistratus etiamnum adpellantur. Nec non alias triginta curias totidemque centuriones, atque alios trecentos equites de gente Sabinorum Romano exercitui adjecit: ut omnino essent peditum sex millia, et equites sexcenti. Atque hunc numerum Marius postea servavit, legiones, quas vocant (id est, delectas copias) constituens; primusque Leo imperator, cum excubitores, quos vocant, palatii liminum custodes trecentos tantum constituisset, contra antiquitatem bellavit.

17. Insignia autem patribus, sive patriciis, erant lænæ duplices, sive chlamydes, ab humeris

ναις [1]) χρυσαῖς ἀνεςαλμέναι [2]), τὸ χρῶμα ξεραμπέλινοι, πορφύρᾳ κατὰ μέσου διάσημοι (λατικλαβίας αὐτὰς ὠνόμαζον· τὰς δὲ χλαμύδας ἀτραβαττικὰς, ἐκ τοῦ χρώματος, ὅτι τὸ φαιὸν κατ' αὐτοὺς ἄτρον προσαγορεύεται), καὶ παραγῶδαι, χιτῶνες λογχωτοὶ, ἀκροπόρφυροι, λευκοὶ διόλου, περιχερίδας ἔχοντες (μάνικας αὐτὰς ἐκεῖνοι λέγουσι. Τοὺς δὲ τοιούτους χιτῶνας παραγαύδας τὸ πλῆθος οἶδεν ὀνομάζειν. Ἀρχαῖος ὅμως χιτὼν ὁ παραγαύδης, Πέρσαις καὶ Σαυρομάταις ἐπίσημος, ὡς Διογενιανῷ, τῷ λεξογράφῳ, εἴρηται), περισκελίδες τε λευκαὶ, ὅλον τὸ σκέλος σὺν τοῖς ποσὶ σκέπουσαι, καὶ ὑπόδημα μέλαν, ὑποσάνδαλον, δι' ὅλου γυμνὸν, βραχεῖ τινι ἀναςήματι τὴν πτέρνην,
*) C. f. 33, p. v. ἐπ' ἄκρου δὲ τοὺς δακτύλους τοῦ *) ποδὸς συσφίγγων, ἱμάντων [3]) ἑκατέρωθεν ἐπὶ τοὺς ἀςραγάλους ὑπὸ τὸ ψάμα τοῦ πόδας διελκομένων ἐπὶ τὸ ςῆθος, ἀνθυπαντώντων ἀλλήλοις καὶ διαδεσμούντων τὸν πόδα, ὥςε βραχὺ λίαν ἔκ τε δακτύλων ἔμπροσθεν [4], καὶ ἐξόπισθεν διαφαίνεσθαι τὸ ὑπόδημα, ὅλον δὲ τὸν πόδα τῇ περισκελίδι διαλάμπειν. Κάμπαγον αὐτὸ καλοῦσιν ἐκ τῆς ἐπὶ τὸν κάμπον, οἱονεὶ τὸ πεδίον, χρείας ἔτι καὶ νῦν. Ἐπὶ γὰρ τοῦ πεδίου γενόμενοι τὰς προαγωγὰς τῶν ἀρχόντων Ῥωμαῖοι ἐπετέλουν, ἐφ' οὗ τοῖς τοιούτοις ἐςέλλοντο ὑποδήμασι. Τουτονὶ τὸν κάμπαγον Θούσκων γενέσθαι τὸ πρὶν, ὁ Λεπιδὸς ἐν τῷ περὶ ἱερέων φησί.

18. Πρόοδος δὲ τοῖς πατρικίοις, ἐκ ποδὸς μὲν οὐδέποτε, ἀλλ' οὐδὲ ἱππική· (κοινὴ γὰρ ἐδόκει) ὀχήμασι δὲ ἐπισήμοις, ἐφ' ὑψηλοῦ τῆς καθέδρας ἀναστρωννύμενοι [5]), τεσσάρων ἡμιόνων ἑλκόντων τὸ ὄχημα ἐκ χαλκοῦ Κορινθίου, εἰς πλῆθος σχημάτων

1) Cod. περόνες.

2) Cod. ἀνεςαλμέναις.

3) ἱμάντων-ἀλλήλοις. Horum sensum adsequi frustra laboravi. ψάμα utique depravatum videtur.

ad tibias pertinentes, aureis fibulis adstrictæ, colore xerampelino; mediæ purpura insignes (laticlavias eas vocabant; chlamydes autem atrabatticas, a colore; quoniam τὸ φαιὸν illorum sermone atrum dicitur): paragaudæ, tunicæ lanciolatæ, purpura prætextæ, totæ albæ, manicis ornatæ (sic illi περιχειρίδας vocant. Tales vero tunicas paragaudas adpellari, vulgo notum est. Antiqua tamen tunica paragaudis, Persarum et Sauromatarum insignis vestis, ut Diogenianus, vocabulorum scriptor, dixit): fasciæ crurales albæ, totum crus cum pede tegentes: et calceamentum nigrum, solea constans, apertum prorsus, exstante parva parte calcem, et in imo digitos premens; loris utrinque... pedemque vincientibus, ut perexigua calcei pars, cum a digitis, tum a calce, adpareret, totus vero pes cum fascia crurali cerneretur. Campagum eum ab usu in campo etiamnum vocant. In campo enim magistratuum electiones Romani peragebant, ubi hujusmodi calceos gerebant. Hunc campagum Thuscorum antea fuisse, ait Lepidus in libro de sacerdotibus.

18. Prodibant autem patricii, pedibus quidem nunquam; at neque equo (vulgare quippe videbatur), sed curru insigni, cujus alta sedes instrata; quatuor mulis trahentibus currum ex ære Corinthio, plurimis figuris imaginibusque antiquis insculptis ornatum. Neque enim equos currui jun-

4) Cod. ἔμπρος.

5) Leg. ἀναςρωννυμένοις; refertur enim ad ὀχήμασιν.

καὶ τύπων ἀρχαιοφανῶν διαγεγλυμμένων. Οὐδὲ γὰρ ἵππους ἐξῆν ὑποζεῦξαι τῷ ὀχήματι, εἰ μή γε μόνοις τοῖς βασιλεῦσι· θριαμβικὴ γὰρ ἡ μετὰ τῶν ἵππων ἐν ὀχήματι πρόοδος. Βουριχάλλια δὲ τὰς ἁμάξας ἐκ τῶν βοῶν ἐκάλουν· ὧν ἄνευ, ἐπεὶ μὴ φορτίον ἐπέκειτο, ἡμιόνοις ἐπίστευον τὸν ζυγόν.

ΤΙΝΟΣ ΧΑΡΙΝ ΤΑΣ ΠΡΟΓΡΑΦΑΣ ΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΩΝ ΟΙ ΡΩΜΑΙΟΙ ΤΙΤΛΟΥΣ ΚΑΛΟΥΣΙ.

19. Τίτος Τάτιος, Σαβίνων ἡγούμενος, ὡς ἔφθην εἰπών, συναφθεὶς τοῖς Ῥωμαίοις οὕτως ἥνωσεν ἄμφω τὰ ἔθνη, ὡς μηκέτι δύο, μίαν δὲ καὶ μόνην ἀναφέρεσθαι τὴν Ῥωμαίων πολιτείαν. Ὅτι δὲ Τίτος Τάτιος τὴν προσηγορίαν ἐκεῖνος εἶχεν, ὑποκοριστικῶς τίτουλον ἀπὸ τοῦ πρώτου Τίτου τὴν προγραφὴν τῆς εὐγενείας ἐκάλεσαν, καὶ Τίτους τοὺς ἐκ προγόνων εὐγενεῖς, ὥς [1] φησι Πέρσιος ὁ Ῥωμαῖος. Τοιαῦτα μέν τινα περὶ τῶν ἀξιωμάτων.

20. Πάσης δὲ τιμῆς πρώτην ἐλογίζοντο οἱ τῆς Ῥώμης εὐπατρίδαι τὴν ἀπὸ τῶν χαρισμάτων εὐφημίαν, καὶ ὅσῳ πλείους εἶχον τοὺς οἰκειουμένους αὐτοῖς, τοσούτῳ μείζονα τὴν εὐδοξίαν
*) C. f. 34. παρὰ τοὺς ἐλάττονας [2] ἐλογίζοντο. Καὶ [3] μάρτυς ὁ Ῥωμαῖος *) Ἰουβενάλιος, εἰπὼν, καὶ ὑπατιῶν, καὶ θριάμβων, καὶ τῶν ἐν πολέμοις ἀνδραγαθημάτων πρώτην γενέσθαι τοῖς ἀρχαίοις τὴν ἀπὸ τῶν χαρισμάτων εὔκλειαν. Τοὺς δὲ οἰκειουμένους αὐτοῖς κλιέντης, ἀντὶ τοῦ κολιέντης, κατ' ἀντίστοιχον, πατρίως ἐκάλουν, οἱονεὶ τιμῶντας καὶ ἀγαπῶντας αὐτοὺς, σὺν πάσῃ τιμῇ καὶ μετριότητι τὰς δωρεὰς χαριζόμενοι, ὥστε φιλοτιμίας τὰς

1) ὡς-Ῥωμαῖος. V. Pers. Sat. 1, v. 19 et 20.

2) Excidit forte ἔχοντας.

3) καὶ-εἰπών. Juvenalis, Sat. v, v. 110: — *namque et titulis et fascibus olim Major habebatur donandi gloria.*

gere cuiquam, nisi solis regibus, licebat: triumphalis quippe cum equis in curru incessus. Burichallia autem vehicula a bovibus vocabant: quorum in vicem, cum onus impositum non esset, mulis jugum tradebant.

CUR INSCRIPTIONES DIGNITATUM TITULOS ROMANI VOCENT.

19. Titus Tatius, Sabinorum rex, junctus, ut supra diximus, Romanis, ita inter se ambos populos conjunxit, ut non amplius duæ, sed una solaque Romanorum respublica adpellarentur. Qui cum Titus Tatius vocaretur, diminutive titulum a primo Tito inscriptionem nobilitatis, et Titos nobili stirpe genitos dixerunt, ut ait Persius, Romanus. Hæc de titulis.

20. Quovis autem honore majorem ducebant Romani patricii bonam famam munificentia partam; et quo plures familiares habebant, eo majorem suam præ aliorum, quibus pauciores essent, gloriam existimabant. Testis est Juvenalis, Romanus, cum ait, et fascibus et triumphis et præclaris bellorum facinoribus majorem fuisse antiquis munificentiæ gloriam. Familiares autem suos clientes, per antistichum pro colientes, patrio sermone dicebant, id est, honorantes amantesque ipsos, cum summo honore modestiaque dona largientes, ut munera sua amicorum honores adpellarent. Nemo autem patricii familiaritatem con-

τῶν φίλων τιμὰς ὀνομάζειν. Οὐδεὶς δὲ τυχὼν οἰκειώσεως εὐπατρίδου, ἔχρησεν ἑτέρου τὸ λοιπὸν πρὸς τὴν τοῦ ὅλου βίου παραμυθίαν, αἶσχος οἰομένων αὐτῶν καὶ τῆς οἰκείας τύχης ἀπόςασιν, εἴ πού τις τῶν φίλων αὐτοῖς εἰς ἑτέρου κατέςη χρείαν. Καὶ τουτουῒ ἴχνος ἀμαυρὸν ἕως ἄρτι παρὰ Ῥωμαίοις ἐφυλάττετο. Περὶ γὰρ τὴν Ὀςίαν (πόλις δέ ἐςιν ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Θύβριδος κειμένη) ἀπέςελλον οἱ τῆς Ῥώμης λογάδες τοὺς οἰκειοτάτους, καθάπερ τι θήραμα καλὸν, τοὺς ἀναγομένους [1]) ξένους λαμβάνοντας πρὸ τῶν ἄλλων, ἄγειν ὡς αὐτοὺς, πρὸς πάσης ἀφθονίας ἐπίδοσιν ἀνεωχθεισῶν ἅπασι τῶν αὐλείων θυρῶν τῆς οἰκίας [2]) τοῦ μείζονος, μηδενὸς φύλακός ἢ θυρωροῦ διακωλύοντος τοῖς δεομένοις τὴν εἴσοδον, αὐτῶν τῶν εὐπατριδῶν σὺν γαμεταῖς καὶ τέκνοις προφαινομένων τοῖς ξένοις, καὶ θαῤῥεῖν ἀξιούντων τοὺς οὐδέποτε ὀφθέντας αὐτοῖς. Διῆλθε δὲ ὅμως καὶ ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς Ῥώμην ἡ τοιαύτη φιλανθρωπία· καὶ τὸ λοιπὸν οὐκ ἔςη [3]), τῶν ἐν ἡμῖν ἐνδόξων ἄχρις ἑαυτῶν τὴν ὑπεροχὴν τῆς τύχης ἐνδεικνυμένων.

ΠΟΘΕΝ ΔΙΩΝΥΜΟΙ ΚΑΙ ΤΡΙΩΝΥΜΟΙ ΚΑΙ ἜΤΙ ῬΩΜΑΙ͂ΟΙ.

21. Καὶ πρὸ Ῥωμύλου δὲ ἄν τις εὕροι Σιλβίους τοὺς βασιλέας τῆς χώρας ἐπονομαζομένους ἀπὸ Σιλβίου Αἰνείου, τοῦ ἀπὸ Αἰνείου τοῦ πρώτου. Ἐν γὰρ ταῖς ὕλαις τὰς οἰκήσεις ἔχοντες οἱ πρὶν, καὶ τὸν νομαδικὸν τιμῶντες βίον, Σιλβίους σφᾶς σεμνυνόμενοι προσηγόρευον, μηδὲ αὐτῶν βασιλέων ἀπαξιούντων νέμειν ἀγέλας καὶ χρήματα συλλέγειν αὐτῶν· ὅθεν καὶ πεκουνίαι κατ' αὐτοὺς τὰ χρήματα καλοῦσι. Ταύτῃ
*) C. f. 34, p. v. καὶ κύνας παρέπεσθαι Εὐάνδρῳ *) ποτὲ τῷ Τεγεάτῃ ἡ παλαιότης οἶδε. Καὶ οὐ μόνον ἀνδράσι τὸ Σιλβίων ἐπώνυμον,

1) Malim sane καταγομένους. 2) Lego τε οἰκίας.
3) Cod. ἔςην.

secutus, alius in posterum per totam vitam præsidio indigebat, turpe reputantibus illis et fortunæ suæ jacturam, si quis forte amicorum eorum ad alterius opem confugisset. Cujus rei obscurum vestigium ad nostrum ævum apud Romanos servatum est. Nam circa Ostiam (quæ est urbs ostiis Thybridis adjacens) primores Romani familiarissimos suos mittebant, veluti egregiam prædam, e portu solventes hospites aliis prærepturos, ipsisque adducturos: quo omnis generis abundantia præberetur, apertis cuilibet vestibuli januis majoreque ædium parte, nullo custode aut janitore introire cupientes impediente: ipsi patricii cum uxoribus liberisque hospitibus obvii, quos nunquam vidissent, salutabant. Transiit vero et ad nostram Romam ea humanitas; at non duravit postea, claris inter nos hominibus fortunæ culmen haud ultra sese ostendentibus.

UNDE DUO TRIAQUE ETIAMNUM ROMANIS NOMINA.

21. Jam ante Romulum reperias silvios ejus regionis reges adpellatos a silvio Ænea, genus a primo Ænea ducente. Quippe in silvis habitantes prisci homines, ac nomadum vitam colentes, silvios se gloriantes dicebant, ne ipsis regibus quidem pascere greges et rem colligere dedignantibus; unde etiam pecuniæ eorum sermone facultates dicuntur. Hinc et canes Evandrum Tegeæum olim comitatos esse, veteres narrant. Neque viris tan-

ἀλλὰ καὶ γυναιξὶν ἐπετίθετο, ὡς Ῥέα Σιλβία, καὶ Ἰλία Σιλβία. Μετὰ δὲ τὴν τῆς Ῥώμης γένεσιν καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν Σαβίνων, πρῶτος ὁ βασιλεὺς Νουμᾶς διώνυμος ἐχρημάτισε, Πομπίλιος Νουμᾶς προσαγορευόμενος· ὧν τὸ μὲν Ῥωμαίων, τὸ δὲ Σαβίνων ἐπώνυμον ἦν. Οὐδὲ γὰρ πρὸ αὐτοῦ εὕροι τις Ῥωμύλον, ἤ τινα ὅλως πρὸ τῆς Σαβίνων πρὸς Ῥωμαίους συναφείας, παρὰ τὴν οὖσαν αὐτῷ κυρίαν, προσηγορίαν κτησάμενον.

22. Καὶ τότε μὲν σπουδὴ καὶ κόσμος ἦν ἐκείνοις, τῇ ἐξ ἑκατέρας γενεᾶς σεμνύνεσθαι προσηγορίᾳ· προϊὼν δὲ ὁ χρόνος ἐπωνυμίας εἰσήγαγε καινὰς [1]), νῦν μὲν ἀπὸ Τρωϊκῆς εὐγενείας, νῦν δὲ ἀπὸ τῶν λεγομένων Ἀβοριγίνων, καὶ αὐτοχθόνων τῆς χώρας (καὶ γὰρ ἴσμεν, Κέθηγον [2]) ἐξ ἐκείνων τῶν γηγενῶν ἕλκειν τὸ γένος ἀξιοῦντα, γυμνὸν ἐσθῆτος, μόνης αὐτῷ τόγης [3]) τραχείας περὶ τοῖς στέρνοις κειμένης, ἐπ' ἀγορᾶς γενόμενον, καίτοι βουλευτικοῖς ὠγκωμένον γνωρίσμασιν)· εἶτα δὲ καὶ ἀπὸ τρόπου ἢ διαθέσεως, ὡς Πούβλιος Βαλέριος Πουπλικόλας· ὧν αἱ μὲν δύο ἐπωνυμίαι τὴν ἐκ Ῥωμαίων, ὡς ἔφην, καὶ Σαβίνων παρεδήλουν λαμπρότητα, ἡ δὲ τρίτη τὴν ἐκ τῆς περὶ τὸν δῆμον στοργῆς ἐδείκνυ διάθεσιν. Καὶ τάχα χρειῶδες ἀντὶ πολλῶν, μετρίων ἐπιμνησθῆναι τοιουτωδῶν περιττωμάτων. Οὐδὲ γὰρ σχολὴν ἄγω περὶ ταύτην ἀπραγῆσαι τὴν ζήτησιν, ἱκανὴν οὖσαν καθ' ἑαυτὴν καὶ μόνην μεγίστας ἀπασχολῆσαι βίβλους.

23. Πρόκουλον τοιγαροῦν τὸν ἀποδημοῦντι τεχθέντα τῷ πατρὶ, καὶ Πόστουμον τελευτήσαντι, καὶ Βώπισκον τὸν δίδυμον μὲν συλληφθέντα, τοῦ δὲ ἑτέρου φθαρέντος, σωζόμενον, καὶ Καίσαρα τὸν, ἀνατμηθείσης τῆς μητρῴας γαστρὸς θανούσης,

1) Cod. κένας.
2) Cod. καὶ θηγῶν.
3) Cod. τὸ γῆς.

tum silviorum cognomen, sed mulieribus quoque dabatur; veluti Rhea Silvia, et Ilia Silvia. Post conditam autem Romam et raptas Sabinas primus rex Numa duobus nominibus usus est, Pompilius Numa adpellatus : quorum illud Romanorum, hoc Sabinorum cognomen erat. Neque enim ante illum reperias Romulum, neque omnino quenquam ante Sabinorum cum Romanis conjunctionem præter proprium ejus nomen aliud adcepisse.

22. Ac tum quidem studium ornamentumque illis erat, nomine ab utraque stirpe gloriari. Succedens autem ætas nova cognomina introduxit; nunc a Troiana nobilitate, nunc ab Aboriginibus, quos vocant, autochthonibusque regionis (etenim scimus, Cethegum, a terrigenis illis genus jactantem, nudum veste, toga tantum aspera pectus tegente, in forum venisse, quamvis senatoriis ornamentis insignem); deinde vero a moribus etiam aut indole; veluti Publius Valerius Publicola : quorum nominum duo a Romanis, ut dixi, Sabinisque generis claritudinem, tertium adfectionem ab amore in populum ostendebat. Ac necesse, opinor, erit, e multa hac farragine pauca quædam commemorare. Neque enim otium ago, tali investigatione quod perdam, quæ per se solam maximis voluminibus implendis sufficiat.

23. Proculum igitur peregre profecto, et Postumum mortuo patri natum vocabant, et Vopiscum, qui, geminus susceptus, extincto altero, et Cæsarem, qui incisa mortuæ matris alvo ser-

ἀποσωθέντα ἐκάλουν, καὶ Φλάκκον τὸν ὦτα μείζονα ἔχοντα, καὶ Ναίβιον τὸν ἀλφώδη· καὶ Λούκιον Λικίνιον Κράσσον· ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἀνίσχοντος ἡλίου τεχθέντα, τὸ δὲ δεύτερον τὸν
*) C. f. 35. ἀκρόουλον τὴν κόμην, τὸ δὲ τρίτον τὸν κρεώδη *) καὶ εὐσώματον διασημαίνει· κράσσος γὰρ ὁ παχὺς τὸ σῶμα κατὰ φύσιν παρ' Ἰταλοῖς τοῖς ἀρχαιοτέροις εἴρηται. Πειναγύϊος [1]) δὲ ὁ πειῶν, καὶ Στάτης [2]) ὁ εὐῆλιξ, καὶ Φαῦστος καὶ Φλάβιος ὁ εὔνους, καὶ Γάϊος (οἱονεὶ γαύδιος) ὁ χαρίεις, καὶ Τιβέριος ὁ παρὰ Τίβεριν τὸν ποταμὸν τεχθεὶς, καὶ Τίτος ὁ ἀπὸ Τατίου τοῦ Σαβίνου, καὶ Ἄππιος ὁ ἐν Ἀππίᾳ οἰκῶν (ὁδὸς δέ ἐστιν ἐπίσημος), καὶ Σέρβιος ὁ θανούσης αὐτῷ τῆς μητρὸς ἐγκύμονος διασωθεὶς, καὶ Νέρων ὁ ἰσχυρὸς, τῇ Σαβίνων φωνῇ, καὶ Νάσων ὁ εὔρινος, καὶ Τούκκας ὁ κρεωβόρος (ὃν οἱ ἰδιῶται Ζικκὰν ἐκάλεσαν καθ' ἡμᾶς), καὶ Βάρος καὶ Βλαισὸς [3]) ὁ πλαγιόσκελος, καὶ Σεῤῥανὸς ὁ γεωργικὸς (ἀπὸ τοῦ σπείρειν), καὶ Αὔγουστος ὁ καλοιώνιστος, καὶ Βιτέλλιος ὁ κροκοειδὴς τὴν ὄψιν (ὅτι βιτέλλον [4]) οἱ Ῥωμαῖοι τὴν λέκυθον τοῦ ὠοῦ ἐπικαλοῦσι), καὶ Βάῤῥων ὁ κατὰ μὲν Φοίνικας Ἰουδαῖος, κατὰ δὲ Κέλτας ἀνδρεῖος. Καὶ πολλὰ ἄν τις τοιαῦτα συνάγοι κατὰ σχολὴν, εἰ τυχὸν αὐτὸν, οὐκ ἔχοντα ὅ, τι πράττοι, ἀφροντίδα συμβαίνοι διαβιοῦν, καὶ τοιούτοις, ὁποίοις ἐγὼ, καίπερ μυρίαις συμπεπλεγμένος φροντίσιν, ἐναγρυπνῶ μωραίνων ἀθύρμασιν.

ΤΡΊΤΗ ΠΡΟΑΓΩΓΉ, ΟἹ ΚΥΑΊΣΤΩΡΕΣ.

24. Τὸ πιστὸν τοῖς γράφουσιν ἡ τῶν ἀρχαίων ἐπιτίθησι μαρτυρία. Ἰούνιος τοίνυν Γραγχιανὸς, ἐν τῷ περὶ ἐξουσιῶν, αὐτοῖς ῥήμασι περὶ τοῦ καλουμένου παρὰ Ῥωμαίοις κυαίστωρος·

1) Lego πινάριος δὲ ὁ πεινῶν.

2) Στάτης, ni fallor, corruptum. Forte legendum βάλης (id est, Valens). Conf. II, 25, αὔλης, et III, 62, χρυσοστάθμους.

vatus, et Flaccum, cui majores aures, et Nævium, cui maculæ genitivæ. Nominum Lucii Licinii Crassi primum oriente sole natum, secundum coma crispum, tertium carnosum et corpulentum sonat; Crassus enim ab antiquioribus Italis dictus est, qui natura corpore obeso. Pinarius sonat esurientem, States ætate vigentem, Faustus et Flavius benevolum, Caius (id est, gaudius) jucundum, Tiberius ad Tiberim flumen natum, Titus a Tatio Sabino ortum, Appius in Appia (quæ est via insignis) habitantem, Servius mortuæ matris ex utero servatum, Nero, Sabinorum lingua, fortem, Naso nasonem, Tucca carnivorum (quem nunc Ziccam idiotæ adpellant), Varus et Blæsus, cui crura obliqua, Serranus agricolam, a serendo, Augustus boni ominis, et Vitellius crocea facie hominem (quia vitellum Romani flavum ovi vocant), Varro, Phœnicia lingua, Judæum, Celtica, strenuum. Talia multa colligere per otium possit, cui forte, quod agat non habenti, sine cura vivere contingat, atque ejusmodi, quibus stolidus ego, quamvis innumeris implicitus curis, oblectamentis vigilare.

TERTIA ELECTIO, QUAESTORES.

24. Fidem scriptoribus addunt veterum testimonia. Junius igitur Gracchanus, in libro de Potestatibus, his ipsis verbis de quæstore Romano-

3) Cod. βλέσος. 4) Cod. βιτέλλιον.

« προεχωρήσαντο ψήφῳ τοῦ δήμου. Τοῦλος δὲ ὁ ῥὴξ μετὰ τούτους ἀναγκαίαν εἶναι τὴν τῶν κυαισώρων ἀρχὴν ἔκρινεν· ὡς τοὺς πλείους τῶν ἱστορικῶν αὐτῷ τὴν τοιαύτην προαγωγὴν ἀναγράψαι καὶ μόνῳ. Ἀπὸ [1] δὲ τῆς ζητήσεως οὕτως ὀνομασθῆναι αὐτοὺς, Ἰούνιος καὶ Τρεβάτιος καὶ Φενεστέλα εἶπον. » Καὶ μεθ' ἕτερα· « πλὴν ὕστερον ἐξῃρέθησαν οἱ κανδιδάτοι τοῦ βασιλέως κυαίστωρες, οἱ πρὸς ἀνάγνωσιν τῶν βασιλικῶν γραμμάτων καὶ μόνην ἐσχόλαζον· οἱ δὲ αὐτοὶ καὶ ψήφους ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῆς βουλῆς
*) C. f. 35, p. v. ἀνεγίνωσκον ὑπὲρ τῶν εἰς *) ἀξιώματα προσαγομένων [2]. » Ταῦτα μὲν ὁ Ἰούνιος. Ὁ νομικὸς δὲ Οὐλπιανὸς, ἐν τῷ de Officio Quæstoris (ἀντὶ τοῦ, περὶ κυαίστωρος [3]) ἀποχρώντως διαλέγεται.

25. Ζητῆσαι δὲ ἀξιόλογον εἶναι νομίζω, τί μέν ἐστι κυαίστωρ, τί δὲ κυαισίτωρ· καὶ τί μὲν σημαίνει διὰ τῆς διφθόγγου γραφόμενον, τί δὲ [4] ψιλῆς. Κυαίστωρ τοίνυν ὁ ζητητὴς, ἀπὸ τοῦ quærere, οἷον ἐρευνᾷν· οἱ γὰρ παρ' Ἕλλησιν ἐρευνάδες παρὰ Ῥωμαίοις κυαίστωρες ὠνομάσθησαν. Κυαισίτωρ δὲ ὁ τιμωρὸς (τὸ μὲν γὰρ πρῶτόν ἐστι παρὰ Ῥωμαίοις δισύλλαβον, τὸ δὲ τρισύλλαβον)· ἐπὶ γὰρ τοῦ μόνου Μίνωος, τοῦ Κρητὸς, ὃς γενέσθαι τιμωρὸς κατὰ τὸ μυθικὸν τῶν ἐν ᾅδου ψυχῶν ἐνομίσθη, τὸ κυαισίτωρος ὄνομα ὁ Ῥωμαίων ποιητὴς, ἐν ἕκτῳ τῆς Αἰνηΐδος, τέθεικεν. Ὅθεν καὶ κυαιστίωνας τὰς τιμωρίας, καὶ κυαιστιοναρίους τοὺς τῶν ποινῶν ὑπηρέτας Ῥωμαῖοι ἔγνωσαν καλεῖν. Ὁ μὲν γὰρ κυαίστωρ ζητητής ἐστιν ἐπὶ χρήμασιν, ὁ δὲ κατ' ἐπέκτασιν καὶ συλλαβῆς προσθήκην, ἐπ' ἐγκλήμασιν· ἑκά-

1) ἀπὸ-εἶπον. Patet, et hæc, et quæ sequuntur post καὶ μεθ' ἕτερα, Gracchano falso tribui : priora quidem, quia Junius idem qui Gracchanus ; posteriora autem, quia Gracchani ævo necdum erant quæstores candidati.

2) Lego προαγομένων. Idem error in Codice sæpius recurrit.

3) Cod. κυαισίτωρος.

rum : « Creabantur populi suffragio. Tullus vero rex deinceps, ut necessarius esset quæstorum magistratus, decrevit : unde plerique historici eorum electionem illi, solique tribuerunt. A quærendo autem eos ita dictos esse, Junius, Trebatius et Fenestella dixerunt. » Et post alia : « Verum postea excepti sunt candidati principis quæstores, qui solis principalibus libris legendis vacabant. Iidem autem et sententias universi senatus de iis, qui ad honores provehebantur, legebant. » Hæc Junius. Prolixe de quæstore explicat Ulpianus jurisconsultus in libro de Officio Quæstoris.

25. Quærere autem operæ pretium existimo, quid quæstor, et quid quæsitor, quidque sonet, cum diphthongo, quid, cum simplici vocali scribitur. Quæstor igitur est, qui quærit, a quærere, id est, ἐρευνᾶν; qui enim apud græcos ἐρευνάδες, apud Romanos quæstores dicti sunt. Quæsitor vero est vindex (scilicet primum apud Romanos dissyllabum, hoc autem trisyllabum est) : etenim soli Minoi, Cretensi, qui animarum apud inferos vindex secundum fabulam credebatur, vates Romanus, in libro sexto Æneidos, quæsitoris nomen tribuit. Unde etiam quæstiones pœnas, et quæstionarios pœnarum ministros Romani dixerunt. Nempe quæstor est, qui de facultatibus, quæsitor autem (quod fit extenta voce, additaque syllaba), qui de criminibus quærit. Utrumque vero diphthongo scribendum; neque minus quæstor; quoniam quæ-

4) Excidit forte διὰ.

τερον δὲ διὰ τῆς διφθόγγου γραφήσεται, κἂν εἰ τὸν ταμίαν διασημαίνῃ, ὅτι κυαίστους ὁ πόρος παρὰ Ῥωμαίοις καλεῖται. Ὅτε δὲ μὴ δίφθογγος ᾖ ἐν προοιμίοις ἡ λέξις, ἀλλὰ ψιλῇ γράφεται, οὐδέτερον μὲν τῶν εἰρημένων σημαίνει, τὸν δὲ μέμψιμον καὶ βλάσφημον διὰ τῆς γραφῆς ἐπιδείξει· ὅτι queror μέμφομαι, ῥήματι κοινῷ, πάθος ἅμα καὶ ἐνέργειαν παραδηλοῦντι, λέγουσι, καὶ κυεριμονίας καὶ κυερήλας τὰς μέμψεις.

26. Ὅπως δὲ μὴ τυχὸν τεχνολογίαις τἀληθὲς δόξωμεν σοφίζεσθαι, πρὸς τῶν περὶ ταῦτα ἠσχολημένων μάθωμεν. Γάϊος τοίνυν ὁ νομικὸς, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ παρ' αὐτοῦ ad legem XII Tabularum (οἷον, εἰς τὸν νόμον τοῦ δυοκαιδεκαδέλτου) αὐτοῖς ῥήμασι πρὸς ἑρμηνείαν ταῦτά φησιν· «ὡς [1] δὲ τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ δήμου εἰς ἐπίδοσιν ἦλθε, προεχειρίσθησαν κυαίστωρες ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ φροντίδος, ἀπὸ τῆς περιποιήσεως καὶ φυλακῆς τῶν χρημάτων οὕτως ὀνομασθέντες. Ἐπειδὴ δὲ περὶ κεφαλικῆς τιμωρίας οὐκ ἐξῆν τοῖς ἄρχουσι κατὰ Ῥωμαίου
*) C. f. 36. πολίτου ψηφίσασθαι, προεβλήθησαν *) κυαίστωρες παῤῥικίδιοι (ὡσανεὶ κριταὶ καὶ δικασταὶ τῶν πολίτας ἀνελόντων).» Παῤῥικίδας δὲ Ῥωμαῖοι ὁμωνύμως τούς τε γονέων, τούς τε πολιτῶν φονέας ἀποκαλοῦσι, παρέντες ἑκατέρους προσαγορεύοντες. Διαφορὰν δὲ ἐπὶ τῆς ἐπωνυμίας ταύτην παρέχουσί τινα· συστέλλοντες γὰρ τὴν πρώτην συλλαβὴν καὶ βραχεῖαν [2] ποιοῦντες, τοὺς γονέας, ἐκτείνοντες δὲ, τοὺς ὑπηκόους σημαίνουσιν.

27. Τῷ δὲ τρίτῳ καὶ διακοσιοστῷ τῶν ὑπάτων ἐνιαυτῷ, ἐπὶ τῆς ὑπατίας Ῥηγούλου καὶ Ἰουνίου, κρινάντων Ῥωμαίων πολεμεῖν τοῖς συμμαχήσασι Πύῤῥῳ τῷ Ἠπειρώτῃ, κατεσκευάσθη στόλος, καὶ προσεβλήθησαν οἱ καλούμενοι κλασσικοὶ (οἱονεὶ

1) Forsitan et hic Lydus erravit, ac Pomponii verba (Digest. I, Tit. II, 2.) Cajo tribuit.

2) βραχεῖαν ποιοῦντες. Cod. βροχὴν πορῥοῦντες.

stus a Romanis reditus vocatur. Cum autem non diphthongo prima vocis syllaba, sed simplici vocali scribitur, neutrum illorum, quæ diximus, sed querulum et calumniatorem vi scripturæ significabit; quia queror τὸ μέμφομαι, verbo communi, adfectum simul actionemque declarante, dicunt, nec non querimonias et querelas τὰς μέμψεις.

26. Ne autem forte verborum argutiis veritatis speciem quærere videamur, ab iis, qui in hoc argumento versati sunt, discamus. Caius igitur, jurisconsultus, in libro, quem inscripsit *ad legem XII Tabularum*, hæc ait : « Cum autem ærarium populi anxius esse cœpisset; ut essent, qui ei præessent, constituti quæstores : dicti ab eo, quod conquirendæ et conservandæ pecuniæ causa creati erant. Et quia de capite civis Romani non licebat magistratibus jus dicere; propterea constituebantur quæstores parricidii (quasi quæsitores judicesque eorum, qui cives occidissent). » Parricidas autem Romani et parentum et civium interfectores juxta vocant, parentes utrosque adpellantes. Discrimen autem nominis adferunt hoc : nempe primam syllabam cum corripiunt, parentes, cum producunt, cives indicant.

27. Tertio autem et ducentesimo a consulatu anno, Regulo et Junio consulibus, cum Romani iis, qui Pyrrhi, Epirotæ, socii fuerant, bellum inferre statuissent, ædificata classis, et additi sunt, qui vocantur classici (id est, navarchi), numero duodecim quæstores, distributores vide-

ναυάρχαι) τῷ ἀριθμῷ δυοκαίδεκα κυαίστωρες, οἷον ταμίαι καὶ συναγωγεῖς [1]) χρημάτων (τίνι δὲ διαφέρει κυαίστωρ κυαισίτωρος, προειρήκαμεν). Καὶ διεφυλάχθη ἡ τοιαύτη συνήθεια καὶ συναγωγὴ τῶν πόρων τοῖς τε ὑπάτοις τοῖς τε πραίτωρσιν ἐκδημοῦσιν.

28. Περὶ δὲ τῶν τοῦ παλατίου κυαιστώρων πυθέσθαι χαλεπὸν οὐδὲν Οὐλπιανοῦ τοῦ νομικοῦ· λέγει δὲ ὧδε ἐν μονοβίβλῳ περὶ τῆς τοῦ κυαίστωρος τάξεως· «πλὴν [2]) ἐξῄρηντο οἱ κυαίστωρες οἱ κανδιδάτοι τοῦ καίσαρος· οὗτοι γὰρ μόνοις [3]) τοῖς βιβλίοις τοῖς ἐπὶ τῆς βουλῆς ἀναγινωσκομένοις ἐσχόλαζον, καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς τῶν βασιλέων ὑπούργουν.» Κανδιδάτους δὲ τοὺς λευχείμονας Ῥωμαίοις ἔθος καλεῖν. Οὐδεὶς δὲ λόγον ὄντινα οὖν ἀναγνωσόμενος, καὶ μάλιστα ἐκ προσώπου βασιλέων, μὴ λευχείμων ἐπέβη τῆς ἀναγνώσεως. Κανδιδάτοι δὲ καὶ οἱ μέλλοντες εἰς ἀρχὰς τῶν ἐπαρχιῶν παριέναι ἐλέγοντο, ὅτι καὶ αὐτοὶ λευχειμονοῦντες προῄεσαν, ταύτῃ παραδηλοῦντες, ὡς ἀρχοντιῶσιν. Καὶ τούτων μάρτυς πᾶς ὁ Ῥωμαϊκῆς οὐκ ἄμοιρος ἱστορίας. Τὸ γὰρ μηδένα τῶν ἀρχόντων ἑτέρᾳ, παρὰ τὴν ἐν ἑορταῖς, στολῇ χρήσασθαι, πᾶσίν ἐστι γνωριμώτατον· καὶ οὐκ ἐπὶ τῆς Ῥώμης μόνης, ἀλλὰ μὴν κἀν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦτο κρατῆσαν αὐτὸς ἐγὼ διαμέμνημαι, ἕως ἂν τὰ βουλευτήρια διῴκουν τὰς πόλεις, ὧν ἀπολομένων συνεξώλισθε τοῖς ἐν γένει τὰ ἐν εἴδει.

*) C. f. 36, p. v. 29. Τοσούτους ἄρχοντας τὰ Ῥωμαίων ἰθῦναι *) ὑπὸ τοῖς ῥηξὶν ἐπὶ τοὺς τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακοσίους ἐνιαυτούς, ἐφ' ὅσους οἱ ῥῆγες ἐκράτησαν, ἡ καθόλου ἱστορία παραδέδω-

1) Cod. συναγωγῆς.

2) Ulpianus (Digest. I, Tit. XIII.): *verum excepti erant candidati principis : hi etenim solis libris principalibus in senatu legendis vacant.*

licet exactoresque pecuniarum. Quæstor et quæsitor quo differant, supra diximus. Et servata hæc consuetudo ac reditus colligendi ratio tum a consulibus tum a prætoribus, cum in exteras regiones proficiscerentur.

28. De palatii quæstoribus autem licet Ulpianum jurisconsultum audiamus : ait autem sic in libro singulari de Officio Quæstoris : « Verum excepti erant quæstores candidati principis; hi etenim solis libris in senatu legendis, et epistolis imperatorum vacabant. » Candidatos autem Romani candidam vestem gerentes vocare solent. Nemo autem orationem, qualemcunque, lecturus, ac præsertim coram imperatore, non cum candida veste ad lectionem accedebat. Candidati vero ii quoque dicebantur, qui in provinciis magistratus erant gesturi; quia et hi cum candida veste prodibant, hoc se studiosos magistratuum esse indicantes. Testatur hæc quisquis Romanæ haud expers historiæ. Nam e magistratibus neminem, præterquam solennibus diebus, alia veste usum esse, omnibus notissimum est. Neque vero id Romæ tantum, sed in provinciis etiam moris fuisse, ipse memini; quamdiu quidem a curialibus civitates regebantur : quibus sublatis, cum universis singula simul evanuerunt.

29. Tot magistratus rem Romanam sub regibus, per annos ducentos quadraginta tres, quos penes reges imperium fuit, rexisse, in universum

3) Cod. μόνοι.

κεν. Καὶ τὸ λοιπὸν ὥσπερ ἐν σκότῳ τὸ τῆς ἐλευθερίας ἐξέλαμψεν ὄνομα.

ΠΕΡῚ ΤΗ͂Σ ΥΠΑΤΊΑΣ ΚΑῚ ΤΩ͂Ν ἘΝ ΑΥΤΗ͂Ι ἘΠΙΣΉΜΩΝ.

30. Ὑπάτους Ἕλληνες τοὺς ὑψηλοὺς καὶ μεγάλους λέγουσιν, οὐ ϛοχασάμενοι τῆς ἀληθοῦς τοῦ ὀνόματος προσηγορίας. Τὸ γὰρ κόνσουλ, ὡς Ἰταλοῖς ἡ φύσις παραδέδωκεν, οὐ τὸν ὑψηλὸν, ἀλλὰ τὸν πρύτανιν σημαίνει. Κόνσος [1]) γὰρ αὐτοῖς ὁ Ποσειδῶν ἐνομίσθη· κρύφιος δὲ αὐτὸς καὶ ὑποβρύχιος, καὶ, ὡς τοῖς ποιηταῖς ἤρεσεν, ἐννοσίγαιος καὶ ἐνοσιχθών (ιτι [2]) δὲ κρύφιον τοῦτο λεληθῶς). Ταύτῃ καὶ κονσίλια τὰ βουλεύματα καὶ μυϛικὰ σκέμματα λέγεται παρ' ἐκείνοις, ἀπὸ τοῦ κόνδερε [3]), οἱονεὶ τοῦ κρύπτειν· καὶ κόνσουλ ὁ κρυψίνους, ἀπὸ τοῦ προνοεῖν, καὶ καθ' ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν κοινῶν σκεπτόμενον ἀγρυπνεῖν. Ταύτῃ καὶ κονσουάλια τὰ ἱπποδρόμια καλοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι· ἵππειον γὰρ ὁ μῦθος τὸν Ποσειδῶνα λέγει. Τοιαῦτα μέν τινα περὶ τῆς Ἰταλικῆς τῶν ὑπάτων προσηγορίας.

31. Ὅτι δὲ τῶν πάντων ἠγνόησεν οὐδεὶς τὰ ὀνόματα τῶν πρώτως ὑπατευσάντων· μέτριά τινα περὶ Βρούτου λεκτέον. Ἰούνιος μὲν κύριον ὄνομα τ' ἀνδρὶ γέγονε· Βροῦτον δὲ αὐτὸν, κατὰ τὸν τῆς ἐπωνυμίας τρόπον, ἔλεγον ἀπὸ τῆς ὑποκεκρυμμένης αὐτῷ μωρίας· βροῦτον γὰρ τὸν μωρὸν ἐπεχωρίαζον Ἰταλοὶ τὸ πάλαι ἀπὸ τῆς βαρύτητος τῶν φρενῶν. Οὗτος, ὡς ἔφην, εὐήθειαν σκηνευόμενος, ἐζήτει καιρὸν τὸν Ταρκύνιον, ἄνδρα τῶν πώποτε τυράννων ἀπηνέϛατον, ἐξωθῆσαι τῆς ἀρχῆς. Ὡς δὲ,

1) Cod. κόνσον.

2) ιτι-λεληθῶς. Hæc in versione omisi. Legendum forte ἔϛι-λεληθώς : ut sensus sit : est autem hoc (ἐνοσιχθὼν), occulte latens. Nec mirandum foret, Lydum, qui toties erraverit, hic quoque errasse.

historia tradidit. Ac deinde velut in tenebris libertatis nomen eluxit.

DE CONSULATU EJUSQUE INSIGNIBUS.

30. Ὑπάτους Græci excelsos magnosque vocant, neglecta vera nominis significatione. Etenim τὸ consul Italorum, ut res ipsa fert, non excelsum, sed prytanem significat. Consum enim illi Neptunum dicebant: occultus vero ille, sub undis latens, atque, ut poetis placuit, terræ quassator.... Eadem ratione consilia ab iis consultationes deliberationesque secretæ a condere (id est, occultare) dicuntur, et consul tanquam mentem celans; quippe qui prospiciat, proque republica secum cogitans vigilet. Hinc etiam consualia antiqui cursus equestres ludicros dicunt: equestrem enim fabula adpellat Neptunum. Hæc de Italo consulum nomine.

31. Quoniam vero primorum consulum nomina nemo ignorat; pauca quædam de Bruto dicenda. Junius proprium viri nomen erat; Brutum autem, secundum cognominandi morem, eum a simulata ejus stultitia vocabant: Brutum enim Itali olim patrio sermone stultum a torpore mentis adpellabant. Hic, ut dixi, stultitiam fingens, tempus quærebat Tarquinium, virum inter, qui unquam tyranni fuere, crudelissimum, regno expellendi. Qui cum (Athenis cum iis degens, qui

3) Cod. κονδόρε.

βραδύνων Ἀθήνησι διὰ τοὺς νόμους σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ πρὸς τοῦτο ϛαλεῖσιν ὑπὸ Ῥωμαίων, ᾔτει τὸν Θεὸν, ὁδὸν ὑποδεῖξαι, *) C. f. 37. καὶ συλλαβεῖν *) αὐτῷ πρὸς τοῦτο· ἔχρησεν αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, εἰ τῆς πατρίδος ἐπιβὰς, πρὸ πάσης τάξεως τὴν μητέρα περιπτύξηται, καὶ λιπαρῶς περιβάλοι, περιέϛαι τοῦ σκοποῦ. Καὶ δὴ ἐπανελθὼν ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ τὴν γῆν περιβαλὼν (αὕτη δὲ μήτηρ τῶν πάντων) ἠλευθέρωσε Ῥωμαίους τυραννίδος, ἀρχὴν ἐξευρὼν παρ' οὐδενὶ τῶν ἐθνῶν γνωριζομένην· καὶ εἰ παρ' Ἑβραίοις Δανιὴλ ὁ προφητῶν θειότατος ὑπάτων παρὰ Ἀσσυρίοις γενομένων ποτὲ μνημονεύει. Οὐδὲ γὰρ οὗτος αὐτὸς ἐπὶ τῆς Ἑβραΐδος ἐπέθετο φωνῆς, ὡς Ἀριϛαῖος λέγει· ἀλλ' οἱ ἑρμηνεύσαντες παρὰ Πτολεμαίῳ τὰ λόγιά ποτε, ἀντὶ δυναϛῶν καὶ βουλευτῶν ὑπάτους εἶπον, μήπω τότε παρὰ Ῥωμαίοις ἀνισχούσης τῆς ἀρχῆς, καὶ παρὰ πᾶσιν ἐπὶ τῷ καινῷ μεγέθει [τῆς ἀρχῆς [1]] θαυμαζομένης. Τούτων οὕτως ἐχόντων, περὶ τῶν τῆς ὑπατίας συμβόλων ῥητέον.

32. Λευκοὶ φαινόλαι [2]), ποδήρεις, καὶ κολοβοὶ μετρίως παρὰ τοὺς φαινόλας ἀνεϛαλμένοι, πλατύσημοι (πορφυρᾶ [3]) διάσημα ἐξ ἑκατέρων τῶν ὤμων, τοῖς μὲν φαινόλαις πρόσθεν, τοῖς δὲ κολοβοῖς καὶ ἐξόπισθεν), καὶ ὑποδήματα λευκὰ (ἀλούταν δὲ τὸ ἀπὸ ϛυπτηρίας δέρμα καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι, ὅτι ἄλουμεν [4]) κατ' αὐτοὺς ἡ ϛυπτηρία λέγεται), καὶ ἐκμαγεῖον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἀπὸ λινοῦ, λευκὸν, τὰ ἐπίσημα τῶν ὑπάτων ἦν (μάμπαν καὶ φακιόλην [5]) ἐπιχωρίως ὠνόμασαν, ὅτι φακίης κατ' αὐτοὺς ἡ ὄψις λέγεται), καὶ πελέκεις ἡγούμενοι, εἰς ὕψος ἀρθέντες, καὶ πλῆθος [6]) ἀνδρῶν ῥάβδους ἐπιφερομένων, ἐξ ὧν

1) τῆς ἀρχῆς. Incuria describentis hæc, opinor, repetita.
2) φαινόλης Lydo est toga. Vide 1, 7.
3) Cod. πορφυρα. 4) Cod. ἄλουμον. 5) Varie scribitur hæc vox: de qua vide Jacobi Gretseri Not. in Codinum. 6) Cod. πλήθους.

legum causa cum eo a Romanis erant missi) deum rogasset, ut viam monstraret, seque in eo adjuvaret; respondit ei numen : si in patriam ingressus, matrem ante omnia amplectatur, avideque osculetur; voti compotem futurum. Et vero, Romam reversus, terramque (est autem hæc omnium mater) osculatus, tyrannide Romanos liberavit; magistratumque reperit nulli populorum cognitum : quamvis apud Hebræos Daniel, prophetarum sanctissimus, ὑπάτων, qui olim apud Assyrios fuere, mentionem faciat. Neque enim hic ipse, ut ait Aristæus, in Hebræo sermone ita scripserat; sed qui apud Ptolemæum sacras literas olim vertere, principes et senatores ὑπάτους dixerunt; necdum tum eminente apud Romanos imperio, neque nova magnitudine omnium admirationem in se convertente. Restat, ut de insignibus consulatus dicamus.

32. Consulum insígnia toga alba, talaris, et colobus, pænula aliquanto restrictior, laticlavius, purpura ex utroque humero insignes; et pænula quidem in adversa, colobus autem in aversa etiam parte : calceamenta alba (alutám autem alumine subactum corium adpellant Romani, quia alumen eorum sermone ἡ συπτηρία vocatur) : sudarium in dextra lineum, candidum (mappam et faciolem patrio sermone dixerunt, quia facies apud eos vultus dicitur) : secures, quæ præferebantur alte elatæ, et multitudo hominum fasces gestantium, a quibus lora puniceo tincta colore pendebant : sive a

ἱμάντες φοινικῷ χρώματι βεβαμμένοι ἐξήρτηντο· ἢ [1]) ἀπὸ Σερανοῦ τοῦ δικτάτωρος, ὃς ἐν ὕλαις ξυλοτομῶν, καὶ πέλεκυν εἰκότως ἐπιφερόμενος, ῥάβδον [2]) τε ἐξηρτημένην ἡνίας, πρὸς
) C. f. 37, p. v. ἔλασιν τῶν βοῶν τῆς ἁμάξης, ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν (μετεςάλη, ὡς [3]) Πέρσιος ὁ Ῥωμαῖος σατυρικὸς ἔφη, ἢ καὶ ὅτι πέλεκυς ἐξουσίας ἐςὶ δεικτικός· πρὸς τούτοις καθέδρα (σέλλαν αὐτὴν ἐκεῖνοι καλοῦσιν) ἐξ ἐλέφαντος, ἐφ' ᾗ καθήμενον τὸν ὕπατον οἱ πολῖται, σχίδακας ὑπομήκεις ὑποβαλόντες, ἔφερον προσιόντας [4]).

33. Ὅπως δὲ μὴ τῇ τοῦ ἑνὸς ἐξουσίᾳ ἀδυσώπητος ἡ ἀρχὴ τοῦ ὑπάτου γένοιτο· δύο, καὶ ἐπὶ μόνον ἐνιαυτὸν προεχειρίσαντο, ὡς εἴρηται, Βροῦτον, τὸν τῆς ἐλευθερίας ἔκδικον, σὺν [5]) αὐτῷ Πουπλικόλαν (τὸ δὲ ὄνομα τὸν δημαγωγὸν σημαίνει)· οἷς ἐξῆν καὶ νόμους γράφειν, καὶ αὐτοκρατῶς τοὺς πολέμους διοικεῖν, οἷα τὴν τῶν ὅλων διοίκησιν ἀνημμένοις. Τελευτήσαντος δὲ τὸν βίον τοῦ Βρούτου, δημοσίῳ πένθει ἐτίμησαν τὸν νεκρὸν, καὶ βρούτας τὰς σφῶν γυναῖκας ὠνόμασαν ἐξ αὐτοῦ διὰ τὴν σωφροσύνην· τὸν δὲ ἕτερον ὁ θάτερος ἔτι περιὼν ἐπικηδείῳ πρῶτος ἐτίμησε. Λέγεται δὲ παρ' αὐτοῖς τὸ ἐπιτάφιον νηνία, ἐξ Ἑλληνικῆς μᾶλλον ἐτυμολογίας, ὅτι νήτην τὴν ἐσχάτην τῶν ἐν κιθάρᾳ χορδῶν Ἕλληνες καλοῦσιν.

ΠΈΜΠΤΗ ΠΡΟΑΓΩΓΉ, ΟἹ ΔΈΚΑ ΠΡΩ͂ΤΟΙ, ΚΑῚ Ὁ ΤΗ͂Σ ΠΌΛΕΩΣ ὝΠΑΡΧΟΣ.

34. Γάϊος ὁ νομογράφος μετὰ τὴν τῶν κυαιςώρων τὴν δεκανδρικὴν ἀρχὴν ἀναφέρει, ῥήμασι πρὸς ἑρμηνείαν τούτοις·

1) ἢ ἀπὸ Σερανοῦ lego pro μησεράννου, quod habet Cod.

2) ῥάβδον-ἡνίας. Lego ῥάβδου-ἡνιάν.

3) ὡς-ἔφη. Locum Persii, quem certe hæc scribens non inspexit Lydus, vide in Sat. 1, v. 37.

Serano, dictatore, qui in silvis ligna cædens, ideoque securim, et quo boves plaustri pelleret, lorum virgæ adligatum ferens, ad Romanorum imperium, ut refert Persius, Romanus satyrarum scriptor, accersitus est; sive etiam, quia securis potestatis indicium. Ad hæc sella (ut illi καθέδραν vocant) eburnea; in qua sedentem recens creatum consulem cives, subjectis perticis longioribus, ferebant.

33. Ne autem singulari potestate immite consulis imperium evaderet, duos, eosque in annum tantum creavere, Brutum, ut diximus, libertatis vindicem, et cum eo Publicolam (quod nomen popularem virum significat): quibus licebat et leges ferre, et suo arbitrio bella administrare; quippe quibus summa rerum tradita esset. Bruti autem vita functi corpus publico luctu honoraverunt, et Brutas uxores suas ab illo, propter pudicitiam, adpellarunt; mortuumque consulem superstes funebri oratione tum primus ornavit. Dicitur autem apud eos funebris cantus nenia, a græco potius etymo; quia νήτην Græci ultimam citharæ chordarum vocant.

QUINTA ELECTIO, DECEMVIRI, ET PRAEFECTUS URBI.

34. Caius, jurisconsultus, post quæstorum magistratum de decemvirali his verbis, secundum

4) Lego προϊόντα. Eadem verbi significatio est 1, 37.
5) Lego καὶ σύν.

« πολλῆς δὲ συγχύσεως τῶν νόμων, οἷα μὴ γράμμασι τεθειμένων, τοῖς πράγμασι γινομένης ἐκ τῆς τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ δήμου διαφορᾶς, δόγματι κοινῷ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου πάντες μὲν οἱ ἄρχοντες ἐκινήθησαν, δέκα δὲ μόνοις ἀνδράσι τὴν φροντίδα τῆς πολιτείας παρέδοσαν. Αὐτοὶ δὲ ϛέλλουσιν (ἡ ἱϛορία φησὶν) εἰς Ἀθήνας Σπούριον Ποϛούμιον, Αὖλον Μάρκιον, καὶ [1]) Πούπλιον Σουλπίκιον. Τῶν δὲ ἐπὶ τριετῆ χρόνον
*) C. f. 38. ἐκεῖ βραδυνόντων, ἕως καὶ τοὺς λειπομένους *) Ἀθηναίων νόμους ταῖς δέκα δέλτοις ἀναλάβωσι [2]), δέκα προεβάλετο ὁ δῆμος ἄνδρας ἀνθεξομένους τῶν πραγμάτων, ὧν ὁ πρῶτος τῆς πόλεως φύλαξ προσηγορεύθη (ὁ καθ' ἡμᾶς πολίαρχος). Ἐπίσημα δὲ τῆς ἐξουσίας ἦν αὐτῷ δυοκαίδεκα ῥάβδοι· τοῖς δὲ λοιποῖς οὐχ οὕτως, ὁπλοφόρος δὲ ἀν' ἕκαϛον εἷς καὶ μόνος. Τῷ γε μὴν πολιάρχῳ καὶ τάξις ἀνδρῶν τογατηφόρων [3]), καὶ ῥαβδοῦχοι, καὶ δεσμὰ, καὶ ὅσα ἴσμεν, παρῆν. » [4]) Ἀπέτρεφον δὲ αὐτοὺς οἱ κτῆσιν εὔφορον κεκτημένοι· ὅθεν τὸ γλέβης προσέλαβον ὄνομα, ὅτι γλέβαν τὴν λείαν [5]) γῆν, ἀντὶ τοῦ, τὴν κάρπιμον, οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι. Τὸ [6]) γὰρ τῶν ἔργων σκρινίον, οὐκ ὂν ἀπ' ἀρχῆς, ὁ Αὔγουϛος προσένειμε τῇ ἀρχῇ, τὴν ἐν τῇ Ῥώμῃ βασιλικὴν ἀνεγείρων, ὡς ὁ Τράκυλλος εἶπε φιλολόγος. Τῶν δὲ εἰρημένων ἀρχόντων πρὸς ἀλαζωνείαν ἀρθέντων, καὶ τυραννικῶς διαγινομένων, ταραχθεὶς ὁ δῆμος τὴν πόλιν ἀπέλιπε [7]), καὶ περὶ τὸν βουνὸν τὸν λεγόμενον Ἀβεντῖνον ᾤκησεν (ὁ [8]) δὲ τόπος ἕλκει τὴν προσηγορίαν ἐξ ἑνὸς τῶν Ἡρακλειδῶν, ὡς ὁ Ῥωμαίων ποιητὴς παραδέδωκε). Καὶ διέτριβεν ἐκεῖ ὁ δῆμος,

1) καὶ Πούπλιον. Cod. πούπλιον καὶ. 2) Cod. ἀναλάβουσι, ut sæpe ου pro ω. 3) Suspicor legendum τογάτη (ἀντὶ τοῦ, φαινολοφόρων). Conf. I, 32, n. 2, et III, 8, τογάτους. 4) Hic, ni fallor, desinit locus Caji. 5) Cod. λίαν. 6) Τὸ-ἀνεγείρων. Locum Suetonii frustra quæsivi. 7) Cod. ἀπέλειπε. 8) ὁ-Ἡρακλειδῶν. Locus, ubi Virgilium

versionem, explicat: « Magna autem perturbatione legum, quippe quæ scriptæ non essent, in republica e discordia magistratuum plebisque coorta, communi senatus populique voluntate omnes magistratus sublati, ac decem tantum viris cura civitatis mandata est. Hi, teste historia, Athenas miserunt Spurium Postumium, Aulum Marcium et Publium Sulpicium : qui dum ibi per triennium commorantur, donec reliquas etiam Atheniensium leges decem Tabulis collegissent; plebs decem viros reipublicæ præfuturos creavit, quorum primus custos urbis dictus est (quem nunc præfectum urbis vocamus). Insignia autem potestatis illi erant duodecim fasces ; at ceteris non item, sed singulis unus tantum armatus. Præfecto urbis vero cohors... quoque et lictores et vincula, et quæ alia scimus, aderant. Sustentabant autem eos, qui divites possessiones habebant; unde glebæ nomen adceperunt ; quia glebam Romani æquam, id est, fertilem terram dicunt. Nam operum scrinium, cum initio non fuisset, Augustus magistratui addidit, basilicam Romæ condens, ut Tranquillus, philologus, refert. Memorati autem magistratus cum ad arrogantiam provecti tyrannorum more agerent, territa plebs, relicta urbe, circa collem, quem Aventinum vocant, consedit : qui locus ab Heraclidarum aliquo, ut narrat vates Romanus, nomen invenit. Et commorata ibi plebs, infensa cum ob plurima alia, tum præcipue Vir-

hæc dixisse putabat Lydus, est in Æn. VII, v. 657, et seqq.

ἀγανακτῶν πλείϛων μὲν ἕνεκα, ἐξαιρέτως δὲ Βεργινίου χάριν καὶ τῆς αὐτοῦ παιδὸς, ἔναγχος βιασθέντων. Τὴν δὲ ἱϛορίαν οἶμαι πρόδηλον εἶναι.

35. Ἄρχοντες μὲν οὗτοι, πλὴν εἰ μή τις καὶ τοὺς λεγομένους παρ' αὐτοῖς ποντίφικας (ἀντὶ τοῦ, ἀρχιερεῖς) νεωκόρους [1]) εἰς ἄρχοντας ἀριθμεῖν ἐθελήσοι· γνώμῃ γὰρ αὐτῶν καὶ κρίσει τοὺς νόμους ἔγραφον οἱ ἀρχαῖοι, καὶ τὰ ὤνια διετύπουν· ὅθεν ædiles τοὺς ἀγορανόμους ἔτι καὶ νῦν συμβαίνει καλεῖσθαι, καθὸ τοὺς ναοὺς οἱ Ῥωμαῖοι αἴδεις [2]) καλοῦσιν. Μετὰ δὲ τὴν ἐκβολὴν τῶν ῥηγῶν καὶ προβολὴν τῶν ὑπάτων, θορύβων ἐνιϛαμένων, ὡς εἴρηται τοῖς *) συγγράφουσιν ἑκατέρας φωνῆς, ἐπὶ πεντήκοντα σύνεγγυς ἐνιαυτοὺς χιλίαρχοι τῶν πραγμάτων ἐξηγήσαντο· εἶτα ἐπὶ πενταετίαν ἀναρχίαν ἐδυϛύχει τὸ πολίτευμα· καὶ τὸ λοιπὸν τρεῖς νομοθέτας καὶ δικαϛὰς προβληθῆναι πρὸς βραχὺ συμβέβηκε διὰ τὰς ἐμφυλίους ϛάσεις.

*) C. f. 38, p. v.

ἝΚΤΗ ΠΡΟΑΓΩΓΗ, Η ΛΕΓΟΜΕΝΗ ΔΙΚΤΑΤΟΥΡΑ.

36. Οὕτως οὖν Ῥωμαίοις ταραττομένων τῶν πραγμάτων, συνήρεσε τὸν καλούμενον προϛήσασθαι δικτάτωρα· ἐπεὶ οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη. Δισσαῖς οὖν ταῖς φροντίσιν ἐταλαιπώρουν, καὶ τὸ βασιλέων δεδιότες ὄνομα, μὴ λάθοιεν αὖθις Ταρκυνίοις κοινοῖς περιπίπτοντες, ἢ πολλοῖς καὶ μὴ συμφωνοῦσιν ἄρχουσι διασπαθιζόμενοι [3]). Ἔδοξε τοιγαροῦν αὐτοῖς, ὡς εἴρηται, τὸν καλούμενον δικτάτωρα (ἀντὶ τοῦ, μεσοβασιλέα) προϛήσασθαι, ἓξ καὶ μόνοις μησὶ τοῦ κράτους αὐτῷ περιγραφομένου [4]). Καὶ τέως ἁρμόδιον εἶναί μοι δοκεῖ ἑρμηνεῦσαι τοῖς

1) Lego καὶ νεωκόρους. 2) Cod. ἀειδεις.
3) Cod. διασπαθιζομένοις. 4) Cod. περιγραφομένω.

ginii ejusque filiæ gratia, quibus nuper vis illata fuerat : quam historiam satis notam esse existimo.

35. Magistratus quidem hi, nisi quis pontifices quoque (id est, summos sacerdotes) et ædituos connumerare magistratibus velit : horum enim sententia judicioque leges ferebant veteres, et res venales constituebant; unde agoranomi etiamnum ædiles vocantur; quatenus templa Romani ædes vocant. Post exactos reges autem consulesque creatos turbatæ reipublicæ, quemadmodum utriusque linguæ scriptores tradidere, tribuni militares per quinquaginta fere annos præfuerunt : deinde per quinquennium adflictata est civitas, principe carens; posteaque tres legislatores ac judices creati sunt, iique, propter domesticas factiones, ad breve tempus.

SEXTA ELECTIO, DICTATURA.

36. Tali igitur modo perturbatis Romanorum rebus, complacuit, quem dictatorem vocant, creari; quia non bona multorum dominatio. Duplici itaque cura angebantur, et regum nomen metuentes, ne opinione citius aut in concordes Tarquinios iterum inciderent, aut a multis nec concordibus magistratibus dilacerarentur. Quare visum iis, ut diximus, dictatorem (id est, interregem) creare, cujus imperium sex tantum mensibus circumscriberetur. Atque hoc loco consentaneum mihi videtur, Græcis dictatoris nomen

Ἕλλησι τὸ δικτάτωρος ὄνομα. Πατρίως τοίνυν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ἐπὶ καιρὸν μονάρχην οὕτω καλοῦσι, τὸν μὴ νόμων γραφαῖς τὰ τῶν ὑπηκόων διατιθέντα προϊςάμενον 1), οἷα ἐν βραχεῖ τῆς ἀρχῆς παυόμενον. Δικαίαν 2) γὰρ τὴν ἐξουσίαν αὐτοὶ καλοῦσιν οὐ τὴν καθόλου, ἀλλὰ πρὸς τὸ λυσιτελοῦν τοῖς πράγμασιν ἐπὶ χρόνον βραχὺν διδομένην, ὥςε λόγῳ καὶ μόνῳ διορθωθέντων τῶν μὴ καθεςηκότων, τὸ λοιπὸν τὸν προαγόμενον εἰς τὴν προτέραν τύχην ἀναςρέφειν. Ἅμα γὰρ τὰ πεπονηκότα ἐθεράπευσεν ὁ δικτάτωρ, ἅμα τῆς ἀρχῆς ἀπεπαύσατο.

37. Χειροτονοῦσι τοίνυν δικτάτωρα πρῶτον οἱ Ῥωμαῖοι Τίτον Μάρκιον, ὃς ἅμα τῆς ἀρχῆς ἐπελάβετο, δύο ὑπάτους προεςήσατο. Οὐ μὴν χρόνον ὥρισε, καθ' ὃν ἂν χειροτονοῖντο οἱ ὕπατοι· νεώτερον γάρ ἐςι τὸ κατὰ τὸν Ἰανουάριον μῆνα
*) C. f. 39. προϊέναι τὸν ὕπατον. Ἐνιαυτῷ δὲ μόνῳ τὴν *) ὕπατον ἐπίςευσε τιμὴν, πανταχοῦ Ῥωμαίων ταῖς ἐναλλαγαῖς χαιρόντων. Πάντα δὲ τὰ τῆς βασιλείας σύμβολα παρῆν τῷ δικτάτωρι, ςεφάνου χωρίς· οἵ τε δυοκαίδεκα πελέκεις, πορφύρα, καὶ σέλλα, καὶ δόρατα, καὶ ὅσοις ἐπισήμοις οἱ ῥῆγες ἐγνωρίζοντο. Ἱππάρχην τε πρῶτον, Σπούριον Κάσιον, ὕπαρχον ἑαυτῷ προεβάλετο, καθάπερ Ῥωμύλος τὸν Κελέριον τριβοῦνον τῶν ἱππέων. Ἡγοῦντο δὲ αὐτῷ ῥάβδοι ἐπιμήκεις, λοφιῶν χωρίς· ὅπερ ἔτι καὶ νῦν ἔθος, καίπερ ἠγνοημένον, φυλάττεται. Κινουμένοις γὰρ τοῖς τῶν ἱππέων ςρατηγοῖς οὐκέτι μὲν ῥάβδοι 3), ἡγοῦντο αὐτῶν ὡς τὸ πάλαι, ἐξόπισθεν δὲ δορυφόρος εἷς, ῥάβδους 4) ἐπιμήκεις, καθ' ὁμαλοὺς συνδήσας, εἴωθεν ἐπιφέρεσθαι, οὐδὲ αὐτὸς εἰδὼς τὴν αἰτίαν τῆς φορᾶς, μόνῃ δὲ συνηθείᾳ ἀκολουθῶν.

1) Cod. προϊςάμενα.
2) δικαίαν-αὐτοί. Cod. δίκαιον-αὐτήν.
3) Lego ῥαβδοῦχοι. Conf. notam sequentem.
4) Cod. ῥαβδούχους.

interpretari. Patrio sermone igitur ita vocant Romani eum, qui singularem potestatem ad tempus tenet; neque, dum præest reipublicæ, scriptis eam legibus ordinat; quippe brevi imperium positurus. Justam enim illi potestatem vocant non omnem, sed pro reipublicæ utilitate ad breve tempus datam : ut hac in integrum consilio tantum restituta, deinceps is, cui data sit, ad priorem conditionem revertatur. Etenim simul ac laborantem reipublicæ partem sanasset, dictator imperium ponebat.

37. Primum igitur dictatorem creant Romani Titum Marcium; qui simul atque imperium capessivit, duos consules nominavit. Neque tamen tempus constituit, quo eligerentur consules : nam ut mense Januario crearetur consul, posterius institutum. Annum vero amplius consulatui non concessit, mutationibus ubique gaudentibus Romanis. Omnia autem regiæ potestatis insignia, præter coronam, aderant dictatori : duodecim secures, purpura, sella, lanceæ, et quæcumque regum insignia fuerant. Idem primum magistrum equitum, Spurium Cassium, ministrum sibi elegit, sicuti Romulus Celerem equitum tribunum. Præferebantur autem huic, præter jubas, fasces longi : qui mos hodieque, quamvis ignoratus, servatur. Proficiscentibus enim equitum ducibus non amplius quidem lictores, ut olim, præeunt, sed a tergo armatus unus longarum virgarum fascem ferre solet, ne ipse quidem cau-

Πασῶν δὲ τῶν ἀρχῶν τῆς πολιτείας ὁ ἵππαρχος ἐκράτει, καὶ οὐκ ἦν ἐφιτόν [1] τινι, αὐτοῦ δικάζοντος ἐπὶ ἔφεσιν χωρεῖν. Πλέον δὲ ἓξ μηνῶν οὐδεὶς τῶν δικτατώρων τοῦ κράτους τῆς μοναρχίας ἀντελάβετο, ἀλλὰ καὶ πολλῷ ἔλαττον, καὶ ἐπὶ μίαν μόνην ἡμέραν. Καὶ χαλεπὸν οὐδὲν αὐτῶν τῶν δικτατώρων ἐπιμνησθῆναι, καὶ ὅσοι γεγόνασι, καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον.

38. Πρῶτος δικτάτωρ Τίτος Μάρκιος, ὁ τοὺς πρώτους ὑπάτους, Τίτον καὶ Βαλέριον, αὖθις προαγαγών. Στάσεως δὲ γενομένης, καὶ τῶν ὑπάτων ἀναχωρησάντων, ὁ δικτάτωρ ἑτέρους ἀντ' ἐκείνων προεβάλετο καλάνδαις σεπτεμβρίαις.

ἙΒΔΌΜΗ [2] ΠΡΟΑΓΩΓΉ, ΔΎΟ ΔΉΜΑΡΧΟΙ.

Τῷ ἑπτακαιδεκάτῳ ἔτει τῶν ὑπάτων, στάσεως γενομένης οὐ μικρᾶς τῇ τε γερουσίᾳ, τῷ τε δήμῳ, δύο τὸ πλῆθος προεχειρίσατο δημάρχους, ὥστε αὐτοὺς διαιτᾷν τοῖς δημώταις, καὶ τὴν ἀγορὰν ἐπισκέπτεσθαι· οἳ πρὸς ἀλαζωνείαν ἀρθέντες οὐκ ἐρυθρίων καὶ αὐτῶν τῶν πατρικίων καταψηφίζεσθαι. *) Τῷ δὲ εἰκοστῷ τρίτῳ τῶν ὑπάτων ἔτει εἰς τρεῖς μοίρας τὰ τῆς ἀρχῆς διῃρέθη, εἰς τοὺς ὑπάτους, εἰς τὸν τῆς πόλεως ὕπαρχον καὶ τὸν δῆμον· καὶ οἱ μὲν ὕπατοι διῴκουν τοὺς πολέμους, ὁ δὲ δῆμος ἐστρατεύετο, ὅγε μὴν ὕπαρχος τὴν πόλιν ἐφύλαττε, custos urbis προσαγορευόμενος, ὡσανεὶ φύλαξ τῆς πόλεως· τῷ δὲ ὀγδόῳ καὶ εἰκοστῷ τῶν ὑπάτων ἔτει, διαφερομένων τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς, Αὖλος [3] Σεμπρόνιος προσηγορεύθη δικτάτωρ, ὃς ἐκ μὲν τῆς βουλῆς Γάϊον Ἰούλιον, ἐκ

*) C. f. 39, p. v.

1) ἐφιτὸν recurrit 1, 47.

2) Ἑβδόμη – Δήμαρχοι. Delenda hæc inscriptio; de tribunatu enim peculiariter infra demum (1, 44.) agitur.

3) Cod. λύλος.

sam, cur ferat, sciens, tantumque consuetudinem sequens. Omnium vero civitatis magistratuum princeps erat magister equitum, neque cuiquam eo judice ad adpellationem progredi licebat. Amplius sex menses nemo dictatorum singulare imperium tenuit; at fuit et multo brevius, et unius tantum diei. Ac nihil impedit, quominus ipsos dictatores, et quot, quamdiuque fuerint, commemoremus.

38. Primus dictator Titus Marcius, qui primos consules, Titum et Valerium, denuo creavit. Orta autem discordia, cum consules abdicassent, dictator alios in eorum locum calendis septembribus nominavit.

SEPTIMA ELECTIO, DUO TTIBUNI PLEBIS.

Decimo septimo a consulatu anno, non parvo dissidio senatum inter plebemque coorto, plebs duos tribunos creavit, qui plebeiis jus dicerent, foroque præessent : qui ad arrogantiam provecti ipsos patricios condemnare non erubuere. Anno autem a consulatu vigesimo tertio trifariam imperium divisum est, inter consules, præfectum urbi et plebem : et consules quidem bella administrabant, plebs militabat, præfectus vero urbem custodiebat, dicebaturque custos urbis. Vigesimo autem octavo a consulatu anno, plebe a senatu dissentiente, dictator dictus est Aulus Sempronius, qui cum e senatu Caium Julium, e plebe

δὲ τοῦ δήμου Κόϊνθον Φάβιον χειροτονήσας ὑπάτους, ἀπέθετο τὴν δικτατοῦραν. Αὖθις ἐπὶ τοῦ τεσσαρακοςοῦ καὶ ὀγδόου τῶν ὑπάτων ἔτους προεβλήθη δικτάτωρ Γάϊος Μάμερκος. Τοῦ δὲ δήμου πάλιν ςατοῦντος [1], προεβλήθησαν χιλίαρχοι τρεῖς· ὧν σαλευόντων τὰ πράγματα, ἀνηγορεύθη δικτάτωρ Τίτος Κύντιος, ὃς ἐν μόναις τρισὶ καὶ δέκα ἡμέραις, κατευνασθείσης τῆς ςάσεως, ἀπέθετο τὴν ἀρχήν. Τῷ δὲ ἑβδομηκοςῷ τετάρτῳ τῶν ὑπάτων ἐνιαυτῷ, τῶν Τυῤῥηνῶν ταραττόντων τὰ πράγματα, διὰ τοῦ μεγέθους τοῦ πολέμου ἀνηγορεύθη δικτάτωρ Μάρκος Αἰμίλιος· μεθ' ὃν [2] Πούπλιος, ὃς ἐν ἓξ καὶ δέκα μόναις ἡμέραις, τὸν πρὸς τοὺς Τυῤῥηνοὺς διοικήσας πόλεμον, ἀπέθετο. Αὖθις δὲ τοῦ δήμου προςησαμένου χιλιάρχους, καὶ τῆς βουλῆς ἀνθιςαμένης, ἀνηγορεύθη δικτάτωρ Κόϊνθος, ὃς ἐν ὀκτὼ ἡμέραις, διαλλάξας τὴν πόλιν, ἀπεπαύσατο· μεθ' ὃν Πούπλιος Κορνήλιος Κόσσος· μεθ' ὃν Κύντιος. Ἐπὶ [3] δὲ τοῦ ἑκατοςοῦ τριακοςοῦ ἕκτου τῶν ὑπάτων ἐνιαυτοῦ, τρίτης καὶ ἑκατοςῆς Ὀλυμπιάδος ἐνιςαμένης, ἄναρχος ἡ πόλις διετέλει ἐπὶ πενταετῆ χρόνον. Αὖθις δὲ προαχθέντων ὑπάτων, προεβλήθησαν ἐκ τῶν πατρικίων [4] ἀγορανόμοι τέσσαρες, καὶ ταμίαι
*) C. f. 40. δύο, καὶ πραίτωρ (οἱονεὶ *) ςρατηγὸς), ληγάτοι (οἱονεὶ ὑποςράτηγοι), καὶ δυοκαίδεκα χιλίαρχοι, διὰ τὸ προσδοκᾶσθαι Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα κατὰ Ῥωμαίων ςρατεύειν. Ταραχθέντες δὲ οἱ Ῥωμαῖοι Παπίριον μὲν Κούρσορα ςρατηγὸν ὑπαντῆσαι Ἀλεξάνδρῳ ἐψηφίσαντο, καὶ προεβάλοντο οἰωνοσκόπους καὶ ἱεροφάντας. Σαφὴς δὲ προσδοκία ἥττης [5] τοῖς ἐν καιρῷ πολέμου πρὸς λιτὰς καταφεύγουσιν. Ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου καὶ ἑξηκο-

1) Forte legendum ςρατεύοντος (militante).
2) Cod. μέσον, uti et alibi.
3) Lego ἀπὸ, ut 1, 45.
4) Cod. πατρίων. 5) Cod. ἥττας.

Quintum Fabium consules nominasset, dictaturam deposuit. Rursus anno a consulatu quadragesimo octavo dictator creatus est Caius Mamercus. Plebe vero iterum... tribuni militum tres creati sunt : qui cum rempublicam agitarent, dictator dictus est Titus Quintius, qui intra tredecim tantum dies, sedato dissidio, imperium posuit. Anno autem a consulatu septuagesimo quarto, Tyrrhenis rempublicam perturbantibus, propter belli magnitudinem dictator creatus est Marcus Æmilius, et post eum Publius, qui intra sedecim tantum dies, cum bellum contra Tyrrhenos administrasset, abdicavit. Rursus a plebe creatis tribunis, et senatu obtinente, dictator dictus est Quintus, qui intra octo dies, reconciliata civitate, abdicavit. Hunc secutus Publius Cornelius Cossus, quem Titus Quintius. Ab anno autem a consolatu centesimo tricesimo sexto, qui est Olympadis centesimæ tertiæ, quinquennium principe caruit civitas. Postquam vero iterum consules creati, e patriciis quatuor ædiles, duoque quæstores, et prætor (id est, dux), legati (id est, inferioris ordinis duces), et duodecim tribuni electi sunt; quia Alexander Macedo bellum illaturus Romanis putabatur. Conturbati autem Romani, ut Papirius Cursor obviam imperator Alexandro iret, decrevere, auguresque et pontifices creaverunt. Aperte autem cladem exspectant, qui tempore belli ad preces confugiunt. Anno autem ducentesimo sexagesimo tertio prætor alius,

ϛοῦ καὶ διακοσιοϛοῦ ἐνιαυτοῦ πραίτωρ ἕτερος προεχειρίσθη, ὁ λεγόμενος οὐρβανὸς, ἀντὶ τοῦ, πολιτικὸς, καὶ ὁ λεγόμενος περεγρῖνος, οἱονεὶ ξενοδόκης· τοῦ δὲ δήμου εἰς μέρη μὲν τέσσαρα, εἰς πέντε δὲ καὶ τριάκοντα φυλὰς διῃρημένου, τοῖς μνημονευθεῖσι τρεῖς ἕτεροι προσετέθησαν πραίτωρες. Τῷ δὲ ἐννενηκοϛῷ [1]) τῶν ὑπάτων ἐνιαυτῷ, Ἀννίβου ἐνσκήψαντος τῇ Ἰταλίᾳ, διὰ τὸν ὄγκον τοῦ πολέμου οὐ μόνον δικτάτωρ [2]), ἀλλὰ καὶ ἀντιδικτάτωρ, ἱππάρχης τε καὶ ἀνθιππάρχης προεχειρίσθησαν, ὥϛε θάτερον τῇ θατέρου γνώμῃ ἑπόμενον, μὴ ἐκ μονήρους αὐθεντίας βλάβην ἐπενεγκεῖν τῇ πολιτείᾳ. Τούτων καὶ μόνων τῶν δικτατώρων, ἤτοι μεσοβασιλέων, μνήμην ἀναφέρει ἡ Ῥωμαϊκὴ ἱϛορία· μετὰ δὲ τούτους Γάϊος Ἰούλιος Καῖσαρ, κατὰ τῆς συγκλήτου καὶ Πομπηΐου τὸν ὀλέθριον τοῖς πράγμασιν ἀναζωσάμενος πόλεμον, αὐτὸς ἑαυτὸν μόναρχον ἀπέδειξε, Λεπίδῳ ἱππάρχῃ χρησάμενος.

ΚΗΝΣΟΥ̃ΡΑ.

39. Ὁ δῆμος ἀνέκαθεν καὶ σύμπαν ἁπλῶς τὸ πολίτευμα ἐϛρατεύετο, καὶ αὐτῶν τῶν ἱερέων τοῖς πολεμίοις ἐπεξιόντων· καὶ πάντες ἀπέτρεφον ἑαυτούς. Ἐδέησε τοίνυν Ῥωμαίοις προβαλέσθαι τοὺς λεγομένους παρ᾽ αὐτοῖς κήνσωρας, οἱ τὰς τῶν πολιτῶν οὐσίας ἀπεγράφοντο, διὰ τὰς ἐν πολέμῳ· οὔπω γὰρ, *) C. f. 40, p. v. ὡς νῦν, τὸ δημόσιον ἐχορήγει *) δαπάνας τοῖς ϛρατιώταις, οἷα οὐκ ὄντων [3]) αὐτοῖς τέως ὑποτελῶν. Ὅθεν τοὺς κήνσωρας Ἕλληνες τιμητὰς καθ᾽ ἑρμηνείαν ἐκάλεσαν.

40. Τότε Τίνιος [4]), ὁ Ῥωμαῖος κωμικὸς, μῦθον ἐπεδεί-

1) Patet aliquid excidisse.
2) Cod. δικτάτορα-ἀντιδικτάτορα.
3) Cod. ὄντος.

quem urbanum, alius etiam, quem peregrinum, id est, peregrinos recipientem, vocant, creati sunt. Postquam vero populus quatuor in partes, et triginta quinque in tribus divisus est, memoratis prætoribus alii tres adjuncti. Anno autem a consulatu nonagesimo, cum Hannibal Italiam invasisset, propter belli molem non tantum dictatorem, sed et prodictatorem, nec non magistro equitum vicarium creavere; ut, altero alterius sequente consilium, nullum reipublicæ e singulari potestate malum existeret. Hos solos dictatores commemorat Romanorum historia: post eos vero Caius Julius Cæsar, suscepto contra senatum Pompeiumque exitiali reipublicæ bello, ipse se solum principem constituit, Lepido usus magistro equitum.

CENSURA.

39. Initio populus ac tota omnino civitas militabat, vel ipsis sacerdotibus in hostem euntibus; omnesque se ipsi sustentabant. Itaque necesse fuit Romanis, quos censores ipsi vocant, creare, qui facultates civium perscribebant, propter belli sumtus; necdum enim e publico eos, ut nunc, militibus præbebant; quippe quibus nulli tum vectigales essent. Inde censores Græci τιμητάς (æstimatores) dixerunt.

40. Illo tempore Tinius, Romanus comicus,

4) Τίνιος haud dubie corruptum. Forte legendum Τιτίνιος; licet enim Lydo errorem tribuere.

ξατο ἐν τῇ Ῥώμῃ. Ὁ δὲ μῦθος τέμνεται εἰς δύο, εἰς κρηπιδάταν [1]) καὶ πραιτεξτάταν· ὧν ἡ μὲν κρηπιδάτα [2]) Ἑλληνικὰς ἔχει ὑποθέσεις ἡ δὲ πραιτεξτάτα [3]) Ῥωμαϊκάς. Ἡ μέντοι κωμῳδία τέμνεται εἰς ἑπτὰ, εἰς παλιάταν, τογάταν, ἀτελλάνην, ταβερναρίαν, Ῥινθωνικὴν, πλανιπεδαρίαν καὶ μιμικήν· καὶ παλλιάτα μέν ἐςιν ἡ Ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν ἔχουσα κωμῳδία, τογάτα δὲ ἡ Ῥωμαικὴν, ἀρχαίαν· ἀτελλάνη δέ ἐςιν ἡ τῶν λεγομένων ἐξοδιαρίων· ταβερναρία δὲ ἡ σκηνωτὴ ἢ θεατρικὴ κωμῳδία· Ῥινθωνικὴ ἡ ἐξωτική· πλανιπεδαρία ἡ καταςολαρία· [4]) μιμικὴ ἡ νῦν δῆθεν μόνη σωζομένη, τεχνικὸν μὲν ἔχουσα οὐδὲν, λόγῳ μόνον τὸ πλῆθος ἐπάγουσα γέλωτι.

41. Ὅτι δὲ ἀναγκαῖον οἶμαι ἐμβραδῦναι τῷ λόγῳ, προσθήσω καὶ τοῦτο. Ῥίνθωνα καὶ Ἀσκήραν καὶ Βλέσον, καὶ τοὺς ἄλλους τῶν Πυθαγορείων [5]) ἴσμεν οὐ μικρῶν διδαγμάτων ἐπὶ τῆς μεγάλης Ἑλλάδος γενέσθαι καθηγητὰς, καὶ διαφερόντως τὸν Ῥίνθωνα, ὃς ἑξαμέτροις ἔγραψε πρῶτος κωμῳδίαν· ἐξ οὗ πρῶτος λαβὼν τὰς ἀφορμὰς Λουκίλιος ὁ Ῥωμαῖος, ἡρωϊκοῖς ἔπεσιν ἐκωμῴδησε. Μεθ' ὃν καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν, οὓς καλοῦσι Ῥωμαῖοι σατυρικοὺς, οἱ νεώτεροι, τὸν Κρατίνου καὶ Εὐπόλιδος χαρακτῆρα ζηλώσαντες, τοῖς μὲν Ῥίνθωνος μέτροις, τοῖς δὲ τῶν μνημονευθέντων διασυρμοῖς χρησάμενοι, τὴν σατυρικὴν ἐκράτυναν κωμῳδίαν· Ὁράτιος μὲν οὐκ ἔξω τῆς τέχνης χωρῶν· Πέρσιος δὲ τὸν ποιητὴν Σώφρονα μιμήσασθαι θέλων, τὸ Λυκόφρονος παρῆλθεν ἀμαυρόν· Τοῦρνος [6]) δὲ καὶ Ἰουβενάλιος
*) C. f. 41. καὶ Πετρώνιος, αὐτόθεν ταῖς λοιδορίαις ἐπεξελθόντες, τὸν *) σατυρικὸν νόμον παρέτρωσαν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας τε καὶ τραγῳδίας.

1) Cod. κρηπιδώτην καὶ πρετέξαντα. 2) Cod. κρηπιδώτη.
3) Cod. πρετέξατα. 4) καταςολαρια quid sit, nescio.
4) Cod. πυθαγόρων. 6) Τοῦρνος, ni fallor, corruptum.

fabulam Romæ dedit. Dividitur autem fabula bifariam, in crepidatam et prætextatam; habetque crepidata Græcum, prætextata Romanum argumentum. Comœdia vero in septem genera dividitur, in palliatam, togatam, atellanam, tabernariam, Rhintonicam, planipedariam et mimicam: et palliata quidem est, quæ Græcum, togata, quæ vetus Romanum argumentum habet: atellana illorum est, quos exodiarios vocant: tabernaria est scenica, sive theatralis, Rhintonica alienigena, planipedaria..., mimica ea, quæ nunc sola restat comœdia, artificiosi nil habens, sermone tantum risum movens multitudini.

41. Quoniam vero in argumento immorandum existimo, hoc etiam addam. Rhintonem, Asceram et Blesum, aliosque Pythagoreorum constat egregiarum disciplinarum in magna Græcia auctores fuisse, ac præcipue Rhintonem, qui primus hexametris comœdiam scripsit: quem primus imitatus Lucilius, Romanus, heroicis versibus comœdias composuit. Post hunc, et qui eum secuti, quos satyricos Romani vocant, recentiores, Cratini et Eupolidis æmuli caracteris, Rhintonis metro, et memoratorum dicacitate usi, satyricam comœdiam firmarunt: et Horatius quidem ab arte non aberravit; Persius autem, Sophronem poetam imitari cupiens, Lycophronis caliginem superavit; Turnus, Juvenalis et Petronius, continuo conviciis irruentes, satyrici carminis legem violarunt. Hæc de vetere comœdia tragœdiaque.

42. Τῆς δὲ τύχης τὰ Ῥωμαίων εἰς ὕψος ἀναφερούσης, ἠκολούθησαν εἰκότως καὶ πταίσματα, καὶ διαφερόντως ἀσωτία· ὥςε μετὰ τῶν [1]) δυόδεκα δέλτων καὶ τὸν περὶ ἀσωτίας νόμον [2]), παρὰ Κορινθίων πάλαι τεθέντα, γράψαι Ῥωμαίους. Τίτλος δὲ, ἤτοι προγραφὴ, τῷ νόμῳ, de nepotibus· οἱονεὶ ἡ σημασία τοῦ ὀνόματος τουτέςι παρὰ Ῥωμαίοις· νέπωτας γὰρ καὶ τοὺς ἐγγόνους καὶ τοὺς ἀσώτους ὁμωνύμως καλοῦσιν. Ἤρεσεν ἐμοὶ διὰ βραχέων τὴν διαφορὰν εἰπεῖν. Νέπως (ὁ νέος παῖς) ἐξ Ἑλληνικῆς ἐτυμολογίας ὁ ἔγγονος λέγεται· καὶ καλῶς ὁ Φιλόξενος εἶπεν. Νέπως δὲ καὶ ὁ ἄσωτος, ὅπερ καὶ αὐτὸς τροπικῶς, καὶ κατὰ θεωρίαν τάχα τοῖς Ἕλλησι παραχωρητέον· ὅτι τὸν σκορπίον οἱ Ῥωμαῖοι πατρίως νέπαν καλοῦσιν, οἱονεὶ ἄποδα, κατὰ ςέρησιν (τὴν γὰρ νε συλλαβὴν ςερητικῷ τρόπῳ λαμβάνουσι Ῥωμαῖοι, ὥσπερ Ἕλληνες νήλυπος, νήχυτος, νήγρετος, νήδυμος), ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν συμβαίνοντος τῷ θηρίῳ. Σαῦρα γὰρ χειμῶνος καὶ αὐτὸς εἰκότως ὁ σκορπίος τῇ γῇ, καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἑρπετῶν, ὑπονεκρωθεὶς κεῖται, μηδὲν ἕτερον παρ' αὐτὴν ἐσθίων. Ἡνίκα οὖν πᾶσαν τὴν περὶ ἑαυτὸν ἐδώδιμον γῆν ἑαυτῷ δαπανήσῃ, τῶν ἰδίων καθάπτεται πλεκτανῶν, καὶ πάσας αὐτὰς ἀνεπαισθήτως καταναλίσκει. Ἦρος δὲ ἀνακαλοῦντος αὐτὸν μετὰ τῶν ἄλλων εἰς φῶς νόμῳ τῆς φύσεως, ἀναποδοῦται, καὶ πρὸς καλαμίνθην τὸ φυτὸν ἐρχόμενος, μόνῃ τῇ ἁφῇ, τῆς βοτάνης ἀναλαμβάνει τὸ δριμὺ, καὶ ςεγανοῦται, καθάπερ ὄφις τῷ μαράθῳ· ὅθεν καὶ νέπεταν τὴν καλαμίνθην Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. Ταύτῃ σκορπιςὰς [3]) νεώτας ἀποκαλοῦσιν
*) C. f. 41, p. v. αὐτοί, οἷα τῶν ἰδίων μελῶν διαφθορεῖς. Τοιαῦτα *) μέν τινα παρατραπεὶς τοῦ σκοποῦ εἴποιμ' ἂν περὶ τούτων.

1) Lego τὸν δυοδεκάδελτον. Conf. 1, 26, δυοκαιδεκαδέλτου.
2) Cod μόνον.
3) σκορπιςὰς νεώτας. Lego σκορπίους τοὺς ἀσώτους.

42. Fortuna autem extollente rem Romanam, secuta, ut fieri amat, vitia sunt, ac præsertim luxuria : ut præter duodecim Tabulas legem quoque de luxuria, a Corinthiis olim latam, scripserint Romani. Cujus legis titulus sive inscriptio est *de Nepotibus* : ita scilicet Romani luxuriosos adpellant; nepotes enim et ἐγγόνους et ἀσώτους (luxuriosos) pariter vocant. Nobis differentiam paucis explicare visum est. Nepos ὁ ἔγγονος a græco etymo dicitur quasi νέος παῖς (juvenis puer); quod recte dixit Philoxenus. Nepos vero et luxuriosus, isque tropice dicitur (videtur enim in investigatione Græcis assentiendum); quoniam scorpium Romani patrio sermone nepam, id est, pedibus carentem, syllaba privativa (ne enim privativo utuntur Romani, quemadmodum Græci in νήλυπος, νήλυτος, νήχυτος, νήγρετος, νήδυμος) vocant, ex eo, quod natura huic animanti accidit. Ut enim lacerta ceteraque reptilia, sic et ipse scorpius hieme sub terra torpens jacet, nil præter eam edens. Ubi igitur circum se omnem esculentam sibi terram consumsit, cirros suos aggreditur, omnesque sine sensu depascit. Vere autem cum ceteris naturæ lege in lucem revocatus, pedes recipit; progressusque ad calaminthami plantam, solo tactu acre ejus trahit, adstringiturque, quemadmodum serpens marathro : unde etiam nepetam Romani calaminthami dicunt. Scorpios itaque illi luxuriosos vocant, ut pote membra sua consumentes. Talia quædam, a proposito aberrantes, de his dicenda habebamus.

43. Βαρεῖς δέ τινες καὶ ἀναιδεῖς ἀϛεμφεῖς τε καὶ ϛιβαροὶ τὸν τρόπον οἱ κήνσωρες τοῖς ἀσώτοις ἐτύγχανον, μὴ τύχης, μὴ ἀξιώματος ἐξαιρουμένου τὸν αἴτιον. Ὅτι δὲ ἀληθῆ ταῦτα, μάρτυς ἡ ἱϛορία· λέγει δὲ οὕτως· πρῶτος Ἄππιος Κλαύδιος κήνσωρ προεβλήθη. Ἀρχὴ δὲ ἦν αὕτη τῶν μεγίϛων· καὶ ἔργον ἦν αὐτοῖς τοὺς τῶν πολιτῶν διερευνᾶσθαί τε καὶ κρίνειν βίους, τιμωρίας τε ἐπάγειν τοῖς ἁμαρτάνουσι κατὰ πάσης δυναϛείας· καὶ οὐδεὶς ἦν ἔξω τῆς τοῦ κήνσωρος ἐξουσίας. Κύριοι δὲ ἦσαν οἱ κήνσωρες καὶ ἔργοις κοινοῖς κατακοσμεῖν τὴν πόλιν.

ΔΗΜΑΡΧΊΑ.

44. Οὕτως οὖν τῶν τιμητῶν ἐκταραττόντων τοὺς ὑπηκόους, καὶ πικρότερον ἐπεξιόντων τοῖς πολίταις, καὶ διαφερόντως ἀδυσωπήτως διακειμένων τῶν δανειϛῶν περὶ τοὺς χρήϛας, ἐχειροτόνησεν ὁ δῆμος δύο δημάρχους ἑαυτῷ, Γαΐον Λικίνιον καὶ Λούκιον Ἀλβίνον, διαιτήσοντας τῷ πλήθει καὶ τὴν ἀγορὰν ἐποψομένους. Αὐτοὶ δὲ οἱ δήμαρχοι μαχαίρας διεζώννυντο, δημοσίους δὲ οἰκέτας πρὸς ὑπηρεσίαν εἶχον, οὓς ἐκάλουν βερνάκλους (σημαίνει δὲ τοὔνομα τοὺς οἰκογενεῖς οἰκέτας). Ἐφ᾽ ὧν τὸ μέτριον ὁ δῆμος ἐκβὰς, καὶ αὐτοὺς τοὺς εὐπατρίδας καλεῖσθαι πρὸς τῶν βαναύσων εἰς δίκην ἐνομοθέτησεν· ὥϛε τὸν ὕπατον πρὸς θεραπείαν τοῦ πλήθους νόμον ἐνεγκεῖν, μὴ ἐξεῖναι τοῖς ἄρχουσι δίχα ψήφου τοῦ δημάρχου τιμωρεῖσθαι πολίτην.

43. Graves autem atque impudentes immotosque et duros censores se luxuriosis præbebant, neque fortuna, neque dignitate noxium tuente. Quæ vera esse his verbis historia testatur: Primus Appius Claudius censor creatus est. Erat autem unus de maximis hic magistratus; munusque ejus inquirere et judicare civium mores, data omni peccantes puniendi potestate; cui nemo non erat obnoxius. Erat vero etiam penes censores, publicis operibus civitatem ornare.

TRIBUNATUS.

44. Tali igitur modo cum populúm terrerent censores, acerbiusque in cives animadverterent, ac præcipue fœneratores immites sese debitoribus præberent: plebs duos sibi tribunos, Caium Licinium et Lucium Albinum, creavit, qui jus dicerent multitudini, foroque præessent. Hi tribuni gladios gerebant, utebanturque ministerio servorum publicorum, quos vernaculos vocabant (significat autem vox servos domi natos). Qua in re modum excedens plebs, ut ipsi patricii a sordido vulgo in jus vocarentur, lege sanxit: unde consul, quo gratificaretur multitudini, legem tulit, ne liceret magistratibus sine tribuni suffragio civem plectere.

ΔΕΚΑΝΔΡΙΚΗ 1) ἘΞΟΥΣΙΑ, ἩΝ ἘΚΑΛΟΥΝ ἸΤΑΛΟΙ DECEMVIRATUM.

45. Εἶτα αὖθις διαφερομένων τῶν λογάδων πρὸς τὸ πλῆθος, ψήφῳ κοινῇ τοὺς μὲν ὑπάτους ἀπεκίνησαν, δέκα δὲ νομοθέταις τὴν διάσκεψιν τῶν κοινῶν ἐπέτρεψαν. Ἀπὸ δὲ τοῦ
*) C. f. 42. ἑξηκοςοῦ ἔτους τῶν ὑπάτων ἐπὶ πεντήκοντα ἐνιαυτοὺς, *) ποτὲ μὲν χιλιάρχων, ποτὲ δὲ μεσοβασιλέων προβαλλομένων, ἐθορυβεῖτο τὰ πράγματα. Τότε σιτηρέσιον τὸ δημόσιον πρῶτον τοῖς ςρατιώταις ἐπιδέδωκεν ὡρισμένον, τὸ πρὶν ἑαυτοὺς ἀποτρέφουσιν ἐν πολέμῳ. Ἔνθεν ἀναρχίαν ἐδυςύχησε τὸ πολίτευμα ἐπὶ πενταετῆ χρόνον· καὶ πάλιν ὕπατοι, εἶτα ἀγορανόμοι τέσσαρες ἐκ τῶν πατρικίων καὶ ταμίαι δύο καὶ πραίτωρ ἕτερος· καὶ πάλιν ὁ δῆμος προεχειρίσατο πέντε μὲν οἰωνοσκόπους, τέσσαρας δὲ ἱεροφάντας. Ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου καὶ ἑξηκοςοῦ καὶ διακοσιοςοῦ τῶν ὑπάτων ἔτους ἕτερος προεβλήθη πραίτωρ, ὥςε τοῖς ξένοις διαιτᾷν. Τὸν δ' ἐνιαυτὸν οἱ πραίτωρες ἐπὶ τῆς ἀρχῆς οὐ παρέβαινον. Ἄχρι δὲ Καίσαρος ὕπατοι μὲν 2) τὰ τῶν πολέμων, τὰ δὲ κατ' οἶκον οἱ πολιτικοὶ διῴκησαν ἄρχοντες.

1) Δεκανδρικὴ — Decemviratum. Delenda hæc inscriptio. Etenim neque in indice exstat, et de Decemviris supra (1, 34.) jam peculiariter explicatum.

2) μὲν τά. Cod. με. recentior manus μετήρχοντο τά.

DECEMVIRALIS POTESTAS, QUEM ITALI DECEMVIRATUM VOCABANT.

45. Deinde, cum iterum a plebe primores dissentirent, communi suffragio amotis consulibus, decem legislatoribus curam reipublicæ mandarunt. Ab anno autem a consulatu sexagesimo per annos quinquaginta, modo tribunis militaribus, modo interregibus creatis, perturbata est respublica. Tum primo militibus, qui antea de suo se in bello sustentaverant, certum stipendium e publico datum. Deinde quinquennium adflictata civitas, principe carens; iterumque consules, ac deinceps quatuor ædiles, duo censores, alterque prætor e patriciis creati; rursusque plebs quinque augures et quatuor pontifices constituit. Anno autem a consulatu ducentesimo sexagesimo tertio alter prætor creatus est, qui peregrinis jus diceret. Annum prætores in magistratu non excedebant. Ad Cæsarem vero usque res bellicas consules, domesticas civiles magistratus administrarunt.

ΠΟΤΕ ἘΠΕΔΟΘΗ ΠΡΩ͂ΤΟΝ ΤΟΙ͂Σ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙΣ ΤᾺ ΛΕΓΟΜΕΝΑ ΚΑΠΙΤᾺ, ΚΑῚ ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΤῸ ΚΑΠΙΤῸΝ ὌΝΟΜΑ.

46. Τῷ πέμπτῳ καὶ ἑξηκοστῷ καὶ τριακοσιοστῷ τῆς πόλεως ἔτει, Λουκίου Γενουκτίου καὶ Κοΐνθου Σερβιλίου ὑπάτων, πολεμούντων Βηΐοις τοῖς γείτοσι τῶν Ῥωμαίων, ἀνάγκη γέγονε, μὴ διαθερίσαι μόνον, ἀλλὰ μὴν καὶ διαχειμάσαι αὐτοῖς παρὰ τοῖς πολεμίοις· τότε πρῶτον διωρίσθη, τοῖς στρατιώταις παρασχεῖν τὸ δημόσιον καὶ ὑπὲρ ἵππου δαπάνης τὰ λεγόμενα καπιτά· (οὕτω δὲ τοὺς ἀπὸ ῥάβδων κοφίνους ἐκάλεσαν ἀπὸ τοῦ κάπερε, οἱονεὶ χωρεῖν. Ἔνθεν ὑποκοριστικῶς τὰ λεγόμενα καπιτούλια πατρίως οἱ Ῥωμαῖοι ὀνομάζουσι) τοῦ δὲ δήμου ἀνέκαθεν στρατευομένου παντὸς, συνεῖδον ὡρισμένην καὶ εὐτρεπῆ συστήσασθαι βοήθειαν· σπείρας μὲν ἀπὸ τριακοσίων ἀσπιδιωτῶν, ἃς καλοῦσι κοόρτης, ἄλας [1]) δὲ (ἀντὶ τοῦ, ἴλας) ἀπὸ ἑξακοσίων ἱππέων, βιξιλλατίωνας ἀπὸ πεντακοσίων τοξοτῶν ἱππέων, καὶ λεγιῶνας ἀπὸ ἑξακισχιλίων πεζῶν, καὶ ῥητῶν ἱππέων. Τομαὶ δὲ ταῖς λεγεῶσιν αὗται·

*) C. f. 42, p. v.

Εἶναι [2]) *) ἀπὸ χ̄ ἱππέων,
Βιξιλλατίωνες ἀπὸ φ̄ ἱππέων,
Τούρμαι ἀπὸ φ̄ τοξοτῶν ἱππέων,
Λεγεῶνες ἀπὸ ἑξακισχιλίων πεζῶν.

1) Cod. ἄλλας.
2) Lego σπεῖραι.

QUANDO PRIMUM MILITIBUS CAPITA, QUAE VOCANT, DATA, ET QUID SIGNIFICET NOMEN CAPITUM.

46. Anno urbis trecentesimo sexagesimo quinto, Lucio Genucio et Quinto Servilio consulibus, Romanis, adversus Veios, vicinos, bellum gerentibus, necesse fuit, non æstivare tantum, sed et hiemare apud hostes : tum primo statutum, ut militibus etiam ad equum alendum, quæ capita dicuntur (sic autem corbes vimineas vocabant a verbo *capere*. Inde diminutiva voce capitulia patrio sermone Romani adpellant), de publico præberentur; cumque inde ab initio populus universus militasset, certas expeditasque copias constituere statuerunt; cohortes scilicet scutatorum trecentorum, alas (id est ἴλας) equitum sexcentorum, vexillationes equitum sagittariorum quingentorum, legiones sex millium peditum, addito certo equitum numero. Partes autem legionum hæ:

Cohortes equitum sexcentorum,
Vexillationes equitum quingentorum,
Turmæ equitum quingentorum sagittariorum,
Legiones sex millium peditum.

Tribuni (τριβοῦνοι), δήμαρχοι.

Ordinarii (ὀρδινάριοι), ταξίαρχοι.

Signiferi (σιγνηφέραι), σημειοφόροι.

Optiones (ὀπτίωνες), αἱρετοὶ ἢ γραμματεῖς (lecti sive scribæ).

Vexillarii (βιξιλλάριοι), δορυφόροι.

Mensores (μήνσορες), προμέτραι.

Tubicines (τούβικες), σαλπιςαὶ πεζῶν (tubicines peditum).

Buccinatores (βουκινάτορες), σαλπιςαὶ ἱππέων (buccinatores equitum).

Cornicines (κόρνικες), κεραύλαι.

Andrabatæ (ἀνδραβάται[1]), κατάφρακτοι.

Metatores (μητάτορες), χωρομέτραι.

Arcitenentes et sagittarii (ἀρκύτεις καὶ σαγιττάριοι), τοξόται καὶ βελοφόροι.

Prætoriani (πραιτωριανοὶ), ςρατηγικοί.

*) C. f. 43. Lancearii (λαγκιάριοι), ἀκοντοβόλοι.

Decemprimi (δεκέμπριμοι), δεκάπρωτοι.

Beneficiales (βενεφικιάλιοι), οἱ ἐπὶ θεραπείᾳ τῶν βετερανῶν[2]) τεταγμένοι (curæ veteranorum præpositi).

Torquati (τουρκουάτοι), ςρεπτοφόροι, οἱ[3]) τοὺς μανιάκας φοροῦντες (qui torques gerebant).

Brachiati sive armilligeri (βραχιάτοι ἤτοι ἀρμιλλιγέροι), ψελιοφόροι.

Armigeri (ἀρμιγέῤῥοι), ὁπλοφόροι.

Munerarii (μουνεράριοι), λειτουργοί.

Deputati (δηπουτάτοι), ἀφωρισμένοι.

Auxiliarii (αὐξηλιάριοι), ὑπασπιςαί.

Cuspatores (κουσπάτορες), φυλακιςαί· κούπους γὰρ Ῥωμαῖοι τὰς ξυλοπέδας καλοῦσιν ὡσανεὶ κουςώδης πεδῶν, οἱονεὶ ποδοκάκας καὶ ποδοφύλακας (custodes; cuspos enim Romani vocant nervos, quasi custodes pedum).

Imaginiferi (ἰμαγινεφέρης), *) εἰκονοφόροι.

Ocreati pedites (ὀκρεάτοι πεζοὶ), σιδήρῳ τὰς κνήμας περι-

1) ἀνδραβάται haud dubie corruptum. Legendum suspicor ἀνδαβάται: quippe et hic errasse Lydus videtur.

2) Cod. μετεράνων.

3) οἱ - φοροῦντες. In Cod. hæc referuntur ad βραχιάτοι (male utique); unde deinceps ψελιοφόροι ad ἀρμιγέῤῥοι ἤτοι ἀρμιλλιγέροι, ὁπλοφόροι ad μουνεράριοι, et λειτουργοὶ ad δηπουτάτοι ἀφωρισμένοι referuntur.

πεφραγμένοι (quorum tibiæ ferro munitæ).

Armatura prima (ἀρματοῦρα πρίμα), ὁπλομελέτη πρώτη.

Armatura semissalis (ἀρματοῦρα σιμισσάλια), ὁπλομελέτη μείζων.

Hastati (ἀςάτοι), δορυφόροι.

Tesserarii (τεσσεράριοι), οἱ τὰ σύμβολα ἐν τῷ καιρῷ τῆς συμβουλῆς 4) τῷ πλήθει περιφημίζοντες (tesseras tempore conflictus per multitudinem nuntiantes).

Draconarii (δρακονάριοι), δρακοντοφόροι.

Adjutores (ἀδιούτορες), ὑποβοηθοί.

Samiarii (σαμιάριοι), οἱ τῶν ὅπλων ςιλπνωταί (qui arma poliunt).

Vaginarii (βαγινάριοι), θηκοποιοί.

Arcuarii (ἀρκουάριοι), τοξοποιοί.

Pilarii (πηλάριοι), ἀκοντιςαί.

Verutarii (βερουτάριοι), δισκοβόλοι.

Funditores (φουνδίτορες), σφενδονῆται.

Ballistarii (βαλλιςάριοι), καταπελτιςαί· καταπέλτης δέ ἐςιν εἶδος ἑλεπόλεως· καλεῖται δέ τῷ πλήθει ὄναγρος (est autem ballista genus machinæ obsidionalis: vulgus onagrum vocat).

Vinearii (βινεάριοι), τειχομάχοι.

Primiscutarii (πριμοσκουτάριοι), ὑπερασπιςαὶ, οἱ νῦν λεγόμενοι προτίκτορες (qui nunc protectores dicuntur).

Primisagittarii (πριμοσαγιττάριοι), τοξόται πρῶτοι.

Clibanarii (κλιβανάριοι), ὁλοσίδηροι· κηλίβανα γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὰ σιδηρᾶ καλύμματα καλοῦσιν, ἀντὶ τοῦ, κηλάμινα 5) (toti ferrei; clibana enim, id est, cælamina, Romani ferrea tegumenta vocant).

Flammularii (φλαμουλάριοι), ὧν ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ δόρατος φοινικὰ ῥάκη ἐξήρτηντο (quorum ab acumine hastæ panni punicei pendebant).

Expediti (ἐξπεδίτοι), εὔζωνοι, γυμνοὶ, ἕτοιμοι πρὸς μάχην (accincti, nudi, ad pugnam parati).

Ferentarii (φερεντάριοι), ἀκροβολιςαί.

Circitores (κιρκίτορες), οἱ περὶ τοὺς μαχομένους περιιόντες, καὶ χορηγοῦντες ὅπλα, μήπω ἐπιςάμενοι μάχεσθαι (qui pugnantibus arma circumeuntes porrigunt, necdum pugnare scientes).

4) Lego συμβολῆς. 5) Incertum, sicne in Cod. fuerit, an κηλίμινα.

Ἀδωράτορες, βετερανοὶ, τίρωνες· περὶ ὧν εἰς πλάτος οἶμαι δεικτέον.

47. Ἀδωράτορας οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς ἀπομάχους καλοῦσιν (ἀδωρέα γὰρ κατ' αὐτοὺς ἡ τοῦ πολέμου λέγεται δόξα, ἀπὸ τῆς ζείας, καὶ τῆς τιμῆς τῶν ποτὲ τιμηθέντων αὐτοῖς), βετερανοὺς δὲ τοὺς ἐγγεγηρακότας τοῖς ὅπλοις (μάρτυρες Κέλσος τε καὶ Πάτερνος καὶ Κατιλίνας (οὐχ ὁ συνωμότης, ἀλλ' ἕτερος), Κάτων πρὸ αὐτῶν ὁ πρῶτος, καὶ Φροντῖνος, μεθ' οὓς καὶ Ῥενάτος, Ῥωμαῖοι πάντες· Ἑλλήνων δὲ Αἰλιανὸς *) καὶ Ἀῤῥιανὸς, Αἰνείας, Ὀνήσανδρος 1), Πάτρων, Ἀπολλόδωρος, ἐν τοῖς Πολιορκητικοῖς, μεθ' οὓς Ἰουλιανὸς 2) ὁ βασιλεὺς, ἐν τοῖς Μηχανικοῖς (ὧν ὁ Φροντῖνος ἐν τῷ de 3) Offociati, ἀντὶ τοῦ, ἐν τῷ περὶ ϛρατηγίας, μνήμην ποιεῖται), καὶ Κλαυδιανὸς 4) δὲ οὗτος ὁ Παφλαγὼν, ὁ ποιητὴς, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Στιλικῶνος ἐγκωμίων), τίρωνας δὲ τοὺς ταπεινοὺς, ὁποίους εἶναι συμβαίνει καθ' ἡμᾶς τοὺς λεγομένους Τριβάλλους (οὕτως δὲ τοὺς Βέσους Ἀῤῥιανὸς ἐν τοῖς περὶ Ἀλεξάνδρου προηγόρευσε 5)). Διὰ γὰρ πενίαν καὶ μόνην διδοῦσιν 6) ἑαυτοὺς οἱ λεγόμενοι τίρωνες εἰς ὑπηρεσίαν τῶν ἀληθῶς ϛρατευομένων, οὐ μὴν ἄξιοι τέως ϛρατιῶται καλεῖσθαι, ἢ ὅλως ἐν ἀριθμῷ τέως τετάχθαι, διὰ δὲ 7) τὸ πτωχὸν τῆς τύχης, καὶ ἄπειρον τῆς μάχης. Οὐδὲ γὰρ ἐφιτὸν 8) ἦν ὑπὲρ πατρίδος, εἰ μή γε τοὺς εὐπατρίδας ἀγωνίσασθαι. Διόδωρος 9) γοῦν ἐν δευτέρᾳ Βιβλιοθηκῶν φησὶ,

*) C. f. 43, p. v.

1) Cod. ὁ νήσανδρος. 2) Nomen aperte depravatum, si vera sunt, quæ sequuntur.

3) Legendum forte *de Officio Legati* (id est, ducis). Ceterum hic novo ac validο argumento constat, Frontinum præter stratagemata aliud de scientia militari opus scripsisse. Conf. III, 3.

4) Locum, quem Lydus respicere videtur, v. in Carmine de Cons. Mall. Theod. v. 181.

Adoratores, veterani, tirones; de quibus prolixius explicandum esse censeo.

47. Adoratores Romani emeritos milites vocant (adorea enim illorum sermone belli gloria dicitur, a farre, et honore eorum, quos quondam honoraverunt); veteranos autem, qui armis insenuere. Testes sunt Celsus, Paternus, Catilina (non conjuratus ille, sed alius), ante illos Cato major et Frontinus, post quos et Renatus, qui omnes Romani: e Græcis vero Ælianus, Arrianus, Æneas, Onosander, Patron, Apollodorus, in Poliorceticis, post quos Julianus imperator, in Mechanicis (quorum Frontinus mentionem facit in libro de scientia militari), nec non Claudianus ille Paphlagon, poeta, in libro primo de laudibus Stiliconis. Tirones autem adpellant humiles, quales nunc sunt, qui Triballi vocantur (quo nomine Bessos Arrianus in iis, quæ de Alexandro scripsit, adpellavit). Etenim solam propter egestatem, qui tirones vocantur, vere militantibus serviunt; neque vero milites jam adpellandi sunt, aut omnino aliquo in numero ponendi, tum propter fortunæ humilitatem, tum propter pugnandi inscitiam. Neque enim pro patria pugnare cuiquam licebat, nisi honesto genere nato. Diodorus quidem, in libro secundo Bibliothecæ, ait,

5) Lego προσηγόρευσε.

6) Cod. δίδωσιν. 7) Lego τε. 8) Eadem vox occurrit 1, 37.

9) Locus Diodori est in libro primo; de Solone autem nulla in eo mentio.

Σόλωνα, ἐν Αἰγύπτῳ μαθόντα, νόμον Ἀθηναίοις γράψαι τοιοῦτον, ὥϛε εἰς τρεῖς μοίρας τὴν πολιτείαν διατάττεσθαι· εἰς εὐπατρίδας, οἳ περὶ σοφίαν καὶ λόγους ἐσχόλαζον· δευτέραν δὲ τὴν γεωργικὴν ἅμα καὶ πρόμαχον· τρίτην τὴν βάναυσον καὶ τεχνουργόν· τὴν δὲ μετὰ ταύτας ἄτιμον· ἐξ ἧς οἱ δῆθεν χρειωδέϛεροι ἐν τοῖς γεωργικοῖς ἅμα καὶ μαχίμοις προσήδρευον, δουλεύοντες αὐτοῖς, καὶ τὸ πολεμεῖν καὶ γεωργεῖν διδασκόμενοι. Τούτους Ἰταλοὶ τίρωνας ἐκάλεσαν ἀπὸ τοῦ τείρεσθαι καὶ ταλαιπωρεῖν ἐν τῷ δουλεύειν. Ἀθηναίους γὰρ ἐν ἅπασιν οἱ Ῥωμαῖοι ζηλώσαντες, οὕτω καὶ αὐτοὶ τὸν δῆμον διέθηκαν. Ταύτῃ γὰρ καὶ τρίβους τὰς φυλὰς ἐπωνόμασαν ἐκ τῆς εἰς τρεῖς μοίρας τῆς πολιτείας διανομῆς.

48. Καὶ οὗτοι μὲν ἐκ προσθήκης ἐτάχθησαν, ὥς τινες τῶν ἱϛορικῶν φασίν, ὑπὸ Μαρίου τοῦ ὕϛερον τυραννήσαντος. Οἱ δὲ ἀνέκαθεν 1) τῷ ἱππάρχῳ ἑπόμενοι, προμῶται καθ' ὁμαλοῦ προηγορεύθησαν 2), συνεϛῶτες εἰς τάγματα τέσσαρα, βιάρχους, δουκηναρίους, κεντυρίωνας 3)...

*) C. f. 44. ... μὲν *) πάντων· δέκα μὲν δήμαρχοι, δύο δὲ ὕπατοι, καὶ ὀκτὼ πραίτωρες, καὶ ἓξ ἀγορανόμοι ἐπὶ τῆς πόλεως ἀπέμειναν καὶ μόνοι. Ταῦτα ὁ Πομπόνιος, ὡς ἔοικε, τὸ πλῆθος καὶ ποικίλον τῆς ἱϛορίας διαφυγών. Ὅ γε μὴν Οὐλπιανὸς ἐν τοῖς προγραφομένοις Προτριβουναλίοις λεπτοτέρως τοὺς περὶ τῶν πραιτώρων διεξῆλθε λόγους, τοὺς μὲν τουτελαρίους, τοὺς δὲ φιδεϊκομμισσαρίους ὀνομάζων· ὧν ἅπαξ σχολαζόντων οὐ συνεῖδον μνησθῆναι.

49. Τοσούτων ἀρχόντων, ἐκ προοιμίων τῆς Ῥωμαϊκῆς

1) Cod. ἀνέθηκαν. 2) Lego προσηγορεύθησαν.

3) Conf. III, 2 et 21. Desideratur hujus capitis extrema, et sequentis (de Prætoribus) major pars. In codice, ut videre licet, duo folia resecta sunt.

Solonem hanc, quam in Ægypto didicisset, legem Atheniensibus dedisse, ut tres partes civitatis constituerent: unam generosorum, qui sapientiæ literisque vacabant; alteram eorum, qui agricolæ simul et milites; tertiam opificum atque artificum, ceteris ab honore exclusis: e quibus si qui erant utiliores, agricolis iisdemque militibus juncti, serviebant, bellumque et agriculturam docebantur. Hos Itali tirones, quasi ærumnosa in servitute tritos, dixerunt. Athenienses enim in omnibus imitati Romani, et ipsi civitatem ita constituere. Etenim hinc quoque tribus populi partes adpellavere, scilicet a civitatis in tres partes divisione.

48. Et hi quidem tanquam additamentum, ut nonnulli historici referunt, a Mario, qui tyrannus postea evasit, constituti. Ii vero, qui inde ab initio magistrum equitum secuti, communi nomine promoti adpellati sunt: quorum erant quatuor ordines, biarchi, ducenarii, centuriones...

...decem tribuni, duo consules, octo prætores et sex ædiles tantum in urbe manebant. Hæc Pomponius, evitata, ut videtur, copia et varietate historiæ. Ulpianus autem in iis, quæ Protribunalia inscribuntur, subtilius de prætoribus disseruit, alios tutelarios, alios fideicommissarios adpellans: de quibus, quoniam semel abrogati, nolui commemorare.

49. Expositis magistratibus, quorum, ab incunabulis Romanæ reipublicæ ad mansuetissimum

πολιτείας μέχρι τῆς ἐπιεικεστάτης βασιλείας Τίτου, μνήμην ἐν ταῖς ἱστορίαις εὑρὼν, πέρας ἐπιθήσω τῷ λόγῳ. Οὐδὲ γὰρ τῶν Δομετιανοῦ δυοκαίδεκα πολιάρχων, οὐδὲ μὴν τῶν Βασσιανοῦ, τοῦ [1]) ἐπίκλην Καρακάλλου, νεωτερισμῶν μνήμην ποιήσασθαι συνεῖδον· τὰ γὰρ παρὰ τῶν κακῶς βεβασιλευκότων γενόμενα, κἂν ὦσι χρηστὰ, καταφρονείσθω.

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ὙΠΆΡΧΟΥ ΤΩ͂Ν ΝΥΚΤΩ͂Ν.

50. Τρίβυρες, ἔθνος Γαλατικὸν, ταῖς ὄχθαις τοῦ Ῥήνου παρανεμόμενοι, ὅπου καὶ Τριβύρις ἡ πόλις, (Συγάμβρους [2]) αὐτοὺς Ἰταλοὶ, οἷον δὲ [3]) Γαλάται Φράγγους καθ' ἡμᾶς ἐπιφημίζουσιν) ἐπὶ Βρέννου ποτὲ διὰ τῶν Ἄλπεων σποράδην ἀλώμενοι, ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἐξηνέχθησαν διὰ [4]) τῶν ἀνοδεύτων καὶ ἀκανθωδῶν ἐρημιῶν, ὡς φησιν Οὐεργίλιος. Εἶτα καὶ διὰ τῶν ὑπονόμων ἐπελθόντες, τὴν Ῥώμην καὶ αὐτὸ δὲ τὸ Καπετώλιον ἐκράτησαν· ὅτε τῶν ἐν τῷ ἱερῷ χηνῶν ταραχθέντων ὑπὰ τῶν βαρβάρων, ἀκράτῳ νυκτὶ φανέντων, διεγερθεὶς Μάλλιος ὁ στρατηγὸς, (γείτων δὲ ἦν) τοὺς μὲν βαρβάρους ἐξώθησε, τοῖς δὲ χησὶν ἑορτὴν καὶ ἱπποδρομίαν ἄγειν Ῥωμαίοις, τοῖς δὲ κυσὶν ὄλεθρον κατὰ τὸν ἐν λέοντι ἥλιον διώρισε. Τούτων οὕτως τότε γενομένων, νόμος ἐτέθη ὁ προάγων τοὺς φύλακας τῶν νυκτῶν. Καὶ ὅσον μὲν πρὸς τὸ μῆκος τοῦ χρόνου, ἐρχῆν ἡμᾶς ἔμπροσθεν τούτων ἐπιμνησθῆναι· ἀλλ'
*) C. f. 44, p. v. ἐπειδὴ μὴ ταῖς ἀρχαῖς τῆς πολιτείας καὶ τουτὶ συναριθμεῖσθαι *) τὸ φρόντισμα νόμος, σύστημα δὲ καὶ σῶμα τυγχάνει λειτουργίας χάριν ἐπινοηθὲν, εἰκὸς ἦν καὶ αὐτὸ ὡς γοῦν πέρατι τῶν

1) Cod. τὸ. 2) Cod. συμγάβρους.

3) Pro οἷον δὲ lego οἱ δὲ.

4) διὰ-ἐρημιῶν. Virg. Æn. VIII, 657 : *Galli per dumos aderant.*

Titi imperium, in historiis memoriam reperi, finem libro imponam. Neque enim Domitiani duodecim præfectorum urbis, neque vero Bassiani, cognomine Caracallæ, innovationum mentionem facere volui : quæ enim a pravis principibus facta, quamvis utilissima sint, contemnuntor.

DE PRAEFECTO VIGILUM.

50. Treveri, gens Gallica, ripas Rheni accolentes, ubi et Treviri urbs, (Sygambros eos Itali; Galli autem nunc Francos adpellant) Brenno duce quondam per Alpes sparsim errantes, in Italiam irruerunt per deserta invia et dumosa, ut ait Virgilius. Deinde per cuniculos ingressi, Romam atque ipsum Capitolium tenuere : cum a barbaris intempesta nocte adparentibus territi, qui in templo erant anseres, Manlium ducem (vicinus autem erat) excitarunt, qui barbaros dejecit, anseribus autem ut festum et cursus equestres ludicros Romani celebrarent, canibus vero perniciem, sole leonem percurrente, decrevit. Quæ cum ita tum accidissent, lex lata est, custodes nocturnos instituens. Et quantum quidem ad temporis spatium, nos prius de his commemorare oportebat : verum quoniam hoc munus magistratibus reipublicæ adnumerari non solet, estque collegium et corpus ministerii causa inventum; par quoque erat, quasi extremo utique magistratuum illud adjungere. Etenim non tan-

ἀρχῶν παραθέσθαι. Οὐ γὰρ μόνον τὴν πόλιν ἐξ ἐπιδρομῆς καὶ λανθανούσης ἐφόδου πολεμίων ἀπήμαντον, καὶ ἀστασίαστον ἐμφυλίου βλάβης φυλάττουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν ἐμπρησμῶν βλαπτομένοις ἀμύνουσι. Καὶ μάρτυς Παῦλος ὁ νομοθέτης αὐτοῖς ῥήμασι καθ' ἑρμηνείαν οὕτως· «τὸ [1] τριανδρικὸν σύστημα παρὰ τοῖς παλαιοῖς διὰ τοὺς ἐμπρησμοὺς προεβάλοντο· οἳ καὶ νυκτερινοὶ ἐκ τοῦ πράγματος ἐλέγοντο. Συνῆσαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἀγορανόμοι καὶ δήμαρχοι ὑπουργοί· κολλήγιον (ἀντὶ τοῦ, σύστημα), ὅπερ τὰς πύλας τῆς πόλεως ᾤκει καὶ τὰ τείχη, ὥστε τῆς χρείας καλούσης εὐχερῶς εὑρισκομένους συντρέχειν.» Οὕτω μὲν ὁ Παῦλος. Ὅτι δὲ ἀληθὴς ὁ λόγος ἐστὶ καὶ νῦν τοιούτου τινὸς ἄπει [2] συμβαίνοντος ἀνὰ τὴν πόλιν, οἱ τυχὸν ἐπικαίρως ἐξ αὐτῶν εὑρισκόμενοι βοῶντες τῇ πατρίῳ Ῥωμαίων φωνῇ· omnes [3] collegiati· οἷον εἰπεῖν· πάντες ἕτεροι [4] συνδράμετε.

51. Τούτων οὕτω προσαχθέντων [5], ἕκτον καὶ ἑπτακοσιοστὸν ἔτος τῇ πόλει κεχωρήκει. Καῖσαρ δὲ μοναρχῶν πάσας μὲν ἀπέπαυσε τὰς ἀρχὰς, τὴν δὲ τῶν ὅλων δύναμιν ἀρχῶν ἀνεζώσατο μόνος· καὶ τρισὶν ἐνιαυτοῖς διαρκέσας, αὐτὸς μὲν ἐν τῇ βουλῇ κατεσφάγη· τὸ δὲ λοιπὸν Καῖσαρ ὁ νέος ἀδελφιδοῦς [6] ἐκείνου, μεθ' ὃν τὸ κράτος εἰς τοὺς Καίσαρας περιέστη.

1) Ipsis Pauli verbis (Digest. I, Tit. xv.) in versione usus sum, excepto tantum *familia publica*, pro quo in textu, quem Lydus vertit, *collegium* fuisse, ex ejus versione intelligitur.

2) ἄπει non intelligo.

tum ab incursu et clandestina irruptione hostium ac domesticarum factionum malo incolumem civitatem præstant, verum etiam incendio adflictis succurrunt. Testis est Paulus jurisconsultus, cujus ipsa verba secundum versionem hæc sunt : « apud vetustiores incendiis arcendis triumviri præerant, qui ab eo, quod excubias agebant, nocturni dicti sunt. Interveniebant nonnunquam et ædiles et tribuni plebis. Erat autem collegium circa portas et muros dispositum, unde, si opus esset, vocabatur. » Ita Paulus: quem verum dixisse, argumento est, quod etiamnum, ubi tale quid in urbe accidit, qui ex illis opportune forte inveniuntur, patrio Romanorum sermone clamant: omnes collegiati ! id est, omnes collegi adeste !

51. Sub hisce magistratibus annum septingentesimum sextum urbs implevit. Cæsar autem rerum potitus, omnibus abrogatis magistratibus, universam rempublicam imperio solus rexit: quod cum triennium tenuisset, ipse in curia cæsus est; Cæsar vero deinde factus adolescens sororis ejus filius, post quem imperium ad Cæsares pervenit.

3) Cod. omnis colliciatas.

4) Lego ἑταῖροι. Conf. III, 30, ἑταίρων.

5) Lego προαχθέντων.

6) Scilicet Augusti mater Lydo est soror Cæsaris. Conf. II, 3, ἀδελφῆς.

ΛΥΔΟΥ [1])

ΠΕΡΙ ΑΡΧΩΝ

ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Β'.

ΠΕΡῚ ΚΑΊΣΑΡΟΣ ΚΑῚ ΤΩ͂Ν ΚΑΊΣΑΡΟΣ ἘΠΙΣΉΜΩΝ.

Οἱ τυραννίδα καθ' ὅντινα οὖν καιρὸν τολμήσαντες, οὐ μόνον τοὺς, ἐν οἷς ἐγένοντο καιροῖς, ἐλυμήναντο, ἀλλὰ καὶ τοῖς μεταγενεςέροις πρὸς βλάβης ἐγένοντο, ζηλωτὰς κακῶν τοῖς ὑπηκόοις ἀπολιμπάνοντες. Μαρίου τοίνυν τυραννήσαντος καὶ ὑπουργήσαντος, Σύλλας ἀναςὰς, ἀντετυράννησεν· αὐτῶν δὲ
*) C. f. 45. ἀλλήλοις ἀντιφερομένων *), ἡ Ῥωμαίων, μεταίχμιον οὖσα τοῖς τυράννοις, ἐσπαθίζετο [2]) πολιτεία. Καὶ Μάριος μὲν ἐν προοιμίοις τῶν Σύλλου ἐκράτει δυνάμεων· τῆς δὲ τύχης ἑκάτερον διαφθεῖραι σπουδαζούσης, νῦν μὲν ὁ Σύλλας, νῦν δὲ ὁ Μάριος ἐκράτει· πέρας δὲ ἑκατέροις ὄλεθρος. Μάριος γὰρ ἐλαττωθεὶς εἰς τεμάχη [3]) λεπτὰ πρὸς τοῦ Σύλλου κατετμήθη· Σύλλας δὲ μετὰ τὴν νίκην σκώληκας ἀναβλύσας, καὶ ἕτερον οὐδὲν παρὰ τὴν εὐτυχοῦς προσηγορίαν ἐκ τῆς νίκης λαβὼν, ἀπεφθάρη. Περιόντι δὲ ἔτι τῷ Σύλλᾳ προσπελάσας ὁ Πομπήϊος, ἐζήλου τὰ [4]) ἑαυτῶν, καὶ γαμβρὸς ἐγένετο, Ἀντιςίαν τὴν ἐγγόνην

1) In Codice libri inscriptio est: λόγος β'.
2) Cod. ἐσπαθείζετο. 3) Cod. τε μαχην.

LYDI

DE MAGISTRATIBUS

REIPUBLICÆ ROMANÆ

LIBER II.

DE CAESARE EJUSQUE INSIGNIBUS.

Tyrannidem quotquot unquam ausi sunt, non solum, quibus ipsi vixere, tempora adflixere, sed posterioribus quoque nocuerunt, æmulos pravitatis civibus relinquentes. Sic Marii tyrannide adjutus Sylla prodiit, seque tyrannum tyranno objecit : qui dum inter sese confligebant, Romana respublica, tyrannorum armis interjecta, dilacerabatur. Ac Marius quidem initio copias Syllæ superavit : fortuna autem perdere utrumque studente, modo hic, modo ille superior discessit; finis vero utrique exitium. Victus enim Marius à Sylla minutatim concisus est; Sylla autem post victoriam vermibus gemens, nec quidquam ea præter felicis nomen adeptus, interiit. Cui cum se junxisset Pompeius, superstitem etiam æmulatus est, ductaque in matrimonium nepte ejus Antistia, socerum habuit, seque totum ei dedit. Cæsar autem, qui initio Pompeii studio la-

4) τὰ ἑαυτῶν. Lego τε αὐτὸν.

αὐτοῦ πρὸς γάμον ἑλὼν, καὶ ὅλος ἦν ἐκείνου. Νοσῶν δὲ Καῖσαρ ἐξ ἀρχῆς πρὸς Πομπήϊον, Ἰουλίας ἤδη τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς τελευτησάσης, ἣν ἔτυχε πρὸς γάμον Πομπηΐῳ δοὺς, τὴν ἐναντίαν ἠσπάσατο, καὶ Μάριον ἐτίμα, καὶ τοῖς αὐτοῦ τρόποις ἀπήγετο. Συγχέονται οὖν ἄμφω κατ' ἀλλήλων, ὡσεὶ κληρονόμοι τῶν τυράννων, ἔθνους μὲν παντὸς, ὅσον ἦν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, Πομπηΐῳ, βαρβάρων δὲ πάντων, ὅσοι πρὸς δύνοντα ἥλιον καὶ τὴν ἄρκτον ἐνέμοντο, τῷ Καίσαρι ἅμα τῷ ϛρατιωτικῷ συναιρουμένων· καὶ δῆλα τὰ λοιπά.

2. Κρατεῖ δὲ τῶν ὅλων ὁ Καῖσαρ· καὶ, ἐπὶ τριακοσίοις αἰχμαλώτοις θριαμβεύων βασιλεῦσιν, ἀναβὰς εἰς τὴν Ῥώμην, οὐ βασιλέως, (τί δ' ἂν εἴη μεῖζον;) ἤγουν μονάρχου τινὸς ὑπέμεινεν ὑπελθεῖν προσηγορίαν· ἄλλην δέ τινα καὶ τῇ τύχῃ ἠγνοημένην ἐζήτει τιμήν. Ὡς γὰρ ἐκ τοῦ Καπιτωλίου μετὰ τὸν θρίαμβον ἐπὶ τὴν βουλὴν ἐφέρετο, ἐκδραμόντος τινὸς τῶν ἐν τέλει τῆς ϛρατιᾶς, καὶ ϛέφανον ἀγνοοῦντι περιθεμένου, λαβὼν αὐτὸς ἔῤῥιψεν ἀγανακτῶν, ὡς ὕβριν ὑπομένειν ὑπολαβὼν, εἰ βασιλεὺς χρηματίσοι ὁ τοσούτους βασιλέας εἰς δουλείαν ὑπαγαγὼν, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν τύχην ἑλών. Οὕτως ἐμφορηθεὶς
*) C. f. 45, p. v. ταῖς εὐπραγίαις, ἠξίωσε μόλις θεός τε ἅμα καὶ *) ἀρχιερεὺς, καὶ ὕπατος, καὶ μόναρχος ἐσαεὶ, καὶ Ῥωμαίων μὲν πρῶτος, ἐπίτροπος δὲ τῶν ἁπανταχοῦ βασιλέων, καὶ ἵππαρχος, καὶ πατὴρ πατρίδος, καὶ ϛρατηγὸς, καὶ φύλαξ πόλεως, καὶ πρῶτος δημάρχων χρηματίσαι, ϛολὴν ταῦτα πάντα σημαίνουσαν ὑποδύς. Καὶ ὄνομα μὲν αὐτῇ τριουμφάλια· οὐδὲ γὰρ ἦν εὔπορον οὕτω πολυσήμαντον ἐξευρεῖν τῇ ϛολῇ προσηγορίαν. Χιτὼν δὲ ἦν, ἔνδον μὲν ἐκ πορφύρας, ἄνωθεν [1]) δὲ χρυσὸς ὅλως, ὥσπερ ἐλασθέντος διεϛηκὼς τοῦ χρυσοῦ· καὶ λῶρος ἄνω-

1) Lego ἔξωθεν.

borasset, mortua jam Julia, filia, quam in matrimonium ei dederat, contrarias partes amplexus, Marium coluit, ejusque æmulatus est mores. Igitur ambo inter se congrediuntur, quasi hæredes tyrannorum, præter copias, populis quotquot ad orientem solem, a Pompeio, barbaris autem, quotquot ad occidentem solem et septentriones degebant, a Cæsare stantibus. Reliqua nota.

2. Rerum vero potitur Cæsar: qui cum, de trecentis captis regibus triumphans, Romam rediisset, non principis, (quid autem majus foret?) aut summi rectoris nomen subire sustinuit; verum alium quendam et fortunæ ignotum honorem quæsivit. Nam e Capitolio post triumphum in curiam vehens, cum e principibus exercitus quidam procurrisset coronamque ignaro imposuisset, ipse prehensam iratus projecit, quasi ignominiosum sibi ratus, si, qui tot reges in servitutem redegisset, ipsamque fortunam superasset, rex adpellaretur. Ita felicitate repletus, vix deus simul et pontifex, et consul, et perpetuus rector, Romanorumque primus, tutor vero omnium orbis terrarum regum, et magister equitum, et pater patriæ, et imperator, et custos urbis, et primus tribunorum plebis adpellari voluit, vestem hæc omnia indicantem indutus: quæ quidem triumphalis dicta est; neque enim facile erat, tam multa significans nomen vesti reperire. Erat autem tunica, interius purpurea, exterius vero tota aurea, quasi ducto auro rigida; nec non loro superne or-

θεν· οὕτω δὲ τὴν χρυσήλατον ἐπωμίδα [1] Ῥωμαίοις ἀρέσκει καλεῖν. Ταύτην τὴν στολὴν ἔθος ἐκράτησεν ἐξ ἐκείνου τοὺς Ῥωμαίων αὐτοκράτορας ἀμπέχεσθαι, ὅταν ἐπὶ βασιλεῦσιν αἰχμαλώτοις θριαμβεύσωσι· καὶ τοῦτο δῆλον ἐν ἡμῖν ἀπεδείχθη, ὅτε Γελίμερα [2], τὸν Βανδίλων καὶ Λιβύης βασιλέα, πανεθνεὶ θεὸς αἰχμάλωτον τῇ καθ' ἡμᾶς παρεστήσατο βασιλείᾳ [3]. Οὐδὲ γὰρ ἦν ὁμοσχήμονα τὸν νικητὴν πορφύραν περικειμένῳ γίνεσθαι τῷ κρατηθέντι. Τοιούτοις τὸν Καίσαρα τῆς τύχης ἐπὶ τριετῆ χρόνον διαπαιζούσης φρυάγμασιν, ἡ φύσις ἔπεισεν ἄνθρωπον εἶναι.

3. Ὀκταβιανὸς δὲ μετ' αὐτὸν, ἀδελφιδοῦς ἐξ Ἀτίας τοὔνομα, τῆς ἀδελφῆς [4], αὐτῷ γενόμενος, καὶ θετὸς παῖς, διαδεξάμενος τὴν αὐτοκράτορα τιμὴν, θεὸς μὲν, δῆθεν εὐσεβῶς μετριάζων, ὀνομάζεσθαι παρῃτεῖτο, θεῖος δὲ μᾶλλον (καὶ τοῦτο πᾶσι τοῖς μετ' αὐτὸν τὸ ἀξίωμα περιετέθη)· τὸ μὲν γὰρ τῶν φύσει πεφυκότων ἐστὶ, τὸ δὲ τῶν θέσει, τιμῆς, ἢ μᾶλλον βλασφήμου κολακείας χάριν τοῖς βασιλεῦσι περιτιθέμενον. Τοῖς δὲ ἐπισήμοις χρήσασθαι, οἷς Καῖσαρ ὁ μέγας, τέως οὐκ ἔσχε· πρῶτον μὲν, ὅτι κοινωνοὺς εἶχε τῆς ἀρχῆς Ἀντώνιον καὶ Λέπιδον. Νέος δὲ ὢν κομιδῇ, καὶ τὴν λεγομένην παρὰ Ῥωμαίοις βοῦλλαν [5], οἱονεὶ ψῆφον [6], τοῖς Καίσαρος ἠξιοῦτο προσηγορίας· ὅθεν ἔτι καὶ νῦν τοῖς εἰς βασιλείαν προαγομένοις οὐ πρό-
*) C. f. 46. τερον ταῦτά *) τις ἐπιτίθεται σύμβολα, πρὶν στρεπτὸν τῷ τρα-

1) ἐπωμίδα. Verti ut res postulare videbatur.

2) Γελίμερα, τόν. Cod. Γελίμερτῶν.

3) βασιλεία (sc. πόλις) hoc loco est urbs imperatoria : in qua significatione frequens est βασιλίς, quo noster utitur II, 14 et 20. Conf. III, 44, βασιλείαν μετατρέψαι, et III, 55, τῇ βασιλείᾳ.

4) ἀδελφῆς. Scilicet Lydus sororem Cæsaris adpellat sororis ejus filiam.

5) βοῦλλαν. E variis hujus verbi significationibus unam

nata: ita autem ex auro factum humerale ornamentum Romani vocare solent. Hanc vestem induere Romanorum imperatores, cum de captivis regibus triumpharent, ex illo moris fuit: quod apud nos manifeste patuit, quo tempore Gelimerem, Vandalorum et Libyæ regem, cum universa gente deus captivum imperatoriæ nostræ urbi exhibuit. Neque enim fas erat victorem victo, purpura velato, habitu similem esse. Sic superbientem Cæsarem cum triennium fortuna lusisset, natura hominem esse persuasit.

3. Octavianus autem, quem ex Atia, sorore, natum Cæsar adoptaverat, imperatoria dignitate post eum potitus, divinus (quod nomen omnes post eum imperatores habuere) potius, quam deus, pia scilicet modestia, adpellari voluit: illud quippe eorum est, qui natura sua dii; hoc eorum, qui adoptione, honoris, seu potius ignominiosæ adulationis gratia datum imperatoribus. Insignibus vero uti, queis magnus Cæsar, interim non poterat; primum quidem, quia socios imperii, Antonium et Lepidum, habebat. Admodum vero adolescens, et, quam bullam, id est, gemmam, Romani vocant, ferens, Cæsaris nomine honoratus est: unde etiamnum ad imperium provehendo non prius hæc insignia imponuntur, quam principes exercitus, torque collum ejus cir-

reperi, quam exprimere possit ψῆφος. Lydum et hic graviter errare, manifestum est.

6) Addo φέοων.

χήλῳ περιτιθέντες αὐτῷ οἱ ἐν τέλει τῆς ςρατιᾶς, ἄξιον εἶναι τῆς βασιλείας ἀποφήνωσι, Καίσαρα δεικνύντες αὐτὸν, καθάπερ τὸν νέον Καίσαρα, καὶ τῆς τοῦ πρώτου Καίσαρος ἄξιον τιμῆς τε καὶ προσηγορίας. Ὥσπερ γὰρ Πέρσαις ἐςὶ νόμιμον, τὸν ἐκ βασιλέως τεχθέντα προάγειν ἑαυτοῖς εἰς βασιλείαν, οὕτω Ῥωμαίοις οἷς [1] τὸ πάλαι, μὴ τῷ τυχόντι, ἀλλὰ μόνοις τοῖς ἐκ τῆς Καίσαρος σειρᾶς [2] κατιοῦσιν ἐγχειρίζειν τὸ κράτος. Μέσος οὖν ἦν ὁ νέος Καῖσαρ, μήτε τῆς ὅλης ἐπειλημμένος τοῦ κράτους τιμῆς, διὰ τοὺς κοινωνοὺς τῆς ἀρχῆς, μήτε μὴν ἄμοιρον [3], τὸ δὲ πλέον ἔχων παρ' ἐκείνοις [4] διὰ τὸ Καίσαρος ἐπώνυμον, ὃ περιὼν ἔτι θεῖος [5] αὐτῷ περιέθηκε, διάδοχον ἑαυτοῦ καταλῆψαι [6] ψηφισάμενος. Ὡς δὲ Λέπιδος μὲν ἐτελεύτα, Ἀντώνιος δὲ πρὸς Κλεοπάτραν ἔρεψε, Φουλβίαν τὴν ἀδελφὴν τοῦ νέου Καίσαρος, συνοικοῦσαν αὐτῷ τὸ πρὶν, ἀποπτύσας, Αἴγυπτόν τε εἷλε μετ' Ἀντωνίου, καὶ τοὺς ἐμφυλίους ἔπαυσε θορύβους τῆς Ῥώμης· ὀγκωθεὶς καὶ αὐτὸς, θεός τε ἐχρημάτισεν, ὁ ἄρτι μετριάζων, καὶ ναοὺς ὡσιωμένους πρὸς τιμῆς αὐτῷ [7] ἀπεδέξατο, καὶ ἀρχιερέα, ὡσεὶ θεὸς ἐπεμβόλιμος, προεχειρίσατο, πρῶτον αὐτὸν τῶν ἱερέων τῶν τότε νομισθέντων θεῶν ἀποδείξας. Ἐπισήμοις τε πᾶσιν ἐχρήσατο, οἷς ὁ πατὴρ, καὶ ςρατείαις καὶ τάξεσι καὶ δορυφόροις, ὅσοις ὁ Ῥωμύλος τε καὶ πάντες οἱ ἀπ' αὐτοῦ μέχρι τούτων ἐχρήσαντο, μόνον τὸν ἵππαρχον εἰς ἔπαρχον μεταβαλὼν, ὀχήματι τιμήσας ὑπερηφάνῳ, ἐξ ἀργύρου πεποιημένῳ, καὶ τάξιν πολιτικὴν ἀπονείμας αὐτῷ πειθαρχεῖν, Αὐγουςαλίους ἐξ αὐτοῦ

1) Lego ἦν. Conf. III, 46, notam 5.

2) Eadem voce in simili re utitur Lydus in opere de mensibus. V. excerpta hujus operis, pag. 109.

3) Lego ἄμοιρος.

4) Lego ἐκείνους.

cumdantes; dignum esse imperio declaraverint, Cæsarem eum ostendentes, veluti adolescentem Cæsarem, et primi Cæsaris honore nomineque dignum. Quemadmodum enim Persis mos est, ex rege nato regnum deferre; sic Romanis olim fuit, non cuilibet, sed nonnisi à Cæsaris stirpe ortis imperium tradere. Medius igitur erat adolescens Cæsar, neque expers imperii honoris, neque, propter socios principatus, omnem consecutus; præ illis vero præcipuum habens Cæsaris cognomen, quod superstes etiam avunculus ei dederat, cum successorem sibi eum relinquere constituisset. Postquam vero, mortuo Lepido, Ægyptum cum Antonio, qui, Fulvia, sorore ejus, repudiata, Cleopatræ sese dederat, superavit, ac domesticas Romanorum turbas composuit; inflatus et ipse, cum dei nomen usurpavit, qui nuper modeste egisset, tum templa honori suo consecrata recepit, et pontificem, tanquam intercalatus Deus, creavit, quem primum inter sacerdotes Deorum, qui tum colebantur, constituit. Insignibus autem omnibus usus est, quibus pater; militiis vero, officiis et satellitibus, quot Romulus et omnes deinceps ad eum usque usi erant. Solum magistrum equitum in præfectum prætorio mutavit, curruque insigni, ex argento facto, honoravit, nec non civili officio eum præfecit, quos Augustales a semet nominavit:

5) Recentior mauus recte, ὁ θεῖος.
6) Recentior manus recte, καταλεῖψαι.
7) Malim αὐτοῦ.

καλέσας αὐτούς· περὶ ὧν ἐν τῷ περὶ τῆς τάξεως τῶν ὑπάρχων μικρὸν ὕϛερον ἐροῦμεν. Ἠπίως δὲ ὅμως ἐχρήσατο τοῖς ὑπηκόοις· ὥϛε τοὺς Ῥωμαίους εἰπεῖν ἐπ' αὐτῷ τῇ πατρίῳ φωνῇ· utinam nec 1) natus, nec mortuus fuisset! Ἀπηύχοντο γὰρ αὐτοῦ τὴν γένεσιν, ὅτι μόνος ἐϛήριξε τὴν τῶν Καισάρων ἡγεμονίαν· καὶ *) ὁμοίως τὴν τελευτὴν, διὰ τὸ ἤπιον ἅμα καὶ τὸ τῶν ἐμφυλίων ϛάσεων ἀναιρετικόν· οὐδὲ γὰρ μετ' αὐτὸν ἐμφύλιος ἀνήφθη πόλεμος.

*) C. f. 46, p. v.

4. Ἐχρῆτο δὲ ϛολῇ ἐπ' εἰρήνης, οἷα ποντίφεξ (ἀντὶ τοῦ, ἀρχιερεὺς γεφυραῖος 2)), πορφύρας 3), ποδήρει, ἱερατικῇ, χρυσῷ λελογχωμένῃ 4), ἀμφιβλήματι δὲ ὁμοίως πορφυρῷ, εἰς χρυσοῦς αὔλακας τελευτῶντι· τήν 5) τε κεφαλὴν ἔσκεπε, δι' ἃς ἐν τῇ γραφείσῃ μοι περὶ μηνῶν πραγματείᾳ ἀποδέδωκα αἰτίας· ἐπὶ δὲ τῶν πολέμων παλουδαμέντοις· (αἵ δέ εἰσι δίπλακες ἀπὸ κόκκου, πρωτείας μετάξης κλωϛῆς, χρυσῇ περόνῃ λιθοκολλήτῳ ἀνασπαζόμεναι 6) τοῖς ὤμοις· ἡμεῖς μὲν φίβουλαν, ὡς Ἰταλοί, καλοῦμεν, κορνοκόπιον δὲ ἰδίᾳ πως ἐν τοῖς βασιλείοις ἔτι καὶ νῦν λέγουσιν) ἐν δὲ ταῖς εὐωχίαις λιμβοῖς, (πορφυροῖ δέ εἰσι τρίβωνες, ποδήρεις, μαιανδρίαις γραμμαῖς, ἐπὶ 7) τῶν ὤμων χρυσοῖς τουβαλαμέντοις, οἱονεὶ σωληνωτοῖς ὑφάσμασι, διαλάμποντες) καὶ παραγώδαις αὐριγάμμοις, ἀντὶ τοῦ, χιτῶσι χρυσοῖς γαμματισκοῖς ἀναλελογχωμένοις, ἀπὸ τῆς περὶ τοὺς πόδας ὤας καὶ τελευτῆς τοῦ ἐσθήματος ἐξ ἑκατέρων τῶν πλαγίων εἰς γαμμα ϛοιχεῖον δια-

1) Nec natus, nec. Cod. (si recte lego) inecatusec.

2) γεφυραῖος de pontifice etiam dixit Lydus in opere de mensibus. V. excerpta ex hoc opere, pag. 45.

3) Lego πορφυρᾶ.

4) λογχωτὸν (idem quod λελογχωμένον) latine dici lanciolatum, Lydus infra ostendit.

de quibus in libro de officio præfectorum prætorio paulo post disseremus. Mansuetum tamen se civibus præbuit: unde Romani de eo patrio sermone dixerunt: utinam nec natus, nec mortuus fuisset! Optabant quippe, natum non fuisse, qui solus Cæsarum principatum firmasset; iidem, mortuum non fuisse, qui et mansuetus fuisset, et domesticas factiones sustulisset: neque enim post illum bellum civile conflatum est.

4. Veste autem utebatur, pace, ut pote pontifex (id est, ἀρχιερεὺς γεφυραῖος), purpurea: talari, sacerdotali, auro lanciolata, et pallio pariter purpureo, in aureos sulcos desinente; caputque operiebat, ob causas, quas in libro meo de mensibus memoravi: bello autem paludamentis (quæ sunt duplices lænæ, e cocco, torta metaxa præstantissima, fibula aurea, gemmata, in humeris coercitæ: quam fibulam nos, sicut Itali, vocamus; cornucopium vero peculiari quodam nomine in aula etiamnum vocatur): in conviviis limbis, (sunt autem lacernæ purpureæ, talares, mæandris ornatæ, circa humeros aureis tubulamentis, id est, pannis canaliculatis fulgentes) et paragaude aurigamma, id est, tunica aureis gammis lanciolata, a limbo circa pedes imoque vestis, ab utroque latere, in

5) τήν - αἰτίας. Lydus in opere de mensibus. (V. excerpta ex hoc opere, pag. 9.): ἴδιον ἀεὶ γέγονε τῶν ἀρχιερέων τὴν κεφαλὴν σκέπειν ἢ διακοσμεῖν ταινίᾳ, καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν Λατίνων.

6) Cod. ἀναπαζόμεναι.

7) Post ἐπὶ videtur excidisse δὲ.

ζωγραφοῦσι χρυσῷ τὸν χιτῶνα· ἐν δὲ τῇ βουλῇ χλαμύσι, πορφυραῖς μὲν, (πῶς γὰρ οὐχὶ;) πρὸς δὲ τὸ πέρας τῆς ποδήρους ὤας γραμμαῖς τετραγώνοις, διόλου χρυσῷ κοσμουμέναις (σηγμέντα αὐτὰς [1]) οἱ τῆς αὐλῆς καλοῦσιν, ἀντὶ τοῦ, χρυσόσημα· τὸ δὲ πλῆθος, ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν χλαμύδων, σημέντα), βραττεολάταις [2]) καὶ γεμμάταις καὶ λαγκιολάταις, ἀντὶ τοῦ, χρυσοπετάλοις, διαλίθοις καὶ λογχωταῖς [3])· καὶ τοῖς λοιποῖς τῆς βασιλείας ἐπισήμοις· περὶ ὧν κατὰ λεπτὸν ἀφηγήσασθαι περιττὸν ὑπολαμβάνων, παρίημι, τοῦ λόγου με τὸ λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἀφήγησιν τῆς ποτὲ πρώτης τῶν ἀρχῶν κατὰ τάξιν ἄγοντος.

ΠΕΡῚ ΤΗ͂Σ ἘΠΑΡΧΌΤΗΤΟΣ ΤΩ͂Ν ΠΡΑΙΤΩΡΊΩΝ.

*) C. f. 47. 5. Τὸ *) μὲν περίβλεπτον τῆς ἀρχῆς καὶ μόνῳ τῷ σκήπτρῳ παραχωροῦν καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀμυδρᾶς σκιᾶς, ἣν ἔτι καὶ μόνην δοκεῖ διασώζειν, ἱκανοῖς ἄν τις καταλάβοι γνωρίσμασι· πέφυκε γὰρ τὰ τῶν πραγμάτων ὑπέροπτα καὶ ἐξ αὐτῆς καταλαμβάνεσθαι τῆς ἐλαττώσεως. Δεινὸς δὲ ὁ χρόνος ἐκφαγεῖν τε καὶ ὑπεργάσασθαι τὰ γένεσιν ἅμα καὶ φθορὰν εἰληχότα. Ἀλλ' ἡ βασιλέως ἀρετὴ τοσαύτη τίς ἐςιν, ὥςε παλιγγενεσίαν δι' αὐτοῦ τὰ πρὶν ἐξολωλότα καραδοκεῖν.

6. Οὕτως οὖν τῶν ἀρχῶν, ὡς ἔφθην εἰπὼν, ἄχρι τῆς Καίσαρος τοῦ πρώτου ἐπικρατείας προελθουσῶν, αὐτὸς μετὰ τῆς τύχης ἐπιςὰς τοῖς πράγμασι, ξύμπαν ἐξηλλοίωσε τὸ πολίτευμα, ὑπάτοις μὲν μηδὲν παρὰ τὴν προσηγορίαν ἀπολιπὼν, εἰς μήνυμα τοῦ χρόνου δῆθεν· ὑφ' ἑαυτῷ δὲ τάξας τὸν σύμπαντα ςρατὸν, δέδωκε τοὺς [4]) μετ' αὐτῶν, ἢ δι' ἑαυτῶν

1) αὐτὰς οἱ. Cod. αὐτάρ.
2) Cod. βραττεολάτοις καὶ γεμμάτοις καὶ λακιολάτοις.
3) Cod. λογχωτοῖς.
4) τοὺς μετ' αὐτῶν-προτιμῶμεν. Lego τοῖς μετ' αὐτὸν-προτιμῶσιν.

formam literæ gamma tunicam auro distinguentibus : in senatu chlamyde, purpurea, (quidni enim ?) in imo autem ad pedes pertinentis limbi figuris quadrangularibus, (segmenta eas aulici, id est, clavos aureos, vocant ; vulgus autem, in privatorum chlamydibus, sementa) tota vero auro ornata, bracteolata, gemmata, lanceolata, id est, aureis foliis, gemmis, lanciolis distincta ; et ceteris principatus insignibus : de quibus subtiliter explicare supervacaneum existimans, operis ordine ductus, ad primum quondam inter magistratus deinceps enarrandum transeo.

DE PRAEFECTURA PRAETORII.

5. Illustre hujus magistratus, soli sceptro cedentis, vel ex ipsa obscura umbra, quam unam nunc retinere videtur, sufficientibus indiciis colligas : solent quippe excelsa rerum vel ex ipsa imminutione intelligi. Magna autem temporis vis consumendi ac subigendi, quæ ortum simul et interitum sortita. Verum ea est imperatoris virtus, ut novum ortum per eum ante extincta exspectent.

6. Cum igitur, ut supra dixi, ad Cæsaris primi principatum usque magistratus prodiissent; ipse comite fortuna rerum potitus, totam mutavit rempublicam, consulibus quidem nil præter nomen, temporis videlicet indicandi gratia, relinquens, copias vero universas sibi subjiciens : unde successores ejus vel per sese, vel, si forte mollitiem

(πλὴν εἰ μή γε τὸ τρυφᾷν προτιμῶμεν), ἢ διὰ ϛρατηγῶν ὧν ἂν θέλωσιν, ἢ δι' ὑποϛρατήγων, τῶν παρὰ Ῥωμαίοις λεγομένων ληγάτων, τοὺς ἐνιϛαμένους διεργάζεσθαι πολέμους· μόνῳ τῷ ἱππάρχῳ, ὃς ἦν αὐτῷ Λέπιδος μοναρχοῦντι, καταλεπτον [1]) μετὰ μείζονος αὐθεντίας τὴν δύναμιν· ὃν μετ' αὐτὸν Ὀκταβιανὸς Καῖσαρ, ὡς εἴρηται, ὕπαρχον ἑαυτῷ οὐ τῆς αὐλῆς μόνης, ἀλλὰ μὴν καὶ ϛρατιᾶς ἁπάσης, καὶ πολιτικῆς τάξεως, ἣν οὐκ εἶχε πρότερον, ἀναδείξας, ὡς βραχὺ παρατραπείσης τῆς λέξεως ἐξ ἀφυλάκτου συνηθείας, ἀντὶ ἱππάρχου, ὕπαρχος προσηγορεύθη. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς Ῥώμης (ἐφ' ἧς καὶ μόνης τὴν αὐλὴν παλάτιον καλεῖσθαι νόμος) ὕπαρχος τοῦ Καίσαρος ἐνόμιζεν, οἱονεὶ δεύτερος μετ' ἐκεῖνον, ἐπὶ δὲ τῶν κάϛρων (οὕτω δὲ τὰς ἐν πολέμῳ παρεμβολὰς Ῥωμαίοις ἔθος καλεῖν) πραίφεκτος πραιτωρίων [2]), οἱονεὶ προεϛηκὼς τοῦ πραιτωρίου· τὸ γὰρ ϛρατηγικὸν ἐπὶ ξένης κατάλυμα πραιτώριον *) ἐκείνοις ἔδοξεν ὀνομάζειν, κἂν εἰ τυχὸν αὐτὸν τὸν Καίσαρα αὐλίζεσθαι ἐπ' ἐκείνου συμβαίνῃ· Ηὗρον δὲ καὶ ϛερεὰν αἰτίαν, ἧς ἕνεκα τῇ τοῦ ἐπάρχου προσηγορίᾳ καὶ τὸ τῶν πραιτωρίων προστίθεται γνώρισμα, ὡς εἶναι τὴν ἀρχὴν τῶν πρός τι, καὶ μὴ δοκεῖν ἀσήμαντον ἔχειν τὴν ἐξοχὴν, συνώνυμον δὲ τῷ πολιάρχῳ, ὃν καὶ αὐτὸν ὕπαρχον ὀνομασθῆναι προδεδήλωται, πραίτωρα οὐρβανὸν τὸ πρὶν προσαγορευόμενον. Τράκυλλος [3]) τοίνυν τοὺς τῶν Καισάρων βίους ἐν γράμμασιν ἀποτείνων [4]) Σεπτιμίῳ, ὃς ἦν ὕπαρχος τῶν πραιτωριανῶν σπειρῶν ἐπ' αὐτοῦ, πραίφεκτον αὐτὸν τῶν πραιτωριανῶν ταγμάτων, καὶ φαλάγγων

*) C. f. 47, p. v.

1) Lego καταλιπών.

2) Lego πραιτωρίῳ.

3) Τράκυλλος-ἐδήλωσεν. Si neque corruptus est textus, neque fallitur Lydus; sequitur Suetonium, quod ille refert, in præfatione ostendisse, in qua vitas Cæsarum Septimio dedicaverit.

præferant, per quos volunt duces, vel per quos legatos Romani vocant, id est, inferioris ordinis duces, obvia bella administrant. Soli magistro equitum, quo solus regnans Lepido usus est, potestatem, eamque auctoritate auctam reliquit: quem cum post eum Octavianus Cæsar, uti diximus, præfectum non aulæ tantum, verum etiam omnium copiarum, nec non civilis officii, cui antea non præfuerat, constituisset; quasi paululum immutata voce e consuetudine non observata, ὕπαρχος pro ἵππαρχος (præfectus prætorio pro magistro equitum) dictus est. Ac Romæ quidem (qua sola in urbe aula palatium vocari solet) præfectus Cæsaris dicebatur, ut pote primus ab illo; in castris vero (ita autem Romani dicunt, quod Græci in bello παρεμβολὰς) præfectus prætorio: ducis enim apud exteros domicilium, prætorium illis vocare placuit, quamvis forte ipsum Cæsarem in eo degere contingat. Gravem vero etiam causam reperi, cur præfecti nomen etiam addito *prætoriorum* distinguatur; ut ad aliquid referatur magistratus, exprimaturque ejus eminentia, neque idem cum præfecto urbis nomen habere videatur, quem pariter præfectum adpellatum esse, supra ostendimus, cum antea prætor urbanus dictus fuisset. Tranquillus igitur Septimio, qui tum erat præfectus prætorianarum cohortium, Cæsarum vitas exponens, præfectum eum prætorianorum ordinum, et phalangum ducem esse ostendit. Quare

4) Cod. ἀποτίνων.

ἡγεμόνα τυγχάνειν, ἐδήλωσεν. Ὥςε οὐ μόνον ἄν τις λάβοι τὸν ὕπαρχον τῆς αὐλῆς (ἣν καὶ πραιτώριον πολλαχοῦ καλουμένην ἐδηλώσαμεν 1)) κατὰ τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν, ἀλλὰ μὴν καὶ κατὰ τὸν πληθυντικὸν καλῶς ὠνομασμένον, (οὐ μόνον γὰρ λέγεται πραίφεκτος πραιτωρίου) οἱονεὶ ἡγεμόνα 2) τῶν πραιτωριανῶν, ὑπακουομένου, ταγμάτων, ἢ σπειρῶν, ἢ ςρατευμάτων, ἢ δυνάμεων.

7. Αἰτίας μὲν οὖν ἄν τις τοιαύτας οὐκ ἔξω λόγου ἐπὶ τῆς προσηγορίας τῆς ἀρχῆς ἀποδοίη, ἥτις καθάπερ ὠκεανός τις τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας ἐςὶν, ἐξ ἥσπερ 3) πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα. Σπινθῆρες γάρ τινες ὥσπερ ἀετοῦ 4) πυρὸς αἱ λοιπαὶ τῆς πολιτείας ἀρχαὶ ἐκείνης τῆς ἀληθῶς ἀρχῆς τῶν ἀρχῶν δείκνυνται οὖσαι. Οὐδὲ γὰρ εἶναι ἄνευ ἐκείνης δύναιντό ποτε· καθ' ὃν δὲ αὐταὶ, μηδὲ μὴν αἱ τελοῦσαι ὑπ' αὐτὰς ὡσανεὶ τάξεις τινὲς συνεςᾶναι δύναιντο, μὴ τὴν δαπάνην αὐταῖς τε καὶ τοῖς σὺν 5) αὐτῶν ἡγουμένοις χωρηγούσης τῆς ἐπαρχότητος. Ὃν γὰρ τρόπον τις σκεῦος μέγιςον, ἐξ ἀργυρίου πεποιημένον, οὐκ ἐξ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἐκ προγόνων ἔχει κεκτημένος· εἶτα πρὸς πενίαν ὑποσυρόμενος, καταλύει μὲν τὸ
*) C. f. 48. σκεῦος, ὀλίγα φροντίσας ἰσχύος *) τε καὶ κάλλους· πολλὰ δὲ καὶ ἀσθενῆ ἐξ αὐτοῦ σκευύφια κατασκευάζων, πολὺν ἄργυρον ἐξ εὐτελείας, ἢ μέγιςον ἐξ ἑνὸς καὶ ἀρχαῖον ἔχειν φαντάζεται· οὕτως τῆς μεγίςης ἀρχῆς καταδυομένης, πολλαί τινες καὶ τάχα περιτταὶ ἀνέφυσαν ἀρχαὶ, μᾶλλον 6) τῆς τύχης ἀπαρεσθείσης τῷ ποιητῇ, εἰπόντι· οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη· εἷς κοίρανος ἔςω. Οἱ μὲν γὰρ λεγόμενοι ςρατηλάται τὴν τῶν κομήτων ἔχου-

1) ἐδηλώσαμεν in Cod. male post ἀριθμόν legitur.
2) Cod. ἡγεμὼν. 3) Lego οὗπερ. 4) Lego ταυτοῦ.
5) σὺν, ni fallor, delendum.
6) Conf. μᾶλλον, 1, 14.

præfectum aulæ (quam et prætorium sæpe vocari demonstravimus) non singulari tantum, verum etiam plurali numero recte adpellaveris (non enim præfectus prætorio tantum dicitur), videlicet ducem prætorianorum, subintellecto, ordinum, vel cohortium, vel exercituum, vel copiarum.

7. Causas quidem tales haud absurde adtuleris de nomine hujus magistratus, qui quasi oceanus administrationis reipublicæ est, e quo cuncta flumina mariaque ducuntur. Scintillas enim quasi ejusdem ignis, reliquos civitatis magistratus illius vere magistratus magistratuum esse patet. Neque enim sine illo esse unquam possent; quemadmodum vero ipsi, sic nec ipsis subjecti tanquam ordines quidam congregari possent, nisi iis eorumque præpositis sumtum præfectura præberet. Nam quemadmodum aliquis vas maximum, ex argento factum, non a sese, sed a majoribus relictum possidet; deinde ad paupertatem delapsus, dissolvit illud, parvi faciens firmitatem et pulchritudinem: multa autem et fragilia pocula ex eo fabricatus, vilium multitudine quam uno maximo et antiquo magis gloriatur: sic intereunte maximo magistratu plurimi et fortasse supervacui prodiere, minime favente fortuna poetæ, dicenti: non bona multorum dominatio; unus dominus sit. Nam qui *ϛρατηλάται* (duces) dicuntur, comitum honorem, cumque solum, ab antiquitate tenent. Hinc et *δευτεροϛρατηλατιανοί* ab antiquis co-

σιν ἐκ τῆς ἀρχαιότητος καὶ μόνην τιμήν. Ταύτῃ καὶ κομητιανοὺς τοὺς δευτεροστρατηλατιανοὺς ἡ παλαιότης οἶδε. Κόμητας δὲ τοὺς φίλους καὶ συνεκδήμους Ἰταλοὶ λέγουσι, καὶ κομιτάτον ἁπλῶς τὴν βασιλέως συνοδίαν. Ἡ δὲ τοῦ λεγομένου μαγίστρου φροντὶς ἀρχὴ μὲν οὐκ ἔστιν οὕτως ἐγκεκρυμμένη, μεγίστη δὲ ὅμως, καὶ ἐγγὺς τῆς ὑπάρχων ἀνίπταται τιμῆς τε καὶ δυνάμεως· περὶ ἧς πρὸς τὸ τέλος τῆσδε τῆς ἱστορίας ἐρῶ· δεῖ γὰρ αὐτὴν νεωτέραν οὖσαν μὴ ταῖς πρεσβυτέραις τῶν ἀρχῶν συναριθμεῖν, δοῦναι δὲ αὐτῇ χῶρον, ὃν ὁ χρόνος αὐτῇ παρεχώρησεν.

8. Ἐξήρηται δὲ ὅμως, καὶ πάσας ἀναβέβηκε [1]) τὰς ἀρχὰς ἡ ὕπατος τιμὴ, καὶ τῇ μὲν δυνάμει τῆς ἐπαρχότητος μείων, τῇ δὲ τιμῇ μείζων· ἡ μὲν γὰρ τὴν ὅλην διέπει πολιτείαν, οἴκοθεν μὲν οὐδὲν παρέχουσα, τὸ δὲ δημόσιον διοικοῦσα· ἡ δὲ πλοῦτόν τε βαθὺν οἴκοθεν νιφάδων δίκην ἐξαυλακίζει [2]) τοῖς πολίταις, καὶ τῷ χρόνῳ τὴν προσηγορίαν χαρίζεται, καὶ πλάνης ἀπαλλάττει τὰ συναλλάγματα· πολέμους μὲν τὸ λοιπὸν οὐκ ἀναδεχομένη, μήτηρ δὲ ὥσπερ τῆς Ῥωμαίων ἐλευθερίας τυγχάνουσα. Ἐναντίως γὰρ ἔχει πρὸς τυραννίδα, καὶ κρατούσης ἐκείνης οὐχ ὑφίσταται· τοιγαροῦν ἅμα Βροῦτος ὁ τῆς σωφροσύνης ἔκδικος, καὶ τῆς ἐλευθερίας ὑπέρμαχος, τὴν ὕπατον ἐξέλαμψε τιμὴν, ἅμα Ταρκύνιος ὁ τύραννος ἀπολώλει. Ὁ δὲ ἡμέτερος πατήρ τε ἅμα καὶ βασιλεὺς ἡμερώτατος, ταῖς μὲν
*) C. f. 48, p. v. ἐπανορθώσεσι τῶν πραγμάτων καὶ δωρεαῖς τῶν *) ὑπηκόων ὕπατός ἐστιν, ἐφ' ὅσον ἐστί· τῇ δὲ στολῇ γίνεται, ὅταν κοσμεῖν τὴν τύχην ἐθελήσοι, βαθμὸν ἀνώτερον βασιλείας τὴν ὕπατον τιμὴν ὁριζόμενος.

9. Ὅτι δὲ, κατὰ τὸ πρόσθεν εἰρημένον, μόνῳ τῷ σκήπτρῳ ἀνέκαθεν ἡ ἀρχὴ παρεχώρησε, τὴν ἴσην ἐκείνῳ λαχοῦσα

1) Cod. ἀνεβέβηκε.
2) Eadem verbi significatio est III, 65.

mitiani adpellati sunt. Comites vero Itali amicos, sociosque itineris vocant, et comitatum omnino, qui principem proficiscentem comitantur. Magistri autem, quem vocant, munus tam abstrusus quidem magistratus non est; maximus tamen, atque ad præfecti prætorio honorem potestatemque prope accedit : de quo ad extremum hujus historiæ dicturus sum : recentiorem enim antiquioribus magistratibus adnumerare non oportet, sed quem tempus concessit, locum ei tribuere.

8. Exceptus tamen est, omnesque magistratus super eminuit consulatus, potentia quidem præfectura minor, honore autem major : illa enim totam rempublicam regit, domo nihil adferens, et publicum administrans; hic vero ingentes domo opes nivis instar civibus profundit, et tempori nomen largitur, pactionesque errore prohibet: ac bella quidem non amplius administrat; parens vero quodammodo est Romanorum libertatis. Contrarius enim tyrannidi est, neque eam dominari patitur : itaque simul atque Brutus, pudicitiæ vindex, et libertatis propugnator, consulis honore effulsit, Tarquinius tyrannus interiit. Noster vero pater simul et mansuetissimus imperator, rempublicam emendando et cives donando consul est, ut magis non possit; veste autem est, cum ornare fortunam vult, altiorem imperio consulatus honori gradum decernens.

9. Soli autem sceptro, ut supra dictum est, olim cessisse præfecturam, parem cum eo honorem

τιμὴν, ἀντικρὺς ἐκ τῆς βασιλείας ἐςὶ λαβεῖν. Συναγομένης γὰρ τῆς βουλῆς, (πάλαι μὲν ἐν τοῖς καλουμένοις σενάτοις, οἱονεὶ γερουσίαις, καθ' ἡμᾶς ἐπὶ 1) τοῦ παλατίου,) οἱ τῶν ἐκεῖ πρωτεύοντες ςρατευμάτων προϊόντες ποῤῥωτέρω τῶν οἰκείων ἑδρῶν, ἀποδέχονται γουνυπετεῖς τὴν ἐπαρχότητα· ἡ δὲ φιλήματος ἀξιοῖ προσιόντας αὐτοῖς 2), εἰς θεραπείαν τοῦ ςρατοῦ· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Καῖσαρ, οἱονεὶ τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς, τῆς 3) βασιλείας ἐκλείπων, πρόσεισιν ἐκ ποδὸς, δι' ἑαυτοῦ ἀποδεχόμενος τὸν ἄρχοντα· οὗ ἔνδον ἅμα αὐτοῦ 4) γενομένου, φυλακὴ πᾶσα, μηδεμίαν μετ' αὐτὸν εἴσω γενέσθαι τῶν ἀρχῶν συγχωροῦσα, ἀλλ' οὐδὲ, διαλυθέντος τοῦ συλλόγου, πρὸ αὐτῆς 5) ἀναχωρεῖν τινα τῶν ἐκ τῆς βουλῆς ἐπιτρέπουσα. Καὶ τοῦτο ἐγκρατῶς ἐφυλάχθη ἄχρι τῶν Θεοδοσίου τοῦ νέου καιρῶν, ὃς, ἐπεὶ νέος ἦν, καὶ δι' ἑαυτοῦ, προϊὼν κατὰ τὸ συνειθισμένον, τὴν τιμὴν προσφέρειν οὐκ ἴσχυσε τῇ ἀρχῇ, εἰκόνα ςήσας, ὥρισεν ἀντ' αὐτοῦ ἀποδέχεσθαι τὸν ὕπαρχον. Καὶ τραπείσης τῆς ὀρθῆς ἐκφωνήσεως, περσίκιον τὸ σκῆπτρον ὁ δῆμος καλεῖ· ὅτι περ ση κατὰ Ῥωμαίους τὸ δι' ἑαυτοῦ λέγεται. Ταύτης δὲ τῆς τιμῆς καὶ ὁ τῆς πόλεως φύλαξ ἀπολαύει διὰ τοῦ μείζονος ἄρχοντος, τῇ ὁμωνυμίᾳ τῆς ἰσοτιμίας ἀξιωθείς. Ξίφος δὲ ἐζώννυτο ἀνέ-
*) C. f. 49. καθεν ὁ ὕπαρχος, οἷα καὶ τῶν ὅπλων ἔχων τὴν δύναμιν· καὶ *) τοῦτο δυνατὸν αὐταῖς ὄψεσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος εὑρεῖν, εἴγε τις φιλαρχαῖος ὢν, ἐπὶ τὴν Καλχηδόνα περαιωθεὶς, τὴν Φιλίππου τοῦ ὑπάρχου εἰκόνα καταμάθοι. Σικὴν δὲ τὸ ὑποζώνιον ξίφος Ῥωμαῖοι καλοῦσιν· ἐξ οὗ σικαρίους τοὺς κρεουργοὺς, καὶ σικάτα τὴν ἐκ σαρκῶν εἰς λεπτὰ κατακοπεῖσαν ἐδωδήν.

1) Lego δ' ἐπί.
2) Lego αὐτούς.
3) Lego τὴν βασιλείαν. 4) Lego αὐτῷ.
5) Legendum αὐτοῦ, ut referatur ad ἄρχοντα.

sortientem, in palatio manifeste cernere licet. Congregante enim se senatu, (olim quidem in senatis, id est, γερουσίαις, nunc autem in palatio,) primores degentium ibi copiarum, a sedibus suis longius progressi, præfectum in genua procumbentes excipiunt, qui osculo accedentes dignatur, exercitum colens; atque ipse Cæsar, id est, Romanorum imperator, relicto palatio, pedibus accedit, magistratum ipse excipiens: qui cum una intus sunt, severa custodia, nemini magistratuum post eum introire, neque, soluta concione, cuiquam e senatoribus ante eum exire permittens. Atque hoc constanter observatum est ad Theodosii junioris tempora; qui, quoniam puer erat, neque ipse, secundum consuetudinem obviam procedens, honorem magistratui poterat exhibere, ut posita effigies ipsius loco præfectum exciperet, decrevit. Et mutata genuina pronuntiatione, persicium vulgus sceptrum adpellat; quia *per se* Romanorum sermone τὸ δι' ἑαυτοῦ dicitur. Hoc ipso honore autem et præfectus urbi a majori magistratu adficitur, nominis communitate pari honore dignus habitus. Ensem inde ab initio præfectus prætorio gerebat, quippe qui copiis etiam præesset: quod hodieque ipso adspectu reperire licet; si quis antiquitatis amator Chalcedonem transvectus, Philippi præfecti prætorio effigiem intueatur. Sicam autem Romani ensem, qui sub cingulo geritur, vocant; unde sicarii, qui carnem secant, et sicata cibus carne in frustula concisa constans.

10. Ἀλλ' ἀρχὴν ὅσα [1]) λέλογχεν, ἔχει τέλος, τὸ ποιητικὸν εἰπεῖν. Κωνςαντίνου [2]) γὰρ μετὰ τῆς τύχης τὴν Ῥώμην ἀπολιπόντος, καὶ τῶν δυνάμεων, ὅσαι τὸν Ἴςρον ἐφρούρουν, ἐπὶ τὴν κάτω Ἀσίαν ψήφῳ τοῦ βασιλέως διασπαρεισῶν, Σκυθίαν μὲν καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων φόρους ἐζημιώθη τὸ δημόσιον, τῶν ὑπὲρ Ἴςρον βαρβάρων, μηδενὸς ἀνθιςαμένου, κατατρεχόντων τὴν Εὐρώπην· τῶν δὲ πρὸς τὴν ἕω, παρὰ τὸ πάλαι, δασμοῖς οὐ μετρίοις βαρυνθέντων, ἀνάγκη γέγονε τὸν ὕπαρχον μηκέτι μὲν τῆς αὐλῆς καὶ τῶν ἐν ὅπλοις ἄρχειν δυνάμεων, (τῆς μὲν τῷ λεγομένῳ μαγίςρῳ παραδοθείσης, τῶν δὲ τοῖς ἄρτι καταςαθεῖσι ςρατηγοῖς ἐκτεθεισῶν,) τὴν δὲ ἀνατολὴν πρὸς τῇ [3]) κάτω Ἀσίᾳ, καὶ ὅσα ταύτης, διοικοῦντα, τὸ λοιπὸν τῆς ἀνατολῆς χρηματίζειν ὕπαρχον. Διεσύρη δὲ οὐδὲν ἧττον [4]) ἡ τῆς ἀρχῆς δυναςεία ἄχρι τῶν Ἀρκαδίου, τοῦ πατρὸς Θεοδοσίου τοῦ νέου, καιρῶν· ἐφ' οὗ συμβέβηκε Ῥουφῖνον τὸν ἐπίκλην ἀκόρεςον, ὃς ἦν ὕπαρχος αὐτῷ, τυραννίδα μελετήσαντα, τοῦ μὲν σκοποῦ, ὑπὲρ λυσιτελείας τῶν κοινῶν, ἐκπεσεῖν, εἰς βάραθρον δὲ τὴν ἀρχὴν καταῤῥίψαι. Αὐτίκα μὲν γὰρ ὁ βασιλεὺς τῆς ἐκ τῶν ὅπλων [5]) ἰσχύος ἀφαιρεῖται τὴν ἀρχὴν, εἶτα τῆς τῶν λεγομένων φαβρικῶν, οἱονεὶ ὁπλοποιιῶν, φροντίδος, τῆς τε τοῦ δημοσίου δρόμου, καὶ πάσης ἑτέρας, δι'
*) C. f. 49, p. v. ὧν τὸ λεγόμενον συνέςη *) μαγιςέριον. Ὡς δὲ δύσεργον ἦν ἀποτρέφειν [6]) μὲν τὸν ὕπαρχον ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας τοὺς δημοσίους ἵππους καὶ τοὺς αὐτοῖς ἐφεςῶτας, ἑτέρους δὲ κεκτῆσθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἐξουσίαν τε καὶ διοίκησιν· νόμος ἐτέθη θεσπίζων,

1) Cod. ὅσω.

2) A Κωνςαντίνου ad finem hujus capitis usque enarrata, paucis exceptis, III, 40-42, ad verbum repetuntur.

3) Cod. τήν. 4) ἧττον ἡ addidi e III, 40.

5) Cod. πολλῶν, sed III, 40, ὅπλων.

6) Cod. ἀποςρέφειν.

10. Sed enim initium quæcunque sortita, finem habent, ut ait poeta. Posteaquam enim Constantinus cum fortuna Romam reliquit, atque omnes, quæ Istrum custodierant copiæ, decreto imperatoris per Asiam inferiorem sparsæ sunt: Scythiam Mysiamque et illarum vectigalia ærarium amisit, barbaris, qui ultra Istrum habitabant, Europam, nemine resistente, incursantibus: Orientis autem populis, contra pristinum morem, tributis haud mediocribus oneratis, necesse fuit, præfectum prætorio aulæ et copiis, (quarum illa magistro, quem vocant, hæc strategis nuper creatis traditæ,) non amplius præesse, sed Orientem cum Asia inferiori, et quæ ad eam pertinent, administrare, ac præfectum Orientis in posterum adpellari. Neque vero minus potestas magistratus dilacerata est ad Arcadii, patris Theodosii junioris, tempora; sub quo Rufinus cognomine insatiabilis, quo præfecto prætorii ille utebatur, tyrannidem meditatus, a proposito quidem, bono reipublicæ, aberravit, in barathrum vero magistratum præcipitavit. Namque imperator continuo potentiam ab armis magistratui adimit; deinde fabricarum, id est, armorum conficiendorum, nec non cursus publici curam, et ceteras omnes, e quibus magisterium quod vocant, conflatum est. Cum autem incommodum esset, præfectum prætorio equos publicos iisque præpositos in provinciis sustentare, aliorum vero sub potestate eos administrationeque esse: lex data est,

ἀντέχεσθαι μὲν τὸν ὕπαρχον τῆς τοῦ δημοσίου δρόμου φροντίδος· τὸν πρῶτον μὲν [1]) τῶν φρουμενταρίων (πρίγκιπα αὐτὸν σήμερον συμβαίνει καλεῖσθαι [2])) παρεῖναι διὰ παντὸς τῷ δικαστηρίῳ τοῦ τῶν πραιτωρίων ὑπάρχου, καὶ πολυπραγμονεῖν, καὶ τὰς αἰτίας ἐξερευνᾷν, ὧν ἕνεκα πολλοὶ, ποριζόμενοι παρὰ τῆς ἀρχῆς τὰ λεγόμενα συνθήματα, τῷ δημοσίῳ κέχρηνται δρόμῳ (ταύτῃ καὶ κουρίωσος ὠνομάσθη, ἀντὶ τοῦ, περίεργος· καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες, ὅσοι κἂν ταῖς ἐπαρχίαις τοῖς δημοσίοις ἐφεστήκασιν ἵπποις), προσεπιγράφοντος [3]) τοῖς ἐπὶ τῶν [4]) δρόμων συνθήμασι καὶ τοῦ λεγομένου μαγίστρου. Ὅτι δὲ οὕτως, αὐτῆς δυνατὸν ἀκοῦσαι τῆς διατάξεως, ἐν μὲν τῷ πάλαι Θεοδοσιανῷ κειμένης, ἐν δὲ τῷ νεαρῷ [5]) παροφθείσης.

11. Οὕτως οὖν ὥσπερ δι᾽ ὑποβάθρων [6]) τινῶν καταφερομένης τῆς ἀρχῆς, τοὺς μὲν στρατιωτικοὺς καταλόγους ἔταξεν ἡ βασιλεία ὑπὸ τοῖς τότε καλουμένοις κόμησιν ἢ [7]) στρατηγοῖς, τὰς δὲ ἐν τῷ παλατίῳ τάξεις ὑπὸ τῷ πρωτεύοντι τῶν δυνάμεων τῆς αὐλῆς, (περὶ οὗ πρὸς τέλος, ὡς ὑπεσχόμην, ἐρῶ·) ὃν καὶ αὐτὸν ἄρχοντα οὐ μικρὸν, καθάπερ τοὺς λεγομένους στρατηλάτας, αἱ τῆς ἐπαρχότητος ἐλαττώσεις ἀπετέλεσαν· τὰ γὰρ πολυτελῆ τῶν οἰκοδομημάτων καταλυόμενα, πολλοῖς ἐπαρκεῖ πρὸς οἰκοδομήν [8]). Καὶ ἕως μὲν τοὺς βασιλέας ἐπεξιέναι δι᾽ ἑαυτῶν τοῖς πολέμοις συνέβαινεν, εἶχέ τινα ἡ ἀρχὴ, εἰ μὴ τοσαύτην, πλὴν ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας ἰσχύν τε καὶ δύναμιν· ἐξότε δὲ Θεοδόσιος πρῶτος, τῆς τῶν οἰκείων παίδων ῥαστώνης προνοούμενος, νόμῳ δὲ τὴν ἀνδρίαν ἐχαλίνωσε, κωλύσας δι᾽

1) Sensus postulat μέντοι.
2) καλεῖσθαι addidi e III, 40.
3) Lego (ut III, 40.) προϋπογράφοντος.
4) τῶν δρόμων. III, 40, τῷ δρόμῳ. Conf. III, 61.

ut cursus publici curam præfectus prætorio retineret quidem; primus tamen frumentariorum (principem eum hodie vocant) in auditorio ejus semper adesset, et cuncta curiose investigaret, causasque inquireret, cur multi, impetratis a præfecto prætorio synthematis, cursu publico utantur (unde etiam curiosus dictus est; neque ille solus, sed quicunque equis publicis in provinciis præpositi), utque synthemata ad cursus et magister, quem vocant, isque primus subscriberet. Quod ita esse, ipsa constitutio docet, in vetere codice Theodosiano exstans, in novo autem prætermissa.

11. Sic igitur tanquam per gradus labente magistratu, militaribus catalogis imperator, quos comites tum vocabant, sive duces, officiis autem palatii principem aulicarum copiarum præfecit, (de quo ad extremum, ut pollicitus sum, explicabo:) quem ipsum magistratum haud parvum, sicuti, quos στρατηλάτας vocant, præfecturæ imminutiones reddidere: quippe magnifica ædificia dissoluta, multis ad ædificandum sufficiunt. Ac dum imperatores ipsi bella obiere, habuit quandam magistratus, etsi non tantam, super alias tamen omnes potentiam atque auctoritatem: ex quo autem Theodosius primus, filiorum suorum ignaviæ prospiciens, lege frænum virtuti

5) Cod. νοερῷ, sed III, 40, νεαρῷ.
6) III, 41, Cod. ὑποβαράθρων.
7) Cod. καὶ, sed III, 41, ἤ.
8) Cod. οἰκοδομημάτων, sed III, 41, οἰκοδομήν.

*) C. f. 50. ἐκείνους τὴν βασιλέως Ῥωμαίων ἐπὶ πολέμους ὁρμήν· τὸ *) λοιπὸν τοῖς μὲν στρατηγοῖς τὰ τῶν πολέμων, τῷ δὲ μαγίστρῳ διοικεῖν τὰ τοῦ παλατίου γέγονε χώρα· ὡς μηδὲν ἕτερον ἔχειν τὴν ἐπαρχότητα, ἢ μόνην τὴν ἐπὶ ταῖς δαπάναις φροντίδα, ἣν 1) εἰκός ἐστι γίνεσθαι κατὰ τὸ ἀναγκαῖον, περί τε τοὺς ἐξ αὐτῆς ἄρχοντας, ὡς ἔφην, καὶ περὶ ἐκείνους γε μὴν, ὧν αὐτοὶ ἄρχειν ἐτάχθησαν.

12. Εἰ δέ τις καὶ τοὺς ἐκ τῶν προῤῥήσεων στοχασμοὺς, οὓς 2) τινες καλοῦσι χρησμοὺς, ἐν ἀριθμῷ λόγων παραλάβειν ὑπομένοι· πέρας ἔλαβε Φωντηΐῳ 3) τῷ Ῥωμαίῳ ῥηθέντα ποτέ· ἐκεῖνος γὰρ στίχους δοθέντας τινὰς δῆθεν Ῥωμύλῳ ποτὲ πατρίοις ῥήμασιν ἀναφέρει, τοὺς ἀναφανδὸν προλέγοντας, τότε Ῥωμαίους τὴν τύχην ἀπολείψειν, ὅταν αὐτοὶ τῆς πατρίου φωνῆς ἐπιλάθωνται. Καὶ 4) τὸν μὲν λεγόμενον χρησμὸν τοῖς περὶ μηνῶν γραφεῖσιν ἐντεθείκαμεν. Πέρας δὲ μᾶλλον ἔσχε τὰ τοιαῦτα μαντεύματα· Κύρου γάρ τινος Αἰγυπτίου, ἐπὶ ποιητικῇ καὶ νῦν θαυμαζομένου, ἅμα τὴν πολίαρχον, ἅμα τὴν τῶν πραιτωρίων ἐπαρχότητα διέποντος, καὶ μηδὲν ἄλλο παρὰ τὴν ποίησιν ἐπισταμένου, εἶτα παραβῆναι θαῤῥήσαντος τὴν παλαιὰν συνήθειαν, καὶ τὰς ψήφους Ἑλλάδι φωνῇ προσενεγκόντος 5), σὺν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καὶ τὴν τύχην ἀπέβαλεν ἡ ἀρχή.

ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ἘΠΙΣΉΜΩΝ ΤΗ͂Σ ἘΠΑΡΧΌΤΗΤΟΣ ΤΩ͂Ν ΠΡΑΙΤΩΡΊΩΝ.

13. Ὡς οὖν ἔφην, τοῦ μὲν ἱππάρχου πρὸς τοῦ Αὐγούστου ἐκ τῶν ἀρχῶν περιαιρεθέντος, τοῦ δὲ ὑπάρχου τῶν πραιτω-

1) Lego ἃς. Conf. II, 7, μὴ τὴν δαπάνην etc. 2) Lego ἃς.
3) Sic recentior manus. Prima manus τηΐω, sed III, 42, φωντηΐῳ. 4) καὶ-ἐντεθείκαμεν. Vide in prooemio notam 3.
5) Lego προενεγκόντος, ut III, 42.

injecit, imperatorem Romanum in bella ire per eos prohibens, deinceps quæ ad bellum pertinent, ducum, quæ ad palatium, magistri provincia fuere: ut nihil aliud præfectura habeat, nisi solam sumtuum administrationem, quos perspicuum est fieri in obvias necessitates, inque magistratus ex illa, ut dixi, ortos, neque minus in eos quibus ipsi præpositi sunt.

12. Quod si quis et conjecturas e prædictionibus, quæ oracula a nonnullis vocantur, rationum in numero habere non recuset: exitum habuere à Fonteio, Romano, quondam dicta. Ille enim versus quosdam, olim scilicet Romulo datos, patrio sermone refert, aperte prædicentes, tum Romanos fortunam derelicturam, cum ipsi patriæ linguæ obliti fuissent: quod oraculum (ut vocant) nostro de mensibus tractatui inseruimus. Exitum vero utique hæc vaticinia habuere: postquam enim Cyrus quidam Ægyptius, quem ob poesin etiamnum admirantur, præfectura urbis et prætorii simul fungens, neque aliud quidquam præter poesin sciens, veterem consuetudinem transgredi ausus est, decretaque Græco sermone protulit; cum Romana lingua fortunam quoque magistratus amisit.

DE INSIGNIBUS PRAEFECTI PRAETORIO.

13. Magistro equitum, ut dixi, ab Augusto e magistratibus exemto, ejusque potestate ad præ-

ρίων τὴν ἐκείνου δύναμιν διαδεξαμένου, εἰκὸς ὀγκωθῆναι πλέον τὴν ἀρχὴν, τοῖς ὅπλοις προςεθείσης καὶ τῆς τῶν πολιτικῶν πραγμάτων διοικήσεως· οὐδὲν δὲ ἧττον ἴχνη τινὰ τῆς ἱππαρχίας παραπέμεινεν αὐτῇ, μικρᾶς τινος παραλλαγῆς ἐμπεσούσης. Μανδύην μὲν *) γὰρ ὁ ἔπαρχος περιεβάλλετο Κώαν·

*) C. f. 50, p. v.

(ἐπ' ἐκείνης γὰρ τῆς νήσου καὶ μόνης ἡ βαθυτέρα βαφὴ τοῦ φοινικοῦ χρώματος τὸ πρὶν ἐπηνεῖτο κατασκευαζομένη· γὰρ [1]) ἠρέμα πως ἐπὶ τὸ φλογινὸν καὶ οὐ σφόδρα βαθὺ ἀναπτομένη [2]) πρὸς Παρθυαίων ἐξηύρηται· ὅθεν καὶ παρθικὰ τὰ φλογοβαφῆ δέρματα συμβαίνει καλεῖσθαι. Ὁ δὲ μανδύης χλαμύδος εἶδός ἐςι, τὸ παρὰ τῷ πλήθει μαντίον λεγόμενον, μὴ πλέον [3]) ἄχρι γονάτων ἐξ ὤμων ἠρτημένον) σηγμέντων οὐκ ἐπιβαλλομένων τῷ μανδύῃ, τῶν [4]) ἐν ἡμῖν λεγομένων ταυλιῶν, ἀντὶ τοῦ, πτυχίων [5])· ἐκείνων γὰρ ἐπιτιθεμένων οὐκ ἐξῆν ἑτέρῳ ἢ μόνῳ χρῆσθαι τῷ Καίσαρι. Σηγμέντα δὲ τὰ χρυσόσημα Ῥωμαίοις ἔθος καλεῖν, ὡς προέφαμεν. Τοιαύτη μὲν ἡ χλαμύς. Παραγώδης δὲ, χιτὼν καταπόρφυρος, καὶ ζωςὴρ ἐκ φοινικοῦ δέρματος, ἐφ' ἑαυτὸν μὲν ἀνακεκολλημένος, ἐξ ἄκρων δὲ τῶν πλευρῶν εἰς λεπτὴν καταῤῥαφὴν ἐσπουδασμένος, καὶ σεληνίσκον μὲν ἔχων τινὰ ἐξ εὐωνύμων [6]), χρυσῷ πεποιημένον, ἐκ δὲ τῆς ἑτέρας γλωσσίδα τινὰ, ἤγουν διάβλημα, χρυσοτελὲς καὶ αὐτὸ, εἰς βότρυος σχῆμα πεποιημένον, δι' [7]) ἣν ἐν τῇ περὶ μηνῶν συγγραφῇ ἀποδεδώκαμεν αἰτίαν· ὅπερ διάβλημα ἀπὸ δεξιᾶς φερόμενον, καὶ ἐπὶ τὸν σεληνίσκον βαλλόμενον, διαζώννυσι τὸν περιτιθέμενον ἀσφαλῶς, περόνης, καὶ αὐτῆς χρυσῆς, ἐνδακνούσης τὸν ἱμάντα, καὶ συναπτούσης τὸν βότρυν τῷ σεληνίσκῳ. Φίβουλαν αὐτὴν πατρίως οἱ Ῥωμαῖοι,

1) Lego ἡ γάρ.
2) Forte legendum ἀνασπωμένη.
3) Addendum, ni fallor, ἤ.

fectum prætorio delata, necesse fuit magis efferri magistratum, armis adjuncta civilium rerum administratione : nihilo vero minus vestigia quædam magistri equitum muneris, parva intercedente mutatione, ei manserunt. Manduen enim præfectus prætorio gerebat Coam (illa quippe insula, eaque sola, arte saturatiori puniceo colore inficiendi celebris olim fuit : nam qui flammeo quasi propior, clariorque, a Parthis inventus est; unde etiam parthica pelles flammeo colore tinctæ dicuntur. Est autem mandues chlamydis genus, quod mantium vulgus adpellat, ab humeris haud altius quam ad genua promissum), non segmentis, sed sinubus, quas taulias (tabulas) apud nos vocant, ornatam; illis enim ornare vestem nemini nisi uni Cæsari licebat. Segmenta autem aureos clavos Romani solent adpellare, ut supra diximus. Hæc chlamys. Accedebant paragaudis, tunica purpurea, et balteus e corio puniceo, sibimet adglutinato, ex imis vero lateribus tenui sutura subtiliter elaboratus, habensque in sinistra parte lunulam quandam auream, in altera autem lingulam, sive insertorium, pariter auream, in uvæ formam elaboratam, ob eam quam in opere de mensibus retulimus rationem : quæ quidem lingula a dextra juncta, lunulæque imposita, firme cingit gerentem, fibula, et ipsa aurea, lorum mordente, uvamque cum lunula conjungente. Fibulam illam Romani

4) Lego τῶν δ'. 5) Forte legendum πτυχῶν.
6) Lego εὐωνύμου. 7) δι'-αἰτίαν. Vide in prooemio notam 3.

καὶ βάλτεον τὸν ζωςῆρα λέγουσι. Τὴν [1] δὲ ὅλην κατασκευὴν τοῦ περιζώματος [2] οἱ Γάλλοι καρταμέραν, ἣν τὸ πλῆθος καρ-τάλαμον ἐξ ἰδιωτείας ὀνομάζει. Ὅτι δὲ οὐ Ῥωμαϊκὸν τουτὶ τὸ ῥημάτιον, μάρτυς ὁ Ῥωμαῖος Βάῤῥων ἐν βιβλίῳ πέμπτῳ περὶ Ῥωμαϊκῆς διαλέκτου, ἐν ᾧ διαρθοῦται [3], ποία μέν τις λέξις
*) C. f. 51. ἐςὶν Αἰολικὴ, ποία δὲ Γαλλικὴ, καὶ *) ὅτι ἑτέρα μὲν ἡ Θούσκων, ἄλλη δὲ Ἐτρούσκων, ὧν συγχυθεισῶν ἡ νῦν κρατοῦσα τῶν Ῥωμαίων ἀπετελέσθη φωνή.

14. Τοιαύτη μὲν τῆς ἀρχῆς ἡ παρ' αὐτοῖς καλουμένη παρατοῦρα, ἀντὶ τοῦ, ςολή· ὄχημα δὲ ὁποῖον ἴσμεν, καὶ θῆκαι. Οὕτω δὲ τὸ λεγόμενον τῷ πλήθει καλαμάριον ἐκεῖνοι λέγουσιν· ὅπερ ὄγκου καὶ μόνου χάριν (εἰς τύπον τοιοῦτον χρυσήλατον κατεσκεύαςο) ἑκατὸν ἔχειν χρυσίου λίτρας ὑπείληπται. Ἕτερον δὲ ἐξ ἀργυρίου βαθὺ πρὸς ὑποδοχὴν κοινοῦ μέλανος ἐξυπηρέτηται [4] τῷ δικαςηρίῳ (κάλλίκλιον αὐτὸ [5], οἱονεὶ κυαθίσκον, ἀπὸ τοῦ κάλυκος καλεῖσθαι νόμος), καὶ κάνθαρος (ὡς λεκάνη τις) ἐξ ἀργύρου, ἐπὶ τρίποδος ἀργυρέου, καὶ κρατὴρ, ὑπὲρ τῶν τὰς ἐμπροθέσμους δίκας ἐν τῷ δικαςηρίῳ λεγόντων κείμενος· περὶ οὗ μακρηγορεῖν ἀηδὲς εἶναι κρίνων, ἐξ ἀνάγκης ἀναλαβεῖν τὴν ἀφήγησιν συνωθοῦμαι, ἐκεῖνο προλέγων, ὡς εἰσιν ἔτι καὶ νῦν πορθμίδες τρεῖς τῇ ἀρχῇ, πρὸς τὰς ἀντιπόρθμους διαπεραιώσεις ἐκ τῆς βασιλίδος ἐπὶ τὰς γείτονας ἠπείρους. Βάρκας αὐτὰς, ἀντὶ τοῦ, δρόμονας, πατρίως ἐκάλησαν οἱ παλαιότεροι, καὶ κίλοκας, οἷον ταχινὰς, ὅτι κέλερ κατ' αὐτοὺς [6] ὁ ταχὺς λέγεται, καὶ σαρκιναρίας, ἀντὶ τοῦ,

1) τὴν - διαλέκτου. καρταμέρα et in Varrone et alibi frustra quæsivi. Suspicor autem hanc vocem desiderari in lib. 4. de Ling. Lat. §. 24. ubi mendose legitur: *postea succuderunt Galli e ferro sub id vocabulum* etc.

2) Cod. ῥιζώματος. 3) Lego διαρθροῦται.

patrio sermone, et balteum cingulum vocant. Totum vero cinguli ornatum Galli cartameram; vulgus ignorantia cartalamum adpellat. Latinum non esse hoc vocabulum, testis est Varro, Romanus, in libro quinto de Lingua Latina, in quo explicat, quænam vox Æolica, quænam Gallica; atque aliam esse Thuscorum, aliam Etruscorum, quibus inter se mixtis quæ nunc habetur Romanorum lingua, conflata est.

14. Hæc magistratus paratura (ut illi vocant), id est, ornatus: currus vero, qualem scimus, et thecæ. Sic autem illi vocant, quod vulgus calamarium; quod quidem splendoris tantum causa (ea magnitudine ex auro ductum erat) centum auri libras pendere creditum est. Aliud vero profundum argenteum vas in auditorio erat, communi atramento recipiendo serviens (caliculus, id est, parvum poculum, a calice adpellari solet), nec non cantharus (quasi patina quædam) argenteus, in tripode argenteo, et crater, iique illorum ergo, qui temporales causas in judicio dicebant: qua de re prolixe dicere odiosum reputans, necessitate enarrationem repetere cogor, illud prædicens, esse etiamnum naviculas tres magistratui ad transfretandum ex imperatoria urbe in vicinas terras. Barcas illas, id est, currentes, patrio sermone antiquiores vocabant, et celoces, id est, celeres, quia celer eorum lingua ὁ ταχὺς, et sarcinarias, id est, onerarias, quia sarcina eorum ser-

4) Cod. ἐξυπηρετειται. 5) Cod. αὐτω. 6) Cod. αὐτάς.

ὁλκάδας, ὅτι σάρκινα κατ' αὐτοὺς τὸ ἄχθος καλεῖται. Τοιαῦτα μέν τινα καὶ ταῦτα· πρὸς δὲ τὸ προκείμενον ἐπανέλθωμεν.

15. Νόμος ἦν, (καὶ γὰρ ἄρτι παρεφθάρη) τοὺς μὲν ἀπὸ [1]) ψήφων τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν τὰς δίκας λέγοντας, μετὰ ἔφεσιν αὖθις ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐμπροθέσμως αὐτὰς, κατὰ τὸν ἔκκλητον νόμον, ἀναπέμπειν, τὰς [2]) δὲ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτικῶν δικαστηρίων, ἀπὸ ψήφων αὐτῶν ἐπὶ τὴν βασιλείαν· κἀκείνας μὲν καλεῖσθαι τεμποραλίας, ἀντὶ τοῦ, ἐμπροθέσμους, ταύτας δὲ σάκρας, οἱονεὶ θείας, διὰ τὸ, ὡς ἔφην, πρὸς τὴν βασιλέως ἀκρόασιν μετέκκλητον ἀναπέμπεσθαι· θαῦμα μέγιστον, καὶ πανευδαίμονος πολιτείας τεκμήριον. Βασιλεὺς *) Ῥωμαίων ὑπέμενε χαμαιζήλου δικαστοῦ λειτουργίαν ὑφίστασθαι, καὶ κρίνειν πράγματα ἴσως καὶ σφόδρα γλίσχρης ὑποθέσεως ἀνεχόμενος, καθάπερ ὁ ἡμερώτατος ἡμῶν βασιλεὺς διὰ τὴν περὶ τοὺς ὑπηκόους στοργὴν, καίτοι τὰ πλεῖστα κατὰ πολεμίων ἀγρυπνῶν, καὶ προκινδυνεύειν ἡμῶν διὰ σπουδῆς ἔχων. Εἰ μὴ σφαλερωτέραν ἡμῖν τὴν εἰρήνην ὁ δῆμος, θεηλάτοις διχονοίαις [3]) ἀναπτόμενος, ἀπετέλει, ὧν [4]) ἕνεκα βαρυτέραν τὸ δημόσιον δαπάνην ὑφίσταται πρὸς φυλακὴν τῆς εἰρήνης, ἢ πρὸς ἀναχαιτισμὸν τῶν πολεμίων. Ἔνθα ἡ τῶν λεγομένων νόθων ἀναλωμάτων ἀφορμὴ, καὶ στένωσις τῶν ἀναγκαίων. Εἰ γὰρ τοὺς ἔμπροσθεν βεβασιλευκότας ῥαστώνη διέλυσε, πῶς ἂν ἠρέμησεν οὗτος, ὕπνῳ μὲν μηδὲ ὅλως χαλώμενος, τροφῆς δὲ χάριν μηδὲ ἄρτου ξηροῦ πρὸς κόρον ἁπτόμενος;

*) C. f. 51, p. v.

16. Τῆς τοιαύτης οὖν συνηθείας ἤδη πρότερον εἰς τρυφὴν

1) ἀπὸ - ἀρχῆς. Post λέγοντας hæc ponenda censeo.

2) Lego τούς.

3) Cod. διχονοίας.

4) Cod. ἧς.

mone onus vocatur. Hactenus de hoc : ad propositum revertamur.

15. Lex erat, (etenim nuper interiit) ut qui in provinciis causas dicerent, a sententiis magistratus post adpellationem iterum eas, intra præstitutum tempus, juxta legem de adpellationibus, ad magistratum mitterent; qui autem in archæoticis dicasteriis, ab horum sententiis ad imperatorem: et illæ quidem temporales, id est, intra statutum tempus transigendæ, vocari solebant; hæ autem sacræ, id est, divinæ; quia, ut dixi, ad imperatoris audientiam post adpellationem mittebantur : res summa digna admiratione, et fortunatissimæ reipublicæ indicium. Imperator Romanorum humilis judicis munus subire, et lites, vel minutissima forte in re, judicare non recusabat; quemadmodum mansuetissimus noster imperator amore in cives; quamvis plurimum contra hostes vigilans, ad pericula pro nobis subeunda intentus. Utinam periculosiorem nobis pacem non reddat populus, fatalibus discordiis incensus, ob quas major ex ærario sumtus ad pacem custodiendam, quam ad hostes domandos erogatur. Inde impensorum, quæ nova vocantur, origo, et rerum necessariarum angustiæ. Nam si priores imperatores inertia fregit, quo tandem modo hic quiescat, quem, ad vitam sustentandam ne sicco quidem pane ad satietatem vescentem, somnus omnino non relaxet?

16. Hæc igitur consuetudo cum jam antea mol-

ἀναλυθείσης, καὶ τῶν ἔμπροσθεν ἅμα τοῖς ὅπλοις καὶ αὐτὴν τὴν μέχρι λόγων φροντίδα τῶν κοινῶν ἀποπτυσάντων, νόμος ἐφοίτησε, τὸν ὕπαρχον ἀκροάσασθαι τῶν σακρῶν διατυπῶν· πρᾶγμα καὶ μετὰ τὴν ἐναλλαγὴν ἀρκοῦν ἐπιδεῖξαι τὴν οὖσαν αὐτῷ τὸ πάλαι θειότητα. Λευχείμων μὲν γὰρ ὁ ὕπαρχος ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ τάξις ἁρμοδία ὡσαύτως ἐςαλμένη μετ' αὐτοῦ· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τῶν δικῶν κύριοι λαμπροφανεῖς· καὶ σιγὴ κατασκέπουσα τὸ δικαςήριον· καὶ ῥητόρων οἱ διαφανέςατοι, ἀξίας ἑορτῶν ἀμπεχόμενοι ςολάς· καὶ ὁ τρίπους ἐν μέσῳ τοῦ ἀκροατηρίου, ἐξηρτημένου κατὰ μέσον τοῦ κανθάρου, καὶ κρατὴρ παρακείμενος, δι' οὗ ποτε πληρούμενος ὁ κάνθαρος ὕδατος, τοσοῦτον ἐδίδου καιρὸν τῷ τῆς δίκης τέρματι, ἐφ' ὅσον, διά τινος γνώμονος τοῦ ἐνόντος αὐτῷ ὕδατος διηθουμένου, ὁ κύαθος ἀπηλλάττετο· καὶ ὁ λόγος τοῖς λέγουσιν ὅλως πρὸς θεῖον δικαςὴν ἀνυψούμενος. Τούτων πάντων ἀπολομένων οὐδὲ
*) C. f. 52. ἴχνος *) τὸ λοιπὸν ἀπέμεινε τῷ δικαςηρίῳ, τῶν συνεδρευόντων μόνον ἐν παραβύςῳ, μετὰ γέλωτος τῶν περιεςηκότων, ὥσπερ ἐν μίμοις τινῶν δῆθεν δικῶν ἀκροωμένων. Καὶ τάξις οὐδεμία, ἢ μήνυμα, κατὰ τὸ πρόσθεν συνειθισμένον, παραδηλοῦν τὸν χρόνον τῆς ἡμέρας. Ὁ γὰρ τῆς τάξεως προεςηκὼς (σουβαδιούβαν αὐτὸν ὠνόμασαν, οἱονεὶ ὑποβοηθὸν), πραττούσης τῆς ἀρχῆς, ἔςω ἐπὶ κορυφῆς τῶν ὑπηρετουμένων, τροχίσκους τινὰς οὐκ εὐτελεῖς, ἐξ ἀργύρου πεποιημένους, γραφὰς τῶν ὡρῶν ἔχοντας τῆς ἡμέρας τοῖς Ἰταλῶν ἀριθμοῖς καὶ γράμμασιν, ἐμβριθῶς ἀφιεὶς ἐξαπίνης ἐπὶ τὸ ἔδαφος, θροῦν ἀπετέλει, σεμνὸν παραδηλοῦντος τοῦ βαλλομένου τροχίσκου κατὰ τοῦ μαρμάρου τὴν τῆς ἡμέρας ὥραν.

litiei cessisset, et priores principes una cum armis vel sermone tenus curam reipublicæ aspernati essent: lex prodiit, constituens, ut præfectus prætorio sacras causas audiret : res vel post immutationem ad pristinam suam divinitatem declarandam sufficiens. Candida scilicet cum veste in tribunali præfectus prætorio, et congruum cum eo officium, pari ornatu, nec non ipsi causarum domini splendidissimi : et silentium tegens judicium: et oratorum clarissimi, dignas festis diebus vestes gerentes : et tripus medio in auditorio, suspenso in medio ejus cantharo, adpositusque crater; quo cum olim aqua impleretur cantharus, tantum temporis dabat causæ transigendæ, quanto, aqua infusa per gnomonem quendam perfluente, crater vacuabatur : et dicentium oratio tota ad divinum judicem conversa. Quæ omnia interiere, ut ne vestigium quidem eorum in judicio exinde manserit, judicibus nonnisi in occulto, cum risu adstantium, quasi in mimis causas quasdam audientibus. Neque est ullum officium, neque, quod prioris erat consuetudinis, indicium tempus diei indicans. Nam officio præpositus (subadjuvam eum vocabant, id est, ὑποβοηθόν), munere fungente magistratu, adparitorum in fronte stans, globulos quosdam haud viles, ex argento factos, horas diei Italorum numeris literisque inscriptos, cum gravitate marmoreum in pavimentum subito demittens, strepitum ciebat, jacto trochisco horam diei splendide indicante.

17. Καὶ τούτου τοῦ σεμνοῦ καὶ οὕτως ἀξιοπρεποῦς σχήματος ἀπολομένου, οἷα τῆς ἀρχῆς ἢ μηδ' ὅλως ὁρωμένης ἐπὶ τοῦ βήματος, ἢ κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Καππαδόκου, (περὶ οὗ ὕστερον ἐρῶ,) ἐν κοιτῶνί τινι λανθανούσης, οὐδεὶς τὸ λοιπὸν ἀξιόλογος παρῆλθεν ἐπὶ τὴν τάξιν, οὕτως ἀπερῥιμμένην, καὶ μᾶλλον αἰσχύνην ἢ τιμήν τινα τῷ προσιόντι φέρουσαν. Συγκατέπεσεν οὖν ἑαυτοῖς τὰ πράγματα, καὶ προσευτελίσθη [1]) παρὰ πᾶσαν ἡ πρώτη καὶ ἀνίσχουσα τῶν ἀρχῶν, καθ' ὀντιναοῦν καιρὸν ἐπὶ τὴν αὐλὴν εὐτελῶς ἑλκομένη, τὸ πρὶν μηδέποτε, μήτεγε [2]), πάσης τῆς βουλῆς προτρεχούσης, ἐν τοῖς λεγομένοις σιλεντίοις, ἐπὶ τῆς αὐλῆς φαινομένη, (κατὰ τὸ πρόσθεν εἰρημένον, τελευταία μὲν πασῶν εἰσιοῦσα τῶν ἀρχῶν, πρώτη δὲ προϊοῦσα, τῆς βασιλέως εἰκόνος ἀντ' αὐτοῦ παραπεμπούσης αὐτήν,) ἔνθεν τοῦ πρώτου τῶν λεγομένων σιλεντιαρίων (ἀμισσιονάλιος καλεῖται) ἐξ ἑωθινοῦ πρὸς τῆς βασιλείας πρὸς αὐτὴν στελλομένου, καὶ γονυπετῶς προτρέποντος ἐπὶ τὴν αὐλὴν παρελθεῖν· ἡ δὲ μόγις, καὶ ἀπαξιοῦσα τὸν σκυλμὸν, ἐκινεῖτο.

*) C. f. 52, p. v. 18. Ὑπόλοιπον περὶ τῆς [3]) τάξεως κατὰ λεπτὸν *) ἀφηγήσασθαι, πόσοις τε καὶ ποίοις συμπληροῦνται καταλόγοις, ἔθη τε καὶ νόμους ἀπαριθμήσασθαι. Πέπεισμαι γὰρ ἤδη μηδὲ μνήμην τινὰ σώζεσθαι τῶν ἄρτι διαπεσόντων, ἀπαιδεύτων οἷα, καὶ μηδεμίαν πεῖραν δικαστηρίου παρειληφότων, ἐπεμβαινόντων τοῖς ποτε μόγις πρὸς τῶν ἐμπειροτάτων, καὶ πρὸς γῆρας ἤδη σεμνοφανὲς ἀφικομένων, μετ' εὐχῆς χειριζομένοις. Νόμος γὰρ ἦν, οὐ ψιλῶς [4]), ἀλλ' ἐν γράμμασι, μηδενὶ παντελῶς ἐπιτρέπων ἐπὶ τὸ τοῦ βοηθοῦ ἀναβαίνειν φρόντισμα,

1) Lego προευτελίσθη.
2) Lego εἰ μή γε. Conf. II, 9.
3) Lego τῶν τῆς.
4) Lego ψιλός.

17. Atque hac veneranda tamque decora institutione sublata, quippe magistratu vel omnino ne adparente quidem in tribunali, vel secundum leges Cappadocis, (de quo post dicturus sum,) in cubiculo quodam latente, nemo porro egregius vir ad officium accessit, adeo abjectum, ac dedecus potius quam honorem accedenti adferens. Itaque cuncta simul corruere; elevatusque præ omnibus primus atque eminentissimus magistratuum, quocunque tempore in aulam nulla observantia arcessitus est, qui antea nunquam, nisi in silentiis, quæ vocant, toto præcurrente senatu, in aula adparebat, (postremus omnium magistratuum, ut supra diximus, ingrediens, primusque egrediens, imperatoris effigie ipsius loco comitatus,) mane inde imperatore primum silentiariorum (admissionalis vocatur) ad eum mittente, qui flexis genibus eum, ut in aulam veniret, invitabat; ille autem vix, et quod vexationem se indignam putabat, movebatur.

18. Restat ut de officialibus accurate explicemus, quot et quibus catalogis comprehendantur, consuetudinesque et mores enarremus. Etenim persuasum habeo, jam ne memoriam quidem eorum, qui nuper interierint, superesse: quippe cum homines ignari, neque ullum judicii usum habentes, iis insultent, quæ olim peritissimi ac venerandam jam ad senectutem provecti cum votis vix tractaverint. Lex enim erat, eaque scripta, nemini prorsus ad munus adjutoris adscendere

πρὶν ἂν γένους τε μετριότητι καὶ λόγων ἐλευθερίων παρασκευῇ κοσμούμενος, καὶ ἔνατον ἐνιαυτὸν ἐπὶ τῆς δέλτου διαπρέψας, δι' ὅλης τε ἐλθὼν τῆς τῶν πραγμάτων πείρας, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς νεότητος τόλμαν εἰς ἐπιείκειαν μεταβαλὼν, τιμῆς οὕτω σεμνῆς, καὶ δύναμιν οὐ μικρὰν ἐχούσης, καὶ κέρδος εἰς χιλίους ποτὲ συναγόμενον χρυσοὺς, ἄξιος εἶναι φανείη.

19. Ἀλλ' ἴσως τῶν ἀναγνωσομένων οἱ νουνεχέστεροι οὐκ ἔξω λόγου καταδραμοῦνται φήσοντες· τί δέ [1] ποτε περὶ τῶν ἐπισήμων τῆς ἀρχῆς ὑποσχόμενος εἰπεῖν, μὴ καὶ βηξίλλων καὶ πελέκεων καὶ κλημάτων ἐμνημόνευσας; ταῦτα γὰρ ἦν τῷ ἱππάρχῳ τὸ πάλαι, ἀντ' ἐκείνου δὲ τῶν πραιτωρίων ὕπαρχον ὁ πρῶτος τῶν βασιλέων, ἤτοι Καισάρων, ἐχειροτόνησεν. Ἦν μὲν οὖν, φημὶ, καὶ ταῦτα γνωρίσματα τῶν πραιτωρίων ὑπάρχων ἄχρι Δομετιανοῦ. Αὐτὸς δὲ Φοῦσκον τοὔνομα τῆς ἀρχῆς προστησάμενος, ἐγγὺς ὅλην τὴν [2] τῆς ἱππαρχίας μνήμην ἀπήλειψε, μὴ πέλεκυν, μὴ βήξιλλα, μηδὲ τὰ λεγόμενα κλήματα καταλιπών. Τὸ γὰρ ἐπὶ τοῦ παρόντος τῷ πρίγκιπι κλῆμα φερόμενον, οὐδέτερον παρὰ τὴν προσηγορίαν διασώζει τῆς ἀρχαιότητος. Πάλαι γὰρ, καὶ νῦν δὲ παρ' αὐτοῖς [3] τῶν ὅπλων στρα-
*) C. f. 53. τεύμασιν ἐπιφέρεται ὁ τῶν λεγομένων βιάρχων πρῶτος *) ῥάβδον κλήματι ἐξ ἀργύρου πεποιημένῳ περιπεπλεγμένην, πρὸς τιμῆς τοῦ ποτε τιμηθέντος Διονύσου, ὡς [4] ἐν τοῖς περὶ μηνῶν ἀποχρώντως ἡμῖν ἀνήνεκται. Πέλεκυν [5] δὲ μόνῳ τῷ ὑπάτῳ καὶ ταῖς ὑπατικαῖς ἀρχαῖς τῶν ἐπαρχιῶν καταλέλοιπεν ὁ χρόνος ἐναλλαγῆς [6], ἴσως ἐρυθριάσας, καὶ τούτου τοῦ γνωρίσματος

1) Lego δήποτε.
2) Cod. γῆν, ut sæpius γ pro τ.
3) Lego παρὰ τοῖς.
4) ὡς-ἀνήνεκται. Vide in procemio notam 3.
5) Cod. πελέκι. 6) Lego ἐναλλαγείς.

permittens, priusquam et generis honestate et liberalium literarum copia ornatus, novemque annos in codicillo (inter exceptores) egregie versatus, atque omnem rerum usum adeptus, juvenili quoque audacia in modestiam mutata, honoris tam splendidi, potestate non parva et lucro olim mille aureorum gaudentis, dignus videretur.

19. At fortasse prudentiores lectorum haud absurde occurrent, dicentes : quid tandem, de insignibus magistratus dicere pollicitus, non et vexillorum et securium et palmitum mentionem fecisti? hæc enim magistro equitum olim fuere, pro quo præfectum prætorio primus imperatorum, sive Cæsarum, creavit. Fuere igitur, inquam, et hæc præfectorum prætorio insignia ad Domitianum usque : is autem, cum Fuscum quendam præfecturæ præposuisset, totam fere magistri equitum muneris memoriam extinxit, non securim, non vexilla, neque palmites, quos vocant, relinquens. Nam qui hodie a principe fertur palmes, nihil præter nomen de antiquitate servat. Quippe ut olim, ita etiamnum apud armatam militiam primus biarchorum, quos vocant, virgam palmite ex auro facto circumplicatam gestat, in honorem quondam culti Dionysi; quemadmodum in opere de mensibus sufficienter exposuimus. Securim autem soli consuli et consularibus provinciarum magistratibus mutata ætas reliquit, erubescens forte, et hoc consulatum ornamento spoliare. Nam vexilla quidem nunc solius imperatoris in-

τὴν ὕπατον ἀφελέσθαι τιμήν. Βήξιλλα γὰρ αὐτὸς μόνος ὁ Καῖσαρ ἔχειν τὸ λοιπὸν γνωρίζεται· τίνα [1]) δὲ ταῦτα, ἐν τῷ περὶ μηνῶν ἐπεδείξαμεν. Κενόδοξος γὰρ ὢν ὁ Δομετιανὸς, τοῖς νεωτερισμοῖς ἔχαιρεν· ἴδιον δὲ τυράννου ἀνατρέπειν τὰ πάλαι καθεστηκότα. Ὅθεν οὐ μόνον τὴν ἐπαρχότητα τῶν πραιτωρίων τῆς οὔσης αὐτῇ τὸ πρὶν τιμῆς ἐζημίωσεν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν πολίαρχον [2]) ἐξουσίαν, τό γε εἰς αὐτὸν ἧκον, διεσπάθησε [3]), δύο πρὸς τοῖς δέκα ὑπάρχους πόλεως ἀνθ' ἑνὸς, ὡς δὴ καθ' ἕκαστον τμῆμα τῆς Ῥώμης, προχειρισάμενος.

20. Οὐκ ἦν δὲ καταγώγιον ὡρισμένον ἀνέκαθεν οὐδεμιᾷ τούτων τῶν ἀρχῶν, οὐκ ἐπὶ τῆς πρώτης, οὐκ ἐπὶ τῆς καθ' ἡμᾶς βασιλίδος, ὡς ἐπὶ τοῦ παρόντος· ἀλλ' ἐπὶ τῶν οἰκείων ἑδρῶν ὁ τὴν ἀρχὴν ἔπων [4]) ἔπραττε. Καὶ τοῦτο ἄχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς Λέοντος διέμεινεν· ἐφ' οὗ Κωνσταντῖνος τὴν ὕπαρχον ἔχων τιμὴν, ἀνὴρ εὐπατρίδης, ἐκ Μαζακῆς μὲν καὶ αὐτὸς ὁρμηθεὶς, ἀνάλογον δὲ τὴν ἀρετὴν τῇ κακίᾳ τοῦ πονηροῦ Καππαδόκου κεκτημένος, διὰ λόγων τε ἄριστα, καὶ διαφερόντως τῶν παρ' Ἰταλοῖς τότε μάλιστα τιμωμένων, ἡγμένος, ἀγορὰν [5]) ἐδείματο διαπρεπεστάτην, Λέοντος αὐτὴν προσαγορεύσας, ἐν ᾗ καὶ τὴν προαγωγὴν ἐκείνου ψηφίδι κατεγράψατο. Ταύτην, ὡς εἶπον, αὐτὸς οἰκείοις ἀναλώμασι κατασκευάσας, οἷα γειτνιῶν τῷ χωρίῳ, καὶ Ῥούφῳ τῷ καθ' ἡμᾶς πάππος γενόμενος, παρε-
*) C. f. 53, χώρησε τῇ [6]) ἀρχῇ, δίαιταν εὐτελῆ καὶ σώφρονα, πρὸς *)
p. v. θεραπείαν τοῦ κατὰ καιρὸν τὴν ἀρχὴν ἐκδεχομένου, κατασκευάσας πρᾶγμα πάσης ἀποδοχῆς ἄξιον· ἡ πρώτη καὶ ἀνέχουσα τῶν ἀρχῶν, ἡ μόνῳ τῷ σκήπτρῳ παραχωροῦσα, ἐπὶ

1) τίνα - ἐπεδείξαμεν. Vide in prooemio notam 3.
2) Cod. πολύαρχον.
3) Lego διεσπάθισε. Eadem verbi significatio est 1, 36.
4) Lego διέπων.

signia : quæ qualia sint, in opere de mensibus ostendimus. Quippe in inanibus gloriam quærens Domitianus, innovationibus gaudebat : proprium autem tyranno antiqua instituta evertere. Itaque non modo de præfecturæ prætorii vetere honore detraxit, verum et præfecturam urbis, quantum quidem in ipso fuit, dilaceravit, duodecim pro uno præfectos urbis, singulos videlicet singulis Romæ partibus, constituens.

20. Nulli vero horum magistratuum initio, ut nunc, certum domicilium fuit, neque in prima, neque in nostra imperatoria urbe; sed in suis sedibus, qui magistratum gerebant, munere fungebantur. Atque hoc usque ad Leonem nostrum mansit; sub quo Constantinus, vir claro genere, e Mazaca quidem et ipse oriundus, virtute autem improbi Cappadocis pravitatem æquiparans, literis quoque, ac præcipue iis, quas tum Itali maxime colebant, optime eruditus, cum præfecturam prætorii gereret, curiam judicialem splendidissimam condidit, Leonisque adpellavit, in qua et electionem illius decreto inscripsit. Hanc suo, uti diximus, sumtu exstructam, ut pote vicinus loco, et Rufi nostræ memoriæ avus, modicum magistratui modestumque domicilium concessit, succedentem tum in magistratu colens, remque fecit summa laude dignam. Primus summusque magistratuum, qui soli sceptro cedebat, in parva....

2) Conf. III, 35, πρὸ τῆς-ἀγορᾶς.
3) Cod. ἐν τῇ.

μικρᾶς... οὕτως [1]) ἦν παρὰ τοῖς παλαιοτέροις τὰ τῆς τρυφῆς ἠμελημένα, οἳ μόνης ἀπέλαυον τῆς τῶν ὑποτελῶν εὐθυμίας.

21. Σέργιος δὲ ὕϛερον, ἐκ τῶν δικανικῶν ῥητόρων, ἀνὴρ σοφιϛὴς, καὶ διὰ τοὺς λόγους αἰδέσιμος Ἀναϛασίῳ τῷ χρηϛῷ, τὴν εἰρημένην δίαιταν ὑπερῴῳ φορτώσας καταγωγίῳ, τὸ μὲν σῶφρον ὑπερεῖδε, μείζονα δὲ τρυφὴν, τῆς ἀρχῆς ἤδη μαραινομένης, εἰσήγαγεν, οὐ προθεωρήσας (οὐδὲ γὰρ ἀνθρωπίνης φύσεως, τὸ ἐσόμενον ϛοχάζεσθαι), φωλεὸν τῷ Καππαδόκῃ κατασκευάζειν. Τῷ γε μὴν βαλανείῳ τῆς διαίτης ἠρκέσθη, ἐπὶ γοῦν αὐτοῦ τιμήσας τὸ μέτριον. Ὁ δὲ Καππαδόκης (τίς δὲ οὗτος, μικρὸν ὕϛερον ἐρῶ) ἐνσκήψας τῇ ἀρχῇ, τὴν μὲν παλαιὰν καὶ οὕτω σεμνὴν τῆς ἀρχῆς δίαιταν ταῖς φάλαγξι τῶν θεραπόντων αὐτοῦ παρεχώρησεν· αὐτὸς δὲ ἐπὶ τῆς ὑπερῴας κατακοιταζόμενος, οὔρου καὶ ἀφόδου περισκοποῦντος τὸν κοιτῶνα, γυμνὸς ἐπὶ τῆς κλίνης ἐξεκέχυτο, πάντας τοὺς ἀπὸ τῆς τάξεως, ὡσεὶ πονηροὺς οἰκέτας, πρὸ τοῦ κοιτῶνος παραφυλάττειν ἐγκελευόμενος, αὐτὸς δὲ τοὺς ἀρέσκοντας ἐπιλεγόμενος, καὶ τοῖς θηριωδεϛάτοις τῶν οἰκετῶν, βαρβάροις καὶ λύκοις ταῖς ψυχαῖς ἅμα καὶ ταῖς προσηγορίαις, πρὸς τιμωρίαν ἐκτιθέμενος. Τρυφῶν οὖν ἐκτόπως, τὸ πάλαι βαλανεῖον εἰς ἔπαυλιν ὑποζυγίων μεταθέμενος, ταῖς ἀγέλαις τῶν ἵππων εἰς μέρος βραχὺ παρεχώρησεν· ἕτερον δὲ ἐπὶ τοῦ ἀέρος κρεμάσας βαλανεῖον, καὶ τὴν φύσιν τῶν ὑδάτων εἰς ὕψος ἄτακτον ἀναῤῥεῖν συνωθήσας, ἐλούετο ἐν αὐτῷ οὕτως, ὡς προτετραγῴδηται. Εἶτα ἐκεῖθεν τά τε ἀέρος τά τε γῆς τά τε νηκτὰ πάντα μετὰ
*) C. f. 54. τῶν ἁπανταχόθεν *) οἴνων κατέπινε, καὶ μυρίαις συνδιεφθείρετο μίξεσιν ἀδιακρίτοις αὐτός· ἐπὶ [2]) τῆς χλαμύδος θεριϛρίῳ, ὡσεὶ

1) Patet ante οὕτως aliquid excidisse.

2) Lego ἐπί τε.

Adeo quæ ad luxum pertinebant, neglecta apud veteres erant, qui sola civium lætitia perfruerentur.

21. Postea vero Sergius, unus forensium oratorum, sophista, quem propter doctrinam optimus Anastasius verebatur, memorato domicilio deversorii molem imponens, modestiam neglexit, majoremque luxum, languescente jam magistratu, introduxit, non prævidens (neque enim humanæ naturæ, futurum divinare), lustrum se Cappadoci exstruere. Balneo tamen domicilii contentus fuit, in eo utique modestiam colens. At Cappadox (quis vero hic, paulo post dicam) cum in præfecturam irruisset, antiquum adeoque venerabile magistratus domicilium phalangibus ministrorum suorum permisit: ipse vero in supera illa parte cubans, urina et stercore circum cubile spectantibus, nudus in lecto extendebatur, adparitorum quemvis, veluti improbum servum, ante cubile præstolari jubens, quosque eligere ei visum, ferocissimis servorum, barbaris et lupis animis simul et nominibus, pœna adficiendos tradens. Luxurians igitur mirum in modum, vetus balneum, in stabulum jumentorum mutatum, gregum equorum parvæ parti permisit; aliud autem in aere, aquarum natura ad enormem altitudinem adscendere coacta, balneum suspendit, in quo tragico illo, quo diximus, more lavabatur. Inde porro terrestria aereaque ac natantia omnia cum vinis undique advectis devorabat, et mille promiscuis coitibus simul ipse consumebatur;

κρηδέμνῳ, τὴν κεφαλὴν περιδεσμῶν, καὶ τὰς τρίχας ἐνειλῶν τῇ καλύπτρῃ, ὡς Πομπηΐου παράσιτος κατὰ τὸν Πλούταρχον, ἢ τἀληθὲς εἰπεῖν, ὡς οἱ 1) τῆς σκηνῆς ἄρχοντες, διεϐαςάζετο ἐπὶ τὰς αὐλὰς, ἃς αὐτὸς κατεσκεύασεν ἑαυτῷ· ὧν εἴ τις θέλοι τὴν ἀσωτίαν, καὶ τὴν τῶν κτισμάτων διεξιέναι τῷ λόγῳ λαμπρότητα, Σεσώςριος 2) ὁμοῦ καὶ Ἀμάσιος 3), καὶ τῶν 4) ἄλλων μαυσώλειά τε καὶ πυραμίδας, καὶ τἄλλα, ὅσων οἱ τὰς Αἰγυπτιακὰς ἀναγράψαντες ὑπερηφανίας μνημονεύουσι, μέτρια καὶ φιλοσοφοῦσι πρέποντα καταυλήματα λέγων οὐ σφαλήσεται.

22. Ὑπόλοιπόν ἐςι, κατὰ τὸ πρόσθεν ἐπηγγελμένον, περὶ τῆς τάξεως εἰπεῖν, ποία τέ τις ἦν ποτὲ παρὰ τῷ ἱππάρχῳ, καὶ ποία γέγονε μετ᾽ ἐκεῖνον ὑπὸ τῷ τῶν πραιτωρίων ὑπάρχῳ, περί τε τῶν ἐν αὐτῇ καταλόγων, προσηγοριῶν τε καὶ λειτουργιῶν, περί τε ἐθῶν καὶ συμϐόλων, καὶ τῶν ἐν τοῖς συνταττομένοις χάρταις ῥημάτων 5), καὶ ἁπλῶς, ὅσα ἡμῶν ἄχρι τηρούμενα, τῆς ἀρχῆς ἐλαττωθείσης, καὶ τῆς ὑπηρετουμένης αὐτῇ τάξεως συμπεσούσης, παραπόλωλεν, ὅπως μὴ τοῖς 6) ἴχνεσι τῆς ἀρχαιότητος καὶ αὐτὴ ἡ τῶν ἀρετῶν μνήμη, μὴ γοῦν γράμμασιν ἀναφερομένη, παντελῆ λάχῃ τὴν ἀναίρεσιν· τέως δὲ περὶ τῶν ὑπολοίπων τῆς πολιτείας ἀρχῶν· καὶ τὸ δὴ πέρας ἴδιόν τινα περὶ τῆς τάξεως λόγον ἐκθήσομαι· οὐδὲ γὰρ εὐπρεπὲς ταῖς ἀρχαῖς τοῦ ἀρχομένου συναριθμεῖν.

1) Cod. ὁ.
2) Cod. σεσώςριν.
3) Cod. ἄσμασιν.
4) Cod. τοῖς ἄλλοις.
5) Lego σχημάτων. Conf. Indicem, pag. 8, ζ.
6) Lego σὺν τοῖς.

cumque super chlamyde caput æstiva veste, quasi vitta, cinxisset, capillosque calyptræ, veluti Pompeii parasitus secundum Plutarchum, sive, ut verum dicamus, veluti scenæ magistri, involvisset, in aulas, quas ipse sibi ædificaverat, ferebatur: quarum si quis luxuriam velit et ædificiorum magnificentiam describere; Sesostris una Amasisque et aliorum mausolea ac pyramides, et quæcunque alia commemorant, qui Ægyptiorum superbiam literis prodidere, modesta ac philosophos decentia domicilia adpellans, non falletur.

22. Restat, quod supra promisimus, ut de officio explicemus, quale quondam sub magistro equitum fuerit, et post illum quale sub præfecto prætorii extiterit, nec non de catalogis ejusdem adpellationibusque et muneribus, deque consuetudine et instrumentis, institutisque ad chartarum compositionem spectantibus, atque omnino, quæ ad nos usque servata, imminuto magistratu, et officio, quæ ei adparebat, collapso, una interiere, ne cum vestigiis antiquitatis ipsa quoque virtutum memoria, quippe literis non mandata, penitus extinguatur. Interim vero reliquos reipublicæ magistratus persequar, ac postremo scilicet proprium de officio libellum componam: neque enim convenit, magistratibus officiales adnumerare.

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ΛΕΓΟΜΈΝΟΥ ΜΑΓΊΣΤΡΟΥ ΤΩ͂Ν ΘΕΊΩΝ ὈΦΦΙΚΊΩΝ (ἈΝΤῚ ΤΟΥ͂, ἊΡΧΟΝΤΟΣ ΤΩ͂Ν ΑὐΛΙΚΩ͂Ν ΣΤΡΑΤΕΥΜΆΤΩΝ).

23. Πάντα τὰ ὄντα καὶ γίνεται καὶ ἔϛι κατὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν· τὰ [1]) μὲν ὄντα, ὡς ἔϛι, τὰ δὲ γινόμενα, οὐκ ὄντα μὲν ἀεὶ, οὐδὲ ὡσαύτως ἔχοντα, διὰ δὲ τῆς γενέσεως ἐπὶ τὴν φθορὰν, εἴτε ἐξ ἐκείνης ἐπὶ τὴν γένεσιν ἀναστρέφοντα καὶ τὸ εἶναι μὲν ἀθάνατα, τὸ δὲ μεταβάλλεσθαι ἀλλοιότερα· εἰς *) ἑαυτὰ γὰρ ἀναχωροῦντα, τῇ μὲν οὐσίᾳ ἐϛὶ, τῇ δὲ φθορᾷ γίνεται, τηρούσης αὐτὰ τῆς φύσεως παρ' ἑαυτῇ, προαγούσης τε αὖθις εἰς τοὐμφανὲς, κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ τεθέντας ὅρους. Ταῦτά φησιν ὁ λόγος διὰ τὴν ἀρχέτυπον τῆς καθ' ἡμᾶς πολιτείας ὄψιν, ἐφ' ἧς ἴσμεν πρὸ πάσης ἀρχῆς τὴν τοῦ ἱππάρχου δύναμιν, ὡς εἴρηται, γενέσθαι· εἶτα, ὡς ἀπαλοιφεῖσα [2]) ἐκείνη τῷ χρόνῳ εἰς τὴν ὕπαρχον μετεφύη τιμήν. Αὐτῆς δὲ τὸ πολίτευμα παραλαβούσης, αὖθις ἡ βασιλεία εἰς τὴν τοῦ ἱππάρχου περιέϛη χρείαν· καὶ προῆλθεν εἰς τὸ μέσον, μᾶλλον δὲ προηνέχθη ὑπὸ τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως, ἡ πρὶν ἀπαλοιφεῖσα δι' ἑτέρας προσηγορίας ἀρχὴ, κατὰ μηδὲν μὲν ἀποδέουσα τῆς οἰκείας ὑποϛάσεως, μείζονι δὲ δυνάμει καὶ προσθήκῃ τῶν οὐκ ὄντων αὐτῇ τὸ πρὶν ὠχυρωμένη.

*) C. f. 54, p. v.

24. Καὶ μηδεὶς πρὸς τὸ καινὸν τῆς προσηγορίας ἀποπηδάτω· εἰ γὰρ ἀπίδοι ἐμμελῶς εἰς τὰ πράγματα, οὐδὲ αὐτὴν τὴν ἐπωνυμίαν τῆς ἀρχῆς διαφωνοῦσαν πρὸς ἑαυτὴν εὑρήσει. Ὁ μὲν γὰρ ἵππαρχος παρῆν ἀεὶ τῷ ῥηγὶ, ἢ τῷ μονάρχῳ, τῆς

1) τὰ-τὰ. Malim τὸ-τὸ. Conf. τὸ-τὸ in hoc ipso sensu.

2) Sic Cod. etiam in sequenti sensu, et III, 11, ἀπαλοιφέντων. Recentior manus emendat ἀπαλειφθεῖσα.

DE MAGISTRO DIVINORUM OFFICIORUM (ID EST, PRAEFECTO AULICARUM COPIARUM).

23. Omnia quæ sunt, et gignuntur et sunt secundum boni naturam : partim quippe sunt, ut sunt; partim vero gignuntur, neque semper sunt, neque eadem manent; sed per ortum ad interitum, sive ab hoc ad ortum vertuntur; quatenus sunt, immortalia, quatenus autem mutantur, a semet diversa; in semet enim redeuntia, quoad substantiam sunt, quoad interitum vero gignuntur, natura ea apud se servante, iterumque in lucem proferente, juxta leges a rerum opifice constitutas. Hæc commemoramus ob antiquam reipublicæ nostræ faciem, in qua scimus ante omnes magistratus magistri equitum potestatem, sicuti diximus, fuisse : deinde, quomodo illa tempore extincta in præfecturam prætorii abierit. Qua administrante rempublicam, accidit, ut rursus magistro equitum imperator indigeret; processitque in medium, seu potius a rerum natura productus est, deletus olim alio nomine magistratus, neque quidquam eorum, quæ propria illi fuerant, non tenens, et majori potestate, additisque, quæ antea non fuerant, firmata.

24. Ac nemo propter nominis novitatem a nobis dissentiat : etenim si recte consideraverit rem, ne ipsam quidem adpellationem magistratus a semet discrepare reperiet. Nam magister equi-

μὲν ἱππικῆς δυνάμεως ἡγούμενος, τῆς δὲ αὐλῆς πάσης προεστηκώς· ὥστε ὁ λεγόμενος κατὰ νεωτέραν προσηγορίαν μάγιστρος οὐδὲν ἕτερον ἢ ἵππαρχός ἐστι· τῆς δὲ μεταβολῆς τοῦ ὀνόματος αἰτία ἡ τῆς πλείονος ἐξουσίας ἐπικράτεια γέγονε. Τὸ γὰρ μάγιστρος ὀφφικίων ὄνομα οὐδὲν ἧττον ἡγούμενον τῶν αὐλικῶν καταλόγων σημαίνει, ὡς προέφαμεν, ἐν οἷς ἥ τε ἱππικὴ καὶ ἡ πεζομάχος δύναμις τῆς βασιλείας θεωρεῖται, εἰς μυρίους συναγομένη πολεμιστάς. Καὶ τοῦτο μὲν μόνον εἶχεν ὁ ἵππαρχος τὸ προνόμιον· ὁ δὲ μάγιστρος τὸ πλέον, τῆς βασιλείας εἰς τοσοῦτον ὕψος ἀνενεχθείσης. Τότε μὲν γὰρ μόνην τὴν Ἰταλίαν ἐκέκτηντο Ῥωμαῖοι· νῦν δὲ, θεοῦ προϊσταμένου, πᾶσαν ὁμοῦ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἔχουσιν.

25. Καὶ ὅστις μὲν οὖν ὠνομάσθη τὴν ἀρχὴν μάγιστρος, *) C. f. 55. οὐκ ἔχω λέγειν *), τῆς ἱστορίας σιγώσης· οὐδὲ γὰρ πρὸ Μαρτινιανοῦ, ὃς ἦν ὑπὸ Λικινίῳ μάγιστρος, ἄλλου τινὸς προσηγορίαν ἡ ἱστορία παραδίδωσιν. Αὐτοῦ [1] δὲ τούτου ὑπὸ Λικινίῳ ὁ Κωνσταντῖνος τὴν ὅλην τῆς βασιλείας μόνος κατασχὼν ἐξουσίαν, Παλλάδιον μάγιστρον τῆς αὐλῆς [2] ἐχειροτόνησεν, ἄνδρα συνετὸν, καὶ Πέρσας Ῥωμαίοις πρότερον καὶ Μαξιμιανῷ τῷ Γαλερίῳ διὰ πρεσβείας φιλώσαντα [3]. Τοῖς δὲ ἱμειρομένοις [4] τοὺς ἐφεξῆς μὴ ἀγνοῆσαι μαγίστρους ἄχρις ἡμῶν, ἀρκέσει πρὸς διδασκαλίαν Πέτρος ὁ πάντα μεγαλόφρων, καὶ τῆς καθόλου ἱστορίας ἀσφαλὴς διδάσκαλος, δι' ὧν αὐτὸς ἐπὶ τοῦ λεγομένου μαγιστηρίου ἀνεγράψατο.

26. Προῆλθεν οὖν ἡ δύναμις ἐπὶ πλέον τῆς ἀρχῆς· οὐ μόνον γὰρ τὰς τῶν ἐθνῶν πρεσβείας ὑφ' ἑαυτῷ τελούσας ὁ

1) Lego αὐτῷ δὲ τούτῳ.
2) Cod. αὐτῆς.
3) Recentior manus φιλιώσαντα, sine necessitate.
4) Cod. ὁμηρομένοις.

tum semper aderat regi, aut singulare imperium tenenti, equestrium copiarum dux, totique aulæ præfectus: quare, qui recentiori nomine magister adpellatur, nil aliud nisi magister equitum est; mutati autem nominis causa fuit major potestas illi attributa. Quippe magistri officiorum nomen æque aulicorum catalogorum ducem, ut prædiximus, significat, quibus cum equestres tum pedestres imperatoris copiæ, numero decem millia armatorum, continentur. Et hoc quidem uno constabat magistri equitum potestas: at magister potior, imperio ad tantam altitudinem evecto. Tum enim solam Italiam possidebant Romani; nunc autem, deo gubernante, omnem simul terram mareque tenent.

25. Quis vero primus magister nominatus sit, dicere nequeo, tacente historia: neque enim ante Martinianum, qui sub Licinio magister fuit, alius cujusquam nomen historia prodit. Sub hoc ipso autem Licinio Constantinus, solus tota imperii potestate potitus, magistrum aulæ Palladium creavit, virum prudentem, qui Persas Romanis et Galerio Maximiano antea legatus conciliaverat. Cupientes vero succedentes deinceps ad nos usque magistros non ignorare, satis docebit Petrus ille in omnibus excelsus, et universæ historiæ certus auctor, in iis, quæ de magisterio, quod vocant, conscripsit.

26. Crevit igitur potestas magistratus: etenim non tantum deprecationes populorum magistro

μάγιστρος ἔχειν πιστεύεται, τόν τε δημόσιον δρόμον, καὶ πλῆθος ἐμβριθὲς τῶν πάλαι μὲν φρουμενταρίων, νῦν δὲ μαγιστριανῶν, τήν τε τῶν ὅπλων κατασκευὴν καὶ ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔτι καὶ τὴν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων· καὶ διαφερόντως Πέτρος οὗτος ὁ πολὺς, ὁ μηδενὶ ταῖς ἀρεταῖς κατὰ μηδὲν δεύτερος. Διασώζει μὲν γὰρ καὶ φρουρεῖ τὴν αὐλὴν, καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν οὐκ ἀποπτύει μεγαλειότητα, ἣν ἐγγὺς ἀπολομένην ἀβελτερίᾳ τῶν πρὸ αὐτοῦ, οἷα σοφὸς καὶ διὰ παντὸς τοῖς βιβλίοις προσανέχων, ἀποκαθίστησι. Τοὺς δὲ νόμους εἰδὼς, εἴπερ τις ἄλλος, οἷς ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ἀνετράφη, συνηγορῶν τοῖς δεομένοις, ἄρχων τε μέγιστος, καὶ ἀξίαν ὀφρὺν τῆς ἐξουσίας ἀνατείνων ἐδείχθη, καὶ δικαστὴς ὀξὺς, καὶ τὸ δίκαιον κρίνειν εἰλικρινῶς ἐπιστάμενος, κατὰ μηδὲν αὐτὸν ὑπτιαζούσης τῆς τύχης. Πρᾷος μὲν γάρ ἐστι καὶ μειλίχιος· ἀλλ' οὐκ εὐχερὴς, οὐδὲ πρὸς τὰς αἰτήσεις ἔξω τοῦ νόμου καμπτόμενος· ἀσφαλὴς δὲ ὁμοῦ, καὶ προβλέπων τὰς ὁρμὰς τῶν προϊόντων [1]· μηδένα [2] καιρὸν ταῖς ῥᾳθυμίαις παραχωρῶν· τὴν μὲν νύκτα τοῖς βιβλίοις, τὴν δὲ ἡμέραν *) τοῖς πράγμασιν ἐκκείμενος [3], μηδὲ αὐτὴν τὴν μέχρι τῆς αὐλῆς ἐκ τῆς οἰκίας ἐν ὁμιλίαις διασυρίζων ἁπλῶς, ζητήμασι δὲ λογικοῖς, καὶ ἀφηγήσεσι πραγμάτων ἀρχαιοτέρων μετὰ τῶν περὶ ταῦτα σχολαζόντων εἱλούμενος. Καὶ καιρὸς οὐδεὶς αὐτῷ διδαγμάτων ἐστὶν ἀμέριμνος· ὡς τοὺς τῶν λόγων ἐξηγητὰς δεδιέναι τὴν πρὸς αὐτὸν ἐντυχίαν· πράγμασι γὰρ αὐτοὺς καὶ στροφαῖς περιβάλλει, μετρίως ὑπελέγχων, ὡς λέγοιντο μόνον· οὐκ εἰσὶ δὲ τοιοῦτοι, ὁποίους αὐτοὺς ἡ φήμη διαθρυλεῖ. Ἐμοὶ δὲ μάλιστα σκοτοδινίας οὐ μικρὰς ἀνακινεῖ ἡ πρὸς αὐτὸν συνήθεια· χαίρω γὰρ αὐτῷ, ὅτι καλὸς ἅμα καὶ ἐλεύθερος, καὶ τύφου καὶ κορύζης

*) C. f. 55, p. v.

1) Lego προσιόντων.
2) μηδένα καιρὸν. Cod. μηδὲν ἄκαιρον.
3) Lego ἐγκείμενος. Conf. 1, 14, ἐκκαλεῖσθαι.

creduntur, et cursus publicus, et gravis multitudo magistrianorum, (qui olim frumentarii dicti sunt,) et fabricæ potestasque armorum; verum et civilium insuper rerum administratio, ac præcipue Petro illi clarissimo, virtutibus nulla in re cuiquam secundo. Conservat enim custoditque aulam, nec Romanam respuit magnificentiam, quam pæne extinctam priorum inscitia, ut pote sapiens et libris usque deditus, restituit. Leges autem, si quis omnino, callens, quibus a teneris unguiculis imbutus est, petentium defensorem se, ac summum magistratum, dignamque potestate gravitatem, idemque acutum se judicem et nudæ justitiæ in judicando cultorem ostendit; neque eum unquam facilem fortuna reddidit. Mansuetus enim est et humanus; at non levis, neque precibus a lege flectitur; sed firmus simul est, prævidetque adeuntium conatus. Nullum vero tempus remissionibus concedens, nocte libris, die negotiis vacat: quin domo in aulam iens, non quolibet sermone contentus, quæstionibus literatis et antiquarum rerum commemoratione cum harum studiosis tenetur. Neque est ullum ei tempus doctrinarum incuriosum, ut literarum doctores occursum ejus metuant; angustiis enim eos dolisque implicat, modeste sciscitans, ut loquantur modo: non sunt autem isti tales, quales eos fama circumfert. Mihi vero præcipue caligines non parvas movet ejus consuetudo: etenim delector eo, quia bonus simul et liberalis, remotaque stolida arrogantia, comis

ἐκτὸς, ἀςεῖός τε καὶ κοινός· ἀλλ' ἐπισείει μοι, ὡς εἴρηται, φροντίδας οὐ μικρὰς, μηδὲν ὧν ἐπίςασθαι δοκῶ, προτείνων εἰς ζήτησιν, τὰ δὲ παντελῶς ἠγνοημένα παρεισάγων· ὥςε με τὰς πασῶν ἰσχυροτάτας εὐχὰς μελετᾶν, μηδεμίαν αὐτὸν ἄβατον ἐμοὶ, ὥσπερ εἴωθεν, ἐπιροιζῆσαι θεωρίαν.

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ἘΠΆΡΧΟΥ ΣΚΥΘΊΑΣ, ΚΑῚ ΤΟΥ͂ ἸΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ͂ ΠΡΑΊΤΩΡΟΣ, ΚΑῚ ΤΟΥ͂ ΚΥΑΙΣΊΤΩΡΟΣ.

27. Τοσούτων ἀρχόντων, τῶν ἐπὶ τῆς Ῥώμης τῷ νόμῳ γνωριζομένων, μνήμην ἡ καθόλου ἱςορία ἐκ προοιμίων ποιεῖται τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας ἄχρι τῆς Ἀναςασίου τοῦ βασιλέως τελευτῆς. κόμητα γὰρ λαργιτιώνων (Ἰταλοὶ [1]) λέγουσιν, ἀντὶ τοῦ, προεςῶτα τῶν τῆς βασιλείας θησαυρῶν), καὶ κόμητα πριβάτων (ἀντὶ τοῦ, τῶν ἰδίᾳ πως τοῖς βασιλεῦσι προσηκόντων) οὐκ ἄν τις ἐν ἀρχόντων ἀριθμήσειέ ποτε καταλόγῳ, θεραπόντων δέ· προαγωγῆς [2]) ἄρχουσι πρεπούσης ἀξιοῦνται, κατὰ δὲ τὸ δοκοῦν τῇ βασιλείᾳ πρόσφατον ἔχουσι καὶ λανθάνουσαν τὴν γένεσιν, ὥσπερ ὁ λεγόμενος πατριμώνιος, ἀντὶ τοῦ, *) C. f. 56. φύλαξ τῆς ἰδίᾳ πως ἀνηκούσης τῷ βασιλεῖ, καὶ τυχὸν ἐκ *) προγόνων περιουσίας, ὃν καὶ αὐτὸν οὐ πρὶν ἀριθμούμενον Ἀναςάσιος ὁ πάντα ἔμφρων ἀνεςήσατο, διάκρισιν, ὥσπερ εἰώθει, περινοῶν τοῖς πράγμασιν, ὅπως μὴ συγχύσει κάμνοιεν.

28. Μετ' ἐκεῖνον δὲ Ἰουςίνου [3]) ἐν ἡσυχίᾳ βιοῦντος, καὶ μηδὲν νεώτερον ἐξευρόντος, ὁ μετὰ ταῦτα, ἀδελφιδοῦς αὐτῷ γενόμενος, πᾶν ὅ, τι χρήσιμον περιποιεῖν τοῖς κοινοῖς ἐπειγό-

1) Lego ὡς Ἰταλοί.

2) Lego οὐδὲ γὰρ προαγωγῆς.

3) Cod. ἰουςινιανοῦ.

communisque est : verum, ut dixi, sollicitudines haud parvas mihi incutit, nihil eorum, quæ scire videar, investigandum proponens, sed prorsus ignota protrahens : quare ego omnium vehementissimas preces meditor, ne quam inexpertam mihi, ut solet, quæstionem proferat.

DE PRAEFECTO SCYTHIAE, DE JUSTINIANO PRAETORE, ET DE QUAESITORE.

27. Tot magistratus, Romæ lege constitutos, historia, ab incunabulis reipublicæ Romanæ ad Anastasii imperatoris obitum, in universum commemorat. Nam comitem largitionum (ut Itali dicunt, id est, thesauris imperii præpositum) et comitem privatarum (id est, peculiarium quodammodo imperatoris facultatum) nunquam, opinor, magistratibus aliquis, sed ministris adnumerabit : neque enim electione magistratibus conveniente dignantur, sed prout videtur imperatori, subito occulteque prodeunt; veluti qui patrimonius dicitur (id est, custos peculiarium quodammodo imperatoris, ac forte a majoribus relictarum facultatum), quem et ipsum antea ignotum in omnibus prudens Anastasius instituit, discrimen, ut solebat, rebus excogitans, ne confusæ laborarent.

28. Post illum vero cum in otio egisset Justinus, neque quidquam novi reperisset, qui deinde successit, sororis ejus filius, utile quodvis parare rei-

μενος, ὅλην τε τὴν ὀφρὺν τῆς ἀρχαίας ὄψεως ἀνακαλούμενος, πρῶτον μὲν ἐξεῦρε τὸν λεγόμενον τῆς Σκυθίας ὕπαρχον. Σοφὸς γὰρ ὢν, καὶ διὰ τῶν βιβλίων εὑρὼν, ὡς εὐδαίμων μὲν ἡ χώρα τοῖς χρήμασιν, ἰσχυρὰ δὲ τοῖς ὅπλοις ἐςί τε νῦν, καὶ πάλαι γέγονε· (πρῶτος [1]) ἑλὼν σὺν Δεκεβάλῳ, τῶν [2]) Γετῶν ἡγησαμένῳ, Τραϊανὸς ὁ πολὺς, πεντακοσίας μυριάδας χρυσίου λιτρῶν, διπλασίας δὲ ἀργύρου, (ἐκπωμάτων ἄνευ καὶ σκευῶν τιμῆς ὅρον ἐκβεβηκότων, ἀγελῶν δὲ [3]) καὶ ὅπλων,) καὶ ἀνδρῶν μαχιμωτάτων ὑπὲρ πεντήκοντα μυριάδας σὺν τοῖς ὅπλοις, Ῥωμαίοις εἰσήγαγεν, ὡς ὁ Κρίτων [4]) παρὼν τῷ πολέμῳ διϊσχυρίσατο) συνεῖδεν αὐτὸς, κατὰ μηδένα Τραϊανοῦ παραχωρῶν, περισῶσαι Ῥωμαίοις ἤδη ποτὲ ἀφηνιάζουσαν τὴν βορείαν. Καὶ θαυμαςὸν οὐδὲν, εἰ πάντα κατ' εὐχὰς προῆλθεν αὐτῷ· οὐδὲ γὰρ Τραϊανὸν τοῖς ὅπλοις ἐζήλωσε μόνον, ἀλλ' αὐτὸν Αὔγουςον τῇ περὶ θεῶν [5]) εὐσεβείᾳ, καὶ τρόπων μετριότητι, καὶ Τίτον τῇ καλοκἀγαθίᾳ, Μάρκον δὲ τῇ συνέσει παρώθησεν.

29. Ὡς ἔφθην εἰπὼν, προάγει τοίνυν ἔπαρχον ἐπόπτην τῶν Σκυθικῶν δυνάμεων, ἀφορίσας αὐτῷ ἐπαρχίας τρεῖς τὰς πασῶν ἐγγὺς εὐπορωτάτας, Κερασίδα, (τὴν καθ' ἡμᾶς Κύπρον, ἀπὸ Κύπριδος, κατὰ τὸν μῦθον τιμηθείσης ἐν αὐτῇ, μεταβαλοῦσαν τὴν προσηγορίαν,) Καρίαν τε ὅλην σὺν ταῖς Ἰωνίσι νήσοις· ἃς ἀντὶ τελούσας ὑπὸ τὴν πρώτην τῶν ἀρχῶν, ὥσπερ τὰς ἄλλας ἁπάσας, συνεῖδεν ὁ βασιλεὺς, χωρισθείσας
*) C. f. 56, p. v. αὐτῆς, τελεῖν ὑπὸ *) τῷ Σκυθίας ἐπάρχῳ· καὶ φόρον ἴδιον

1) Lego ἦν πρῶτος.
2) Malim τῷ.
3) Lego τε.
4) ὁ Κρίτων. Cod. ἀκρίτων.
5) Lego θεόν.

publicæ festinans, omnemque antiqui status splendorem revocans, primum quidem, quem præfectum Scythiæ vocant, excogitavit. Nam cum esset sapiens, et scripta volvens reperisset, regionem cum opibus fortunatam tum armis validam et nunc esse, et olim fuisse; (quam cum primus cum Decebalo, Getarum rege, summus princeps Trajanus vicisset, quinquagies centena millia auri, ac duplicem argenti librarum numerum, præter pocula et vasa quovis pretio majora, gregesque et arma, virorum autem bellicosissimorum plus quinquies centena millia una cum armis, Romanis abduxit, quemadmodum Crito, qui bello interfuerat, adfirmavit) ipse, nulla in re Trajano cedens, Septentrionem, qui jam aliquando jugum abjecerat, Romanis servare constituit. Nec mirari licet, ei omnia e voto cessisse : neque enim Trajanum tantum armis æmulatus est, verum ipsum Augustum pietate in deum morumque modestia, et Titum integritate, et Marcum prudentia superavit.

29. Igitur, ut modo dixi, præfectum, Scythicarum copiarum moderatorem, creat, additis tribus omnium fere ditissimis provinciis, Cerastide, (quæ nunc mutato nomine a Cypride, secundum fabulam in ea culta, Cyprus vocatur,) Cariaque tota cum Ioniis insulis : quas, cum antea sub summo magistratuum, sicut ceteræ omnes, fuissent, ab eo sejunctas imperator Scythiæ præfectum tenere voluit; propriumque reditum con-

ἀπένειμε πρὸς δικαστήριον, καὶ τάξιν ὅλην, ὡσεὶ σπινθῆρά τινα τῶν ἐν Λιπάρῃ κρατήρων ἀνάψας ἐκ τῆς ἐπαρχότητος, πολλὰ καθ' ὁμαλοῦ χρηστὰ τοῖς κοινοῖς τεχνησάμενος. Τήν τε γὰρ μεγίστην καὶ δευτέραν ἐξουσίαν αὐτὸς καὶ μόνος οὐ μετρίως ἐκούφισε πόνων, διελὼν τὰς φροντίδας τῶν πραγμάτων ἄρχουσι πολλοῖς· ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς εὐχειρίστους κατέστησε τὰς ἀρχάς, καὶ τοῖς φιλοπράγμοσι τὴν λύσσαν ἐμέτρησε. Γλίσχρον δὲ νομίσας, μὴ καὶ τὴν πολιαρχίαν ἀπαλλάξῃ μοχθημάτων οὐ μικρῶν [1]), καὶ τοῦτο τὸν Τίτον ἐκμιμούμενος, τὸν οὐρβανὸν πραίτωρα τοῖς ἄρχουσι παρεισήγαγεν, ἀρκεῖν οἰόμενος τῷ πολιάρχῳ τὴν πάντα σοβοῦσαν τῷ [2]) δήμῳ διχόνοιαν· καὶ μετ' αὐτοὺς, (μᾶλλον δὲ πρὸ αὐτῶν, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὡς προέφαμεν,) τὸν λεγόμενον κυαισίτωρα, ἀντὶ τοῦ, τῶν βιωτικῶν ἐγκλημάτων ἐρευνάδα σεμνότατον.

ΠΕΡῚ ΤΟΥ̃ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑΝΟΥ̃ ΚΑῚ ἸΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ̃ ΠΡΑΊΤΩΡΟΣ, ΚΑῚ ΤΟΥ̃ ΜΑΓΊΣΤΡΟΥ ΤΩ̃Ν ΚΉΝΣΩΝ

30. Ὥσπερ ἀρχέτυπον εἶδος ἡ μονὰς, παράδειγμα δὲ μονάδος ἓν, οὕτως ἐν προοιμίοις ἡ καθ' ἡμᾶς εὐδαίμων πόλις τῆς τότε πᾶσαν ὑπεροχὴν ἐκβεβηκυίας Ῥώμης ἐνομίσθη. Ὅθεν ὁ Κωνσταντῖνος οὐδαμοῦ πρὸ τῆς ἐπ' αὐτῇ κονσεκρατίωνος (οὕτω δὲ τὴν ἀποθέωσιν Ῥωμαῖοι προσαγορεύουσι) Ῥώμην νέαν δείκνυται καλῶν, κάστρα δὲ καὶ αὐτὴν ἴσα ταῖς ἄλλαις τῶν χωρῶν· καὶ τούτων ἄν τις ἐπιστήσεται τοῖς ἐλέγχοις, εἰ ταῖς διαλέξεσι Κωνσταντίνου, ἃς αὐτὸς οἰκείᾳ φωνῇ γράψας

1) Cod. μικρὸν.

2) Lego τοῦ δήμου.

stituendo judicio et totum officium concessit, quasi scintillam quandam Liparæ craterum e præfectura prætorii accendens, multa simul reipublicæ utilissima meditatus. Quippe tum amplissimam secundamque potestatem ipse, solusque non parum sublevavit laboribus, rerum administrationem in multos magistratus dispertiens; tum etiam faciliora iis munera reddidit, litiumque amantibus furorem est moderatus. Parvum autem putans, nisi et præfecturam urbis molestiis haud levibus liberaret, in hoc quoque Titum imitatus, prætorem urbanum magistratibus adjecit, sufficere præfecto urbi omnia concutientem populi discordiam reputans; nec non post illos, (seu potius, si antiquitatem spectes, ante illos, ut supra retulimus,) quæsitorem quem vocant, id est, rerum capitalium investigatorem gravissimum.

DE CONSTANTIANO ET JUSTINIANEO PRAETORE, DEQUE MAGISTRO CENSUUM.

30. Quemadmodum originalis species monas exemplum autem monadis unum, sic felix nostra civitas Romæ, tum super omne culmen eminentis, initio putabatur. Unde Constantinus ante ejus consecrationem (ita autem apotheosin Romani dicunt) nullibi eam Romam novam, sed castra, pariter ceteris locis, ipsam quoque adpellavit: cujus rei argumenta repererit, qui tractatus Constantini legerit, quos ipse patrio sermone

ἀπολέλοιπεν, ἐντεύξηται. Εἰκόνα τοίνυν καὶ ϛοχασμὸν ἀμυδροῦ παραδείγματος εἶναι κρίνων αὐτὴν πρὸς ἐκείνην, δύο πραίτωρσιν ἀρκεσθῆναι συνεῖδε, διὰ τὸ τῶν οἰκητόρων μέτριον, καὶ τῶν πραγμάτων σμικρόν. Ἐκ τῆς φάλαγγος οὖν τῶν ἐν τῇ
*) C. f. 57. Ῥώμῃ πραιτώρων τὸν *) τουτηλάριον προχειρίζεται [1]... τὸν μὲν Κωνϛαντιανὸν, τὸν δὲ μάγιϛρον τοῦ κήνσου ἐπιφημίσας, οἱονεὶ ἄρχοντα τῶν ἀρχετύπων συμβολαίων· (ὅτι κῆνσον μὲν τὴν ἀπογραφὴν τῶν ἀρχαίων, ῥέγεϛα δὲ λέγουσι·) καὶ σκρίβαν μὲν ἐκείνῳ (ἀντὶ τοῦ, ὑπογραφέα), κηνσουάλες δὲ τούτῳ (ἀντὶ τοῦ, ἀρχαιοφύλακας) ὑπηρετεῖσθαι διώρισε. Τῆς δὲ ἡμετέρας Ῥώμης, καὶ νεμέσεως ἔξω, καὶ τὴν πρώτην τῆς δυνάμεως ἀποκρυπτούσης, συνεῖδεν ὁ κράτιϛος καὶ τῆς τοῦ οὐρβανοῦ πραίτωρος δεῖσθαι παρόδου. Προάγει τοίνυν αὐτὸν, τῇ οἰκείᾳ σεμνύνων προσηγορίᾳ, ἅμα τῶν τοῦ δήμου παραπτωμάτων ἀψόμενον [2], ἅμα τὴν πολιαρχίαν φροντίδων ἀμετρίας ἐπικουφίσας ἐμφρόνως.

1) Patet excidisse nomen alterius prætoris.

2) Lego ἀψόμενος; refertur enim, ni fallor, eodem, quo ἐπικουφίσας, non ad αὐτόν.

scriptos reliquit. Simulacrum igitur eam et speciem obscuri exempli ad illam esse judicans, duos ei prætores sufficere arbitratus est, propter incolarum et causarum paucitatem. E phalange itaque urbis Romæ prætorum tutelarium creat.... illum Constantianum, hunc magistrum census (id est, archetypis instrumentis præpositum; quia censum vocant instrumentorum perscriptionem, quam eandem et regesta dicunt) adpellavit; scribamque illi, id est, exceptorem, et censuales huic, id est, instrumentarios, adparere voluit. Nostra autem Roma (sit dicto venia!) primam adeo potentia obscurante, optimus noster imperator urbano etiam prætore opus esse duxit. Creat itaque eum, suoque nomine illustrat, simul populi delicta aggressurus, simul præfecturam urbis immensa curarum mole sapienter levans.

ΛΥΔΟΥ[1])

ΠΕΡΙ ΑΡΧΩΝ

ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ Γ'.

Τοῦ νόμου τῆς ἱστορίας, ὡς οἶμαι, τηρηθέντος, καὶ, τὸ πρόσθεν ἐπηγγελμένον, τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν διὰ τοῦ λόγου παρελθουσῶν, ἐπῆλθεν ἐμοὶ ἴδιόν τινα καὶ μονήρη λόγον περὶ τῆς μεγίστης τάξεως τῆς πρώτης τῶν ἀρχῶν ὑποθεῖναι τῇ ἱστορίᾳ, δι' οὗ ἄν τις ἀμυδρῶς ἐσοπτρίσαιτο [2]) τὴν πάλαι κρατήσασαν ἐν αὐτῇ λαμπρότητα καὶ εὐταξίαν· ἣν ἐγγὺς ἀπολομένην ὁ γενναῖος ἡμῶν βασιλεὺς οὐκ εἴασε παντελῶς ἀποσβεσθῆναι, συνέχει δὲ ὥσπερ καὶ σφίγγει διαρέουσαν τῷ χρόνῳ τὴν ἀρχαιότητα. Καὶ μεῖζον μέν ἐστι δι' αὐτοῦ, ἤπερ ἄρτι καθεστήκει, τὸ πολίτευμα, Λιβύης ἡμῖν ἀποδοθείσης (οὐ μικρὸν δὲ τὸ κτῆμα), τῆς δὲ Εὐρώπης τὸ πλεῖστον (κοινωνεῖ γὰρ αὐτῇ τοῦ ζεφύρου, καθὸ τὸν εὖρον ὅλον δίδωσιν ἡ Ἀσία καὶ μόνη), καὶ αὐτῆς δὲ Ῥώμης, τῆς τῶν πραγμάτων μητρὸς, ἀπαλλαγείσης ἱδρῶτι τῆς βασιλείας δεσμῶν καὶ βαρβαρικῆς ἐξουσίας. Πάντα δὲ, ὅσα ἦν ποτε τῆς πολιτείας γνωρίσματα, μετὰ

1) In Codice libri inscriptio est: λόγος γ'.

2) Cod. ἐσοπτρον σοι τα.

LYDI

DE MAGISTRATIBUS

REIPUBLICÆ ROMANÆ

LIBER III.

Historiae lege, ut opinor, observata, et secundum quod ante pollicitus sum, magistratibus civilibus enarratis, visum est mihi proprium quendam ac singularem libellum de maximo officio primi magistratuum historiæ subjicere, in quo quis pristinum ejus splendorem egregiamque disciplinam obscure intueatur : quam pene perditam generosus noster imperator non passus est funditus extingui, continetque quodammodo et constringit dilabentem tempore antiquitatem. Ac major quidem, quam nuper, per illum est respublica, Libya nobis reddita, non parvo bono, Europaque maximam partem (hac enim in Occidentem porrigitur; sicut Orientem totum Asia, solaque tribuit); ipsa autem Roma, imperii matre, vinculis et barbarica potestate sudore imperatoris libe-

κρείττονος ἀποσώζεται δυναστείας· οἵ τε νόμοι θορύβων καὶ πολυφόρτου συγχύσεως ἀπηλλάγησαν, καὶ προσφανές ἐστι τὸ
*) C. f. 57, p. v. δίκαιον· καὶ *) μεταμέλει τοῖς φιλοδικαίοις 1), τὸ πρὶν ἐναγρυπνῆσαι ταῖς φιλονεικίαις, μάχης οὐδεμιᾶς τὸ λοιπὸν, διὰ τῆς τῶν νόμων καθαρότητος, ὑπολιμπανομένης. Καὶ κρείττων μὲν ἡ βασιλέως ἀρετὴ ἐπαίνου παντός· ἐμοὶ δὲ καὶ καιρὸς ἐπὶ τὸν σκοπὸν διαβῆναι τῷ λόγῳ.

2. Ἡ τοίνυν τῷ ἱππάρχῳ πειθαρχήσασα τάξις ποτὲ ἐν ὅπλοις μὲν ἦν ἅπασα· ὀνόματα δὲ αὐτῇ καθομαλοῦ προμῶται, ὅπερ ὄνομα εἰς τέσσαρα 2) τέμνεται λόγους, εἰς δουκηναρίους, εἰς κεντουρίωνας, εἰς βιάρχους· περὶ ὧν ἂν κατὰ τὴν τῶν τακτικῶν παράδοσιν ἀφηγησάμην, εἰ μὴ πόῤῥω που τοῦ σκοποῦ παρωθούμην. Καὶ ταύτης τῆς προσηγορίας, τῆς τῶν προμωτῶν λέγω 3), ἔτι καὶ νῦν αἱ λεγόμεναι μάτρικες (ἀντὶ τοῦ, ἀπογραφαὶ τῶν καταλόγων) μνήμην ἀναφέρουσιν. Ἀπὸ Αὐγούστου εἰς ἕτερον σχῆμα τῆς ἀρχῆς περιστάσης, ὡς πολλάκις εἴρηται, προσετέθησαν οἱ λεγόμενοι ἀδιούτωρες, οἱονεὶ βοηθοί· καὶ ταύτης μόνης τῆς προσηγορίας μνημονεύουσιν αἱ παρὰ τῶν βασιλέων παρασχόμεναι τοῖς εἰς στρατείαν παριοῦσι προβατωρίαι, οἱονεὶ συστάσεις καὶ ἀποδείξεις· (οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς τὸ πρὶν ἄδειαν 4) εἶχεν ὁ βουλόμενος ζώνην περιθέσθαι οἱανοῦν, μὴ πρότερον ἀποδείξας, ὡς εἴη πρὸς αὐτὴν ἐπιτήδειος) πρόβαρε γὰρ τὸ μετὰ δοκιμῆς ἐπιδεῖξαι τὸ ὑποκείμενον λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι. Νῦν δὲ τὸ πλῆθος αὐτὰς ἐξ ἀμαθοῦς μαντείας, τἀληθὲς παραδηλούσης, πριβατωρίας καλεῖ, αὐτόθεν τὴν ἰδιώτου τύχην εἰσαγούσης. Οὐδὲ γὰρ ἰδιώτου διαφέρουσιν οἱ μόνῃ προσηγορίᾳ

1) Lego φιλοδίκοις. Conf. II, 29, φιλοπράγμοσι.

2) τέσσαρα-λόγους. Lego τέσσαρας-καταλόγους. Conf. I, 48.

3) Cod. λόγω.

4) Cod. ἀ...ν, extinctis mediis literis.

rata. Omnia vero, quæ quondam fuere reipublicæ ornamenta, majori cum potestate restituuntur, legesque turbis ac multiplicis onere confusionis liberatæ : patetque justum, ac litium amantes pœnitet, contentionibus olim vagilasse, nulla in posterum, propter legum claritatem, pugna relicta. Ac virtus quidem imperatoris quavis laude major; jamque tempus est me ad propositum progredi.

2. Cohors igitur, cui præfuit magister equitum, armata olim tota fuit; dictaque communi nomine promoti, quod quidem nomen in quatuor catalogos dividitur, in ducenarios, centenarios, biarchos : de quibus quæ tactici tradidere, exponerem, si non a proposito longius essem aberraturus. Atque hujus adpellationis, promotorum, dico, etiamnum matrices, quas vocant, (id est, catalogorum indices,) mentionem faciunt. Ab Augusto mutata, ut sæpe diximus, magistratus forma, additi sunt qui adjutores vocantur, id est, βοηθοί : atque hanc solam adpellationem commemorant quæ ad militiam accedentibus ab imperatoribus præbentur probatoriæ, id est, testimonia et specimina (neque enim olim nullo discrimine cuilibet cingulum qualecunque induere licuit, ante quam se ad illud aptum esse probasset); probare enim Romanis est rem specimine ostendere. Nunc autem vulgus eas rudi divinatione, verum prodente, privatorias adpellat, privati conditionem inde arguens. Neque

στρατείαν οἱανοῦν ὑπερχόμενοι· οὐχ ὅτι τὰ πράγματα μὴ τὴν κρείττονα καὶ καρπιμωτέραν εἴληχεν ὄψιν τῇ βασιλέως ἐμμελείᾳ, ἀλλ' ὅτι αὐτοὶ οὐκ εὐπρεπεῖς πρὸς τὰς λειτουργίας παρίασιν.

3. Κοινῇ μὲν οὖν ἅπασι τοῖς καταλόγοις ἐκ τῆς βασιλέως
*) C. f. 58. ὑποσημειώσεως ἀδιούτωρες ἐπὶ *) τοῦ μετώπου τῆς παρατάξεως τὸ πάλαι ταττόμενοι. Φησὶ γὰρ οὕτως· et [1]) colloca eum in legione prima, adjutrice nostra, οἷον εἰπεῖν· καὶ τάξειας αὐτὸν ἐν τῷ πρώτῳ τάγματι, τῷ βοηθοῦντι ἡμῖν. Ὅθεν ὁ πρωτεύων τοῦ παντὸς καταλόγου ἔτι καὶ νῦν κορνικουλάριος ἀναφέρεται, ἀντὶ τοῦ, καιραίτης [2]), ἢ πρόμαχος. Μέσος μὲν γὰρ ἦν τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τῆς συμπλοκῆς μονομάχος [3]), ἤγουν ὕπαρχος, ἢ ὁ καῖσαρ. Τὸ δὲ ἰνπεράτωρος ἐπώνυμον κοινὸν ἦν αὐτοῖς, ὡς ἔφην· οὐδὲ γὰρ μόνων τῶν βασιλέων ἐστὶν, ἀλλ' ἀπολύτως τοῦ αὐτοκρατῶς [4]) διοικεῖν εἰληχότος τὸν πόλεμον. Καὶ μέσος μὲν ἦν, ὡς εἴρεται, ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς [5]) Φροντῖνος λέγει· ἐξ εὐωνύμου δὲ πλευρᾶς ὁ ἵππαρχος, ἤγουν ὕπαρχος, ἐκ δὲ τῆς ἑτέρας οἱ πραίτωρες, ἢ ληγάτοι (ἀντὶ τοῦ, στρατηγοὶ, καὶ πρεσβῦται), οὓς κατελίμπανον οἱ ὕπατοι ἀνθ' ἑαυτῶν, ἤδη τοῦ [6]) τῆς ὑπατείας αὐτοῖς συντελουμένου χρόνου, εἰς τὸ ἐφιστάναι τῷ στρατῷ ἄχρι τῆς τοῦ μέλλοντος ὑπάτου ἐπὶ τὸν πόλεμον παρουσίας. Τῆς δὲ καλουμένης λεγιῶνος εἰς ἑξακισχιλίους τελούσης πεζομάχους τὸν ἀριθμὸν (οὐσῶν δὲ [7]) καὶ μόνων

1) *Et colloca* scripsi pro *esare*, quod (si recte lego) habet Cod. Verba *prima adjutrice nostra*, in Cod. pariter depravata, e loco Codicis Justinianei (XII, Tit. LIII, 3.) petivi, ubi legitur: *cum in legione prima, adjutrice nostra militant.*

2) Legendum, ni fallor; κεράστης.

3) Lego ὁ μόναρχος.

4) Cod. αὐτοκράτορος. Conf. I, 4, αὐτοκρατῶς.

enim a privato differunt, qui solo nomine militiam qualemcunque ineunt: non quod non melior rebus imperatoris solertia fructuosiorque status contigit, sed quoniam ipsi ad munera inepti accedunt.

3. Ac communiter quidem in omnibus catalogis ex imperatoris subscriptione adjutores in fronte aciei olim collocabantur. Ait enim sic: et colloca eum in legione prima, adjutrice nostra. Unde totius catalogi princeps etiamnum cornicularius, id est, cornutus, sive in prima acie pugnans, adpellatur. Medius quippe exercitus in conflictu erat, qui summam imperii tenebat, præfectus prætorio scilicet, vel Cæsar. Imperatoris autem nomen, ut diximus, commune iis erat: neque enim Cæsarum tantum est, sed omnino ejus, qui bellum suo arbitratu administrandum sortitus est. Ac medius quidem, ut diximus, erat imperator, quemadmodum Frontinus ait; a sinistro autem latere magister equitum, sive præfectus prætorio, et ab altero prætores, aut legati (id est, duces et legati), quos pro se consules, jam exeunte consulatus eorum tempore, relinquebant, qui, donec futurus consul ad bellum adesset, exercitui præessent. Legio autem (ut vocant) cum sex millia peditum numero complecteretur (erant autem initio decem omnino

5) ὡς-λέγει. Nempe, ni fallor, in opere de scientia militari. v. 1, 47.

6) Cod. τὸ. 7) δὲ καὶ. Lego δέκα.

τῶν πασῶν λεγιώνων ἀνέκαθεν, ἔξωθεν ἱππικῆς Ῥωμαϊκῆς, καὶ αὐξιλιαρίας, καὶ κοορταλίας, καὶ τουρμαλίας, καὶ τῶν λοιπῶν δυνάμεων, εἶτα δὲ καὶ ξενικῆς), ὡς ἔφην, πρῶτος ἐτέτακτο ὁ κορνικουλάριος, καὶ διὰ τοῦτο προὔστηκεν ἔτι καὶ νῦν τῆς πάσης τάξεως. Ἐπὶ τοὺς πολέμους ἀφικνεῖσθαι τὸν ὕπαρχον ἔδοξεν, δι' [1]) οὓς εἰρήκαμεν λογισμούς.

4. Τῶν οὖν ἄλλων πάντων ἀδιουτώρων ὄντων, ὁ ὕπαρχος δι' οἰκείας ὑποσημειώσεως δίδωσι τῷ πρὸς τὴν στρατείαν ἐρχομένῳ, εἰς ὃν αὐτὸς ἕλοιτο ταχθῆναι κατάλογον. Αἱ δὲ προσηγορίαι τῶν πάντων καταλόγων τῆς τάξεως αὗται· ὁ κορνικουλάριος, πρῶτος τῇ τοῦ λεγομένου κόμητος ἐμπρέπων λαμπρότητι, μήπω τὴν ζώνην ἀποθέμενος, καὶ πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς βασιλείας τιμὴν, καὶ τὴν τῶν λεγομένων κωδικίλλων (ἀντὶ τοῦ, δέλτων) ἐπίδοσιν *) ἀνελθὼν, οὐδενὶ τῶν ἐν ἄλλοις στρατεύμασι πρωτευόντων ταύτης τῆς προνομίας ὑπαρχούσης· μετὰ δὲ τὸν κορνικουλάριον πριμισκρίνιοι δύο, οὓς Ἕλληνες πρώτους τῆς τάξεως καλοῦσι· κομμενταρίσιοι δύο· (οὕτω δὲ τοὺς ἐπὶ τῶν ὑπομνηματογράφων[2]) πραττομένων ὁ νόμος καλεῖ) ῥεγενδάριοι δύο, οἱ τὸν δημόσιον δρόμον ἰθύνοντες· κοῦρα ἐπιστολάρουμ Ποντικῆς δύο.

*) C. f. 58, p. v.

5. Ἀλλ' ἴσως ἄν τις οὐκ ἔξω λόγου πύθοιτο, τὴν αἰτίαν ἐπιζητῶν, τίνος χάριν, πασῶν τῶν διοικήσεων ἐχουσῶν τοὺς καλουμένους κοῦρα ἐπιστολάρουμ, τὸ πόλεως σκρινίον, τό, τε τῶν ὅπλων καὶ τῶν ἔργων οὐκ εἴληχε; Δηλονότι τὸ μὲν τῆς πόλεως εἰς τὴν Θρᾳκικὴν διοίκησιν ἀναφέρεται, τὸ δὲ τῶν ἔργων εἰς ἄλλας τυχὸν ἐπαρχίας [3]) συμβαίη τὰς ἀνανεώσεις γίνεσθαι τῶν ἔργων· ὅτι δὲ οὐ σφόδρα συνεχεῖς, ὑπὸ τῶν

1) δι'-λογισμούς. Nempe in iis, puto, quæ periere. V. 1, 48.

2) Forte legendum ὑπομνημάτων πραττομένους. III, 8, iidem adpellantur ὑπομνηματογράφοι.

3) Addo ἐν αἷς.

legiones, præter equitatum Romanum, auxiliarium, cohortalem, turmalem, ceterasque copias, nec non mercenarios), primus, ut dixi, collocabatur cornicularius; ideoque etiamnum toti officio præest. Præfectum prætorio bella administrare placuit, ob quas commemoravimus rationes.

4. Cum igitur ceteri omnes adjutores sint, præfectus prætorio sua subscriptione ad militiam accedenti, in quo ipse velit catalogo collocari, permittit. Nomina autem omnium officii catalogorum hæc: cornicularius, qui primus comitis, ut vocant, splendore eminet, necdum cingulo liberatus, neque solitum ab imperatore honorem, et codicillos quos vocant (id est, δέλτους), consecutus: qua prærogativa nemo in aliis exercitibus princeps gaudet: post cornicularium vero primiscrinii duo, quos Græci primos officii adpellant: commentarienses duo (ita autem vocari solent, qui hypomnemata scribunt): regendarii duo, qui cursum publicum regunt: curæ epistolarum Ponticæ provinciæ duo.

5. At fortasse aliquis haud absque ratione interroget, causam inquirens, quare, cum omnes administrationes habeant, qui curæ epistolarum vocantur, urbis, armorum operumque scrinia iis careant? Videlicet urbis scrinium ad Thraciam administrationem refertur; operum vero ad alias forte provincias, in queis operum restaurationes fieri contingit: quæ quoniam non admodum crebræ, ab

ταῖς διοικήσεσιν ἐκείναις κοῦρα ἐπιςολάρουμ τὰ προςάγματα τῆς ἐπιδιδομένης ἀπὸ τοῦ δημοσίου δαπάνης γίνεται. Τὸ γὰρ τῶν ὅπλων σκρινίον ὡρισμένας μὲν ἔχει τὰς ἀπὸ τῶν ἐπαρχιῶν συντελείας, νεῦρα, λέγω, καὶ κέρατα, καὶ τὰ λοιπὰ, πρὸς δὲ τὰς ἀνακυπτούσας χρείας ἐν τοῖς πολέμοις ὑπουργεῖ τοῖς προστάγμασιν.

6. Πολλῆς δὲ οὔσης ὑπὲρ ἀριθμὸν τῆς τῶν ταχυγράφων πληθύος, καὶ οὐ μικρὰς ἐχούσης ἀφορμὰς ἐπὶ κέρδους ἐργασίας, τῇ τούτων καὶ λογικώτεροι καὶ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ἀρκοῦντες ἐν πεντεκαίδεκα συναγωγαῖς, ἃς καλοῦσι σχολὰς, συλλεγόμενοι, οἱ τὴν οὖσαν αὐτοῖς πεῖραν τοῖς πράγμασιν ἐπιδειξάμενοι ἐπὶ τὸ τάγμα τῶν Αὐγουςαλίων, εἴγε ἄρα θέλουσι, παρίασι, καὶ εἰς τὸ τοῦ κορνικουλαρίου πλήρωμα [1] καταντῶσι, μετὰ μέντοι τὴν λεγομένην βοηθοῦραν· οἱ μένοντες ἐπὶ τῆς δέλτου εἰς τὸ τοῦ πριμισκρινίου ἀναφέρονται πλή-
*) C. f. 59. ρωμα. Καὶ περὶ μὲν τούτου ἀκριβέςερον ον [2] το πως *) εἴρηται.

7. Μετὰ δὲ τοὺς ἐπὶ ταῖς λογικαῖς τεταγμένους λειτουργίαις εἰσὶν οἱ λεγόμενοι σιγγουλάριοι, ἄνδρες ἐντρεχεῖς, ἐπὶ τὰς ἐπαρχίας δημοσίων ἕνεκα χρειῶν ἀποςελλόμενοι· ὧν ἀνέκαθεν τὰς ἀναγκαιοτάτας καὶ εἰς αὐτὴν συντελούσας τὴν ὅλην πολιτείαν χρείας ἐγχειριζομένων, παρεισέδυ, τῆς ἐπαρχότητος ἤδη μαραινομένης, ἡ τῶν λεγομένων μαγιςριανῶν κομποφακελοῤῥημοσύνη [3]. Συγγουλαρίους δὲ τοὺς εἰρημένους καλεῖσθαι συμβέβηκεν ἐκ τοῦ ἑνὶ βεραίδῳ [4] χρωμένους (ἤγουν ἑνὸς δηλονότι παρίππου) ἐπὶ τὰς ἐπαρχίας ὁρμᾷν [5]. Συγγουλάριον γὰρ τὸν μονήρη Ἰταλοῖς ἔθος καλεῖν. Μεθ᾽ οὓς μάγκιπες, οἱ τοῦ δημώ-

1) Conf. III, 9, et, III, 25, εἰς τὸ πέρας τῶν τῆς ςρατείας βαθμῶν.

2) Lego ἐντόπως.

illarum dioecesium curis epistolarum addendus e publico sumtus imperatur. Nam armorum scrinium certa habet a provinciis tributa, nervos, inquam, arcus, et reliqua; necessitatibus autem in bello obviis imperando subvenit.

6. Innumera autem cum sit notariorum multitudo, magnasque lucri parandi opportunitates habeant; literatiores eorum et ministerio pares, in quindecim ordinibus, quas scholas vocant, colliguntur : e quibus qui suum tractandis rebus usum probavere, in Augustalium ordinem, si quidem volunt, neque tamen nisi post boethuram (ut vocant) recepti, militiam cornicularii; qui autem in codicillo manent, eandem primiscrinii munere implent. Ac de his quidem suo loco accuratius explicavimus.

7. Literatis vero ministeriis præpositos sequuntur, quos singulares dicunt, viri solertes, publicorum negotiorum gratia in provincias proficiscentes : qui cum maxime necessaria et ad ipsam summam reipublicæ pertinentia negotia inde ab initio curassent, languescente jam præfectura prætorii, magistrianorum, quos vocant, inanis ostentatio irrepsit. Singularium autem illis nomen inde venit, quod uno veredo (uno videlicet parhippo) in provincias proficiscentes utebantur; singulare enim apud Italos sonat unum. Sequun-

3) Cod. κομποφακελλορημοσύνη.
4) Cod. βερέδω.
5) Cod. ὁρᾶν.

δους καὶ ἀνδραποδώδους ἄρτου δημιουργοί· ὑφ' οἷς ἀρτοποιοί, καὶ οἱ λεγόμενοι καθολικῶς συςήματα διαψηφιςῶν, οἳ πᾶσι τοῖς ὁπωσοῦν σίτησιν δημοσίαν ἔχειν ἠξιωμένοις ὑπακούουσι· καὶ Ῥωμαῖοι μὲν αὐτοὺς ῥατιωναλίους καλοῦσιν, ὅτι κατ' αὐτοὺς ῥατιῶνες οἱ λογισμοὶ λέγονται· οἱ δὲ Ἕλληνες καθολικοὺς μετωνόμασαν ἐκ τῆς καθόλου περὶ τοὺς δημοσίους λογισμοὺς ἀγρυπνίας. Ἔνθεν σιτῶναι 1), οὓς 2) Οὐΐκτωρ ὁ ἱςορικὸς, ἐν τῇ ἱςορίᾳ τῶν ἐμφυλίων, φρουμενταρίους οἶδε τὸ πρὶν ὀνομασθῆναι· ὅτι τῆς τοῦ παλατίου εὐθηνίας τὸ πρὶν ἐφρόντιζον. Ῥουφίνου δὲ τηνικαῦτα τὴν ὕπαρχον ἀρχὴν τυραννίδι κρημνίσαντος, καὶ αὐτοὶ παραπώλοντο. Τελευταῖον 3) πάντων οἱ τὸ πρὶν πρωτεύοντες, οἷα τὴν τοῦ ἱππάρχου καταρχὰς πληροῦντες θεραπείαν, δουκινάριοι, καὶ βίαρχοι, καὶ κεντινάριοι, καὶ 4) κεντουρίωνες· ὧν 5) πάντων τὰς Ἑλληνικὰς σημασίας προαποδεδώκαμεν· ὅτι δὲ τῆς τοῦ ἱππάρχου ἐτύγχανον τάξεως, γνῶναι δυνατὸν διὰ τῶν ἐπ' αὐτοῖς ἐκ τῆς αὐλῆς προφερομένων κωδικίλλων 6), οἳ περὶ ἀξιωμάτων τινῶν, καὶ οὐ περὶ αὐτῶν διαγορεύουσιν.

*) C. f. 59, p. v. 8. Τοιαῦται μὲν καὶ τοσαῦται τομαὶ *) τῶν καταλόγων τῆς ἀρχῆς. Κούρσωρες γὰρ, οἱονεὶ ταχυδρόμοι, τὴν τῆς ςρατείας ἀπαλλαγὴν ἐπὶ τῆς αὐλῆς εὑρίσκουσιν· ἀπλικιτάριοί γε μὴν καὶ καβικουλάριοι, ὧν οἱ μὲν τοὺς ῥαβδούχους μόνον τοὺς συλλαμβάνοντας τοὺς ἐγκλημάτων ἕνεκα πιεζομένους, οἱ δὲ τοὺς δεσμὰ περιτιθεμένους αὐτοῖς διασημαίνουσι, λειτουργίας 7) (οὐ

1) Cod. σιτώνας.

2) οὓς Οὐΐκτωρ (Cod. ὁσουΐκτωρ) — ὀνομασθῆναι. Locus Victoris est in libro de Cæsaribus, c. 39; unde ἐμφυλίων verti *Cæsarum.* Simili modo Lydus, III, 46, Lucani poema bis ἐμφύλια adpellat.

3) Lego τελευταῖοι.

4) Lego ἢ; sunt enim centenarii iidem qui centuriones. Conf. III, 2.

tur mancipes, qui plebejum ac servilem panem conficiunt; sub quibus pistores, et qui communi nomine collegia rationalium adpellantur, qui omnibus quocumque modo victu publico gaudentibus operam dant. Et Romani quidem illos rationales vocant, quia computationes eorum sermone rationes dicuntur; Græci vero, mutato nomine, catholicos dixere, quod in universum publicis rationibus vacant. Sequuntur sitonæ, quos Victor historicus, in historia Cæsarum, frumentarios olim adpellatos esse novit; quoniam palatii annonæ olim præerant. Rufini autem tyrannide tunc præcipitata præfectura prætorii, et ipsi periere. Postremi omnium, qui olim primi, quippe qui magistri equitum ministerium initio compleverint, ducenarii, biarchi, centenarii, sive centuriones; quorum omnium Græca nomina supra retulimus. Militasse vero eos in magistri equitum officio, arguunt quæ super iis ex aula proferuntur in codicillis, in quibus de honoribus quibusdam, neque de ipsis agitur.

8. Tales totque partes catalogorum officii. Nam cursores (id est, ταχυδρόμοι) finem militiæ in aula reperiunt: adplicitarii vero et claviculariі, quorum illi lictores tantum reos vinciendos comprehendentes, hi autem vincula iisdem circumdantes significant, munerum, quæ eorum nomine indicantur,

5) ὧν-προαποδεδώκαμεν. Scilicet in iis, quæ desiderari diximus 1, 48.

6) Lego ἐν κωδικίλλοις. 7) Lego λειτουργιῶν.

μὴν ϛρατείας καὶ βαθμοῦ) πέρας... ξ... ενον [1]), ὧν εἰσι δεικτικοί. ὑπασπίζουσι γὰρ τοῖς κομμενταρισίοις, οὓς [2]) ὑπομνηματογράφους ἡ τάξις Ῥωμαίων ὠνόμασεν, ὡς ἔφαμεν. Ὃν γὰρ τρόπον οἱ νομενκλάτωρες φρόντισμα πληροῦσι, καὶ τοὺς ῥήτορας ἀπολέγουσιν [3]), ἐξ ὀνόματος ἀναφωνοῦντες αὐτοὺς, οὕτως ἐκεῖνοι ταῖς ἐγκληματικαῖς ὑπηρετοῦνται δίκαις. Οἱ [4]) δὲ νομενκλάτωρες, ὥς φησιν ὁ Αἰμίλιος ἐν τῷ ὑπομνήματι [5]) τῶν Σαλλουϛίου ἱϛοριῶν, ὀνομαϛαὶ καὶ ἀναφωνῆται [6]) τῶν τογάτων (ἀντὶ τοῦ, τῶν δικολόγων) εἰσίν. Τογάτους δὲ Ῥωμαῖοι τοὺς μὴ ϛρατευομένους καλοῦσι, φαινόλας δὲ περικειμένους, καὶ τοῖς λέγουσι τὰς δίκας μισθῷ [7]) συναγορεύοντας. Ἐπὶ γὰρ τῆς ἀγορᾶς αὐτοὺς, καὶ περὶ τὰ βιβλία σχολάζοντας καὶ ταῖς νομικαῖς δυσκαλίαις [8]) ἀγρυπνοῦντας, οἱ τὰς δίκας λέγοντες ἐπὶ τοὺς πεδανέους (ἀντὶ τοῦ, χαμαιδικαϛὰς) περὶ τὸν καιρὸν τῆς διαγνώσεως ἐκάλουν πρὸς συνηγορίαν. Ταύτῃ καὶ advocati, οἱονεὶ προσκαλούμενοι, ἔτι καὶ νῦν λέγονται. Τουρμαρίους γὰρ ἔτι φθάσας διαμέμνημαι παρόντας τῷ σκρινίῳ τῶν σουβαδιουυῶν, καὶ ταῖς κομπλετίωσι τῶν ἐντυχιῶν [9]) (οἱονεὶ, πληρώσεσι) προσλειτουργοῦντας, καὶ παραψυχὴν οὐ μικρὰν ἀναλεγομένους· τοσαύτη τις ἦν ἡ τῶν πραττομένων κάρπιμος ἀφθονία. Διαιτάριοι πρὸς τούτοις καὶ θηκοφόροι καὶ πραίκωνες [10]) λειτουργίας μὲν ἀναδέχονται, ἐν δὲ ἑτέροις τάγμασιν ἀναφέρονται.

1) Literas in Cod. exstinctas, ut sæpe in sequentibus, punctis indicavi.
2) Cod. τούς.
3) Cod. ...λέγουσιν.
4) οἱ δὲ: conjectura. In Cod. literæ extinctæ.
5) ὑπομνήματι: conjectura. Cod. ὑ....ματι.
6) ἀναφωνῆται legendum esse patet e III, 20. Cod. ἀνα...νηται.
7) Cod. ψισθῷ.
8) Lego δυσκολίαις.

non autem militiæ gradusque finem consequuntur: adparent enim commentariensibus, qui, ut diximus, hypomnematographi in officio Romano adpellantur. Nam quemadmodum nomenclatores munere funguntur, rhetoresque, clamantes eorum nomina, indicant; sic illi criminalibus in causis adparent. Nomenclatores autem, ut Æmilius in commentariis ad Sallustii historias ait, nominatores indicesque togatorum (id est, advocatorum) sunt. Togatos autem Romani vocant eos, qui non militant, sed togam gerunt, et causas dicentes mercede adjuvant: in foro enim versantes, literisque et juris difficultatibus vacantes, ab iis, quibus causa dicenda, ad pedaneos judices (id est, *χαμαιδικαστάς*) circa tempus cognitionis patroni vocabantur. Quare etiam advocati, id est, *προσκαλούμενοι*, etiamnum dicuntur. Turmarios quidem egomet memini adparentes etiam in scrinio subadjuvarum, et completionibus (id est, *πληρώσεσι*) chartarum operam dantes, ac non parvo solatio gaudentes: ea erat rerum agendarum fructuosa abundantia. Diætarii porro et cistiferi et præcones ministeriis funguntur quidem, alios autem ad ordines pertinent.

9) *ἐντυχία* et hic et III, 11, est charta sententias sive judicatum continens, quem alibi usitatiore voce *χάρτην* adpellat Lydus. Conf. (pag. 166, et III, 68.) *χαρτῶν*.

10) Cod. *πρέκονες*.

*) C. f. 60.

ΠΕΡῚ *) ΤΩ͂Ν ΤΑΧΥΓΡΆΦΩΝ ΚΑῚ ΑΥ̓ΓΟΥΣΤΑΛΊΩΝ.

9. Εἴρηται πρόσθεν, ἐν μὲν ἀνέκαθεν εἶναι τὸ τῶν ταχυγράφων σῶμα, εἰς δύο δὲ τάγματα διῃρῆσθαι [1]) καὶ πληρώματα. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐπὶ τῆς δέλτου μένοντες τὸν χρόνον διώκουσι, καὶ εἰς τὸ τοῦ πριμισκρινίου πλήρωμα παρίασιν· οἱ δὲ εἰς τὸ τῶν Αὐγουςαλίων τάγμα μεθιςάμενοι, καὶ θᾶττον τὴν ςρατείαν πληροῦντες πρὸς τοὺς ταχυγράφους, καὶ [2]) εἰς τὸ τοῦ κορνικουλαρίου καταντῶσιν ἀξίωμα. Ὅπως δὲ μὴ καὶ τοὺς ἔξωθεν λάθῃ [3]) τὰ τῆς διαιρέσεως (καὶ γὰρ ὁσημέραι ἀγνοοῦντες μάτην ζητοῦσιν [4]) οἱ πολλοὶ, πρὸς τὰς εἰρημένας προσηγορίας...΄τόμενοι [5])), τὴν αἰτίαν τῆς εἰς δύο τοῦ ἑνὸς σώματος τομῆς ὑποδείξω τῷ λόγῳ. Οἱ ταχυγράφοι πολλῶν ἐ... ονται [6]), καθάπερ οἱ τριβοῦνοι, πρὸς τὸ διανύσαι τὴν ςρατείαν (καὶ γὰρ εἰς πλῆθός εἰσιν ὥσπερ ἐκεῖνοι). ...τι [7]) δὲ τυχὸν ὁ χρόνος αὐτοὺς περὶ τὸ πέρας τῶν πόνων καλεῖ, γήρᾳ κάμνουσι πάντως πρὸς καμάτους ἀχρήςῳ. Εἰκὸς οὖν οὐκ ἀρκοῦντες πρὸς τὰς τῶν ἀνωτέρων βαθμῶν λειτουργίας, πρὸς ἃς μόγις οἱ νεότητι σώματος καὶ πείρᾳ πραγμάτων ὠχυρωμένοι κινδύνων ἔξω διαρκοῦσι, δέονται βοηθῶν. Καὶ ἀνέκαθεν μὲν ἕκαςος τρεῖς ἄνδρας τοὺς πάντα ἀρίςους ἐκ τῶν ταχυγράφων ἐπελέγετο· (οὐδὲ γὰρ ἐξῆν μὴ τοὺς πείρᾳ τε καὶ λόγοις κοσμουμένους τὴν λειτουργίαν τοῦ δικαςηρίου πληροῦν) νῦν δὲ τὰ μὲν τῆς ἐπιλογῆς οἴχεται, ὁ δὲ ἀριθμὸς ἔτι καὶ νῦν σώζεται. Ἔνθεν ἐξ βοη-

1) Cod. διειρῆσθαι.
2) καὶ delendum censeo.
3) λάθῃ τὰ τῆς : conjectura ex reliquiis literarum.
4) μάτην ζήτουσιν : conjectura ex reliquiis literarum. Integrum mansit σιν.

DE NOTARIIS ET AUGUSTALIBUS.

9. Diximus supra, unum initio esse notariorum corpus, duos autem in ordines, diversis militiæ terminis, dividi. Alii enim illorum in codicillo manentes, tempus agunt, ac militiam primiscrinii; alii vero, in Augustalium ordinem transgressi, eandem, cito præ notariis, cornicularii munere implent. Cujus divisionis ne vel profanos ratio lateat (etenim quotidie ignorans frustra quærit vulgus, memoratis nominibus perturbatum), causam, cur in duas partes unum corpus divisum, explicabo. Notarii, sicut tribuni (quippe et pari cum iis numero sunt), multis annis indigent ad militiam implendam: quos si forte tempus circa finem laborum vocat, senectute gravantur ad labores prorsus inutili. Necessario igitur impares superiorum graduum ministeriis, ad quæ corporis vigore et rerum experientia roborati vix sine periculo sufficiunt, adjutoribus egent. Et olim quidem singuli tres viros omnia præstantissimos de notariis eligebant; (neque enim licebat, non usu literisque ornatos judicii ministeria implere) nunc autem electio negligitur, numerus vero etiamnum servatur Inde actis præpositorum et commentariensium

5) Lego ταραττόμενοι.
6) Lego ἐτῶν δέονται.
7) Lego εἴ τι.

θοὺς παρεῖναι συμβαίνει τῷ [1] τε σκρινίου τῷ τε κομμενταρισίου, καὶ τῷ τοῦ πριμισκρινίου· ἐπειδήπερ, ὡς [2] προδεδήλωται, ἀνὰ δύο ἐπ' ἔτος ἕκαϛον ἐκ τῶν ταχυγράφων τῆς ζώνης ὁ νόμος
*) C. f. 60, p. v. ἀπαλλάττει. Καὶ τίς οὐκ ἂν ϛοχάσηται, πρὸς τὸ πλῆθος *) τῶν βοηθούντων ἀφορῶν, τὴν τοῦ δικαϛηρίου μεγαλειότητα, καὶ τὴν τῶν ἐν αὐτῷ πραττομένων τὸ πρὶν ἀπειρίαν; ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος, πραγμάτων μὲν μὴ ὄντων τοῖς ὑπηκόοις, (καλῶν [3] πρὸς τὴν ἀρχὴν [4]) . . . τῶν ἁπανταχῆ συῤῥεόντων,) τῶν δὲ . . . αλίων ἴσως κατ' αὐθεντίαν (μετὰ συγγνώμης εἰρήσθω· καὶ γὰρ λόγων εἰσὶν ἐραϛαὶ) ἐπὶ δικαϛὰς ἑτέρους, καὶ θυμήρεις τοῖς πράττουσι, τὰς δίκας διὰ τῶν λεγομένων θείων κελεύσεων ἀπαγόντων.

10. Κερδῶν δὲ οὐ σμικρῶν τὸ πρὶν ἐπ' εἰρήνης, καὶ τιμῆς ἐξοχωτάτης μετὰ δυνάμεως ἰσχυρᾶς περιγινομένων τοῖς τῶν εἰρημένων σκρινίων βοηθοῖς, εἰκὸς ἦν ἐμφορουμένους αὐτοὺς ἀπαξιοῦν, αὖθις ἐπὶ τὴν δέλτον καὶ τὴν ἐξ ἀκερδείας ἐπιείκειαν ἀναϛρέφειν. Ἔνθεν ἐκ δεήσεως αὐτῶν νόμος πρὸς Ἀρκαδίου τίθεται, θεσπίζων, ἰδιάζον [5] καὶ πάντῃ κεχωρισμένον σύϛημα τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν ἀνδρῶν, ἤδη πρότερον ἐν τῷ βοηθεῖν διαφαινομένων, συϛῆσαι τὴν ἐπαρχότητα πρὸς ὑπηρεσίαν ἑαυτῇ. Οὐδὲ γὰρ εὐχερὲς ἦν τὸ τηνικαῦτα, τῶν βασιλέων ἅμα τῇ βουλῇ δίκας ἀκροωμένων, τοῖς [6] πάντα ἀρίϛοις ὑπηρετεῖν· ὥϛε καὶ πεντεκαίδεκα ἐξ αὐτῶν τῶν πεπανωτέρων, πείρᾳ τε καὶ τῷ χρόνῳ κρειττόνων, πρὸς ὑπογραφὴν τοῖς βασιλεῦσιν ἀφορισθῆναι, οὓς ἔτι καὶ νῦν δηπουτάτους καλοῦσιν, οἳ τοῦ τάγ-

1) τῷ τε σκρινίου τῷ τε. Lego τῷ τε τοῦ ἀδ ἄκτις σκρινίῳ, τῷ τε τοῦ. Scrinia, quibus adjutores leguntur (v. III, 11, 16, 20.), tria sunt, videlicet primiscriniorum, commentariensium et actis præfectorum.

2) ὡς προδεδήλωται. Nempe in iis, quæ periisse diximus I, 48.

3) Cod. καλὸν.

et primiscriniorum scrinio sex adjutores adparent; quandoquidem, ut supra ostendimus, binos quotannis notarios lex cingulo liberat. Ac quis non, adjutorum multitudinem intuens, splendorem judicii, rerumque agendarum infinitam olim in eo copiam fuisse intelligat? cum nunc nullæ sint civibus lites, (quidquid usquam egregii... ad principium confluente,) et... tamen pro suo arbitrio (bona venia dixerim; sunt enim literarum amantes) ad alios gratosque litigantibus judices per sacras jussiones, ut vocant, causas deferant.

10. Quoniam vero non parvo lucro, olim in pace, atque eminentissimo honore magna cum potestate prædictorum scriniorum adjutores gaudebant; necesse erat repletos dedignari iterum ad codicillum moderatumque lucrum reverti. Inde rogatu illorum lex ab Arcadio lata, sanciens, ut peculiare ac prorsus separatum collegium triginta numero virorum, qui jam antea inter adjutores eminuissent, præfectura ministerium sibi constitueret. Neque enim tum, imperatoribus una cum senatu causas audientibus, omnia præstantissimis facile ministerium fuit: adeo ut ex ipsis maturioribus, usuque ac tempore præstantibus, quindecim imperatoribus exceptores selecti sint, quos etiamnum deputatos vocant,

4) Post ἀρχὴν plures literæ extinctæ.
5) Cod. ἰδιάζων.
6) Cod. τοὺς πάντας ἀρίςους.

ματος τῶν Αὐγουςαλίων πρωτεύουσιν· οὔπω γὰρ ἦν τὸ τῶν ἄρτι παραφυέντων ἀ σηκρήτις ὄνομα, μετρίων σφόδρα τῶν χρηματικῶν ζητήσεων οὐσῶν, τῶν μὲν ἔμπροσθεν βασιλέων ἐπὶ τοὺς
*) C. f. 61. πολέμους ὁρμώντων, καὶ *) τῶν τὰς ἐπαρχίας ἰθυνόντων, τοῖς νόμοις, ἀλλ' οὐ ταῖς κλοπαῖς προσαγρυπνούντων. Τῷ δὲ συςήματι τῶν εἰρημένων τριάκοντα ἀνδρῶν τὴν τῶν Αὐγουςαλίων ὁ νόμος ἔθετο προσηγορίαν, οὐ καινὴν, οὐδὲ πρόσφατον, τὴν δὲ τοῦ πρώτου τῶν βασιλέων ὀνομασίαν ἀνακαλεσάμενος, ὡς πολλάκις ἔφαμεν, ὃς πρῶτος τὴν ἐπαρχότητα συςησάμενος τῶν πραιτωρίων, τοὺς ὑπ' αὐτῇ τελοῦντας Αὐγουςαλίους ἐκ τῆς οἰκείας προσηγορίας καλεῖσθαι διώρισεν.

ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ΠΡΙΜΙΣΚΡΙΝΊΩΝ ΚΑῚ ΤΗ͂Σ ἈΡΧΑΊΑΣ ΤΩ͂Ν ΧΑΡΤΩ͂Ν ἘΚΔΌΣΕΩΣ.

11. Τῶν πλείςων, τάχα δὲ πάντων τῶν ἰχνῶν ἀπαλοιφέντων τῆς ἔμφρονος παλαιότητος, οὐκ ἔξω δακρύων τις διατελῶν [2]) ὑπομείνοι, γιγνώσκων ἐκ τῶν ὑποκειμένων, ὅπως ἀντείχετο πρὶν ὁ νόμος τῆς τῶν ὑπηκόων ἐλευθερίας, καὶ ὅσων κατὰ σμικρὸν ἀγαθῶν, ἐκ τῆς τῶν ἀρχομένων κακοδαιμονίας, ὁ καθ' ἡμᾶς χρόνος ἐξέπεσεν. Ἔθος ἀρχαῖον ἦν, μηδὲν ἔξωθεν πράττεσθαι τοῦ τῆς δίκης ἱεροῦ, ὃ καλεῖται σήκρητον, οἱονεὶ ἀτάραχον καὶ σιγῇ σεμνὸν, καὶ ὁποῖον οὐκέτι κατ' οὐδένα πρόπον· ὅπως μή τι πρὸς ὕβρεως ἢ βλάβης τῶν συντελῶν ἁμαρτηθείη. Μετὰ δὲ τὴν ἔνθεσμον τῶν ψήφων ἀπόφασιν νόμος καὶ τοὺς συνεδρεύοντας τῇ ἀρχῇ ἄνδρας νομικωτάτους, ἀναγινώσκοντας πρῶτον τὰς ψήφους, καὶ ὑποτάττοντας τῷ λεγομένῳ σχεδαρίῳ, τῷ [3]) παρ' Ἰταλοῖς καλούμενον ῥέκινον [4]) (ἀντὶ τοῦ, ἀντιβολὴν)

1) Cod. ὁ. 2) Lego διατελεῖν ὑπομένοι.
3) Lego τὸ.

qui Augustalium ordinis principes sunt. Necdum enim nuper creatorum a secretis nomen erat, modicis admodum pecuniariis quæstionibus: cum priores imperatores in bella proficiscerentur, rectores autem provinciarum legibus, non rapinis vigilarent. Collegio autem illorum triginta virorum, Augustalium nomen lex posuit, non novum, neque recens, sed primi principum nominis memoriam revocans, qui, uti sæpe diximus, cum præfecturam prætorii primus instituisset, in ea militantes, Augustales a suo nomine adpellari voluit.

DE PRIMISCRINIIS, DEQUE ANTIQUA CHARTARUM EDITIONE.

11. Vestigiis prudentis antiquitatis maximam partem, ac fortasse omnibus extinctis, a lacrymis sibi non temperaverit, qui e sequentibus intelliget, quomodo olim civium libertati lex consuluerit, quotque paulatim bonis, infelici illorum fato, ætas nostra exciderit. Mos antiquus erat, nihil agi extra templum justitiæ, quod secretum dicitur, inturbidum videlicet ac silentio venerabile, et quale nunc nullo modo est; ne quid cum injuria damnove civium peccaretur. Sententiis vero legitime pronuntiatis, lex erat, et adsidentes præfecturæ viros juris peritissimos, lectas primum sententias schedario, ut vocant, subjicere, et quod re-

4) ῥέκινον omnino depravatum videtur.

διδόναι πρὸς ὑπογραφὴν τῆς ἀρχῆς τοῖς εἰς τοῦτο τεταγμένοις (καγκελλαρίους αὐτοὺς ἐν τοῖς δικαςηρίοις ἐπιφημίζουσι· περὶ ὧν πρὸς πέρας ἐρῶ). Εἶτα ἐκεῖθεν πρὸς τῶν σηκρηταραρίων ἐμμελῶς ἀναγινωσκομένου τοῦ λεγομένου καθαροῦ, οὕτω τε
*) C. f. 61, p. v. ἀπολυομένου *), τῷ λιτιγάτωρι (οἱονεὶ δίκης ἕνεκα παραφυλάττοντι) σύνοψιν ὁ σηκρητάριος ἐποιεῖτο τῆς τοῦ πεπραγμένου δυνάμεως τοῖς Ἰταλῶν ῥήμασι· καὶ ταύτην ἐτήρει παρ' ἑαυτῷ πρὸς κώλυμα τολμηρᾶς προσθήκης ἢ ὑφαιρέσεως. Οὗ δὴ γενομένου, λαβὼν ὁ πράξας, καὶ τῆς ἀκριβείας θαυμάσας τὸ δικαςήριον, παρῄει [1]) πρὸς τοὺς πριμισκρινίους, τάξαντας ἐκβιβαςὴν τοῖς ἀποπεφασμένοις· οἱ δὲ διὰ τῶν βοηθεῖν αὐτοῖς τεταγμένων, ἀνδρῶν καὶ διδασκάλοις αὐτοῖς πράγματα περὶ λόγων ζητήσεις παρεχόντων, ἐπλήρουν [2]), ἐπὶ τοῦ νώτου [3]) τῆς ἐντυχίας, γράμμασιν αἰδοῦς αὐτόθεν ἁπάσης καὶ ἐξουσίας ὄγκῳ σεσοβημένοις [4]), πρὸς τὴν προσηγορίαν τοῦ πληρωτοῦ προσγράφοντες.

12. Ἐμοὶ δὲ δακρύειν ἐπέρχεται τὴν τοῦ νόμου συνιόντι δύναμιν, καὶ ὅπως πάσης ἡμᾶς ἀρετῆς ἀφείλετο καταξῶν ὁ δαίμων. Ὑποπτεύων γὰρ ὁ νόμος, καὶ οὐκ ἔξω λόγου, τὴν τῶν ποριζομένων τὰς ψήφους πρὸς τοὺς πληρωτάς, αὐτῶν [5]) τὰς, καθ' ὧν προσφέροιντο, αὐθάδεις ὁμονοίας, αὐςηροῖς καὶ ποινὰς ἀπειλοῦσι ῥήμασι παραγγέλλεσθαι διώρισε πρὸς τῶν ὑπηρετουμένων τῇ δίκῃ τοὺς ἐγχειριζομένους, καὶ ταῦτα γράφεσθαι πρὸς ἐντροπὴν τῶν πάντα τολμώντων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκβιβαςῶν. Ἐπιτρέπων γὰρ ὥσπερ ὁ βοηθὸς τοῖς πρωτεύουσι τοῦ τάγματος, ἐν ᾧ συνέβαινε καταλέγεσθαι, τὸν ἐπὶ τὴν πλή-

1) Cod. παρίει.
2) Cod. ἐπλήρου.
3) Cod. νότου.
4) Cod. σεσοβημένος. 5) Lego ἢ αὐτῶν.

cinum Itali vocant (id est, ἀντιβολὴν), a magistratu subscribendum huic rei præpositis tradere (cancellarios eos in judiciis vocant; de quibus ad extremum dicturus sum). Inde porro a secretariis puro , ut vocant, rite lecto , sicque absoluto , litigatori (quippe causæ gratia adstanti) synopsin summæ acti secretarius Latino sermone faciebat, eamque apud se servabat, ne quid audacia adderet demeretve, impediens. Quo facto, cum (purum) recepisset litigator, rigorem judicii admiratus, ad primiscrinios, qui sententiarum executorem constituerant, progrediebatur: hi autem per adparentes ipsis adjutores, viros vel ipsis magistris circa literarum quæstiones negotium facessentes, implebant, in aversa charta, literis omnem statim reverentiam ac potestatem præ se ferentibus, ad nomen completoris adscribentes.

12. Mihi vero lacrymæ oboriuntur, legis vim, ac quomodo nos dilaceraverit omnique virtute spoliaverit dæmon , mecum reputanti. Suspicans enim lex, neque sine causa, eorum, qui porrigerent sententias , cum completoribus , aut horum cum iis, contra quos ferrentur, audaces consensus, severis pœnasque minitantibus verbis admoneri a ministris justitiæ eos, quibus crederentur, præcepit, hæcque scribi, quo omnia audentes provinciarum executores pudore reprimerentur. Adjutor enim, quasi permittens principibus ordinis, in quo forte militabat, eum, qui ad

ρωσιν τῶν ψήφων ϛελλόμενον· τούτοις γὰρ γράφων ἐχρῆτο τοῖς *) C. f. 62. ῥήμασιν [1] (ὡς *) ἄν τις καθ' ἑρμηνείαν εἴποι) πρὸς τοὺς πρωτεύοντας, ὡς ἔφην, τοῦ καταλόγου, ἐν ᾧ τελεῖ τυχὸν ὁ τὰς ψήφους ἐγχειριζόμενος· « ὥϛε μὴ περὶ τὸν βαθμὸν ἑαυτοῦ ἐξ ἀπολείψεως βλάβην ὑποϛῆναι, ἀφορίσατε τόνδε ἐκ τάξεως, ἀπὸ τῆς παρούσης ἑμέρας ἄχρι τῆσδε, ὑπατείας τοῦδε· εἰ μένται ἐϛὶ τῆς ὀρθοδόξου πίϛεως τοῖς θείοις μεμυημένος μυϛηρίοις, καὶ μὴ δημοσίοις τελέσμασιν ὑπεύθυνός ἐϛι, μηδὲ πρὸς γένος συνάπτεται τῷ τὴν αἴτησιν ἀποθεμένῳ, μηδὲ μὴν ἐπὶ τοῦ παρελθόντος ἐνιαυτοῦ ἐνεχειρίσθη, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, δημοσίας ἕνεκεν ἢ [2] ἰδιωτικῆς χρείας· οὕτω μέντοι, ὥϛε μὴ παραβῆναι τὴν δύναμιν τῶν νενομοθετημένων. » [3] Τούτοις μὲν τοῖς ῥήμασιν ὁ βοηθὸς τοῦ πριμισκρινίου τοὺς πραττομένους κατησφαλίζετο πάντας [4]· μεθ' ὃν ὁ πρίγκιψ, οἷον ὁ πρωτεύων, (περὶ οὗ τέως εἰπεῖν οὐ καιρός· οὐδὲ γὰρ μέρος τῆς τάξεώς ἐϛι καὶ αὐτὸς, αὐτὸς δὲ τῶν μαγιϛριανῶν κατὰ [5] βαθμὸν παραγίνεται ἐπὶ τὰ μέγιϛά ποτε δικαϛήρια· καὶ μικρὸν ὕϛερον τὴν ἐπ' αὐτῷ ἱϛορίαν ἐκθήσομαι·) μεθ' οὓς ὁ κορνικουλάριος, οἷα τὴν ὅλην τοῦ νόμου δύναμιν διατηρῶν, καὶ τῶν πραττομένων πάντων κύριος, δι' οἰκείας ὑποσημειώσεως τὴν ὀφρὺν ἐδίδου τοῖς ἀπεφασμένοις.

13. Τοσαῦτα δὲ ἦν τὰ τότε πραττόμενα, ὡς δεκάτῳ τόμῳ μόγις ἀναλαμβάνεσθαι πρὸς σύνοψιν [6]. Καὶ τί χαλεπὸν ἐμβραδῦναι τῷ λόγῳ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ προκειμένου. Τοσοῦτον ἦν τὸ πλῆθος τῶν πραττομένων, ὡς ὅλον τὸ ἔτος μὴ ἀρκεῖν τοὺς

1) Post ῥήμασιν in Cod. sequuntur Latina adjutoris verba, a Lydo in Græcum versa; sed hæc penitus, atque, ut cernere licet, data opera erasa sunt.

2) ἢ ἰδιωτικῆς. Cod. ἡδιωτικῆς.

3) Cod. νομαθετημένων.

implendum sententias mittebatur: his enim verbis (uti secundum versionem dicere possis) utebatur, ad principes, ut dixi, catalogi, ad quem forte pertinet, cui sententiæ creduntur, scribens: « Ita, ut circa gradum ipsius nullum ex intermissione damnum patiatur, hunc ex officio seligite, a præsenti die ad hanc, consulatus hujus; si quidem orthodoxæ fidei divinis mysteriis initiatus, neque aut publicorum tributorum reddendæ rationi obnoxius, aut cum eo, qui postulavit, genere conjunctus est, neque vero elapso anno, in eadem provincia, publica vel privata in re, cura ei mandata fuit; ita tamen, ut vim lege sancitorum non violetis. » His verbis adjutor primiscrinii agentes omnes firmabat; post eum vero princeps, (de quo dicere necdum tempus est: neque enim et ille pars est officii, verum e magistrianis gradatim ad maxima olim judicia accedit; ejusque historiam paulo post explicabo:) post quos cornicularius, quippe totam legis vim custodiens, agentiumque omnium primus, sua subscriptione auctoritatem judicatis dabat.

13. Tanta autem tum erat agendorum copia, synopsin eorum ut vix decimum volumen complecteretur. Quidni ad rem declarandam longiores simus? Ea erat agendorum multitudo, ut toto anno iis implendis adjutores non sufficerent;

4) Cod. ... τας.
5) Cod. καταβάθμων.
6) Cod. σύναψιν.

βοηθοῦντας πρὸς πλήρωσιν αὐτῶν· ὥστε μετὰ τὸ πέρας τῆς λεγομένης βοηθούρας ἔχειν χῶρον ἀπονενεμημένον αὐτοῖς, ἐπὶ τῆς μέσης εἰσόδου τῆς πραιτωρίας αὐλῆς, πρὸς τοῦ σκρινίου τῆς Εὐρώπης, ἐν ἧ [1]) συντρέχοντες ἐπλήρουν τὰ ἐπὶ τῆς αὐτῶν λειτουργίας πραχθέντα. Καὶ αὐτοὶ μὲν οἱ ἄρτι τοῦ βοηθεῖν τοῖς
*) C. f. 62, τρέχουσι σκρινίοις πεπαυμένοι τούτοις *) ἐνησχολοῦντο, παρα-
p. v. ψυχὴν οὐ μικρὰν κερδῶν ἐκλεγόμενοι· οἱ δὲ πρὸ αὐτῶν καὶ ἤδη πρότερον σχολάζοντες ἐκεῖ συνέῤῥεον, τὰς μεγίστας καὶ λαμπρὰς τῶν τῆς ἀρχῆς προστάξεων ἐγχειριζόμενοι, καὶ ὅσαις ἕτερός τις πέρας οὐκ ἴσχυσεν ἐπιθεῖναι· μηδὲ τὸν τῆς ἀργίας καιρὸν ἔρημον λογικῶν ζητημάτων ἀπολαμβάνοντες, τῶν ἐνδόξων ἐν διδασκάλοις λόγων συντρεχόντων ὡς αὐτοὺς, καὶ περὶ τῶν ἀγνοουμένων συζητούντων. Ἀπεσόβη δὲ οὕτως ἅπαντα, ὡς τοῦ τόπου τὸ λοιπὸν σχολάζοντος, τοὺς λεγομένους ἐκσκεπταρίους (οἱονεὶ ὑποδέκτας τοῦ σίτου) κατασχεῖν τὸ σκρινίον, τῶν πάλαι θαυμαζομένων ἀφανισθέντων.

14. Πολλῶν δὲ καὶ ὑπὲρ ἀριθμὸν τῶν ἐξολωλότων τῆς πάλαι σεμνότητος γνωρισμάτων, καὶ χάρτην ἀπαιτεῖν οἱ τῆς τάξεως ὑπομένουσι τοὺς πράττοντας, τὸ πρὶν εἰωθὸς, μὴ μόνοις [2]) μὴ τοιούτοις γλισχροῖς ἐγείρειν, ἀλλ' ἔτι καὶ τοὺς πάντων διειδεστάτους χάρτας ἐπὶ τοῖς πραττομένοις ἀναλίσκεσθαι, ἀναλόγως ἐμπρεπόντων τοῖς κύτεσι τῶν γραφέων. Τὸ δὲ λοιπὸν ἑκάτερον ἐκποδῶν, καὶ χαλκὸν κάρτα μέτριον καὶ αἰσχρὸν εἰσπράττουσιν ἐξ ἀκερμίας, καὶ χόρτον ἀντὶ χάρτου γράμμασι φαύλοις καὶ πενίᾳ ὄζουσιν ἐκδιδοῦσι [3]). Ταῦτα πάντα παραπόλωλε καὶ ἀνυπόστροφον ἀπῆλθεν ὁδὸν· τῷ τε μὴ εἶναι πράγματα τοῖς ὑπηκόοις, πενίᾳ καταφθειρομένοις, τῷ τε τὰ τυχὸν

1) Lego ᾧ.
2) Lego μόνον.
3) Cod. ἐκδίδωσι.

ideoque post boethuram, quam vocant, locum ipsis destinatum, in medio introitu prætoriæ aulæ, prope scrinium Europæ, haberent, in quo concurrentes sub ipsorum ministerio acta implebant. Et ipsi quidem, qui nuper adjuvare currentia scrinia desierant, his operam dabant, non parvo lucri solatio gaudentes : qui vero ante illos, ac prius etiam cessaverant, eodem confluebant, iisque maximæ et gravissimæ magistratus jussiones, et quibuscunque finem imponere alius haud potuisset, mandabantur : qui ne otii quidem tempore ab literatis quæstionibus vacabant; cum clari inter literarum magistros ad eos concurrerent, incognita simul investigantes. Quæ cuncta sic evanuere, ut, vacante deinde loco, qui exceptarii vocantur (id est, frumenti exceptores), scrinium occupaverint, deletis, quæ olim in admiratione fuerant.

14. Multa autem et innumera antiqui splendoris monumenta cum interierint chartam etiam a litigantibus petere officiales sustinent, soliti antea, non tantum non surgere ob minutas ejusmodi res, verum etiam omnium lucidissimas chartas causis adhibere, congruente membranarum cum scribentium nitore. Quod utrumque postea evanuit; æsque admodum modicum et turpe, mendici velut, exigunt, et χόρτον (fœnum) pro charta vilibus ac paupertatem redolentibus literis edunt. Hæc omnia una perierunt, viamque irremeabilem abiere; tum quia lites civibus, ino-

ἐπὶ τὸ δικαστήριον φερόμενα, νῦν μὲν ἀπειρίᾳ τῶν ἐν αὐτῷ τελούντων, νῦν δὲ σφετερισμοῖς νεωτέρων, ὡς ἔτυχε τὰς ἡνίας τῶν πρώτων τιμῶν παιδαριώδεσιν αὐθαδείαις ἀναρριπτούντων [1]. Τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν γράμμασιν ἐθῶν.

15. Πλῆθος δὲ δουκιναρίων ὑπούργει τῷ τῶν πριμισκρινίων βήματι, ταῖς ἐξ ἀγράφων προστάξεων διαγνώσεσιν, ἃς ἐκάλουν
*) C. f. 63. ζευκτὰς *), ἐξυπηρετουμένων· πρᾶγμα, μετὰ τὴν ἐκ τῶν πραττομένων ἄπειρον τῶν κερδῶν εἰσαγωγὴν, πλείστην ῥοπὴν χρημάτων περιποιοῦν τῷ τοῦ πριμισκρινίου φροντίσματι. Ἀπὸ μὲν γὰρ ἀώρου νυκτὸς πράττων ὁ ὕπαρχος, ἀνατολῶν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταῖς διαγνώσεσι νυκτηγρετῶν ἐνησχολεῖτο· μεθ' ἣν τὸν ἄχρι ἐπὶ καμάτῳ νενομισμένον καιρὸν τῆς ἡμέρας τοῖς δημοσίοις, καὶ ταῖς ὑπουόλαις [2] τῶν πραγματικῶν διδασκαλικῶν τε καὶ μονομερῶν ἐδαπάνα χρόνον· τὸν δὲ πρὸς ἑσπέραν ταῖς τῶν λεγομένων ζευκτῶν ἀπαλλαγαῖς ἐπιδιδούς· δι' ὧν πάσης ἐπιθυμίας τούς τε λειτουργοὺς τῆς δίκης, τούς τε τυγχάνοντας τῶν πρακτέων, καὶ τοὺς ἀπαλλαττομένους τῶν δικῶν ἐνεφόρει. Καὶ παραχωρεῖν μὲν τῷ [3] δικαστηρίῳ ἢ χαλᾶσθαι τοῖς πόνοις οὐδεὶς ... νων [4] ὑπέμενεν· ὁ δὲ ὕπαρχος τὸν ὅρον τῆς ἀρχῆς [5] ἔγνω σοφῶς [6], ἐπιστάμενος, ὅτι καὶ ἐλευθέρων ἄρχει, καὶ οὐ δ... [7] παντός· καὶ τῇ τάξει συνέχειν [8] ἐδίδου ἀνοχὰς τῶν καμάτων, τὰ νῦν καὶ αὐτῇ τῇ προσηγορίᾳ τὸ λοιπὸν ἀγνοούμενα παρέχων μονόμισσα· [9] (οὕτω δὲ τὴν καθάπαξ ἀνάπαυλαν, ἐκ μέσης τῆς ἡμέρας διδομένην τῇ τάξει, ἡ παλαιότης ἐκάλεσε)

1) Patet aliquid excidisse.
2) Lego ὑποβολαῖς.
3) Lego ἐν τῷ.
4) Lego ἐκείνων.
5) Cod. ἀρ... Conf. III, 39, τὸν ὅρον τῆς ἀρχῆς.
6) Cod. σοφὸς.
7) Lego δούλου.

pia deperditis, nullæ sunt, tum quia, quæ forte ad judicium deferuntur, nunc inscitia in eo adparentium, nunc usurpationibus juniorum, puerili arrogantia primorum honorum habenas temere agitantium... Hæc de consuetudine ad chartas spectante.

15. Magnus autem ducenariorum numerus primiscriniorum tribunali adparebat, qui operam dabant in cognitionibus e jussionibus non scriptis, quas ζευκτὰς dicebant : quæ res post immensam a causis lucrorum adfluentiam, maximam pecuniæ vim primiscriniorum muneri conciliabat. Ab intempesta nocte enim laborans præfectus prætorio, ad lucis ortum usque cognitionibus lucubrans vacabat : deinde usque ad partem diei labori constitutam publicis rebus, et pragmaticis didascalicisque et unimembribus tempus impendebat, vespertinum autem ζευκταῖς, ut vocant, absolvendis tribuens : quibus summa alacritate et justitiæ ministros, et agenda sortientes, et causas absolventes implebat. Ac cedere quidem in judicio aut frangi laboribus nemo illorum sustinebat : at præfectus modum imperii sapienter noverat, sciens et liberis se hominibus, neque servo cuilibet imperare, ac perpetua officio laborum intervalla dabat, manumissa nunc vel ipsa adpellatione ignota concedens (sic autem quotidianam requiem, quæ a media die officio dabatur, antiqui voca-

8) Lego συνεχεῖς.

9) Lego μανούμισσα.

τῶν τηνικαῦτα διοικούντων τὰ πράγματα (σοφοὶ δὲ ἦσαν καὶ παιδευθέντες) ἐπίςαντο [1], νύκτα μὲν ταῖς ἀναπαύσεσιν, ἡμέραν δὲ τοῖς πόνοις ὑπὸ τῆς φύσεως παρακεχωρῆσθαι, καὶ ἀνόσιον οἰομένων, τοὺς ἐν πράγμασι νυκτηγρετοῦντας καὶ τῆς μετὰ ἥλιον ζημιῶσαι βραχείας οὖν τινος τῶν πόνων ἐνδόσεως. Οὐκ ἀρκούσης δὲ τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον παραλλαγῆς, καὶ αὐτῆς τῆς ἐκ τοῦ σχήματος παραψυχῆς τε καὶ τιμῆς ἀφῃρέθησαν οἱ πριμισκρίνιοι, κινδύνῳ [2]) τῆσδε παραμυθίας, ὡς ἔφην, ἀποςερούμενοι.

*) C. f. 63, p. v.

ΠΕΡῚ *) ΤΩ͂Ν ΚΟΜΜΕΝΤΑΡΙΣΙΏΝ.

16. Δύο τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ὡς ἔφθημεν [3]) εἰπόντες, τυγχανόντων κομμενταρισίων, οὓς ὁ χρόνος ἐκ τῶν ταχυγράφων ἔφερε τῆς φροντίδος, ἓξ καὶ αὐτοῖς, καθάπερ τοῖς πρὸ αὐτῶν, ὑπέτρεχον βοηθοὶ, ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Αὐγουςαλίων προσλαμβανόμενοι, ἄνδρες ἀςεμφεῖς καὶ νόμῳ πρέπουσαν αὐςηρίαν ἀνατείνοντες, παρ' οἷς ἐτύγχανεν ἡ πᾶσα δύναμις τῆς ἀρχῆς. Οὗτοι τὰς μὲν ἐγκληματικὰς ἐξετάσεις ἔφερον τῷ δικαςηρίῳ, ὑπασπιζόντων αὐτοῖς, ὡς προέφαμεν [4]), ἀπλικιταρίων καὶ καβικουλαρίων, μετὰ... [5]) ῥαβδούχων, σιδηρέοις δεσμοῖς, καὶ ποιναίων [6]) ὀργάνων... πλήκτρων [7]) ποικιλίᾳ [8]) σαλευόντων τῷ φόβῳ τὸ δικαςήριον· δουκιναρίων δὲ ςίφος θέμενοι, καὶ χωρὶς αὐθεντίας [9]) τοῦ νόμου ἤρκουν πρὸς σωφρονισμὸν ἁμαρτάνουσιν.

1) Lego ἐπιςαμένων.
2) κινδύνῳ ut corruptum in versione omisi. Suspicor legendum κοινῆς.
3) Cod. ἔφημεν.
4) Cod. προ....
5) Lego τούτους.

bant) : quippe qui tum rebus præerant (sapientes enim doctique erant), sciebant, noctem remissionibus, diem laboribus esse a natura concessam, ac nefas reputabant, iis, qui nocte negotiis vacarent, parvam etiam post solis occasum laborum remissionem eripere. At enim cum non satis esset, in pejus res abiisse, ipsum quoque ab habitu solatium honoremque primiscrinii amisere, ... hoc solatio, ut diximus, spoliati.

DE COMMENTARIENSIBUS.

16. Duo cum, ut supra retulimus, commentarienses essent, quos tempus notariorum e munere provehebat, sicuti prioribus, iis quoque sex adjutores, ex Augustalium ordine lecti, adparebant, viri graves et dignam lege austeritatem ostendentes, penes quos erat omnis præfecturæ potestas. Hi criminales causas ad judicium deferebant, adparentibus iis, ut prædiximus, adplicitariis et clavicularriis; quibus accedebant lictores, ferreis vinculis et pœnalium instrumentorum flagellorumque multiplici copia judicium pavore agitantes. Constituto autem ducenariorum agmine, et sine legis auctoritate noxiis castigandis sufficiebant.

6) Cod. ποινέων ὀργ...ν.
7) Lego καὶ πλήκτρων.
8) Cod. ποικιλίας ἀλευόντων.
9) αὐθεντίας : conjectura ex reliquis literarum.

17. Ἐγὼ δὲ ἐκπλήττομαι ἀναπολῶν, ... τα [1]) νοῦν πρὸς ἐκείνους τοὺς ἄνδρας ἀνατρέχων, οἷος ἦν ὁ φόβος τῶν κομμενταρισίων παρὰ πᾶσι μὲν τοῖς ὁπωσοῦν ἡγουμένοις τῆς τάξεως, διαφερόντως δὲ παρὰ τοῖς σκρινιαρίοις, καὶ ὅπως παραπορευομένου κομμενταρισίου τυχὼν ὁμιλίας ἠξιοῦτο. Δι' αὐτῶν γὰρ οὐ τὰ τῆς ἀρχῆς μόνα κινήματα, ἀλλὰ καὶ ἡ βασιλέως ἀγανάκτησις ἐθεραπεύετο. Τοιγαροῦν ἐγὼ διαμέμνημαι, τὴν τοῦ λεγομένου χαρτουλαρίου τηνικαῦτα χάριν πληρῶν τοῖς κομμενταρισίοις, ὡς Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως κινηθέντος κατὰ Ἀπίωνος, ἀνδρὸς ἐξοχωτάτου, καὶ κοινωνήσαντος αὐτῷ τῆς βασιλείας, (ὅτε Κωάδης [2]) ὁ Πέρσης ἐφλέγμαινε, Λεοντίου τὴν ἐπαρχότητα διέποντος, ἀνδρὸς νομικωτάτου,) ἥ τε [3]) βασιλέως ὀργὴ δημεύσεις τε καὶ ἀφορισμοὺς οὐκ ἄλλῃ τινὶ τῶν ἀρχῶν, ἢ μόνῃ τῇ ἐπαρχότητι τὰ τῆς ἀγανακτήσεως ἐπίστευεν· ἐν ᾗ τοσαύτην ἐπε-
*) C. f. 64. δείξαντο δυναστείαν τε *) καὶ σύντονον ἐντρέχειαν οἱ τότε κομμενταρίσιοι, μετὰ πάσης καθαρότητος καὶ ἀποχῆς παντοίας ἐπὶ κλοπὴν ἐστώσης [4]) περινοίας, ὥστε τὸν βασιλέα θαυμάσαντα τὴν ἀρετὴν τῶν τότε στρατευομένων, πάσας ἀνακυπτούσας χρείας, μεθ' ἃς καὶ τὴν κατὰ Μακεδονίου, τότε τὴν βασιλίδα πόλιν ἐπισκοποῦντος, ἀγανάκτησιν, ὡς λόγος [5]) περὶ νεωτερισμοῦ δογμάτων ἀποκλείοντος, αὐτοῖς ἐγχειρίσαι, λέγω δὲ, τοῖς τῶν ἐπάρχων κομμενταρισίοις· καίτοι Κέλερος τοῦ πάντων φιλτάτου παρόντος τῷ βασιλεῖ, καὶ τὴν τοῦ λεγομένου μαγίστρου φροντίδα κοσμίως ἀνύοντος.

1) Lego κατὰ.

2) Eundem Theodorus Lector (Collect. II.) Coadem, et Evagrius (Histor. Eccles. III, 37.) Cabadem adpellat. Cod. III, 53, pariter κωάδης. 3) Lego τοῦ.

4) ἐστώσης: conjectura ex reliquiis literarum.

5) Lego λόγον. De Macedonio vide Evagrii Hist. Eccles. (III, 32.) et Theodori Lect. collectanea.

17. Ego vero non sine terrore, animo ad illos viros recurrens, reputo, quantus esset commentariensium metus, tum apud omnes officio quomodocunque præpositos, tum præcipue apud scriniarios, quantusque honor, si cui prætereunte cum commentariensi sermo contigisset. Etenim illi non magistratus modo offensionis, verum imperatoriæ quoque indignationis ministri erant. Itaque ego memini, tum chartularii munere commentariensibus functus, cum Anastasius imperator commotus esset in Appionem, virum splendidissimum, et qui imperium cum eo communicaverat, (quo tempore Coades, Persa, furebat, Leontio, viro legum peritissimo, præfecturam prætorii tenente,) imperatoris indignationem bonorum publicationes et relegationes non alii cuiquam e magistratibus, sed soli præfecturæ ultionem mandavisse : in qua tantam potentiam, tamque acrem solertiam tunc temporis commentarienses, cum summa innocentia et a multiplici furandi studio abstinentia, exhibuere, ut virtutem tum militantium admiratus imperator, obvias quasque necessitates, ac deinde etiam Macedonii, imperatoriæ urbis eo tempore episcopi, ultionem, quippe orationem circa dogmatum innovationem excludentis, iis, præfectorum prætorii commentariensibus, inquam, mandaverit; quamvis Celer, omnium ei carissimus, imperatori adesset, magistri, ut vocant, munere cum laude fungens.

18. Καὶ ταῦτα μὲν ἐκ θεῶν ἐκ τ' ἀνθρώπων ἀπόλωλε· τὸ γὰρ λοιπ... [1]) ἐν λόγῳ, οὐδ' ἐν ἀριθμῷ. Ἐκόσμει δὲ οὐδὲν ἧττον τὴν... λύτροπον [2]) δυναστείαν τοῦ σκρινίου καὶ ἡ τῶν λεγομένων κομέντων [3]) ἐξουσία ὑπερφυής. Ὁ [4]) γὰρ ὕπαρχος, ἢ παρὰ [5]) βασιλέως θαῤῥούμενος, ἢ αὐτὸς κατὰ [6]) τὸν νόμον κινούμενος [7]), καὶ σπουδάζων ἄρχοντα ὁποιονοῦν [8]), ἢ ὑπηκόων τινὰ παραστῆσαι τῷ νόμῳ, τὸν κομμενταρίσιον [9]) μυστογράφον λαμβάνων, τὸ πρακτέον ἐπέτρεπεν αὐτῷ. Ὁ δὲ λ... [10]) τὸν πιστότατον ἅμα ...μενον [11]) τῶν οἰκείων χαρτουλαρίων παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ, ὑπηγόρευε Ῥωμαϊκῶν ὀγκῶν ῥημάτων τὸ σ...θημα [12]), ...ῶπα [13]) τῶν ἐκ τάξεως, πιστικωτάτῳ ἅμα καὶ διαπρέποντι καταπιστεύων, ὥσπερ πονηνῶν [14]) τὸν ἀγανακτούμενον παριστᾶν τῷ βήματι. Τῆς δὲ βασιλείας ἐπιεικείας, καὶ τῆς τῶν ἀρχόντων ἔτι περὶ τοὺς ὑπηκόους στοργῆς συγγνώμης ἀξιουσῶν τοὺς καταῤῥηθέντας, εἰκὸς ἦν τὸν ἐλευθερούμενον εὐχαριστίας δι' αὐτῶν τῶν ἔργων τοῖς μέσοις ὁμολογεῖν... [15]).

19. Καὶ συνῆπτο σχεδὸν τῷ σκρινίῳ τῶν κομέντων ὁ καλούμενος ἰνστουμεντάριος (ἀντὶ τοῦ, χαρτοφύλαξ τῶν ἀρχείων [16]) τοῦ δικαστηρίου) εἰς τὸ ὑπογράφειν καὶ πληροῦν τὰς ψήφους·

1) Lego λοιπόν ἐστιν οὐδ'. Conf. III, 56, οὐδ' ἐν λόγῳ etc.

2) Lego πολύτροπον.

3) Cod. ....των. Conf. κομέντων, III, 19.

4) ὁ addidi. 5) Cod. πα..

6) Cod. .α.α.

7) κινούμενος : conjectura ex reliquiis literarum.

8) ὁποιονοῦν, ἢ ὑπηκόων τινὰ : conjectura ex reliquiis literarum. Integrum mansit οῦν ἤ.

9) κομμενταρίσιον μυστογράφον : conjectura ex reliquiis literarum. Mansit ήσιον μυσ.

18. Atque hæc quidem et divinitus et hominum culpa interiere; quippe nunc prorsus neglecta jacent. Nec minus multiplicem scrinii potentiam ornabat commentorum, ut vocant, insignis potestas. Cupiens enim præfectus prætorio, sive ab imperatore auctoritatem habens, sive ipse secundum legem commotus, magistratum qualemcunque, aut subjectorum quendam legi sistere, commentariensem scribam secreto sumebat, eique negótium permittebat. Hic autem, illum latens, adsumto fidelissimo simul et maxime honorato de suis chartulariis, latino sermone grave synthema dictabat, coram adparitoribus fidelissimo simul et eminenti mandans,... ut indignationi obnoxium ad tribunal adduceret. Quod si autem imperatoris benignitas, et qui etiam erat magistratuum in subjectos amor, damnatos venia dignassent, necesse erat, liberatum re ipsa mediatoribus gratiam polliceri...

19. Junctus quoque commentorum scrinio, qui instrumentarius (id est, instrumentorum judicii custos) dicebatur, cujus munus erat subscribere et complere sententias. Et locus quidem ei in

10) Videtur fuisse λαθὼν τοῦτον.
11) Videtur fuisse καὶ μάλιςα τετιμένον.
12) Lego σύνθημα.
13) Lego κατ' ὦπα.
14) πονηνῶν non intelligo. Forte legendum ποινῶν.
15) Post ὁμολογεῖν aliquot literæ extinctæ.
16) Cod. ἀρχίων.

καὶ χ... 1) μὲν αὐτῷ ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ, ὑπὸ τῷ τῆς βασιλείας
*) C. f. 64, p. v. ...ατι 2) ἐπὶ τὸν *) νότον ἄχρι τῆς καλουμένης σφενδονος 3), ἐξ ἀρχαίου παρακεχώρηται. Πάντα δὲ τὰ ἀπὸ τῆς βασιλείας Οὐάλεντος ἐν τοῖς τότε μεγίςοις δικαςηρίοις πεπραγμένα αὐτόθι σώζεται, καὶ τοῖς ἐπιζητοῦσιν οὕτως ἐςὶν ἕτοιμα, ὡσεὶ χθὲς τυχὸν πεπραγμένα. Ἀπώλετο δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἰνςρουμεντάριος, καὶ ἔρημος ἡ καθέδρα μένει, μόνοις οἰκέταις ἀναμένουσι τοὺς κεκτημένους ἐγκεχωρημένη 4). Διαγνώσεως γὰρ οὐκ οὔσης, ἢ ἄλλου πρακτέου 5) τινὸς εἰκὸς οὐδὲ κινουμένης 6) ἐν τῷ δικαςηρίῳ, πῶς ἂν αὐτὸς ἀναγκαῖος εἶναι τοῖς πράγμασι νομισθείη;

ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ἈΒ ἌΚΤΙΣ.

20. Ἀϐ ἄκτις μὲν ὄνομα τῷ φροντίσματι· σημαίνει δὲ καθ' ἑρμηνείαν τὸν τοῖς ἐπὶ χρήμασι πραττομένοις ἐφεςῶτα,... 7) πιγμέντις τοὺς ἐπὶ τῶν ἀρωμάτων, καὶ ἀ σηκρήτις τοὺς ἐπὶ τῶν σηκρήτων (οὐδὲ γὰρ ἀδσηκρήτις, κατὰ τοὺς ἰδιῶτας, ἐξ ἀνοίας 8) μετὰ τοῦ δέλτα ςοιχείου τῆς προθέσεως ἐπιϐαλλομένης), καὶ ἀ σαϐάνις τοὺς ἐπὶ τῶν βαλανείων τῆς ...λῆς 9). Δύο δὲ καὶ αὐτῶν ὄντων τῶν ἀϐ ἄκτις, οὓς κατὰ βαθμὸν ὁ χρόνος ἀπὸ τῶν ταχυγράφων, καθάπερ τοὺς πρὸ αὐτῶν, καλεῖ, ἓξ ἄνδρες εραςοι 10) καὶ νουνεχέςατοι, καὶ σφριγῶντες ἔτι, ἀπὸ τοῦ τάγματος τῶν Αὐγουςαλίων, βοηθοῦσι δῆθεν ἔτι καὶ νῦν τῷ ὀνόματι. Ἔργον δὲ αὐτοῖς, τὰς χρηματικὰς ὑποθέσεις τρακτεύειν (ἀντὶ τοῦ, διαψηλαφᾷν) καὶ εἰσφέρειν κριθησομένας

1) Lego χῶρος.
2) Lego βήματι.
3) Lego Σφενδόνης.
4) Cod. ἐκκεχωρημένη.
5) Cod. πρακταίου.

hippodromo, sub imperatoris tribunali, meridiem versus, usque ad Σφενδόνην (Fundam), ut vocant, antiquitus attributus est. Omnia autem ab imperio Valentis in maximis tum judiciis acta ibi servantur, suntque quærentibus ita in promptu, quasi quæ heri forte acta forent. Periit vero et ipse instrumentarius; desertaque cathedra manet, servis tantum, locupletes manentibus, permissa. Etenim cum cognitio nulla sit, neque aliud quidquam in judicio agatur, quomodo ille necessarius rebus existimetur?

DE AB ACTIS.

20. Ab actis nomen muneri; significat autem, juxta versionem, pecuniariis actis præpositum, sicuti a pigmentis, qui aromatis, a secretis (neque enim ad secretis, secum idiotas, dicendum, propositione cum litera per ignorantiam adjecta), qui secretis, et a sabanis, qui balneis aulæ præfecti sunt. Cum autem et ipsi actorum præfecti duo sint, quos gradatim a notariis, sicuti priores, tempus vocat; sex eos viri venerabiles et prudentissimi, ac vigentes etiam, ex Augustalium ordine, etiamnum, nomine scilicet, adjuvant. Munus vero eorum, pecuniarias causas tractare,

6) Lego κινουμένου.
7) Lego ὡς ἀ.
8) ἐξ ἀνοίας: conjectura ex reliquiis literarum.
9) Lego αὐλῆς.
10) Lego σεβαστοὶ. Conf. αἰδεσίμους, III, 35.

τῷ βήματι· ὑπουργούντων αὐτο τῶν νομενκολατώρων, οὓς ἀναφωνήτας καὶ συναγωγεῖς, πάλαι μὲν τῶν συγκλητικῶν, νῦν δὲ τῶν δικανικῶν [1]) ῥητόρων, εἶναι προειρήκαμεν. Νόμος δὲ ἦν (καὶ γὰρ οὐκ ἔστιν, ἄρτι παροφθεὶς ἐξ ἀβελτερίας, ἢ τἀληθὲς εἰπεῖν, κακοδαιμονίας), πάντα διὰ τῶν παρόντων αὐτοῖς χαρτουλαρίων, καὶ αὐτῶν ἀπὸ τῶν ταχυγράφων, ἀναφαίνεσθαι ἐπὶ τῶν λεγομένων ῥεγέστων ἢ κοττιδιανῶν (ἀντὶ τοῦ, ἐφημέρων. *) C. f. 65. Ῥέγεστα δὲ Ῥωμαῖοι τὰς βίβλους, αἷς ἐνέγραφον *) τὰ πραττόμενα, συνεῖδον ὀνομάζειν, ὅτι ῥήγεστα [2]) τὰς πράξεις τοῦ πολιτεύματος εἶναι βούλονται), ἔνθεν τοῖς ὁτεδήποτε ζητοῦσι τὰ ὁτεδήποτε πεπραγμένα σύντομος περὶ τὴν εὕρεσιν εὐκολία [3])· ἐξ αὐτῶν τῶν [4]) γὰρ ῥηγέστων καὶ κοττιδιανῶν ἡ δύναμις τῶν πεπραγμένων ἐγινώσκετο. Θᾶττον δὲ τῆς τάξεως ἰνστρουμεντάριος λαμβάνων ἀπὸ τῶν ἀβ ἄκτις, τὸν χρόνον [5]) καὶ τὸν ὕπατον ἐν ἐπιτόμῳ σημειούμενος πρὸς ταχεῖαν ἀνάμνησιν λόγῳ, θᾶττον ἀπηλλάττετο πόνων. Καὶ τοῦτο μὲν τὸ θαυμαστὸν γνώρισμα τῆς εὐταξίας ἐπράττετο μετὰ σπουδῆς, καὶ πᾶς καιρὸς τοῖς ἐφημέροις ἐγράφετο, μηδὲ τῶν ἀπράκτων ἡμερῶν παραλιμπανομένων τοῖς ἀναγράφουσιν, ἀλλ' ἔτι καὶ τὰς αἰτίας, ὧν ἕνεκα ἀργὰς αὐτὰς εἶναι συνέβαινεν, ἀναγραφόντων. Καὶ τοῦτο μὲν θαυμαστὸν ἦν· ἡ δὲ τῶν λεγομένων περσοναλίων ἀναγραφὴ παντὸς ἐπαίνου κρείττων δικαίως ἐνομίζετο. Τὰς γὰρ διαγνώσεις περιέφραζεν Ἰταλίδι ὁ τῶν βοη. . . των 6) λογικώτατος οὕτω κατὰ λεπτὸν, ὥστε, κἂν εἰ τυχὸν παραπολέσθαι τὴν διάγνωσιν συνέβη ποτὲ, ἐξ αὐτῆς μόνης τῆς παραφράσεως καὶ ὡς ὑποτυπώσεως αὖθις δύνασθαι στῆναι τὴν διάγνωσιν· καὶ τοῦτο συμβὰν ἐγὼ

1) Cod. δεκανικῶν.
2) Lego ῥῆς γέστας.
3) Cod. εὐκολίας.
4) Lego γὰρ τῶν ῥεγέστων.

atque ad tribunal judicandas deferre, adparentibus iis nomenclatoribus, quos clamatores congregatoresque, senatorum quidem olim, nunc vero forensium oratorum, esse prædiximus. Lex autem erat (neque enim est, nuper ob stoliditatem, sive, ut verum dicamus, insaniam neglecta), omnia per adparentes iis chartularios, qui et ipsi e notariis legebantur, in regestis, ut vocant, vel cotidianis, id est, ἐφημέροις, notari, (regesta autem Romanis libros, in quibus acta notabant, adpellare placuit, quia res gestas vocant acta reipublicæ), in quibus quandocunque quærentibus quandocunque acta facile brevique inveniuntur; ex ipsis enim regestis et cotidianis actorum summa noscebatur. Quæ cum officii instrumentarius ab actorum præpositis sumsisset, tempus et consulem ad celerem memoriam compendio citissime notabat. Et hoc quidem, admirabile disciplinæ indicium, diligenter fiebat, et omne tempus in cotidianis notabatur; ac ne vacantes quidem dies perscriptores omittebant, causas quoque, quare vacare eos contingeret, adnotantes. Et hoc quidem admirabile erat: personalium vero, quæ vocant, perscriptio quavis laude major jure existimabatur. Cognitiones quippe adjutorum literatissimus Latino sermone tam accurate circumloquens efferebat, ut, licet forte perire aliquando cognitionem contigisset, ex ipsa

5) Cod. χρον.

6) Lego βοηθούντων.

αὐτὸς διαμέμνημαι. Διαγνώσεως γὰρ εἰσαχθείσης μὲν, τῶν δὲ ἐπ᾽ αὐτῇ πραχθέντων οὐδαμοῦ φαινομένων, εἰσαχθέντος ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ λεγομένου περσοναλίου ἐςὶ διάγνωσις κατ᾽ οὐδὲν ἐνδέουσα. Καὶ τίς οὐκ ἂν ἐπιδακρύσῃ, τῶν ἐγκωμίων εἰς μνήμην ἐρχόμενος, οἷς ὑπὲρ τῆς τάξεως καὶ τῶν τοιούτων τῆς ἀρετῆς γνωρισμάτων ἐχρήσατο Σέργιός τε ὁ πολὺς, καὶ Πρόκλος ὁ δικαιότατος, Τριβουνιανός τε ὁ πολυμαθέςατος, (ὧν ὁ μὲν ὕπαρχος, οἷος οὐκ ἄλλος, οἱ δὲ ἄμφω κυαίςωρες γενόμενοι τὴν πολιτείαν ἐκόσμησαν,) συλλαμβανομένων αὐτοῖς [1] περὶ τοὺς ἐπαίνους πάντων ὁμοῦ τῶν τότε δικολόγων, περὶ ὧν σιγᾷν ἄμεινον,
*) C. f. 65, p. v. ἢ παρ᾽ *) ἀξίαν ἐπαινεῖν κοσμιώτερον οἶμαι. Καὶ ταῦτα μέν ποτε· νῦν δὲ οὐ μόνον οὐκ ἔςιν, ἀλλ᾽ οὐδὲ μνήμης τινὸς ἀξιοῦνται, δι᾽ ἃς οὐχ ἅπαξ ἀπεδώκαμεν αἰτίας.

21. Μετὰ δὲ τὸν ἀβ ἄκτις ὁ ῥηγενδάριος ἐπὶ τῆς φροντίδος τῶν συνθημάτων τοῦ δημοσίου δρόμου τεταγμένος ἔτι καὶ νῦν λέγεται μὲν, πράττει δὲ οὐδὲν, τοῦ μαγίςρου τῆς αὐλῆς τὴν ὅλην ὑφελομένου τοῦ πράγματος ἐξουσίαν. Μεθ᾽ ὃν [2] οἱ τῶν διοικήσεων κοῦρα ἐπιςολάρουμ, οἳ τὰς μὲν ἐπὶ τοῖς δημοσίοις φοιτώσας ψήφους γράφουσι μόνον, τὸ λοιπὸν καταφρονούμενοι· οἱ δὲ λεγόμενοι τρακτευταὶ, τὴν ἐγνωσμένην αὐτοῖς διδασκαλίαν ὑποτιθέντες τῷ προςάγματι, τὴν ὅλην ὑφήρπαζον ἐξουσίαν, μαλιςα ἐξ ὅτου τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῖς ἐθάῤῥουν περιποιεῖν οἱ σκρινιάριοι. [3] Πέρας μὲν ὧδε τῶν λογι... [4] τῆς τάξεως συςημάτων. Δουκινάριοι καὶ κεντινάριοι, βίαρχοί τε καὶ ἀδιούτωρες, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς τάξεως μέλη, ἀνύοντα τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου τεθειμένην αὐτοῖς λειτουργίαν, τέρμα τῆς ςρατείας,

1) Cod. τῶν αὐτοῖς.
2) Cod. μέσον.
3) Cod. σκρινάριοι.
4) Lego λογικῶν. Conf. III, 7, λογικαῖς λειτουργίαις.

sola paraphrasi et quasi descriptione restitui posset: quod accidisse egomet memini. Introducta enim cognitione, cum quæ super ea acta sunt nusquam adparent, illato in præfecturam personali, ut vocant, cognitio datur nulla in re manca. Ac quis non illacrimet, laudum memoriam repetens, queis officium et talia virtutis monumenta celebravere clarissimus Sergius, et justissimus Proclus, et doctissimus Tribonianus; (quorum ille præfectus prætorio, qualis nemo alius, hi vero ambo quæstores rempublicam ornarunt:) quæ laudes ab omnibus una tum temporis advocatis augebantur; de quibus tacere satius, quam citra meritum laudare decentius existimo. Et hæc quidem olim: nunc vero non tantum non sunt, sed ne memoria quidem ulla dignantur, ob quas non semel retulimus causas.

21. Actis præfectum sequitur regendarius, qui muneri synthematum cursus publici præpositus etiamnum dicitur quidem; facit autem nihil, tota rei potestate per magistrum aulæ surrepta. Hunc sequuntur diœcesium curæ epistolarum, qui super publicis procedentia decreta scribunt tantum, nunc neglecti; tractatores autem, ut vocant, visam ipsis suggestionem mandato subjicientes, totam potestatem surripuere, maxime, ex quo scriniarii præfecturam sibi ausi sunt adrogare. Hi postremi literatorum officii ordinum. Ducenarii, centenarii, biarchi et adjutores, et reliqua officii membra, quæ lege constitutum ipsis ministerium

ὁποῖον ἡ τύχη δοίη, καταλαμβάνουσι· τῶν [1]) λεγομένων θηκοφόρων, (οἳ τὰς προτομὰς τῆς ἀρχῆς φέρουσι,) καὶ διαιταρίων ἐν ἑτέροις μὲν τάγμασι τῆς τάξεως καταλεγομένων, λειτουργίαν δὲ πληρούντων.

ΠΕΡῚ ΤΟΥ͂ ΚΟΡΝΙΚΟΥΛΑΡΊΟΥ ΤΗ͂Σ ΜΕΓΊΣΤΗΣ ΤΆΞΕΩΣ.

22. Πάντων, οἶμαι, τῶν καταλόγων, εἰ μή τι σφάλλομαι, παρελθόντων τῷ λόγῳ, ὑπόλοιπόν ἐστιν, αὖθις, καθάπερ ἡγεμόνα σεμνὸν, ἐπὶ τέλους τὸν κορνικουλάριον ἐπὶ τῆς ἱστορίας ἀναδεῖξαι· δεῖ γὰρ αὐτὸν, τὴν ὅλην συνέχοντα τάξιν, ἀρχὴν ἅμα καὶ πέρας αὐτῆς ἀποδεῖξαι. Ἀρκεῖ μὲν οὖν αὐτῷ πρὸς ἀξιοπιστίαν [2]) καὶ μόνος ὁ χρόνος, ὑπὲρ τριακοσίους καὶ χιλίους ἐνιαυτοὺς ἡγουμένῳ τοῦ τάγματος, καὶ σὺν αὐτῷ τῷ πολισμῷ τῆς ἱερᾶς Ῥώμης ἐπιφανέντι τοῖς πράγμασι· παρῆν γὰρ ἀνέκαθεν τῷ ἱππάρχῳ, ὁ δὲ ἵππαρχος τῷ [3]) τε ῥηγί. Ὥστε ἐκ προοιμίων τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας *) γνώριμος ὁ κορνικουλάριός
*) C. f. 66. ἐστιν· κἂν εἰ μηδὲν αὐτῷ παρὰ τὴν προσηγορίαν ἀπολέλειπται· ἐξότε [4]) Φοῦσκον (οὕτω δὲ μελαγχρῶτα Ῥωμαῖοι καλοῦσι) Δομετιανὸς πραιτωρίων ὕπαρχον [5]) κατὰ τὴν Αὐγούστου ἐγχείρησιν προβαλλόμενος, τὴν τοῦ ἱππάρχου περιττὴν ἀπέδειξε προαγωγὴν, ὅπλων ἡγούμενος, μετηνέχθη πάντα.

23. Τοιγαροῦν τὰ ὁπωσοῦν παρὰ τοῖς ὑπάρχοις πραττόμενα μόνος διέταττεν ὁ κορνικουλάριος, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν πόρους εἰς οἰκείαν ἀπεφέρετο παραψυχήν· καὶ τοῦτο, ἀπὸ Δομετιανοῦ

1) Cod. οἱ τῶν.
2) Malim sane ἀξιοπρέπειαν.
3) τῷ τε. Lego τότε τῷ.
4) Post ἐξότε suspicor excidisse γάρ.
5) Cod. ὕπαρχος.

implent, terminum militiæ, qualem fortuna dat, sortiuntur : cistophori autem, (qui præfecturæ dimidiatas effigies ferunt,) et diætarii in aliis officii ordinibus adnumerantur ministeriumque implent.

DE CORNICULARIO MAXIMI OFFICII.

22. Omnibus, opinor, catalogis, ni quid fallor, enarratis, restat, ut rursus, quasi venerabilem ducem, postremum cornicularium in historia ostendamus : oportet enim illum, totum continentem officium, principium simul finemque ejus exhibere. Cui quidem ad fidem vel solum tempus sufficit, super mille trecentos annos ordinem ducenti, ipsoque, quo sacra Roma condita, tempore in rempublicam introducto : aderat quippe initio magistro equitum; magister equitum vero tum regi. Quare ab incunabulis reipublicæ Romanæ notus est cornicularius; quamvis nihil ei præter nomen relictum sit : ex quo enim Domitianus, cum Fuscum (sic autem Romani colore nigrum vocant) præfectum prætorio contra Augusti institutionem creasset, magistri equitum electionem, ipse exercitum ducens, supervacaneam ostendit, cuncta mutata sunt.

23. Igitur quæ quomodocunque apud præfectos prætorii agebantur, solus cornicularius regebat, ex iisque reditus in suum solatium ferebat : quod cum a Domitiano usque ad Theodosium nostrum,

ἕως τοῦ καθ' ἡμᾶς Θεοδοσίου κρατοῦν, ἠμείφθη διὰ τὴν Ῥουφίνου τυραννίδα. Νόμον γὰρ ἔθετο ὁ βασιλεὺς Ἀρκάδιος, τὸ τῆς ἀρχῆς δυνατὸν δεδιττόμενος, ὥστε τὸν πρίγκιπα τῆς τάξεως τοῦ μαγίστρου, παριόντα ... [1]) τὰ μέγιστα δικαστήρια, περιεργάζεσθαι καὶ ...νεῖν [2]) τὴν δύναμιν τῶν πραττομένων ἐν αὐτοῖς, καὶ οὗτινος [3]) χάριν γίνοιντο τὰ τοῦ δρόμου συνθήματα, εὑρίσκειν. Καὶ τὸ λοιπὸν ὁ Ῥουφῖνος, ἐξότε δι' ἑαυτοῦ ἐπὶ τὴν ἕω ἦλθε [4]), τὸν λεγόμενον κόμητα τῆς ἀνατολῆς μαστίξας ἀπώλεσεν, ἀνθ' ὧν ἐτόλμησε ζηλῶσαι τῷ λόγῳ τὴν ἐπαρχότητα. Καὶ ἡ μὲν Ἀρκαδίου, ὡς ἔφην, διάταξις ἐν τῷ πάλαι Θεοδοσιανῷ κώδικι ἀνεγέγραπτο· οἱ δὲ τὸν νεαρὸν [5]) καταστησάμενοι παρεῖδον αὐτήν, ὡς περιττὴν αὐτοῖς εἶναι φανεῖσαν.

24. Παρὼν οὖν ὁ πρίγκιψ τῶν μαγιστριανῶν τοῖς μεγίστοις ποτὲ δικαστηρίοις, καὶ μηδένα [6]) παρὰ τὴν προσηγορίαν ἔχων, λόγους ἔθετο πρὸς τὸν τότε τῆς τάξεως κορνικουλάριον, ὥστε πάροδον αὐτῷ δοῦναί τινα πρὸς τὰ πραττόμενα· καὶ δόξαν οὕτως, ἐτύπωσεν ὁ πρίγκιψ, μίαν χρυσίου λίτραν καθ' ἕκαστον μῆνα προσφέρειν τῷ κορνικουλαρίῳ, μετὰ τὸ πᾶσι τοῖς ἐκ τάξεως, κατὰ συνήθειαν λαμβάνουσι μίαν τινὰ τῶν πόρων, ἀμελλητὶ διδόναι τὰ εἰωθότα. Τούτων οὕτως συντιθεμένων αὐτοῖς, λαμ-
*) C. f. 66, p. v. βάνων ὁ κατὰ καιρὸν *) κορνικουλάριος παρὰ τοῦ πρίγκιπος τὰς δώδεκα τοῦ χρυσίου λίτρας δίχα τινὸς ἐλλείματος, μετὰ πάσης τιμῆς παρεχώρει τῷ κρείττονι μᾶλλον τὴν τῶν μονομερῶν [7]) ἐντυχιῶν εἰσαγωγὴν [8]), φυλάξας ἑαυτῷ μετὰ τὴν ἐκ

1) Lego ἐπὶ.
2) Legendum πολυπραγμονεῖν, ut II, 10.
3) οὗτινος: conjectura. In Cod. omnes literæ extinctæ.
4) ἦλθε conjectura. In Cod. literæ extinctæ.
5) Cod. τῶν νεαρῶν.
6) Lego δὴ μέν.

obtinuisset, Rufini tyrannide mutatum est. Legem enim tulit imperator Arcadius, magistratus potentiam metuens, ut princeps adparitorum magistri, maxima judicia obiens, diligenter curioseque vim in iis agendorum inquireret, et quare cursus synthemata fierent, cognosceret. Ceterum Rufinus, postquam sua sponte in Orientem venit, comitem Orientis, ut vocant, flagellatum intercmit; quod verbis æmulari præfecturam ausus esset. Et Arcadii quidem, ut dixi, constitutio, in vetere codice Theodosiano exstabat; recentioris vero conditores eam, ut supervacuam ipsis visam, neglexerunt.

24. Cum igitur princeps magistrianorum maximis olim judiciis adesset, neque quidquam præter nomen haberet, cum officii tum temporis corniculario egit, ut aditum quendam ipsi ad agenda concederet; cumque ita placuisset, constituit princeps, ut unam auri libram singulis mensibus corniculario ferret, atque insuper cuivis adparitorum, ex consuetudine partem aliquam redituum sortienti, solita continuo daret. His ita inter eos constitutis, qui tum erat cornicularius, duodecim illas auri libras sine ulla deductione a principe accipiens, summo cum honore unimembrium actionum reditum potiori concedebat, sibi, præter quæ a gradu

7) Dubito an recte verterim *unimembrium actionum.* Conf. III, 25, μονομεροῦ ἐντεύξεως, et III, 66, μονομεροῦς ἐντυχίας.

8) Cod. εἰσάγων.

τοῦ βαθμοῦ καὶ τῶν ἄλλων κερδῶν προνομίαν, τὸ πληροῦν δι' οἰκείας ὑποσημειώσεως τὰ πραττόμενα, οὐκ ἔλαττον χιλίων χρυσῶν πόρον αὐτῷ περιποιοῦντα.

25. Τά [1]) δ' ἔνθεν οὐκέτ' ἂν φράσας λόγῳ δακρύων δυναίμην χωρίς, κατὰ τὸν Εὐριπίδου Πηλέα. Πάντων γὰρ ἤδη πρότερον τούτων, ὃν τρόπον καὶ τῶν ἄλλων, ἀπολομένων παραπέλαυσα καὶ αὐτὸς, ἔσω τῆς κακοδαιμονίας τοῦ χρόνου καταντήσας εἰς τὸ πέρας τῶν τῆς ϛρατείας βαθμῶν, μηδὲν παρὰ τὴν προσηγορίαν κτησάμενος· καὶ μάρτυρα τὴν δίκην, ἀληθεύων, οὐκ ἐρυθριῶ ἐπικαλούμενος· ἕως ἑνὸς ὀβολοῦ οὐκ ἀπὸ τοῦ πρίγκιπος, οὐκ ἀπὸ τῶν λεγομένων κομπλευσίμων οἶδα κομισάμενος. Πόθεν γὰρ ἔμελλον λαμβάνειν, τῆς μὲν ἀρχαίας συνηθείας ἐχούσης ἑπτὰ καὶ τριάκοντα χρυσίους παρέχεσθαι τῇ τάξει ὑπὲρ μονομεροῦς ἐντεύξεως πρὸς τῶν ὁπωσοῦν εἰσβαλλόντων ἐν τοῖς τότε μεγίϛοις δικαϛηρίοις· τὸ δὲ λοιπὸν χαλκοῦ κάρτα μετρίου (οὐ γὰρ χρυσίου), ὥσπερ εἰς ἔλαιον, οἰκτρῶς καὶ οὐδὲ συνεχῶς ἐπιδιδομένου; ἢ ὅπως [2]) ὁ πρίγκιψ πρὸς τὰ πάλαι διδόμενα παρ' αὐτοῦ τῷ κατὰ καιρὸν κορνικουλαρίῳ συνωθεῖτο, μηδὲ εἰς μνήμην ψιλῆς γοῦν προσηγορίας ἀναφερόμενος, μηδὲ παρεῖναι τὸ λοιπὸν ὑπομένων τῷ δικαϛηρίῳ οὐδενὸς οὐδενὶ ἐν βαθμῷ ϛρατευομένου; ἐμοὶ δὲ μεταμέλει ὀψίᾳ τοῦ καιροῦ τὸ προσῆκον ἀναλογιζομένῳ, ἀντὶ [3]) τίνος τοσοῦτον
*) C. f. 67. προσήδρευσα *) χρόνον τῷ δικαϛηρίῳ, μηδὲν ἐξ αὐτοῦ πρὸς παραψυχὴν εὑραμένῳ· καὶ δικαίως ταῦτά μοι συμβέβηκεν, εἰς ταύτην ἐμβαλόντι τὴν λειτουργίαν. Ὥϛε χαλεπὸν οὐδὲν τὴν ἐκ προοιμίων ἐπ' ἐμοὶ διελθεῖν ἄχρι τοῦδε τῷ λόγῳ διήγησιν.

26. Ἕνα καὶ εἰκοϛὸν τῆς ἡλικίας ἄγων ἐνιαυτὸν, ἐπὶ τῆς

1) τὰ-χωρίς. Locus neque in servatis Euripidis tragœdiis, neque in perditarum fragmentis exstat.

2) Lego πῶς.

aliisque lucris præcipua habebat, actorum sua subscriptione completionem servans, quæ non minorem mille aureis reditum ei ferebant.

25. Sequentia vero (ut cum Euripidis Peleo loquar) enarrare sine lacrymis non possem. Omnia quippe hæc cum prius jam, quo modo et reliqua, interiissent, ipse quoque adflictatus sum, qui intra temporum infelicitatem finem militiæ graduum attigerim, nihil præter nomen adsecutus; neque erubesco, vera dicens, justitiam testem invocare: ad unum obolum neque a principe me, neque a completionibus, ut vocant, scio accepisse. Unde enim accepturus eram; cum antiquus mos fuisset, ut qui ad maxima tum judicia causam qualemcunque deferrent, septem et triginta aureos pro unimembri actione officio præberent, postea vero æs modicum admodum (neque enim aurum), quasi in oleum, misere, ac ne semper quidem daretur? aut quomodo princeps ad ea, quæ olim corniculario dederat, coactus fuisset, ne nudi quidem nominis ejus memoria relicta, cum adesse porro in judicio non sustinuisset, nemine ullo in gradu militante. Me vero pœnitet, sero, quod oportuerat, reputantem, qua mercede tamdiu in judicio adsederim, nihil ex eo in solatium consecutum; et jure hæc mihi contigere, qui ad illud ministerium accesserim. Quare operæ pretium erit, meam ab initio ad hocce tempus historiam persequi.

26. Unum et vicesimum ætatis annum agens,

3) Cod. ἄν τις.

Σεκουνδιανοῦ ὑπατείας, ἐκ τῆς ἐνεγκούσης με Φιλαδελφείας, τῆς ὑπὸ τῷ Τμώλῳ καὶ [1]) Λυδίᾳ κειμένης, παρῆλθον εἰς ταύτην εὐδαίμονα πόλιν· καὶ πολλὰ μετ' αὐτῶν [2]) σκεψάμενος, ἐπὶ τοὺς μεμοριαλίους τῆς αὐλῆς συνεῖδον ἐλθεῖν, καὶ πρὸς στρατείαν ἀναζώσασθαι μετ' ἐκείνων. Ὅπως δὲ μὴ τὸν ἐν μέσῳ χρόνον δόξαιμι ζημιοῦσθαι, εἰς φιλοσόφου φοιτᾷν διέγνων. Ἀγάπιος ἦν κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, περὶ οὗ Χριστόδωρος ὁ ποιητὴς ἐν τῷ περὶ τῶν ἀκροατῶν τοῦ μεγάλου Πρόκλου μονοβίβλῳ φησὶν οὕτως:

Ἀγάπιος πύματος μὲν, ἀτὰρ πρώτιστος ἁπάντων·

παρ' ᾧ τὰ [3]) ... τῶν Ἀριστοτελικῶν διδαγμάτων εἰπὼν [4]), ἔτυχον καί τινων ἐ...ς [5]) Πλατωνικῆς φιλοσοφίας ἀκροάσασθαι. Ἡ δὲ τύχη μᾶλλον εἰς ταύτην με [6]) παρωθῆσαι λειτουργίαν σκεψαμένη, Ζωτικὸν, πολίτην ἐμὸν, καὶ χαίροντά μοι μετρίως [7]), ἐπὶ τὴν ἐπαρχότητα τῶν πραιτωρίων, ὑπὸ τῷ πάντων βασιλέων ἡμερωτάτῳ Ἀναστασίῳ, προήγαγεν· ὃς οὐ πείθειν με μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀναγκάζειν δυνάμενος, ταῖς ταχυγράφοις τῆς ἀρχῆς συνηρίθμησεν, ἐν ᾗ καὶ Ἀμμιανὸν τὸν ἐπιεικέστατον, ἀδελφιδοῦν τῷ ἐμῷ πατρὶ γενόμενον, συνέβαινε διαφαίνεσθαι.

27. Ὅπως δὲ μὴ τυχὸν ῥαθυμήσω, πᾶσάν μοι κέρδους ὁδὸν ὁ ὕπαρχος ἔδειξεν· ὥς παρ' ὅλον τὸν τῆς ἀρχῆς χρόνον αὐτοῦ (μέτριος δὲ ἦν, καὶ βραχεῖ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκβὰς) οὐκ ἐλάττους χιλίων χρυσῶν ἀποκερδᾶναι σωφρόνως. Εἰκὸς οὖν εὐχαριστῶν ἐγὼ, (πῶς γὰρ οὔ [8]);) ἐγκώμιον βραχὺ πρὸς αὐτὸν

1) Legendum, ni fallor, ἐν.

2) Lego ἐμαυτοῦ.

3) Post τὰ aliquot literæ extinctæ. Forte fuit στοιχεῖα.

4) εἰπὼν recentior manus delevit. Vitiosum utique videtur.

5) Lego ἐκ τῆς.

Secundiano consule, e patria mea, Philadelphia, ad Tmolum in Lydia jacente, in hancce beatam civitatem perveni; cumque multa mecum deliberassem, ad memoriales aulæ accedere, meque ad militiam cum iis accingere constitui. Ne autem intermedii temporis jacturam facere viderer, philosophum audire decrevi. Agapius erat eo tempore, de quo Christodorus poeta in libro singulari de auditoribus magni Procli ita ait:

Agapius ultimus quidem, sed princeps omnium: apud quem... Aristotelicæ doctrinæ percipiens, nonnulla etiam e Platonica philosophia audiebam. At fortuna in illud potius me detrudere ministerium meditata, Zoticum, civem meum, qui me non parum delectabatur, ad præfecturam prætorio, sub omnium imperatorum mansuetissimo Anastasio, provexit: qui cum non persuadere tantum, verum etiam cogere posset, notariis præfecturæ me adnumeravit, in qua et humanissimum Ammianum, fratrem meum patruelem, eminere contingebat.

27. Ne autem otio forte me traderem, omnes mihi lucri vias præfectus ostendit: ut per totum præfecturæ ejus tempus (modicum vero erat, neque anno multo longius) non minus mille aureos caste lucratus sim. Gratias itaque ego, ut par erat, agens,

6) με παρωθῆσαι. Cod. ἐπαρωθῆσαι.

7) Lego, ut sensus postulat, οὐ μετρίως. Sæpius hæc particula in Cod. omissa est.

8) Cod. οὐχ.

διεξῆλθον· ὁ δὲ ἡσθεὶς, ἀνὰ ςίχον μὲν ἕκαςον χρύσινον ἀπὸ *) C. f. 67, p. v. τῆς τραπέζης με κομίσασθαι *) παρεκελεύσατο· οἱ δὲ πρὸς τὸ βοηθεῖν ἀπὸ τοῦ λεγομένου ἀβ ἄκτις καλούμενοι, (τὸ μήποτε γενόμενον,) παρακαλοῦντες προσελάβοντό με εἰς πρῶτον χαρτουλάριον, ἑτέρων δύο μόνων, ἤδη γερόντων, πρότερον μετὰ χρυσίου δόσεως συνταξαμένων αὐτοῖς· καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τέσσαρας πρὸς εἴκοσι χρυσοὺς κατ' ἔτος ὥρισαν ἕκαςον. Ὁμοίως τε ποιεῖν [1]) ἀντ' αὐτῶν τὸ λεγόμενον περσονάλιον καὶ κοττιδιανὸν, περὶ ὧν ἄρτι διεξῆλθον, σουγγεςίωνας ἐτιθέμην· ὧν ὁ λόγος ὧδε. Πάντες μὲν ἀνέκαθέν οἱ [2]) παρὰ τῇ ποτε πρώτῃ τῶν ἀρχῶν βοηθοῦντες τοῖς τρέχουσι σκρινίοις δ...ης [3]) ἐξέλαμπον παιδείας, περὶ δὲ τὴν Ῥωμαίων φωνὴν τὸ πλέον ἔχειν ἐσπούδαζον· χρειώδης γὰρ ἦν αὐτοῖς κατὰ τἀναγκαῖον. Δίκης οὖν ἐφεσίμου τυχὸν γενομένης, εἶτα πρὸς τὴν σύγκλητον ἀναγομένης πρὸς διόρθωσιν, ὁ τῶν ἄλλων [4])... κρείττων συνέταττε τὴν λεγομένην σουγγεςίωνα (ἀντὶ τοῦ διδασκαλίαν) πρὸς ἀκρόασιν τῆς βουλῆς οὕτω μάλιςα, ὡς ἐκπλήττειν τόν τε τῆς βουλῆς κυαίςωρα, καὶ τοὺς λεγομένους πάλαι μὲν ἀντεκήνσωρας, καθ' ἡμᾶς δὲ ἀντιγραφεῖς. Τοῦ δὲ θεοῦ συλλαμβάνοντος, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν περιγινομένων μοι παραμυθιῶν προθυμίας ἀνεπαίσθητον ἀποτελούσης τὸν κάματον, οὐ μόνον ἐπλήρουν τὰς εἰρημένας λειτουργίας ἐπὶ τοῦ σκρινίου, ἀλλὰ μὴν ἐπισηκρητευον [5]) παρὰ τοῖς ταχυγράφοις ἔτι, καὶ βοηθὸν [6]) ἑτέροις ἐν τῷ τεμένει τῆς δίκης ταχυγράφουσιν, ὃ καλεῖται σήκρητον· καὶ οὐ μικρὰ ἥ τε δόξα διὰ τῶν ἔργων, ἥ τε τῆς παραμυθίας ἐπὶ

1) Lego ποιῶν.

2) Cod. η.

3) Lego διὰ πολλῆς.

4) Post ἄλλων literæ nonnullæ extinctæ. Suspicor fuisse βοηθῶν.

(qui enim non egissem?) laudationem brevem ad eum composui; quo ille lætatus, in singulos versus aureum me a mensa ferre jussit: illi vero, quos adjutores legerat, quem ab actis vocant, invitatum me, quod nunquam usu venerat, primum chartularium sumsere; cum quidem duo tantum alii, jam senes, antea cum iis, data pecunia, egissent: neque id solum, verum etiam quatuor et viginti aureos in singulos annos constituerunt. Personalium item et cotidianum, ut vocant, de quibus modo retuli, iisdem conficiens, suggestiones componebam: quarum hæc est ratio. Omnes olim apud primum quondam magistratuum currentibus in scriniis adjutores multa doctrina splendebant; Romana autem lingua excellere studebant; quippe necessaria iis quandoque erat. Nam cum forte adpellatum in causa, eaque deinceps ad senatum, ut judicaretur, deferenda esset; qui ceteris præstabat, quam suggestionem vocant (id est, διδασκαλίαν), senatui recitandam, componebat, ita maxime, ut et quæstorem senatus, et antecessores (ut olim vocabant, quos nunc ἀντιγραφεῖς) obstupefaceret. Deo autem adjuvante, et alacritate a contingentibus mihi solatiis, ne sentirem laborem, faciente, non tantum memorata ministeria in scrinio implebam, sed secretarii insuper munere apud notarios fungebar, aliisque in templo justitiæ, quod secretum vocatur, notariis operam dabam: nec parva erat cum

5) Lego ἐπεστηκρήτευον.
6) Lego ἐβοήθουν.

τοῖς ἔργοις ἀφθονία. Ἔνθεν ὥσπερ ἀναπτερωθεὶς ἐπὶ τοὺς λεγομένους ἀ σηκρήτις τῆς αὐλῆς ἐπειγόμην.

28. Ὁ δὲ Ζωτικὸς, ὑποβάλλοντος αὐτῷ τοῦ [1] πάντα χρηστοῦ, καὶ ἐπιεικοῦς, φιλομαθοῦς τε, καὶ φιλοσόφου τὸν βίον Ἀμμιανοῦ, καὶ γαμετήν μοι περιποιεῖ ἑκατόν μοι χρυσίου λιτρῶν φέρνην προσάγουσαν, τὰ δὲ ἄλλα κρείττονα τῶν ὁτεδήποτε *) ἐπὶ σωφροσύνῃ θαυμαζομένων γυναικῶν. Ἐγὼ δὲ

*) C. f.68.

κρείττονα πολλῷ τοῦ χρόνου προϊόντος ἐλπίζων προσελθεῖν μοι τὰ πράγματα, τῆς μὲν ἐπὶ τὴν αὐλὴν σπουδῆς ἀπεχόμην, ὅλον δέ μου τὸν βίον τῆς [2] στρατείας παρεχώρησα. Τῶν οὖν κοινῶν τοιούτων ἀποτελεσθέντων ἐπὶ πᾶσιν, ὁποῖον ὁ λόγος ἐμνημόνευσε, καὶ τὸ λοιπὸν τοῖς λογικοῖς, ὡς [3] τὸ πρὶν, τῆς τύχης ἀπαρεσκομένης, ἐμίσησα τὴν στρατείαν, ὅλον ἐμαυτὸν τοῖς βιβλίοις ἐκδούς. Γνοὺς δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ἐμὴν περὶ τοὺς λόγους ἀγρυπνίαν, πρῶτον μὲν ἐγκώμιον εἰπεῖν με πρὸς αὐτὸν κατηξίωσε, παρόντων ἐκ τύχης καὶ τῶν ἀπὸ τῆς μείζονος Ῥώμης λογάδων, οἷς ἀ... μέλλει [4], καὶ τοῦτο ταλαιπωροῦσι, τῆς περὶ λόγους σπουδῆς. Οὗ γενομένου, καὶ συγγράψαι με τὸν πρὸς Πέρσας αἰσίμως [5] αὐτῷ χειρισθέντα πόλεμον παρεκελεύσατο· ὅτε Δάραν τὴν πόλιν, ἣν ὁ πολὺς Ἀναστάσιος ταῖς [6] φάρυγξι τῶν πολεμίων ἐπιτέθεικεν, ἐνοχλοῦντες, ἐ... [7] οὐ μετὰ μικρᾶς ζημίας ὑπενόστησαν, οὐκ ἐπ' αὐτοῦ πάλιν [8] προελθόντες.

29. Πραγματικὸν πρὸς τὴν ἐπαρχότητα γράφων ὁ βασιλεὺς ἐπ' ἐμοὶ, τοιούτοις ἐχρήσατο ῥήμασιν· «Ἰωάννῃ τῷ λογιωτάτῳ

1) Cod. τά.
2) Lego τῇ στρατείᾳ.
3) Lego οὐχ, ὡς.
4) Lego ἀεὶ μελεῖ.
5) Cod. αἴσμως.

ab operibus gloria, tum solatii in iis abundantia. Deinde, quasi adsumtis alis, ad a secretis (ut vocant) aulæ properabam.

28. Zoticus autem, adjutus ab optimo prorsus et humano, literarumque amante, et in vita sapiente Ammiano, uxorem quoque mihi conciliat, centum mihi auri librarum dotem ferentem; ceterum omnibus, quorum unquam in admiratione pudicitia fuit, mulieribus præstantem. Ego vero, sperans, fore ut successu temporis multo meliora mihi contingerent, relicto aulæ studio, totam vitam meam militiæ tribui. Postquam igitur tales omnino factæ sunt res publicæ, quales eas exposuimus, fortuna deinceps literatis, non, ut antea, succensente, perosus militiam, totum me libris tradidi. Imperator autem, cum me literis vigilare cognovisset, primum quidem dignum me habuit, qui laudationem ad ipsum dicerem, præsentibus forte et majoris Romæ primoribus, quibus semper, quamvis adflictis, curæ est literarum studium. Quo facto, et contra Persas a se feliciter administratum bellum scribere me jussit; quo tempore, quum Daram urbem, quam clarus Anastasius faucibus hostium imposuit, turbassent, haud parvo cum damno inde abiere, sub eo nondum reversi.

29. Pragmaticum de me ad præfecturam scribens imperator, his usus est verbis: « Joanni doctissimo

6) Cod.... ρυγξιν. Eadem verba occurunt III, 47.
7) Lego ἐκεῖθεν.
8) Πάλιν: conjectura. In Cod. literæ extinctæ.

πολλὴν μὲν σύνισμεν τὴν ἐν λόγοις παιδείαν, τήν τε ἐν γραμματικοῖς ἀκρίβειαν, τήν τε ἐν ποιηταῖς [1] χάριν, καὶ τὴν ἄλλην αὐτοῦ πολυμάθειαν, καὶ ὅπως τὴν Ῥωμαίων φωνὴν τοῖς ἑαυτοῦ πόνοις ἀπέδειξε σεμνοτέραν· καίτοι τῆς στρατείας αὐτῷ τῆς ἐν τοῖς δικαστηρίοις τῆς σῆς ὑπεροχῆς ὀρθῶς φερομένης, ἑλέσθαι μετ' αὐτῆς καὶ τὸν ἐν βιβλίοις ἀσκῆσαι βίον, καὶ ὅλον ἑαυτὸν ἀναθεῖναι τοῖς λόγοις. Τὸν τοίνυν εἰς τοσοῦτον ἀρετῆς ἀναβάντα ἀγέραστον ἀπολιπεῖν, ἀνάξιον τῶν ἡμετέρων χρόνων εἶναι κρίνοντες, προστάττομεν τῇ σῇ ὑπεροχῇ, ἐπιδοῦναι αὐτῷ τοῦ δημοσίου τόδε. Ἴστω δὲ ὁ εἰρημένος σοφώτατος ἀνὴρ, ὡς οὐ
*) C. f. 68, p. v. μέχρι τούτου στησόμεθα, ἀλλὰ καὶ ἀξιώμασι καὶ *) ἱεραῖς μείζοσι φιλοτιμίαις τιμήσομεν αὐτὸν, ἄτοπον ἡγούμενοι, τοιαύτην εὐγλωττίαν οὕτω μικρᾶς ἀμοιβῆς ἀξιωθῆναι· ἐπαινοῦντες αὐτὸν, εἰ καὶ πολλοῖς ἑτέροις τῆς οὔσης αὐτῷ μεταδῴη παρασκευῆς.» Τούτοις ἐπιψηφισαμένου τοῦ τηνικαῦτα τὴν πολιαρχίαν [2] ἰθύνοντος, καὶ τόπον διδασκάλοις ἀπονενεμημένον [3] ἀφορίσαντός μοι ἐπὶ τῆς Καπετωλίδος αὐλῆς, ἐχόμενος τῆς στρατείας ἐπαίδευον, καὶ μεγαλοφρονεῖν ἐξηγόμην.

30. Παρὰ μέντοι τῆς στρατείας, βαθμῶν τε καὶ πόρων ἄνευ τινὸς ἐλαττώσεως, ὥσπερ ἀνεπαισθήτως τοῦ χρόνου τροχάζοντος, ἐπὶ τὸ πέρας τῆς στρατείας ἀνῆλθον. Καὶ κερδῶν μὲν ἕνεκα, ὡσεὶ μηδ' ἐν [4] στρατείᾳ τελῶν, παρηνέχθην· ἔτυχον δὲ τιμῆς καὶ τῆς ἀπὸ τῶν κρατούντων αἰδοῦς, καὶ, (τὸ δὴ πάντων γλυκύτερον,) ἐν ἀνέσει τὸν βίον παρέδραμον. Ἡ δὲ πάνσοφος δίκη, δικαίοις με παραμυθουμένη τρόποις, τοῖς μὲν στρατιώταις, ὡς ἔφην, αἰδέσιμον ἔδειξε, τοῖς δὲ ἄρχουσιν οὐκ ἀπάξιον τιμῆς· καὶ τοῦτο δῆλον ἐκ τῆς προελθούσης ἐπ' ἐμοὶ ψήφου,

1) Lego ποιητικοῖς.
2) Cod. πολυαρχίαν, ut sæpius.
3) Cod. ἀπονενημένον.

multam cognovimus esse cum literarum scientiam, tum in grammaticis acumen, tum in poeticis suavitatem, aliamque ejus multiplicem doctrinam, et quomodo Romanorum linguam suis laboribus splendidiorem reddiderit: quamvis militia in tui culminis judiciis cum laude fungentem, voluisse præter eam libris quoque vitam impendere, seque totum literis dicare. Ad tantam igitur virtutem progressum, inhonoratum relinquere, indignum temporibus nostris judicantes, imperamus tuo culmini, hoc ei de publico dare. Sciat vero nominatus sapientissimus vir, nos hoc satis non habituros, sed et dignitatibus eum et majoribus sacris muneribus culturos, ineptum reputantes, talem facundiam tam parvo præmio dignari: laudaturos eum, si et cum multis aliis suam communicet facultatem.» His adsensus tum urbi præfectus, cum mihi locum magistris destinatum, in aula Capitolina, tribuisset, militiam retinens, docebam, magnusque mihi cœperam videri.

30. Militiæ interim tempore, nulla graduum redituumve imminutione, quasi occulte labente, ad finem militiæ perveni. Et quantum quidem ad lucra, quasi omnino non militassem, transii; honor autem mihi contigit, et a principibus reverentia; et, quod sane omnium dulcissimum, tranquillam per vitam cucurri. Sapientissima vero justitia, justis me consolans modis, militibus, ut dixi venerabilem me præbuit, et principibus non indi-

4) μηδ᾽ ἐν. Cod. μηδὲν.

ὅτε τὴν ζώνην ἀφεὶς, ἐπὶ τὴν αὐλὴν ἐχώρουν. Πρῶτον μὲν γὰρ ἀναβάντα με ἐπὶ τοῦ βήματος τῆς ἐπαρχότητος, κατὰ τοῦτο δὴ τὸ σύνηθες, εὐχαριστῆσαι τῷ κρείττονι, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπώσασθαι, τιμήσας ὕπαρχος (Ἥφαιστος δὲ ἦν ὁ χρηστὸς, ἀνὴρ ἀγαθὸς, καὶ ἐκ μόνης τῆς προσηγορίας τὴν οὖσαν εὐγένειαν αὐτῷ δεικνύς· Ἡφαίστου γὰρ, τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος Αἰγύπτου κατὰ τὸν Σικελιώτην [1]), ἀπόγονος εἶναι διεφημίζετο) ἐγερθεὶς ἀντησπάσατό με λιπαρῶς· καὶ περιλαβὼν [2]), αὐτίκα μὲν τὸ πρόσταγμα τῶν ἀννωνῶν χερσὶν ἰδίαις ἐπιδίδωσιν, εὐχαριστῶν· μετὰ δὲ μυρίους ἐπαίνους, πάσης τῆς τάξεως παρούσης, ψῆφον ἀνέγνω ἔχουσαν ὧδε· «Ἰωάννης μὲν ὁ λογιώτατος (τούτῳ γὰρ χαίρει τῷ προσήματι [3]) μᾶλλον ἢ τοῖς ἐκ τῶν ὑπαρξάντων
*) C. f. 69. αὐτῷ γερῶν προσγενομένοις γνωρίσμασιν) ἤδη *) φθάσας τοῖς ἁπάντων ἑαυτὸν καλλίστοις (παιδείᾳ τε καὶ λόγοις φαμὲν) τοιοῦτον ἀπέδειξεν, ὡς οὐκ αὐτὸν θαυμάζεσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἑτέρους, οἳ δὴ τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας ἔργον γεγόνασι. Μικρὸν δὲ, ὡς ἔοικεν, εἶναι νενομικὼς, εἰ μόνοις κοσμοῖτο τοῖς ἐκ λόγων ἐπιτηδεύμασι, (καίτοιγε τί ἄν τις τούτων ἡγήσαιτο μεῖζον;) καὶ τοῖς πολιτικοῖς ἐνέμιξε πράγμασιν. Ὑπηρετησάμενος δὲ τοῖς ἡμετέροις δικαστηρίοις, μίαν τινὰ διὰ πάντων ἐφύλαξεν ἁρμονίαν, τοῖς οἰκείοις πανταχοῦ κατακολουθῶν παραδείγμασι, καὶ δι' αὐτῶν διδάσκων τῶν ἔργων, ὡς φύσις ἀγαθὴ καὶ τίκτειν οἷά τε οὖσα τὰ χρησιμώτερα, πρὸς ὅπερ ἂν βίου σχῆμα τραπείη, τῶν οἰκείων οὐκ ἐξίσταται πλεονεκτημάτων, σεμνοτέραν δὲ τὴν ἀρετὴν ἀπεργάζεται, λόγοις αὐτὴν καὶ πολιτικοῖς ποικίλλουσα πράγμασι. Τούτοις τοίνυν ἅπασιν ἐνευδο-

1) Diodorus, libro primo Biblioth. : ἔνιοι δὲ τῶν ἱερέων φασὶ πρῶτον Ἥφαιστον βασιλεῦσαι, etc.

2) Recentior manus περιβαλών. Conf. 1, 31, περιβάλοι et περιβαλών. 3) Lego προσρήματι.

gnum honore : id quod patet e decreto super me prolato, quum, posito cingulo, in aulam concederem. Nam cum in tribunal præfecturæ adscendissem, juxta consuetudinem illam videlicet gratias potiori acturus, magistratumque positurus, primum honorans me præfectus (erat autem optimus ille Hephæstus, vir bonus, solo nomine nobilitatem suam ostendens : ab Hephæsto enim, primo Ægyptiorum rege secundum Siculum, genus ducere ferebatur) surrexit, meque suaviter resalutavit; cumque osculatus esset, statim quidem mandatum annonarum suis manibus dedit, gratias agens; post innumeras vero laudes, toto præsente officio, decretum legit hoc : « Joannes doctissimus (hac enim adpellatione potius, quam ornamentis a collatis in ipsum muneribus, delectatur) jam antea omnium rerum pulcherrimis, scientia literisque, inquimus, talem se exhibuit, ut non ipse tantum admirationi esset, verum multi etiam alii, ejus videlicet opera instituti. Parvum autem, ut videtur, ratus, si solis ornaretur literarum studiis, (atqui quid his majus quisquam existimet?) et civilibus se rebus miscuit. Adparens autem in nostris judiciis, unum quendam per omnia concentum servavit, sua ubique exempla sequens, ac re ipsa docens ; naturam egregiam et utilioribus parem gignendis, ad quamcunque vitæ formam se converterit, a suis excellentiis non aberrare, splendiorem autem reddere virtutem, literis eam et civilibus rebus exornantem. His igitur omnibus

κιμηκὼς Ἰωάννης ὁ λαμπρότατος, τοὺς ἐν τοῖς ἡμετέροις δικαστηρίοις βαθμούς τε καὶ πόνους διανύσας, ἐπὶ τὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως δραμεῖται ἴχνη, καὶ μειζόνων ἐκεῖθεν ἀπολαύσει δορεῶν. Ἔστι γὰρ δὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασι καὶ φιλολόγος ὁ βασιλεὺς, τοῦτο καλῶς ἐφ' ἡμῶν πεποιηκότος τοῦ χρόνου, ὅπως ἂν ἡ τοῦ προστατοῦντος σεμνότης καὶ τὴν λοιπὴν ἅπασαν τάξιν ἐπί τι φέροι λαμπρότερον.» Ταύτην τὴν τιμὴν ἀντὶ πολλῶν χρημάτων ἐκ τοῦ δικαστηρίου λαβὼν, ἡγουμένων τῶν πάντα μοι γλυκυτάτων ἑταίρων [1]), ἐπὶ τὴν αὐλὴν ἀνεχώρησα, στρατευσάμενος τοὺς πάντας τεσσαράκοντα ἐνιαυτοὺς πρὸς μησὶ τέσσαρσι, καὶ τυχὼν τοῦ εἰωθότος παρὰ τῆς βασιλείας ἀξιώματος τοῖς πληροῦσιν ἐπιδίδοσθαι, αὖθις ἐπὶ τὰ βιβλία παρῆλθον.

ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ΣΚΡΙΝΙΑΡΊΩΝ ΤΩ͂Ν ΔΙΟΙΚΉΣΕΩΝ, ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ͂ ΤΕ ΚΑῚ ΣΙΤΩΝΙΚΟΥ͂ ΚΑῚ ΚΑΓΚΕΛΛΑΡΊΩΝ.

*) C. f. 69, p. v. 31. Εἰ *) πᾶσάν τις ἐπέλθοι κατὰ πόδα τὴν ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν, οὔποτε εὑρήσει πρὸ τῆς Κωνσταντίνου βασιλείας τὸ σκρινιάριον ὄνομα· σκρινίον μὲν γὰρ καὶ σκρίβαν, καὶ τὰ τούτων δὴ παράγωγα εὑρήσει, τὸ δὲ σκρινιαρίων ἐπώνυμον οὐδαμοῦ. Ὥστε οὐκ οἶδε μὲν αὐτοὺς ἀνέκαθεν τὸ πολίτευμα, οὐδ' εἰσὶ μέρος οὐ τῆς τοῦ ἱππάρχου, οὐδὲ μὴν τῆς τῶν ἐπάρχων τάξεως. Ἰδιωτεύοντες δὲ παρῆλθον κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἐπὶ τὰ πράγματα, καὶ ὅπως ἐρῶ. Κωνσταντῖνος πρῶτος, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται, Σκυθίαν τε καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων φόρους ἄκων ἐζημίωσε τὴν Ῥωμαϊκὴν πολιτείαν, τὰς φρουρούσας δυνάμεις τὴν ὄχθην τοῦ πρὸς βορέαν Ἴστρου ἐπὶ τὴν κάτω Ἀσίαν

1) Cod. ἑτέρων.

laudem meritus Joannes clarissimus, gradibus laboribusque judiciorum nostrorum impletis, ad magni imperatoris vestigia properabit, ac majoribus inde muneribus perfruetur. Est enim, præter alias excellentias, et literarum amans imperator, egregie id nostro tribuente tempore, ut regentis majestas ceterum etiam omne officium ad splendidius quiddam evehat. » Hunc honorem pro multa pecunia e judicio nactus, comitantibus omnia dulcissimis mihi sociis, in aulam concessi, militia functus annos omnino quadraginta, et septem menses; acceptaque, quæ ab imperatore implentibus tribui solet, dignitate, ad libros rursus me contuli.

DE SCRINIARIIS DIOECESIUM, DE ANNONAE MILITARIS OFFICIO, DE SITONIA, DEQUE CANCELLARIIS.

31. Si quis per universam Romanorum historiam pedetentim incedat, nunquam ante Constantini imperium scriniariorum nomen reperiet: *scrinium* enim et *scriba*, et horum videlicet derivata reperiet, scriniariorum vero nomen nusquam. Quare non novit eos initio respublica, neque pars sunt magistri equitum, neque vero præfectorum prætorio officii. Privati autem, cogente necessitate, ad rempublicam pervenere, atque ut exponam. Constantinus primus, uti supra dictum, Scythia Mysiaque et earum tributis invitus rempublicam Romanam privavit, copias ripam borealis Istri

δέσι 1) τυραννίδος διασκεδασάμενος. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, βραχὺ παρατραπέντι τοῦ σκοποῦ, περὶ τῆς προσηγορίας τοῦ ποταμοῦ διὰ βραχέων εἰπεῖν· νῦν μὲν γὰρ Ἴςρον, νῦν δὲ Δανούβιον τὸν αὐτὸν εὑρίσκομεν ὀνομαζόμενον· ὥςε δεήσει διδασκαλίας.

32. Ἐκ τῶν Ῥητικῶν 2) ὀρῶν, (ἃ τῆς Κελτικῆς ὀρεινῆς εἶναί φησιν ὁ Καῖσαρ ἐν βιβλίῳ τῷ πρώτῳ τῆς κατ' αὐτὸν Γαλλικῆς ἐφημερίδος,) ἐκ μιᾶς πηγῆς ὅ τε Ῥῆνος ὅ τε Ἴςρος, οὐδέτερος δὲ αὐτῶν μὴ τὴν ἐπωνυμίαν ἀμείψας ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐξωθεῖται. Ὁ μὲν γὰρ Ῥῆνος πᾶσαν τὴν Γαλατικὴν μεσόγειον, τριχῇ διηρημένην 3), εἰς Κελτικὴν, Γερμανικὴν καὶ Γαλατικὴν, διατρέχων, οὐκ ἄρδει μόνον αὐτὴν μετὰ Ῥοδανὸν, ἀλλὰ καὶ φρουρεῖ, φυλάττων ἀνέφοδον. Πρὸς δὲ τὸ πέρας σχεδὸν τῆς ῥύσεως, εἰς Μόσον τὸν ποταμὸν, γείτονα τοῦ βορείου πρὸς δύσιν ὠκεανοῦ, ὀλισθεύων, ἀποβάλλει μὲν τὴν οὖσαν αὐτῷ καταρχὰς ἐπωνυμίαν, μετ' ἐκείνου δὲ τοῖς τῆς Βρεττανικῆς θαλάττης ἐπισύρεται κόλποις. Ὁ δὲ Ἴςρος, ἐάσας τὸν ἀδελ-
*) C. f. 70. φὸν πρὸς δύνοντα ἥλιον ἀναχωρεῖν 4), αὐτὸς *) ἐπὶ τὴν ἑῴαν μερίζεται. Καὶ ἄχρι μὲν Παννονίας, (ἣν Ἕλληνες Παιωνίαν, δι' εὐφωνίαν καὶ φυγὴν βαρβαρισμοῦ κενοτομοῦντες 5), ἐκάλεσαν,) καὶ Σειρμίου, τῆς πάλαι μὲν Ῥωμαίων εὐδαίμονος πόλεως, νῦν δὲ Γιπαιδῶν, τὴν ἰδίαν διασώζει προσηγορίαν· περὶ δὲ τὴν Θρᾳκίαν εἰλούμενος, ἀποβάλλει μὲν παρὰ τοῖς ἐπιχωρίοις τὸ ἔμπροσθεν ὄνομα, Δανούβιος 6) μεταβάλλει. Οὕτω δὲ αὐτὸν οἱ Θρᾷκες ἐκάλεσαν, διότι, ἐπὶ 7) πρὸς ἄρκτον ὄρη καὶ θρα-

1) Lego δέει.
2) Cod. ῥητορικῶν.
3) Cod. διειρημένην.
4) Cod. ἀναχωροῦν.
5) Lego καινοτομοῦντες.

custodientes per Asiam inferiorem metu tyrannidis dispergens. Mihi autem, a proposito paululum aberranti, de nomine fluminis paucis explicare videtur: nunc enim Istrum, nunc Danubium eundem adpellatum invenimus: quare explicatione opus erit.

32. E Rheticis montibus, (quos montosæ Galliæ esse ait Cæsar in libro primo suæ de Gallia ephemeridis,) ex uno fonte et Rhenus et Ister; neuter vero non mutato nomine in mare devolvitur. Nam Rhenus omnem Galliæ interiorem terram, trifariam divisam, in Celticam, Germanicam et Gallicam, percurrens, non irrigat solum eam cum Rhodano, sed custodit etiam, inaccessam servans. Ad finem autem fere cursus, in Mosam flumen, vicinum boreali Occidentem versus oceano, illabens, ponit, quod initio gerit nomen, cumque illo in Britannici maris sinus defertur. Ister vero, fratrem ad occidentem solem passus recedere, ipse in Orientem flectitur. Ac Pannoniam quidem usque, (quam Græci, suavioris soni, et barbarismi vitandi gratia nomen mutantes, Pæoniam dixere,) et Sirmium, olim Romanorum felicem civitatem, nunc autem Gepidarum, proprium nomen retinet; circum vero Thraciam fluens, amisso apud indigenas priori nomine, Danubius vocatur. Sic autem eum Thraces dixere,

6) Addo δὲ.

7) Lego ἐπεὶ πρὸς τὰ ἀρκτῷα.

σκαίαν [1]) ἄνεμον συνεφὴς [2]) ὁ ἀὴρ ἐκ τῆς ὑποκειμένης τῶν ὑγρῶν ἀμετρίας σχεδὸν διὰ παντὸς ἀποτελούμενος, αἴτιος αὐτοῖς συνεχοῦς ἐπομβρίας ἀποτελεῖσθαι νομίζεται. Δανούβιον δὲ τὸν νεφελοφόρον ἐκεῖνοι καλοῦσι πατρίως. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ποταμῶν, ὡς ἐν παρεκβάσει, κατὰ Σαμωκον [3]) τὸν Ῥωμαῖον ἱςορικὸν, ὡς [4]) πρὸς Διοκλητιανὸν καὶ Γαλέριον τὸν γέροντα περὶ ποικίλων ζητημάτων διελέχθη.

33. Κωνςαντῖνος οὖν Σκυθίαν τε καὶ Μυσίαν καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν φόρους [5]), ὡς ἔφην, ἀπώλεσε. Συρίαν δὲ ὅλην καὶ Παλαιςίνην [6]) (μία δέ ἐςι χώρα, καὶ διὰ μόνον ἀριθμὸν εἰς πλῆθος ἀνάγεται) ἐπαρχίας ἀναδείξας, ἐδεήθη ὕπαρχον, μετὰ τὸν Λιβύης καὶ Γαλατίας Ἰλλυρίδος τε καὶ Ἰταλίας, καὶ τῆς ἑῴας προχειρίσασθαι [7]), σκεπτόμενος, ὡς αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς ἑαυτοῦ λέγει συγγράμμασι, Πέρσαις ἀδοκήτως ἐπελθεῖν. Ἠπίςατο γὰρ Κωνςαντῖνος, πολὺς ὢν ἐν τῇ παιδεύσει λόγων, καὶ συνασκήσει ὅπλων (οὐδὲ γὰρ, εἰ μὴ καθ' [8]) ἑτέραν παίδευσιν ἔτυχέ τις διαπρέπων, βασιλεὺς Ῥωμαίων προεχειρίζετο), μὴ εἶναι ῥᾴδιον ἄλλως καταπολεμηθῆναι Πέρσας, μὴ ἐξαπίνης αὐτοῖς ἐπιχεομένης ἐφόδου. Καὶ συγγραφὴν περὶ τούτου μονήρη Κέλσος, ὁ Ῥωμαῖος τακτικὸς, ἀπολέλοιπε, σαφῶς ἀναδιδάσκων, ὡς οὐκ ἄλλως Πέρσαι Ῥωμαίοις παραςήσονται, μὴ αἰφνιδίως εἰς τὴν ἐκείνων χώραν Ῥωμαῖοι γνόφου δίκην ἐν-
*) C. f. 70, p. v. σκήψουσιν· αἰτίαν οὐκ ἔξω λόγου *) παρασχόμενος· ἡ δὲ τοιαύτη ἐςίν.

1) Legendum, ni fallor θρασκίαν. Ipse Lydus in opere de Mensibus, pag. 120, ventum sic adpellat.

2) Lego συννεφὴς.

3) Σαμωκον. Incertum sicne habeat Cod., an post ω una duæve literæ extinctæ. Forte legendum Σαμμωνικὸν.

4) Lego ὃς.

5) Cod. φρούρους.

propterea quod, quoniam ad boreales montes Thrasciamque ventum subjecta humidorum abundantia nubilum fere semper aerem efficit, causa ipsis crebrorum imbrium esse existimatur. Danubium autem illi nubiferum patrio sermone vocant. Et hæc quidem de fluminibus, quasi in digressione, secundum Samocum, Romanum historicum, qui ad Diocletianum et Galerium, senem, de Variis Quæstionibus scripsit.

33. Constantinus igitur Scythiam Mysiamque et earum tributa, ut dixi, perdidit. Syriam autem totam et Palæstinam (una vero est regio, ac singulari numero plerumque effertur) cum provincias constituisset, necesse ei fuit, præter Libyæ, Galliæ, Illyriæ et Italiæ, Orientis quoque præfectum creare, meditanti, ut ipse imperator in scriptis suis ait, Persas de improviso aggredi. Noverat enim Constantinus, literarum scientia, atque armorum usu præstans (neque enim, nisi quis utraque scientia emineret, imperator Romanorum creabatur), non esse facile aliter Persas debellare, nisi subito in eos impetu facto. De quo librum singularem Celsus, Romanus tacticus, reliquit, in quo perspicue docet, non aliter Persas Romanis succubituros, nisi repente in eorum terram Romani caliginis instar irruant: causam probabilem addens: quæ est ejusmodi.

6) Cod. παλεϛίνην.

7) Cod. προχωρίσασθαι.

8) Lego καθ' ἑκατέραν.

34. Περσῶν ὁ δῆμος Ὅλως [1], καὶ σύμπαν ἁπλῶς τὸ ἔθνος εἴωθεν ἐπὶ πόλεμον ὁρμᾷν, ὡς καὶ Ῥωμαῖοι πρὸ τῆς Μαρίου τῶν λ γομένων λεγιώνων διατάξεως. Διχοτομοῦντες οὖν ἄνθρωπον αὐτοί, διὰ μέσον τῶν δύο τοῦ σώματος τομῶν διαβιβάζουσι τὸν ϛρατόν. Δῆλον γάρ, ὡς οὐχ ὡρισμένα οὐδὲ εὐτρεπῆ ϛρατεύματα τρέφουσιν οἱ Πέρσαι, ὡς ἑτοίμους εἶναι πρὸς τὰς μάχας, ὥσπερ Ῥωμαῖοι. Χρόνου δεῖ τοίνυν αὐτοῖς εἰς παρασκευὴν ϛρατοῦ καὶ δαπάνης ἀποχρώσης τῷ πολέμῳ· ὥϛε ἁρμόδιον, φησὶν ὁ Κέλσος, ἀδοκήτως αὐτοῖς ἐπελθεῖν, καὶ μάλιϛα διὰ τῆς Κολχίδος [2] τὰ προοίμια τῆς ἐφόδου λαμβανούσης (Λαζικὴν αὐτὴν ἐξ ἡγεμόνος ἐπιφημίζουσιν οἱ καθ' ἡμᾶς). Ἡ γὰρ δυσχωρία Πέρσαις, ἱππηλατοῦσι, δυσέμβατος· ὅθεν ἀφόρητος αὐτοῖς ὁ Κουρβολὼν, ἐπὶ τοῦ Νέρωνος, ἐφάνη· τὰς γὰρ ἐκδρομὰς αὐτῶν τὰς ἐν ταῖς ἐρημίαις τῆς Περσίδος, διὰ τῆς Ὑρκάνης ἀποκλείσας [3], τὴν ἐκ τῆς φυγῆς νίκην ἀφεῖλεν· ὡς ἐν ϛενωπῷ, ὅσον ἧκεν εἰς Περσικὰς πολυπληθείας, ζωγρηθέντας, εἰς μόνην τὴν πρὸς τῷ Μυγδονίῳ [4] Ἀντιόχειαν (Νίσιβιν [5] αὐτὴν ἑλόντες μετεκάλεσαν οἱ Πέρσαι) καταφυγεῖν, ἣν καὶ αὐτὴν ἀπέλιπον [6], τὸ τηνικαῦτα δίκην πρηϛήρων τῶν Ῥωμαίων αὐτοῖς ἐπικειμένων.

35. Ταύτης οὖν τῆς ἐννοίας ὁ Κωνϛαντῖνος γενόμενος, καὶ ὕπαρχον ἐπὶ τῆς Ἕω χειροτονήσας, διαψηφιϛὰς [7] αὐτῷ κατεϛήσατο τῶν φόρων, ἄνδρας αἰδεσίμους καὶ περὶ λεπτότητα λογισμῶν παρασκευασαμένους. Ἰδιωτικῷ τοίνυν σχήματι ϛελλόμενοι παρῆσαν ἐν τῷ δικαϛηρίῳ, μηδὲν ἕτερον παρὰ τοὺς λογισμοὺς ἀνὰ χεῖρας ἔχοντες, σκρινιάριοι χρηματίζοντες (ἀντὶ

1) Malim ὅλος.
2) Cod. Κάλχιδος.
3) Cod. ἀποκλίσας.
4) Cod. Μυγδωνι ἀντιϛοιχίαν.
5) Cod. Νίσηβιν.

34. Persarum populus in universum, ac tota omnino natio in bellum ire consuevit, sicuti Romani quoque, necdum a Mario, quas legiones vocant, constitutis. Qui cum hominem bifariam divisere, per medium duarum corporis partium exercitum ducunt. Patet enim, neque certas neque expeditas copias sustentari a Persis, queis ad pugnas, sicuti Romani, parati sint. Tempore itaque iis opus est ad exercitum et sumtum bello sufficientem parandos: quare congruum, ait Celsus, de improviso eos aggredi, ac maxime per Colchidem (Lazicam eam a duce nunc vocant) initium invasionis facere. Difficilibus quippe locis Persæ, ut pote equites, ægrius incedunt. Unde intolerabilis iis Corbulo, sub Nerone, visus est: nam cum excursiones eorum e Persidis desertis, per Hyrcaniam interclusisset, victoriam a fuga eripuit: ut in angustiis, quantum in ipsis erat, capta Persarum multitudo, in solam Antiochiam Mygdonio adjacentem (Nisibin eam Persæ, postquam cepere, adpellarunt) confugeret; quam et ipsam reliquere, fulminum instar tum eos urgentibus Romanis.

35. Hac igitur mente cum esset Constantinus, præfectumque Orientis creasset, rationales illi tributorum constituit, viros venerabiles, et in rationum subtilitatibus exercitatos. Privato itaque habitu utentes in judicio aderant, nihil aliud præter rationes in manibus habentes, et scriniarii (id est,

6) ἀπέλιπον, τὸ. Cod. ἀπελίποντο.
7) Cod. διαψηφίσας.

τοῦ, χαρτοφύλακες), ὅτι σκρινίου τὴν δρυφάκτην λάρνακα Ῥω-
1. μαῖοι καλοῦσι· καὶ διέμεινεν ἡ προσηγορία παρ' αὐτοῖς μόνη *). Οὐ μὴν ἐν στρατείᾳ ἐτέλεσαν, οὐδὲ τὴν ἰδιωτῶν τύχην ἐξῆλθον, ὡς αἱ παλαιαὶ διδάσκουσι μάτρικες. Ἐπὶ δὲ Θεοδοσίου τοῦ πρώτου, ὡς εἶδον ἑαυτοὺς μὲν ἠμελημένους, τοὺς δὲ τῆς τάξεως διοικοῦντας τότε [1] τὰ πράγματα· ἑαυτοὺς διαγράψαντες, καὶ χρυσίον εἰς φίλτρας διαθροίσαντες [2], ἐδεήθησαν τῆς βασιλείας, συναριθμηθῆναι τῇ τάξει· καὶ τυχόντες, καὶ τὰς λεγομένας προβατορίας [3] πορισάμενοι, εἰς μὲν ἀδιούτωρας (οἱονεὶ, βοηθοὺς) ἀνηνέχθησαν ἴσα τοῖς ἄλλοις· τὸ δὲ Αὐγουσταλίων ὄνομα πριάμενοι τιμίως, ἄχρι Λέοντος ὡσεὶ μηδὲ στρατευόμενοι, ὅσον πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς τάξεως, ἐνομίσθησαν. Οὐδὲ γὰρ οἶδεν αὐτοὺς ἡ Ῥωμαίων παλαιότης· ὅθεν τῆς ἀρχῆς ἔτι καὶ νῦν ἐπὶ τοῦ βήματος προϊούσης ἐξόπισθεν ὑποχωροῦντες παρέπονται, μόνης τῆς τάξεως στιχηδὸν διηθουνούσης [4] τὸν ὕπαρχον. Εἰκόνα οὖν τῷ βασιλεῖ ἀργυρήλατον ὅλην ἐπὶ κίονος ἀναστήσαντες, τὸ πάλαι καλούμενον Πλάκωτον, πρὸς τῷ ὡρολογίῳ τῆς πόλεως, διεκόσμησαν· ὡς ἐν τοῖς ἀρχαῖς [5] τοῦ δημοσίου ἐνστρουμέντου ηὗρον ἱστορημένον. Καὶ ἡ μὲν στήλη καθ' ἡμᾶς ἐπὶ τὰ χρειωδέστερα ἔργα τῆς πόλεως προεχώρησεν· ὁ δὲ κίων, πρὸ τῆς ἐν τῷ λεγομένῳ Ἑβδόμῳ ἀγορᾶς [6] ἀναστὰς, τῇ τοῦ κρατίστου ἡμῶν βασιλέως εἰκόνι σεμνύνεται.

36. Ηὐξήθη δὲ λοιπὸν τὰ τῶν σκρινιαρίων ἀπὸ τῆς Ζήνωνος βασιλείας τοσοῦτον, ὅσον τὰ τῆς τάξεως ἔληξε· πολλῶν μὲν γὰρ ἄλλων, καὶ Πολυκάρπου δὲ ἀπ' αὐτῶν εἰς τὴν ἀρχὴν ἀρ-

1) Cod. τατε. 2) Cod. διαθρύσαντες.
3) Cod. πραιβατορίας.
4) Lego διιθυνούσης. Conf. III, 70, διευθήνουσαι.
5) Lego ἀρχαίοις. Conf. II, 30, et III, 19, ἀρχαίων.
6) Conf. II, 20, ἀγοράν.

chartophylaces) dicebantur, quia scrinium cancellatam cistam Romani vocant; mansitque iis nomen tantum. Neque vero militia fungebantur, neque privatorum conditione excesserant, quemadmodum antiquæ matrices docent. Sub Theodosio primo autem, cum se neglectos, officiales vero tum res administrare viderent; datis inter se nominibus, et collecto in illecebram auro, ab imperatore, ut officio adnumerarentur, petiverunt: qua re impetrata, comparatisque, quas probatorias vocant, in adjutores (id est, βοηθοὺς) quidem ceteris pariter provecti sunt; Augustalium vero nomen magno mercantes, ad Leonem usque quasi omnino non militantes, quantum ad officiales, reputati sunt. Neque enim novit eos Romana antiquitas : unde etiamnum, præfectura in tribunal progrediente, retro recedentes juxta sequuntur, solo officio compositis præfectum ordinibus comitante. Igitur effigiem imperatori auream totam in columna posuere, et, Placotum quod olim vocabant, juxta horologium urbis, ornavere, sicuti in documentis publici instrumenti commemoratum reperi. Et effigies quidem nostro tempore utilioribus urbis operibus cessit; columna autem ante curiam, quæ est in Hebdomo, ut vocant, posita, optimi imperatoris nostri effigie decoratur.

36. Ceterum scriniariorum res a Zenonis imperio tantum auctæ sunt, quantum officii imminutæ : postquam enim cum alios multos, tum Polycarpum in præfecturam sub Anastasio traxere,

πασθέντος ὑπὸ τῷ [1] Ἀναςασίῳ, εἶτα καὶ Μαρίνου τὴν ὅλην ἀναζωσαμένου τῶν πραγμάτων διοίκησιν, ὃς [2] καὶ αὐτὸς εἷς τῶν τῆς Συρίας σκρινιαρίων ἐτύγχανε, καὶ τὸ λοιπὸν οὐχ ἑτέρου ἢ αὐτῶν σχεδὸν καὶ μόνων [3] τὴν ἀρχὴν ἐκδεχομένων, διὰ τὴν
*) C. f. 71, p. v. τῶν φόρων ἐλάττωσιν εἰς παντελῆ ἀπώλειαν τὰ [4] *) τῆς τάξεως κατέςη. Καγκελλάριοι γὰρ αὐτοὶ, καὶ λογοθέται, καὶ [5] τῆς θείας καὶ γενικῆς τραπέζης διοικηταὶ, τῆς ἀρχαίας συνηθείας ἐχούσης, μηδένα εἰς τὸ [6] τοῦ λεγομένου καγκελλαρίου λειτούργημα, ἢ μόνους τοὺς εὐδοκιμοῦντας ἐκ τῶν Αὐγουςαλίων καὶ ταχυγράφων παριέναι. Ἐπεὶ καὶ δύο μόνους καγκελλαρίους τὸ δικαςήριον ἐγνώριζεν, οἷς καὶ χρύσινος εἷς καθ' ἡμέραν ἀπὸ τοῦ δημοσίου ἀφώριςο. Ἡ δὲ αἰτία τῆς προσηγορίας ὧδε.

37. Τὸ πρὶν καθομαλοῦ ἐν τοῖς δικαςηρίοις (ὥσπερ ἔτι καὶ νῦν ἐν τοῖς ἐπιχωρίοις ἐςὶν) ἔρυμα, καὶ ὡς ἄν τις εἴποι, διάφραγμα [7] ξυλουργὲς, ἀπὸ σχιδάκων μακρῶν ἀντιπλαγιαζομένων ἐφ' αὐτοὺς καὶ διόπτρας ὀξυτελεῖς, καθάπερ δικτύου τινὸς, ἀποτελούντων, ἐπὶ μέσου διέτεινε τοῦ δικαςηρίου, χωρίζον τὸν ἄρχοντα τῶν ὑπ... [8] κάγκελλον [9] αὐτὸ οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν ὑποκοριςικῶς ἀντὶ τοῦ, δικτυδίου, ὅτι πρωτοτύπως κάσσης αὐτοὶ τὰ δίκτυα λέγουσιν, ὑποκοριςικῶς δὲ καγκέλλους. Ἐπὶ τούτου [10] διατμήματος ἵςαντο δύο καγκελλάριοι, ἐκ τοῦ πράγματος ἐπιφημιζόμενοι· δι' ὧν, ἐπεὶ μηδεὶς ἐθάῤῥει [11], ἀλλ' οὐδὲ συνεχωρεῖτο προσψαῦσαι τῷ βήματι, οἵ τε πρὸς ὑπογραφὴν

1) Cod. τῶν. 2) Cod. ὡς. 3) Cod. μόνον.

4) τὰ τῆς τάξεως κατέςη : conjectura ex reliquiis literarum. Integrum mansit ἐςη.

5) καὶ τῆς θείας : conjectura ex reliquiis literarum.

6) Cod. τήν.

7) Cod. διαφραγμου.

8) Lego ὑπ' αὐτόν.

9) In Cangii Gloss. Med. Græc. (v. καγκελλάριος) hanc glos-

deinde etiam Marinus totam reipublicæ administrationem suscepit, qui et ipse unus e Syriæ scriniariis erat, ac deinceps ipsi fere soli magistratum excepere, ob tributorum imminutionem officium funditus periit. Cancellarii enim iidem et discussores et divinæ generalisque mensæ curatores; cum antiqua consuetudo fuerit, neminem ad cancellarii munus nisi probatos tantum ex Augustalibus notariisque admitti. Nam et duos tantum cancellarios judicium noverat; quibus etiam aureus singulis diebus de publico dabatur. Causa autem nominis hæc.

37. Sicuti etiamnum nostra, ita olim in universum auditoria septum, atque ut aliquis dicat, paries intergerinus ligneus, e perticis longis oblique inter se positis foraminaque acuta, quasi retis, efficientibus, media dividebat, principem ab adparentibus sejungens : cancellum id Romani diminutive vocant, id est, reticulum; retia enim primitiva voce casses, et diminutiva cancellos dicunt. At hoc septum stabant duo cancellarii, ex re nomen habentes; qui, quoniam nemo audebat, neque vero licebat, tribunal attingere, cum subscribendas chartas præfecturæ adferebant, tum quæ opus erant, indicabant. Verum jam prius in

sam reperi : κάγκελλον, ἀντὶ τοῦ, δικτύισκον, ὑποκοριστικῶς, ὅτι κάσσεις ῥωμαῖοι τὰ δύκτια λέγουσι, καὶ ὑποκοριστικῶς κάγκελλον· ἔνθεν καγκελλάριοι ἐν αὐτῷ ἑστηκότες· δύο δὲ οὗτοι μόνοι.

10) Malim τοῦδε τοῦ.

11) Cod. θαῤῥεῖ,

χάρται τῇ ἀρχῇ προσεφέροντο ἥ τε τῶν ἀναγκαίων ἐγίγνετο μήνυσις. Ἀλλ' ἤδη πρότερον εἰ πλῆθος τοῦ ἀξιώματος ὑβρισθέντος, τὸ μὲν δημόσιον ἀν ησε τὴν ἐπίδοσιν· πάντες δὲ σχεδὸν οἱ ὁπωσοῦν [1] ... περι μενοι καγκελλάριοι καθ' ἡμᾶς χρηματίζουσι· καὶ οὐκ αὐτοὶ μό ν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις χαλκολογοῦντες τὸ καγ λαρίων περιάπτουσιν ἑαυτοῖς ἀξίωμα, ὅπως αὐτοῖς τὰ τῶν ηφενῶν [2] ἀδεῶς προσάγοιτο. Τοιαῦτα μὲν τὰ περὶ τῆς συγχ ως καὶ τοῦδε τοῦ σχήματος.

*) C. f. 72. 38. Τοῖς δὲ σκρινιαρίοις πρ τέθεινται *) καὶ οἱ σίτου στρατιωτικοῦ, οἱονεὶ ἀννονιακοῦ τοεστηκότες φροντίσματος· οὐχ ὅτι καὶ αὐτοὶ μέρος ἐτύγχανον τ παλαιᾶς ὄψεως τοῦ δικαστηρίου, ἀλλ' ὅτι τῶν στρατηγικ παρωθηθέντων σκρινιαρίων, καὶ τούτων συνέβη ἀποτελεσθ αι τὸν κατάλογον. Τῇ δὲ βασιλέως ἀρετῇ τὸ πρὸς ἄλλων ἐπ είας ἐξηυρῆσθαι νομισθὲν εἰς λυσιτελοῦν καλῶς διοικούμενον πεδείχθη. Τοῦ γε μὴν σιτωνικοῦ ἀνέκαθεν ὑπὸ τὴν πολιαρχ ν τελοῦντος [3], δυνάμει δὲ καὶ αὐθεντίᾳ τοῦ βδελυροῦ Καππ δόκου (περὶ οὗ μικρὸν ὕστερον ἐρῶ) ἀφαιρεθέντος, (προσδεῖ άρ ᾤετο, τοῖς κατὰ τῶν ἐπαρχιῶν ἀδικήμασιν αὐτοῦ καὶ αὐ ν τὴν βασιλέως πόλιν ὑπαγαγεῖν,) μονος Γαβριήλιος, πολ ρχῶν, ἀποκατέστησεν ἐκείνῳ τῷ δικαστηρίῳ. Πέφυκε γὰρ ὁ βα ευς, καλὸς ὢν καὶ ἐλεύθερος, ἐρυθριᾷν τοὺς γένει καὶ βίῳ αἱ φιλοτιμίᾳ ζηλοῦντας αὐτὸν κατὰ δύναμιν. Αὐτοῦ δὲ Γαβρ ίου τὴν ἀρχὴν ἀπο... μένου [4], αὖθις πρὸς τὸ μεῖζον ἡ φρον τῆς εὐθηνίας δικαστήριον ἐπανῆλθεν· ὡς δῆλον ἀντικρὺ πᾶ ἀποδειχθῆναι, ὅτι Γαβριηλίῳ κατ' ἀξίαν χαίρων ὁ βασιλεὺς ε έδωκεν. Ἔδει γὰρ αὐτὸν, ἄνδρα

1) Post ὁπωσοῦν aliquot lit æ extinctæ.
2) εὐηφενῶν: conjectura ex eliquiis literarum.
3) Cod. τελούντων.
4) Lego ἀποδεξαμένου.

contemtum vulgo adducta dignitate, quod de publico additum fuerat, cessavit : omnes autem fere, munere qualicunque fungentes, nunc cancellarii adpellantur; neque ipsi tantum, sed ii quoque, qui in provinciis pecuniam exigunt, cancellariorum sibi nomen, quo opulentorum rebus abunde potiantur, adjungunt. Hæc de perturbatione hujus quoque instituti.

38. Scriniariis vero adjuncti quoque sunt frumento militari, id est, annonarum muneri præpositi; non quod et ipsi ad antiquam judicii speciem pertinuerint, sed quoniam militaribus scriniariis sublatis, horum quoque catalogum existere contigit. Imperatoris autem virtute, quod aliorum damno repertum videatur, in commodum egregie administrari patuit. Quoniam vero, præfecturæ urbis, cui inde ab initio subjecta fuerat, potentia arbitrioque improbi Cappadocis (de quo paulo post dicturus sum) ereptam (superesse enim putabat, ut suis in provincias injuriis ipsam quoque imperatoris urbem obnoxiam redderet) solus Gabriel, præfectura urbis fungens, illi judicio restituit. Solet enim imperator, ut pote bonus et liberalis, genere vitaque et munificentia ipsum pro viribus æmulantem revereri. Ipso autem Gabriele præfectura prætorii potito, annonæ munus iterum ad majus judicium rediit : omnibus ut prorsus manifestum fuerit, imperatorem, cum Gabriele pro ejus merito delectaretur, indulsisse. Etenim necesse erat, eum, cum esset vir bonus et

ἀγαθὸν ὄντα καὶ ταῖς ἀρεταῖς ἀσύγκριτον, τὸ πλέον εὑρεῖν παρὰ βασιλεῖ τιμῶντι δικαιοσύνην τε καὶ θεοφιλίαν καὶ γένους λαμπρότητα.

39. Ὑπόλοιπον ἄρα τυγχάνει τὰς αἰτίας τῆς ἐλαττώσεως καὶ τῆς τοσαύτης τῶν πραγμάτων παραλλαγῆς ἀποδοῦναι· κᾂν εἰ τυχὸν αὐτὴν τὴν ἀρχὴν ἑαυτῆς καὶ μείζονα καὶ κλεινοτέραν τῇ βασιλέως ἀγρυπνίᾳ ἔτι καὶ νῦν ἐϛὶ συνιδεῖν· (οὐδὲ γὰρ μέλος ἐϛὶ τῆς ὅλης πολιτείας, ὃ μὴ καθόλου εἰς ὕψος τε ἅμα καὶ δύναμιν ἰσχυρὰν ὁ βασιλεὺς μετὰ καλ... [1]) ἀνέϛησε, περινοϛῶν ἅμα καὶ περιθεώμενος, μήτε τῶν ἀνέκαθεν ὑπαρξάντων αὐτῇ γνωρισμάτων, ὃ μὴ μετὰ προσθήκης τῶν ἀρετῶν ὑπολάβοι)
*) C. f. 72, p. v. ἀλλ' ὅτι [2]) ὁ χρόνος *), λυμαντικὸς ὢν κατὰ φύσιν, τὰ πολλὰ τῶν τῆς πειθομένης τῇ ἀρχῇ τάξεως χρειώδη ἅμα καὶ κόσμια ἢ παντελῶς ἔσβεσεν, ἢ τοσοῦτον ἐνήμειψεν, ὡς ἴχνος ἀμυδρὸν τῶν ποτε θαυμαζομένων τὸ λοιπὸν διασώζειν, τῆς μὲν ἀρχῆς ἐν τῇ σφετέρᾳ δυνάμει συνιϛαμένης, τῆς δὲ τάξεως, νῦν μὲν ἐκ τῶν ἐκείνης παραλλαγῶν, νῦν δὲ ἐκ τῶν οἰκείων ῥᾳθυμιῶν (εἰ μὴ θεὰς καὶ βασιλεὺς οὗτος ὁ πάντα καλὸς [3]) ἐπεκούρει) ἐγγὺς εἰς παντελῆ κατάλυσιν ὀλισθαινούσης [4]). Εἰ δέ που τυχὸν, τῷ περὶ τὴν κοινὴν ἐλευθερίαν ζήλῳ, τινὸς τῶν μὴ κατὰ σκοπὸν τῆς βασιλέως καλοκἀγαθίας τὰς ἀρχὰς διανυσάντων δριμύτερον ἠρέμα προϊὼν ὁ λόγος καθάψεται· μὴ ταῖς ἀρχαῖς αὐταῖς, ἀλλὰ τοῖς οὐ προσηκόντως ἀποχρησαμένοις αὐταῖς τὴν ἀγανάκτησιν οἱ σωφρόνως εἰς τὰ πράγματα βλέποντες ἀναγέτωσαν. Οὐδὲ γὰρ τοὺς κακοὺς ἐλέγχειν μόνον ὁ λόγος ἐτόλμησεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀγαθοὺς, εἰ καὶ μὴ κατ' ἀξίαν, ἐκόσμησεν. Οὕτω

1) Videtur fuisse καλοὺς. Conf. III, 32, μετὰ Ῥοδανὸν, et III, 76, μετὰ τὸν αὐτὸν ὕπαρχον.

2) ἀλλ' ὅτι: conjectura ex reliquiis literarum.

3) Cod. καλῶς.

virtutibus incomparabilis, apud imperatorem justitiam et sanctitatem et generis splendorem honorantem plus valere.

39. Restat igitur, ut causas imminutionis tantæque rerum commutationis exponamus: quamvis forte ipsum magistratum et majorem sese imperatoris vigilantia et clariorem etiamnum est videre: neque enim pars est totius reipublicæ, quam non in universum ad fastigium simul firmamque potentiam imperator cum bonis extulerit, circumiens una circumspiciensque; neque ullum antiquorum ejus ornamentorum, quod non additis virtutibus restituerit. Sed enim tempus, natura sua nocens, plurima adparentis magistratui officii utilia simul et decora aut penitus extinxit, aut tantum immutavit, ut admirabilium quondam obscurum nunc vestigium conservet, stante quidem sua magistratui potestate, officio autem, modo ex ejus immutationibus, modo ex adparitorum ignavia (nisi deus et hic in omnibus egregius imperator opem ferant) pæne funditus pereunte. Sicubi vero, communis libertatis studio, eorum aliquem, qui non secundum propositum generosi imperatoris magistratibus præfuerunt, acerbius forte, placide progrediente enarratione, incusavero; non ipsis magistratibus sed iis male abusis sapientes rerum æstimatores indignationem tribuant. Neque enim tantummodo malos accusare ausus sum, sed et bonos, etsi non pro meritis, ornavi. Sic quippe

4) Cod. ὀλισθενούσης.

γὰρ ὑβρίζειν μὲν τὴν ἐλευθερίαν, καὶ σπαράττειν τοὺς ὑπηκόους οἱ τὸν ὅρον τῆς ἀρχῆς ἀγνοοῦντες ἐντραπήσονται, οἵ τε ζηλοῦντες τὴν βασιλέως πρᾳότητα καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἀρετὰς αὐτοὺς 1) ὀξεῖ τῷ δρόμῳ σπουδάσουσι. Καιρὸς δὲ ἄρα τὴν ἀφήγησιν διελθεῖν, καὶ τὰς αἰτίας εἰπεῖν, ὧν ἕνεκα τὰ τῆς τάξεως ἐπὶ τοσαύτην ἐναλλαγὴν κατηνέχθη.

40. Κωνσταντίνου, ὥσπερ ἔφην, μετὰ τῆς τύχης τὴν Ῥώμην ἀπολιπόντος, καὶ τῶν δυνάμεων, ὅσαι τὸν Ἴστρον ἐφρούρουν, ἐπὶ τὴν κάτω Ἀσίαν ψήφῳ τοῦ βασιλέως διασπαρεισῶν, Σκυθίαν μὲν καὶ Μυσίαν, καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνων φόρους ἐζημιώθη τὸ δημόσιον, τῶν ὑπὲρ Ἴστρον βαρβάρων, μηδενὸς ἀνθισταμένου κατατρεχόντων τὴν Εὐρώπην· τῶν δὲ πρὸς τὴν Ἕω δασμοῖς 2) οὐ
*) C. f. 73. μετρίως βαρηθέντων 3), ἀνάγκη γέγονε τὸν ὕπαρχον μηκέτι *) μὲν τῆς αὐλῆς καὶ τῶν ἐν ὅπλοις ἄρχειν δυνάμεων 4), τῆς μὲν τῷ λεγομένῳ μαγίστρῳ παραδοθείσης, τῶν δὲ τοῖς ἄρτι προελθοῦσι στρατηγικοῖς 5) ἐκτεθεισῶν, ἀλλ' οὖν 6) ὕπαρχον τῆς ἀνατολῆς χρηματίζειν. Διεσύρη δὲ οὐδὲν ἧττον θανατῶσα καθ' ἑκάστην ἡ τῆς ἀρχῆς δυναστεία ἄχρι τῆς Ἀρκαδίου, τοῦ πατρὸς Θεοδοσίου τοῦ νέου, βασιλείας· ἐφ' οὗ συμβέβηκε Ῥουφῖνον, τὸν ἐπίκλην ἀκόρεστον, ὃς ἦν ὕπαρχος αὐτῷ, τυραννίδα μελετήσαντα, τοῦ μὲν σκοποῦ ὑπὲρ λυσιτελείας τῶν κοινῶν ἐκπεσεῖν, εἰς βάραθρον δ' ἀχανὲς τὴν ἀρχὴν καταῤῥίψαι. Αὐτίκα μὲν γὰρ ὁ βασιλεὺς τῆς ἐκ τῶν ὅπλων ἰσχύος ἀφαιρεῖται τὴν ἀρχὴν, εἶτα τῆς τῶν λεγομένων φαβρικῶν, οἱονεὶ ὁπλοποιϊῶν, ἐξουσίας, τῆς τοῦ δημοσίου δρόμου φροντίδος, καὶ τῆς ἑτέρας αὐθεντίας·

1) Lego αὐτοῦ.
2) Cod. δασμῶν, sed II, 10, δασμοῖς.
3) II, 10, βαρυνθέντων.
4) Cod. δυναμένων, sed II, 10, δυνάμεων.
5) Lego στρατηγοῖς, ut II, 10.

insultare libertati, et dilacerare cives, qui modum imperii ignorant, erubescent; et qui imperatoris mansuetudinem æmulantur, ad reliquas etiam ejus virtutes citato gradu contendent. Tempus itaque est, enarrationem persequi, causasque, ob quas tanta officii mutatio extitit, referre.

40. Constantinus postquam, ut dixi, cum fortuna Romam reliquit, et quot Istrum custodierant copiæ, decreto imperatoris per Asiam inferiorem sparsæ sunt, Scythiam Mysiamque et illarum vectigalia ærarium amisit, barbaris, qui ultra Istrum habitabant, Europam, nullo resistente, incursantibus: Orientis autem populis tributis haud mediocribus oneratis, necesse fuit, præfectum prætorio aulæ et copiis,(quarum illa magistro, quem vocant, hæc strategis nuper creatis traditæ,) non amplius præesse, sed præfectum Orientis adpellari. Neque minus potestas magistratus, morti in dies propior, ad Arcadii, patris Theodosii junioris, imperium dilacerata est; sub quo Rufinus, cognomine insatiabilis, quo præfecto prætorii ille utebatur, tyrannidem meditatus, a proposito quidem, bono reipublicæ, aberravit, in barathrum autem immane magistratum præcipitavit. Namque imperator continuo potentiam ab armis magistratui adimit; deinde fabricarum, ut vocant (id est, armorum conficiendorum), potestatem, cursus publici curam, aliamque auctoritatem; quibus magisterium

6) ἀλλ' οὖν. Cod. ἄλλων.

δι' ὧν τὸ λεγόμενον συνέστη μαγιστήριον. Ὡς δὲ [1]) δύσεργον ἦν, ἀποτρέφειν [2]) μὲν τὸν ὕπαρχον ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας τοὺς δημοσίους ἵππους καὶ τοὺς αὐτοῖς ἐφεστῶτας, ἑτέρους δὲ κεκτῆσθαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἐξουσίαν καὶ διοίκησιν· νόμος ἐτέθη θεσπίζων, ἀντέχεσθαι μὲν τὸν ὕπαρχον τῆς τοῦ δημοσίου δρόμου φροντίδος, τὸν πρῶτον μὲν [3]) τῶν φρουμενταρίων (πρίγκιπα αὐτὸν σήμερον τοῦ μαγίστρου καλεῖσθαι συμβαίνει) παρεῖναι διὰ παντὸς τῷ δικαστηρίῳ τοῦ τῶν πραιτωρίων ὑπάρχου, καὶ πολυπραγμονεῖν, καὶ τὰς αἰτίας ἐξερευνᾷν, ὧν ἕνεκα πολλοί, ποριζόμενοι παρὰ τῆς ἀρχῆς τὰ λεγόμενα συνθήματα, τῷ δημοσίῳ κέχρηνται δρόμῳ (ταύτῃ καὶ κουριῶσος ὠνομάσθη (ἀντὶ τοῦ, περίεργος), καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες, ὅσοι κᾂν ταῖς ἐπαρχίαις τοῖς δημοσίοις ἐφεστήκασιν ἵπποις), προϋπογράφοντος τοῖς ἐπὶ τῷ δρόμῳ συνθήμασι καὶ τοῦ λεγομένου μαγίστρου. Ὅτι δὲ οὕτως,
*) C. f. 73, p. v. αὐτῆς δυνατὸν *) ἀκοῦσαι τῆς διατάξεως, ἐν μὲν τῷ παλαιῷ Θεοδοσιανῷ κειμένης, ἐν δὲ τῷ νεαρῷ παροφθείσης.

41. Οὕτως οὖν ὥσπερ δι' ὑποβάθρων [4]) τινῶν καταφερομένης τῆς ἀρχῆς, τοὺς μὲν στρατιωτικοὺς καταλόγους ἔταξεν ἡ βασιλεία ὑπὸ τοῖς τότε καλουμένοις κόμησιν, ἢ στρατηγοῖς, τὰς δὲ ἐν τῷ παλατίῳ τάξεις ὑπὸ τῷ πρωτεύοντι τῶν δυνάμεων τῆς αὐλῆς· ὃν καὶ αὐτὸν ἄρχοντα οὐ μικρόν, καθάπερ τοὺς λεγομένους στρατηλάτας, αἱ τῆς ἐπαρχότητος ἐλαττώσεις ἀπετέλεσαν· τὰ γὰρ πολυτελῆ τῶν οἰκοδομημάτων καταλυόμενα πολλοῖς ἐπαρκεῖ πρὸς οἰκοδομήν. Καὶ ἕως μὲν τοὺς βασιλέας ἐπεξιέναι δι' ἑαυτῶν τοῖς πολέμοις συνέβαινεν, εἶχέ τινα ἡ ἀρχή, εἰ καὶ μὴ τοσαύτην, πλὴν ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας ἰσχύν τε καὶ δύναμιν· ἐξότε δὲ [5]) συνέβη τελευταῖον Θεοδόσιον νέον κομιδῇ τῆς

1) Ὡς δέ. Cod. ὥστε, sed II, 10, ὡς δέ.
2) Cod. ἀποστρέφειν.
3) Vide II, 10.

quod vocant, conflatum est. Verum cum incommodum esset, præfectum prætorio equos publicos iisque præpositos in provinciis sustentare, aliorum autem sub potestate eos administrationeque esse : lex data est, ut cursus publici curam præfectus prætorio retineret quidem ; primus tamen frumentariorum (principem magistri eum hodie vocant) in auditorio ejus semper adesset, et cuncta curiose investigaret, causasque inquireret, cur multi, impetratis a præfecto prætorio synthematis, cursu publico utantur (unde etiam curiosus dictus est, neque ille solus, sed quicunque equis publicis in provinciis præpositi) ; utque synthemata ad cursum et magister, isque primus subscriberet. Quod ita esse, ipsa constitutio docet, in vetere codice Theodosiano exstans, in novo autem prætermissa.

41. Sic igitur tanquam per gradus labente magistratu, militaribus catalogis imperator, quos comites tum vocabant, sive duces, officiis autem palatii principem aulicarum copiarum præfecit : quem ipsum magistratum haud parvum, sicuti στρατηλάτας quos vocant, præfectura imminuta reddidit : quippe magnifica ædificia dissoluta, multis ad ædificandum sufficiunt. Ac dum imperatores ipsi bella obiere, habuit quandam magistratus, etsi non tantam, majorem tamen, quam ceteri omnes, potentiam atque auctoritatem : ex quo autem Theodosius postremus imperium ad-

4) Cod. ὑποβαραθρων, sed II, 11, ὑποβάθρων.
5) δὲ addidi e II, 11.

βασιλείας ἐπιλαβέσθαι, καὶ κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς νομοθεσίαν μὴ συγχωρεῖσθαι τοῖς πολεμίοις παρεῖναι, καὶ τούτου νόμῳ γενικῷ κωλυθέντος, ἀπολέγοντι βασιλεῖ Ῥωμαίων ὁρμᾶν ἐπὶ πόλεμον· εἰκότως τοῖς μὲν ϛρατηγοῖς τὰ τῶν πολέμων, τῷ δὲ μαγίϛρῳ τὰ τοῦ παλατίου γέγονε χώρα· ὡς μηδὲν ἕτερον ἔχειν τὸ λοιπὸν τὴν ἐπαρχότητα ἢ μόνον τὴν ἐπὶ ταῖς δαπάναις φροντίδα, ἣν [1] εἰκός [2] ἐϛι γενέσθαι κατὰ τὸ ἀναγκαῖον, περί τε τοὺς ἐξ αὐτῆς παραφυομένους ἄρχοντος, καὶ περὶ ἐκείνους γε μὴν, ὧν αὐτοὶ δῆθεν ἐτάχθησαν ἄρχειν.

42. Εἰ δέ τις καὶ τοὺς ἐκ τῶν προῤῥήσεων ϛοχασμοὺς, οὓς [3] τινες καλοῦσι χρησμοὺς, ἐν ἀριθμῷ λόγων παραλαβεῖν ὑπομένοι, πέρας ἔλαβε τὰ Φωντηΐῳ τῷ Ῥωμαίῳ ῥηθέντα ποτέ. Φησὶ γὰρ ἐκεῖνος, καὶ ϛίχους τινὰς δοθέντας δῆθεν Ῥωμύλῳ ποτὲ πατρίοις ῥήμασιν ἀναφέρει, τοὺς ἀναφανδὸν προλέγοντας, τότε Ῥωμαίους τὴν τύχην ἀπολείψειν [4], ὅτε αὐτοὶ τῆς πατρίου
*) C. f. 74. φωνῆς ἐπιλάθωνται *). Καὶ τὸν μὲν λεγόμενον χρησμὸν τοῖς περὶ μηνῶν γραφεῖσιν ἡμῖν ἐντεθείκαμεν. Πέρας δὲ μᾶλλον ἔσχε τὰ τοιαῦτα μαντεύματα. Κύρου γάρ τινος Αἰγυπτίου, ἐπὶ ποιητικῇ ἔτι καὶ νῦν θαυμαζομένου, ἅμα τὴν πολίαρχον, ἅμα [5] τὴν τῶν πραιτωρίων ἐπαρχότητα διέποντος, καὶ μηδὲν παρὰ τὴν ποίησιν ἐπιϛαμένου, εἶτα παραβῆναι θαῤῥήσαντος τὴν παλαιὰν συνήθειαν, καὶ τὰς ψήφους Ἑλλάδι φωνῇ προενεγκόντος, σὺν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καὶ τὴν τύχην ἀπέβαλεν [6] ἡ ἀρχή. Νόμον γὰρ αὐτιγράφειν [7] ὁ βασιλεὺς ἀνεπείσθη πάσης ἀφαιρούμενον ἐξουσίας τὴν ἐπαρχότητα· ἡ γὰρ ἄρτι καὶ κουφίσαι ὅρους [8], καὶ σι-

1) Lego ἅς.
2) Cod. εἰκῶς, sed II, 11, εἰκός.
3) Lego ἅς.
4) Cod. ἀπέλειπεν, sed II, 12, ἀπολείψειν.
5) ἅμα addidi e II, 12.

modum adolescens capessivit, patris lege, quo minus contra hostes iret, impeditus, generalique lege in bellum proficisci prohibiti sunt imperatores Romani; ut necesse erat, quæ ad bella pertinent, ducum, quæ ad palatium, magistri provincia fuere: ut nihil aliud præfectura habeat, nisi solam sumtuum administrationem, qui, ut perspicuum est, cum in obvias necessitates, tum in magistratus ex illa, ut dixi, ortos, adeoque in eos, quibus hi præfecti sunt, impenduntur.

42. Quod si quis et conjecturas e prædictionibus, quæ oracula a nonnullis vocantur, rationum in numero habere non recuset: exitum habuere a Fonteio, Romano, quondam dicta. Ait enim ille, et versus quosdam, Romulo scilicet olim datos, patrio sermone refert, aperte prædicentes, tum Romanos fortunam derelicturam, cum ipsi patriæ linguæ obliti fuissent: quod oraculum (ut vocant) nostro de Mensibus tractatui inseruimus. Exitum vero utique hæc vaticinia habuere. Quippe postquam Cyrus quidam, Ægyptius, quem ob poesin etiamnum admirantur, præfectura urbis et prætorii simul fungens, neque aliud quidquam præter poesin sciens, veterem consuetudinem transgredi ausus est, decretaque Græco sermone protulit; cum Romana lingua fortunam quoque magistratus amisit. Legem enim autographam ferre persuasus

6) ἀπέβαλεν addidi e 11, 12.

7) Cod. αὐτιγάρφειν.

8) Lego φόρους.

τήσεις καὶ φῶτα καὶ θέας καὶ ἀνανεώσεις ἔργων αὐθεντοῦσα ταῖς πόλεσιν ἐπιδοῦναι, οὐκ ἤρκεσε τὸ λόγιον [1]), οὐδὲ ἐτόλμησε μικρᾶς γοῦν τινος παραψυχῆς ἐκ τῶν δημοσίων μεταδοῦναί τινι. Ὁ δὲ καθ' ἡμᾶς Δημοσθένης, ὃς καὶ αὐτὸς ὕπαρχος ἦν, οὐδὲ μετὰ κέλευσιν τῆς βασιλείας, γραμμάτων χωρὶς, εἰ μὴ πραγματικῶς [2]) εἰργήσατο [3]) νόμος, ἄδειαν ἔχειν τὴν ἐπαρχότητα ἐπιδοῦναι τοῖς ὑπηκόοις, κατεπράξατο, μὴ μόνος αὐτὸς εὖ ποιῆσαι τοὺς ὑποτελεῖς παραφυλαξάμενος, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις τὸ λοιπὸν ἀποκλείσας. Τῆς δὲ ἀρχῆς ἤδη καὶ αὐτὴν τὴν ἐπὶ πόλεων ὄψιν [4]) ζημιωθείσης, ἠκολούθησε τοῖς τὰς δίκας λέγουσιν ἐκκλήτοις εὐτελίσαι τὸ δικαστήριον, παρὰ [5]) τὸ πάντη κεκωλυμένον. Καὶ νόμῳ τοῦτο [6]) διωρίσθη· οὐ γὰρ ὑπέμεινεν ἡ βασιλέως πρᾳότης τοῖς δικαζομένοις τὴν ἀπὸ τῆς ἐφέσεως περικόπτειν ἐλπίδα, ἣν προθεωροῦντες οἱ δικάζοντες, ἴσως ἀδεκάστως εἰς τὰ πράγματα εἰσβλέψουσι. Τοσαῦτα περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπιδακρύσας φημί.

43. Κωλύσει δὲ οὐδὲν, ὥσπερ ἐν ὑποτυπώσει μνησθῆναι τῆς κατὰ μικρὸν ἐλαττώσεως· οὐ γὰρ ἄν τις ἐπιδείξει σαφῶς
*) C. f. 74, p. v. τὴν ἀφαίρεσιν, μὴ προαριθμησάμενος ταῦθ' ἅπερ ὄντα *) τὸ πρὶν ὕστερον ἀφῃρέθη. Μετὰ γοῦν Θεοδόσιον καὶ Μαρκιανὸν τὸν μέτριον ἐλθὼν ὁ Λέων, καὶ τὸν πλοῦτον εὑρὼν, ὃν Ἀττίλας ὁ τῆς οἰκουμένης πολέμιος λαμβάνειν ἔμελλεν (ἦν δὲ ὑπὲρ τὰς χιλίας ἑκατοντάδας τοῦ χρυσίου λιτρῶν), ὀγκωθεὶς τῇ δυνάμει,

1) Lego λοιπόν.
2) Lego πραγματικός.
3) Cod. ἠργήσατο; sed III, 57, modo usitato ἀπειργάσατο.
4) Malim ἔποψιν.
5) παρὰ-διωρίσθη. Dubito an recte verterim.
6) Cod. τούτω.

est imperator, omni magistratum potestate spoliantem. Nam qui nuper et tributa levandi, et victum et lumina et spectacula operumque refectiones civitatibus concedendi potestatem habuisset, non habuit deinde, neque ausa est vel parvum quoddam solatium de publicis cuiquam dare. Noster vero Demosthenes, qui et ipse præfectus prætorio erat, ut ne post jussionem imperatoris quidem, sine literis præfectura, nisi si pragmatica lex dedisset, licentiam haberet civibus largiendi, effecit, non ipse tantum, ne civibus bene faceret, cavens, verum alios quoque in posterum impediens. Ipsa autem urbium moderatione jam adempta magistratui, deinceps per electos causarum actores elevatum est judicium, contra quod omnibus modis prohibitum. Atque id lege temperatum est : neque enim sustinuit imperatoris mansuetudo, litigantibus spem ab adpellatione imminuere, quam prævidentes judices, integre fortasse res intuebuntur. Hæc de magistratu collacrymans commemoro.

43. Nihil autem impediet, quominus paulatim progressæ imminutionis quasi imaginem quandam exprimamus : nec enim imminutionem perspicue ostenderit, nisi qui prius, quæ olim fuere, posteaque erepta sunt, enumeraverit. Post Theodosium igitur prudentemque Marcianum secutus Leo, cum divitias, queis Attalus, orbis terrarum hostis, potiturus erat (erant autem super centum auri librarum millia), invenisset; potentia inflatus,

ἔγνω Βανδήλοις, ἔθνει Γερμανικῷ [1]), ἀπὸ [2]) τῆς ἀρκτῴας ἐπὶ τὰς Ἱσπανίας διὰ τοῦ Πυρηναίου, ἐνσκήψαντι τῇ Λιβύῃ, πολεμεῖν. Μυρίαις οὖν ναυσὶ μακραῖς, ἃς καλοῦσι λιβύρνας, ἐπιςήσας ςρατὸν, οἷον ὁ μακρὸς ἀπεθαύμασε [3]) χρόνος, εἰς ἐσχάτην ἀπορίαν περιέςησε τὴν ἀρχὴν, ἀποτείνων αὐτὴν, καὶ βιαζόμενος καὶ [4]) δαπάνην τεσσαράκοντα μυριάσιν ἀνδρῶν, πρὸς μάχην διαπόντιον καὶ γῆς ἀλιμένοις [5]) ὅρμοις ὠχυρωμένην [6]) δυσχωρίαν καὶ βαρβάρων ὑπὲρ λόγον πλουτούντων δύναμιν, ἀρκεῖν. Ἀνάλωται γὰρ περὶ τὸν κακοδαίμονα πόλεμον ἐκεῖνον, Βασιλίσκου τῶν δεινῶν ἡγησαμένου, χρυσίου μὲν λιτρῶν μυριάδων 7) ἓξ πρὸς πεντακισχιλίας, ἀργύρου δὲ χιλιας [8]) λιτρῶν ἑπτακόσιαι, ἵππων δὲ καὶ ὅπλων καὶ ἀνδρῶν τοσοῦτον, ὅσον ἄν τις τῷ παντὶ χρόνῳ ἐλλείπειν 9) καλῶς ἀφορίσεται [10]).

44. Καὶ μετὰ ταῦτα πάντα ναυάγιον τῆς ὅλης πολιτείας. Οὐ γὰρ ἀρκέσαντος τοῦ δημοσίου χρήματος, καὶ ὅσον ἦν ἴδιον τῇ βασιλείᾳ, πάντα τὰ τῶν ςρατιῶν πληρώματα ταῖς ἀςοχίαις ἐναπώλετο τοῦ πολέμου· καὶ ἵνα μὴ μακρηγορῶ, ἐξ ἐκείνου τοῦ συμπτώματος οὐκέτι τὸ ταμιεῖον ἐπήρκεσεν ἑαυτῷ, ἀλλὰ προσδαπανᾷ τοῖς πράγμασι πρὸ καιροῦ τὰ μήπω ἐν ἐλπίδι, ἤγουν [11]) τοῖς ὑποτελέσιν ὄντα· ὡς ἀπέραντον εἶναι τὴν ἀπορίαν τοῦ δημοσίου. Ἐπιλείποι δ' ἂν ἡμᾶς ὁ χρόνος, εἰ τὰς ὑπὸ Λέοντι πεσούσης τῆς πολιτείας ἀπαριθμησώμεθα συμφορὰς, τῶν τότε

1) Cod. γερμανικῶς.
2) ἀπὸ - Πυρηναίου. Patet aliquid excidisse.
3) Lego οὐκ ἀπεθαύμασε.
4) καὶ delendum censeo.
5) Cod. ἀλιμμένοις.
6) Lego ὠχυρωμένης.
7) Lego μυριάδες - πεντακισχιλίαις.
8) Lego χιλιάδες.

Vandalis, nationi Germanicæ, quæ a Septentrione in Hispanias per Pyreneum montem transgressa, Libyam invaserat, bellum inferre decrevit. Itaque cum decem millia navium longarum, quas liburnas vocant, exercitu, qualem nulla ætas mirata est, implesset, magistratum ad incitas redegit, intentum coactumque quadringentis hominum millibus, trans mare contra terræ importuosis sinubus defensæ difficultatem et barbarorum mirum quantum opulentorum potentiam dimicaturis, sumtum sufficere. Insumta quippe fatali illi bello, Basilisco malorum duce, auri sexaginta quinque, argenti autem septingenta librarum millia, equorum vero armorumque et hominum tantus numerus, quantum omni ævo interiisse quis jure negaverit.

44. Et post hæc omnia naufragium totius reipublicæ. Nam cum non sufficeret pecunia publica, quantumque privatæ erat imperatori, omnia exercituum complementa belli cladibus una perierunt: ac ne longus sim, ex illo casu ærarium haud amplius suffecit, sed ante tempus, quæ nondum in spe, id est, collatoribus sunt, in rempublicam impendit: ut infinita sit ærarii angustia. Tempus autem, opinor, nos deficiat, lapsæ sub Leone reipublicæ clades si enarremus, domesticis tum

9) Lego ἐκλιπεῖν.
10) Cod. ἀφορήσεται.
11) Cod. ἦγον.

οἶκοι κακῶν, τῶν ἐν μέσῳ πυρὶ δαπανηθέντων, συνέμιξαν 1) *) C. f. 75. τῶν *) τότε πολέμων τὸ δυςυχὲς καὶ ἄλλων μυρίων ἀτυχημάτων· ὡς αὐτὸν ἐκεῖνον, τὸν βασιλέα, λέγω, τοῖς οἰκείοις κακοῖς ταραττόμενον, μὴ μόνον τὴν αὐλὴν ἀπολιπεῖν, φασμάτων αὐτὸν 2), ὥσπερ Ὀρέςην ἄνανδρον, ἐνοχλούντων ἑτέρωθι διαιτᾶσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν δὲ τὴν πάγχρυσον ἀπολιπεῖν διασκέψασθαι ἀπολεῖ 3), καὶ εἰς τοιαύτην βασιλείαν μετατρέψαι, εἰ μὴ θεὸς τοῦθ' ὁ δέδωκε τῇ πόλει, διεσώσατο κράτος.

45. Καὶ Λέων μέν ποτε ἀπηλλάττετο· ἡ δὲ ἀρχὴ τοῖς ἐκείνου κατακλυσμοῖς ἐβυθίζετο, Ζήνωνος ἔνθεν τὸ τοῦ κηδεςοῦ 4) κράτος ὑπεξελθόντος. Δειλὸς δὲ ἦν, μᾶλλον δὲ δείλαιος, καὶ τοὺς πολέμους ἀπηργυρίζετο, μηδὲ ἐν εἰκόσι μάχην ὑπομένων ὁρᾷν 5), καὶ συνώθει τὸν ὕπαρχον χρυσίῳ πολλῷ τὴν εἰρήνην ὠνεῖσθαι, αὐτὸς περὶ δημεύσεις καὶ ὄλεθρον τῶν ἐν τέλει τῆς πολιτείας ἀγρυπνῶν. Ἔσχε δὲ ὁμῶς καὶ αὐτὸς ἀναίσιον πέρας. Τοσούτων κακῶν ἐπιχεθέντων τῇ πρόσθεν εὐδαίμονι τῶν ἀρχῶν, ἡ τύχη βραχύ τι, γνήσιον δὲ γελῶσα, τὸν Ἀναςάσιον θανατῶσιν 6) ἐπέςησε τοῖς ὑπηκόοις· ὃς διὰ πάσης ἦλθεν ὁδοῦ τὴν ἔνδειαν τῶν κοινῶν ἀποτίσασθαι, καὶ δίκην οἰκοδεσπότου τινὸς τοὺς φόρους, ὅσοι σώζεσθαι δύναιντο, ταῖς ἀληθείαις ταῖς δαπάναις προσαρμόσας, καὶ λογισμοὺς ἀπῄτει τῶν δαπανῶν, καὶ δικαίως ἐτίθετο, τὴν ἀμετρίαν διαφεύγων· ὥσπερ 7) ὁ Νέρων ποτὲ, καὶ εἴ τινες ἐκεῖνον ζηλώσαντες, δαπάνας μὲν ἀμέτρους ἐποιήσαντο, λογισμοὺς δὲ μέχρι μνήμης ἢ λαβεῖν πρὸς τῆς ἐπαρχότητος, ἢ

1) τῶν-κακῶν-συνέμιξαν. Legendum, ni fallor, τοῖς-κακοῖς-συμμίξαν.

2) Cod. τὸν. 3) Lego ἀπωλείᾳ.

4) Cod. κηδετοῦ. 5) Cod. θρᾶν.

6) Cod. θανατωσεν.

7) Lego οὐχ ὥσπερ.

malis, media urbis parte igne consumta, mixtam bellorum infelicitatem aliorumque innumerarum calamitatum : ut ipse ille, imperator, inquam, suis perturbatus malis, non modo, aula relicta, spectris quasi ignavus Orestes exagitatus, alibi habitaverit, verum ipsam quoque auream civitatem exitio relinquere cogitaverit, unusque tantam imperii sedem evertisset, ni deus, quod dedit urbi imperium, conservasset.

45. Et Leo quidem aliquando esse desiit : at præfectura concitatis ab eo inundationibus submersa est, Zenone deinde soceri imperium tenente. Erat autem timidus, seu potius miser, et bella pecunia redimebat, ne in imaginibus quidem pugnam sustinens videre, præfectumque multo auro pacem mercari cogebat, ipse bonis publicandis et principum in republica virorum exitio intentus. Habuit vero et ipse pariter infelicem exitum. Tantis malis submerso felici quondam magistratu, fortuna, paulisper quidem, sed sincere arridens, Anastasium moribundis civibus præposuit : qui ut publicæ inopiæ mederetur, nullam non iniit rationem, et more patrisfamilias cujusdam tributa, quanta servari poterant, sumtibus re ipsa accommodans, rationes sumtuum et exigebat, et juste reddebat, immodicum fugiens; neque quemadmodum Nero olim, et si qui eum æmulati, sumtus quidem immodicos fecere, rationes autem mentione tenus aut accipere a præfecto aut ei reddere non sunt dignati, flumina, vel

πρᾶξαι πρὸς αὐτὴν ἠξίωσαν [1]), ποταμοὺς, ἢ τάχα θάλασσαν ὅλην βλύζειν αὐτοῖς τὸ χρυσίον οἰόμενοι.

46. Νέμασα [2]) δ᾽ οιμως ἡ τύχη, καὶ σκοπῷ διοικήσεως τὰ νεῦρα παρέλυσε τῆς πολιτείας. Τῶν γὰρ βουλευτικῶν συϛημάτων διοικούντων τὰς πόλεις *) καὶ τὸν ϛρατιώτην ἀποτρεφόντων, καὶ ἀληθῶς πολιτευομένων, τοῖς πράγμασι Μαρῖνός τις ἐκ τῶν λεγομένων σκρινιαρίων τῆς ἑῴας διοικήσεως παρεισδὺς ἐντέχνως, τῷ βασιλεῖ ἀναπείθει [3]), πᾶσαν αὐτῷ τὴν πολιτείαν, διαψηφίσαντι [4]) τοὺς φόρους, καταπιϛεῦσαι, ὁμολογήσας χρυσίον τῷ βασιλεῖ περιποιεῖν. Φιλοκερδὴς δὲ ἠρέμα ἐτύγχανεν ἐκεῖνος, οἷα Ταυλάντιος καὶ Ἐπιδάμνου τῆς Ἰλλυρίδος (Δουῤῥάχιον αὐτὴν Κρῆτες, ἀποικησαν [5]) ἐκεῖ, προσηγόρευσαν, ἀπὸ Δουῤῥάχου, τότε βασιλεύοντος Κρητῶν, ὡς [6]) ὁ Ῥωμαῖος Λουκανὸς ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν ἐμφυλίων φησίν, οἱ [7]) Κορκυραῖοι, Κορινθίων ἄποικοι κατὰ τὸν συγγραφέα). Καὶ πολὺς ἦν λόγος ἀπληϛίας κατηγορῶν τὸν Ἀναϛάσιον· ὡς καὶ ἐλεγείας [8]) τινὰς ἐπὶ τοῦ ἱπποδρομίου ἀνατεθῆναι πρὸς τοῦ δήμου κατ᾽ αὐτοῦ, εἰκόνος αὐτῷ σιδηρᾶς ἐπὶ τοῦ ἱπποδρόμου ἀνατεθείσης. Οἱ δὲ ϛίχοι τοῦ λεγομένου παρὰ μὲν Ῥωμαίοις φαμώσου, καθ᾽ ἡμᾶς δὲ βλασφημίας, ὧδε·

*) C. f. 75, p. v.

Εἰκόνα σοὶ, βασιλεῦ κοσμοφθόρε, τήνδε σιδήρου
Στήσαμεν [9]), ὡς χαλκῆς οὖσαν ἀτιμοτέραν,

1) Lego οὐκ ἤξιωσαν.
2) Lego νείμασα δ᾽ ὠμῶς. 3) Cod. ἀναπείθειν.
4) Conf. III, 49, ἀπεμπολῶν. 5) Lego ἀποικήσαντες.
6) ὡς - φησίν. Lucanus II, v. 610, de Brundusio : *Urbs est Dictæis quondam possessa colonis*, etc. Hæc Lydus de Epidamno poetam dixisse putavit, eidemque, quod aliunde acceperat de nomine hujus urbis, attribuit.
7) Lego ἢ. Conf. II, 3, οἷς, et III, 22, οἱ. Κορκυραῖοι refertur

totum forte mare aurum sibi profundere arbitrantes.

46. At fortuna crudeliter dominata specie quoque administrationis nervos reipublicæ solvit. Nam cum curialia collegia civitatibus præessent, ac militem sustentarent, vereque rempublicam moderarentur, Marinus quidam e scriniariis, ut vocant, orientalis diœcesis, cum se callide rebus insinuasset, imperatori persuadet, ut totam sibi rempublicam, tributa vendituro, credat, aurum se imperatori conciliaturum pollicitus. Erat autem ille lucri paulo amantior, ut pote Taulantius, et Epidamno, Illyriæ civitate, oriundus (Durrhachium eam Cretenses, qui coloni illuc venerant, a Durrhacho, tum Cretensium rege, adpellarunt, ut ait Lucanus, Romanus, in libro secundo de bello civili : vel Corcyræi, Corinthiorum colonia secundum historicum). Incusabantque vulgo Anastasium insatiabilis avaritiæ : adeo, ut disticha quædam in eum in Hippodromo populus suspenderit, cum ferrea ei imago in illo posita fuisset. Versus autem famosi (ut Romani vocant, quam nos blasphemiam) hi sunt :

Imaginem tibi, imperator mundum destruens, hancce e ferro
Posuimus, ut ænea viliorem,

ad προσηγόρευσαν, κατὰ τὸν συγγραφέα tantum ad Κορινθίων ἄποικοι.

8) Lego ἐλεγεῖά τινα, id est disticha; neque enim elegiæ sunt, de quibus loquitur Lydus, neque, ut e sequenti sensu patet, ita intelligi voluit. 9) Anthologia : Ἄνθεσαν, ὡς χαλκοῦ πολλὸν ἀτιμοτέρην. Et χαλκῆς melior mihi videtur lectio, quam χαλκοῦ, et οὖσαν melior, quam πολλόν.

Ἀντὶ φόνου, πενίης τ' 1) ὀλοῆς, λιμοῦ 2) τε καὶ ὀργῆς,
Ἡ πάντα φθείρεσει 3) φιλοχρημοσύνη.
Γείτονα 4) δὲ Σκύλλης ὀλοὴν ἀνέθεντο Χάρυβδιν,
Ἄγριον ὠμηςὴν 5) τοῦτον Ἀναςάσιον.
Δείδιθι καὶ σὺ, Σκύλλα, τεαῖς φρεσὶ, μή σε καὶ αὐτὴν
Βρώξῃ, χαλκείην δαίμονα κερματίσας.

Διαβάλλονται γὰρ πρὸς τῶν ἀρχαίων οἱ τὴν Εὐρώπην οἰκοῦντες σχεδὸν ἅπαντες ἐπὶ φιλαργυρίᾳ, ἅμα κερδαίνοντες, ἅμα δαπανῶντες τὰ περιγινόμενα αὐτοῖς, οἱ δ' Ἠπειρῶται μαλιςα, Σύρων ὄντες ἄποικοι, ὡς ὁ Πολέμων ἐν πέμπτῃ ἐξηγήσεων 6) τῆς κατὰ Λουκανὸν τὸν Ῥωμαῖον ἐμφυλίων 7) συγγραφῆς ἀπεφήνατο. Ὅθεν καὶ Παλαιςήνη 8) πρὸς τῶν ἀρχαίων καλεῖται, ἐν 9) ᾗ Ἡρώδης ποτὲ πρὸς τιμῆς Αὐγούςου Νικόπολιν ἐδείματο τὴν *) πόλιν, παρὰ Λευκάτην καὶ τὸν Ἄκτιον κόλπον, ὅπου Κλεοπάτραν μετ' Ἀντωνίου παρεςήσατο.

*) C. f. 76.

47. Ἦν μὲν οὖν τοιοῦτος ὁ βασιλεύς· τὰ δὲ ἄλλα συνετὸς καὶ πεπαιδευμένος, ἐπιεικής τε ἅμα καὶ δραςήριος, μεγαλόδωρός τε καὶ κρείττων ὀργῆς· ἐρυθριῶν τε τοὺς λόγους, ὡς καὶ πλήρωμα χρόνου καὶ βαθμὸν τοῖς τῶν λόγων διδασκάλοις βουληθέντα παρασχεῖν, ταῖς αὐτῶν διχονοίαις ἐμποδισθῆναι· πέφυκε

1) Cod. δὲ ὀλοῆς.

2) Cod. λοιμοῦ. Præfero lectionem Anthologiæ, sequentibus magis congruentem; quippe vero similius est avaritiam hoc loco famis, quam pestis causam vocari.

3) Lego οἷς πάντα φθείρει σὴ. Anthologia: οἷς πάντα φθείρεις ἐκ φιλοχρημοσύνης.

4) Anthologia: ἐγγύθι τῆς Σκύλλης χαλεπὴν ςήσαντο Χάρυβδιν. Verba Lydi, οἱ δὲ ςίχοι τοῦ φαμώσου, manifeste ostendunt, cum

Pro cæde, paupertateque exitiosa, fameque et ira,
    Queis omnia destruit tua avaritia.
Vicinam autem Scyllæ exitiosam posuere Charybdim,
    Ferum crudivorum hunc Anastasium.
Time et tu, Scylla, tuo animo, ne te quoque ipsam
    Devoret, æneam deam postquam signavit.

Etenim apud antiquos omnes fere Europam incolentes ob avaritiam male audiunt, simul lucro studentes, simul parta consumentes, Epirotæ autem maxime, Syrorum colonia, ut Polemo in libro quinto commentariorum ad Lucani Romani de bello civili carmen ostendit. Unde etiam Palæste ab antiquis vocatur, in qua Herodes quondam in honorem Augusti Nicopolin urbem ad Leucaten Actiumque sinum ædificavit, ubi Cleopatram cum Antonio ille devicit.

47. Erat igitur talis imperator: at cetera prudens et eruditus, humanusque simul et diligens, munificentissimusque et ira fortior; literarumque adeo reverens, ut temporis complementum et gradum literarum magistris concedere cupientem dissentiones eorum impedierint: solent enim docti,

utique putasse, posteriora duo disticha unum cum præcedentibus epigramma efficere; unde patet, cur scripserit δὲ, non τῆς.

5) Cod. ὠμιςὴν.

6) Cod. ἐξη... σεων.

7) Cod. ἐμφυλίους.

8) Lego Παλαίςη. Conf. Cæs. Bell. Civ. III, 6, et Lucan. V, v. 460.

9) ἐν-πόλιν. Nescio qua auctoritate hic nitatur Lydus.

γὰρ ἐξ ἀπραγμοσύνης τὸ λογικὸν πρὸς ἑαυτὸ διαφωνεῖν. Ἦν οὖν ἀγαθὸς, ὡς ἔφην, καὶ μηδένα τῶν δεομένων σκυθρωπὸν ἀποπέμπων· ὡς μὴ πόλιν, μὴ φρούριον, μὴ εὐσίνιον [1]), ἢ λιμένα, ἢ τόπον οὖν τινα τῆς πάσης Ῥωμαίων πολιτείας ἀμοιρεῖν τῶν ἐκείνου κατὰ τὸ ἀναγκαῖον δωρεῶν. Ὅτι δὲ μόνος αὐτὸς μετὰ Κωνςαντῖνον τὴν τῶν ψυχῶν ἐκούφισε δασμολογίαν, εἰ καὶ μὴ πᾶσαν, (οὐδὲ γὰρ ἔφθασε,) Θεὸν ἐχέτω ἵλεω τῶν ὁπωσδήποτε πλημμεληθέντων αὐτῷ· καὶ γὰρ ἄνθρωπος ἦν. Πολλῶν δὲ ὄντων, καὶ [2]) ὑπὲρ τῶν κοινῶν Ἀναςάσιος ἔπραξεν, ἀρκέσει μόνη πρὸς ἀπόδειξιν ἡ παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ Εὐφράτην κατασκευασθεῖσα πόλις (Δάραν αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι, Ἀναςασίου δὲ πόλιν ἐξ αὐτοῦ προσαγορεύουσι καθ' ἡμᾶς), ἣν εἰ μὴ Θεὸς πρὸς ἐκείνου ταῖς φάρυγξι Περσῶν ἐπέβρισεν, ἔκπαλαι ἂν τὰ Ῥωμαίων Πέρσαι, οἷον προσεχῆ αὐτοῖς ἐςι, κατεσχήκεσαν.

48. Χαλεπὸν δὲ οὐδὲν καὶ μιᾶς αὐτοῦ σκοτίας καὶ λανθανούσης ἔτι ἐπιμνησθῆναι πράξεως· δεῖ γὰρ καὶ τῶν ἰδικῶν τἀνδρὸς ἀρετῶν μίαν ἐναποθέσθαι τῷ λόγῳ. Παῦλος, ἀνὴρ εὐπατρίδης, ἐκ Βιβιανοῦ πατρὸς ἐπισημοτάτου, γέγονεν ὑπ' αὐτῷ· ὃς καὶ τοὺς πώποτε τῶν ἔμπροσθεν ἐπὶ μεγαλοφροσύνῃ θαυμασθέντων ὑπάτων ταῖς φιλοτιμίαις ἀπέκρυψεν. Οὗτος χρειῶν ἰδιωτικῶν ἕνεκα λυσιτελῶν αὐτῷ, ἐπωφείλησε [3]) Ζηνοδότῳ, ὡς
*) C. f. 76, p. v. καὶ αὐτὸς τοῖς [4]) ὑπάτοις πρὸς ἀξιώματος *) καὶ μόνου τυχὼν, ἀναφαίρετον [5]) χρυσίον, εἰς χιλίας χρυσίου λίτρας συναγόμενον. Τοῦ δὲ Παύλου πρὸς τὴν ἔκτισιν ἀτονοῦντος, ὁ Ζηνόδοτος ποτνιούμενος τὸν Ἀναςάσιον ἀντεβόλει ἀμύνειν αὐτῷ. Ὁ δὲ συνο-

1) εὐσίνιον in versione omisi. Forte legendum εὐθήνιον a εὐθηνία. Sæpe Cod. σ pro θ.
2) Aut excidit aliquid, aut legendum ἃ.
3) Cod. ἐποφέλησεν.
4) Lego τῆς ὑπατείας 5) Cod. ἀναφέρετον.

ut pote otiosi, inter sese dissentire. Erat igitur bonus, ut dixi, neque quenquam petentem tristi vultu dimittebat : ut non urbs, non castellum... non limen, nullus denique totius reipublicæ Romanæ locus munerum ejus, postulante necessitate, expers esset. Quod vero solus ipse post Constantinum animarum tributum, quamvis non omne, (quippe mors prævertit eum,) levavit, deum propitium experiatur suis qualibuscunque peccatis; etenim homo erat. Multa autem cum sint, quæ pro republica Anastasius fecit; ad rem declarandam satis erit una trans Euphratem ab eo ædificata urbs (Daram eam indigenæ, nos Anastasii urbem ab ipso adpellamus) : quam nisi deus cum illo Persarum faucibus imposuisset, jam olim, opinor, Persæ, quæ finitima iis sunt Romanorum, occupassent.

48. Nihil vero nocebit, unum quoque obscurum ejus atque etiam latens factum commemorare; oportet enim et privatarum viri virtutum unam literis mandare. Paulus, vir patricius, Bibiano splendidissimo patre ortus, sub eo vixit; qui quidem priores consules, quorum unquam in admiratione magnificentia fuit, liberalitate obscuravit. Hic, privatas propter necessitates Anastasio utilis, Zenodoto, quippe et ipse consulatu honorem tantum consecutus, pecuniam, quæ negari non posset, ad summam mille auri librarum debebat. Cui solvendæ cum par non esset Paulus, Zenodotus Anastasii opem imploravit : qui intelligens, neque

ρῶν, μηδὲ τὸν Παῦλον ἀρκεῖν πρὸς ἀπόδοσιν, μηδὲ Ζηνόδοτον πρὸς ἔνδοσιν, δύο χιλιάδας χρυσίου δέδωκε λιτρῶν αὐτῷ, τὰς μέν χιλίας τῷ χρήσῃ, τὰς δὲ λειπομένας (τοσαῦται δὲ ἦσαν) τῷ Παύλῳ χαρισάμενος.

49. Ἐγὼ δὲ ἀναστρέφω τῷ λόγῳ πρὸς Μαρῖνον. Ἐκλαβὼν τοίνυν Σύρος ἀνὴρ καὶ πονηρὸς ὡς ἐπιεικὴς τοὺς φόρους, τὰ μὲν βουλευτήρια πασῶν παρέλυσε τῶν πόλεων, ἀπεμπολῶν τοὺς ὑπηκόους παντὶ, ὡς ἔτυχεν, εἰ μόνον αὐτῷ τὸ πλέον ὑπόσχοιτο, καὶ ἀντὶ τῶν ἀνέκαθεν στηριζόντων τὰ πράγματα βουλευτῶν προχειρίζεται τοὺς λεγομένους βίνδικας (Ἰταλοῖς [1]) θεὸν ἀποκαλεῖν), οἳ παραλαβόντες τοὺς συντελεῖς, οὐδὲν πολεμίων ἧσσον τὰς πόλεις διέθηκαν. Καὶ γένεται μὲν πολύχρυσος, εἴπερ τις ἄλλος, ὁ βασιλεὺς, καὶ μετ᾽ αὐτὸν ὁ Μαρῖνος, καὶ ὅσοι Μαρῖνοι ὄντες [2]) ἁπλῶς· ἀπορία δὲ παντελὴς καὶ πενίας βάθος κατέπιε τὰ πράγματα [3]), τὸ λοιπὸν τῆς ἐπαρχότητος τρόπῳ χαμαιζήλου δικαστοῦ μόναις ταῖς ἰδιωτικαῖς διαδικασίαις σχολαζούσης. Ἠυθρία δὲ ὅμως ὁ Μαρῖνος, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐδόκει τιμᾷν, τέχνῃ τὸν φθόνον ἀπωθούμενος. Ἔνθεν, τῶν δημοσίων ὥσπερ ὑφ᾽ ἑτέρους τελούντων, καὶ μὴ κατὰ τάξιν πραττομένων, ὑπώλισθεν ἡ τάξις καὶ πενίας ἐνήρχετο· τί γὰρ περιεγίνετο αὐτῇ, μόναις ταῖς δίκαις τῶν ἰδιωτῶν ἐξυπηρετουμένῃ;

50. Οὕτως οὖν τῶν πραγμάτων ὑπὸ τῷ Μαρίνῳ πεσόντων, συνεῖδεν ὁ βασιλεὺς ἑτέρᾳ τιμῇ τὴν ἀτιμίαν παραμυθήσασθαι τῆς ἀρχῆς. Τῶν γοῦν δικανικῶν ῥητόρων τοὺς ἀρίστους ἐπὶ
*) C. f. 77. τὴν ἀρχὴν προύφερε· καί *) ποτε πρὸς τῆς γαμετῆς Ἀριάδνης ὀχλούμενος, Ἀνθεμίῳ τῷ Ἀνθεμίου, τοῦ Ῥώμης βεβασιλευκότος, παιδὶ τὴν ἀρχὴν ἐγχειρίσαι, ἠγανάκτησεν, εἰπὼν δὲ, μηδενὸς ἢ μόνων λογικῶν ἀξίαν εἶναι τὴν ἐπαρχότητα. Ὅπως

1) Patet aliquid excidisse. 2) Cod. μαρινιόντες. 3) Conf. III, 9, 14, 66, πραγμάτων.

Paulum solvere, neque Zenodotum remittere posse, duo millia auri librarum ei dedit, mille creditori, reliquas (erant autem totidem) Paulo largiens.

49. Ego vero enarratione ad Marinum redeo. Cum igitur Syrus homo improbusque tributa quasi æquus suscepisset, curialia omnium urbium sustulit, cives cuilibet temere, dummodo plus ei polliceretur, vendens; proque curialibus, antiquis publicorum moderatoribus, creat, quos vindices (quo nomine Itali deum adpellare solent) vocant, qui nacti in collatores potestatem, nihilo quam hostes melius civitates habuere. Et auro quidem, si quis fuit alius, ditissimus fit imperator, post eumque Marinus, et quot omnino Mariniani : summa vero angustia et paupertatis abyssus causas absorbuit, præfectura deinceps more pedanei judicis privatis tantum litibus vacante. Verebatur tamen Marinus, videbaturque colere magistratum, arte invidiam repellens. Inde, cum quasi ad alios publica pertinerent, neque rite exigerentur, collapsum officium est, cœpitque paupertate laborare : solis enim privatorum causis operam dans, quid reliqui habuit?

50. Sic igitur rebus sub Marino ruentibus, imperator alio honore contemtum magistratus solari constituit. Nam forensium oratorum optimos ad præfecturam evexit; atque aliquando ab uxore Ariadne sollicitatus, ut Anthemio Anthemii, qui Romæ imperavit, filio præfecturam deferret, succensens nemine nisi literatis dignam esse præ-

δὲ ἠρυθρία τὴν ἀρχὴν, γνώσεταί τις ἐκ τούτου. Ἑρμίας τις τοῖς Λυδίας σκρινιαρίοις συναριθμούμενος ὑπὸ μέμψιν γέγονε, Σεργίου, τοῦ τότε τὴν ἐπαρχότητα διέποντος, ἀγανακτήσαντος. Ὁ δὲ βασιλεὺς πρὸς τῆς Ἑρμίου μητρὸς [1] ὀχλούμενος, πολὺς ἐγένετο τὸν ὕπαρχον παρακαλῶν, παραχωρεῖν Ἑρμίᾳ· ἐκεῖνος δὲ μέχρι παντὸς ἀνεβάλλετο· καὶ ὁ βασιλεὺς ἐνεδίδου, τήν τε ἀρχὴν, τήν τε Σεργίου σεμνότητα παρατηρούμενος· ἴσχυσε δ' ὅμως, ὑπὲρ δικαίου παρακαλῶν. Αὐτῶν οὖν τῶν ἐν λόγῳ ἀμοιβαδὸν τὴν ἀρχὴν παραλαμβανόντων, παραδίδωσιν [2] ἐκ τῶν λεγομένων Αὐγουςαλίων, οἳ μάλιςα τοῖς λόγοις ἐνέπρεπον, καὶ μὴν καὶ ταχυγράφων τοῖς ἀκολούθοις παριέναι, καὶ λόγους παραδιδόναι, καὶ ἀκροάσεσι δημοσίαις [3] ἐπιδείκνυσθαι τὴν οὖσαν αὐτοῖς ἐπὶ τοῖς λόγοις παρασκευὴν, γερῶν τε οὐ μικρῶν τυγχάνειν.

51. Τοιαῦτα μέν τινα τότε ἐπράττετο. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐτρύφα, ταῖς Μαρίνου περινοίαις πλουτῶν, καὶ ταῖς τῶν ὑπάτων εὐφημίαις ἐναβρυνόμενος. Εἰρήνη δὲ βαθεῖα τὴν πᾶσαν ἐχαύνου πολιτείαν, καὶ οὐχ ἥκιςα τὸν ςρατιώτην, πάντων ὁμοῦ τὴν τῆς αὐλῆς ῥαςώνην ζηλούντων, καὶ διωκόντων τὰ βασιλέως ἐπιτηδεύματα. Καὶ πέρας ἦν λοιπὸν Ἀναςασίου τοῦ βίου τοῖς ἀπὸ τῶν δογμάτων καὶ Βιταλιανοῦ θορύβοις ταραττόμενον. Ἰουςίνου δὲ τὴν βασιλείαν παραλαβόντος (ἀνὴρ δὲ ἦν ἀπράγμων καὶ μηδὲν ἁπλῶς παρὰ τὴν τῶν ὅπλων πεῖραν ἐπιςάμενος), Μαρῖνος μὲν, καὶ ὅσοι Ἀναςασίου τῆς αὐξήσεως [4]... οὐκ ὄντων δὲ τὸ
*) C. f. 77, p. v. λοιπὸν τοῖς κρατοῦσι κερδῶν *), ὥσπερ τὸ πρότερον (καὶ γὰρ ἀπεςρέφοντο τὰς κατὰ τῶν ὑπηκόων ἐπηρείας), ἅπας μὲν ὁ πλοῦτος Ἀναςασίου, εἰς ἀπείρους μυριάδας χρυσίου λιτρῶν

1) Cod. μὴ πρὸς.
2) Cod. παράδωσιν.
3) Cod. δημοσίοις.
4) Patet, post αὐξήσεως aliquid excidisse.

fecturam dixit. Quomodo autem veritus sit magistratum, ex hoc licet intelligere. Hermias quidam e Lydiæ scriniariis reprehensionem incurrit, Sergio, qui tum præfectura fungebatur, succensente. Imperator autem, ab Hermiæ matre sollicitatus, multum hortabatur præfectum, ut Hermiæ concederet: at ille usque differebat; indulsitque imperator, et magistratum et Sergii splendorem reverens; quamvis causa esset fortior, quippe qui ad justam rem hortaretur. Cum igitur clari oratores magistratu vicissim potirentur, ex Augustalibus, ut vocant, iis, qui maxime eloquentia præstabant, nec non æmulantibus eos inter notarios, accedere concessit, orationesque tradere, et publicis in auditoriis suam in dicendo facultatem ostendere, præmiaque non exigua consequi.

51. Talia quædam tum fiebant. Imperator autem mollitiei indulgebat, Marini artibus dives, et consulum laudibus elatus. Pax vero profunda totam laxabat rempublicam, et maxime militem, omnibus una aulæ otium æmulantibus, sectantibusque studia imperatoris. Ac finis ceterum vitæ Anastasii cum dogmaticis tum Vitaliani tumultibus perturbata est. Justino autem imperium tenente (erat vero vir ignavus, nihil omnino præter armorum usum sciens) Marinus quidem, et quot ab Anastasio aucti fuerant... sed cum deinceps nulla, ut antea, imperantibus lucra essent (etenim aversabantur subditorum injurias); omnes Anastasii divitiæ, innumera auri librarum millia, dilapsæ

συναγόμενος, διεῤῥύη. Ὄχλος δὲ πολέμων τὰ Ῥωμαίων ἐδόνει· Περσῶν τὴν ἀειθρύλλητον ἐπὶ ταῖς Κασπίαις Πύλαις ἀπαιτούντων δαπάνην· ὁ δὲ περὶ αὐτῆς λόγος τοιοῦτος.

52. Πρὸς ἀνίσχοντα ὑπὸ λέοντι ἥλιον, ἐν ἀρχῇ στενῇ τοῦ Καυκάσου, πρὸς Βορέαν ἄνεμον κατὰ τὴν Κασπίαν χωριζομένων φύσει τῶν τοῦ Καυκάσου σφυρῶν, εἴσοδος ἀπετελέσθη βαρβάρων τοῖς ἀγνοουμένοις ἡμῖν τε καὶ Πέρσαις, οἳ περὶ τὴν Ὑρκάνην νέμονται· δι' ἧς εἰσβάλλοντες, τά τε πρὸς Εὖρον Πέρσαις, τά τε πρὸς Βορέαν Ῥωμαίοις ἀνήκοντα ἐδῄουν. Καὶ ἕως μὲν Ἀρτάξατα καὶ ἔτι ἐπέκεινα εἶχον ὑφ' ἑαυτοῖς οἱ Ῥωμαῖοι, ἀντέβαινον παρόντες ἐκεῖ· ὡς δὲ τούτων ἐξέστησαν καὶ ὅσων [1] ἄλλων ἐπὶ Ἰοβιανοῦ, οὐκ ἐξήρκουν οἱ Πέρσαι τά τε ἑαυτῶν τά τε πάλαι Ῥωμαίων φρουρεῖν· καὶ θόρυβος ἀεὶ τὰς ἑκατέρων Ἀρμενίας εἶχεν ἀφόρητος. Γίνονται δὴ οὖν λόγοι μετὰ τὴν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ Ῥωμαίων ἀστοχίαν Σαλουστίῳ τε, ὃς ἦν ὕπαρχος, ἐξ ἡμῶν, καὶ Περσῶν τοῖς ἐξοχωτάτοις, καὶ Ἰσδιγέρδῃ ὕστερον, ὥστε κοιναῖς δαπάναις ἄμφω τὰ πολιτεύματα φρούριον ἐπὶ τῆς εἰρημένης [2] εἰσόδου κατασκευάσαι, ἐπιστῆσαί τε βοήθειαν τοῖς τόποις πρὸς ἀναχαιτισμὸν τῶν κατατρεχόντων δι' αὐτῆς βαρβάρων. Ῥωμαίων δὲ τοῖς [3] περὶ τὴν Ἑσπέραν καὶ τὴν Ἄρκτον πολέμοις ἐνοχλουμένων, οἱ Πέρσαι ἔσχον ἀνάγκην, οἷα προσεχέστεροι ταῖς τῶν βαρβάρων ἐφόδοις, ἀντοικοδομεῖν φρούριον ἐκεῖ (Βιραπαραχ [4]) αὐτὸ πατρίως καλέσαντες), καὶ δυνάμεις ἐπέστησαν, καὶ πολέμιος οὐκ εἰσῄει.

*) C. f. 78. 53. Ἐκ ταύτης τῆς ἀφορμῆς οἱ *) Πέρσαι Ῥωμαίοις ἐπε-

1) Cod. ὅσον ἄλλον.
2) Cod. εἰρήνης.
3) Cod. τῆς.
4) III, 53, Cod. βιριπαραχ.

sunt. Bellorum vero turba rem Romanam agitabat, Persis semper celebratum de Portis Caspiis sumtum repetentibus : de quo sumtu hæc traduntur.

52. Orientem sub leone solem versus, angusto in aditu Caucasi, ventum Boream versus Caspiumque mare divisis natura Caucasi radicibus, introitus patefactus est barbaris, nobis Persisque ignotis, qui circa Hyrcaniam incolunt; per quem irruentes, et Eurum versus, quæ Persarum, et Boream versus, quæ, Romanorum erant, populabantur. Ac dum quidem Artaxata et ulteriora etiam possidebant Romani, præsentes ibi occurrebant : cum vero hæc et quæ alia sub Joviano perdidissent, non sufficiebant Persæ ad sua simul, et quæ prius Romanorum fuerant, custodienda; semperque tumultus utrorumque Armenias intolerabilis agitabat. Itaque post Romanorum sub Juliano cladem inter Sallustium, præfectum prætorio, ab nostra parte, et Persarum nobilissimos posteaque Isdigerdem convenit, ut communibus utriusque imperii sumtibus castellum ad dictum introitum ædificaretur, præsidiumque locis imponeretur, quo barbari per eum irruentes arcerentur. Romanis autem bellis, quæ in Occidente et Septentrione coorta erant, perturbatis, Persæ, ut pote propiores barbarorum incursionibus, coacti sunt castellum ibi contra eos ædificare (quod Biraparach patrio sermone dixerunt), præsidiumque imposuere, nec hostis ingressus est.

53. Hac occasione utentes Persæ Romanos ag-

τέθησαν, κατὰ σμικρὸν ἐπὶ τὰς Συρίας καὶ Καππαδοκίας ἐκχεόμενοι, ὡς δῆθεν ἀδικούμενοι, καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν κοινῶν γενομένην δαπάνην κατὰ τὸ ἐπιβάλλον Ῥωμαίοις ἀποςερούμενοι· ὥςε Σποράκιον τὸν πρῶτον ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μείζονος ἐκπεμφθῆναι διαλεχθησόμενον Πέρσαις. Ὁ δὲ δυνάμει τε χρημάτων καὶ συνέσει λόγων ἐγγὺς ἔπειθε Πέρσαις, Ῥωμαίων ὥσπερ χαριζομένων αὐτοῖς, [ὑπο [1] Ῥωμαίων] ἡσυχάζειν καὶ φίλους εἶναι· καὶ ταῦτα ἕως τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀναςασίου διεσύρη λαλούμενά τε καὶ τυπούμενα, καὶ ἁπλῶς ἠρτημένα. Ἐπὶ δὲ αὐτοῦ, Κωάδου τοῦ γέροντος ὅλην Περσίδα κατὰ Ῥωμαίων ἄγοντος, γίγνεται πόλεμος· καὶ χειρὶ μὲν νικᾷν Ῥωμαῖοι δυνάμενοι, ἀσωτίᾳ δὲ καὶ τρυφῇ Ἀρεοβίνδου τοῦ τελευταίου (ἦν γὰρ φιλῳδὸς καὶ φίλαυλος καὶ φιλορήμων [2]), καὶ ἀπειρίᾳ καὶ δειλίᾳ Πατρικοῦ [3]) καὶ Ὑπατίου, τῶν ςρατηγῶν, ἠλαττώθησαν μὲν τὸ πρότερον, ἐξαπίνης τῶν Περσῶν ἐπισχεθέντων [4]· τῶν δὲ λοιπῶν τούς τε Πέρσας διωξάντων [5], καὶ Ἀμίδαν ἁλοῦσαν ῥυσαμένων αὖθις, ὁ Πέρσης λόγους ἐκίνησε πρὸς Κέλερα, ὃς ἦν μάγιςρος τῶν [6]) τῷ Ἀναςασίῳ, περὶ Βιριπαραχ (ὡς προέφαμεν) καὶ τῆς κατὰ μόνας ὑπὸ Περσῶν γενομένης περὶ αὐτοῦ δαπάνης. Καὶ πέρας [7]) ἔσχεν ἡ φιλονεικία, μετρίων τινῶν ὑπὸ Ἀναςασίου χαρισθέντων Κωάδῃ· τὸ γὰρ μεγαλόφρον Ἀναςασίου καὶ εὐμέθοδον εὐσεβῶς τὴν ὑπὲρ εἰρήνης ζημίαν ὑπέμενε. Τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ περὶ τῶν Κασπίων Πυλῶν τοῖς Ῥωμαίων συγγραφεῦσιν ὁ λόγος. Ἀῤῥιανὸς ἐπὶ τῆς Ἀλανικῆς [8]) ἱςορίας, καὶ οὐχ [9]) ἥκιςα ἐπὶ τῆς

1) ὑπὸ Ῥωμαίων delendum censeo.
2) Lego φιλορχήμων.
3) Legendum Πατρικίου.
4) Lego ἐπιχεθέντων.
5) Cod. ἐδίωξεν τῶν.
6) Addo ὀφφικίων. Conf. II, 24, ὀφφικίων, et III, 17, in fine.

gressi sunt, paulatim in Syrias Cappadociasque irruentes, quippe utique injuriam passi, et sumtu communem in rem facto pro parte Romanorum spoliati : quare Sporacius primus a Theodosio majori ad colloquium cum Persis missus est. Hic autem cum pecuniæ vi tum orationis prudentia prope persuasit Persis, ut, quasi concedentibus ipsis Romanis, quiescerent, amicique essent : atque ita res ad Anastasium nostrum usque colloquiis pactionibusque tracta, et omnino suspensa est. Sub eo autem, Coade, sene, omnem in Romanos Persidem agente, bellum existit; cumque manu vincere possent Romani, luxuria mollitieque Areovindi postremi (erat enim cantus, tibiæ et saltationis amator), et inscitia ignaviaque ducum, Patricii et Hypatii, primo quidem superati sunt, repente irruentibus Persis : at reliqui cum repulissent Persas, Amidamque captam recepissent, Persa cum Celere, qui erat magister officiorum Anastasio, collocutus est de castello Biraparach, ut prædiximus, deque sumtu, quem in illud Persæ soli impenderant. Finemque habuit contentio, modicis quibusdam ab Anastasio Coadæ concessis : quippe Anastasii generosus moderatusque animus jacturam pacis gratia pie ferebat. Hæc igitur de Portis Caspiis Romanorum historici tradunt. Arrianus in historia Alanica, et maxime in libro octavo, accuratius quam accolæ explicat;

7) Cod. πέρσας.

8) Ἀλανικῆς : conjectura. Cod. σαλανικῆς. 9) Cod. ὀχ.

ὀγδόης, τῶν παροίκων ἀκριβέστερον διεξέρχεται, αὐτοῖς τοῖς τόποις ἐπιστάς, οἷα τῆς χώρας αὐτῆς ἡγησάμενος ὑπὸ Τραϊανῷ

*) C. f. 78, p. v. τῷ χρηστῷ· τοιούτους *) γὰρ ἄρχοντας ἐκεῖνος ἔσχεν, οἳ τοῖς τε λόγοις τοῖς τε ἔργοις εἰς τοσαύτην εὔκλειαν τὴν 1) πολιτείαν ἀνέστησαν.

54. Τοιούτων μὲν περὶ Πέρσας, μυρίων δὲ ἄλλων πολέμων ἀναπτομένων, τὸ λοιπὸν λογικοῖς πάροδος οὐκ ἦν ἐπὶ τὴν ἐπαρχότητα. Ἔδει δὲ χρημάτων, καὶ οὐδὲν ἦν ἄνευ αὐτῶν πραχθῆναι τῶν δεόντων. Ὅπως δὲ μηδὲν τῶν πρὸς ἀνατροπὴν τῆς πρόσθεν εὐπραγίας παροφθῇ, σάλοι σκιρτῶντες καὶ διιστῶντες τὴν γῆν ῥιζόθεν τὴν Σελεύκου Ἀντιόχειαν κατέαξαν, τῷ ὑπερκειμένῳ βουνῷ τὴν πόλιν σκεπάσαντες, ὡς μηδεμίαν διαφορὰν ὄρους καὶ πόλεως ἀπολειφθῆναι τῷ χωρίῳ, νάπην δὲ τὸ πᾶν καὶ σκοπέλους, οἳ πάλαι τὴν Ὀρόντην παρολισθαίνοντα τῇ πόλει ἐσκίαζον. Χρυσίον οὖν ἄπειρον ἐχρῆν ἐπομβρίσαι 1) τὴν ἐπαρχότητα πρὸς ἐκφορὰν τέως τῶν ἀπὸ τοῦ πτώματος ἐξογκωθέντων καὶ εἰς ἠλίβατον δυσχωρίαν ἀνοιδησάντων χωμάτων· οὐδὲ γὰρ ἦν ἀσφαλὲς τὴν Σύρων πρωτεύουσαν παριδεῖν ἐῤῥιμμένην εἰς ἔδαφος. Ὡς δὲ κόπῳ πολλῷ καὶ χρημάτων ἀφθονίᾳ καὶ τεχνῶν συνεργείᾳ ὥσπερ ἐρεβόθεν ἡ πόλις ἀνεφύετο, Ἰουστίνου τέλος λαμβάνοντος, Χοσρόης ὁ κακοδαίμων, διὰ τῆς Ἀραβίας ἐμπεσὼν σὺν ἀπείρῳ στρατιᾷ ταῖς Συρίαις, αὐτὴν μὲν τὴν ἄρτι καταπεσοῦσαν, εὐχείρωτον αὐτῷ φανεῖσαν, ὡς ἄφρακτον, λαβὼν πολέμῳ κατέφλεξε, φόνον ἄπειρον κατεργασάμενος· τοὺς δὲ ἀνδριάντας, οἷς ἐκοσμεῖτο τὸ ἄστυ, σὺν πλαξὶ καὶ λίθοις καὶ πίναξιν ἁπλῶς ἀναρπάσας, ὅλην εἰς Πέρσας Συρίαν ἀπήλασε. Γεωργὸς δὲ οὐκ ἦν, οὐχ ὑποτελὴς τῷ δημοσίῳ λοιπόν· καὶ δασμὸς

1) Recentior manus male emendat ἐπομβρῆσαι; sed videtur fuisse ἐπομβρίσαι.

quippe ipsa loca lustravit, ut pote ipsi regioni sub optimo Trajano præfectus : tales enim illi magistratus fuere, qui rempublicam et literis et factis ad tantam gloriam evcherent.

54. His quoad Persas, innumeris vero aliis bellis coortis, in posterum literatis ad præfecturam aditus non patuit. Pecunia autem opus erat, nec sine ea quidquam eorum, quæ oportebat, fieri poterat. Ac ne quid in evertenda pristina felicitate prætermitteretur, exsultantes terramque findentes motus Seleuci Antiochiam radicitus eruerunt, super jacenti colle urbem tegentes; nullo ut discrimine montis urbisque locis relicto, totum valles et scopuli occuparent, qui præterfluenti urbem Orontæ umbram quondam præbuerant. Immensam itaque auri copiam effundere præfectus cogebatur, quo elatæ ruina moles, quæ in excelsa aviaque juga intumuerant, interim auferrentur: etenim periculosum erat, Syrorum principem urbem dejectam negligere. Cum autem multo labore et pecuniæ vi artiumque ope quasi ex erebo urbs enasceretur, Justino fato fungente, fatalis Chosroes per Arabiam cum innumerabili exercitu in Syrias irruit, ipsamque nuper collapsam urbem, facilem sibi, ut pote apertam, superatu visam, bello captam, infinita cæde patrata, combussit; signis autem, queis ornata erat, cum tabulis, lapidibus picturisque omnibus una ablatis, totam in Persas Syriam abegit. Neque vero agricola aut collator fisco relictus erat : et tributum quidem

μὲν οὐκ εἰσεφέρετο τῇ βασιλείᾳ, τὸν δὲ στρατιώτην ἀποτρέφειν ὁ ὕπαρχος ἠναγκάζετο, καὶ πάσας τὰς συνήθεις [1]) ἐπιδιδόναι
*) C. f. 79. τῇ *) πολιτείᾳ δαπάνας, οὐ μόνον τοὺς ἀπὸ Σύρων φόρους ζημιούμενος, οἳ καὶ μόνοι ῥοπὴν τοῖς κρατοῦσιν ἐποίουν, ἀλλ' ἔτι καὶ προσεπιδιδόναι δαπάνας ἀριθμοῦ κρείττονας συνωθούμενος, περί τε τὰς ἁλούσας τῶν πόλεων, περί τε τοὺς συντελεῖς, εἴπου τινὰς τὰ Περσῶν δεσμὰ διαφυγόντας ἐμπλανᾶσθαι ἐν ταῖς ἐρημίαις τῶν πάλαι θαυμαζομένων χωρίων συνέβαινεν.

55. Τοιούτοις κλύδωσι τοῦ πολιτεύματος καὶ θυέλλαις κακῶν ῥιπιζομένου, ἀντίῤῥοπον προύθηκεν ἡ τύχη τῆς πάλαι ῥαθυμίας τὴν ἐμμέλειαν Ἰουστινιανοῦ, τὸν πάντων βασιλέων ἀγρυπνότατον ἐπιστήσασα τοῖς κοινοῖς· ὃς ζημίαν τῆς οἰκείας ζωῆς ᾤετο συμβαίνειν αὐτῷ, εἰ μὴ πάντες κατ' αὐτὸν ἀγρυπνοῖεν καὶ ὑπερμάχοιντο τῆς πολιτείας, μὴ [2]) τὰ Ῥωμαίοις διενεγκόντα ποτὲ, εἶτα ῥαστώνῃ τῶν ἔμπροσθεν ἐξολωλότα, μόνα, ἀλλ' ἔτι καὶ τὰ πολεμίων πρὸς ἐκείνοις λαμβάνοιεν. Καὶ Πέρσας μὲν οὖν καὶ Χοσρόην τὸν ἄτακτον χρυσίῳ [3]) μὲν πρῶτον, εἶτα πάλιν μαχοῦντα καὶ σιδήρῳ κατέχωσε. Βανδήλοις δὲ, ἔθνει Γερμανικῷ, τὴν Λιβύην κατεσθίουσι πόλεμον ἐξαπίνης ἐπιχέων, ἐν μόναις δύο σελήναις εἷλέ τε αὐτοὺς, καὶ πολέμῳ λαβὼν παρεστήσατο τῇ βασιλείᾳ, Γελίμερα αὐτὸν σὺν τοῖς ἐνδόξοις τοῦ ἔθνους (οὓς ἐκάλουν ἀστίγγους οἱ βάρβαροι) γαμετῇ τε καὶ παισὶ καὶ πλούτῳ βαθεῖ, καθάπερ οἰκέτας ἀχρειοτάτους, πρὸς δουλείαν Ῥωμαίοις ἐκδούς. Μικροῦ δὲ τούτου φανέντος αὐτῷ, Γέταις τε [4]), ἱερὰν Ῥώμην, καὶ πάντα ὅσα ὑπ' ἐκείνην ἐτέλει, διασπῶσι, Ῥωμαίων τε τοὺς ἀνέκαθεν εὐπατρίδας ὑβρίζουσιν,

1) Cod. συνηθείας.
2) Lego ὡς μή.
3) Cod. χρυσίον.
4) Malim Γέταις, τήν τε.

nullum imperatori inferebatur; at militem sustentare præfectus cogebatur, omnesque consuetos reipublicæ sumtus præbere, qui non tantum Syrorum tributa, quæ quidem sola magni imperantibus momenti erant, amisisset, sed addere insuper sumtus numero majores cogeretur, cum in captas urbes, tum in collatores, si quos elapsos Persarum vinculis in desertis admirabilium quondam locorum errare contingeret.

55. Talibus fluctibus malorumque procellis jactata republica, parem fortuna priori ignaviæ diligentiam Justiniani opposuit, omnium imperatorum vigilantissimum rebus præficiens, qui vitæ suæ jacturam reputabat, si non omnes secundum ipsum vigilarent proque republica pugnarent, ut non tantum Romanis quondam subjectis, priorum deinde ignavia perditis, verum insuper hostium ad hæc rebus potirentur. Et Persas quidem immanemque Chosroem auro primum, deinde iterum pugnantem ferro quoque obruit. Vandalos vero, populum Germanicum, Libyam exedentes, cum bello repente invasisset, duobus tantum mensibus vicitque eos, et bello captos imperatoriæ urbi exhibuit, Gelimerem ipsum cum illustribus gentis (quos Astingos barbari vocabant) uxoreque et liberis atque ingentibus divitiis, quasi vilissimos servorum, Romanis in servitutem tradens. Quod cum ei parvum videretur, Getas, sacram Romam, et quæcunque ei subjecta, lacerantes, Romanorumque priscis patriciis insul-

ἐπελθὼν, ἥρπασεν αὐτοὺς πανεςίους, σὺν 1) Οὐϊττίγει τῷ τυράννῳ παρεςήσατο, τῇ δὲ Ῥώμῃ τὰ Ῥώμης ἀπέσωσεν.

*) C. f. 79, p. v. 56. Ὡς δὲ καὶ Συγάμβροις ἐπαγρυπνεῖν ἠπείλει *) (Φράγγους αὐτοὺς ἐξ ἡγεμόνος καλοῦσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ περὶ Ῥῆνον καὶ Ῥοδανὸν), αὖθις Χοσρόης, ὡς μηδενὸς ἄρτι πραχθέντος, ἐπὶ τὰς Συρίας ἀπροόπτως ἐξεχύθη, τῶν Ῥωμαϊκῶν δυνάμεων Λιβύης τε, πρὸς Μαυρουσίων σειομένης, καὶ τῆς Ἑσπέρας, πρὸς Γετῶν ὅλης 2) ταραττομένης, ὑπερμαχουσῶν, Κολχούς τε καὶ τὸν Καύκασον Σκυθῶν, καὶ τὴν Θρᾳκικὴν μυρίων ὅσων θηρίων ἐνοχλούντων. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἤρκει πρὸς πάντας τοὺς πολέμους, ὡσεὶ πρὸς ἕνα μαχόμενος· ἡ δὲ ἐπαρχότης θεηλάτοις συνείχετο θυέλλαις, τῶν μὲν ὑπηκόων ταῖς ἀκινήτοις κτήσεσι δι' ἔνδειαν ἀπολεγόντων, τῶν δὲ πρακτόρων μηκέτι τοὺς φόρους εἰσάγειν, οὐκ ὄντων ὑποτελῶν, τοῖς κρατοῦσιν ἰσχυόντων. Ὑπουργεῖν δὲ ὅμως ταῖς δαπάναις τοσαύταις οὔσαις καὶ οὕτως ἀνενδότοις κατὰ 3) καιρὸν ὕπαρχος συνωθεῖτο. Εἰκότως οὖν ἄλλος ἐξ ἄλλου συνεχεῖς ὁμοῦ καὶ βαρεῖς ἐξ ἀνάγκης διαδεχόμενοι, τὴν ἀρχὴν διέσπασαν. Ἡ δὲ τάξις οὐδ' ἐν λόγῳ οὐδὲ 4) ἀριθμῷ, ἀπολώλει δὲ παντελῶς· τῶν γὰρ περιεχόντων ἀπολλυμένων, εἰκὸς ἦν ἀπολέσθαι τὰ περιεχόμενα.

57. Καί που μετὰ τὸ δαιμόνιον συνώθει, πρὸς ἀνάμνησιν ἐξάγων μυρίων κακῶν, Ἰωάννης τις ἐκ Μαζακῶν ὁρμώμενος (Καισάρειαν τὴν πόλιν Τιβέριος Καῖσαρ μετωνόμασεν, Ἀρχέλαον τῶν 5) Καππαδοκῶν βασιλέα δόλῳ μεταςειλάμενος ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ κατασχὼν ἐν αὐτῇ. Την δὲ Καππαδοκίαν, οὐκ οὖ-

1) Lego καὶ σὺν.
2) Cod. ὅλων.
3) Lego ὁ κατὰ.
4) Legendum, ni fallor, οὐδ' ἐν. Conf. III, 18.
5) Lego τὸν.

tantes, aggressus, raptam universam gentem cum Vittige tyranno nobis adduxit, Romæque sua restituit.

56. Cum autem et Sicambris invigilare minitaretur (Francos eos a duce nunc vocant, qui circa Rhenum Rhodanumque incolunt), iterum Chosroes, quasi nuper nil actum, Syrias de improviso invasit, Romanorum copiis pro Libya, quam Maurisii agitabant, et Occidente, quem totum Getæ turbabant, pugnantibus, Colchos vero et Caucasum Scythis, et Thraciam innumeris veluti belluis vexantibus. Et imperator quidem omnibus bellis sufficiebat, quasi contra unum pugnans: at præfectura fatalibus procellis agebatur; cum subditi immotis possessionibus inopia renuntiarent, exactoresque tributa, quod tributarii nulli essent, imperantibus porro inferre non possent. Sufficere tamen tantis tamque necessariis sumtibus tum temporis præfectus cogebatur. Itaque, quod necesse erat, alius ex alio, frequentes simul succedentes et necessitate graves, magistratum dilaceravere. Officium vero, omni amisso honore, peribat: pereuntibus enim, quibus steterat, necesse erat ipsum quoque perire.

57. Et impellebat quodammodo fatum, qui memoriam mille malorum revocat, Joannes quidam, Mazacis oriundus (Cæsaream hanc urbem Tiberius Cæsar nominavit, Archelaum, Cappadocum regem, dolo accersitum Romæ retinens. Cappadociam idem, cum initio non fuisset, primus

σαν ἄνωθεν, πρῶτος ἐπαρχίαν Ῥωμαίοις ὑπόφορον ἀπέφηνεν). Οὗτος ὥρμητο μὲν, ὡς ἔφην, ἐξ ἐκείνης· τοῖς δὲ τῆς ϛρατηγίδος ἀρχῆς σκρινιαρίοις συναριθμούμενος, δολερῶς, οἷα Καππαδόκης, παρεισδὺς, οἰκειοῦται τῷ βασιλεῖ, καὶ κρείττονα πίϛεως ἐπαγγειλάμενος πρᾶξαι ὑπὲρ τῆς πολιτείας, εἰς λογοθέτας προῆλθεν. Εἶτ' ἐκεῖθεν, ὥσπερ κατ' ἐπιϐάθραν [1]), ἐπὶ τοὺς λεγο- *) C. f. 80. μένους ἰλλουϛρίους ἀνελθὼν *), καὶ μήπω γνωσθεὶς, ὁποῖός τίς ἐϛι τὴν φύσιν, ἀθρόως εἰς τὴν ὕπαρχον ἀνηρπάσθη τιμήν· οὐδὲ γὰρ ὑ... [2]) ὑπέμενεν ὁ βασιλεὺς, καλὸς καὶ ἐπιεικὴς τυγχάνων, πονηροῖς ἄρχουσι καταπιϛεῦσαι τὴν ἀρχὴν, ἤδη μαθὼν καὶ τοῖς ἔργοις εὑρὼν, ὡς

Καππαδόκαι φαῦλοι μὲν ἀεί· ζώνης δὲ τυχόντες
Φαυλότεροι· κέρδους δ' [3]) εἵνεκα [4]) φαυλότατοι [5])·
Ἢν δ' ἄρα δὶς καὶ τρὶς μεγάλης [6]) δράξωνται ἀπήνης,
Δή [7]) ῥα τότ' εἰς ὥρας φαυλεπιφαυλότεροι.

οὕτως οὖν, ὡς ἔφθην εἰπὼν, ὁ πονηρὸς Καππαδόκης δυνάμεως ἐπιλαϐόμενος, δημοσίας ἀπειργάσατο συμφοράς· πρῶτον μὲν δεσμὰ καὶ πέδας καὶ ποδοκάκας [8]) καὶ σίδηρα προθεὶς, ἔνδον τῆς πραιτωρίας αὐλῆς ἰδιωτικὴν ἐν σκότῳ φυλακὴν ἀφορίσας ταῖς ποιναῖς τῶν ὑπ' αὐτῷ τελούντων, Φάλαρις ὥσπερ ἄνανδρος, καὶ μόνοις τοῖς δούλοις ἰσχυρότατος, ἐκεῖ τε ἐνείργων

1) Cod. ἐπιϐαραθραν. Conf. III, 41, ὑποϐάθρων.
2) Lego ὕϛερον.
3) δ' in Anthologia abest.
4) Cod. ἕνεκα.
5) Cod. ἐϛι (vel ἔτι) φαυλότατοι.
6) Cod. δράξωνται μεγαλως ἀπημεις.
7) Δή-φαυλεπιφαυλότεροι: conjectura. Cod. δ' ἤρατό-τις ὁρας φαυλ' ἐπιφαυλοτέρας. Quæ, quamvis insigniter depravata, satis arguunt, hunc versum initio talem non fuisse, qualis nunc in

provinciam tributariam Romanis constituit). Hic, ex illa, ut dixi, oriundus, cum militaris præfecturæ scriniariis adnumeratus fuisset, seque callide, ut pote Cappadox, insinuasset, familiaris imperatori factus, fideque majora pro republica se facturum pollicitus, inter discussores receptus est. Inde porro quasi per gradus ad illustres quos vocant, evectus, neque dum, qualis natura esset, notus, præfecturæ honorem subito invasit: neque enim postea sustinuit imperator, ut pote bonus atque benignus, improbis rectoribus magistratum credere, cum jam didicisset, reque cognovisset, quod

Cappadoces mali quidem semper; cingulo autem potiti
 Pejores; lucri autem causa pessimi:
Si vero bis et ter magnum tetigere currum,
 Utique tum in horas pejores.

Sic igitur, uti prædixi, potestatem adeptus improbus Cappadox, publicarum calamitatum auctor extitit: primum vincula ac pedicas nervosque et catenas proferens, intus in prætoria aula privatam in tenebris custodiam pœnis adparitorum suorum constituens, Phalaris veluti ignavus, et servis tantum fortissimus, ibique vinctos includens,

Anthologia exstat, videlicet δὴ τότε γίγνονται φαυλεπιφαυλότατοι: illa enim nunquam, opinor, aut corrigendo aut depravando ex his nata essent; contra hæc pro illis, jam corruptis, substituta esse, mihi quidem admodum vero simile videtur.

8) Cod. πεδοκάκας.

τοὺς πιεζομένους, οὐδένα τύχης οἱασοῦν ἐξαιρούμενος τῶν αἰκισμῶν, ἀναρτῶν [1] τε ἁπλῶς ἀζητήτως τοὺς μόνον ἔχειν χρυσίον διαβαλλομένους, καὶ ἢ γυμνοὺς ἢ νεκροὺς ἀπολύων. Καὶ τούτων μάρτυς μὲν ὁ δῆμος, ἐγὼ δὲ οἶδα θεωρὸς γενόμενος καὶ παρὼν τοῖς πραττομένοις· καὶ ὅπως ἐρῶ. Ἀντίοχός τις, ἤδη γέρων τὴν ἡλικίαν, ἐμηνύθη αὐτῷ χρυσίου δεσπότης εἶναί τινος. Συσχὼν οὖν αὐτὸν, καλωδίοις στιβαροῖς ἀνέδησεν ἐκ χειροῖν, ἕως ἔξαρμος γενόμενος ὁ γέρων, νεκρὸς τῶν δεσμῶν ἠλευθερώθη. Ταύτης ἐγὼ τῆς μιαιφονίας γέγονα θεωρός· ἠπιστάμην γὰρ τὸν Ἀντίοχον.

58. Πρᾶξις μὲν οὖν αὕτη τῷ Καππαδόκῃ πασῶν μετριωτάτη. Καὶ εἴθε γοῦν μόνος [2] ταῖς ἀδικίαις ἐνηγρύπνει! Βριάρεως δὲ καθάπερ ὁ τοῦ μύθου μυρίας χεῖρας ἔχειν τοῖς ποιηταῖς λέγεται· οὕτως [3]... ἐκεῖνος ἀλάστωρ ἀπείρους ὑπουργοὺς [4]
*) C. f. 80, p. v. τῶν κακῶν ἔχων, οὐκ ἐπὶ τῆς βασιλέως μόνον εἰργάζετο *), ἀλλ' ἐπὶ πάντα τόπον τε καὶ χώραν ἀπέστελλε τοὺς ὁμοίους αὐτῷ, δίκην ἐξειπότηρος [5] τὸν ἁπανταχοῦ λανθάνοντα τέως ὀβολὸν ἀνιμώμενος. Ἐκ δὲ τῶν πολλῶν ἑνὸς πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τῶν λοιπῶν βδελυρίας ἀναμνησθήσομαι. ὁμώνυμός τις ἦν αὐτῷ, πρὸς [6] γένος ἐγγὺς, ἀνὴρ ὑπὲρ πᾶσαν ἐπίνοιαν θεηλάτου κακίας· καππαδόκης μὲν καὶ αὐτὸς, καὶ ἐκ μόνης τῆς τοῦ σώματος διασκευῆς τὸ βδελυρὸν τῆς ψυχῆς ἐκκαλύπτων. Ἦν μὲν γάρ τις πολύσαρκος, καὶ περιττὸς τὴν ὄψιν· πλάτει μὲν ἀμόρφῳ, καὶ κρεῶν περιττώμασι τὰς σιαγόνας ἐξῳδημένος [7], καὶ τῷ

1) ἀναρτῶν τε. Cod. ἀναρτῶνται.
2) Cod. μόναις.
3) Post οὕτως literæ aliquot extinctæ.
4) Conjectura ex reliquiis literarum.
5) Lego ἐξιμότηρος.
6) Recentior manus πρὸς γένους.

neminem, qualiscunque fortunæ, cruciatibus excipiens, omninoque nulla cognitione aurum tantummodo insimulatos habere suspendens, atque aut nudos aut mortuos solvens. Quorum testis quidem est populus : ego vero memini, spectatorem me, cum fierent, adstitisse; quemadmodum exponam. Antiochum quendam, jam senem, auri nonnihil possidere, ei indicaverant. Correptum itaque duris funiculis e manibus suspendit, donec, solutis juncturis, senex mortuus e vinculis liberatus est. Hujus ego necis spectator fui : noveram enim Antiochum.

58. Facinus quidem hoc omnium Cappadocis moderatissimum : atque utinam solus utique injuriis invigilasset ! Verum Briareus veluti fabulæ sexcentas manus habere a poetis dicitur : sic... nefarius ille innumeros malorum ministros habens, non tantum imperatoria in urbe agebat; sed in omnem locum regionemque sui similes mittebat, haustri more ubicunque latentem hucusque obolum hauriens. E multis vero ad declarandam ceterorum impietatem unius mentionem faciam. Erat quidam ejusdem cum illo nominis, vir super omnem cogitationem fatalis improbitatis : Cappadox et ipse, soloque corporis habitu impurum animum prodebat. Erat enim admodum carnosus quidam, et redundanti facie : latitudine quidem informi, et maxillis luxuriante carne

7) Cod. ἐξοιδηµένος.

βάρει τῶν σαρκῶν οἷα μανδύην ἀποκρεμάσας τοῦ προσώπου. Τῶν Φυλάκων μαξιλλοπλουμάκιον [1]) αὐτὸν ὁ δῆμος ἀπεκάλει. Οὗτος ὁ Κέρβερος ὁ καρχαρόδους κοινὸς μὲν ἐτύγχανεν ἁπάντων ὄλεθρος· τὴν δ' ἐμὴν [2]) Φιλαδέλφειαν οὕτως εἰς λεπτὸν ἀπεμασήσατο, ὡς μετ' αὐτὸν, ἔρημον οὐ χρημάτων μόνον ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων γενομένην, μηδεμίαν ἐπιδέχεσθαι τὸ λοιπὸν ἀφορμὴν τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολῆς. Περιηχηθεὶς γὰρ ὁ μηδὲν ἢ νερτέριος δαίμων, ὡς Εὐριπίδης [3]) εἶπε, Λυδῶν ὑπάρχειν τὰς πολυχρύσους γαίας, ξίφος Θηρίων καὶ Καππαδοκῶν ϛρατὸν ἐπαγόμενος, ἐνσκήπτει τῇ χώρᾳ, οὐδὲν κοινὸν, οὐδὲν μέσον, ἀλλ' ἔπαρχος πραιτωρίων χρηματίζων. Εἶτα διατρίβων ἐν αὐτῇ, οὐδενὶ τῶν δειλαίων τῆς χώρας οἰκητόρων οὐ σκεῦος οἱονοῦν, οὐ γαμετὴν, οὐ παρθένον, οὐ μειράκιον ἀπήμαντον καὶ φθορᾶς ἔξω καταλέλοιπε, ταῖς μὲν ποιναῖς τῶν ἀναιτίων ὡς Φάλαρις, ταῖς δὲ ξενοκτονίαις ὡς Βούσιρις, ταῖς δὲ ῥαθυμίαις καὶ τρυφαῖς ὡς Σαρδανάπαλος διατελῶν.

59. Καὶ εἴθε ... [4]) τούτων, καὶ μὴ καὶ μόνων [5]) καὶ φόβων ὑπὲρ τραγῳδίαν ἐγίνετο τοῖς ὑπηκόοις αἰτιώτατος. Τὰ πλεῖϛα δὴ οὖν τῶν αὐτοῦ μιασμάτων ἐξηγεῖσθαι φρίττω· ἄπειρα
*) C. f. 81. δέ *) ἐϛιν, ὡς καὶ αὐτῶν μόνων μεγίϛας βίβλους πενθήρεις ἀποτελεῖν· μίαν αὐτοῦ πρᾶξιν τέως χρημάτων ἕνεκα τραγῳδήσω τῷ λόγῳ. Πετρώνιός τις ἐπὶ τῆς ἐμῆς Φιλαδελφείας, ἀνὴρ ἀξιόλογος, γένει τε [6]), περιουσίᾳ καὶ λόγοις διαπρεπής. Οὗτος ἐκ

1) Lego μαξιλλοθυλάκιον.

2) δ' ἐμὴν (Cod. δεμὴν) malui legere, quam δὲ μὴν. Conf. III, 59, ἐπὶ τῆς ἐμῆς.

3) Eurip. Iph. in Aul. v. 787, αἱ πολύχρυσοι Λυδαὶ: quod Lydus respicere videtur.

4) Videtur fuisse ἄχρι.

5) Μόνων in versione, ut corruptum, omisi, suspicor legendum καὶ πόνων.

tumentibus, carnium pondere quasi manduen a vultu demittens. Ab utribus Maxillothylacium eum vulgo vocabant. Cerberus hic acutis dentibus communis quidem erat omnium pernicies : meam vero Philadelphiam ita penitus exhausit, ut post eum, non pecunia tantum sed hominibus quoque vacua, nullam imposterum spem melioris conditionis recipiat. Nam cum circumsonasset illum vere infernalem dæmonem, quod Euripides dixit; Lydorum esse auro abundantes terras, agmen belluarum et Cappadocum exercitum trahens, in regionem irruit, nullum commune, nullum medium, sed præfecti prætorio nomen usurpans. Deinde in ea commorans nulli miserorum regionis incolarum aut vas quodcunque, aut uxorem virginemve aut adolescentem incolumem et stupri expertem reliquit, innocentium pœnis Phalarin, hospitum cædibus Busirin, voluptatibus et luxuria Sardanapalum referens.

59. Atque utinam his contentus, neque et... et terrorum tragicis majorum civibus auctor fuisset ! Plurima quidem ejus facinora sane horreo referre : innumera autem sunt, ut vel iis solis maxima volumina lugubria conficias : unum tragicum ejus facinus pecuniæ causa patratum hic depingam. Petronius quidam Philadelphiæ, in patria mea, habitabat, vir honoratus, et genere, facultatibus literisque clarus. Hic a majoribus

6) Malim τε καὶ.

προγόνων κύριος ἦν λίθου τιμίας πολλῆς, ἅμα καὶ διὰ κάλλος καὶ μέγεθος τοῖς ἰδιώταις ἀχρήςως [1]. Τοῦτον ἁρπάσας ὁ κύκλωψ, σίδηρά τε περιθεὶς, γυμνὸν ῥάβδοις ἔξαινε διὰ βαρβάρων ἀφειδῶς, ἐνείρξας [2] αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἐπαύλεως τῶν ἡμιόνων (ςάβλον αὐτὸν Ἰταλοὶ λέγουσιν). Οὗ δὴ γνωσθέντος,

> Ὦρτο [3] πόλις πτήξασα, καὶ ὄμμασι πήξατο χεῖρας·

ἀνεκώκυέ τε ὁ δῆμος, βοηθεῖν [4] τῷ διασπωμένῳ, μηδὲ πείθειν τολμῶν τὸν ἀλάςορα. Ὁ γε μὴν τὴν πόλιν ἐπισκοπῶν σὺν τοῖς ἱερωμένοις ἅπασιν, ἀναλαβὼν καὶ τὰ θεῖα λόγια, ἔδραμεν ὡς αὐτὸν, πείθειν δι' αὐτῶν ἐννοήσας· ὁ δὲ Σαλμωνεὺς εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ θεὸν ὁρῶν ἐκέλευσεν, ἐπὶ σκηνῆς ἐλθόντας πράττειν τὰ ἑαυτῶν, μηδὲν ὑποςελλόμενος [5] τῶν, ὅσα ἐν πορνείοις κεκλημένοις, τοῖς ἀκολάςοις λόγοις ἀσελγαίνεσθαι. Καὶ ἀσκεπῆ καὶ πᾶσι κάτοπτα παρῆν τὰ θεοῦ γνωρίσματα, καὶ ὁ ἱερεὺς μετ' αὐτῶν ὑβριζόμενος ἐθρήνει πικρῶς, οὕτως ὁρῶν τὸ θεῖον περιορώμενον ἀτίμως. Ὁ δὲ Πετρώνιος τῆς οἰκείας περιουσίας πρῶτον ὁρῶν τὸν θεὸν, πέμψας εἰς οἶκον, πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ σὺν καὶ ταῖς [6] λίθοις ἐκείναις ἐνεγκὼν, ἔρριψεν ἐπὶ αὐλείου [7] τοῦ κύκλωπος. καὶ... τό, τε [8] χρυσίον λαβὼν ἐπὶ τόκῳ κατέθηκεν ἐπὶ τοὺς τιμωροὺς, ὡς δὴ κεκμηκότας ἐπ' αὐτῷ, σπορτούλων ἕνεκα (οὕτω δὲ τὸν ἔρανον οἱ Ῥωμαῖοι προσαγορεύουσιν).

60. Μετρίου δὲ τούτου δόξαντος εἶναι, συνεῖδεν ὁ Κέρβερος καὶ μιαιφονίας ἐργάσασθαι. Πρόκλον οὖν τινα, ἀπόμαχον τῆς

1) Recentior manus, quæ multa male, hic ἀπόβλεπτος emendat, quod utique commodum sensum præbet.

2) Cod. ἐνείξας.

3) Incertum, fueritne in Code ὧρτο, an ὠοτο.

4) Lego μηδὲ βοηθεῖν.

5) Cod. ὑποςελλομένους.

gemmas multas possidebat; simul et pulchritudine et magnitudine conspicuus multitudini. Quem cum rapuisset Cyclops, catenisque onerasset, nudum virgis per barbaros crudeliter laceravit, mulorum in stabulo (ut Romani dicunt) inclusum. Qua re cognita,

Excita civitasconsternata, et oculis admovit manus:

ingemuitque populus, neque adjuvare, quem lacerabat, neque persuadere nefandum audens. Episcopus tamen urbis cum omnibus sacerdotibus, adsumtis etiam sacris literis, ad eum adcurrit, his movere meditatus: at Salmoneus ille in homines et deum intuens, in scenam progressos sua agere jussit, nihil eorum, quæ in lustris audire licet, promere proterva lingua veritus. Et intecta cunctisque conspicua aderant divina signa, et sacerdos cum iis ludibrio habitus amare flebat, numen tam ignominiose contemtum cernens. Petronius autem, facultatum suarum primum videns deum, postquam domum misit, omnia quæ ei erant una cum gemmis illis ferens, ante vestibulum Cyclopis projecit. et... aurumque vindicibus, ut pote sane in eo fatigatis, sportularum (sic Romani dicunt Græcum ἔρανος) causa in fœnere posuit.

60. Quod cum ei parum videretur, cædes etiam patrare Cerberus constituit: veluti Proclum quen-

6) Cod. τοῖς λίθοις ἐκείνοις.

7) Cod. ἀλίου, omisso, uti et alibi, υ.

8) Patet, ante τό, τε aliquid excidisse.

*) C. f. 81, p. v. ἐπιχωρίου ϛρατιᾶς, εἴκοσι χρυσίνους ἀπαιτῶν, εἰσφέρειν *) αὐτῷ συνώθει οὐκ ἔχοντα, καὶ πάντα τὰ τῶν ποινῶν ὄργανα ἀπήμβλυνε τοῖς νεύροις τοῦ ἀθλίου πένητος· ὃς τὸ λοιπὸν μηδὲ ζῆν ὑπομένων, μηδὲ τελευτᾷν συγχωρούμενος, τέχνῃ μετῆλθε τὸν θάνατον. Λαβὼν οὖν τοὺς ποινουργοὺς, καὶ δοῦναι τοὺς εἴκοσι χρυσοῦς ἐξ ἀνάγκης ἀπαγγειλάμενος, εἰ τυχὸν ἕψονται ἐπὶ τὸ καταγώγιον αὐτῷ γινομένῳ, ὡς ἦλθεν ἐκεῖ, παρελθὼν, τῶν φυλάκων ἔξωθεν προϛηρούντων, βρόχον ἐνάψας τῷ τραχήλῳ, τῆς ζωῆς ἀπηλλάγη. Ὡς δὲ τὸ λοιπὸν οὐ προῆλθεν, εἰσφρήσαντες ἐκεῖνοι καὶ ἐξηρτημένον αὐτὸν ἰδόντες, τὸν μὲν νεκρὸν αὐτοῦ ἔῤῥιψαν ἐπ' ἀγορᾶς συμπατοῦντες, ὡς δῆθεν ἠπατημένοι· τὰ δὲ ὄντα αὐτῷ διήρπασαν, μηδὲ πρὸς ταφὴν οἰκτροῦ τινος ἐπιῤῥήματος 1) ἀξιώσαντες.

61. Τοιούτοις κατορθώμασιν ἐνασχολούμενος ὁ ληϛρυγὼν, ἢ μᾶλλον ὁ τεκνοῤῥαίϛης 2), λυμεὼν ἐμῆς πάτρης, (ὥς φησιν ὁ Λυκόφρων 3) ἐκεῖνος,) ἐφ' ὅλον 4) ἔτος τὴν πόρθησιν τῶν Λυδῶν διέτεινε. Γλίσχρον δὲ καὶ φαῦλον ἡγούμενος, εἰ μόνην τὴν πρόσθεν εὐδαίμονα Λυδίαν ὑπάγοι τοῖς ἀδικήμασιν, ἐφ' ὅλην 5) ὁμοῦ τὴν τῆς Ἀσιανῆς ῥάχεως διοίκησιν συνεῖδεν ἐκτεῖναι τὴν ἀσέβειαν. Νόμος ἄνωθεν ἐκράτησε, πλατὺν ἅμα καὶ ὀξὺν δρόμον 6) ἐνιδρύσθαι ταῖς ἐπαρχίαις· ὧν ὁ μὲν πλατὺς ὀχήμασιν ἐχρῆτο, ὁ δὲ ὀξὺς ὑποζυγίοις ἵπποις (βεραίδους 7) αὐτοὺς οἱ κρατοῦντες ὠνόμασαν· καὶ 8) τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς περὶ μηνῶν ἴσμεν ἀποθέμενοι). Τῆς γὰρ ἠπείρου σχεδὸν ἁπάσης

1) Lego ἐπιβλήματος. Conf. I, 5, Ἀρκάδων, et III, 25, οἰκτρῶς.
2) Cod. τεκνορέϛης λυ.εων.
3) Versus est in Cass. 38.
4) Cod. ἔπολον.
5) Cod. ἐπολην.
6) Cod. ὀξύδρομον.

dam, emeritum indigeni exercitus, viginti aureos poscens, ferre non habentem cogebat, et cuncta pœnarum instrumenta nervis miseri pauperis obtundebat: qui deinde, neque vivere sustinens, neque moriendi facultatem habens, arte mortem quæsivit. Sumtis itaque carnificibus, viginti aureos se daturum, necessitate pollicitus, si forte se in deversorium euntem sequi velint, ubi eo venit, progressus, dum custodes foris præstolantur, in laqueum inserto collo, vita liberatus est. Inde, cum non prodiret, ingressi illi et suspensum conspicati, cadaver quidem in foro projectum, quippe utique decepti, conculcârunt; facultates vero ejus diripuere, ne vili tegumento quidem ad sepulturam eum dignantes.

61. Hujusmodi præclaris facinoribus intentus lestrygon, seu potius infanticida, perditor patriæ meæ, (ut Lycophron ille ait,) annum integrum Lydorum vastationem continuavit. Parvum autem et vile reputans, si solam felicem ante Lydiam injuriis subjiceret, per totam simul Asiani dorsi provinciam impietatem extendere noverat. Secundum antiquam legem in provinciis latus simul et celer cursus constituti erant: quorum ille carpentis, hic autem subjugibus equis (veredos eos imperatores vocavere; causamque in opere de mensibus a nobis relatam esse scimus) utebatur. Quippe tota fere continente iis subjecta, non erat

7) Cod. βεράδους.

8) καὶ-ἀποθέμενοι. V. Excerpta ex hoc opere, pag. 12.

ὑπ' αὐτοῖς, οὐκ ἦν εὐχερὲς τὰ πρὸς τὴν Ἕω συμβαίνοντα ἐπὶ
τοὺς κυρίους τοῦ πολιτεύματος ὡς θᾶττον ἀναφέρειν, ἔστιν ὅτε
καὶ αὐτὸν ὠκεανὸν τοῖς ὅπλοις ...ἄγοντας [1]. Τῷ γοῦν ὀξεῖ
δρόμῳ τὰ τῆς μηνύσεως πρὸ τῆς ἀκοῆς ἐγίνετο. Καὶ ταύτην τὴν
οὕτω σωτηριώδη τοῖς πράγμασιν ἐπίνοιαν συνεῖδεν ὁ πλατύγνα-
*) C. f. 82. θος ἀπαλεῖψαι *) δι' οἰκείας μηνύσεως, ἀναπείσας τὸν ὁμό-
γνιον καὶ ὁμόψυχον τῆς αὐτοῦ βδελυρίας ὕπαρχον, περιττὴν
εἶναι διαγνοὺς τὴν τῶν δημοσίων ἵππων ὑπηρεσίαν, οὐ συνορῶν,
ὁ Νιόβης αὐτῆς λιθωδέστερος, τοῦ πράγματος χρήσιμον· ὁ δὲ
ὕπαρχος, ἀγνοούσης τῆς βασιλείας, (πῶς γὰρ ἐνεδίδου τοῖς
κοινοῖς ἀτυχήμασι;) καὶ ταύτην τὴν ὄψιν τῆς πολιτείας ἠφά-
νισεν. Ἔνθεν τῶν εἰδῶν ἀπράτων ἐνσηπομένων ταῖς κτήσεσιν,
ἐξ ἀλεύρου [2]) σχεδὸν τῆς Ἀσιανῆς τυγχανούσης, ὁ συντελεστὴς
ἀπώλετο, χρυσίον πρὸς τῶν δασμολογούντων ἀντὶ τῶν εἰδῶν
εἰσπραττόμενος, μηδὲ διαπωλεῖν τὰ εἴδη δυνάμενος, πόῤῥω
θαλάσσης ἀπωκισμένον [3]), μηδὲ δαπανᾷν, ὡς πάλαι, τῷ δη-
μοσίῳ συγχωρούμενος. Τούτοις ἠκολούθησε καὶ ἡ τῶν ἐνιδρυ-
μένων τοῖς τόποις στρατευμάτων μετάθεσις, πρὸς τὸ χρειῶδες
ὑπὸ τῶν κοινῶν [4]) γενομένη, ὡς κἀκ τούτου τοῦ συγκυρήματος
τῶν κάρπων ἐναπομενόντων τῇ χώρᾳ, καὶ τοὺς μὲν φόρους εἰς
χρυσίον μεταβληθῆναι, τοὺς δὲ κάρπους ἀπογαιοῦσθαι [5]) κατ'
ἔτος. Καὶ εἴθε μόνος αὐτὸς, καὶ μόνην ἐκείνην τὴν ἐπαρχίαν
ἔτυχε διατρώγων, καὶ μὴ καθ' ἑκάστην πόλιν τε καὶ χώραν,
οἷος αὐτὸς, ἄλλοι, καὶ χείρους αὐτοῦ, τὸν ὁποίᾳ δ' ἂν κατορω-
ρυγμένον ὀβολὸν ἀνασπῶντες [6]), παρῆλθον, στρατὸν ἀλαστόρων
καὶ στίφη Καππαδοκῶν ἐπισυρόμενοι!

1) Lego περιάγοντας.
2) ἐξ ἀλεύρον : conjectura. Cod. ἐξάλρου.
3) Forte legendum ἀποκείμενα.
4) Conf. 1, 36, κοινοῖς.

facile, quæ in Oriente acciderant, ad principes reipublicæ quam celerrime adferre, quandoque ipsum oceanum armis lustrantes. Celeri itaque cursu nuntiatio ante famam fiebat. Et hoc tam salutare reipublicæ institutum lata illa maxilla delere sua nuntiatione constituit, et consanguineum ipsiusque concordem nequitiæ præfectum persuasit, supervacaneum judicans publicorum equorum ministerium, neque intelligens, Niobe ipsa lapidosior, rei utilitatem. Præfectus vero, inscio imperatore, (qui enim publicis calamitatibus indulsisset?) et hoc reipublicæ institutum extinxit. Inde, cum species non venditæ in possessionibus putrescerent, Asiana provincia fere in frumentum conversa, collator periit, aurum specierum loco ab exactoribus postulatus; cum neque vendere species posset, procul a mari habitans, neque fisco eas impendere, ut antea, liceret. His accessere constituti in regionibus exercitus, contra utilitatem a concordibus illis translati; quippe et hac mutatione fruges in regione manebant, dumque tributa in aurum, ipsæ in terram quotannis convertebantur. Atque utinam solus ipse, solamque illam provinciam exhausisset, neque in unaquaque civitate provinciaque, qualis ipse, alii, ipso etiam pejores, ubicunque demum defossum obolum retrahentes, prodiissent, exercitu nefariorum, et agminibus Cappadocum stipati!

5) Cod. ἀπογεοῦσθαι. 6) Cod. ἀναπῶντες.

62. Συνήχθη οὖν πλοῦτος ἄπειρος τῷ δικαιοτάτῳ ὑπάρχῳ,
ὥςε αὐτὸν καὶ πρὸς τυραννίδα παρακαλεῖν, τῆς αὐθαδεςέρας
μοίρας τοῦ δήμου συνούσης αὐτῷ, καὶ τοῖς ἐγχειρουμένοις συν-
απτομένης. Θεραπεύων οὖν καὶ προσοικειούμενος αὐτὴν, οὐκ ᾤετο
πείθειν, ὡς ἐραςὴς εἴη τοῦ κατ' αὐτὴν κόμματος, εἰ μὴ πρὸς
τὴν Ἕω διαβαίνων αὐτὸς καὶ ςολὴν ἀνθηρῷ [1] χλοάζουσαν χρώ-
*) C. f. 82, p. v. ματι *) περιθέμενος διαφανὴς [2] ἅπασι γένοιτο. Οἷα μὲν οὖν
ἔπραξε περὶ Κίλικας, καὶ ὅσοις τοὺς δεσμοὺς [3] ἐπέβρισεν ἄχ-
θεσι, παρὰ τὴν βασιλέως εὐμένειαν, οὐδενὶ τῶν πάντων ἠγνόη-
ται. Ἐπανελθὼν δὲ πρὸς ἡμᾶς, ὡς εἶδεν ὠκεανοὺς χρημάτων
περιῤῥέοντας αὐτὸν, πάντας μὲν ᾠκειωμένους αὐτῷ, καὶ τοὺς
ὀψοποιούς γε μὴν, ἐπὶ τὰ πρῶτα τῶν τῆς πολιτείας ἀξιωμάτων
ἀνήρπασεν· ὡς μηδένα καὶ τῶν ἀργυρωνήτων αὐτοῦ ἔξω πλού-
του βαθέως καὶ τιμῆς βουλευταῖς εὐκταίας ἀφεθῆναι γυμνόν.
Αὐτὸς δὲ ἐτρύφα, μειρακίοις ψιλοῖς καὶ μήπω, λείω [4] τοῦ
σώματος, ἀῤῥενοφανέσι, καὶ πορνῶν ταῖς ἀκολάςοις συμβαλα-
νευόμενος, καὶ ἀκολαςαίνων τὸ πράττειν ἅμα καὶ πάσχειν,
ἐξ ἑκατέρας ὠχριῶν νόσου [5], ἕλκων τε ἐπὶ τῶν ἐμπύρων τὸν
ἄκρατον οὕτως ἀφειδῶς, ὡς φοράδην ἐκκεχυμένον ὑπὸ τῶν
γυμνῶν ἀναβαςάζεσθαι, πρὸς ἀντιβολὴν ὄψων ἐπιχωννύντων [6]
τὸν οἶνον. Οὐκ ἐξαρκοῦντος τῇ τρυφῇ οὐ τοῦ ὑποκειμένου τῇ
πόλει πορθμοῦ, οὐχ Ἑλλησπόντου σύμπαντος, τὸ λοιπὸν, οὐ
κτενὸς, οὐκ ἔλοπος, χρυσοςάθμους [7] ἰχθύων ποικιλίας κατα-
λειφθείσης [8] τῷ πελάγει, ἐπὶ τὸν Εὔξεινον οἱ τῆς τρυφῆς ὑπη–

1) Cod. ἀνθηροχλοάζουσαν.
2) Cod. διαφανη.
3) Lego δασμοὺς.
4) Cod. λίω.
5) Cod. νόσους. Conf. in Juvenalis Sat. 2. v. 50. *morbo pallet utroque.* 6) Cod. ἐπιχωννύντος.

62. Collectæ igitur immensæ divitiæ justissimo præfecto : adeo ut ad tyrannidem eum hortarentur, audacissima populi parte cum eo stante, conatusque adjuvante. Quam colens conciliansque sibi, non putavit se persuasurum, ejus se notæ amantem esse, nisi, in Orientem trajiciens, ipse, et florida virentem colore vestem indutus, omnibus manifestus fieret. Et apud Cilices quidem quæ egerit, quantisque tributa oneribus, contra imperatoris benevolentiam, gravarit, nemo est qui ignoret. Ad nos autem reversus, cum oceanos pecuniarum se circumfluentes videret, omnes familiares suos, quin etiam coquos, ad primas reipublicæ dignitates rapuit : ut neminem vel e mancipiis suis ingentium opum et honoris curialibus optandi expertem reliquerit. Ipse autem luxuriabatur, cum adolescentulis depilibus et impubere etiam propter corporis lævitatem adspectu, cumque scortorum impudicissimis una lavans, ac faciendo simul et patiendo libidinans, utroque pallens morbo, merumque ad tosta tam immoderate hauriens, ut in sella extensus ab nudis referretur, vicissim obsoniorum acervo vinum operiente. Cui luxuriæ cum non subjectum urbi fretum, non totus Hellespontus sufficeret; postea, non pectine, non acipensere, non aureorum piscium varia copia in pelago relicta, ad Euxinum se luxuriæ ministri conver-

7) Lego οὐ χρυσοβαφοῦς.
8) Cod, καταληφθήσης.

ρέται ἐτρέποντο, μὴ τῇ θαλάττῃ ἰχθύος, μὴ τοῖς ὄρεσιν ἢ τοῖς ἄλσεσιν ὀρνέου συγχωρουμένου, μὴ Φάσιδος ὅλου ταῖς εὐωχίαις ἀποχρῶντος· ὡς ἀφίςασθαι τοὺς κτένας, μὴ τῇ κατὰ φύσιν ἐκ τόπου εἰς τόπον πτήσει καταπιςεύοντας ἑαυτοὺς, ἀλλ' εἰς ἀέρα, τοῖς ὀςράκοις ὡσεὶ πτέρυξι χρωμένους, δοκεῖν ἐκκλίνειν τὴν Καππαδοκῶν ἀδηφαγίαν.

63. Ὅτι δὲ τυχὸν ἔλοπος τοῦ ἰχθύος μνήμη παρῆλθε, περὶ αὐτοῦ τὰ γνωσθέντα μοι παραθήσομαι. Ἰχθύς ἐςιν ἁπαλὸς, διαυγὴς, ὡσεὶ [1] πηκτὴν καὶ κρυςαλλώδη, ἀλλ' οὐ νας ὴν [2] καὶ ἰνώδη [3] δοκεῖν [4] ἔχειν τὴν σάρκα· ζωοτόκος μὲν, καὶ [5] μηρυκισμόν τινα ἀνάγων. Πέφυκε δὲ τοῖς εὐτυχέσιν ἐνδιατρί-
*) C. f. 83. βειν *) τόποις· ὅθεν μετ' αὐλῶν καὶ κυμβάλων τοῖς Ῥωμαίοις παρετίθετο, ὥς φησιν Ἀθηναῖος. Ἐν δὲ τῷ νήχεσθαι σκέπει τοὺς ὀφθαλμοὺς ταῖς παραπεφυκυίαις αὐτῷ πτέρυξι. Καὶ ἔλοπα μὲν αὐτὸν Ἀριςοτέλης καὶ πάντες οἱ φυσικοὶ καλοῦσι, καὶ Ἀριςοφάνης δὲ ὁ Βυζάντιος ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν ἐν ἰχθύσι φυσικῶν· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀκυϊπήνσερα, δι' ἃς αὐτοὶ γεγράφασιν αἰτίας. Κορνήλιος [6] Νέπως καὶ Λαβέριος ὁ ποιητὴς, ἄμφω Ῥωμαῖοι, φασὶν Ὀπτάτον τινὰ ναύκληρον τοῦ Καρπαθίου ςόλου, οἰκεῖον [7] Κλαυδίου βασιλέως, ἐνεγκόντα ἐκ τῆς κάτω θαλάσσης ἔλοπας ἀνὰ [8] μέσον τῆς Ὀςησίας καὶ Καμπάνης περισπεῖραι θαλάσσης. Τοιαῦτα μέν τινα τοῦ ἰχθύος χάριν εἰρήσθω.

64. Περὶ δὲ τὴν ἄνοδον, μᾶλλον δὲ ἀνακομιδὴν τοῦ Καππαδόκου ςιχηδὸν αὐτῷ παρεφαίνοντο κόραι σάνδυξι περικε-

1) Cod. ωσι πικτην. 2) οὐ νας ὴν. Cod. οὖν ἄςην. 3) Cod. εἰνώδη.
4) Lego δοκῶν. 5) καὶ-ἀνάγων. Plin. Hist. Nat. IX, 17, de scaro: *qui solus piscium dicitur ruminare*, etc.
6) Κορνήλιος Νέπως (Cod. δὲ πῶς) -θαλάσσης. Lydus, e loco modo citato hæc quoque, ut videtur, fallente memoria petens, de Cornelio Laberioque, ante Claudii principatum extinctis, plane aliud, de Optato idem fere atque Plinius retulit,

terunt, non mari piscem, non montibus silvisve avem concedentes, toto Phaside epulis haud sufficiente : ut refugere pectines, non naturali e loco in locum volatui sese confidentes, sed per aerem, ostracis veluti alis utentes, evitare Cappadocum voracitatem viderentur.

63. Quod vero acipenseris piscis forte mentio incidit, de eo mihi cognita proponam. Piscis est mollis, pellucidus; ut quasi glacici et crystallo similem, neque densam et nervosam carnem habere videatur : viviparus idem, et quodammodo ruminat. Solet autem felicibus locis immorari : unde cum tibiis cymbalisque apud Romanos adponebatur, ut ait Athenæus. Natans autem succrescentibus ipsi pinnis oculos tegit. Et elopem quidem eum Aristoteles omnesque physici vocant, nec non Aristophanes, Byzantius, in epitome de piscium proprietatibus : Romani vero aquipenserem, ob quas ipsi tradidere causas. Cornelius Nepos et Laberius, poeta, ambo Romani, aiunt Optatum quendam, Carpathiæ classis nauclerum, Claudio imperante, elopes ex infero mari adtulisse, atque inter Ostiense et Campanum mare sparsisse. Hæc de pisce.

64. Revertebatur autem Cappadox, seu referebatur potius, serie puellarum utrinque comita-

mutato tamen piscium nomine; in eo enim scari sunt, non acipenseres.

7) Cod. οἰκίον.

8) Cod. ανανα.

χυμέναι τὰ μέλη, προφανῶς ἐκκαλύπτουσαι ὅσα καλύπτειν ὄμματ' ἀρσένων ἐχρῆν. Πρὸς βραχὺ δὲ τὸ προκείμενον ἀφεὶς, ὅ, τι τυγχάνοι σάνδυξ, καὶ ποῖον εἶδος ἐσθήματος γέγονε Λυδοῖς τὸ πάλαι, ἑρμηνεῦσαι πειράσομαι. Σπουδὴ γέγονε τοῖς πολυχρύσοις τὸ πάλαι Λυδοῖς εὐπορίᾳ χρυσίου, ὅσον αὐτοῖς ὁ Πακτωλὸς μετὰ τὸν Ἕρμον ἐχορήγει, καὶ χρυσοσήμονας διεργάζεσθαι χιτῶνας (καὶ μάρτυς ὁ Πείσανδρος [1]), εἰπών· Λυδοὶ χρυσοχίτωνες), καὶ οὐκ αὐτοὺς μόνους, ἀλλὰ καὶ τοὺς καλουμένους σάνδυκας (χιτῶνες δὲ ἦσαν ὑπ' αὐτῶν εὑρημένοι, λινῶν μὲν οἱ διειδέστατοι· σάνδυκος δὲ χυλῷ τῆς βοτάνης καταβάπτοντες αὐτούς· σαρκοειδὴς δὲ ὁ χρὼς τῆς βοτάνης), οὓς [2] αἱ γυναῖκες τῶν Λυδῶν γυμνῷ τῷ σώματι ἐπισκιάζουσαι, οὐδὲν μὲν ἐδόκουν ἢ ἀέρα μόνον περικεῖσθαι, κάλλει δὲ ἔξω τοῦ καλοῦ καὶ *) σώφρονος ἐφείλκοντο τοὺς θεωμένους. Τοιούτῳ τὸν Ἡρακλέα χιτῶνι περιβαλοῦσα Ὀμφάλη ποτὲ, αἰσχρῶς ἐρῶντα παρεθήλυνε. Ταύτῃ καὶ Σανδῶν Ἡρακλῆς ἀνηνέχθη, ὡς Ἀπολήϊος ὁ Ῥωμαῖος φιλόσοφος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ ἐρωτικῷ [3]), καὶ Τράκυλλος δὲ πρὸ αὐτοῦ ἐν τῷ περὶ ἐπισήμων πορνῶν ἀνενηνόχασιν. Ἔνθεν οἶμαι σανδόνας ἔτι καὶ νῦν πρὸς διασυρμοῦ λέγεσθαι, οὓς τὸ πλῆθος ἀπὸ τῆς κατασκευῆς τῶν σινδόνων σανδόνας, ὡσανεὶ σινδόνας, οἴεται χρηματίζειν. Τοιαῦτα μὲν ἄν τις ὡς ἐν παρεκβάσει λέγοι.

*) C. f. 83, p. v.

65. Ἐγὼ δὲ πρὸς τὸν Καππαδόκην ἐπάνειμι. Ἐπεσπῶντο δὲ αὐτὸν πόρναι, ὑπ' ἄλλων πορνῶν γυμνοφανῶν βασταζόμενον, φιλήμασιν ἐκλύτοις, πρὸς μίξιν αὐτίκα βιαζομένοις· ὁ δὲ κεχυμένος ἐκ τῶν προτεινομένων ὄψων τε καὶ ποτῶν πρὸς κιναίδων ἄλλων ἐλάμβανε· τοσαῦτα δὲ ἦν, καὶ οὕτω μαλακὰ, ὡς ἐμετὸν [4]

1) Cod. πίσανδρος.
2) Malim οἷς.
3) Lego ἐρωτικόν. 4) Cod. αἱμετον.

tus, quæ sandycibus membra circumfundentes, cuncta aperte ostendebant, quæ celare viriles oculos oportebat. Ego vero, relicto paulisper proposito, quid sandyx, et quale vestis genus antiquis Lydis fuerit, exponere conabor. Auro olim abundantes Lydi, quod Pactolus iis Hermusque præbebant, tunicas adeo aureis staminibus texere studuerunt (quod testatur Pisander, dicens: Lydi aureas tunicas gerentes); neque illas tantum, verum etiam, sandyces quos vocant (erant autem tunicæ ab iis inventæ, linearum lucidissimæ; quas succo sandycis plantæ tingebant: carnosus autem plantae color): quibus nudum corpus inumbrantes Lydorum mulieres, aere tantum indutæ videbantur, formaque, decore et pudore remotis, intuentes alliciebant. Tali Herculem tunica Omphale olim circumdedit, quum turpiter amantem effeminavit. Hinc et Sandon Hercules dictus est, ut Apuleius, Romanus philosophus, in libro qui amatorium inscribitur, et ante eum Tranquillus in opere de insignibus meretricibus retulit. Inde existimo sandonas etiamnum ignominiæ causa dici, quos vulgus ab habitu sindonum sandonas, quasi sindonas, adpellari arbitratur. Hæc quasi in digressione.

65. Ego vero ad Cappadocem redeo. Quem dum alia scorta, nuda, ut videbantur, ferebant, alia eundem osculis enervantibus, ad coitum statim cogentibus, pelliciebant: ipse autem extensus de porrectis obsoniis potibusque ab aliis cinædis ac-

αὐτῷ κινεῖν, μηκέτι χωροῦντος τοῦ στόματος, χειμάῤῥου δὲ δίκην ἐξαυλακίζοντος τὴν ἑςίαν, καὶ κίνδυνον οὐ μικρὸν ἐξολισθαίνουσι τοῖς κόλαξι τῷ ςιλπνῷ τῶν ψηφολογημάτων ἐπιφέροντος. Οὕτω διετέλει σηπόμενος, συνάπτων ταῖς νυξὶ τὰς ἡμέρας· ὥςε πέρας μὲν αὐτῷ ἑςιωμένῳ τὸν φωσφόρον, ἀρχὴν δὲ πραγμάτων τὸν ἕσπερον γίνεσθαι. Ὅπως δὲ μὴ τυχὸν ἐμπόδισμα ταῖς ῥᾳθυμίαις ἐγγένοιτο, ἀπολέγειν [1]) καθάπαξ τῷ τεμένει τῆς δίκης (σήκρητον αὐτὸ καλοῦσιν ἐν τοῖς δικαςηρίοις), φαίνεσθαι μόνον ὑπομένων ἐν αὐτοῖς [2]), ὅτε περιφερόμενος τῇ ἀμετρίᾳ τῶν σίτων, τοὺς ἐπιφανεςάτους τῆς τάξεως ταῖς ποιναῖς ἐξέθετο. Δικαςὰς δὲ προβάλλεται ἐπὶ τῆς βασιλέως ςοᾶς, *) C. f. 84. ὥςε ἐκείνων τῶν ἐπὶ χρήμασι δικῶν ἀκροωμένων, *) αὐτὸν [3]), ὡς ἔφθην εἰπὼν [4]), ἀγρυπνεῖν.

66. Οὐκ ἦν οὖν τὸ λοιπὸν οὐ δικηγόρῳ σπουδὴ λόγων, κοσμῆσαι τὴν συνηγορίαν, πείθειν ἄρχοντα δυναμένῳ μέγιςον, οὐδενὸς τὸ λοιπὸν ἐπὶ σηκρήτου πραττομένου, οὐ πρεσβείας, ἢ μονομεροῦς ἐντυχίας, ἢ διδασκαλικοῦ, ἢ μετρήσεως, ἢ ἐξισώσεως, ἤ τινος ἑτέρου τῶν πάντων· ὥςε λοιπὸν οὐδένα τῶν ἔμπροσθεν εἰωθότων εὐδοκιμεῖν περὶ λόγους τοιούτους, τισὶν ἐπαγρυπνεῖν. Τίνι γὰρ ἔμελλέ τις ἀρκέσειν, ἢ τίνος χάριν τῶν ἐπαίνων ἀντέχεσθαι, ὅτε μηδὲ μάρτυς ἦν τις, ἢ ὅλως ἐπαινεῖν τὸ σχῆμα τῶν δικαςηρίων δυνάμενος; Ἔνθεν ἀπόλωλεν ἡ τάξις, καὶ πραγμάτων οὐκ ὄντων, ἀσχήμων ἐρημία κατεῤῥίπωσε τὸ δικαςήριον, οἰμωγαί τε καὶ δάκρυα τῶν πρὸς τὸ πέρας τῆς ςρατείας ἀφικνουμένων, εἰς γῆρας [5]) ἄπορον καταφερομένων.

1) Excidit aliquid, aut legendum ἀπολέγει.

2) Lego αὐτῷ.

3) Cod. αὐτῶν.

4) Cod. εἰπόντες.

cipiebat : tanta autem erant, tamque mollia, ut vomitum ei moverent, non amplius capiente ore, sed torrentis instar epulas eructante, periculoque non parvo labentes splendido pavimento adulatores exponente. Sic agebat, putrescens, noctibus dies jungens : ut finis epulanti lucifer, initium vero negotiorum hesperus esset. Ne autem impedimentum forte voluptatibus incidat, semel templo justitiæ (secretum illud in judiciis vocant) renunciat, tantum adparere in eo sustinens, cum, dum ob ciborum immensam copiam circumferebatur, eminentissimos adparitorum pœnis objiceret. Judices autem creat in porticu imperatoris, ut, dum illi pecuniarias causas audirent, ipse, ut modo diximus, vigilaret.

66. Nemo itaque advocatus, qui ornare defensionem et summum magistratum movere posset, porro eloquentiæ studuit; cum postea nihil in Secreto tractaretur, neque deprecatio, neque unimembris actio, neque æstimatio, neque æquatio, neque aliud omnino : quare nemo eorum, qui antea ejusmodi in orationibus cum laude versari consueverant, in ullis porro operam posuit. Cui enim opem tulisset, aut cur laudibus vacasset; cum ne testis quidem quisquam adesset, aut omnino qui laudare judiciorum formam posset? Inde periit officium; et cum causæ nullæ essent, deformis solitudo judicium evertit, cum gemitu lacrymisque

5) Cod. πηρας.

Εἰκότως οὖν οὐδεὶς ἐπ. -ρατείαν ἀπήγγελλε, τὸ πρὶν εἰωθὸς, ὑπὲρ χιλίους κατ' ἔτος χυγράφους ςρατευομένους τοῖς παυομένοις τῶν πόνων, μάλι τῷ λεγομένῳ ματρικουλαρίῳ (ἀντὶ τοῦ, τῶν καταλόγων φύλακι, τόρον οὐ μικρὸν περιποιεῖν. Καὶ ταύτης ἐγὼ μετέσχον τῆς ἀςο μς, μηδὲ τὴν ἐφήμερον δαπάνην ἐν τῷ πληροῦν τὴν ςρατείαν ὑράμενος. Μαρτυρούσης γάρ μοι τῆς ἀληθείας, ἕνα ταχυγρά ν παρ' ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν τοῦ πληρώματος οὐκ οἶδα ςρα υσάμενον, πολυτρόπου τῆς ἀφορμῆς τυγχανούσης· πρῶτον ν τῆς [1]) ἐν τοῖς πράγμασι παντελοῦς ἀπορίας, εἶτα δὲ καὶ τ τῶν καλουμένων προβατοριῶν δυσπορίςου μεταλήψεως· καὶ τως ἐρῶ.

67. Ἡ παλαιότης ὕτε χρυσίνους οἶδε παρεχομένους τοῖς μεμοριαλίοις ὑπὲρ προ τορίας ἀδιούτωρος, πρὸς τὴν ἔπαρχον
*) C. ἐξουσίαν καταπεμπομέν, καὶ τότε, ἡνίκα, κατὰ *) τὸ [2]) μυθι-
f. 84,
p. v. κὸν, ὁ χρυσοῦς αἰὼν ἐ λαμπε· νῦν δὲ, ὅτε οὐδὲ ὄνομά ἐςιν εὑρεῖν τῷ καθ' ἡμᾶς χρόν ἀρκοῦν ἐπιδεῖξαι τὴν ἐν αὐτῷ μοχθηρίαν, εἴκοσι χρυσῶν ἔκριναν τοῖς ἀποδίδοσθαι τὴν προβατορίαν. ὡς δὲ ἔγνωσαν, μηδένα τολμ, μᾶλλον δὲ, μὴ ἔχειν τοσούτου χρήματος προβατορίαν π ίζεσθαι, τύπον πραγματικὸν ἑαυτοῖς ἐξεμύζησαν [3]) μηδενὶ ςγχωροῦντα γραμμάτων ἄνευ βασιλικῶν ἐπὶ ςρατείαν ὑπὸ τοῖς ἐπάρχοις διαβαίνειν. Τὸ δὲ ὅλον πρὸς ἀτιμίας ἐπράττετο τῆς χῆς, τοῦ νόμου δόντος ἀνέκαθεν αὐτῇ, δι' οἰκείων ψήφων οὓς ε ἐθέλῃ τοῖς ταχυγράφοις τοῦ δικαςηρίου συναριθμεῖν· καὶ πολλ ς αὐτοὺς [4]) ἐπίςαμαι ἀπὸ διαλαλίας ςρατευσαμένους, διαπ ψαντάς τε ἅμα καὶ τὴν ζώνην ἐντίμως ἀποθεμένους. Καὶ ταύτ δὴ οὖν τῆς ὁδοῦ τὸ λοιπὸν σχολαζού-

1) Cod. τοῖς.
2) Cod. τὸν.
3) Cod. ἐξεμοίζηταν
4) Lego αὐτὸς.

eorum, qui ad finem militiæ perveniebant, inopem senectutem sortientes. Jure igitur nemo militiæ nomen dabat; cum antiqua consuetudine plus mille quotannis notarii militantes laboribus perfunctis, præsertim matriculario, ut vocant (id est catalogorum custodi), non parvum reditum conciliassent. Atque hujus ego particeps fui infortunii, ne quotidianum victum quidem complendo militiam consecutus. Etenim, testante mihi veritate, unum notarium, per totum completionis annum, haud scio militasse. Cujus rei variæ erant causæ: primum quidem summa litium penuria; deinde vero et, quas probatorias vocant, parandi difficultas; quemadmodum exponam.

67. More antiquo memorialibus pro probatoria adjutoris, quæ ad præfecturam mittebatur, quinque aurei præbebantur tum quoque, cum, secundum fabulam, aurea ætas splendebat: nunc autem, cum ne nomen quidem est reperire tempori nostro, par ejus pravitati exprimendæ, viginti aureis probatoriam iis vendi decreverunt. Cum autem intelligerent, neminem audere, imo neminem posse tanti pretii probatoriam sibi parare; pragmaticam formam sibi extorquere nemini permittentem sine literis imperatorii ad militiam præfectis subjectam accedere. Totum vero in contemtum magistratus fiebat, cui inde ab initio lex concessisset, suo suffragio quos vellet notariis judicii adnumerare; multosque ipse scio colloquio receptos militasse, et eminuisse simul cingulumque cum

35

σης, εἰς παντελῆ δυςυχίαν ἤλασε τὰ τῆς τάξεως· τὸ δὲ τῶν καλουμένων ματρικουλαρίων ῥιζόθεν ἀνασπασθὲν ὄλωλε φρόντισμα· καὶ τί λέγω, αὐτῶν πάντων καθομαλοῦ μετὰ τὸ τῆς ςρατείας πέρας ἐν ἀπορίᾳ αἰσχρᾷ ὀδυνηρὸν τὸν λοιπὸν τῆς ζωῆς χρόνον παρασυρόντων; Τὴν οὖν ςρατείαν ἀπεθέμην τεσσαράκοντα ἐνιαυτοὺς προσεδρεύσας, καὶ μηδὲν παρὰ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ πληρώματος ἀπενεγκάμενος. Καὶ καλὸν μὲν ἀναχωρῆσαι τὸ λοιπὸν τῆσδε τῆς τραγῳδίας, ἀποχρώσης τῆς ἐκβάσεως ἐπιδεῖξαι τὴν ἀλήθειαν· πλὴν καὶ ἄλλης χρῆναι νομίζω ἀφηγήσεως ἅψασθαι.

68. Νόμος ἀρχαῖος ἦν, πάντα μὲν τὰ ὁπωσοῦν πραττόμενα παρὰ τοῖς ἐπάρχοις, τάχα δὲ καὶ ταῖς ἄλλαις τῶν ἀρχῶν, τοῖς Ἰταλῶν ἐκφωνεῖσθαι ῥήμασιν· οὗ παραβαθέντος, ὡς εἴρηται, (οὐ γὰρ ἄλλως,) τὰ τῆς ἐλαττώσεως προὔβαινε· τὰ δὲ περὶ
*) c. f. 85. τὴν Εὐρώπην πραττόμενα πάντα *) τὴν ἀρχαιότητα διεφύλαξεν ἐξ ἀνάγκης, διὰ τὸ τοὺς αὐτῆς οἰκήτορας, καίπερ Ἕλληνας ἐκ τοῦ πλείονος ὄντας, τῇ τῶν Ἰταλῶν φθέγγεσθαι φωνῇ, καὶ μάλιςα τοὺς δημοσιεύοντας. Ταῦτα μετέβαλεν ὁ Καππαδόκης εἰς γραώδη τινὰ καὶ χαμαίζηλον ἀπαγγελίαν, οὐχ ὡς σαφηνίας φροντίζων, ἀλλ᾽ ὅπως πρόχειρα ὄντα καὶ κοινά, μηδεμίαν ἐμποιῇ δυσχέρειαν τοῖς κατὰ σκοπὸν αὐτοῦ πληροῦν τὰ μηδαμόθεν αὐτοῖς ἀνήκοντα τολμῶσι. Πράττων γὰρ καὶ γράφων καὶ καινοτομῶν, καὶ ἐκ παντὸς τρόπου σαλεύων τὴν ἀρχαιότητα, οὐ τοῖς ἁρμοδίοις τῶν χωρῶν ἐπιςάταις (οὓς καλοῦσι τρακτεύτας, ἀντὶ τοῦ, κληματούρχας [1])) ἢ διαψηφιςαῖς ἐδίδου κατὰ τὸ σύνηθες τὰ πραττόμενα πρὸς πλήρωσιν, ὥςε μηδὲν παρὰ τὸν νόμον γίνεσθαι· ἀλλ᾽ αὐτὸς διὰ τῶν οἰκείων πληροῦσθαι τὰ σύμβολα ἐκέλευσε, τῶν εἰωθότων παρέχεσθαι δαπανημάτων τοῖς

1) Forte legendum κλιματάρχας.

honore posuisse. Et hac itaque via in posterum occlusa, penitus res adparitorum concidere; matriculorum vero, ut vocant, munus radicitus evulsum interiit: de quo quid multa, cum omnes una post finem militiæ ærumnose turpi in inopia reliquum vitæ tempus trahant? Militiam igitur post quadraginta annorum operam deposui, nihil ea præter nomen completionis consecutus. Jamque congruum huic tragœdiæ finem imponere; exitu ad declarandam veritatem sufficiente; unam tamen rem etiam mihi commemorandam esse existimo.

68. Lex antiqua erat, omnia, quæ quomodocunque apud præfectos, ac forte alios etiam magistratus agerentur, latino sermone efferri; qua neglecta res, ut diximus, (neque enim aliter,) prolabi cœperunt: quæ vero circa Europam agebantur, cuncta antiquitatem necessario servaverant, quoniam ejus incolæ, quamvis majori ex parte Græci, latina lingua utebantur; maxime qui publica munera gerebant. Hæc Cappadox in anilem quandam humilemque expositionem mutavit: non quod perspicuitas ei curæ erat; sed ut in promptu res communisque esset, neque ullam iis difficultatem exhiberet, qui ex ejus voluntate implere nequaquam ad se pertinentia auderent. Agendo enim et scribendo et innovando, omnibus denique modis antiquitatem concutiens, non congruis regionum præsidibus (quos tractatores vocant, id est, regionum præ-

ἁρμοδίοις πληρωταῖς αὐτὸς γενόμενος κύριος. Εἶτα ἐκ τῆς μὴ κατὰ τὸ προσῆκον τολμωμένης τῶν χαρτῶν ἐκδόσεως μεγίστων ἀνισταμένων τοῖς ὑποτελέσι δυσχερῶν, αὐτὸς ἠγανάκτει καὶ θανάτους ἐπέφερε τοῖς οὐκ ἐπισταμένοις τὴν τῶν ἀναίδην [1]) καὶ ὡς ἔτυχεν ἀπολελυμένων χαρτῶν δύναμιν. Καὶ νόμος ἐκράτησεν ἐξ ἐκείνου, καὶ πάντες ὡς ἔτυχε καὶ γράφουσι καὶ πληροῦσι καὶ ἀπολύουσι τὰ παντελῶς αὐτοῖς ἀγνοούμενα, τὸ πρὶν μυρίοις κατησφαλισμένα τρόποις, τοῖς τε λεγομένοις κοττιδιανοῖς, οἷον ἐφημέροις, τοῦ ἀβ ἄκτις, τοῖς τε προσφόροις σκρινίοις, καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς ἐξ αὐτῶν ἔχουσι τὸν πόρον. Καὶ τί μακρηγορῶ; πάντα παντελῶς διαπέπτωκε, μηδεμίαν ἐπίγνωσιν τῶν πρὶν κατορθωμάτων διασώζοντα.

69. Οὕτω τοῦ μιαρωτάτου πολεμίου τῶν νόμων διαγενο-
*) C. f. 85, p. v. μένου, θεὸς ἐπεστράφη, ἐκδοῦναι τὸν αἴτιον τῶν κακῶν ταῖς ἰδίαις πράξεσι ψηφισάμενος, πείθων αὐτὸν, ὡς

Ἔστι Δίκη, Νέμεσίς τε, κακοῖς κακότητα φέρουσα.

Τοῦ γὰρ ἠπιστάτου [2]) βασιλέως μηδὲν τούτων ἐπισταμένου, πάντων δὲ διὰ τὴν ἄκρατον δυναστείαν, καίπερ ἀδικουμένων, συνηγορούντων τῷ πονηρῷ Καππαδόκῃ, καὶ τοῖς πάντων ἐξοχωτάτοις ἐπαίνοις ἐπ' αὐτῷ παρὰ βασιλεῖ χρωμένων, (τίς γὰρ ἂν ἐτόλμησε καὶ μόνης ἐπαίνων χωρὶς μνησθῆναι τῆς αὐτοῦ προσηγορίας;) μόνη ἡ ὁμόζυγος γυνὴ, κρείττων [3]) τῶν ὄντων ὁτεδήποτε ἐπὶ συνέσει, καὶ συμπαθείᾳ τῶν ἀδικουμένων ἀγρυπνοῦσα, μὴ φέρουσα τὸ λοιπὸν περιορᾶν τὴν πολιτείαν βυθιζομένην, οὐ μετρίοις λόγοις ὡς τὸν βασιλέα ὁπλισθεῖσα διαβαίνει,

1) Lego ἀνέδην.
2) Lego ἠπιωτάτου.
3) Cod. κρειττον.

fectos) aut rationalibus, secundum consuetudinem, acta implenda dabat, ne quid contra legem fieret; verum per suos chartas compleri jussit, sumtibus, quos congruis completoribus præberi mos fuerat, ipse potitus. Deinde cum ob chartas temerarie illiciteque editas maxima subjectis incommoda existerent, ipse iratus chartarum, audacter temereque absolutarum, vim ignorantes morte adficiebat. Atque ex illo mos obtinuit, omnesque et scribunt et complent et absolvunt sibi prorsus ignota, olim mille modis firmata, cum cotidianis (ut vocant, id est, ἐφημέροις) actis præfecti, tum competentibus scriniis, tum vero per eos ipsos, qui ex illis reditum habebant. Paucis dicam : omnia penitus interiere, nullo prioris eorum excellentiæ indicio relicto.

69. Sic cum egisset sceleratissimus legum hostis, respiciens deus malorum auctorem ipsius tradere factis decrevit, persuadens ei,

Esse Justitiam, Nemesinque, malis mala ferentem.

Nam cum horum nil sciret mansuetissimus imperator; omnes vero propter immodicam ejus potentiam, quamvis injuria adfecti, improbum Cappadocem tuerentur, longe omnium maximis laudibus eum apud imperatorem celebrantes : (quis enim vel solius nominis ejus sine laude mentionem facere ausus fuisset?) sola conjux, omnibus, quæ unquam fuere, ingenio præ-

ἅπαντα αὐτὸν τὰ τέως διαλανθάνοντα διδάσκουσα, καὶ ὡς κινδυνεύοι οὐ τὸ ὑπήκοον μόνον ἐναπολεῖσθαι τοῖς κακοῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἐγγὺς σαλεύεσθαι τὴν βασιλείαν. Εἰκὸς [1]) οὖν ὁ βασιλεὺς, καλὸς ὢν καὶ πρὸς ἄμυναν τῶν κακῶν βραδὺς, ἀμηχάνοις ἀπορίαις εἴχετο, μηδὲ ἀποκινεῖν τὸν καταστροφέα τοῦ πολιτεύματος εὑρίσκων· οὕτως ἔτυχεν, οἷα κακὸς [2]), ταράξας τὰ πράγματα, καὶ τοὺς πόρους ἀπορίᾳ καὶ συγχύσει ἀδιακρίτῳ σκοτώσας, ἀλλήλαις τὰς λεγομένας ἐπινεμήσεις ἐμμίξας, ὡς μηδέποτε πέρας αὐτῷ γενέσθαι τῆς ἀρχῆς, μηδέ τινα τῶν ἀπὸ τῆς βουλῆς, ἢ ὅλως τοῦ δικαίου περιαγροῦντα τολμᾷν ἐπιλαβέσθαι τῆς διοικήσεως. Ἐπεκούρει δὲ ὁμοίως [3]) ὑπηκόοις ὁ βασιλεὺς καθ' ὅσον ἀνθρώποις δυνατόν.

70. Οἱ δὲ ὑποτελεῖς, τὸ λοιπὸν οὐκ οὔσης αὐτοῖς οὐδὲ ἀφεθείσης περιουσίας, διὰ τὰς συνωνὰς καὶ ἀγγαρίους καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν πόνους, γυναικῶν τε σὺν ἐπιμαζίοις βρέφεσιν ἀχθοφορουσῶν, καὶ διακομιζουσῶν τὰ εἴδη ἐκ μεσογείου μακρᾶς ἐπὶ θάλασσαν, ἀνελεεῖς καὶ ἄταφοι ἐπὶ τῆς ὁδοιπορίας θά-
*) C. f. 86. νατοι, τῶν τε τοὺς δασμοὺς πραττομένων *) πολυτρόπους καὶ πολυσημάντους [4])…. κηνσουάλια, ὁλογραφικὰ, βουλευτικὰ, ὁμόδουλα, ὁμόκηνσα, ἀφαντικὰ, ἐγκαταλελειμμένα, πολιτικὰ, ταμιακὰ, δεποτάτα, ῥεκολάτα, ῥέφουσα κεραστισμοὺς, ῥοπὰς, παραλλα.α, τόπους, ἐνδοματικὰ, μητατορικὰ, καὶ μετὰ τὴν τούτων… ελληφορον ἀπαίτησιν, ἐπὶ τοῦ νομίσματος ἄλλων μυ-

1) Cod. εἰκὼς.

2) Cod. κακῶς.

3) Lego ὅμως τοῖς.

4) Sequitur vox referenda ad πολυσημάντους, ac deinceps tributorum nomina, quæ, quoniam alia non intelligo, alia latina sunt aut depravata, in versione omisi.

stans, et injuriarum miseratione vigilans, diutius negligere præcipitantem rempublicam non sustinens, haud levibus instructa rationibus ad imperatorem accedit, cunctaque eum hucusque occulta edocet, nec subjectos tantum malis interire periclitari, sed ipsi quoque imperio ruinam imminere. Itaque, quod necesse erat, imperator, ut pote bonus et in malorum ultione lentus, summa consilii inopia laborabat, ne, quemadmodum reipublicæ eversorem amoveret, reperiens quidem : adeo, ut pote improbus, res perturbaverat, ac reditus difficultate et inexplicabili confusione, quas indictiones vocant, inter se miscens, involverat, nunquam ut finem ejus magistratus haberet, neque quisquam e senatu, aut omnino, cui cordi esset justitia, suscipere administrationem auderet. Succurrebat nihilominus subjectis imperator quantum ab homine fieri poterat.

70. Collatores vero, cum porro neque facultates, neque eas adquirendi copiam haberent, ob coemptiones et angarios atque inde nascentes labores : mulierum, lactantibus cum infantibus onera ferentium, dum species longinquum ad mare portant, immiserabiles et sepultura carentes in itinere obitus; et tributa exigentium multiplices multorumque nominum.... ad quorum.... exactionem alia innumera mala accedebant, e numismate subjectis veluti ex hydra nascentia.... tum ob propugnatorum, quibus prospiciebant,

ρίων ὥσπερ ἐξ ὕδρας ἀνιςαμένων κακῶν τοῖς ὑποτελέσιν ὑπὲρ [1]) ἀνωμεριτικων σουσος παιδων.... ιμων, κομιτατησίων, μονοπτέρων, μονα... ἀπηλλημένων, λευκοχρύσων ...περας τας ἐν... καὶ... ὑπερμαχούντων τὰς κατὰ... προνοουμένων λαφυραγωγοὺς ἁρπαγὰς, βίας τε καὶ φθορὰς τῶν παραπορευομένων διὰ τῶν ἐπαρχιῶν ςρατευμάτων, ὅσα κατὰ τὸ ἀναγκαῖον ἐπὶ τοὺς πολέμους ὁρμᾶν συμβαίνει, διὸ κουφοτέραν τὴν ἐπιδρομὴν τῶν βαρβάρων τῆς ἐπιςασίας τῶν οἰκείων τὸ ὑπήκοον ἑαυτῷ συλλογίζεται· διὰ ταύτας τοίνυν τὰς αἰτίας [2]), μᾶλλον δὲ περιςάσεις, τὰς ἐνεγκούσας αὐτοὺς ἀπολείποντες ἅπαντες, καὶ ῥαθυμεῖν μᾶλλον ἢ κάμνειν σωφρόνως ἐθέλοντες, οἷα μηδὲ συγχωρούμενοι, τὴν [3]) βασιλέως πόλιν ὄχλον ἄχρηςον ἐνεφόρησαν· καὶ πολὺς ἦν ὁ νόμος πρὸς ἀπειρίαν πταισμάτων τῷ πλήθει συνεκτεινόμενος· ὥςε καὶ τοὺς τὸ πρὶν ἠμελημένους ἄρχοντας προαγαγεῖν, πραίτωράς τε καὶ κυαισίτωρας, κατὰ τήν ποτε κρατήσασαν παρὰ Ῥωμαίοις συνήθειαν, ὡς προαφηγησάμεθα. Τῶν δὲ τοῖς ἁμαρτήμασι τοῦ δήμου ἐπεξιόντων, σφοδρότερον ἀναςὰν τὸ πλῆθος, καὶ εἰς κακοδαίμονας συναχθὲν ὁμονοίας [4]), πᾶσαν ἐγγὺς τὴν πόλιν ἐνέπρησε. Καὶ ὁ μὲν Καππαδόκης ἄφαντος ἐγένετο. Ἀρχῆς δὲ λαβόμενον τὸ πῦρ ἐκ τῶν τῆς αὐλῆς εἰσόδων, εἶτα ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τὸ πρῶτον ἱερὸν, ἐξ ὧν ἐπὶ τὴν Ἰουλιανοῦ γερουσίαν (ἣν καλοῦσι σήνατον, κατὰ τὴν Αὐγούςου

*) C. f. 86, p. v. πανήγυριν), ἀφ' *) ἧς ἐπὶ τὴν ἀγορὰν, ἣν καλοῦσι Ζεύξιππον ἀπὸ Ζευξίππου βασιλέως, ὑφ' ᾧ ἐπὶ τῆς τριακοςῆς ὀγδόης ὀλυμπιάδος Μεγαρεῖς [5]) εἰς Βυζάντιον ἀποικήσαντες, πρὸς τιμὴν αὐτοῦ τὴν ἀγορὰν οὕτως ἐπωνόμασαν, καθάπερ τὰς Χαριδήμου [6]) ςοὰς οἱ Κύζικον οἰκήσαντες [7]) Μεγαρεῖς· καὶ [8])...

1) ὑπὲρ–εν... Et hæc in versione omisi.
2) Cod. ἀρτίας. 3) Forte legendum εἰς τὴν.
4) Cod. ὁμόνοιαν.

prædantium, rapinas, vimque et populationes per provincias iter facientium exercituum, quos obvia necessitate in hostes ire contingit; quam ob rem leviorem sibi barbarorum incursionem quam suorum moram subjecti reputant: has igitur ob causas, seu potius calamitates, suam quisque patriam relinquentes, cum otiari quam sapienter laborare mallent, quippe ne copiam quidem habentes, imperatoriam urbem inutili turba replebant: crescebatque contra innumera delicta una cum multitudine legis severitas; adeo ut antea neglectos magistratus, prætores et quæsitores, juxta priscam apud Romanos, ut supra memoravimus, consuetudinem, crearerit. Qui cum populi peccata persequerentur, acrius excita multitudo, et fatales in consensiones compulsa, totam pæne urbem incendio delevit. Et Cappadox quidem evanuit. Ignis vero, initio ex aulæ aditibus capto, ab iis porro ad primum templum, ab hoc ad Juliani curiam (quem senatum, secundum Augusti congregationem, vocant), indeque ad forum progressus est, quod Zeuxippum a Zeuxippo rege vocant, sub quo octogesima octava olympiade Megarensium colonia Byzantium missa, in ejus honorem forum ita adpellavit, quemadmodum Charidemi porticibus, qui Cyzicum condiderunt Megarenses, nomen posuere: etenim imperasse

5) Cod. μεσγαρις.
6) Cod. χαριδήμους.
7) Lego οἰκίσαντες. 8) Lego καὶ γάρ.

βασιλεῦσαι Ἑλλήνων μνημονεύεται, ὡς ὁ Κάστωρ ἐν ἐπιτομῇ χρονικῶν ἀπέθετο. Τὸ γὰρ δημόσιον βαλανεῖον Σεβήριον ἀπὸ Σεβήρου, Ῥωμαίων ἡγησαμένου, παρωνόμασται, ὃς ἀρθρίτιδι νόσῳ... υμένος [1]) ἐδείματο τὸ βαλανεῖον, προσκαρτερῶν τῇ Θρᾴκῃ διὰ τὴν πρὸς Νῖγρον διαφοράν. Τῶν δὲ τηλικούτων σωμάτων εἰς πῦρ μεταβαλλόντων [2]), ἡρπάγησαν αἱ [3]) μέχρι τῆς Κωνσταντίνου ἀγορᾶς τὴν πόλιν διευθήνουσαι [4]) στοαί, κάλλει καὶ μεγέθει κιόνων εὐγράμμως διασκηνοῦσαι [5]) τὴν πλατεῖαν (Καμπάνοι ταύτας εἰς χάριν Κωνσταντίνου λέγονται κατασκευάσαι), ἀπὸ Παρθενόπης, τῆς καθ' ἡμᾶς Νεαπόλεως, καὶ τῆς ποτε Δικαιαρχίας, νῦν δὲ Πουτεόλων, εἰς Βυζάντιον πρὸς χάριν, ὡς εἴρηται, τοῦ βασιλέως παραγενομένων [6]). Συναπετεφρώθη οὖν (πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλον;) τὰ συνημμένα τοῖς μέσοις πρὸς τὸ βόρειον καὶ νότον ἄνεμον οἰκοδομητά· καὶ ὄρος ἦν ἡ πόλις, καὶ βουνοὶ μέλανες ἀπεῤῥωγότες, καθάπερ ἐν Λιπάρῃ ἢ Βεσβίῳ, κόνει καὶ καπνῷ καὶ δυσωδίᾳ τῶν ἀποτεφρουμένων ὑλῶν ἀοίκητος, φόβον ἐλεεινὸν τοῖς θεωμένοις ἐνσείουσα. Καὶ ὁ μὲν δῆμος, μᾶλλον δὲ τὸ βάρβαρον καὶ ἀνελεὲς πλῆθος ποιναῖς ταῖς ἀξίαις πρὸς αὐτῆς ὑπεστάλη τῆς νίκης, εἰς πέντε σύνεγγυς μυριάδας σιδήρῳ χύδην διαφθαρέν· ἡ δὲ πόλις ἔῤῥιπτο πυρὶ καὶ χώμασι καὶ λειψάνων ἀμορφίᾳ κατάπληκτος. Ἀλλὰ θεὸς (μόνου γὰρ ἦν αὐτοῦ) τὴν τοσαύτην παραμυθήσας...

1) Sensus apertus; sed incertum, quid fuerit.
2) Malim μεταβαλόντων.
3) Cod. μή.
4) Legendum, ni fallor, διευθύνουσαι. Conf. III, 35, διηθουνούσης.
5) εὐγράμμως διασκηνοῦσαι vereor ne male verterim.
6) Cod. παραγεναμένων.

Græcis traditur, uti Castor in epitome Chronicorum commemoravit. Balneum publicum autem severium a Severo, Romanorum imperatore, nominatum est, qui articulari morbo laborans balneum illud exstruxit, propter ortam inter eum et Nigrum discordiam in Thracia commorans. Tantis autem molibus in ignem mutatis, correptæ usque ad forum Constantini per urbem pertinentes porticus (campani eas in gratiam Constantini exstruxisse dicuntur), pulchritudine et magnitudine columnarum, Parthenope (quæ nunc Neapolis) et Dicæarchia (qui nunc Puteoli) Byzantium, in gratiam, ut dixi, imperatoris advectarum, in tabernacula scite descripta plateam partientes. Simul igitur in cineres redacta (qui enim non fuissent?) mediis ad Septentrionem et Meridiem cohærentia ædificia; monsque erat urbs, et nigri præruptique colles, veluti in Lipare aut Vesuvio, pulvere, fumo et fetore combustæ materiæ inhabitabilis, miserandum intuentibus terrorem incutiens. Et populum quidem, seu potius barbarum et immisericors vulgus meritis pœnis ipsa victoria subjecit, ad quinquaginta fere millia acervatim ferro necatum: urbs vero jacebat, igne et ruderibus et reliquiarum deformitate horrenda. Sed deus (etenim ille solus poterat) tantam solatus...

LYDI DE MAGISTRATIBUS REIPUBLICAE ROMANAE OPUSCULI FRAGMENTA.

71. Ἐνίκησε [1]) δὲ ὅμως μετὰ Θεὸν ἡ βασιλέως τύχη, κατὰ πάντα συνειπών. Καὶ ἐν βραχεῖ χρόνῳ κρείττων δὲ ἡ πόλις καὶ [2])... ἰσχυρά τε ὁμοῦ καὶ ἀσφαλὴς, καθάπερ ἐξ ἀμόρφου ὅλου αὖθις τοῦ δημιουργοῦ, καθάπερ τότε [3]), πᾶν εἰς φῶς μόνῃ τῇ δυνάμει τῆς βουλῆς ἀνακαλοῦντος.

ΛΟΓΟΣ [4]).

72. Πέρας οὖν τοῦτο τῆς πρώτης λῃσαρχίας τοῦ πονηροῦ Καππαδόκου. Ἀντίῤῥοπον δὲ Θεὸς τῇ κακίᾳ εὐμένειαν ταῖς συμφοραῖς ἐπιδέδωκε. Φωκᾶς γέγονεν ἀνὴρ εὐπατρίδης, Σαλβίου μὲν τοῦ δικαιοτάτου ἔγγονος, Κρατέρου δὲ τοῦ πάντων εὐσεβεστάτου παῖς, ὃς τὰ πρῶτα τοῖς [5]) λεγομένοις σιλεντιαρίοις τῆς αὐλῆς διαπρέψας, τοὺς πώποτε ἐπὶ τῇ μεγαλότητι [6]) ψυχῆς μετὰ δόσεων ἀμετρίας ὑπερβαλλόμενος, ἐπὶ τοὺς πατέρας τῆς βασιλείας κατ' ἀξίαν ἀνῆλυθε, πλούτῳ κωμῶν καὶ τοῖς δεομένοις ἐπαρκῶν, αὐτὸς ἑαυτῷ μόνῳ φειδωλίαν διέσωζεν [7])· δίαιτα γὰρ ἦν αὐτῷ καὶ τρυφῆς ἀσιτία τοσαύτη, ὅση τοῖς ἄγαν μεμετρημένοις [8]) τὸν βίον ἐν εὐτελέσιν ἠριθμεῖτο. Καὶ τῆς μὲν περιουσίας τύχης αὐτοῦ ἀξίως τὰ τῆς ἑστίας διε... [9]) τοῖς φίλοις· αὐτὸς δὲ μόναις ταῖς τῶν δαιμόνων εὐθυμίαις ἐστρέφετο [10]),

1) Ante ἐνίκησε aut paucæ tantum lineæ, quas legere non potui, aut, quod verisimilius est, præter has duæ saltem paginæ desiderantur. 2) Post καὶ aliquot literæ extinctæ.

3) Cod. το...

4) Sic Cod., nullo addito numero. In indice neque hæc, neque libri tertii inscriptio reperitur. 5) Lego ἐν τοῖς.

LYDI DE MAGISTRATIBUS REIPUBLICAE ROMANAE OPUSCULI FRAGMENTA.

71. Vicit tamen post Deum imperatoris, quæ in omnibus ei adfuit, fortuna; brevique et præstantior urbs et... firmaque simul et secura extitit, quasi ex informi mole rerum opifice iterum, quemadmodum olim, cuncta in lucem sola voluntatis potestate revocante.

LIBER.

72. Finis igitur hic primæ latrocinalis improbi Cappadocis præfecturæ. Parem autem deus improbitati benevolentiam calamitatibus concessit. Phocas fuit vir nobili genere, (Salvii justissimi nepos, et Crateri longe piissimi filius,) qui cum primo inter, quos silentiarios aulæ vocant, eminuisset, magnitudine animi et donorum immensa copia, quotquot unquam fuere, vincens, ad patres imperii pro merito pervenit, opibus splendidus, egentesque juvans, sibi uni parsimoniam servans; is enim victus illi, ea luxuriæ abstinentia erat, quam vel parcissime viventes vilem putarent. Et abundanti quidem fortuna dignam amicis mensam adornabat; ipse autem solis dæmonum oblec-

6) Cod. μεγαλητι.

7) Lego διασώζων.

8) Cod. μεμετριμένοις.

9) Forte legendum διένεμε.

10) Lego ἐτρέφετο.

σεμνὸς [1]) μὲν καὶ φιλόκαλος ὢν, ἀλλ' οὐ καλλωπιστὴς, ἐξ αὐτοῦ καὶ μόνου [2])...

73. ...καὶ δολουράπτειν [3]), αἰτεῖν μὲν ἠρυθρία τῶν ἀναγκαίων δεόμενος· ἔστενε δὲ καὶ ὤμοζε [4]), καὶ δάκρυσι πεφορτωμένος τὰς ὄψεις, δῆλος ἦν καὶ τοῖς ἄγαν ἀγνοοῦσιν αὐτὸν, ὡς εἴη λυπούμενος. Τοῦτον ὁ Φωκᾶς ἐκ τύχης ἰδὼν, καὶ ὡς ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ λαβεῖν ἱκανὸς ψυχῆς ὀδύνην ἐκ μόνης ὀλιγωρίας τοῦ προσώπου γνωριζομένην, εἰπεῖν τι πρὸς αὐτὸν ἀν...λετο [5])· ἐμὲ δὲ μεταστειλάμενος (καὶ γὰρ ἀγαπᾷν παρὰ τοὺς ἄλλους ἠξίου), ἀπατώμενος μᾶλλον, ὡσεὶ περὶ λογοιδρύων [6]) τινῶν δῆθεν οὐκ ἄφροντις, καὶ χάριν ἐθέλων [7]) παρ' ἐμοῦ λαβεῖν, ἠξίου περινοῆσαί τινα πρὸς διδασκαλίαν αὐτῷ τῆς Ἰταλίδος φωνῆς, Λιβὺν ἐπιζητῶν· αὐτὸς [8]) γὰρ ἔφασκεν ἐγνωκέναι στομυλωτέρως παρὰ τοὺς Ἰταλοὺς διαλέγεσθαι. Ἑνὸς δὲ τῶν παρόντων Σπεκιώσου μνήμην ἀνάγοντος, ἐξαναστὰς, ἐμέ τε καὶ τὸν εἰπόντα ἀντεβόλει, πρὸς ἔντευξιν ἐκείνου παρακαλῶν. Ἐγὼ δὲ ἕρμαιον ἡγησάμενος, ὡς τάχος τὸν Σπεκίωσον ἄγω πρὸς αὐτόν· καὶ γὰρ ἠπιστάμην τὸν ἄνθρωπον. Ὁ δὲ λαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδίαν [9]), γονυπετῶν διετέλει, καὶ σωφρόνως ἐκλιπαρῶν ᾔτει τῆς οὔσης αὐτῷ μεταδοῦναι φωνῆς. Ἐμὲ δὲ χωρίσας βραχὺ τοῦ λόγου, ἑκατὸν χρυσίνους λαβεῖν ἠξίωσε δοθησομένους ἐκείνῳ· ὁ δὴ πράξας ἐγὼ, καὶ τῶν λεγομένων συστατικῶν ἕνεκα τῷ Σπεκιώσῳ δοὺς, ἔπεισα συχνότερον πρὸς τὸν πάντα ἀγαθὸν

1) Cod. σεμνή.

2) Post μόνου sequitur pagina, quam legere frustra conatus sum. Nihil præterea desideratur ante καὶ δολουράπτειν.

3) Lego δολοῤῥάπτειν.

4) Cod. οἴμοζεν.

5) Lego ἀνεβάλλετο.

6) Legendum forte λογοθηριῶν.

tationibus alebatur : splendidus et pulchri, at non fuci amans, ex se solo...

73.··· et dolos suere : rogare quidem erubescebat, necessariis egens; ingemiscebat autem, et oculis fletu gravatis vel prorsus ignorantibus ipsum manifeste tristitiam prodebat. Hunc casu cum vidisset Phocas, atque ut vir bonus et qui dolorem animi e solo vultus neglectu colligeret, adloqui tum quidem distulit; me autem arcessitum (etenim præ aliis diligere dignabatur) decipiens, quasi scilicet,... quibusdam occupatus, gratiam a me accipere vellet, rogavit, ut aliquem sibi reperirem linguæ latinæ magistrum, Libyn quærens; hos enim aiebat se animadvertisse lepidius præ Italis loqui. Cum vero e præsentibus aliquis de Specioso mentionem fecisset; surrexit, meque et illum orans, ut eum adiremus, hortatus est. Quod ego in lucro ponens, Speciosum quam celerrime ad eum adduco; noveram enim hominem. Ille, postquam eum seduxit, genibus usque flexis, modesta prece petivit, ut suam ipsi linguam velit communicare. Me autem, a sermone paulisper avocatum, centum aureos petere jussit, quos illi darem : quod cum ego fecissem, et commendaticiarum, ut aiunt, causa Specioso dedissem, suasi ei, ut sæpius ad optimum illum virum iret. Ille

7) ἐθέλων : conjectura. In cod. literæ extinctæ.

8) Lego αὐτούς.

9) Cod. καθιδιαν.

ἐκεῖνον ἄνθρωπον φοιτᾷν. (πῶς [1]) γὰρ οὐκ ἔμελλεν;) ὄρθριος παρῆν, πρὸ τῆς αὐλείου τοῦ δῆθεν ἠξιωκότος αὐτὸν παραφυλάττων· ὁ δὲ μεταςειλάμενος καὶ θεραπεύσας ἀντεβόλησε, μὴ πρότερον προσεδρεύειν αὐτῷ, πρὶν αὐτὸς, διαςειλάμενος ἀξίως, γενέσθαι παρ' αὐτόν. Καὶ τὸ λοιπὸν ὁ Σπεκίωσος συμβάλλων τῇ τέχνῃ [2]) περιόδῳ τοῦ σκέμματος ...θει τῆς προσεδρίας· οὐδὲ γὰρ ἔμελλε τῷ Φωκᾷ, μάλα πρὸς ἑκατέραν παρεσκευασμένῳ παιδείαν, μαθητείαν εὑρεῖν [3]) ἐκείνοις, ἃ παρὰ τοὺς πολλοὺς ἀξιολόγως ἠπίςατο. Καί τις ςοχάσεται ἐκ τῶν περὶ ἀνθρώπους τἀνδρὸς κατορθωμάτων, πόσης [4]) ἦν περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείας. Μιᾶς οὖν πράξεως αὐτοῦ ἐπιμνησθεὶς, πέρας ἐπιθήσω ταῖς ὑπὲρ ἀριθμὸν αὐτοῦ τῶν ἀγαθῶν ἀφηγήσεσιν.

74. Πρὸς Πεσινοῦντι [5]), πόλει τῆς Γαλατίας· οὕτω δὲ τὸ χωρίον ὀνομασθῆναι συμβέβηκεν ἐκ τοῦ πεσεῖν ἀπείρους ἐκεῖ Γαλατῶν τῶν περὶ Ῥοδανὸν, ἐπιπεσόντων τῇ χώρᾳ, Βρέννου ἡγησαμένου, καὶ τὴν ὁμώνυμον αὐτοῖς χώραν ἐκδικεῖν βιαζομένων, ὡς Φενεςέλλας καὶ Σισένας οἱ Ῥωμαῖοί φασιν, ὧν τὰς χρήσεις ὁ Βάῤῥων ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀνήγαγεν· ἐγὼ δὲ τὰς βίβλους οὔπω τεθέαμαι· ἐκεῖ τοίνυν τέμενος ἦν τῇ ἀχράντῳ ςρατιᾷ τῶν ἱερῶν ἀγγέλων τῷ [6]) ἀῤῥήτῳ θεῷ καθωσιωμένον· περὶ οὗ μετὰ πάντας ἀνθρώπους γνοὺς ὁ Φωκᾶς, ὡς Ἕλλαμός τις τῷ θείῳ χρυσίου λίτρας εἴκοσιν ὑφὲν [7]) ἐπιδοὺς, τοῖς ἱερουμένοις πρόσοδον ὀγδοήκοντα χρυσῶν προσγενέσθαι, τῷ ἱερῷ εἰς φιλοξενίαν, ἐσπούδασεν.

75. Τοιαύταις μὲν οὖν τέχναις ἐπὶ τῆς πόλεως ἐχρῆτο, χρυ-

1) Lego Ὁ δὲ (πῶς etc.
2) τέχνῃ — .. θει. Lego τεχνικῇ — ἔφθη.
3) Cod. εὑρ.
4) Cod. πόσος. 5) Cod. πεσεινουντι.
6) Lego τοῦ ἀῤῥήτου θεοῦ

autem (qui enim aliter fecisset?) mane aderat, ante vestibulum ejus, a quo fuerat videlicet rogatus, præstolans. Qui cum arcessitum coluisset, petivit, ut non prius sibi adsideret, quam ipse, digne instructus, ad eum venisset. Ac Speciosus deinde, ante quam adsedisset, solertes consilii ambages conjecit: neque enim iis, quæ præ vulgo probabiliter sciebat, Phocæ utrisque literis admodum ornato, disciplinam reperisset. Ac conjiciet aliquis ex egregiis viri erga homines factis, quanta in deum pietate fuerit. Ego ex innumeris ejus virtutibus unam etiam rem commemorabo.

74. Ad Pesinuntem, urbem Galatiæ; ita autem adpellari locum contigit, quod innumera ibi Gallorum, circa Rhodanum habitantium, multitudo cecidit, qui Brenno duce regionem invaserant, cognominem ipsis terram ulcisci conantes, ut aiunt Fenestella et Sisena, Romani, quorum loca Varro in libro de Rebus Humanis protulit; ego autem libros necdum vidi: ibi igitur templum erat immaculato sanctorum angelorum exercitui indicti dei consecratum: de quo Phocas, sicut omnes, sciens, Ellamum quendam Deo viginti auri libras donasse, octoginta aureorum reditum, hospitibus in templo excipiendis destinandum, sacerdotibus adjungi curavit.

75. Ejusmodi quidem artibus in civitate ute-

3) ὑφεν hand dubie depravatum, nisi forte aliquid excidit.

σίον δὲ κατ' ἔτος ἕκαςον ἐπὶ λύτροις αἰχμαλώτων λαθραίως ἐκχέων διετέλει, δακρύων, εἴ πού τις περὶ πολεμίων ἐφόδου καὶ ἀπαγωγῆς αἰχμαλώτων πρὸς αὐτὸν διεξίῃ τῷ λόγῳ. Καὶ μάρτυρα τὴν ἀλήθειαν οὐκ αἰδοῦμαι καλεῖν, ἀληθεύων· οἶδα κυτονίςων [1]... χρυσίου τοσούτου τυχὼν, ἀπόντος αὐτοῦ, πρὸς τὸ πλῆθος τῶν λυτρουμένων (ταύτης γὰρ [2]... ἀνθούσης ἐσθῆτα διεπώλεσεν [3]... καὶ [4]) προσθεὶς ὅσον ἦν αὐτῷ δύνατον προ... αν τῶν λύτρων ἐξέπεμψε τοῦτον ἀμύνην ἀντίροπον καὶ θεοπρεποῦς ἀνέλαβε τὸν υἱὸν κατὰ πάντα τρόπον ἐκπαιδεύσας τούτοις ἐνασχολεῖσθαι. Ὁ δὲ τὸν παριόντα καὶ μαρτυροῦντα τοῖς γινομένοις, κατ' εὐχὰς ἀπενίκησεν, ὡς ἐκείνων χάριτας εἰδέναι τῷ θείῳ, ὅτι τῷ σώματι τελευτῶν ταῖς εὐσεβείαις, ἀθάνατος διὰ τῶν παρὰ τοῦ παιδὸς πραττομένων διαμένοι.

76. Τοσοῦτον ὄντα τὸν ἄνδρα χαίρων ὁ βασιλεὺς πείθει καμάτῳ πολλῷ, κοινὴν εἰς ἅπαντας ἐπιδείξασθαι τὴν οὖσαν αὐτῷ τῆς ψυχῆς ἐλευθερίαν, καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀναδέξασθαι φροντίδα, καὶ διιθῦναι τὸν οἴακα [5]) βυθιζομένης ἤδη τοῖς κακοῖς τῆς ὅλης πολιτείας. Ὁ δὲ ἄκων (οὐδὲ γὰρ ἀσφαλὲς βασιλέως αἴτησιν παρακρούσασθαι τοιούτου) τὴν μὲν λειτουργίαν ὑπῆλθε· δεδιὼς [6]) δὲ ὅμως, καὶ τῷ μεγέθει τῶν φο... [7]) ἰλιγγιῶν, εἶδε τὸν θεὸν παρόντα βοηθεῖν αὐτῷ προθυμούμενον. Ἅμα γὰρ, τὴν ἀρχὴν παραλαβὼν καὶ τῆς αὐλῆς προφανεὶς, ἐπὶ τῆς ἀπήνης ἀνεφέρετο, σύμπας ὁ δῆμος ἡλικία τε πᾶσα καὶ φύσις, ὁμοῦ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὔρανον ἀνατείναντες, ὕμνους εὐχαριςηρίους μετὰ δακρύων ἀνέφερον τῷ θεῷ τοσαύτης ἀξιώ-

1) κυτονίςων... Legendum, ni fallor, κοιτωνιτῶν αὐτῷ (cum ejus essem cubicularius).

2) Post γὰρ aliquot literæ extinctæ.

3) Post διεπώλεσεν duæ saltem paginæ desiderantur.

batur. Aurum vero quotannis captivis redimendis occulte effundebat, lacrymans, cum forte aliquis de hostium incursione captivisque abductis ei narraret. Et veritatem testem invocare non vereor, vera dicens : scio... me tantum auri, ipso absente, pro redimendorum captivorum multitudine accepisse (hac enim vigente... vestem quoque vendidisset)... Ille autem supervenientem et facta testantem obsecrabat, ut propterea gratias deo ageret, quod corpore piis operibus moriturus, immortalis per filii facta maneret.

76. Tanto viro lætus imperator multo labore persuadet, communem omnibus suam animi bonitatem ostendere, et rerum publicarum cura suscepta, totius, malis jam depereuntis imperii clavum regere. Ille autem invitus (etenim periculosum erat, talem imperatorem petentem rejicere) munus subiit : timens tamen, et magnitudine terrorum quasi vertigine correptus, vidit deum præsentem se adjuvare paratum. Nam simul atque, suscepto magistratu, extra aulam curru vehens adparuit, universus populus omnisque ætas ac sexus, una extensis in cœlum manibus, hymnos in gratiarum actionem cum lacrymis deo cantavere, tanta providentia innumeris malis prostratos dignato. Persuadere autem hominibus dignatus deus, ostendit sese adesse rebus,

4) καὶ-ἐνασχολεῖσθαι in versione omisi.
5) Cod. οἶκα. 6) Cod. ...ιώς.
7) Lego φόβων.

σαντι προνοίας τοὺς μυρίοις κακοῖς κατεςρωμένους. Πείθειν [1]) δὲ θεὸς ἀνθρώπους ἀξιώσας, δείκνυσι παρεῖναι τοῖς πραττομένοις, καὶ βουλαῖς αὐτοῦ προϊέναι τὰ χρηςά. Ὡς γὰρ ἔςη τῆς ἀπήνης ἔμπροσθεν ὁ ὕπαρχος, βέλος ἀναφεὶς τόξῳ πονηρός τις (ἔτι γὰρ ὁ δῆμος ἀτυχήσεσιν [2]) ἐχρῆτο) ςοχάζεται μὲν αὐτοῦ· τοῦ δὲ βέλους ἐμπλακέντος, αὐτὸς μὲν ἀβλαβὴς ὡς [3]) θεόπαις τῆς προνοίας φανερὸς ἀπεδείχθη [4]). Τούτου δὲ συμβάντος ὁ μὲν δῆμος τῶν ὅπλων καὶ θορύβων παρεχώρει, τόν τε κράτιςον ἀνυμνῶν βασιλέα, ἐν εὐθυμίαις ἡδυπαθῶν καὶ σκιρτήμασι διετέλει, ἀθρόως ἐκ μεγίςων θορύβων καὶ φόβων εἰς αὐλοὺς καὶ χωρείας μεταβαλών. Πᾶσα δὲ ἀφθονία τῶν ἐπιτηδείων κατελήλυθε τὴν πόλιν, ἀδεῶς καὶ μετ' εὐφροσύνης πάντων τῶν ὁπουδήποτε κρυπτομένων καὶ διαφυγόντων τοὺς κινδύνους εἰσρεόντων τῇ πόλει, καὶ παντοίαν συμφερούντων εὐετηρίαν· ᾔδει [5]) γὰρ ἅπας [6]) ...τις οὖν ἀβλαβῆ καὶ λυσιτελῆ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τοῖς ὑπηκόοις τὴν τοῦ βίου μέθοδον, τῶν γε ἀγαθῶν ἐν αὐτῇ πλημμυρούντων· ἔχων [7]) ὁ βασιλεὺς μετὰ τὸν αὐτὸν ὕπαρχον ἐνάρχεται προθύμως ἀνιςᾶν τὸ τοῦ μεγάλου θεοῦ τέμενος· καὶ ποταμὸς ἔῤῥει χρημάτων ταῖς βασιλέως εὐχαῖς καὶ τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ ὑπάρχου χεόμενος. Τέσσαρας οὖν χιλιάδας αὐτίκα χρυσίου λιτρῶν ὁ ὕπαρχος τοῖς ἔργοις ἐπέσχε [8]) τοῦ ἱεροῦ, μηδενὸς ἀδικουμένου, μηδὲ τῆς τυχούσης εὐετηρίας εἰς ἀσεβῆ ποίησιν ἐπινοηθείσης· ἔχαιρε γὰρ ἠξιωμένος, εἰς θεοῦ τιμὴν καὶ σπουδὴν εὐσεβείας παρατεινόμενος. Καὶ θαυμάζειν οὐκ ἔνεστιν, εἰ θεοῦ παρόντως πάντα παρεῖναι συμβαίνει τοῖς αὐτῷ [9])

1) Cod. πείθει.
2) Cod. ἀτυχέσεσιν.
3) ὡς θεόπαις : conjectura ex reliquiis literarum.
4) Cod. ἀπεδέχθη.
5) Cod. ἤδη.

suisque consiliis optima procedere. Dum enim in primori curru præfectus stabat, arcum improbus aliquis (etenim calamitatibus adhuc populo opus erat) in eum dirigit : at erravit telum, ipseque incolumis veluti divinæ providentiæ filius manifeste adparuit. Quo facto populus ab armis turbisque destitit, optimumque celebrans imperatorem, oblectationibus saltibusque indulsit, maximis e turbis ac terroribus ad tibias subito et saltationes transgressus. Summa vero necessariarum rerum abundantia in urbem rediit, cum securi lætique omnes, quocunque latentes loco pericula effugissent, in urbem influerent, atque omnis generis copiam conferrent : noverat enim quisque, incolumem in posterum et salutarem civibus fore vitæ conditionem, bonis nimirum in ea redundantibus. Post quæ imperator cum eodem præfecto magni Dei templum alacriter exstruere cœpit : fluebatque flumen pecuniæ, votis imperatoris et præfecti justitia effusum. Quatuor igitur auri librarum millia statim præfectus operibus fani impendit, nemine injuriam patiente, neque in malum usum præsenti abundantia quæsita : etenim bona fama gaudebat, honori Dei et pietatis studio intentus. Neque est mirandum, si, cum deus adest, omnia adesse contingit ad eum potius quam

6) Post ἅπας aliquot literæ extinctæ.
7) Lego ἐξ ὧν.
8) Cod. ἐπεχεν.
9) Cod. αὐτὸν.

μᾶλλον ἢ περινοίαις ἀνθρώπων τὴν ἀφθονίαν τῶν ἀγαθῶν ἀναφέρουσιν. Ἡ δὲ τάξις, καθάπερ τις, σβεννυμένης ἤδη φλογὸς, ἔλαιον ἀφθόνως ἐπιχέει, ἀνέλαμψε· καὶ θόρυβος ἦν τοῖς πραττομένοις χαρίεις, καὶ κέρδη σώφρονα καὶ φίλα τῷ νόμῳ τοῖς ὑπηρετοῦσιν ἠκολούθει, καὶ τὸ τέμενος τῆς δίκης ἀνεῴγει, καὶ ῥήτορες τοῖς λόγοις ἐνέπρεπον, καὶ βιβλίων προαγωγαὶ, καὶ φιλονεικία [1] ἐφ' ὅλον [2] τὸ χρῶμα ἐπανήει [3] τοῦ πολιτεύματος, ὁ... [4].

1) Cod. φιλονικία.
2) Cod. ...λον.

ad hominum consilia bonorum abundantiam referentibus. Officium autem, veluti cum quis, emoriente jam flamma, oleum abunde infundit, refulsit : eratque turba laborantibus jucunda, et lucra casta legique accepta ministrantes sequebantur, et justitiæ templum patebat, et oratorum eloquentia splendebat, et libri prodibant, et æmulatio per totam reipublicæ faciem redibat...

3) Cod. ἐπαvίη.

4) Hic desinit servatæ Codicis partis ultima pagina.

CORRIGENDA.

Pag. 6 lin. 15 scribe νέπωτας.
— 15 — 10 — duodeviginti.
— 20 — 23 — opere.
— 22 — 16 — μηδεμιᾶς.
— 27 — 11 tolle comma post *genus*.
— 33 — 5 — comma post *equitum*.
— 36 — 14 scribe ποδὸς pro ποδάς.
— 49 — 14 — *auctius* pro *anxius*.
— 52 — 4 — ὑπατείας.
— 56 — 28 — ἡνίαν.
— 67 — 15 — senatu obnitente.
— 86 — 10 — Συγάμβρους.
— 89 — 16 — collegae.
— 95 — 25 — *gerens* pro *ferens*.
— 99 — 12 — comma post *purpurea*.
— 104 — 16 — συνεστάναι.
— 117 — 6 — mandyen, et lin. 12 mandyes.
— 128 — 26 — ἄξιον. Ἡ.
— 135 — 25 — firmatus.
— 141 — 8 — Justinianeo.
— 144 — 21 — ἐκβεβηκυίας.
— 166 — 10 — ὃς 1).
— 172 — 21 — γλίσχροις.
— 183 — 17 — secundum idiotas dicendum, præpositione cum litera δ etc.
— 187 — 4 — comma post *sunt*.
— 189 — 22 — *juxta* pro *contra*. Ib. lin. 29. *nostrum obtinuisset*, sublato commate.
— 202 — 5 — ὁ ὕπαρχος pro ὕπαρχος, quod habet codex.
— 204 — 18 — σκρινιαρίων pro σκρινιάριον, quod habet codex.
— 211 — 21 — Nisibim.
— 214 — 20 — δικτύδιον pro δικτυδίου, quod habet codex.
— 224 — 9 — ἄρχοντας.
— 239 — 15 — Marini *pro* Mariniani.
— 258 — 29 — Codice.
— 267 — 23 — *Claudii Imperatoris familiarem* pro *Claudio imperante*.
— 302, col. 2, dele lineam 14.

INDEX
RERUM ET VERBORUM.

(Numerus virgulam antecedens ad librum, sequens ad paragraphum refertur.)

B

D

E

T.

INDEX AUCTORUM.

FINIS.